T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKÇEDEN BOŞNAKÇAYA GEÇMİŞ KELİMELERDE ANLAM DEĞİŞMELERİ

ALİ MEHMET GÜRSEL

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Gör. FATMA SİBEL BAYRAKTAR

EDİRNE 2018

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BALKAN ÇALIŞMALARI ..... ANABİLİM DALI

BALKAN ÇALIŞMALARI .....PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali Mehmet GİRSEL ..... tarafından hazırlanan

Türkçeden Bonakçaya Geçmiş Kelimelerde Anlam Değişmeleri .....

Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 9.-10. maddeleri uyarınca 31.07.2018 Salı ..... günü saat 14.30 ..... 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *KABUL EDİLMESİNE ..... **OYBİRLİĞİ**/~~**OYÇOKLUĞU**~~ ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Dr. Öğr. Üyesi F. Sibel BAYRAKTAR	Kabul edilmesine	
Dr. Öğr. Üyesi Nursel DİNLER	Kabul edilmesine	
Dr. Öğr. Üyesi Semra KALAFAT	Kabul edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10206042
Yazar Adı / Soyadı	ALİ MEHMET GÜRSEL
T.C.Kimlik No	54736543164
Telefon	5542737740
E-Posta	amehmetgursel@trakya.edu.tr
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Türkçeden Boşnakçaya Geçmiş Kelimelerde Anlam Değişmeleri
Tezin Tercümesi	Semantic Changes in the Loanwords that are Borrowed from Turkish Language to Bosnian Language
Konu	Dilbilim = Linguistics ; Batı Dilleri ve Edebiyatı = Western Linguistics and Literature
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2018
Sayfa	479
Tez Danışmanları	DR. ÖĞR. ÜYESİ FATMA SİBEL BAYRAKTAR
Dizin Terimleri	Anlam değişikliği=Meaning change ; Alıntı sözler=Loan words ; Anlam bilim=Semantics
Önerilen Dizin Terimleri	Boşnakça = Bosnian Language

02.08.2018

İmza:.....

Tezin adı: Türkçeden Boşnakçaya Geçmiş Kelimelerde Anlam Değişmeleri

Hazırlayan: Ali Mehmet GÜRSEL

ÖZET

Balkan dilleri arasında Türkçeden en çok kelime alan dil Boşnakçadır. Araştırmalar neticesinde 8742 kelime geçtiği tespit edilmiş olsa da bu sayının 10 binin üzerinde olduğu rahatlıkla söylenebilir. Çünkü tarih boyunca Boşnaklar Türkçeden ve Türk hayat tarzından en çok etkilenen toplum olmuştur. Türkçeden almış oldukları kelimelere kimi zaman Boşnakça ekler getirerek yeni kelimeler türetmiş, kimi zaman da yeni anlamlar türetmiş yahut da Türkçeden aldığı kelimenin anlam sayısını en aza indirmiştir. Bu çalışmada da Türkçe ve Boşnakçadaki ortak söz varlığında meydana gelen anlam değişmeleri ve anlam olayları konu alınmıştır.

Tezimizin giriş bölümünde Bosna-Hersek ve Boşnakçanın genel hatlarına kısaca değinilmiştir. Birinci bölümde Balkan dillerinin ve Boşnakçanın tarihsel süreç içindeki Türkçe ile olan münasebetleri incelenmiş ve Türkçenin bu diller üzerinde bıraktığı izler üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde Boşnakçada bulunan Türkçe alıntı kelimelerle ilgili şimdiye kadar yapılmış önemli çalışmaların bir bibliyografyası sunulmuştur. Üçüncü ve son bölümde ise önce anlam değişmeleri ve anlam olaylarının genel özelliklerine değinilmiş sonra da Boşnakçada yalnızca anlam farklılığı bulunan toplam 1460 Türkçe alıntı kelime mukayeseli şekilde hangi anlam değişmesi ve anlam olayına uğradığı tablo üzerinde gösterilmiştir.

Anahtar Kelime: Boşnakça, Turkizmi, Anlam Değişmeleri, Anlam Olayları, Alıntı Kelimeler

Name of Thesis: Semantic changes in the loanwords that are borrowed from Turkish Language to Bosnian Language

Prepared by: Ali Mehmet GÜRSEL

ABSTRACT

The language which borrows words from Tukish more than other Balkan languages is Bosnian. Even though the researches showed that there are 8742 words borrowed, it can be easily said that the number is above 10 000. Bosnians have been the most influenced society by the Turkish Language and the Turkish life style throughout the history. They have derived new words by adding Bosnian affixes or suffixes to Turkish borrowed ones or sometimes they have formed new meanings out of these words. They have even minimized the number of meanings of these borrowed words. In this study we analyze the semantic changes and theirs semantic events arisen in Turkish-Bosnian mutually shared vocabulary.

Bosnia and Herzegovina and general aspects of Bosnian Language are briefly mentioned in the introduction section of the thesis. The relationship of Balkan Languages and Bosnian Language with Turkish Language in historic process is studied and the influence of Turkish on those languages is emphasized in the first section.In the second section a bibliography of significant studies about Turkish Borrowed words in Bosnian is studied. In the third and the last section, first, the semantic changes and general aspects of semantic events and then, 1460 Turkish Borrowed words that have only semantic differences in Bosnian, are explained on a table that shows which semantic changes or semantic events happened comperatively.

Key Words: Bosnian Language, Turkish Loanwords, Semantic Changes, Semantic Events, Loanwords

ÖN SÖZ

Türkçe, tarih boyunca birçok dille etkileşim içerisinde bulunmuştur. O dillere birçok kelime verdiği gibi birçok kelimeyi de onlardan almıştır. Balkan dilleri de Türkçenin büyük tesiri altında kalmıştır. Balkan ülkelerinin Türklerden kültürel açıdan ne kadar etkilendiğini görmek istersek eğer ilk yapmamız gereken o dilin Türkçe alıntı kelimelerinin yer aldığı sözlüklere bakmamız olacaktır. Çünkü bu sözlükler Türkçenin o dildeki gücünü somut şekilde bizim görmemizi sağlayacaktır. Balkan dillerine Türkçeden geçen alıntı kelimelere bazı farklı adlandırmalar verilmiştir ancak en yaygın kullanılanı Turcizmi/ Turkizmi'dir. Balkan dilleri arasında Türkçeden en çok Turkizmi bulunan dil de Boşnakçadır. Boşnakçada bu konuda hazırlanmış sözlüklerde on bine yakın kelime olduğu tespit edilse de bu sayı daha fazladır.

Yüksek lisans ders aşamasında bu konuyla ilgili yapılmış çalışmalar üzerinde dururken Boşnakçada bulunan kelimelerle ilgili biçim ve anlam özellikleri üzerine küçük bir incelemede bulunduk. Bu incelemeyi yaparken de bu kelimelerden birçoğunun Türkçedeki anlamlarından farklılaşmış olduğunu gördük. Ancak bu sayı beklediğimizden de fazla çıkınca bu konunun daha detaylı şekilde incelenmesi gerektiği kanısına vardık ve bunun tez konumuz olmasına karar verdik. Şunu da belirtmemiz gerekir ki Türkiye'de bu konu üzerinde çalışmalar çok azdır. Hele de Boşnakçadaki Türkçe alıntıların açıklamalarıyla birlikte bütün olarak ne bir Türkçe sözlük ve ne de bir kitap bulunmaktadır. En son hazırlanan Türkçe bir çalışmada ise bu kelimelerin yalnızca kelime olarak Türkçe karşılığı verilmiş ve birçok yanlışlıklar yapılmıştır. Bundan dolayı bu çalışmayı hazırlarken her bir kelimenin tespiti için Boşnakça sözlüklerden tek tek çeviri yaptık. Türkiye'de bu tür çalışmalar yapılması elzemdir. Bu çalışma hem Türkçe ve Boşnakça ortak kelimelerde anlamsal açıdan karışıklık yaşanmasının önüne geçmiş olacak hem de daha kapsamlı bir Türkçeden Boşnakçaya alıntılar sözlüğü oluşturulması için zemin hazırlanmış olacaktır.

Bu tezin konusunu hazırlamamda ve gelecekte hazırlayacağım çalışmalarım için bile bana fikir veren, tezin her aşamasında beni yönlendirip gidişatı titizlikle takip edip inceleyen, tüm bilgi birikimi ve deneyimiyle beni daha iyi çalışmalar sunabilmem için sürekli teşvik edip desteğini benden hiç esirgemeyen çok değerli hocam ve tez

danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Fatma Sibel Bayraktar'a ve de yabancı kaynak temini konusunda önemli yardımlarda bulunan değerli hocam Mustafa Tandır'a teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak da tez yazım sürecinde bana sürekli destek olan ve beni anlayışla karşılayan değerli eşim Begüm Toksoy Gürsel'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

EDİRNE, 2018

İÇİNDEKİLER

ÖZET……..... I

ABSTRACT……... II

ÖNSÖZ…….. III

İÇİNDEKİLER…… IV

ÇALIŞMADA YER ALAN FOTOĞRAFLARIN LİSTESİ ……....IX

KISALTMALAR……..XI

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ…….. XII

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE SINIRLARI…….XIII

GİRİŞ……... 1

1. BÖLÜM: TARİHSEL SÜREÇTE TÜRKÇENİN BALKAN DİLLERİ VE BOŞNAKÇA İLE İLİŞKİSİ……. 5

1.1. OSMANLI DÖNEMİ ÖNCESİ TÜRKÇENİN BALKAN DİLLERİ İLE İLİŞKİSİ…….. 6

1.2. OSMANLI DÖNEMİNDE TÜRKÇENİN BALKAN DİLLERİ İLE İLİŞKİSİ …….. 8

1.2.1. Esnaf ve Zanaatçılıkta Görülen İzler…….. 11

1.2.2. Ev Mimarisinde Görülen İzler……... 14

1.2.3. Mutfak Kültüründe Görülen İzler…….. 17

1.2.4. Giyim-Kuşamda Görülen İzler…….. 20

1.2.5. Edebiyatta Görülen İzler…… 24

1.3. BALKAN DİLLERİNİN TÜRKÇEYE ETKİSİ…….. 29
1.4. TÜRKÇE-BOŞNAKÇA İLİŞKİSİ ……. 30
1.4.1. Osmanlı Döneminde Türkçenin Boşnakçaya Etkisi ……. 30
1.4.2. Günümüzde Türkçenin Boşnakça İle İlişkisi……... 32
1.4.3. Türkçenin Bosna'daki Güncel Durumu……... 34

2. BÖLÜM: TÜRKÇEDEN BOŞNAKÇAYA GEÇEN KELİMELERLE İLGİLİ GÜNÜMÜZE KADAR YAPILAN ÇALIŞMALAR…… 37

2.1. ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR……. 37
2.2. TÜRKİYE'DE HAZIRLANAN ÇALIŞMALAR…….49

3. BÖLÜM: ANLAM DEĞİŞMELERİ …… 53

3.1. ANLAM GENİŞLEMESİ…….. 55
3.1.1. Yakın Anlama Geçiş…… 55
3.1.2. Uzak Anlama Geçiş……... 56
3.1.3. Karşıt Anlama Geçiş…….. 56
3.1.4. Dilbilgisel Anlama Geçiş…….. 57
3.1.5. Başka Anlama Geçiş…….. 57
3.2. ANLAM DARALMASI …… 58
3.3. ANLAM İYİLEŞMESİ…… 58
3.4. ANLAM KÖTÜLEŞMESİ…….. 59
3.5. ANLAM OLAYLARI…….. 60
3.5.1.BENZETME…… 60

3.5.2. AKTARMALAR…… 61

3.5.2.1. Deyim Aktarması …….. 61

3.5.2.1.1. İnsandan Doğaya Deyim Aktarması…….. 61

3.5.2.1.2. Doğadan İnsana Deyim Aktarması……61

3.5.2.1.3. Somutlayıcı Deyim Aktarması……..……. 62

3.5.2.1.4. Soyutlayıcı Deyim Aktarması……... 62

3.5.2.2. Ad Aktarması…… 63

3.5.2.2.1. Parça-Bütün İlişkisi……... 63

3.5.2.2.2. Bütün-Parça İlişkisi…….. 63

3.5.2.2.3. Neden-Sonuç İlişkisi…… 63

3.5.2.2.4. Yer-İnsan İlişkisi……... 64

3.5.3. MECAZLAŞMA…… 64

3.5.4.ARGOLAŞMA ……... 64

3.5.5. TERİMLEŞME……... 65

3.5.6. GENELLEŞME…….. 66

3.5.7. ÖZELLEŞME……. 66

3.5.8. SÖZCÜK TÜRÜ DEĞİŞTİRME…….. 66

3.5.9. EK-SÖZ EKSİLTME……... 67

3.5.10. EK-SÖZ YIĞILMASI…… 68

3.5.11. ANLAM EŞLEŞMESİ……... 68

3.5.12. SÖZCÜKTE ÖNEM KAYMASI ……...…. 69

3.5.13. KELİME TÜRETME ……. 69

3.5.14. ANLAM TÜRETME…….. 70

3.5.15. ŞAKA YOLLU İFADE…….. 70

3.2.16. HALK AĞZINDAN GEÇİŞ…… 70

TÜRKÇEDEN BOŞNAKÇAYA GEÇMİŞ KELİMELERDEKİ ANLAM DEĞİŞMELERİ…….. 72

SONUÇ VE ÖNERİLER …….. 415

KAYNAKÇA……... 421

ANLAM DEĞİŞİKLİĞİ GÖRÜLEN TÜRKÇE KELİMELERİN LİSTESİ..... 433

ANLAM DEĞİŞİKLİĞİ GÖRÜLEN BOŞNAKÇA KELİMELERİN LİSTESİ .....…….. 442

ÇALIŞMADA YER ALAN FOTOĞRAFLARIN LİSTESİ

Fotoğraf 1: Saatçi…… 12

Fotoğraf 2: Kazancı…… 12

Fotoğraf 3: Börekçi…… 12

Fotoğraf 4: Zanaat Aletleri…….. 13

Fotoğraf 5: Ayakkabı Atölyesi…… 13

Fotoğraf 6: Ayakkabı tezgahı…….. 13

Fotoğraf 7: Bezirgan cad.....…….. 14

Fotoğraf 8: Lüleci Sok. …….. 14

Fotoğraf 9: Kunduracılık cad. …… 14

Fotoğraf 10: Belgrad Etnografya Müzesinden ev maketi. ……..…… 14

Fotoğraf 11-12 Travnik Etnografya Müzesi konak maketi……. 14

Fotoğraf 13: Belgrad Etnografya Müzesi sandık süslemesi. …….. 15

Fotoğraf 14-15: Nobel ödüllü yazar İvo Andriç'in evi ve tavan-yüklük süslemeleri.. 15

Fotoğraf 16: Belgrad Etnografya Müzesi. …….. 16

Fotoğraf 17 : Travnik Etnografya Müzesi…….. 16

Fotoğraf 18: Svrzo'nun Evi (Saraybosna)……... 16

Fotoğraf 19: Cehennemlik ve hamamcık…….. 16

Fotoğraf 20: Belgrad Etnografya Müzesi. …….. 17

Fotoğraf 21: Svrzo'nun Evi (Saraybosna)……... 17

Fotoğraf 22-23: Bosna'da iftar menüleri 1-2…….. 19

Fotoğraf 24-25: Tatlı çeşitleri. ……... 20

Fotoğraf 26-27-28-29: Sırp portrelerinde Türk kıyafetleri……. 22

Fotoğraf 30: Belgrad Etnografya Müzesi. …….. 22

Fotoğraf 31: Saraybosna Brusa Bezistan. ……. 22

Fotoğraf 32-33: Belgrad Etnografya Müzesi. …… 23

Fotoğraf 34-35: Bosna'da geleneksel kıyafetler. ……. 23

Fotoğraf 36: Arebica alfabesi. …… 26

KISALTMALAR

age. adı geçen eser
agm. adı geçen makale
anat. Anatomi
ask. Askeri
bit. b. Bitki Bilimi
biy. Biyoloji
coğ. Coğrafya
çev. Çeviren
db. Dilbilim
din b. Din Bilgisi
den. Denizcilik
ed. Edebiyat
ekon. Ekonomi
esk. Eski dil
fel. Felsefe
fiz. Fizik
gök b. Gök Bilimi
huk. Hukuk
hay.b. Hayvan Bilimi
hlk. Halk dili
jeol. Jeoloji
lat. Latince
kim. Kimya
mat. Matematik
mec. Mecaz
mdn. Madencilik
mim. Mimarlık
müz. Müzik
Osm. Osmanlıca
öz. is. Özel isim
sf. Sıfat
sp. Spor
tar. Tarih
tek. teknoloji
tic. Ticaret
top. b. Toplum bilimi
zf. Zarf
ünl. Ünlem

DS. Derleme Sözlüğü
GSTS. Gösterim Sanatları Terimleri Sözlüğü
OS. Osmanlıca Sözlük
TTS. Tarih Terimleri Sözlüğü
TS. Tarama Sözlüğü
ZTS. Zanaat Terimleri Sözlüğü

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Türkçe Balkan dilleri arasından en fazla kelimeyi Boşnakçaya vermiştir. Türkçeden Boşnakçaya 38 alanda on binden fazla kelimenin geçtiği bilinmektedir ve bu kelimeler zaman içerisinde çeşitli sebeplerden dolayı çeşitli ses, şekil ve anlam değişikliklerine uğramıştır. Çalışmamızın da konusu olan anlam değişmeleri Boşnakçanın, Türkçe kelimelere karşı nasıl bir tutumla yaklaştığını bizlere göstermiş olacaktır. Çünkü bir dilden başka bir dile geçen kelimelere kimi zaman iyi veya kötü anlamlar yüklenmektedir. Boşnakçanın bu kelimelere verdiği farklı anlamlar genel olarak onların Türkçeye bakış açısını da ortaya çıkaracaktır. Yani bir bakıma bu çalışma sosyo-linguistik bir çalışma olarak da değerlendirilebilir.

Boşnakça bizden aldığı kelimelerden yeni kelime ve anlamlar türetmiştir. Bu çalışma iki dil arasındaki anlam farklılıklarından kaynaklanan sorunların çözümlenmesine de yardımcı olacaktır. Ayrıca bu dili öğrenmeye çalışanlar için yol gösterici bir kaynak olarak da düşünülebilir. Burada ele alınan kelimeler dili öğrenmek isteyenlere bu dilin kelime yapısı ve anlam türetme yöntemleri hakkında fikir verecek ve onlara daha hızlı ve başarılı bir öğrenme metodu sunacaktır.

Şimdiye kadar Türkiye'de Boşnakçanın Türkçe söz varlığıyla ilgili çok az sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışma ileride Boşnakçadaki anlam bilimiyle uğraşacak olan araştırmacılar için büyük kolaylık sağlayacaktır. Belki de bu çalışma alana olan ilgiyi arttıracak ve yeni fikirlerin doğmasına da esin kaynağı olacaktır.

Bu araştırmanın amacı da Türkçeden Boşnakçaya geçmiş bu kelimelerin anlamlarını önce Türkiye Türkçesindeki anlamlarıyla karşılaştırıp iki dil arasındaki anlam farklılıklarını ortaya çıkarmak ve sonra da anlam farklılığı görülen kelimelerde anlam değişmesine sebep olan anlam olaylarını ortaya koymak olacaktır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE SINIRLAMALAR

Çalışmamızın konusunu anlam değişmeleri oluşturduğu için kelimelerin tespitinde sözlük tarama metodu uyguladık ve çalışmamızı geniş kapsamlı tutmak için Boşnakçadaki Türkçe alıntı kelimelerin yer aldığı 3 önemli sözlük taradık.

Bunlardan birincisi dünyada ödünçleme ilişkileri konusunda yazılmış en kapsamlı ve en ilgi çekici sözlük olan Abdulah Škaljić'in "*Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* (Sırp-Hırvatçada Türkçe Alıntı Kelimeler)" adlı sözlüğüdür. Bu eserden sonra yazılan sözlükler ancak ona katkı sağlamıştır. Bu sebeple çalışmamızın da ana kaynağını bu sözlük oluşturduğundan diğer iki sözlükte yer alan aynı anlamlar çalışmaya dahil edilmeyecektir. Yani diğer ikisinden çalışmaya dahil edeceğimiz anlamlar Škaljić'te bulunmayan anlamlar olacaktır.

Diğer iki sözlükten biri Dževad Jahić'in 1999 yılında yayınladığı *Školski Rječnik Bosanskog Jezika* (Boşnakça Okul Sözlüğü) ve bir diğeri de 2012 yılında Faruk İbrahimović'in kaleme aldığı *Rječnik Turcizama u bosanskom jeziku sa tumačenjem i prevodom na engleski jezik* (İngilizce açıklamalı ve tercümeli Boşnakçadaki Türkçe Alıntı Kelimeler Sözlüğü)'dür. Jahiç'in sözlüğü Boşnakça ifadeleri içeren temel bir okul sözlüğü olduğundan günlük hayatta kullanılan pek çok Türkçe alıntı kelimeye de yer vermiştir. Jahiç, Şkaljiç'te yer alan birçok kelimeye yer verirken onda yer almayan kelimelere de yer vermiş ayrıca onun yer verdiği kelimelere de ikinci veya üçüncü anlamlar ilave etmiştir. Belki de o kelimeler 50 yıllık süre içinde yeni anlamlar kazanmış yahut da Şkalyiç'in dahil etmediği anlamı sonradan yayınlanan eserlerde keşfetmiş olabilir. Örneğin *mandal* kelimesi Şkalyiç'te iki anlamı karşılarken, Jahiç Türkçede yer alan *"*tüfeğin kırma mandalı*"* gibi üçüncü bir anlam daha ilave etmiştir. İbrahimoviç'in sözlüğü ise son dönemde en geniş kapsamda hazırlanan sözlüktür. Bu sözlükte de diğer ikisinde yer almayan kelimeler çalışmaya dahil edilmiştir.

Çalışmamızın asıl kısmı tablo üzerinde gösterilmiştir. Bu tabloda kelimelerin Boşnakça anlamlarının hangi sözlükten alındığını göstermek için açıklamanın sonuna dipnot düşülmüştür. Kelimelerin Türkçedeki karşılıkları için ise Türk Dil Kurumu'nun internet sitesi (tdk.gov.tr) ve yardımcı kaynak olarak da Sozce.com esas alınmıştır.

GİRİŞ

Bosna Hersek, kuzeyden ve batıdan Hırvatistan, doğudan Sırbistan, güneyden Karadağ ile çevrili, güney bölgesinde Adriyatik Denizi'ne 20km'lik bir kıyısı olan, 51.197 km²'lik yüz ölçümü ve 2013 sayımına göre 3,531,159 nüfusa sahip bir Balkan ülkesidir. Ülkenin coğrafyası merkez ve güneyde dağlık, kuzeybatıda tepelik, kuzeydoğuda düzlük bir karakter sergiler. Boşnaklar ülkenin %50,11'ini Sırplar %30,78'ini, Hırvatlar ise %15,43'ünü oluşturur. Bir bölge adı olarak Bosna kelimesi, ilk kez Bizans İmparatoru Konstantinos Porphyrogennetos'un 958 yılında yazmış olduğu *"De administrando imperio"* adlı coğrafya ve siyaset ile ilgili kitapçıkta *Bosona* olarak karşımıza çıkar. Halilović'e göre de *"Tam anlamıyla bir devlet olarak Bosna Banı Kulin (1180-1204) döneminde tanınmıştır. Bölge adı olarak Hersek ilk kez 1 Şubat 1454 tarihinde Osmanlı komutanı Üsküplü Gazi İsa Bey'in mektubunda geçmektedir."*[1] O dönemlerde Hersek bölgesinin adı ilk önce Zahumlje daha sonraki dönemlerde de Hum olarak anılmıştı. Dönemin hükümdarı Stjepan Vukčić Kosać'ın *herseg (herzog)* yani dük ünvanından gelmektedir. 1463 yılında Bosna Krallığının ve 1483 yılında da Hersek Dükalığı'nın Osmanlı İmparatorluğuna katılmasından sonra bölge tek bir isimle anılmaya başlanacaktı: Bosna Eyaleti. Avusturya Macaristan'ın 1878'de Bosna'yı işgaliyle de Bosna ve Hersek olarak anılmaya başlanacaktır.

Bosna Hersek'in resmi dili Boşnakçadır. Boşnakça başta Bosna-Hersek olmak üzere Sancak'ta ve Bosna'dan farklı ülkelere göç etmiş Boşnaklar tarafından konuşulur. Bir Güney Slav dili olmakla birlikte beş diyalektten oluşur:

1. Doğu Bosna Diyalekti,
2. Batı Bosna Diyalekti,
3. Doğu Hersek Diyalekti,
4. Batı Hersek Diyalekti,
5. Sancak Diyalektidir.[2]

Boşnakçanın en erken yazılı metinleri "*steçak*" denilen ortaçağ mezar taşları üzerine işlenmiş yazılar, kilise metinleri ve Bosna krallarına ait ferman ve yazışmalardır. Bu dönemde Bosna Kiril alfabesi denilen "*Bosančica*" alfabesi yaygın

[1] Senahid Halilović, *Bosanski Jezik*, Biblioteka Ključanin, Saraybosna 1991, s. 17-18.
[2] Selçuk Kırbaç, "Türk Dilinin Boşnakça İle İlişkileri ve Abdulah Škaljić", *Turkish Studies*, 6/4, 2013, s. 901-902. 895-911.

olarak kullanıldı. Bu alfabeyle yazılmış en eski belge Ban Kulin'in 1189 yılında Dubrovnik Prensi Krvaş'a yazdığı berattır. Daha sonra Osmanlı döneminde de Bosnalı Müslümanlar bu alfabe yerine Arap alfabesine geçtiler ve bu alfabeye ilave olarak da Boşnakça sesleri karşılayacak yeni harfler türettiler. Avusturya-Macaristan yönetimi döneminde de Arap alfabesinin yanında Latin alfabesi de kullanılmaya başlanmış ve daha sonra da Arap alfabesi yerini Latin alfabesine bırakmıştır. Bayram *"Arap harfleriyle yayımlanan Boşnakça metinlerin, aslında Avusturya-Macaristan Dönemi'nde Boşnak kimliğini korumak, halka toplumsal bilinci aşılamak için birer araç olarak kullanıldığını"*[3] belirtmiştir.

Bu dönemde hem yazı hem dil üzerinde değişikliklere gidilmiştir. Yeni gelen yönetim bölgede Osmanlının izlerini silmek ve Boşnakları Osmanlıdan uzaklaştırmak için yeni düzenlemeler uygulamaya başlamıştı ve onlara Boşnaklık olgusunu aşılamaya çalışıyordu. Türkçenin etkisini azaltmak gayesiyle Bosnalılar için Boşnakçayı resmi bir dil olarak tanımıştı yani tüm Bosnalılar aynı dili kullanmış olacaktı. Ayrıca Boşnakçanın okullarda öğretilmesine yönelik Latin alfabesinde Boşnakça gramer kitapları hazırlanmıştı. Ancak daha sonra idarecilerin yanlış uygulamaları sonucunda yönetim Bosna Dili *(Bosanski jezik)* terimini 4 Ekim 1907'de yasakladı ve ülkenin resmi dili Sırpça-Hırvatça oldu.

Yugoslavya döneminde de ülkenin resmi dili Sırp-Hırvat yahut Hırvat-Sırp dili olarak kabul edilmiş ve uzun bir müddet Boşnakçanın varlığından söz edilmemiştir. Bu dönemde Bosna-Hersek'te dil ve eğitim konusunda büyük baskılar yapılıyordu. Yazı ve konuşmada Türkçe kelimelerin kullanımı tamamen yasaklanmıştı. Yugoslavya'nın dağılması ve son savaşın (1992-1995) ardından, önce *Sırpça, Hırvatça* ve *Boşnakça* olarak 3 ayrı dil ortaya çıkmış ve Karadağ'ın 2006 yılında Sırbistan'dan bağımsızlığını kazanmasıyla da *Karadağca* diye dördüncü bir dil daha ortaya çıkmıştır. Boşnakçanın resmi bir dil olarak tanınmasının ardından ülkede ders kitapları ve sözlükler yeniden yazılmış ve konuya ilişkin araştırma ve çalışmalar hız kazanmıştır. Bu çalışmada kullanılan bazı eserlerin Yugoslavya döneminde yayınlanmış olması sebebiyle dili Sırpça-Hırvatça olsa da konu itibarıyla Boşnakçayı

[3] Sibel Bayram,"Bosna-Hersek'te Türkçe Basın: Muallim", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 57, Erzurum 2016, s. 1791.

da kapsamaktadır ve de dolayısıyla çalışmada yer alan veriler ve ulaşılacak sonuçlar Boşnakçadan başka söz konusu olan diğer üç dil için de geçerli sayılabilir.

Boşnakçayı günümüzde Sırpça ve Hırvatçadan ayıran en önemli özellik; içerisinde çok fazla Türkçe kelime ve ifade yer almış olmasıdır. Boşnakçaya en çok yabancı kelime Türkçeden geçmiştir. Diğer iki dile de epey sayıda Türkçe kelime girmiş olsa da zamanla uyguladıkları dil politikaları aracılığıyla onları dillerinden çıkartmaya gayret göstermişlerdir. Boşnakça ise bu kelimelere en çok sahip çıkan ve koruyan dil olmuştur. Boşnakçayı Boşnakça yapan da aslında bu kelimelerdir. Bu üç dilde de ortak olan bazı Türkçe alıntıların, Türkçeye en yakın telaffuzunu Boşnakça verir.

Balkan dillerine bilhassa da bu üç dile Türkçe aracılığıyla girmiş olan Arapça, Farsça ve Türkçe kelimeler için "*Turcizmi"* terimi kullanılır. Son yıllarda bazı Balkan kökenli araştırmacılar Türkçeden alıntılanan kelimelere "*Balkanizmi, Orijentalizmi, Osmanizmi* veya ayrı ayrı deyimiyle "*Arabizmi, Farsizmi* veya *İranizmi"* gibi adlar verseler de en kabul gören ifade "*Turcizmi* veya *Turkizmi*" ifadesidir. Çünkü bu terim Türkçe aracılığıyla yalnızca Doğu dillerine ait kelimeleri değil aynı zamanda İtalyanca, Fransızca, Macarca, Rusça, Yunanca gibi Batı dillerine ait kelimeleri de kapsamaktadır. Bu dillerden geçen kelimelerin Türkçenin ses, biçim ve anlam özelliklerini taşımalarından dolayı bu çalışmada "Turcizmi" *(Türkçe Alıntı Kelimeler*) demeyi daha uygun buluyoruz.

Balkanlarda XIX. yüzyıldan başlayıp günümüze kadar Turkizmilerle ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Ancak en iyi ve en kapsamlı çalışmayı ünlü Boşnak dilbilimci Abdulah Škaljić hazırlamıştır. Škaljić'in 1966 yılında "*Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku"*[4] (Sırp Hırvatçasında Türkçe Alıntı Kelimeler) adıyla yayınlamış olduğu sözlüğü dünyada ödünçleme ilişkileri konusunda yazılmış en önemli ve en ilgi çekici sözlüklerden birisidir. Bu sözlükte bitki ve hayvan adlarından silah ve askeri terimlere, astronomi, coğrafya, tıp, kimya terimlerinden zanaat, hukuk ve ticari terimlere kadar 38 alanda 8742 Türkçe alıntı kelimeye yer verilmiştir. Ayrıca sözlüğün giriş kısmında bu alıntı kelimelerin nasıl ortaya çıkıp yayıldığını, onları

[4] Abdulah Škaljić, *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku,* Svjetlost, Saraybosna 1966, s. 7-25.

öğrenmenin değer ve önemini, onları sınıflandırma biçimlerini ve o döneme kadar yapılmış çalışmaları ve bunların eleştirisi başlıklar altında anlatmıştır. İncelediği her kelimenin kökenini, o dillerdeki karşılıklarını, türevlerini göstermiş ve önemli edebi eserlerde kelimenin geçtiği örnek cümleler içinde birlikte vermiştir. Ondan sonra hazırlanacak sözlüklerin ana malzemesini daima bu sözlük oluşturacaktır. Şkalyiç sözlüğü hazırlarken o döneme kadar yazılmış ve içinde Türkçe ifadeler bulunan birçok edebi kaynaktan yararlanmıştır.

Çalışmamızın birinci bölümünde tarihsel süreçte Türkçenin, genelde Balkan Dilleri ve özelde Boşnakçayla olan ilişkisine değineceğiz. Böylece Türkçenin bu dillerle olan etkileşimine geçmişten günümüze bir ışık tutmuş olacağız.

Çalışmanın ikinci bölümünde Boşnakçadaki Türkizmilerle ilgili geçmişten bu yana yapılan önemli çalışmaların bir bibliyografyasını sunduk ve bu çalışmalardan bazılarına birtakım açıklamalar getirdik. Bunu sunmaktaki amacımız Türkiye'de sürekli tekrarlanan eserlerin dışında onlar kadar değerli daha birçok eserin varlığını göstermeye çalışmaktı. Çünkü bu konu hakkında Türkiye'de çok az çalışma biliniyor ve bilinen çalışmaların ise uzmanlarımızca sürekli aynı şeyler üzerinde duruluyor. Sunduğumuz bu bibliyografya ile bu çalışmaların ülkemizde tanınmasını sağlamak ve onları bilim camiamıza sunarak araştırmacıların çalışmalarına yenilik getirmelerini sağlamış olacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise önce anlam değişmeleri ve anlam olaylarının genel özellikleri üzerinde durulacak, ardından da Türkçeden Boşnakçaya geçmiş kelimelerde meydana gelen anlam değişmeleri ve anlam olayları Türkiye Türkçesiyle mukayeseli şekilde tablo üzerinde gösterilecektir.

1. BÖLÜM: TARİHSEL SÜREÇTE TÜRKÇENİN BALKAN DİLLERİ VE BOŞNAKÇA İLE İLİŞKİSİ

Balkanlar tarih boyunca birçok milletin hâkimiyeti altında yaşamıştır. Ancak bu coğrafyada hiçbir millet Türkler kadar derin izler bırakmamıştır. Farklı dönemlerde farklı Türk boyları bu bölgeye yerleşerek varlıklarını sürdürmüştür. İlişkilerin en yoğun şekilde yaşandığı dönem ise Osmanlı Devleti'nin bölgeye hakim olmasıyla başlamıştır. Bu süreç içerisinde onların yaşam biçimleri bölgede bulunan toplumları birçok alanda tesiri altında bırakmış ve bu etki maddi ve manevi unsurlarla günümüze kadar süregelmiştir. Balkanların en ücra köşesinde bile bu etkinin izlerine rastlamamız mümkündür.

Osmanlı Devleti gittiği yerlere kendi yönetim teşkilatını da beraberinde götürmüş ve bölgede yeni idari kurumlar tesis etmiştir. Bölge merkezden atanan birim ve memurlarca yönetilmiştir. "*Balkanlardaki bir belediye dairesi, nüfus idaresi veya tapu dairesinin işlemleri ve yazışma usulleri ile Lübnan veya Suriye'deki, Anadolu'nun küçük bir ilçesindeki işlem ve yazışmalarının aynı olması gerekiyordu. Bunun için dilin halkın diline yakınlaştırılması, standartlarının belirlenmesi, öğretilmesi ihtiyacı doğdu. Ortak dil olan Türkçe okullarda bir ders olarak öğretilmeye başladı. Bu geniş imparatorluk çöktüğünde, en ücra köşedeki devlet memurları ve okumuşlar, etnik kökenleri ne olursa olsun, Türkçeyi biliyorlardı.*"[5]

Türkçe bu coğrafyada resmi bir dil olarak kullanılmasından çok konuşma dili olarak kullanılıyordu. Bugün Balkanlarda tekerlemeler, fıkralar, masallar, bilmeceler, türküler, maniler, ninniler, ağıtlar gibi pek çok Türkçe sözlü kültür ürünleri de yaşamaktadır. Balkan dillerine çevrilen birçok Türkçe deyim ve atasözü kullanılmaya devam etmektedir. Bunlarla birlikte Balkanlarda söylenen halk şarkıları Türkçe türkülerden birçok izler taşımaktadır ve hatta iki dilin karışımıyla söylenen türküler söylendiğini biliyoruz. Ancak Balkan halklarının Türk kültüründen ne denli etkilediğinin en açık göstergesi ise dillerinde yer alan Türkçe kelimelerdir. Türkçenin Balkan dilleri üzerindeki etkisi günümüzde Arapça ve Farsçanın Türkçe üzerindeki

[5] Hayati Develi, "Sözümüz Geçkin Olsun", *Dil ve Edebiyat Dergisi*, Sayı: 14, 2009, s. 5.

etkisiyle karşılaştırılabilecek düzeydedir. Sırpça-Hırvatça-Boşnakçaya yaklaşık dokuz bin, Makedoncaya beş bin, Bulgarcaya üç bin, Yunancaya üç bin, Arnavutçaya beş bin, Macarca ve Romenceye de iki bin Türkçe kelime geçtiği bilinmektedir.

Balkanların Türkçeden bu denli etkilenmesini anlayabilmemiz için öncelikli olarak onların toplumsal süreçlerine değinmemiz gerekir. Bu toplumsal etkileşimi çalışmamızda 3 konu üzerinden anlatmayı uygun gördük.

a. Türkçenin Osmanlı Öncesi Etkisi

b. Türkçenin Osmanlı Dönemindeki Etkisi

c. Türkçenin Günümüzdeki Etkisi

1.1. OSMANLI DÖNEMİ ÖNCESİ TÜRKÇENİN BALKAN DİLLERİ İLE İLİŞKİSİ

Türk topluluklarının Balkanlardaki varlıklarını ve kültürel etkilerini gösteren izler Osmanlının bu bölgeye gelişinden çok daha öncesine dayanır. Balkanlarda varlıklarını sürdüren ve bu coğrafyanın kültürel yapısına katkı sağlayan ilk Türk topluluklarının Avarlar, Kumanlar ve Peçenekler olduğu bilinmektedir.[6] Bu topluluklar yerleştikleri yerlerde kendilerinden çeşitli izler bırakmışlardır. Onlardan kalan bu izleri daha çok bölge halkının dillerinde görebiliyoruz.

Balkan dillerine bu dönemde Türk boylarına ait çok sayıda kelime geçtiği bilinmektedir. Bu dillerde karşılaşılan en eski kelimeler ise yerleşim adları, dağ ve ırmak adları, kişi, unvan ve hükümdar adlarıdır. O dönemde askeri ve ticari amaçlar için haritalar hazırlanırken bu adların bilinmesi gerekiyordu.

Bu dillere geçen adlardan yalnızca birkaçının hangi Türk boyuna ait olduğu bilinmektedir.

Malcolm'a göre *"Avarlar için Sırpça'da Obri sözcüğü kullanılmaktaydı; Obrovac gibi birçok yer adında da Avar varlığının izleri görülmektedir. Aynı şekilde,*

[6] Fatih İyiyol-Ahmet M. Kesmeci, "Balkan Dillerindeki Türkçe Kelimelerin Tanımlanması Problemi Üzerine Tespitler", *Turkish Studies,* Sayı: 6/4, 2011, s. 622.

eski zamanlardan beri Boşnak ve Hırvatların hükümdarlarının ünvanı olarak kullanılan ban sözcüğü de, Avar kökenli bir sözcüktür."[7] Bu sözcüğün meşhur Avar hanı *Bayan* isminden geldiği ileri sürülmektedir. Ayrıca yalnızca Sırbistan'da değil Karadağ'ın Bar adlı şehrinin eski adı Avarium idi. Hırvatistan'da *Obrovac, Oborska ulica, Oborovo*, Bosna Hersek'te de *Velika-Mala Obarska* diye şehir ve sokak isimleri bulunmaktadır.

Bu konuda Škaljić de *"Osmanlının bölgeyi fethinden önce Boşnakça, Sırpça ve Hırvatçada görülen "Kaduna/Kadın" kelimesinin varlığı, Avar Türkçesinin Balkanlardaki Slav dilleri üzerindeki etkisini gösteren bir diğer örnektir"*[8] demiştir.

Günümüzde Balkanlar'da Kuman Türk boyuna ait birçok şehir ve yerleşim adı bulunmaktadır.

Derjaj çalışmasında *"Kuman Türkçesinden Balkanlara girdiği sanılan ve halen bugünkü Makedonya sınırları içerisinde olan Kumanova kenti, Romanya'da Komana-Komaneşti adları, Voyvodina'da Kumane köyü, Arnavutluk'ta ise Puka bölgesinde Düshman köyü ve yine Arnavutluk'ta Koman adlı Türkçe bölge isimleri"*[9] olduğunu belirtmiştir.

Tolon'a göre *"yaşadıkları coğrafyaya kendi adlarını verme konusunda en ileri gidenler herhalde Peçenekler oldular. Çünkü Doğu Avrupa'dan Balkanlara uzanan Peçenek hakimiyet sahasında onlardan kalma birçok yer adı mevcuttur. Örneğin Ukrayna'da Novgorod-Siverskıy bölgesi ile Starodub bölgesinde Peçenek adlı birer köy bulunmaktadır. Prut nehrinin başlarında, Kolomeja yanında, Pecenezyn yahut Peceniszere adlı bir kasaba vardır. Tuna'nın aşağı kısımlarının sağ sahilindeki Dobruca'da, Hırsovo ile Maçin tepesi arasında Peçenjaga denilen bir köy vardır. Peçenoge isimli bir köy Sırbistan'da Kragujevac vilayetinde ve Leskovac'a yakın bir yerde Peçenevci denilen bir köy mevcuttur. Romanya'da Mehadia ile Orşovo arasında Peçeneşka adlı bir Romen köyü vardır."*[10] diye belirtmiştir. Peçenek Türkçesinden Sırpçaya geçmiş kelimeler arasında ise buzdovan, koliba, Peçenetsi vb. kelimeler

---

[7] Noel Malcolm, *Bosna'nın Kısa Tarihi,* Çev. Aşkım Karadağlı, Om yayınevi, İstanbul 1999, s. 36.
[8] Abdulah Škaljić, *a.g.e.,* s. 12.
[9] Adriatik Derjaj, "Arnavutça Türkçe Dil İlişkisi", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Sayı:18/3, 2010, s. 992.
[10] Öner Tolan, *Karadeniz'in Kuzeyinde ve Balkanlarda Türk Varlığı (IV, X. Yüzyıl), (*Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Elazığ 2014, s. 245-246.

vardır. Ayrıca Kuman Türkçesinden de Şarban, Bor, Kula, Kumane, Maydan, Maydanpek, Şara, Şarkamen, Velesnitsa vb. kelimeler de bulunmaktadır.[11]

Bunlarla birlikte Hamzaoğlu *"Slav kavimleri söz konusu dönemde Türkler 'den heykel anlamına gelen "balvan", kalpak anlamına gelen "klobuk", zıbın anlamına gelen "zubun", bacanak anlamına gelen "paşenog" kelimelerini de benimsediklerini"*[12] söylemiştir. Aynı zamanda *bubreg* (böbrek) kelimesinin de bu dönemde geçtiği bilinmektedir. Son olarak da Tolan çalışmasında Laszlo Rasonyi'nin *"Dalmaçya ile ilgili orta çağ vesikalarında çok sayıda belirsiz menşeli ad arasında Türkçe ve Moğolca "okçu" demek olan "Mergen" adı çok sık kullanılır. Bu şahıs adı XIII. yüzyıla kadar Hırvatlar tarafından da kullanılmıştır."*[13] dediğini aktarır.

1.2. OSMANLI DÖNEMİNDE TÜRKÇENİN BALKAN DİLLERİ İLE İLİŞKİSİ

Türkçenin ve Türk kültürünün Balkanlar'daki asıl etkisi Osmanlı Devleti'nin fetihleriyle başlamıştır. Osmanlı'nın Balkanlardaki hâkimiyeti altı asır sürmüş ve bu süre zarfında bölgede yaşayan toplulukların gerek kültür ve yaşayış biçimlerinde gerek dillerinde önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu coğrafyaya 14. ve 15. asırlarda gelen Osmanlılar Balkan dillerinde daha önce bölgede yaşayan Türk topluluklarına ait askeri, idari, kıyafet ve ev eşyaları ile ilgili Türkçe kelimelere rastlamışlardı.

Balkan coğrafyasında Osmanlıların askeri ve siyasi idareyi sağlamasıyla birlikte, Türk kültürünün Balkan topluluklarıyla olan etkileşimi de başlamıştır. Bu etkileşim fetihlerle birlikte doğrudan ve daha kapsamlı bir etkiye dönüşmüştür. Osmanlıların fethettikleri topraklarda imar faaliyetleri, yeni kurulan şehirler ve bu şehirlerin etrafında oluşan Türk-İslam kültür havzası bu topraklarda; kalıcı, derin ve sonuçları günümüze kadar devam edecek olan büyük bir etkileşimin ortaya çıkmasını sağlamıştır.[14]

---

[11] Melahat Pars, *Makedon ve Sırp Romanlarında Türkler ve Türk İzleri,* Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2004, s.18.
[12] Yusuf Hamzaoğlu, *Sırbistan Türklüğü,* Logos-a Yayınevi, Üsküp 2004, s. 412.
[13] Öner Tolan, *a.g.e.,* s. 246-247.
[14] Fatih İyiyol-Ahmet M. Kesmeci, *a.g.m.,* s. 623.

Osmanlı Devleti bu coğrafyada dirlik ve düzeni sağladıktan sonra önemli noktalara vakıflar kurup mimari eserler yaptırmış, daha sonra da payitahttan gönderilen idareciler, önemli meslek erbabları ve Anadolu'dan getirilen ailelerle kültürel etkileşim hızlanmış ve bu sayede bölgeye yeni bir düzen hakim olmuştur. Bölgede kurulan yeni düzen sayesinde bu coğrafyada konuşulan diller de nasibini almış ve kapılarını Türkçeye tamamen açarak günümüze kadar sürecek olan bir dil etkileşimi meydana getirmiştir. Hayati Develi, İtalyan sözlükçü Molino'nun "*17. yüzyıla gelindiğinde Türkçe, Osmanlı Devleti'nin sınırları dahilindeki elli beş krallık ve beylikte 33 ayrı dile sahip halkın ortak iletişim dili haline gelmişti.*"[15] dediği bilgisini aktarır.

"16. ve 17. yüzyıllarda Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden Balkanlar'a doğru büyük göç dalgaları gelmiştir. Meselâ, 17. yüzyılda Kuzeybatı Anadolu'dan Balkanlar'a doğru büyük bir göç yaşandığı ileri sürülmektedir."[16] Balkanlara gelen bu yeni topluluklarla yerli halk arasında yeni bir karşılıklı etkileşim meydana gelmiştir. Bu toplumsal değişmeler sonucunda Balkanlar'a Türkçenin Anadolu ağızlarına ait birçok özelliği de taşınmıştır.

Aynı dönemde bölgede iki tür Türkçe kullanılmaktaydı. Bir taraftan yüksek devlet görevlileriyle anlaşabilmek için halkın konuştuğu üst seviye Türkçe, diğer taraftan da Anadolu'nun çeşitli yerlerinden gelen halkın sokakta konuştuğu Türkçe, Balkanlarda duyulur olmuştur. Balkanlarda konuşulan Türkçe, payitahtta konuşulan Türkçeden çok Anadolu'da konuşulan ağızların ses ve biçim özelliklerine benziyordu. Anadolu'dan gelen halkla kaynaşma çabasında olan yerli halk arasında iyi ilişkiler yaşanmış ve hayatın her alanında etkileşimlerde bulunulmuştur. Dil haricinde Balkan halklarında çeşitli örf, gelenek, kültür ve yaşayış biçimlerinde de değişiklikler görülmeye başlamıştır. Örneğin sözlük taramalarını yaparken karşılaştığımız kimi kelimelerde Anadolu'da oynanan çift tek, mendil, tavla ve yüzük oyunu gibi oyunların dil içi unsurlarda yer alması, kışın helva sohbetlerinin yapılması, herfene (*refena)*

[15] Hayati Develi, *a.g.m.*,s. 5.
[16] Milan Adamović, *Konjugationsgeschichte der Türkischen Sprache*, Leiden 1985.

şölenleri ya da lonca teşkilatlarının kuşak kuşanma törenleri, teferrüç denilen piknik gibi etkinliklerin bu coğrafyada da sürmüş olduğunu öğreniyoruz.

Boşnakçaya geçen Türkçe kelimelerin daha çok Kuzeydoğu Karadeniz, İç Anadolu ve Batı Anadolu bölgelerinde kullanılan özgün kelimelerle örtüştüğü görülmektedir. Németh, *"Öyle zannediyorum ki, Doğu Rumeli'nin, ağızlarının teşekkülü bakımından en önemli ahalisi Batı Anadolu'dan, Batı Rumeli'nin, ağızlarının teşekkülü bakımından en önemli ahalisi de Doğu Anadolu'dan buraya, yani Rumeli'ye iskân edilmiştir."*[17] demektedir.

Balkanların köylerinde konuşulan Türkçe ile şehirlerinde konuşulan Türkçe arasında ciddi farklılıklar görülmektedir. Bazı kelimelerin sadece şehir ve kasabalarda kullanıldığı görülürken, bazılarının ise sadece köylerde konuşulduğu görülmektedir. Çünkü Osmanlı idari teşkilatı ve Anadolu'dan gelen Türk nüfusu Sırp köylerine yerleştirilmedi veya az yerleştirildi. Sırbistan ve diğer Balkan bölgelerinde şehirleşme Osmanlıların bölgeye gelmesiyle birlikte başladı.[18]

Şkaljiç'e göre "*Türkler buraya toplumsal ve resmi unsurların ve de doğu-islami kültürün taşıyıcısı olarak geldiler. Ancak benim düşünceme göre o kelimelerin yayılmasında yani Sırpların, Hırvatların özellikle de Bosna Hersek nüfusunun bugüne kadar onları yoğun şekilde kullanmalarında çok önemli rol oynayan iki temel etken vardır. Birincisi, İstanbul'da eğitim görmüş Sırp-Hırvat dillini konuşan Müslümanlardır. İkincisi de içinde pek çok Doğu kökenli kelime barındıran ve de sözlü gelenek olarak en çok beğenilen epik ve lirik halk şarkılarıdır. İnsanımız, özellikle de Müslümanlar İstanbul'dan ülkelerine döndüklerinde Türkçenin etkisinden çıkamadılar. Dini ve eğitim alanında yazmış oldukları eserlerde de Türkçe ile Sırp-Hırvat dili arasında bir uyum sağladılar böylelikle birçok Türkçe alıntı kelimeyi de kullanmış oldular. Aynı zamanda bizim kelimelerimize Türkçe ön ek veya son ek ekleyerek yeni birleşik kelimeler türettiklerini"*[19] söylemektedir.

[17] Gyula Nemeth, "Osmanlı Türk Dili Tarihi Araştırmalarının Yeni Yolları", *VIII. Türk Dil Kurultayı,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1960, s. 14.
[18] Yusuf Hamzaoğlu, *a.g.e.,* s. 418-419.
[19] Abdulah Škaljić, *a.g.e.,* s. 12.

Bu dönemde Balkan dillerine aktarılan bu kelime ve terimleri birçok farklı alanda görebilmemiz mümkündür. Ancak en yoğun şekilde Türkçenin etkisini gördüğümüz alanlar ise şunlardır:

1.2.1.1. Esnaf ve Zanaatçılıkta Görülen İzler

Osmanlı sınırlarını genişletmesiyle birlikte geçtiği yerlerde huzur ve güveni temin etti. Sınırlarını genişletirken gittiği yerlere kendi esnaf ve zanaat ustalarını da beraberinde götürdü. Onları fethedilen yeni yerlere yerleştirerek bölgede çarşı kültürünün oluşmasını ve şehirlerin canlanmasını sağladı. *"Fatih Sultan Mehmet Balkanlar'a gittiği zaman yanına çok sayıda zanaatçı da aldı. Türk ordusunda her zaman silah ustaları, terziler ve başka zanaatçılar bulunuyordu. Ordunun zanaatçıları fethedilen bütün Avrupa topraklarında zanaatçılığın temellerini attılar. Ordu fethettiği yerlerde kale mürettebatıyla birlikte zanaatçılar da bıraktı. Onlar kale mürettebatından başka sivil ahalinin ihtiyaçlarını da karşıladılar. Böylece Osmanlı Devleti'nin Avrupa topraklarında daha sonra Türk şehir ve kasabalarının gelişmesiyle çok önemli rol oynayan Türk zanaatçılığı da meydana geldi. Osmanlı döneminden önce Sırbistan'da zanaatçılık gelişmiş değildi. Bu yüzden Sırplar ve diğer Balkan milletleri Osmanlı Türklerinden benimsedikleri zanaatları günümüze kadar taşıdılar. Osmanlı'dan önceki dönemde Sırbistan'da sadece maystoriye ve tehnitariye zanaat adlarına rastlanıyordu."*[20] Ancak Osmanlının gelişiyle birlikte bölgede birçok farlı meslek dalları da faaliyet göstermeye başladı. Abacılık, çarıkçılık, çizmecilik, kürkçülük, kazancılık, kalaycılık, kuyumculuk, börekçilik, bozacılık, çubukçuluk, kahvecilik, mutafçılık, dülgerlik gibi daha birçok meslek dalı sayılabilir.

[20] Yusuf Hamzaoğlu, *a.g.e.,* s. 437-438.

Fotoğraf 1: Saatçi Fotoğraf 2: Kazancı Fotoğraf 3: Börekçi

Osmanlıların Balkanlar'daki en önemli etkisi şehir hayatının gelişmesinde görülmektedir. Türk dili ve kültürü Balkanlara şehirler aracılığıyla nüfuz ediyordu. Bosna'nın çarşı ve mahalleleri, şehircilik ve mimari bakımından Osmanlı İstanbul'undan veya Bursa'sından farklı değildi. Türkçeyi ve Türk kültürünü Bosna'nın ruhuna üfleyen çarşı, locaları aracılığıyla ticareti, ekonomiyi, zanaatları yönetiyordu. Bu localar sayesinde Saraybosna 1700-1851 arasında ticari açıdan doruğa ulaşmış ve adeta bir "Esnaf Cumhuriyeti" hâline gelmişti.[21] Öztürk'e göre 16. yüzyılda Saraybosna Çarşısı *"Ahilik teşkilatının organizesinde 80 farklı zanaat sahibi varmış ve 45 caddeden oluşmuş bir çarşı deryası haline gelmiştir."*[22] Bosna bir Ahiler ve loncalar şehriydi. Bunu o dillere geçen Türkçe kelimelerden de görebiliyoruz. Örneğin Türkçe *kuşanma* kelimesi Boşnakçaya yalnızca "esnaf loncalarında kuşak kuşanma töreni" olarak geçmiştir. Ya da *alajbeg (alaybeyi), Ehibaba (ahibaba), londža (lonca), jigit (yiğit), čauš (çavuş), ćehaja (kahya), čugelj (çöğen), odžak (ocak)* gibi kelimeler bu alana ait diğer mesleki terimlerdir.

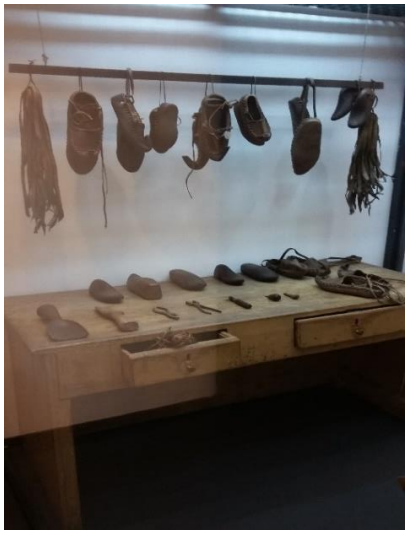
"Zanaatçılık Türklerden alınmıştır. Büyük şehir ve kasabalarda faaliyette bulunan zanaatların büyük çoğunluğu Türk zanaatlarına bakılarak yapılırdı. Demircilik, kazancılık, ibrikçilik, boyacılık, bıçakçılık, kuyumculuk, kürkçülük, ayakkabıcılık vb. zanaatlarda olduğu gibi. Ancak bu zanaatları yaparken sanata da önem veriliyordu. Kılıç, kama, tüfek kundağı vb. araçların saplarına özel süslemeler

[21] Süer Eker, "Güney Slav Dünyasının Batısında Una-Drina Hattında Türk Dili ve Kültürünün İzleri Üstüne", *Yunus Emre Bülteni*, Sayı: 2, Saraybosna 2009, s. 26-27.
[22] Hüseyin Öztürk, *Balkan Çarşıları,* İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul 2014, s. 191.

yapılıyordu. Bu alanda Prizren ve Foça kuyumcuları bütün Osmanlı İmparatorluğunda ad yapmıştı."[23] Örneğin *dževherdar* (cevherdar), *merdžankinja*, (mercanlarla süslü bir tüfek), *sedeflija* (sedef kaplı tüfek), *pala, paloš* (kabzası gümüş işlemeli kısa ve geniş bir çeşit kılıç) bunlardan bazılarıdır. Saraybosna ve Mostar'da da bakır eşya işlemeciliği günümüzde de yaygın olarak devam etmektedir. Birçok usta geçimini bununla sağlar. Bütün esnaf teşkilatına ait terimler ve zanaatçılıkta kullanılan eşya ve alet adları Türkçeden geçmiştir: *abadžinka* (abacı iğnesi), *bilegija, burgija, burunlije* (terzi ve abacı aleti), *čekić*, *čekrek* (çıkrık), *demir* (çarıkçı aleti), *dibek, havan, kalup, kuskija, sivrije* (terzi aleti), *tezđah, tokmak, turpija, jumrija* (kazancı aleti) vs.

Fotoğraf 4: Zanaat aletleri

Fotoğraf 5: Ayakkabı atölyesi

Fotoğraf 6: Ayakkabı tezgahı

Ayrıca sokak isimleri de yapılan zanaatlara göre ayrılırdı. Saraybosna'da Başçarşı etrafındaki cadde ve sokak isimleri Osmanlının Bosna'daki şehir yapısını ne derece etkilediğini göstermeye yeterlidir: *Abadžiluk, Aščiluk, Bazardžani, Čizmedžiluk, Čelebdžije, Čurćiluk, Ćulhan, Halači, Kazandžiluk, Kazazi, Kundurdžiluk, Kujundžiluk, Luledžina, Sagrdžija, Samardžije, Tabaci, Sarači, Telali* vb. Hatta Saraybosna'da birçok dükkânın bir arada bulunduğu ve en işlek caddenin adı *Baščaršija'dır*.

[23] Melahat Pars, *a.g.e.*, s. 48.

Fotoğraf 7: Bezirgan Cad.

Fotoğraf 8: Lüleci Sok.

Fotoğraf 9: Kunduracılık Cad.

1.2.2. Ev Mimarisinde Görülen İzler

Balkanlardaki Hristiyan nüfus da zamanla Türk usulü yaşam biçimini benimsemeye başlamıştı. Şehirlerde yaşayan zengin Hristiyanlar Türkler gibi konaklarda yaşamaya başlamıştı. Evlerinde genelde geniş bir avlusu bulunmakla birlikte etrafı duvarlarla perdelenmiş, üzerlerine de *kalkan* veya *havala (havale)* denilen tahta perdelerle çevrilmiş ve ana giriş kısmına da çift kanatlı *kapija* konulmuştu. Avlularda çıkrıklı su kuyuları, şadırvanlar ve çeşmeler evlerde de *čardak'*lar ve *basamaklar'*dan çıkılan *sundurma'*lar veya *hajat'*lar, evlerin içinde de *jukluk* (yüklük) ve *sandukhana'*lar *(sandıkların tutulduğu alan)* vardı. Ayrıca yerler ve duvarlar Anadolu'dan gelen *halija* ve *ćilim*lerle süslenmişti.

Fotoğraf 10: Belgrad Etnografya Müzesinden ev maketi

Fotoğraf 11-12:Travnik Etnografya Müzesi konak maketi

Genellikle iki, bazen de üç katlı olan bu evler yayvan bir görünüme sahiptir. Üst katta, dışardan sofaya ahşap bir merdivenle çıkılmaktadır. Odaların açıldığı, yer

yer çıkmalı köşklerle zenginleştirilen sofa üst kat planlarında önemli bir yer tutmaktadır. Ev ve konak içi süslemeler bile Osmanlı tarzındaydı. 18.yüzyılın ortalarından itibaren Osmanlı sanatında hakim olan Barok Üslubu, bu evlerde kemer biçimlerinde ve kalem işi süslemelerde kendini gösterir. Duvar ve tavan üzerindeki resimlerde hep bir İstanbul manzarası göze çarpar.[24] Ayrıca bu evlerde bulunan tavan, sandık, rahle, yüklük gibi ahşap eşyaların üzerinde de Edirnekari sanatının izleri görülür.

Fotoğraf 13: Belgrad Etnografya Müzesi Sandık Süslemesi

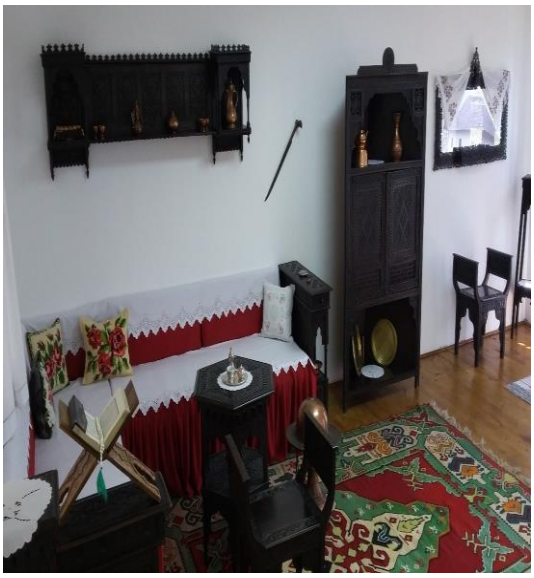
Fotoğraf 14-15: Nobel ödüllü yazar İvo Andriç'in evi ve Tavan ve yüklük süslemeleri.

"Türk evinin giriş bölümünün de özellikleri vardı. Onlar aynen dış mimaride olduğu gibi çok fonksiyoneldiler. Onların selamlıkları, haremlikleri ve divanhaneleri vardı. Selamlıklarda mobilyadan minderlikler, iç dolaplar ve döşeklikler, raflar duvarlara sıralanmış uzun yastıklar ve asılmış halılar, seccadeler, aynalar ve başka şeyler bulunuyordu. Bu merkez odadan veya oturma salonundan etraftaki odalara giriliyordu. Sırplar Türk evlerini örnek alarak kendi evlerinin odalarında da duvar içinde dolaplar ve döşeklikler yapıyorlardı. Odalarda minderlikler, raflar, uzun yastıklar, Türk motifli kilimler, mangal ve kaplar yer alıyordu."[25]

[24] Mustafa Gürbüz Beydiz, "Balkanların Osmanlıya Ait Sessiz Yelkenlileri" *Rumeli-Balkanlar II,* Yeni Türkiye Yayınları, Sayı: 67, Ankara 2015, s. 2168.
[25] Yusuf Hamzaoğlu, *a.g.e.,* s. 431-437.

Fotoğraf 16: Belgrad Etnografya Müzesi

Fotoğraf 17: Travnik Etnografya Müzesi

Müslüman evlerinde cehennemlik denilen sobalar bulunuyor ve hemen yanında da *hamam* veya *hamamdžik* denilen küçük banyolar yer alıyordu. Evleri ve konakları Türklerin kullandığı benzer mobilya ve ev eşyalarıyla donatmışlar ve bu eşyaların isimlerini Türkçedeki haliyle günümüze kadar kullanmaya devam etmişlerdir. *Mangala, minderluk, kerevet, sofra, dolap, jatak, jastuk, jorgan, peškir, ćilim sekija* vb. Özellikle de Bosna'daki Müslüman evlerinde kullanılan eşyalarda Türkçe kelime sayısının daha da arttığı görülür.

Fotoğraf 18: Svrzo'nun evi (Saraybosna)

Fotoğraf 19: Cehennemlik ve hamamcık.

1.2.3. Mutfak Kültüründe Görülen İzler

Ev eşyalarının yanında aynı etkiyi mutfak kültüründe de görmemiz mümkündür. Mutfakta bulunan eşyaların neredeyse tamamı Türkçeydi: *bakrač, bardak, bičak, čanak, ćup, džezva, đugum, findžan, havan, ibrik, kašika, mastrafa, sahan, sinija, tava, tendžera, testija, tepsija* gibi.

Fotoğraf 20: Belgrad Etnografya Müzesi. Fotoğraf 21: Svrzo'nun evi.

"Türklerle birlikte Sırbistan'a yeni bir beslenme kültürü de gelmiştir. Türklerin getirdiği yiyecek ve içecek çeşitleri bugünkü Sırp mutfağının temelini oluşturur. Sarma, biber, dolma, pilav, börek, baklava, tulumba, pekmez, reçel, kahve, şerbet vs. bu tatlar hem Müslüman nüfus hem de Hıristiyan nüfus içinde çok seviliyordu. Bu yiyecek ve içeceklerin günümüzde de sevildiği görülmektedir. Bu mirasımız Türkçe kökenli sözcükler gibi canlı ve kalıcıdır."[26] Özellikle de börek çeşitleri bir hayli zengindir. Sözlük taraması esnasında tespit ettiğimiz üzere birçok farklı malzemeden yapılan börekleri vardır her birine farklı Türkçe adlar vermişlerdir. Örneğin *helvapita (helvalı börek), katmer pita (hafif bir börek), kajmaklija (üzerine veya içine kaymak dökülerek sunulan börek), pačnjača (yemeklik paça malzemesinden yapılan börek), pekmezuša (pekmezli börek), Šam burek (özel bir tür kıymalı börek), učkur burek*

[26] Mirjana Marinkoviç, "Sırp Kültüründe Osmanlı Damgası", *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 2012, s. 44-56.

(uçkur gibi bükümlü börek) ve *jagluk pita (yağlı bir börek), burek na boščaluk, puh burek, cigara burek* gibi daha birçok örnek bulunmaktadır.

Bunlarla birlikte birçok bakliyat türünün de Osmanlı yönetimi zamanında yöreye geldiği tahmin edilmektedir. Nohuta, Boşnakçada leblebija adı verilir. Anavatanı Anadolu olan mercimeğin, baklanın Saraybosna'ya yine bu dönemde geldiği düşünülmektedir. Çeşitli yemekleri bilhassa çorbası yapılarak yenir.[27] Osmanlı döneminde sofraların zenginliği pilav çeşitlerinden belli olurdu. Pirincin Balkanlarda da oldukça yaygın şekilde yemeklerde kullanıldığı görülmektedir. Birçok bölgeden farklı pirinç türleri geliyordu. Bunlar arasında *Amberbu, Mısır pirinci, İran pirinci, Filibe pirinci* en çok bilinenleridir.

Ayrıca 16. yüzyılın ortalarında Osmanlı İmparatorluğu'nun pazarlarında Yeni Dünya'dan getirilen ürünler de yerini almaya başladı. Örneğin bunlar mısır, kırmızı biber, bal kabağı, fasulye, patates ve domates gibi ürünlerdi.[28] Ürün çeşitliliğinin artmasıyla birlikte Balkan uluslarının mutfakları da giderek zenginleşti ve mutfaklarında birçok Türk yemeği de yer almaya başladı. Bugün bile Balkanlarda bir yemek kitabına göz attığımızda birçok yemek adının Türk mutfağına ait olduğu görülmektedir. Lamija Hadžiosmanović'in hazırlamış olduğu *"Bosanski Kuhar"*[29] adlı yemek kitabında birçok Türk yemek adı bulunmaktadır: Çorba adları: Šehrija čorba, škembe čorba, begova čorba, kapama čorba, čorba od leblebija-horoza, tarhana. Sarma ve dolma adları: jalandži sarma, domljeni patlidžan, domljena prasa, džiger dolma, sogan dolma, bumbar, imam bajildi. Köfte ve kebap adları: kadun butići, paša čufteta, šiš ćevap, hadžijski ćevap, papaz ćevap, patlidžan ćevap, tas ćevap. Diğer sebze ve et yemekleri ise: buranija, kalje, kavurma, pirjan, musaka, bamja, keške, bulgurov pilav.

---

[27] Abdullah Soykan, Süleyman Sönmez, Recep Efe, İsa Cürebal, "Evliya Çelebi'ye Göre XVII. Yüzyılda Bosna Şehirlerinin Özellikleri, Coğrafi, Tarihi ve Kültürel Mirasları", Zafer Gölen-Abidin Temizer (Haz./Ed.), *Osmanlı Dönemi Balkan Şehirleri*, Cilt: 1, Gece Kitaplığı, Ankara 2016, s. 202.
[28] Ema Miljković, "Everyday Life in The Sanjak of Smederevo During the First Century of the Ottoman Administration: Urban vs. Rural", Zafer Gölen-Abidin Temizer (Haz./Ed.), *Osmanlı Dönemi Balkanlar'da Gündelik Hayat,* Gece Kitaplığı, Ankara 2018, s. 37.
[29] Lamija Hadžiosmanović, *Bosanski Kuhar,* Sejtarija, Hırvatistan 2007.

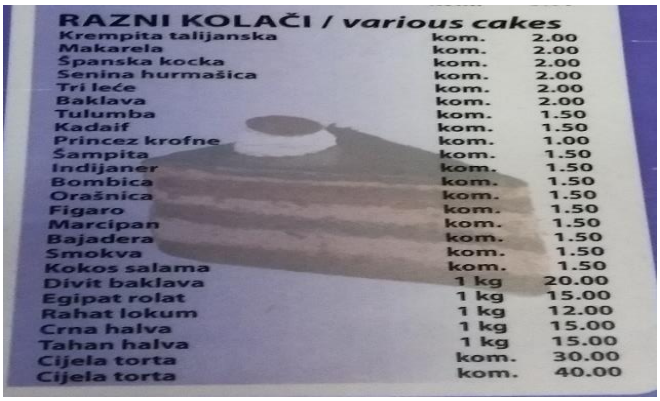

Fotoğraf 22-23: Bosna'da iftar menüleri 1-2

Özellikle de tatlı ve içecek çeşitlerinin neredeyse tamamı Türk mutfağından geçmiştir. Zerde, muhalebija, sutlija, kajmačina, kadaif, ekmek kadaif, hurmašica, rahvanija, mafiši, tulumba, halva, gurabija, ašure, pelte, baklava, mevludsko šerbe, salep, đul šerbe, boza, hošaf vb.

Baklava gibi bazı Doğu kökenli tatlı türleri günümüzde bile neredeyse bütün Balkan milletlerinin ulusal mutfaklarının bir parçasıdır. Hazırlanışı ve tadı biraz farklı olsa da tatlı yine aynı tatlıdır.[30] *"Baklava kültürü XVII. yüzyılda Saraybosna'ya iyice yerleşmiş görünüyor. Hatta üzerine veya arasına kaymak da konmak suretiyle bu tatlı türü daha da lezzetlendirilerek "kaymaklı baklava" ortaya çıkmış. Kaymak ve baklava kelimeleri Boşnakçaya aynen geçmiştir. Diğer dillerde de bu kelimeler pek az farkla Türkçedeki gibidir."*[31] Boşnak mutfağında bir hayli baklava çeşidi vardır: pekmezli baklava, kajmak baklava, džandar baklava, sevdidžan baklava, divit baklava, bulbulovo gnijezdo vb.

[30] Ema Miljković, *a.g.m.* s. 36.
[31] Abdullah Soykan, vd. *a.g.m.*, s. 206.

Fotoğraf 24-25: Tatlı çeşitleri.

1.2.4. Giyim-Kuşamda Görülen İzler

Farklı iki toplumun bir arada yaşamasıyla birbirlerinin kültür ve yaşam biçimlerinden etkilenmesi kaçınılmazdır. Bu karşılıklı etkileşimin bir ekseni de giyim-kuşam üzerinde görülür. Osmanlının Balkanlarda yönetici konumda olması, farklı dönemlerde giyim kanunnameleri çıkarılıp imparatorluğun dört bir yanında uygulanması, devletin baharat ve ipek yolu gibi önemli ticaret yollarına hakim olması bu bölgede yaşayan halkların giyim kuşamı üzerinde derin izler bırakmasına sebep olmuştur.

Doğudan gelip Avrupa'ya açılan bu önemli ticaret kollarının bir geçiş güzergahı da Balkanlardı. Bu güzergâh noktasını kullanan tüccarların taşımış oldukları ürünlerin bir kısmı giyim-kuşamla ilgili hammadde ve eşyalardı. Bölgede kurulan pazarlar sayesinde bu eşyalar bölge insanının ister istemez ilgisini çekmişti. Örneğin doğunun değerli ipekli kumaşları, değerli taşları, Lahuri ve Trablus kuşakları, yemenileri gibi giyim kuşama ait eşyalar tezgahlarda yerini almıştı. Böylece halkın karşılaştığı bu yeni ürün adları da olduğu gibi dillerine aktarılmıştır.

Osmanlı toplumunda sosyal gruplar arasındaki ayrım en çok giyim kuşam kültüründe görülmekteydi. Fatih Sultan Mehmet döneminden başlayarak farklı dönemlerde giyim kuşamla ilgili tüm toplumu kapsayan yeni düzenlemeler öngörülüyordu. Hıristiyanlar mensup olduğu meslek ve sınıflarına göre giyiniyordu. Ziraatçı, çiftçi, tüccar, çarşılı, zanaatçı vs. şehir nüfusu Müslüman komşularını taklit

ediyordu. Giyim nizamnamelerine sürekli yeni değişiklikler getiriliyordu.[32] Kılık kıyafetle ilgili düzenleme, yasak ve reformların yer aldığı kanunların sayısı Lale devrinden sonra da artmaya devam etmiştir.[33]

"Osmanlı döneminin ilk yıllarında Türk kıyafetini Sırp köylülerinden çok şehir ve kasabalarda Türklerle aynı sosyal ortamlarda yaşayan Sırplar benimsediler. Bu dönemde Avrupa ülkelerinde bulundukları sırada da Türk elbiseleri giydiler. Sırp kıyafetine Türk unsurlarının yerleşmesi Osmanlı yargı, idare, yürütme ve diğer müesseseler aracılığıyla yapıldı. Osmanlı idaresi kıyafet konusunda bazı kurallar ve ölçüler saptadı. Türklerin ve reayanın taşıyabilecekleri kıyafeti belirledi. Sırplar Türk tarzında giyinme modasına kapıldılar. Moda söz konusu yıllarda ressamların çizdikleri tablolara da yansıdı. Sırp isyanlarının bütünü elebaşları Türk tarzında giyiniyorlardı. Onların elbiselerinde Türk unsurlarının yerleşmesi onların kumaş, renk, süslenme şekli, püsküllü fes, hırka, zıbın, şalvar, çakşır ve diğer elbiselerde görülüyordu. Bir Türk kadın elbisesi olan çintiyanları her yerde hem Türk hem Sırp kadın ve kızları giyiyordu. Bu elbise şalvardan çok sonra giyilmeye başladı. Çintiyanları günümüzde de Sırbistan'ın ve Bosna'nın bazı yerlerinde giyen Boşnak kadın ve kızlarına rastlanmaktadır. Osmanlı döneminde Sırp kadın ve kızları şahmi denen bez ile sarılan kırmızı fes veya sadece fes, tepelik, tozluk, çorap, camadan, yelek, zıbın, bohça, kürk, şalvar, çintiyan, terlik, olan erkekler ise fes, mintan, çorap, çakşır, yelek, geçirme, zıbın, yancık, mahrama, kemer, kuşak, cübbe, dolama ve başka elbiseler giyiyorlardı."[34]

[32] Mirjana Marinkoviç, *a.g.m.,* s.49.
[33] Fatma Koç, Emine Koca, "Osmanlı Kanunlarında Giyim-Kuşam Yasakları", *Türk-İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi,* Sayı: 10, 2010, s. 31-50.
[34] Yusuf Hamzaoğlu, *a.g.e.,* s. 426-430.

Fotoğraf 26-27-28-29: Sırp Portrelerinde Türk Kıyafetleri

"Sırp kadınları Türk kadınları gibi fermen, entari, fistan, altın veya gümüş paralarla donatılmış fes, yelek, ipek gömleği, türban, zebane, zengin nakışlı ipek ve hase gömleği, kürk, kolan, pabuç, gerdan, bilezik, mühür gibi eşyalar taşıyorlardı. Sırp kadınları bu Türk eşyalarını her yerde, ancak en çok Sırbistan'ın doğu ve güneydoğu şehir ve kasabalarında giyiyorlardı."[35]

Fotoğraf 30: Belgrad Etnografya Müzesi.

Fotoğraf 31: Saraybosna Brusa Bezistan.

Dönemin tereke kayıtlarından da bu bölgedeki toplumun en çok giydiği kıyafetlerin neler olduğu anlaşılıyordu. Kadınlara özgü giyim eşyaları arasında kırmızı baş yemeni, zibun, gömlek, yeşil kaba, alaca çuka, ferace, sarı atlas, kaban, kürk, ihram, yelek ve al cebe yer almaktadır. Ayağa giyilenler pabuç, başa giyilenler arasında ise yemeni ve tülbent örtüsü bulunmaktadır. Erkeklerinki ise gömlek,

[35] Melahat Pars, *a.g.e.*, s. 49.

yağmurluk, yeşil kaba, ihram, gömlek, kürk şalvar, yelek gibi eşyaların yanında ayağa giyilenler çizme, pabuç, başa giyilenler ise fes, külah ve sarık yer almaktadır. Hem erkeklerin hem kadınların giydiği kıyafetlerin Anadolu'da giyilenler ile benzerlikler göstermesi muhtemeldir.[36]

Fotoğraf 32-33: Belgrad Etnografya Müzesi.

Fotoğraf 34: Bosna'da geleneksel kıyafetler.

Fransız seyyah Georges Castellan'a göre 14-18. yüzyıllar arasında Balkan şehirlerinde Türk usulü bir hayat yaşanıyordu. Buna göre *"Selanik, Belgrad, Sofya'da herkes çarşaf giyiyordu ve pek çok kilise kadın ve erkekleri ayıran tahta parmaklıklarla bölünmüştü. 19. yüzyıla kadar Belgradlı Sırp kadınlar çarşaf giyiyor kocaları da sarık sarıp nargile içiyorlardı.*[37]

Zeynep Sözen 17. yüzyılda Eflak voyvoda ve boyarlarının Osmanlı kaftanları ve sarı sahtiyan pabuçlarla dolaştıklarını belirtmiş ve başka bir yazarın da *"boyarların dar yenli kapaniçeler (conteş-kontoş) geniş kollu üstlükler (feragea-ferace), geniş bedenli, bol ve uzun kollu üstlükler (biniş), biniş altına da cübbeler (gjubea) giydiklerini, Boğdan'daki kadınların da ferace giydiklerini"* aktarmıştır.[38]

---

[36] Mehmet Günay, Mustafa Akbel, "18. Yüzyıl Ortalarında Manastır Şehrinde Sosyal ve Ekonomik Hayat" *Rumeli-Balkanlar II*, Yeni Türkiye Yayınları, Sayı: 67, Ankara 2015, s. 1538-1539.
[37] Georges Castellan, *Balkanların Tarihi*, Çev. Ayşegül Yaman-Başbuğu, Milliyet Yayıncılık, İstanbul 1995, s. 148.
[38] Zeynep Sözen, "Osmanlı Kültürünün Eflak ve Boğdan'ın Yaşamına Etkisi", *Rumeli-Balkanlar II*, Yeni Türkiye Yayınları, Sayı: 67, Ankara 2015, s. 2035-2045.

Türk husulü giyim tarzı, Balkanlar'dan Orta Avrupa'ya kadar yayılmıştır. Bu yaygınlık alanı Balkanlarda Türk modasının da uzun süreli olmasına neden olmuştur. Türk giyim-kuşam tarzından etkilenen ülkelerden bir diğeri de Polonya'dır. Bu giyim tarzının burada yalnızca Osmanlıların etkisiyle değil, Polonya'nın Tatar ve Karay Türkleri ile olan ilişkisi de önemli rol oynar. 17. Yüzyılda Polonya ve Osmanlı arasında çetin savaşlar yaşanmış olsa da erkek kaftanlarında Türk biçim ve motif hakimiyetinin yanında bir "turguerier" modası yaşanmıştır. Ayrıca Polonya'da bu döneme ait erkek kıyafetleri için kostümolojide "wiek kontuszow-kaftan devri" denmesi de bunu doğrulamaktadır. Kontuş, Doğu'nun bilhassa Osmanlı Türk tarzının Polonya'ya etkisinin kanıtıdır. 16. Yüzyılda Polonya'da deri ve metal kemerler yaygınken, 17. Yüzyılda ipek kuşakların girmesiyle şark tarzı kumaş kuşaklar moda olmuştur. Bu kuşaklar Polonya'da "burskie/Bursa" ve "angurskie/Ankara" diye adlandırılmıştır.[39]

1.2.5. Edebiyatta Görülen İzler

Osmanlı döneminde Balkanlarda çok zengin bir Türk edebiyatı ortaya çıktı. Bu edebiyat konu, fikir, ölçü ve diğer özellikleriyle Anadolu edebiyatının Balkanlardaki devam niteliği taşıyordu. Balkan kökenli Türk şairlerin divan edebiyatına önemli katkıları oldu.

Mustafa İsen, dönemin ünlü divan şairi Âşık Çelebi'nin Balkanlardaki kültür ve sanat ortamını tasvir ederken şu sözleri kullandığını aktarmıştır:

"Rivâyet ederler ki, Prizren'de oğlan doğsa adından önce mahlâs korlar; Yenice'de doğan oğlan baba diyecek vakit Farisî söyler; Priştine'de oğlan doğsa diviti belinde doğar. Binâenâlâzâlik Prizren şâir menba'ı ve Yenice Farisî ocağı ve Priştine kâtip yatağıdır."[40]

Bu coğrafyada doğup büyüyen şairler sayesinde her bir Balkan şehri birer kültür ve sanat merkezi olmuştur. Burada özellikle Prizren, Priştine, Üsküp, Selânik,

[39] Öztürk Emiroğlu, "Türk İslam Kültürünün ve Sanatının Polonya Kültürüne ve Sanatına Etkisi", *Balkanlarda İslam,* Muhammet Savaş Kafkasyalı (Haz./Ed.), TİKA Yayınları, Ankara 2016, s. 323-333.

[40] Mustafa İsen, *Ötelerden Bir Ses, Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Akçağ Yayınları, Ankara 1997, s. 144-145.

Saraybosna gibi şehirler payitahtın birer yansıması hâline gelmiş, böylelikle Balkan coğrafyasında Türkçe; bilim, sanat, itibar ve ortak anlaşma dili haline gelmiştir. Ayrıca bu bölgede yetişen yüzlerce şair sayesinde Türkçe yaygınlaşmış ve bu dilin öğrenilip anlaşılabilmesi için de sözlükler yazılmıştır.[41]

Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesinde bu maksatla yazılmış 18 adet el yazması sözlük bulunmaktadır. Bosnalı Türkolog Kerima Filan'ın burada bulduğu bir defterde de Türkçenin öğrenilmesini teşvik eden şu cümlelere rastlamıştır:

"Ve bundan soŋra inşaallah Türçe öğrenelüm,

ayak altında kalmayalum, Türkçe bilenden utanmayalum.

Söyleme bilenler söyledüklerinde, bilelüm ne söyleyorlar.

Dilsuz gibi oturmayalum, ne poturlar demesünler bize.

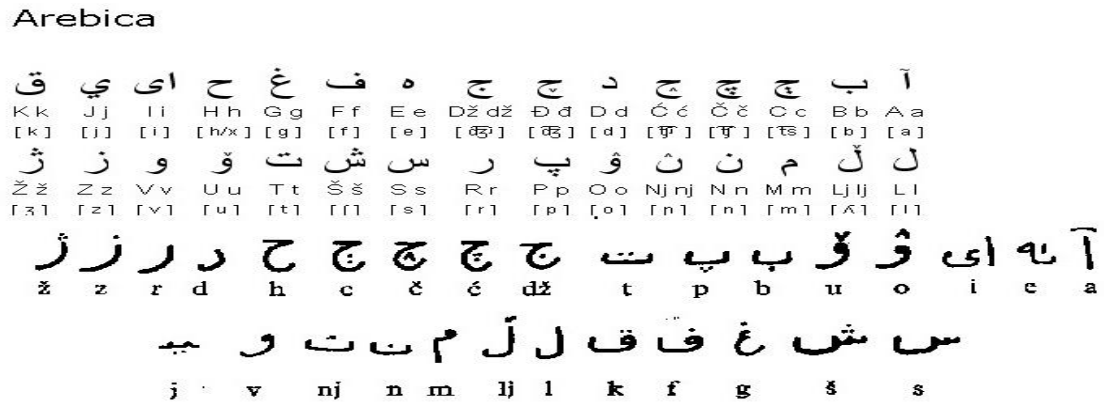
Bunlar da Türçe bilür desünler. Öyle olup hazz ederüz."[42]

Bu dönemde Bosna ve Arnavutluk'ta "Alhamijado/Alhamiyado" denilen yeni bir edebiyat türü ortaya çıkmıştır. *"Aljamiado veya Alhamiyado isimlendirmesinin, yabancı veya Arapça olmayan anlamındaki el-'Acemiyye sözcüğünün yanlış kullanımından geldiği düşünülmektedir. Bosna topraklarında yapılan bu isimlendirmenin, İspanyolcayı Arap harfleri ile yazan İspanyollardan alındığı kabul edilmektedir."*[43] 16. yüzyılda ortaya çıkıp 20. yüzyıla kadar devam eden Alhamiyado edebiyatı Osmanlı alfabesiyle Türkçe, Arapça, Farsça ve yerli dillerin de karışımıyla yazılan bir edebiyat türüdür. Genellikle mısralar biçiminde yazılırken, düzyazı biçiminde de yazın türleri bulunmaktadır. Daha çok ilahi, kaside, türkü, arzuhal ve sözlük gibi edebi türlerde eserler verilmiştir. Bu alanda ilk sayılan eser 1588-89 yılında Erdelli Mehmed adlı bir kişi tarafından yazılan ve *Hırvat Turkisi* diye bilinen bir aşk

[41] Hakan Yalap, "Türkçeden Sırpçaya Geçen Kelime ve Eklerle Bu Unsurların Sırplara Türkçe Öğretimindeki Katkısı", *TÜBAR* 2016, s. 243.
[42] Kerima Filan'ın "Osmanlı Bosna'sında Türkçenin Konumu Üzerine" adlı yayınlanmamış makalesinden alınmıştır.
[43] Sait Okumuş, "Muhammed Hevai Üsküfi ve Türkçe-Boşnakça Manzum Sözlüğü Makbul-i Arif (Potur Şahidi)", *Turkish Studies*, 4/4, 2009, s.824.

şarkısıdır. En son basılan eser ise 1941 yılında Mehmed Seid Serdarević tarafından yazılan *Fikuhul Ibadat* adlı eserdir.

Bu edebiyatın yazı biçimi ise Boşnakçanın Osmanlı yazısına uyarlanmış biçimidir. Aslında kullanılan yazı Osmanlı yazısı olsa da bu yazı biçimi genellikle "arebica" tabiriyle anılmaktadır. 1878 yılında Bosna tamamen Latin alfabesine geçince Arabica yalnızca Müslümanlar tarafından kullanılmaya devam etmiştir. Ayrıca bu dönemde Osmanlıcada olmayan bazı Boşnakça sesler için yeni harfler türetildiğinden *matufovača* veya *mektebica* gibi adlarla da anılmaya başlanmıştır.

Fotoğraf 35: Arebica Alfabesi.

Aslında Arabica Osmanlı yönetiminde Boşnakça kişi ve yer adlarını kaydederken büyük bir kolaylık sağlıyordu. 16.yüzyıldan 20. yüzyıla kadar olan dönemde Bosna-Hersek edebiyatının oluşmasında temel unsur oldu. Çağdaş Boşnak Edebiyatı Antolojisi çalışmasını hazırlayan Fahri Kaya bu edebiyatla ilgili olarak şunları söylemiştir:

"Alhamiyado edebiyatındaki dil, Boşnakların eskiden konuştukları halk dilidir. Bu edebiyatta en çok kaside, ilahi ve hikâye türleri görülmektedir. Yaratıcıları da öğrenimlerini başta Türkçe olmak üzere doğu dillerinde görmelerine rağmen, edebiyatta yetenekli kişiler olarak sayılamazlar. Çoğunlukla dervişler tarafından yaratılan bu tür edebiyat, içeriği, kalite ve sanat değeri bakımından Boşnakların Doğu dillerinde yarattıkları edebiyatla kıyaslanmayacak kadar düşük düzeydedir. Halk dilinde yaratmayı amaçlayan bu yazarlar, deyiş biçimlerini Doğu edebiyatlarının klasik biçimleriyle kaynaştırmaya çalışırken birçok yanlış sonuçlara varmıştır.

Alhamiyado edebiyatının en önemli yanı, Boşnakların kendi eski dil ile kültürlerini yaşatma yönünde verdikleri çabadır."[44]

Bu edebiyatın en önemli temsilcilerinden biri de 1631 yılında *Potur Şahidi (Makbul-i Arif)* adlı ilk Türkçe-Boşnakça sözlüğü yazan Muhammed Hevai Uskufi'dir. Uskufi sözlükte yer alan kelimelerin daha akılda kalıcı olması için eserini manzum biçimde yazmıştır. Ziyaî, Vahdetî, Derviş Paşa, Mezakî, Hasan Kaimî, Sukkerî, Asım Yusuf Çelebi, Mehmed Meylî, Ahmed Hatem, Fadıl Paşa Şerifovic, Arif Hikmet şairler de bu edebiyatın önemli isimlerindendir.

Hasan Kaimi'nin *Ostante se tutuna* (tütünü bırakın) adlı şiiri Alhamiyado edebiyatının Bosna'daki en güzel örneklerinden biridir.

Ostante se Tutuna	Tütünden Vazgeçin
Bujurmišdur gospodar,	Buyurmuştur yaradan,
Ostante se Tutuna,	Tütünden vazgeçin,
Kim isterse boži dar,	Kim isterse tanrının lütfunu,
Nek s' uvede tutuna.	Tütünden bıraksın.
Frenklar buni satarlar,	Frenkler bunu satarlar,
Suduk ićre tutarlar	Südük içinde tutarlar,
Bak ne zehri jutarlar	Bak ne zehir yutarlar.
Ostante se tutuna.	Tütünden vazgeçin.
Vaz gećmesi pek lazum,	Vazgeçmesi pek lazum
Frenke ujmak ne lazum,	Frenke uymak ne lazum,
Ne budite mulazim.	Mülazım olmayın,
Ostante se tutuna.	Tütünden vazgeçin.

[44] Fahri Kaya, "Boşnak Edebiyatı", *Türk Dünyası (1.)*, 2015, s. 141.

Kaimi dir sujleruz,	Kaimidir söyleriz,
Bir nasihat ejleruz,	Bir nasihat eyleriz,
Bir emer dur nejleruz.	Bir emirdir neyleriz.
Ostante se tutuna.	Tütünden vazgeçin.

Boşnak Türkolog Fehim Nametak, Hasan Kaimi'nin bu şiiri için *"Türkçe kelimeler mi daha çok, Boşnakça kelimeler mi emin değiliz"*[45] değerlendirmesini yapmıştır.

Arnavut Edebiyatında ise bu edebiyata önceleri şeklinden yola çıkarak Beyteci Edebiyatı, daha sonraları ise kullanılmış olan yazıdan dolayı Alhamiyado denilmiştir. Bu alanda yazılan en eski eser 1725 yılında Muçi Zade'nin yazmış olduğu *İmzot mos më lerë pa kahve* başlıklı şiiri iken, en yakın tarihte yazılan eser ise 1947 yılında Hüsnü Statovci'nin yazdığı *Ni e permenje n'gjuhen shqip* başlıklı şiirdir. Muçi Zade dini unsurlar kullanarak bir dua şeklinde kahve ile ilgili şöyle bir şiir yazmıştır:[46]

Dhe këtë muaj mubareq	Bu mübarek ay hürmetine
Falna gjynahet se jemi pleq	Yaşlıyız nail eyle mağfiretine
Për gjithë sa janë meleq	Meleklerin sayısınca
İmzot, mos më lerë pa kahve!	Rabbim beni kahvesiz bırakma!
Për ismitë që je Gafur	Gafûr olan isminin azametine
Për Muhamednë q'është meshhur	Meşhur Muhammed hürmetine
Mos më lerë po me bullgur	Beni sadece bulgur ile koma
İmzot, mos më lerë pa kahve!	Rabbim beni kahvesiz bırakma!

XVI. ve XVII. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nin Balkan coğrafyasındaki askeri ve siyasi anlamda etkisinin artmasıyla birlikte, Balkan dillerine Türkçeden alıntılanan

[45] Fehim Nametak, *Divanska Književnost Bošnjaka*, Orijentalni Institut u Sarajevu, Saraybosna 1997, s. 121.
[46] Meral Jahjai, "Osmanlı Yazısı İle Yazılan Arnavut Edebiyatının Dini Karakteri", *TİKA Avrasya Etüdleri*, Sayı: 50, 2016-2, s. 394-395.

kelimelerin sayısı da artmıştır. Bunun neticelerini en iyi XVI. yüzyılda ortaya çıkan ve Boşnak sözlü halk edebiyatının bir ürünü olan sevdalinkalarda görebilmekteyiz.

Balkanlarda Osmanlı hâkimiyetine hiç girmemiş şehirlerde bile Türk kültür ve edebiyatının güçlü bir etki bıraktığı görülmektedir. Örneğin bu etkinin ne kadar güçlü olduğunu Hırvat edebiyatından Stjepan Đorđić (1579-1632) ve Ivan Gundulić (1589-1638) gibi önemli Dubrovnikli şairlerin eserlerinde çok sayıda Türkçe kelimenin bulunmasından anlıyoruz.[47] Bu da Türkçenin onların edebiyatları üzerindeki etki düzeyini bize göstermiştir.

1.3. BALKAN DİLLERİNİN TÜRKÇEYE ETKİSİ

Tarihsel süreçte Türkler ve Balkan milletleri arasında bir dil alışverişi ve ödünçlemesi meydana geldi. Türk dili Sırp, Hırvat, Bulgar ve diğer Slav dillerinden başka Arnavut, Ulah, Romen, İbrani, Macar ve başka dillerle de alışverişte bulundu. Fakat bütün bu dillere aldığından çok fazla kelime, atasözü, deyim ve başka değerler verdi. Onlardan ise sadece birkaç yüz kelime aldı.[48] Türkçe Balkan dillerinden en çok kelimeyi Rumcadan ve Slav dillerinden almıştır. Türkçede bulunan Slav leksik unsurlarının ilk araştırmasını F. Miklosich[49] yapmıştır. Ünlü Slav dilleri uzmanı Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy, Miklosich bu çalışmasında Türkçede bulunan Macarca, Rumence ve Slav dillerine ait 170 kelimenin listesini vermiş, bunların büyük bir bölümünün Slav dilleri aracılığıyla Osmanlıcaya geçtiğini belirtmiş ve de örnek olarak eserinde şu kelimelere yer verdiğini aktarmıştır:

Ünvan bildiren veya Osmanlı idare makamlarıyla ilgili terimler: ban, boyar, çar, çariçe, kral, kraliçe, komita, voynuk, voyvoda, baştine.

---

[47] Bu konuda Derviš Korkut Saraybosna Şarkiyat Enstitüsü' nün *Prilozi za Orijentalnu Filologiju* adlı dergisinin 1958 yılındaki VIII-IX sayısında "Turske ljubavne pjesme u Zborniku Miha Martelinija Dubrovčanina iz 1657 g." başlıklı bir makale yayınlamıştır. Yayınladığı bu makalenin çevirisi Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi'nin, 2016 Aralık ayındaki sayısında yer almaktadır.
[48] Yusuf Hamzaoğlu, *a.g.e.*, s. 416.
[49] Fr. Miklosich, *Die Slavischen, Magyarschen und Rumenischen Elemente im Türkischen Sprachatze.* "Sirugberichte der philosophisch-historischen klasse der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften" Viyana 1889, s. 1-10.

Diğer kelimeler: bocuk, bojuk, gırah, himel, iştir, izbe, koçu, koloçka, kuluçka, kulübe, lembet, patika, piva, poğaça, potera, sito, zolota.[50]

Ayrıca Yenisoy da kendi çalışmasında Balkan dillerinden Türkçeye geçen bu kelimelerin neler olduğunu gösterirken bazı tasnifler yapmıştır. Örneğin çete kelimesi Arnavutça aracılığıyla Türkçeye geçen bir Slavca kelimedir. Voynuk, baştine kelimeleri ise Bulgarca kökenlidir. Rusça kökenliler ise: çar, çariçe, semaver, step, votka vb.dir. Slavca alıntılar arasında büyük sayıda Bulgarca kelimeler veya Bulgarca aracılığıyla Türk ağızlarına geçmiş birçok leksik unsur bulunmaktadır. Onlardan birkaçı ise şunlardır: ağense (kuzu, kuzucuk) bulatalık (bataklık), bocur (şakayık çiçeği), bırkalamak (karıştırmak, ellemek, kurcalamak), çaymık, çaynik (çaydanlık), dırağa (çalı), gaber (gürgen ağacı), gavanka (küçük ağaç çanak) gırah (bezelye), izbe, yatka (ceviz içi), yasla (hayvanlara yem konan yer), koptor, koftor (soba, izbe), korta (şıra teknesi, musluk) kırçma (yemekli tören), kuka (balıkçıların kullandığı çengel), kapina (ahududu), kırpa (işlemeli mendil, nakışlı çevre), kompir, kumpir (patates), pelena (çocuk kundağı) vb.[51] Bunlara ek olarak çırnık (küçük boyda kayık), kolhoz (Rusya'da köylülerin ortak olarak çalıştıkları tarım işletmesi), mazot, pulluk, şapka ve vişne kelimeleri Türkçeye Slav dillerinden geçen diğer kelimelerdir.

Ayrıca bu konuyla ilgili bir başka çalışmayı da 1957'de *Türk Halk Dilinde İslavca Alıntılar*[52] adıyla Anreas Tietze hazırlamıştır. Türkçedeki İslavca alıntıların ses bilgisi açısından da değerlendirildiği bu çalışmada 233 İslavca söz yer almıştır.[53]

1.4. TÜRKÇE-BOŞNAKÇA İLİŞKİSİ

1.4.1. Osmanlı Döneminde Türkçenin Boşnakçaya Etkisi

Türk dil ve kültürünün en yoğun şekilde hissedildiği Balkan milleti Boşnaklardır. Türkçenin Bosna'da devlet dili olması ve onun Osmanlının bir eyaleti

[50] Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy, *Tarih Boyunca Slav-Türk Dil İlişkileri*, TDK Yayınları, Ankara, 1998, s. 53.
[51] Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy, *a.g.e.*, s. 53-59.
[52] Andreas Tietze, Slavische Lehnwörter in der Türkischen Volkssprache, Oriens X, 1957, s. 1-47.
[53] Günay Karaağaç, *Türkçe Verintiler Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara 2008, s. 24.

olmasının dışında, Boşnakların Müslüman olması iki kültür arasındaki dil ve kültür etkileşimini daha da güçlü kılmıştır. Osmanlının Balkan fetihlerinden önce dini ve ekonomik nedenlerle başlayan dolaylı etkileşim, fetihler sonrasında ivme kazanarak daha hızlı ve kalıcı bir biçimde devam etmiştir.[54]

Osmanlı döneminde Boşnakçaya yerleşen ilk Türkçe unsurlar *Turćin, Turci, Osmanlija, sultan, vezir, paša, aga, beg, hodža, čauš, spahija, kadija, subaša, berat, ferman, raja* gibi yönetim ve merkez teşkilatına ait olan kelimeler olmuştur. Örneğin 1460lı yıllarda Osmanlı ordusunun sınırlarına yaklaştığını papaya anlatan Bosna kralı Stjepan Tomašević'in mektubunda Turski Muhamed, Turačka gibi kelimeler göze çarpmaktadır. İslamın kabul edilmesiyle birlikte önce İslam terminolojisine ait bütün dini terimler, daha sonra da sosyal hayat, kültür, zanaat ve yerleşik hayat düzeniyle ilgili kelimeler intikal etmiştir. Yerel dilde bu alanlara ait yeni kavramları karşılayacak kelimelerin bulunmaması Türkçeden kelime alıntı yapmasına sebep olmuştur.

Boşnakçaya yüzyıllar önce giren Türkçe kelimeler, o dönemde kullanılan biçim ve anlam özelliklerini yansıtırlar. Kelimelerin bir kısmı, o dönemin yazı dilinden, büyük bir kısmı ise konuşma dilinden geçmiştir. Bu ikinci yolla giren kelimeler, Balkanlarda konuşulan Türk ağızlarından alınmıştır. Bu yüzdendir ki Boşnakçada (ve Balkanlar'daki diğer Slav dillerinde) yer alan Türkçe ödünç kelimeler, ses, şekil ve anlamsal açıdan Rumeli Türk ağızlarıyla yakınlık göstermektedirler.[55]

Boşnakça Türkçeden yalnızca kelime alıntılamakla kalmamış aynı zamanda ondan yapım ve çekim ekleri gibi dil bilgisel özellikleri de almıştır. Bu özellikleri yalnızca Türkçeden alıntıladıkları kelimelerde değil Boşnakçada türettikleri yeni kelimelerde de kullanmışlardır. *Bezobrazluk(yüzsüzlük), magaraluk(eşeklik), lopovluk(hırsızlık), svinjaluk(domuzluk), provadadžija(satıcı), pljačkadžija(yağmacı) šeširlija(şapkalı), Travniklija gibi.*

[54] Zülfikar Bayraktar, "Boşnakça Hırvatça ve Sırpçadaki Türkçe Kelimelerin Balkan Ortak Halk Kültürü Unsurlarının Oluşumundaki Yeri Üzerine Bazı Tespit ve Değerlendirmeler", *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 2012-1,* s. 119-127.
[55] Kerima Filan, "Boşnakçada Türkçe Kelimeler-Fiiller Üzerine", *TDAY Belleten,* 2006, s. 29-40.

1.4.2. Günümüzde Türkçenin Boşnakça İle İlişkisi

Osmanlının Balkanlardan çekilmesiyle Balkan dillerinde Türkçenin etkisinde azalma olmuş ve bu seferde Batı dillerinin etkisi artmaya başlamıştır. Bazı yazarlar Türkçenin Balkan dillerindeki etkisini azaltmak için yayınladıkları sözlüklerde Türkçe kelimelerin yerine ya Batı kökenli bir kelime benimsemeye çalışmış ya da kendi dillerinde yeni bir kelime türetmeye çabalamışlardır. Ancak çoğu zaman bu yeni kelimeler halk arasında pek rağbet görmemiş ve Türkçeleri kullanılmaya devam edilmiştir. Bugün Boşnakçanın söz varlığında kullanılan Türkçe alıntı kelimeler bu dilin önemli bir tabakasını oluşturmaktadır.

Bosna Hersek'te herhangi bir etnik gruba mensubiyeti gösteren en önemli unsurlardan biri de konuşma dilidir. Boşnaklar, günlük konuşmada sıkça Türkçeden geçen kelime ve ifadeleri kullanmayı tercih ederler. Bu konuda Boşnakların ciddi bir gayret gösterdikleri gözlenmektedir. Örneğin Sancak bölgesindeki aile büyükleri çocuklarının Türkçe ifadeleri kullanmaları konusunda ısrarcı davranırlar. Özellikle bunlar arasında *Selamünaleyküm, sabah hajrola, hamdosum, eydovale (iyi dua ile), ejsahadile (iyi saat ile), hajrola, mubareçola, Allahaemanet, Allah razı ola* gibi yüzlerce kelime ve ifade vardır.[56] Hatta bayram namazını kılmak üzere olan imamın aldığı tekbir tamamen Türkçedir. "Alla rızası üçün iki rek'at, altı tekbir…", Cuma namazlarında hutbeye çıkan imam inmeden önce Efendimiz'den başlayıp; Bilal-i Habeşi ruhları üçün… el Fatiha deyip dualar eder.[57] Ayrıca şunu da belirtmemiz gerekir ki Boşnakça Türkçedeki kadar çok kalıp ifadeye sahip değildir. Kendi söz hazinesinde bu kalıp ifadelerin yerini karşılayacak bir ifade bulunmadığından bu boşluğu Türkçe ifadeleri kullanarak doldurmaya çalışır.

Boşnakçaya geçmiş bazı Türkçe kelimeler öyle yerleşmiş ki bu dilden çıkarılması gerçekten güçtür. Boşnakçaya geçen bazı Türkçe kelimeler zamanla Boşnakçanın ses ve biçim özelliklerine dikkat edilerek kullanılmaya başlanmış ya da ona bir ek getirip kendi diline mal etmiş yani onu Boşnakçalaştırmıştı. Böylece bu

[56] Mustafa Çetin, "Toplumsal Kimliğin Devamlılığına Dilin Etkisi ve Boşnakların Türkçe Tercihi", *1st International Symposium on Sustainable Development,* Saraybosna 2009, s. 352.
[57] Edina Solak, "Bosna-Hersek'te Türkçe ve Türk Dili Eğitimi ile İlgili Çalışmalar", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 2/2, 2011, s. 167.

kelimelerin zamanla Türkçe kökenli oldukları unutulmuş, günümüz Boşnakçasında diğer leksik unsurlar gibi kullanılmaya devam edilmişti. Örneğin Türkçedeki "akşamlık" kelimesinin türü değiştirilmiş *"akšamlučenje (akşam ziyafetinde hoşça vakit geçirme), akšamlučiti (akşam ziyafetinde vakit geçirmek), akšamlučar (akşam ziyafetinde vakit geçiren kimse)"* gibi isim, sıfat veya fiil yapan Boşnakça ekler getirilmiş ve yeni anlamlar yüklenmişti. Eğer "akşam" kelimesini bu dilden çıkartmaya kalksak beraberinde türetilen kelime ve anlamları da dilden atmamız gerekecek ve dilde boşluk olmasına sebep olacaktır.

Ayrıca Boşnakçada bulunan bazı Türkçe kelimelerinde de günümüzde yerini alabilecek kelimeler bulunmamaktadır. Örneğin *baksuz, boja, čarapa, češma, čardak čelik, čizma, čorba, ćilim, düğme, kahva, kaiš, kajmak, kapija, kašika, kafana, kesten, komšija, kreč, kula, majmun, oglagija, peškir, pekmez, rakija, raja, sanduk, sahat, sarma, šećer, sirče, ugursuz, jastuk, jorgan, juvka vb.*

Bazı Türkçe kelimelerin kullanımı bölgeden bölgeye, şehirden şehire farklılık gösterebilmektedir. Örneğin küçük şehirde kullanılan Türkçe kültürel bir kelime büyük şehirlerde o kavram bulunmuyorsa zamanla dilden de yavaş yavaş düşecektir ancak küçük yerleşim yerinde aynı anda kullanılmaya devam edilecektir.

Bunlarla birlikte Boşnakçada yalnızca edebi eser ve sözlüklerde olup da artık günlük konuşmada kullanılmayan ve arkaik olan pek çok kelime de vardır. Škaljiç'in sözlüğünde bulunan 9000'e yakın Türkçe kelimeden 1960'lı yıllardan bu yana Boşnakçada bu sayının 3000'lere kadar indiği tahmin edilmektedir. Çünkü bunlardan bazıları artık günlük konuşmada kullanılmayan ve yalnızca eski edebi eserlerde karşımıza çıkan kelimelerdir. Bu sebeple edebi eserlerde arkaik olduğu düşünülen kelimeleri anlamak için genelde kitapların sonuna bir sözlükçe konulmaktadır. Ünlü Türkolog Hasan Kaleşi *"Turcizmileri iyi öğrenmeden halk edebiyatı, etnoloji, ekonomik ve toplum tarihi yani Türk etkisinde kalan bütün Balkan halklarının maddi ve manevi hayatı ile araştırılma yapılamaz"*[58] diye belirtmiştir. Örneğin bu arkaik duruma düşen kelimelerden bazıları şunlardır: *aba, abadžija, đumruk, defterdar,*

[58] Hasan Kaleşi, "Turski Uticaji u Tvorbi Reči u Albanskom Jeziku", *Zbornik Filozofskog Fakulteta*, Cilt: 7, Priştine 1970, s. 166.

dogramadžija, duvar, kalajdžija, kalauz, mangar, munedžim, mum, sefer, sual, sungija, terzija, jabana, javaš, džam, surudžija, taleba, utija.

Bu durumun tersi söz konusu olan kelimeler de bulunmaktadır. Yani Türkçede çoktan unutulmuş olup günümüzde Boşnakçada kullanılmaya devam eden kelimeler vardır. Örneğin duhan (tütün), rahatlokum (*Rahat ul- hulkum*=lokum), karaula (karavul=karakol), reisul ulema, mahrama (havlu), minđuša (mengüş= küpe; özellikle Bektaşi ve Alevi dervişlerinin kulaklarına taktıkları küpe), saka, sako (paltoya benzer bir üstlük) gibi kelimeler artık bizim için arkaik kelimelerden sayılırlar.

Türkçenin bu coğfrafyadaki varlığı Osmanlı'nın çekilmesinden sonra bile devam etmiştir. Boşnakçada kimi zaman yeni bir kelime türetileceği zaman Türkçenin düşünce yapısıyla ve Türkçede kullanılan bir kelimeye farklı bir anlam katarak yeni bir kelime türetme yoluna gitmiştir. Örneğin *tenećedžija* kelimesinin anlamı 2. Dünya Savaşı'nda Yugoslavya'yı işgal eden ve özellikle de Bosna Hersek'te bulunan Alman askerlerini tenekeye benzer başlık taktıklarından dolayı aşağılama maksatlı söylenirdi. Bu kelime bize Türkçenin bu coğrafyadan çekilmiş olsa bile Türkçe düşünce yapısıyla yeni kelimeler türetilmeye devam ettiğini ve Boşnakların Türkçeden kolay kolay vazgeçemediklerinin de bir göstergesidir.

1.4.3. Türkçenin Bosna'daki Güncel Durumu

Bosna savaşlarından sonra yaraların sarılması adına bölgeye ilk gidenler Türk askerî birlikleri olmuştur. Daha sonra TİKA, Bosna-Hersek'in yeniden imarı ve kalkınması için önemli adımlar atmıştır. Ayrıca TİKA sadece ekonomik faaliyetlerle kalmamış, Türkoloji projesi kapsamında 2001 yılında Tuzla Üniversitesi'nde, 2005 yılında da Zenica Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri açmıştır.[59] İlerleyen zamanlarda biri Saraybosna Üniversitesi'nde diğeri de Mostar Džemal Bijedić Üniversitesi'nde olmak üzere 2 üniversitede daha Türk Dili ve Edebiyatı bölümü açılmıştır.

[59] Genç Osman Geçer, "Türkçenin Çekilmeye Direndiği Bir Vatan: Bosna-Hersek", *III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, İzmir 2011, s. 390-391.

Bölümlerde başarılı olan öğrenciler Mevlana Değişim Programı kapsamında Türkiye'ye gelerek anlaşmalı üniversitelerin birinde yarım veya bir dönem olmak üzere eğitimlerine devam edebilmekteler. Bu sayede üniversitede almış oldukları eğitimi pratiğe dökme fırsatı yakalıyorlar. Bu durum tıpkı Osmanlı Dönemi'nde Bosnalı aydın ve askerlerin payitahta ve Anadolu'nun merkezi şehirlerine eğitim veya görev maksatlı gelmelerine benzemektedir. Buradan yurtlarına döndükten sonra da Balkan coğrafyasında Türkçe'nin geniş çevreye yayılmasında önemli bir rol oynayacaklardır.

Ayrıca üniversitelerde açılan Türkoloji bölümlerinin dışında Yunus Emre Enstitüsü Bosna Hersek'in çeşitli şehirlerinde Türkçe öğretim merkezleri açmıştır. Bu merkezlerde sunulan Türkçe dil kurslarıyla birlikte tarih, edebiyat, kültür ve sanatla ilgili eğitimler verilmektedir.

Türk kültür merkezleri, belirli gün ve haftalarda Türkçe olarak sosyal etkinlikler düzenlemektedir. Çanakkale şehitlerini anma programları, 23 Nisan Çocuk Bayramı etkinlikleri, Karagöz ve Hacivat oyun gösterileri, aşure günü kutlamaları, Mehmet Akif Ersoy, Mevlana, Yunus Emre'yle ilgili konferanslar, Türk sineması günleri gibi etkinlikle düzenlenir. Aynı zamanda Türk müziği konserleri, sema, mehteran ve halk oyunları gösterileri, kitap tanıtımları, şiir günleri, el sanatları sergileri, hat, tezhip ebru ve yemek kursları düzenlenmektedir. Böylelikle Türkçe öğrenen kursiyerler hem etkinliklere katılan Türk katılımcılarla pratik yapma imkânı bulmakta hem de Türk kültürünü, Türkiye'yi ve Türkçeyi daha yakından tanıma fırsatı bulmuş olurlar.

Ayrıca toplamda 10 kantondan oluşan Bosna Hersek Federasyonu'nun Hersek Neretva, Bosna Podrinje, Zenica Doboj, Orta Bosna ve Saraybosna kantonlarında Türkçe ilköğretim okullarında ve liselerde seçmeli dil dersi olarak okutulmaktadır. Böylelikle üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinden mezun olan

öğrencilere istihdam sağlanmış olmaktadır. Bu da Türkçeye olan ilgiyi daha da artırmaktadır.[60]

Türkçeyi Balkanlarda çekici hale getiren bir faktör daha vardır. O da dünyanın dört bir yanında yayınlandığı gibi Bosna Hersek'te de yayınlanmakta olan Türk dizileridir. Türk dizileri bölge halkının ilgi odağı haline gelmekte, Boşnakların kendi aralarında en çok konuşulan konulardan biri haline gelmiş ve de Türkçeye olan ilgiyi arttırmıştır. Bu coğrafyada Türkçe herhangi bir ders veya kurs almamış olup da yalnızca Türk dizilerini izleyerek Türkçe konuşmaya çalışanlara rastlamamız mümkündür. Aynı zamanda diziler sayesinde izleyiciler daha önce aile büyüklerinden duydukları Türkçe kelimeleri tekrar dillerine kazandırıp kullanmaya da başlamışlardır. Zagrebli edebiyat eleştirmeni Filip Mursel Begoviç Türk dizilerinin Hırvatistan'da yayımlanmaya başlamasıyla Zagreb sokaklarında "Hoş geldin", "Estağfirullah", "Tövbe Ya Rabbi" gibi Türkiye'de kullanılan kelimelerin duyulmaya başlandığını söyledi.[61]

Bu sonuçlarda gösteriyor ki Türkçe Osmanlı Dönemi'nden sonra Bosna'da ikinci altın dönemini yaşamaya başlayacak ve bölgede tekrar eski gücüne kavuşup en çok konuşulan yabancı dil haline gelecek ve de kendi dillerinde bulunan Türkçe alıntı kelimelerin sayısı giderek artmaya devam edecektir.

---

[60] Mustafa Ilgar-Önder Çangal, "XV. Yüzyıldan Günümüze Bosna Hersek'te Türkçenin Durumu ve Türkçe Öğretimi Çalışmaları", *Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı ,"Balkanlarda Türkçe" Bildiri Kitabı*, Cilt: 1, Tiran 2013, s. 281.

[61] "Türk Dizileri Balkanları Fethetti", http://www.haber7.com/televizyon/haber/945001-turk-dizileri-balkanlari-fethetti, (10.06.2018).

2.BÖLÜM: TÜRKÇEDEN BOŞNAKÇAYA GEÇEN KELİMELERLE İLGİLİ GÜNÜMÜZE KADAR YAPILAN ÇALIŞMALAR

Balkan Dillerindeki Türkçe alıntı kelimelerle ilgili ilk araştırmalar XIX. yüzyılın ikinci yarısında başlamış, çeşitli sözlükler yazılmış ve günümüze kadar da bu konuya ilişkin çalışmalar giderek artmaya devam etmiştir. Araştırmacılar yapmış oldukları çalışmalarla Balkan dilleri arasında bir rekabet başlatmış ve bu konuyu Türkoloji alanının en ilgi çekici konusu haline getirmişlerdir.

2.1. ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR

Boşnakçadaki Türkçe alıntı kelimelere ilişkin ilk araştırma kimi araştırmacılara göre Otto Blau, kimine göre de Franz Miklosich tarafından hazırlandığı iddia edilse de asıl ilk çalışma 1881 yılında *"Turcizmi u Bosni (Bosna'da kullanılan Türkçe alıntılar)"*[62] başlığıyla bilinmeyen bir yazar tarafından hazırlanan sözlüktür. Boşnak Dilbilimci Ekrem Čaušević'e göre bu sözlüğün yazarı "Sarajevski list" gazetesinin tek Doğu dilleri uzmanı olan gazeteci *Miloš Mandić*'tir.[63] Bu kitapçığın kapağına açıklama nitelikli şöyle bir alt başlık da eklenmiştir; *Dilimize Yerleşen Türkçe, Arapça ve Farsça Asıllı Kelimelerin Dilbilimsel Açıklanması. Yabancıların Pratik Kullanımı İçindir.* Bu çalışma, Osmanlı Devleti'nin bölgeden çekilmeye başlamasıyla Avusturya-Macaristan tarafından Bosna'da kurulan yeni hükümetin memurlarına Türkçe alıntı kelimeleri tanıtmayı amaçlayan küçük bir kitapçıktır. 41 sayfadan oluşan bu kitapçığın kısa sürede tükenmesiyle 1895 yılında genişletilmiş haliyle 2. baskısı yapılmıştır. İlk baskısı toplam 856 kelime içerirken ikinci baskısı 46 sayfadan oluşmuş ve 93 yeni kelimenin daha eklenmesiyle toplam kelime sayısı 949'a çıkarılmıştır. Kelimeler etimolojik ve morfolojik tahlilleriyle birlikte gösterilmiştir. Ayrıca yeni baskının adında ufak değişiklikler yapılmış, bu sefer *"Bosna Hersek Halkının Kullandığı*

[62] *Turcizmi u Bosni,* Štampa i Izdanje Zemaljske Tiskare, Saraybosna 1881.
[63] Ekrem Çauşeviç, "Avrupa'da Basılan İlk Türkçe Alıntılar Sözlüğü", *III. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı,* KKTC 2008, s. 149.

Türkçe, Arapça ve Farsça Asıllı Kelimelere Tercüman"[64] adıyla yayınlanmıştır. Balkan dillerindeki Türkçe unsurların araştırılmasına yönelik ilgiyi aslında ilk defa bu eser uyandırmış ve kendinden sonraki birçok çalışmaya da kaynaklık etmiştir.

Kimi araştırmacıya göre bu konuda ilk çalışmayı Alman diplomat Otto Blau (Ernst Otto Friedrich Hermann Blau) yapmıştır. Blau Almanya Dış İşleri Bakanlığı'nda görev almış ve Osmanlı İmparatorluğu'nun İstanbul, Mısır, Suriye ve Saraybosna gibi şehirlerinde konsolosluk ve ataşelik yapmıştır. Görev yaptığı yerlerde de arkeoloji ve dil üzerine çalışmalar hazırlamıştır. 1868 yılında da Leipzig'de *"Bosnich-türkische Sprachdenmaler"*[65] adlı bir eser yayınlamıştır. Blau, 3 bölümden oluşan bu eserin yalnızca üçüncü bölümünde Türkçeden geçen kelimelere yer vermiştir.

Boşnak dilbilimci Derviş Korkut Dr. Blau'nun çalışmasını bir *edebiyat salatasına* benzetmektedir. Korkut'a göre "*Blau üç farklı sözlükten aldığı örnekleri bir kabın içine katıp harmanlamış ve onları alfabetik sıraya göre dizmişti. Sonra da onları tamamen orijinalliğinden uzaklaştırarak biçimlerini bozmuş ve onları Almanca yorumlayarak yayınlamıştı."*[66] Eserde bazı yanlış etimolojik açıklamalar da bulunmaktadır. Örneğin, "*Eyvallah*" kelimesinin Boşnakçadaki "*Eh! Hvala/ Eh! Teşekkür Ederim*" ifadesinden veya *"Veresiye"* kelimesini Boşnakçadaki *"Vjera"* (din, iman) kelimesinden türediğini iddia etmesi gibi.[67]

Blau'nun bu eseri aslında bir Türkçe alıntılar sözlüğü sayılmasından çok Boşnakçadaki Türk izlerini göstermeye çalışan önemli bir kitap olarak düşünülmelidir.

Bu konuyla ilgili en kapsamlı ve ilk bilimsel çalışmayı ise 1884 yılında ünlü Slavist Franz Miklosich hazırlamıştır. Çünkü o yalnızca Boşnakçadakileri değil, diğer Balkan dillerine geçen Türkçe unsurları da incelemiştir: "*Die türkischen Elemente in den südost-und osteuropaischen Sprachen* (Doğu ve Güney-Doğu Avrupa dillerindeki Türkçe Unsurlar)"[68] Yayınladığı eserleri Balkan dilleriyle ilgili çalışmalarda bir

---

[64] *TUMAČ Turskim, Arapskim i Perzijskim Riječima Koje Narod u Bosni i Hercegovini Upotrebljuje,* Tisak i Naklada Spindlera i Löschnera, Saraybosna 1895.
[65] Otto Blau, *Bosnich-türkische Sprachdenmaler,* Leipzig 1868.
[66] Derviş M. Korkut, *"*Tursko-Srpskohrvatski Rječnik Nepoznatog Autora iz XVII Stoljeća*", Prilozi za Orijentalnu Filologiju*, Sayı: 16-17, Saraybosna 1970, s. 135-182.
[67] Abdulah Škaljić, *a.g.e.*, s. 17.
[68] Franz Miklosich, *Die Türkischen Elemente in der Südosteuropaischen*, Viyana 1884.

devrim niteliği yaratmış ve kendisinden sonra yapılan birçok çalışmaya da kaynaklık etmiştir.

Miklosich ile aynı dönemde bir diğer önemli çalışmayı da Sırp sözlük bilimci Đorđe Popović hazırlamıştır. Popović 1884 yılında Belgrad'da *"Rečnik Turcizama: Turske i Istočnjačke Reči u Našem Jeziku* (Dilimizdeki Türkçe ve Diğer Doğu Dillerine Ait Kelimeler)*"* adıyla geniş kapsamlı bir sözlük yayınlamıştır. Sözlüğün önsözünde; *Sırpçaya katkı sağlama maksatlı Sırpçada bulunan Türkçe alıntı kelimeleri incelediğini* söylemiştir. Aynı zamanda sözlüğü hazırlarken, 1881 yılında basılan *"Turcizmi u Bosni* (Bosna'da kullanılan Türkçe alıntılar)*"* adlı kitapçığı da kaynak olarak kullandığını belirtmiştir.[69] Bu çalışmanın Sırpçadaki Türkçe kelimeleri metodik sınıflandırması ve oldukça geniş kapsamlı olması sebebiyle Škaljić'e kadar yapılmış olan en iyi çalışma olduğunu söyleyebiliriz.

Birçok dilbilimci bu araştırmaya ilk Sırpça sözlük yazarı Vuk S. Karadžić'i de dahil etmektedir.[70] Karadžić, 1818 yılında hazırladığı Sırpça sözlüğün ilk baskısında 2500 Türkçe kelimeye yer verirken, 1852 yılındaki ikinci baskısında sözlüğün hacmini genişletmiş ve bu sayıyı 3700'e çıkarmıştır. Bu sözlük kendisinden sonra yapılacak olan birçok çalışmaya da temel kaynak olmuştur.

Bir sonraki çalışma ise Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nde rastladığım, 1910 yılında Saraybosna Daniel A. Kajon Matbaasında basılan ve yazarının kim olduğu bilinmeyen *"Riječi iz Istočnih Jezika Koje se Upotrebljavaju u Bosni i Hercegovini* (Bosna Hersek'te kullanılan Doğu Dillerine Ait Kelimeler)*"*[71] adlı 56 sayfadan oluşan küçük kitapçıktır. Bu kitapçığın önsöz kısmı eksik olsa da tamamen Türkçe alıntı kelimeleri içerdiğinden bu konuya önemli kaynak teşkil eder.

Alman filolog Karl Lokotsch'un 1927 yılında yayınladığı "*Etymologisches Wörterbuch der Europäischen (germanischen, romanischen und slavischen) Wörter*

[69] Đorđe Popović, *Rečnik Turcizama (Turske i Istočnjačke Reči u Našem Jeziku),* Partenon, Belgrad 2014.
[70] Vuk. S. Karadžić, *Srpski Rječnik*, Viyana 1818.
[71] *Riječi iz Istočnih Jezika Koje se Upotrebljavaju u Bosni i Hercegovini*, Daniel A. Kajon Matbaası, Saraybosna 1910.

Orientalischen Ursprungs (Avrupa Dillerinin (Almanca, Rumence ve Slav Dilleri) Etimolojik Sözlüğü: Doğu Kökenli Kelimeler)[72] adlı bir çalışması bulunmaktadır.

Ünlü dilbilimci ve onomastik uzmanı Petar Skok, Sloven Filoloji Dergisi *"Slavia"nın* 1937-1938 yılki sayısında *"Prilozi Proučavanju Turcizama u Srpskohrvatskom Jeziku* (Sırp-Hırvat Dilindeki Türkçe Alıntı Kelimelere Katkılar)*"*[73] adıyla bir çalışma hazırlamıştır. Çalışmasının giriş kısmında oldukça geniş bilgiye yer vermiş ve sözlük kısmında 863 kelimeyi incelemiştir. Škaljić'e göre bu Bosna Hersek bölgesinde ele alınmış en geniş kapsamlı çalışmadır. Ancak Škaljić, "*Skok'un kelimeleri seçerken pek adil davranmadığını, Müslümanlardan çok Türkçe bilmeyen Katolik ve Ortodoksların işine yaraması için yaptığını, sanki onun İslami terimlerden kaçmış gibi davrandığını söylemiş ve de kelimelerin yorumlanmasında hatalar yapmış olduğunu belirtmiştir*."[74]

1942 yılında Dr. İvan Esih, Zagreb'te *"Turcizmi Rječnik; Turskih, Arapskih i Perzijskih Riječi u Hrvatskom Književnom Jeziku i Pučkom Govoru* (Türkçe Alıntı Kelimeler Sözlüğü; Hırvat Edebi Dilinde ve Halk Ağzındaki Türkçe, Arapça ve Farsça Kökenli Kelimeler)*"*[75] adıyla küçük bir sözlük yayınlamıştır. Esih, ön sözünde bu çalışmanın her ne kadar yeterli bir çalışma olmasa da Doğu'ya ait en çok kullanılan kelimeleri yorumlaması açısından bir boşluğu doldurduğundan bahseder. Sözlükteki bazı kelimelere oldukça geniş yorumlar getirmiştir. *"Ancak bazı kelimelerde de eksik ve hatalar bulunduğundan pek güvenilir kaynak olarak görülmemiştir."*[76]

Bu konu üzerinde yaptığı çalışmalarla adından en çok söz ettiren ise Boşnak dilbilimci Abdulah Škaljić'tir. 1966 yılında "*Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* (Sırp-Hırvat Dilinde Türkçe Alıntı Kelimeler) *"* adıyla yayınlamış olduğu sözlüğü dünyada alıntılama ilişkileri konusunda yazılmış en önemli sözlüklerden birisidir. Sözlüğün ilk baskısı 1957 yılında iki cilt halinde ve *"Turcizmi u Narodnom Govoru i Narodnoj Književnosti Bosne i Hercogovine* (Bosna Hersek'in Halk Dili ve Edebiyatında Türkçe

---

[72] Karl Lokotsch, *Etymologisches Wörterbuch der Europäischen (germanischen, romanischen und slavischen) Wörter Orientalischen Ursprungs*, Carl Winter, Heidelberg 1927.
[73] Petar Skok , "Prilozi Procavanju Turcizama u Srpskohrvatskom Jeziku", *Slavia*, Prag 1937-1938.
[74] Abdulah Škaljič, *a.g.e.*, s. 19.
[75] İvan Esih, *Turcizmi Rječnik; Turskih, Arapskih i Perzijskih Riječi u Hrvatskom Književnom Jeziku i Pučkom Govoru,* Tiskara C. Albrecht, Zagreb 1942.
[76] Abdulah Škaljić, *a.g.e.*, s.21

Alıntı Kelimeler)"[77] adıyla yayınlanmıştır. İlk sözlük 6500 kelime içerirken, 1966'da yayınlanan sözlükte bu sayı 8742'ye çıkarılmıştır. Sözlükte 8742 kelime bulunsa da bazı kelimelerin ses değişiklikleri sebebiyle birden fazla verildiği için aslında toplamda 6878 farklı kelimeden oluşmaktadır. Çalışmamızın da asıl kaynağı olan bu sözlük bitki ve hayvan adlarından çiftçilik ve ormancılık terimlerine, askeri, mimari ve tıp terimlerinden zanaat, hukuk ve ticari terimlere kadar 38 alanda Türkçe alıntı kelime içermektedir. Bu sözlükte kelimelere yer verilirken onun hangi dilden ve kökten geçtiğinin gösterilmesi ve de anlamlarına yer verilirken o kelimenin yazarın tespit ettiği kaynaklarda örnek cümlelerle açıklanmaya çalışılması onu diğerlerinden ayıran özelliklerdir.

Škaljić'in eserini yayınlamasının ardından Türkçeden alıntı kelimeler konusu Balkanlarda giderek önem kazanmış ve dönemin önemli Türkologları bununla ilgili makale çalışmalarını giderek arttırmışlardır. Bu çalışmaların ayrıntılarına çok fazla değinmesek de tespit ettiğimiz makalelerin neler olduğuna burada kısaca bahsedilecektir.

Bu konu hakkında makale hazırlayanlardan biri de ünlü şarkiyatçı ve filolog Fehim Bayraktarević'tir. Sırp-Hırvat dilindeki Türkçe unsurlar üzerine çalışmalar yapan Bayraktarević, Prilozi za Književnost, Jezik, Istoriju i Folklor (Edebiyat, Dil, Tarih ve Folklora Katkılar Dergisi)'nin 1961 yılki sayısında *"Prilog Proučavanju Naših Nozajmica Orijentalnog Porekla* (Doğu Kökenli Kelimelerimizin Araştırılmasına Bir Katkı)"[78] başlıklı çalışmasıyla bu konuda gözlemlerde bulunmuştur. Aynı zamanda yine aynı derginin daha sonraki sayılarında *"Abdulah Škaljić, Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku* (Abdulah Škaljić,Sırp-Hırvat Dilinde Türkçe Alıntı Kelimeler)"[79] ve *"Abdulah Škaljić, Turcizmi u narodnom govoru i narodnoj književnosti BiH* (Abdulah Škaljić, Bosna-Hersek Halk Edebîyatı ve Halk

[77] Abdulah Škaljić, *Turcizmi u Narodnom Govoru i Narodnoj Književnosti Bosne i Hercogovine,* Saraybosna 1957.
[78] Fehim Bajraktarević, "Prilog Proučavanju Naših Pozajmica Orijentalnog Porekla", *Prilozi za Književnost, Jezik, Istoriju i Folklor*, Cilt: 27, Sayı: 1-2, Belgrad 1961, s. 65-79.
[79] Fehim Bajraktarević, "Abdulah Škaljić, Turcizmi u Ssrpskohrvatskom Jeziku", *Prilozi za Književnost, Jezik, Istoriju i Folklor*, Cilt: 32, Belgrad 1963, s. 113-123.

Dilindeki Türkçe Alıntı Kelimeler)"[80] adlı çalışmalarıyla da Škaljić'in eserindeki eksiklikleri gösterip bazı düzeltmelerde bulunmuştur.

Marija Đukanović'in 1965 yılında Üsküp'te Birlik dergisinin 613. sayısında "Türk Dilinin Şimdiki-Sırp-Hırvat Dilindeki İzleri"[81] adlı bir çalışması yayınlanmıştır.

Slav dillerindeki Türkçenin etkisini inceleyen bir diğer Türkolog da Polonyalı Stanislaw Stachowski'dir. Stachowski 1973 yılında *"Fonetyka zapozyczen osmansko-tureckich w jezyku serbsko-chorwackim* (Sırp-Hırvat Dilinde Osmanlı-Türk Kelimelerin Fonetiği) "[82] adlı teziyle doçent olmuş ve bu çalışmasıyla bilim dünyasının dikkatini çekmiştir. Slav dillerindeki Türkçe alıntı kelimeleri konu alan diğer çalışmaları ise şunlardır:

"*Studia nad chronologia turcyzm6w w jezykıı serbsko-chorwackim* (Sırp-Hırvat Dilinde Türk Kelimelerin Kronolojisi Üzerine Araştırmalar)",[83]

"*Czasowniki Serbochorwackie o Snowie Tureckiej* (Türkçe'den Gelen Sırp-Hırvat Fiilleri) ",[84]

"*Przyczynek do Chronologii Turcyzm6w w Jezyku Serbsko-Chorwackim* (Sırp-Hırvat Dilinde Türkçe Kelimelerin Kronolojisi Üzerine)",[85]

"*Turcyzmy w Dialektach Serbsko-Chorwackich* (Sırp-Hırvat Diyalektinde Türkçe Kelimeler)",[86]

---

[80] Fahim Bajraktarević, "Abdulah Škaljić, Turcizmi u Narodnom Govoru i Narodnoj Književnosti BiH", *Prilozi za Književnost, Jezik, Istoriju i Folklor*, Cilt: 26, Sayı: 3-4, Belgrad 1973, s. 334-344.
[81] Marija Đukanović, "Türk Dilinin Şimdiki-Sırp-Hırvat Dilindeki İzleri", *Birlik*, Sayı: 613, Üsküp 1965, s. 3.
[82] Stanislaw Stachowski, *Fonetyka Zapozyczen Osmansko-Tureckich w Jezyku Serbsko-Chorwackim,* Zaklad Narodowy im. Ossolinskich, Wroclaw 1973.
[83] Stanislaw Stachowski, *Studia Nad Chronologia Turcyzmow w Jezykıı Serbsko-Chorwackim,* Krakov 1967.
[84] Stanislaw Stachowski,"Czasowniki Serbochorwackie o Snowie Tureckiej", *Studia Linguistica im Honorem Th. Lehr-Splawinski*, Krakow, s. 265-268.
[85] Stanislaw Stachowski,"Przyczynek do Chronologii Turcyzmów w Jezyku Serbsko-Chorwackim", *SFPS*, Cilt: 8, s. 303-309.
[86] Stanislaw Stachowski,"Turcyzmy w Dialektach Serbsko-Chorwackich", PrJ, 118, Kraków, s. 87-102.

"Türkische Lehnwörter im Serbischen Dialekt von Pirot (Pirot Sırp Diyalektindeki Türkçe Alıntı Kelimeleri)*",*[87]

Saraybosna Şarkiyat Enstitüsü Dergisinde birçok önemli çalışması bulunan Dr. Šaćir Sikirić de 1970 yılında Prilozi za Orijentalnu Filologiju (Şarkiyat Filolojisine Katkılar Dergisi)'nin 16-17. sayısında *"Prilog Proučavanju Turcizama* (Türkçe Alıntı Kelimelerin Araştırılmasına Bir Katkı)"[88] adlı bir makale yayınlamıştır. Sikirić çalışmasında Bayraktarević gibi Škaljić'in çalışmasına önemli düzeltme ve ilaveler yapmıştır.

1977 yılında Saraybosna'da yayınlamış olduğu "*Muslimanska Imena Orijentalnog Porijekla u BiH* (Bosna Hersek'te Doğu Kökenli Müslüman İsimleri)"[89] adlı çalışmasıyla bilinen İsmet Smailović'in bu konuyla ilgili yazdığı makaleleri ise şunlardır:

"Turski ili Arapski Elementi u Fonetskom Sistemu Srpskohrvatskog Jezika (Sırp-Hırvat Dilinin Fonetik Sistemindeki Türkçe veya Arapça Öğeler)"[90]

"Pisanje Naših i Tuđih Imena Orijentalnog Porijekla (Doğu kökenli yerli ve yabancı özel adların yazımı)"[91]

Milan Adamović' in bu konuyla ilgili 3 önemli çalışması vardır. Birincisi 1973'te Belgrad'ta Južnoslovenski filolog dergisinde yayınladığı *"O Poreklu Srpskohrvatskih Osmanizama* (Sırp-Hırvatçadaki Osmanlıcadan Alıntı Kelimelerin Menşei Hakkında)"[92] adlı çalışması, ikincisi 1976 yılında Saraybosna Şarkiyat Enstitüsü'nün Prilozi za Orijentalnu Filologiju adlı dergisinde yayınladığı "*Razvitak Vokalizama od Nekih Osmanskih Sufiksa* (Bazı Osmanlıca Soneklerde Sesli Harf

[87] Stanislaw Stachowski, *Türkische Lehnwörter im Serbischen Dialekt Von Pirot,* PrJ 111, Kraków 1992.
[88] Šaćir Sikirić, "Prilog Proučavanju Turcizama", *Prilozi za Orijentalnu Filologiju,* Sayı: 16-17, Saraybosna 1970.
[89] İsmet Smailović, *Muslimanska Imena Orijentalnog Porijekla u BiH,* Mešihat Islamske Zajednice Bosne i Hercegovine, Saraybosna 1977.
[90] İsmet Smailović, "Turski i Arapski Elementi u Fonetskom Sistemu Srpskohrvatkog Jezika", *Odjek,* 16/2, Saraybosna 1973, s. 4-16.
[91] İsmet Smailović, "Pisanje Naših i Tuđih Imena Orijentalnog Porijekla", *Književni Jezik,* Sayı: 3–4, Saraybosna 1976, s. 41–56.
[92] Milan Adamović, "O Poreklu Srpskohrvatskih Osmanizama", *Južnoslovenski Filolog,* Cilt: 30, Sayı: 1-2, Belgrad 1973, s. 229-236.

Sisteminin Gelişimi)"[93] ve üçüncüsü de Naš Jezik adlı derginin 17. sayısında yayınlanan "*Turske Pozajmice Neosmanskog Porekla* (Osmanlıca Menşeli Olmayan Türkçe Alıntı Kelimeler)"[94] adlı çalışmalardır.

Bogdan Dabić'in 1973 yılında Radovi Filozofskog Fakulteta u Sarajevu, (Saraybosna Felsefe Fakültesi Çalışmaları) adlı dergide *"Turcizmi u Srpskohrvatskom i Rumunskom Jeziku* (Sırp-Hırvat Dilinde ve Rumencedeki Türkçe Alıntı Kelimeler)"[95] adlı çalışması bulunmaktadır.

Fevzija Šahinagić'in Saraybosna'da yayınlanan Odjek adlı derginin 1974 yılındaki sayısında "*Vokalna Harmonija i Turcizmi* (Ses Uyumu ve Türkçe Alıntı Kelimeler)"[96] adlı çalışması vardır.

Yine aynı derginin 1975 yılındaki sayısında da Jasna Šamić'in "*Još Nešto o Vokalnoj Harmoniji i Turcizmima* (Ses Uyumu ve Türkçe Alıntı Kelimeler Üzerine Bir Şey Daha)"[97] adlı bir çalışması bulunur.

Bosna'nın önemli Türkologlarından biri olan Fehim Nametak'ın da biri 1975 yılında Üsküp'teki Sesler dergisinde *"Sırp Dilinde Türkçe Sözler ile Onların Söylenişi"*[98] ve diğeri de yine aynı yıl içinde Saraybosna'nın Odjek dergisinde *"Turcizmi i Vokalna Harmonija* (Türkçe Alıntı Kelimeler ve Ses Uyumu)"[99] adıyla bilinen iki çalışması vardır.

Zulfikar Resulović'in Saraybosna Dil Enstitüsü'nün (Institut za Jezik u Sarajevu) yayınladığı Književni Jezik adlı derginin 1976 yılki sayısında *"O Izgovoru i Pisanju Nekih Turcizama u Srpskohrvatskom Jeziku* (Sırp-Hırvat Dilindeki Bazı Türkçe Alıntı Kelimelerin Yazım ve Telaffuzu Hakkında)"[100] ve Radovi adlı derginin

---

[93] Milan Adamović, "Razvitak Vokalizama Kod Nekih Osmanskih Sufiksa" *Prilozi za Orijentalnu Filologiju,* Sayı: 22-23, Saraybosna 1976, s. 281-299.
[94] Milan Adamović, "Turske Pozajmice Neosmanskog Porekla", *Naš Jezik,* 17/1-2, 1976, s. 24-34.
[95] Bogdan Dabić, "Turcizmi u Srpskohrvatskom i Rumunskom Jeziku*", Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu.* Saraybosna 1973, s. 53-62.
[96] Fevzija Šahinagić, "Vokalna Harmonija i Turcizmi", *Odjek,* Saraybosna 1974.
[97] Fevzija Šahinagić, "Još Nešto o Vokalnoj Harmoniji i Turcizmima", *Odjek,* Saraybosna 1975.
[98] Fehim Nametak, "Sırp Dilinde Türkçe Sözler ile Onların Söylenişi", *Sesler Dergisi,* Üsküp 1975.
[99] Fehim Nametak, "Turcizmi i Vokalna Harmonija", *Odjek,* Saraybosna 1975.
[100] Zulfikar Resulović, "O Izgovoru i Pisanju Nekih Turcizama u Srpskohrvatskom Jeziku", *Književni Jezik,* Saraybosna 1976.

1980 yılki sayısında "*Orijentalizmi u Pravopisnom Rječniku (*İmla Sözlüğündeki Doğu Kökenli Kelimeler)"[101] adlı çalışmaları bulunmaktadır.

Yine Saraybosna Dil Enstitüsü'nün yayınlamış olduğu Književni Jezik adlı derginin 1977 yılki sayısında Gamulesku Dorin'in *"Turcizmi–Indirektne Pozajmice iz Srpskohrvatskog Jezika u Banatskim Rumunjskim Govorima* (Sırp-Hırvatçasından Banat Rumencesine Dolaylı Şekilde Geçen Alıntı Kelimeler-Turkizmiler)"[102] adlı bir çalışması vardır.

Momčilo Stojaković'in Prilozi za Orijentalnu Filologiju adlı derginin 1980 yılındaki sayısında "*Jedna Neobjavljena Zbirka Turcizama u Srpskohrvatskom Jeziku* (Sırp-Hırvat Dilinde Türkçe Alıntı Kelimelerin Yayınlanmamış Bir Derlemesi)"[103] adlı bir çalışması bulunmaktadır.

Isak Papo ise Bosna Hersek'te bulunan Sefarad Yahudilerinin dilinde bulunan Türkçe alıntı kelimeleri incelemiş, 1981 yılında bir kitap ve 1995 yılında da bir makale yayınlamıştır:

"Turcizmi u Govornom Jevrejsko- Španjolskom Jeziku Sarajevskih Sefarada (Saraybosna Sefaradlarının İbrani-İspanyolcasi Şivesinde Bulunan Türkçe Alıntı Kelimeler)",[104]

"Turcizmi u Jevrejsko-Španjolskom Sefarada Bosne i Hercegovine (Bosna Hersek Sefaradlarının İbrani İspanyolcasındaki Türkçe Alıntı Kelimeler)", [105]

Darko Tanasković'in 1983 yılında yayınlamış olduğu *"Sociolingvistički Aspekti Ideologizacije Pozajmljenica (Na Materijalu Srpskohrvatskih Turcizama*) (Alıntılanmış Kelimelerin İdeolojik Hale Getirilmesindeki Sosyolinguistik Yönler

---

[101] Zulfikar Resulović, "Orijentalizmi u Pravopisnom Rječniku", *Radovi Institut za Jezik i Književnost,* Saraybosna 1980, s. 121-135.
[102] Gamulesku Dorin, "Turcizmi–Indirektne Pozajmice iz Srpskohrvatskog Jezika u Banatskim Rumunjskim Govorima", *Književni Jezik,* Saraybosna 1976, s. 3-11.
[103] Momčilo Stojaković, "Jedna Neobjavljena Zbirka Turcizama u Srpskohrvatskom Jeziku" *Prilozi za Orijentalnu Filologiju,* Saraybosna 1980.
[104] Isak Papo, *Turcizmi u Govornom Jevrejsko- Španjolskom Jeziku Sarajevskih Sefarada,* Saraybosna 1981.
[105] Isak Papo, "Turcizmi u Jevrejsko-Španjolskom Sefarada Bosne i Hercegovine", *Zbornik Radova, Sarajevo, Institut za istoriju*, Saraybosna 1995, s. 241-252.

(Sırp-Hırvat Dillerindeki Türkçe Alıntı Kelime Örnekleri Üzerine))"[106] adlı bir çalışması vardır.

Asim Peco'nun 1987 yılında "*Turcizmi u Vukovima rječnicima* (Vuk'un Sözlüklerindeki Türkçe Alıntı Kelimeler)"[107] adıyla Belgrad'da yayınlanan bir kitabı bulunmaktadır. Peco, bu çalışmada ilk Sırpça Sözlük yazarı olan Vuk Karaciç'in 1818 ve 1852 yıllarında yayınlamış olduğu sözlükte bulunan Tükçe alıntı kelimeleri Škaljić'in sözlüğündekilerle tablo üzerinde mukayese etmiş ve son kısımda da ses ve biçim özelliklerine yer vermiştir. Peco bu çalışmasından önce de 1986 yılında Saraybosna'da Književni Jezik adlı dergi de "*Jedan Detalj iz Problematike: Turcizmi u Vukovim Rječnicima* (Problematik bir detay: Vuk'un Sözlüklerinde Türkçe Alıntı Kelimeler)"[108] adlı kısa bir makale yayınlamıştır.

Yine Saraybosna Dil Enstitüsünün Književni Jezik adlı derginin 1988 yılındaki sayısında Daria Šito'nun *"Semantička Pomjeranja pri Upotrebi Turcizama u Savremenom Govoru i Uticaj Sociolingvističkih Faktora na Njih* (Günümüz Konuşmasında Türkçe Alıntı Kelimelerdeki Semantik Değişimler ve Sosyo-linguistik Etkenlerin Onlara Etkisi)"[109] adlı bir çalışması bulunmaktadır.

Snežana Petrović'in Belgrad'da Južnoslovenski Filolog adlı derginin 1995 yılki sayısında yayınlanan "*Neki Turcizmi u Srpskohrvatskoj Terminologiji* (Sırp-Hırvat Dili Terminolojisindeki Bazı Türkçe Alıntı Kelimeler)"[110] adlı bir çalışması vardır.

Bu konu hakkında son dönemde oldukça geniş kapsamlı çalışmaları olan bir diğer şarkiyatçı ve filolog da Hanka Vajzović'tir. Doktora konusu *"Orijentalizmi u Djelima Pisaca Između Dva Rata Na Srpskohrvatskom Jezičkom Području* (Sırp Hırvat Dil Alanında İki Savaş Arasındaki Yazarların Eserlerindeki Doğu Kökenli

---

[106] Darko Tanasković, "Sociolingvistički Aspekti Ideologizacije Pozajmljenica (Na Materijalu Srpskohrvatskih Turcizama)", *Jezik u Savremenoj Komunikaciji*, Belgrad 1983, s. 230-232.
[107] Asim Peco, *Turcizmi u Vukovima Rječnicima*, Belgrad 1987.
[108] Asim Peco, "Jedan Detalj iz Problematike: Turcizmi u Vukovim Rječnicima", *Književni Jezik*, Saraybosna 1986.
[109] Daria Šito, "Semantička Pomjeranja Pri Upotrebi Turcizama u Savremenom Govoru i Uticaj Sociolingvističkih Faktora na Njih", *Književni Jezik*, Saraybosna 1988, s. 159-168.
[110] Snežana Petrović, "Neki Turcizmi u Srpskohrvatskoj Terminologiji", *Južnoslovenski Filolog*, Belgrad 1995.

Kelimeler)" dir. Vajzović'in son önemli çalışması ise *"Orijentalizmi u Književnom Djelu* (Edebi Eserlerde Bulunan Doğu Kökenli Kelimeler)*"* adlı eseridir.[111] Bu çalışmasında Bosna'daki edebi eserlerde bulunan Türkçe alıntı kelimeleri leksik, morfolojik ve semantik açıdan incelemiş ve ayrıca kitabının sonuna bu kelimelerin sözlüğünü de ilave etmiştir.

Vajzović'in Türkçe alıntılar üzerine yazmış olduğu makaleleri ise şunlardır:

"Glas h u Riječima Orijentalnog Porijekla u Savremenom Srpskohrvatskom Standardnom Jeziku (Çağdaş Sırp-Hırvatçada Doğu Kökenli Kelimelerde "h" Sesi)",[112]

"Ojkonimi Orijentalnog Porijekla u Bosni i Hercegovini sa Dijahronog i Književnog Stanovišta (Diyakronik ve Edebi Açıdan Bosna-Hersek'teki Doğu Kökenli Oykonimler)*",[113]*

"Afrikate Č, Ć, Dž i Đ U Riječima Orijentalnog Porijekla (Doğu Kökenli Kelimelerde *Č, Ć,* Dž ve Đ Yarı Kapantılı Ünsüzler (Africates))",[114]

"O Turcizmima u Srpskohrvatskom Jeziku sa Sociolingvističkog Stanovišta (Sosyolengüistik Açıdan Sırp-Hırvat Dilindeki Türkçeden Alıntı Kelimeler Üzerine)",[115]

"Adaptacija Imenica Orijentalnog Porijekla Kategoriji Srpskohrvatskog Roda i Broja (Sırp-Hırvat Dilinin Kök ve Sayılar Kategorisinde Doğu Kökenli Ad Uyumu)",[116]

Josip Baotić'in bu konuda 2007 yılında Saraybosna Dil Enstitüsü'nde yayınladığı "*Orijentalizmi u Govoru Starosjedilaca Bosanske Posavine* (Bosanska

---

[111] Hanka Vajzović, *Orijentalizmi u Književnom Djelu,* Institut za Jezik, Saraybosna 1999.
[112] Hanka Vajzović, "Glas H u Riječima Orijentalnog Porijekla u Savremenom Srpskohrvatskom Standardnom Jeziku", *Književni Jezik*, Saraybosna 1976. s. 309–410.
[113] Hanka Vajzović "Ojkonimi Orijentalnog Porijekla u Bosni i Hercegovini sa Dijahronog i Književnog Stanovišta" *Književni Jezik*, Saraybosna 1986, s. 233–240.
[114] Hanka Vajzović, "Afrikate Č, Ć, Dž i Đ U Riječima Orijentalnog Porijekla", *Pravopisna Problematika u BIH*, Saraybosna 1976.
[115] Hanka Vajzović, "O Turcizmima u Srpskohrvatskom Jeziku sa Sociolingvističkog Stanovišta" *Književni Jezik* 15/2, Saraybosna 1986, s. 141-147.
[116] Hanka Vajzović, "Adaptacija Imenica Orijentalnog Porijekla Kategoriji Srpskohrvatskog Roda i Broja", *Književni Jezik 20/1-2,* Saraybosna 1991, s. 46-56.

Posavina Ağzındaki Doğu Kökenli Kelimeler)"[117] adında bir kitabı vardır. Yine aynı kurumun Književni Jezik dergisinde eserin aynı başlığıyla[118] bir makalesi de bulunmaktadır.

Türkiye'de birçok yayını bulunan ünlü Boşnak Türkolog Kerima Filan'ın da 2002 yılında Belleten dergisinde *"Boşnak Dilinde Türkçe Kelimeler-Fiiller Üzerine"*[119] adlı bir makalesi bulunmaktadır.

Son dönemlerde konuyla ilgili makalelerin artmasıyla birlikte yeni sözlük ve kitaplar da yayınlanmaya başlamıştır.

Žana Akopdžanjan'ın 2010 yılında Belgrad'da yayınladığı *"Reči Persijskog Porekla u Govoru Naroda Bivše Jugoslavije: Prema Rečniku Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* (Eski Yugoslavya'da Halk Dilindeki Farsça Kökenli Kelimeler: Abdulah Škaljić'in Sırp-Hırvat Dilindeki Türkçe Alıntı Kelimeler Sözlüğüne Göre)"[120] adlı bir inceleme çalışması bulunmaktadır.

Son dönemlerde bu konu üzerine Bosna'da iki sözlük daha hazırlanmıştır. İlki Fadil Nuhić'in 2009 yılında Saraybosna'da yayınlamış olduğu *"Rječnik Arabizama i Turcizama i Drugih Termina Odomaćenih u Bosanskom Govoru* (Boşnakçanın Konuşma Dilindeki Arapça, Türkçe Alıntı Kelimelerin ve Diğer Terimlerin Sözlüğü)[121] adlı sözlüktür. Bu sözlükte yalnızca kelimelerin kısaca anlamlarına değinilmiş ve alıntı kelimelerden başka Boşnakçada bilinmesi güç olan bazı terimlere de yer verilmiştir.

Bir diğer sözlük ise çalışmamızı hazırlarken de yararlandığımız Faruk İbrahimović'in 2012 yılında yayınlamış olduğu "*Rječnik Turcizama u Bosanskom Jeziku sa Tumačenjem i Prevodom na Engleski Jezik* (Açıklamalı ve İngilizce

---

[117] Josip Baotić, *Orijentalizmi u Jeziku Starosjedilaca Bosanske Posavine*, Institut za Jezik, Saraybosna 2007.
[118] Josip Baotić, "Orijentalizmi u Jeziku Starosjedilaca Bosanske Posavine", *Književni Jezik,* Saraybosna 2007, s. 50-65.
[119] Kerima Filan, *a.g.m*., s. 29-40.
[120] Žana Akopdžanjan, *Reči Persijskog Porekla u Govoru Naroda Bivše Jugoslavije: Prema Rečniku Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku*, Belgrad 2010.
[121] Fadil Nuhić, *Rječnik Arabizama i Turcizama i Drugih Termina Odomaćenih u Bosanskom Govoru,* Prosperitet, Saraybosna 2009.

Tercümeli Boşnakçadaki Türkçe Alıntılar Sözlüğü)[122] "dür. Bu sözlük Škaljić'ten sonra hazırlanan en kapsamlı sözlüktür ve içerisinde yaklaşık 8000'e yakın kelime bulunmaktadır. Kaynakçasında yer alan eserler Škaljić'in sözlüğünden sonra yayınlanan eserlerde yer alan kelimeleri içermesinden dolayı daha güncel bir sözlük olma özelliği taşımaktadır. Bu sözlüğün yabancı araştırmacılar tarafından da kullanılmasını sağlamak amacıyla içerisinde İngilizce açıklamalarına da yer verilmiştir.

2.2. TÜRKİYE'DE HAZIRLANAN ÇALIŞMALAR

Türkiye'de ise bu konuyla ilgili çok az çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların birkaçı da Türkiye'ye yurt dışından gelen araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Yaptığımız araştırmalar doğrultusunda şimdiye kadar çok az sayıda tez hazırlandığı tespit edilmiştir. Bunlardan ilki 1966 yılında Snježana Veljačić'in İstanbul Üniversitesi'nde hazırlamış olduğu "*Sırp Hırvat Diline Girmiş Olan Türkçe Maddi Kültür Unsurları*"[123] adlı doktora tezidir. Veljačić tezinde Škaljić'in sözlüğünde yer alan Türkçe alıntı kelimeleri yalnızca sınıflandırmış ve açıklamalarda bulunmuş ancak anlamlarına yer vermemiştir.

Veljačić'ten sonra diğer bir önemli çalışma da Hatice Kutlar Aksel'in 1995 yılında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde hazırlamış olduğu *"Balkan Dillerindeki Türkçe Kültür Kelimeleri"*[124] adlı yüksek lisans tezidir. 2 ciltten oluşan bu çalışma Balkan dillerinin yanında Macarcada da bulunan Türkçe alıntı kelimelerin ve türevlerinin yalnızca anlamlarına yer verilmiştir. Sırp-Hırvat dilindeki alıntı kelimelerin anlamları verilirken de temel kaynak olarak Miklosich ve Škaljić'in eserlerinden faydalanılmıştır.

Bir diğer tez çalışması yine İstanbul Üniversitesi'nden 2016 yılında Katarina Filipić tarafından hazırlanan *"Boşnakça, Hırvatça ve Sırpçaya Türkçe Vasıtasıyla*

---

[122] Faruk İbrahimović, *Rječnik Turcizama u Bosanskom Jeziku sa Tumačenjem i Prevodom na Engleski Jezik,* Narodna i Univerzitetska Biblioteka, Tuzla 2012.
[123] Snježana Veljačić, *Sırp-Hırvat Diline Girmiş Olan Türk Maddî Kültür Unsurları*, Doktora Tezi, İstanbul 1966.
[124] Hatice Kutlar Aksel, *Balkan Dillerindeki Türkçe Kültür Kelimeleri,* (Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 1995.

Geçen Arapça ve Farsça Kelimelerin Ses, Şekil ve Anlam Bakımından İncelenmesi"[125] adlı yüksek lisans tezidir. Filipić, tezinde yalnızca Škaljić'in sözlüğünde yer alan kelimeleri ses, şekil ve anlamsal açıdan incelemiş ve kelimeleri birer örnek içerisinde kullanılış biçimlerini göstermiştir.

Bu konuda hazırlanan son tez çalışması ise Trakya Üniversitesi'nde Gamze Gürcenan Esen tarafından hazırlanan "*Abdulah Skaljic'in Turcizmi U Srpskohrvatskom Jeziku Adlı Eserindeki Türkçe Verintilerin Tematik Sınıflandırılması"*[126] adlı yüksek lisans tezidir. Esen hazırlamış olduğu çalışmada Şkaljiç'in sözlüğünde yer alan kelimelerin yalnızca tematik bir sınıflandırmasını yapmıştır.

Türkiye'de bu konuya ilişkin çok az sayıda sözlük ve makale çalışmasına ulaşabildik. Sözlük çalışmalarından ilki;

Balkan Dillerindeki Türkçe alıntı kelimeler üzerine birçok çalışması bulunan Lindita Latifi Xhanari'ye aittir. 2015 yılında *"Balkan Dillerindeki Ortak Türkizmalar Sözlüğü"*[127] nü yayınlamıştır. Hazırlamış olduğu çalışmasında Boşnakçayla birlikte 8 Balkan Dilinde yer olan ortak Türkçe kelimeleri tespit etmiş ve yalnızca kelimelerin o dildeki yazılışlarına yer vermiş ama Türkçe anlamlarına değinmemiştir.

Bir diğer sözlük çalışma ise Cemile Haliloviç Tekin'in 2015'te yayınlamış olduğu *"Boşnakça'da Türkçeden Geçen Kelimeler Sözlüğü"*[128] adlı kitapçıktır. Giriş kısmında Boşnakçanın tarihi geçmişi hakkında kısaca bilgi verilmiş ve ardından da Boşnakçada bulunan Türkçe kelimelere yer verilmiştir. Ancak bu kelimelerin Türkçe anlam ve açıklaması yerine yalnızca yazılışlarına yer verilmiş ve epeyce de imla hatası yapılmıştır.

---

[125] Katarina Filipiç, *Boşnakça, Hırvatça ve Sırpçaya Türkçe Vasıtasıyla Geçen Arapça ve Farsça Kelimelerin Ses, Şekil ve Anlam Bakımından İncelenmesi,* (İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2016.
[126] Gamze Gürcenan Esen, *Abdulah Skaljic'in Turcizmi U Srpskohrvatskom Jeziku Adlı Eserindeki Türkçe Verintilerin Tematik Sınıflandırılması,* (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnterdisipliner Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2018.
[127] Lindita Latifi Xhanari, *Balkan Dillerindeki Ortak Türkizmalar Sözlüğü,* Pamukkale Üniversitesi Yayınları, Denizli 2015.
[128] Cemile Tekin, *Boşnakça'da Türkçeden Geçen Kelimeler Sözlüğü,* Çizgi Kitapevi, Konya 2015.

Makale olarak ilk ele alacağımız çalışma Abidin Karasu'nun yayınlamış olduğu *"Boşnakçadaki Türkçe Yapım Ekleri ve Kullanışları"*[129]adlı makaledir. Bu çalışmada Türkçeden Boşnakçaya geçen yapım eklerine değinilmiş ve de Škaljić'in sözlüğünde yer alan örnek cümlelerin çevirilerine yer verilmiştir. Yaptığımız incelemeler doğrultusunda bu çalışmada da epeyce hata olduğu tespit edilmiştir. Hazırlanan çalışmada yapım eki sayılmayacak ekler yapım eki olarak gösterilmiş ve de verilen bazı örnek cümlede çeviri hatalarına rastlanmıştır.

Bir diğer çalışma ise Yusuf Ziya Sümbüllü'nün 2016 yılında Dede Korkut Dergisinde yayınlamış olduğu *"Boşnak Kültür ve Edebiyatında Türkizm Etkisi Üzerine Bir İnceleme"*[130] adlı makaledir. Bu çalışmada 20 Boşnak halk şarkısında yer alan Türkçe kelimeler irdelenip listelenmiştir.

Konuyla ilgili değerli tez danışmanım Fatma Sibel Bayraktar'ın da iki makalesi bulunmaktadır. Yayınlamış olduğu çalışmalarda diğer Balkan Dilleri ile birlikte Boşnakçaya da temas etmiştir. Boşnakçayı içeren çalışmaları şunlardır:

"Balkan Dillerine Geçmiş Türkçe Sözcüklerde Anlam Kötüleşmesi"[131]

"Skalyiç'e Göre Boşnakçada Yer Alan Türkçeden Türetilmiş Sözcükler"[132]

Son olarak da geçen yıl Türk Dili Konuşan Ülkeler Kurultayı'nda sunmuş olduğum "*Boşnakçada Bulunan Türkçe Alıntı Sözcüklerde Dil ve Ticaret İlişkisi"*[133] adlı bir bildirim bulunmaktadır. Bu çalışmada bir yandan ticaretin dil üzerinde nasıl etkin bir rol oynadığını anlattık ve diğer yandan Boşnakçadaki Türkçe alıntı sözcükler arasında geldiği ülkenin adıyla eşleşen ticari ürün adlarını tespit ederek harita üzerinde Bosna'ya hangi yollar üzerinden gelmiş olabileceğini gösterdik.

---

[129] Abidin Karasu, "Boşnakçadaki Türkçe Yapım Ekleri ve Kullanışları", *Turskish Studies,* Sayı: 8/13, 2013. s. 1145-1156.
[130] Yusuf Ziya Sümbüllü, "Boşnak Kültür ve Edebiyatında Türkizm Etkisi Üzerine Bir İnceleme", *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 9, 2016, s. 83-106.
[131] Fatma Sibel Bayraktar, "Balkan Dillerine Geçmiş Türkçe Sözcüklerde Anlam Kötüleşmesi", *Uluslararası Söz, Sanat, Sağlık Sempozyumu Bildirileri*, Edirne 2015, s.29-36.
[132] Fatma Sibel Bayraktar, "Skalyiç'e Göre Boşnakçada Yer Alan Türkçeden Türetilmiş Sözcükler", *Yeni Türkiye Yayınları,* Sayı: 100, Ankara 2018, s. 240-252.
[133] Ali Mehmet Gürsel, "Boşnakçada Bulunan Türkçe Alıntı Sözcüklerde Dil ve Ticaret İlişkisi", *Yeni Türkiye Yayınları,* Sayı: 100, Ankara 2018, s. 228-240.

Yukarıda incelemiş olduğumuz çalışmalar bizim ulaşabildiğimiz ve Türkçenin Boşnakça üzerindeki etkisi ile ilgili hazırlanmış önemli çalışmalardır. Bu çalışmalardan da görüldüğü üzere Bosna Hersek ve diğer ülkelerde bu konuyla ilgili bir hayli çalışma mevcutken Türkiye'de çok daha az çalışma karşımıza çıkmış olması, ülkemizde bu konuya hala yeterince ilgi gösterilmediğini ortaya koymaktadır.

3. BÖLÜM: ANLAM DEĞİŞMELERİ

Her şeyde olduğu gibi dil de sürekli değişen bir olgudur. Ortaya çıktığı andan itibaren sürekli farklı olay ve şekillere uğrayarak gelişme gösterir. Özellikle de toplumsal olaylar sayesinde dilde değişiklikler meydana gelir. Bu toplumsal gelişmeler dilin şekillenmesine yön verir. Hatta farklı dillerin birbirlerinden etkilenmesine de sebep olur. Dilin diğer dillerden etkilenip şekillenmesiyle de anlam değişmeleri ortaya çıkmaktadır. Dilde görülen değişikliklerin yanı sıra bizim çalışmamızı daha çok anlam ve kelimelerde meydana gelen anlam değişmeleri oluşturmaktadır.

Anlam kavramı üzerine şimdiye kadar pek çok farklı tanım yapılmıştır. Ancak soyut bir olgu ve değişken olması onun tanımlanmasını zorlaştırtırmıştır. Ulman'a göre "*Anlam, anlam kuramının en bulanık ve en çok tartışılan konularından biridir."*[134] *"Dildeki bir birimin aktardığı ya da uyandırdığı kavram, tasarım, düşünce ve içeriktir."*[135] Karaağaç ise anlamı *"beş duyu organıyla gerçekler dünyası olan doğadan, dil yoluyla da saymacalardan oluşan yapay bir dünya olan dil ve düşünce dünyasından alınan bilgilerin kişinin önceki bilgileri ışığından yorumlanmış biçimi"* [136] olarak açıklamıştır.

Anlam değişmesi ise farklı etkenler sonucunda bir kelimenin anlamında meydana gelen değişiklik olarak açıklanmaktadır. Korkmaz' a göre anlam değişmesi *"bir kelimenin gösterdiği anlamdan az veya çok uzaklaşarak yeni bir anlam kazanması olayıdır."* ve anlam genişlemesi, anlam daralması, anlam iyileşmesi, anlam kötüleşmesi gibi konuları kapsasa da asıl olarak bir anlamdan başka bir anlama geçiş yani bir kavramdan başka bir kavrama geçişle ilgili değişmeleri içine alacağını söyler.[137]

---

[134] Osman Toklu, *Dilbilime Giriş*, Akçağ Yay., Ankara 2007, s. 91.
[135] Berke Vardar, *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Multilingual Yay. İstanbul 2002, s. 18.
[136] Günay Karaağaç, *Türkçenin Dilbilgisi*, Akçağ Yay. Ankara 2012, s. 18.
[137] Zeynep Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü (4. Baskı),* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2010, s. 201-21.

Bir başka tanımda ise anlam değişmesi *"tarihsel süreç içinde bir sözcüğün anlamında çeşitli nedenlerle ortaya çıkan, gösterge ile sözcük ya da gösterilen arasında var olan ilişkinin değişmesidir. Bu değişme, anlam daralması, anlam iyileşmesi, anlam kötüleşmesi, anlam genişlemesi biçiminde olabilir. Anlam değişmesi dilsel, tarihsel, toplumsal, ruhbilimsel, nedenlerle ve yabancı dillerin etkisiyle ortaya çıkabilir."*[138]

Anlam değişmeleri için birçok farklı sebep sayılabilir. Aksan, kimi zaman kelimelerin taşıdıkları, insanda uyandırdıkları duygu değerlerinin etkili olduğunu, kimi zaman toplumdaki değişmeler, kullanılan araç gereçlerdeki gelişmelerin anlam değişmelerine neden olduğunu söyler.[139] Aksan'ın da dediği gibi kullanılan araç gereçlerdeki gelişmeler sayesinde, Boşnakçanın da Türkçeden aldığı kelimelere kendi morfolojik özelliklerini ekleyerek farklı yeni anlamlar kazanmasını sağlamıştır. Örneğin Türkçe *abacı* kelimesi Boşnakçada ilk anlamını korumasının yanında bir de anlam değişmesine uğrayarak *abadžinka* "abacı iğnesi" ve bir diğeri "abacı dükkanı" anlamına gelen *abadžinica* kelimesi türetilmiştir ve Boşnakçada bunun gibi türetilen bir hayli kelime bulunmaktadır.

Amacımız Türkçeden Boşnakçaya geçen ortak kelimelerde meydana gelen anlam değişmelerini belirlemek olduğu için, çalışmamızda anlam olaylarının hepsine değinmeden, yalnızca Boşnakçada tespit edilen kelimelerdeki değişmelerin tanımlarına yer verilecektir. Boşnakçada bulunan Türkçe kelimelerin anlam değişmelerini 4 ana başlıkta topladık:

a. Anlam genişlemesi

b. Anlam daralması

c. Anlam iyileşmesi

---

[138] Kamile İmer-Ahmet Kocaman-A. Sumru Özsoy, *Dilbilim Sözlüğü*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2011, s. 56.
[139] Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009, s. 89

d. Anlam kötüleşmesi

Yaptığımız çalışmalar sonucunda Boşnakçada bulunan toplam 1460 Türkçe kelimenin anlam değişmesine uğradığı tespit edilmiştir.

3.1. ANLAM GENİŞLEMESİ

Anlam genişlemesi bir kelime daha önce karşılamış olduğu anlamın yanında yeni veya daha kapsamlı anlamları da karşılar duruma gelmesidir. Karaağaç'a göre anlam genişlemesi, *"anlam kapsamı dar olan bir sözcüğün zamanla ilgili bulunduğu kavram alanı içinde yayılarak daha geniş, daha genel bir anlam kazanması olayıdır."*[140]

Vardar ise bu kavramı *"anlamlı bir birimin daha geniş bir kapsam içermeye başlaması; dar bir anlamdan geniş bir anlama geçiş sonucu gerçekleşen değişim"* olarak tanımlar.[141]

Sözgelimi bu çalışmada ele alınan *akşamlık* kelimesi Türkçede "akşama özgü olan" anlamındayken, Boşnakçada anlam genişlemesine uğrayarak "içki eşliğinde yapılan akşam sohbeti veya bu sohbete getirilen içki ve mezeler" olarak kullanılmaktadır.

Bir diğer örnek ise Türkçede "satranç oyununda her yönde tek hane gidebilen en önemli taş" anlamına gelen Farsça *şah* kelimesi, Boşnakçada *šah* "satranç oyunu" anlamında bir genişlemeye uğramıştır.

Çalışmamızda anlam genişlemesi 5 alt başlık altında incelenmiştir.

3.1.1. Yakın Anlama Geçiş

Karaağaç, yakın anlama geçişi *"gösterdikleri kavram ve taşıdıkları anlam bakımından birbirine yakın olan sözler yakın anlamlı sözlerdir"*[142] diye açıklamıştır. Yakın anlama geçiş Boşnakçadaki Türkçe alıntı kelimelerde bir hayli fazladır. Örneğin *çorbalık* kelimesi Türkçe sözlükte "çorba pişirmeye yarar" anlamına gelirken

[140] Günay Karaağaç, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü,* Ankara Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Ankara 2013, s. 128.
[141] Berke Vardar, *a.g.e.,* s. 20.
[142] Günay Karaağaç, *a.g.e.,* s. 747.

Boşnakçada *čorbaluk* kelimesi yakın anlama geçerek "derin çanak, kase" anlamında kullanılmaktadır.

Türkçede "az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi" anlamlarına gelen *çörek* sözü Boşnakçada *čurek* "beyaz undan yapılan bir çeşit çarşı, fırın ekmeği ya da yuvarlak ekmek" anlamıyla kullanılmaktadır.

3.1.2. Uzak Anlama Geçiş

Kavram alanı geniş olan bir kelimenin çeşitli anlam olaylarının yaşanmasıyla birlikte bazı anlamların birbirleri arasında çok az kesişen noktası bulunur ve birbirinden farklı anlamları yansıtırlar.[143] Kısaca kelimelerin asıl anlamdan uzaklaşıp yeni bir anlam taşımaya başlaması durumudur. Boşnakçada uzak anlama geçişe örnek olarak Türkçedeki "iş masası gibi kullanılan çekmece" ve "sarrafların üzerinde para saydıkları tahta" anlamlarına gelen *peştahta* kelimesini gösterebiliriz. *Peštahta* Boşnakçaya "eskiden mekteplerde kullanılan sıra" anlamında geçmiştir.

3.1.3. Karşıt Anlama Geçiş

"Bir sözcüğün karşıladığı anlamın zamanla karşıt bir anlam ifade etmeye başlamasıdır. Dilde zıtlık gösteren bazı kelimeler birbirlerinin tam zıddı olabilecekleri gibi bazen de zıtlık dereceleri farklılık arz eder. Edebi açıdan bakılınca aslan- ceylan kelimelerinin zıt anlamlısı olarak kullanılabilir."[144] Boşnakçada verebileceğimiz ilk örneğimiz ise *tavan* kelimesidir. Boşnakçada "çatı katı; evin tavanı; kat, daire; tenceredeki yemeğin üst katmanı, yufkanın üst kısmı" gibi anlamları karşılarken Türkçede bulunan anlamlara karşıt olarak da "döşeme, taban, zemin" anlamında da kullanılmıştır. Bir başka örnek ise "cünüp; pis, kötü hoşlanılmayan kimse" anlamlarına gelen *cenabet* kelimesi Boşnakçada aynı anlamda kullanılırken "sevilen, övülmeye değer kimse" anlamı türetilerek de hem karşıt anlama geçmiş hem de anlamı iyileşmiştir.

---

[143] Fatih Doğru, *Kâmûs-ı Türkî'den Türkçe Sözlük'e Anlam Değişmeleri – Eylemler*, (Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,) Eskişehir 2012, s. 48.

[144] Kerim Demirci, *Türkoloji için Dilbilim*, Anı Yayıncılık, Ankara 2013, s.89.

3.1.4. Dilbilgisel Anlama Geçiş

Bir kelimenin anlamının aynı anlamda kaldığı ama kelimenin türünün değişmesi durumuna dilbilgisel anlama geçiş diyoruz. Yani söz konusu kelimenin türü isim veya sıfat iken anlam genişlemesine uğrayarak türü zarf veya fiil olarak değişmesidir. Boşnakçada bu duruma örnek gösterebilecek birçok kelime vardır. Türkçede *karpuz* kelimesi Boşnakçada da aynı anlamda kullanılmış ve bunun yanında "karpuzu kesmek; bir şeyi karpuz gibi kesmek; bir işte aktif olarak bir şeyi yıkmak" anlamlarına gelen *karpuzati* ile dilbilgisel anlama geçerek anlam genişlemesine uğramıştır.

Bir diğer örnek ise *kuşluk* kelimesidir. Boşnakçada aynı anlamı karşılamasının yanında "kuşluk vakti yemek yemek" anlamına gelen *kušlukovati* fiiliyle dilbilgisel anlama geçmiştir.

3.1.5. Başka Anlama Geçiş

Başka anlama geçiş Aksan'a göre *"göstergenin eskisinden bambaşka yeni bir kavramı yansıtması söz konusudur."*[145] Sav'a göre ise bu anlam olayı genellikle dilden dile aktarımlar sırasında ortaya çıkar. Kelimeler eskiden yansıttığı kavramdan tümüyle ayrılarak yeni bir kavrama ad olur.[146]

Bazı araştırmacılar tarafından anlam değişmelerinin bu türü *anlam kayması* olarak adlandırılsa da biz burada *başka anlama geçiş* demeyi uygun gördük.

Çalışmamızda anlam genişlemesi olarak en fazla anlam değişmesi bu türde olmuştur. Örneğin Türkçede "çok dikkat ve özenle davranan veya böyle davranılmasını isteyen (kimse), memnun edilmesi güç, müşkülperest; temizliğe aşırı düşkün olan; huysuz, öfkeli." anlamlarına gelen *titiz* kelimesi Boşnakçada başka anlama geçerek "eli sıkı, cimri, hasis" anlamında kullanılmıştır.

Boşnakçaya geçen *balık* kelimesi Türkçe ile aynı anlamda kullanılırken başka anlama da geçerek "yünlü dokumalarda bir nakış türü, alaca ve ergenlik" anlamlarında kullanılmıştır.

---

[145] Doğan Aksan, *a.g.e.*, s. 214.
[146] Bahattin Sav, "Anlam Değişmeleri Üzerine Art Zamanlı Bir İnceleme", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 23, Sayı: 1, Ankara 2003, s. 161.

3.2. ANLAM DARALMASI

Anlam daralmasını, kelimenin daha önceden vermiş olduğu anlamının zamanla bir bölümünü karşılaması şeklinde tanımlayabiliriz. Korkmaz anlam daralmasını *"kelimenin kavram ve anlam kapsamı bakımından bir daralmaya uğrayarak, eskiden anlattığı şeyin ancak bir bölümünü, bir türünü anlatır duruma gelmesi; bir kelimenin genel bir anlamdan özel bir anlama geçişi"* olarak tanımlamıştır.[147]

Her dilde az çok görülen anlam daralması Boşnakçadaki Türkçe alıntılarda en çok rastlanan anlam değişmesinden biridir. Örneğin *börek* kelimesi Boşnakçada anlam daralmasına uğrayarak yalnızca "kıymalı börek" için kullanılır. Çünkü diğer börek çeşitlerini söylerken içinde kullanılan malzemeyi belirten bir Boşnakça kelime kullanılır.

Anlam daralmasına uğrayan bir diğer kelime ise *Cuma*'dır. Boşnakçada bulunan *džuma, džumaj* kelimesi ise yalnızca "ibadetle camide geçirilen kutsal gün" anlamında kullanılır. *Okumak* fiilinin Türkçede birçok anlamı bulunurken Boşnakçada *okujisati* fiili yalnızca "ezan okumak" anlamında kullanılır.

3.3. ANLAM İYİLEŞMESİ

Bir kelimenin önceki anlamına göre daha iyi ve daha olumlu bir anlamı karşılamasına anlam iyileşmesi diyoruz. Yaman bu kavramı "*kötü anlamlı bir sözün zamanla iyi bir söz olması ya da korkulan, ürkülen sözler yerine başka sözlerin geçmesidir"*[148]şeklinde nedenlerine değinirken, Sav da *"sözcüğün eskisine göre daha iyi bir anlam taşır duruma gelmesine anlam iyileşmesi, anlam güzelleşmesi, anlam soylulaşması diyoruz"*[149]diye açıklamaktadır.

Türkçede *hampacı* kelimesi "hazırdan yiyen, yük olan" anlamındayken Boşnakçada *hampadžija* anlam iyileşmesine uğrayarak "yardım eden kimse, yardımcı" anlamı kazanmıştır.

Bir başka örnek Türkçede "yaranmak amacıyla uygunsuz olarak verilen şey" anlamına gelen *peşkeş* kelimesi anlam iyileşmesine uğrayıp Boşnakçaya "hediye,

---

[147] Zeynep Korkmaz, *a.g.e.,* s. 19.
[148] Ertuğrul Yaman, *Doğru, Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı (Sözlü Anlatım),* Savaş Yayınevi, Ankara 2007, s. 100.
[149] Bahattin Sav, *a.g.m.,* s. 163.

armağan" ve dilbilgisel anlama da geçerek *peškešiti* "hediye etmek, sevindirmek" anlamında kullanılmıştır.

3.4. ANLAM KÖTÜLEŞMESİ

Anlam kötüleşmesi, anlam iyileşmesinde gerçekleşen durumun tersi bir durum söz konusudur. Bir kelimenin eskisine göre daha kötü ve olumsuz bir anlamı karşılaması durumudur.

Korkmaz *"iyi anlamlı bir kelimenin zamanla kötü veya kötüye doğru giden bir anlam kazanması; bu yönde bir zayıflamaya uğraması olayı"*[150] olarak tanımlar.

Türkçe aracılığıyla Boşnakçaya geçen Arapça *firavun* kelimesi, yalnızca Türkçe ağızlardaki anlamıyla "çingene, çingenelik" ve sıfat olarak da "yüzsüz, utanmaz, inatçı kimse" olarak anlam kötüleşmesine uğramıştır. Anlam kötüleşmesine verebileceğimiz bir diğer örnek ise; Türkçede "iyi dövüşen, korkusuz, kendine özgü namus kurallarının dışına çıkmayan kimse; *mec.* yürekli; bir şeyin en iyisi, başta geleni" anlamlarına gelen *kabadayı* kelimesidir. Boşnakçada *kabadahija* kelimesi anlam kötüleşmesine uğrayarak yalnızca "zorba, saldırgan davranan kimse" anlamında kullanılır.

[150] Zeynep Korkmaz, *a.g.e.,* s. 21.

3.5. ANLAM OLAYLARI

Anlam olayları Boşnakçada bulunan Türkçe alıntı kelimelerdeki anlam değişmelerini tespit edebilmemiz için başvurduğumuz bir yöntemdir. Anlam olaylarının pek çok farklı türü bulunmaktadır. Bilinen anlam olaylarının dışında Boşnakçadaki anlam değişmelerine daha iyi açıklık getirmek ve tam karşılık gelebilmesi için bazı yeni başlıklar eklemek durumunda kaldık. Çalışmamızı hazırlarken ele aldığımız anlam olayları şunlardır:

3.5.1. BENZETME

Benzetme "*her dilde, anlatımı güçlendirmek, canlı kılmak için yararlanılan dil olaylarından, söz sanatlarından biridir. Bir nesnenin niteliğini, bir eylemin özelliğini daha iyi anlatabilmek, canlandırabilmek için bir başka nesneden, bir başka eylemden yararlanarak, onu anımsatma yoluyla gerçekleştirilir.*"[151]

Benzetmeler yapı olarak "gibi", "kadar" ve "diye" edatları ile kurulup edat grubu oluştursa da, bazı durumlarda edatlarını düşürebilirler. Edatlar dışında benzetmelerde "benzemek" ve "dönmek" fiilleri de kullanılır.[152]

Bu anlam olayına en iyi örnek Türkçede "akbaba" anlamına gelen *kerkes* kelimesidir. Boşnakçaya *ćerkezi* diye geçen bu kelime "eskiden giyilen kollarının uçları geniş olan bir çeşit gömlek, entari" anlamına gelmektedir. Şkaljiç bu kelimenin açıklamasında *"entarinin geniş kollarının atmacanın kanatlarına benzetildiğinden dolayı bu adla adlandırıldığından"* [153] söz eder.

Bir diğer örnek ise Türkçede "dallı budaklı ağaç; Fasulye sırığı, sırık" anlamlarına gelen *çangal* kelimesidir. Bu kelime Türkçeden Boşnakçaya benzetme yoluyla "uzun bacaklı, ince uzun boylu kimse" anlamında aktarılmıştır.

---

[151] Doğan Aksan, *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, Engin Yayınevi, Ankara 2009, s. 81.
[152] Hülya Savran, "Türk Dilinin Kavram ve Anlatım Zenginliği", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Cilt: 99, 2010, s. 494.
[153] Abdulah Şkaljiç, *a.g.e.,* s. 190.

3.5.2. AKTARMALAR

Aktarma, dilde birbiri arasında ilgi kurulan kavramların birbirlerinin yerine kullanılması ve birbirlerinin yerine geçmesi olayıdır.[154] Aktarmalar ad ve deyim aktarması diye ikiye ayrılırlar.

3.5.2.1. Deyim Aktarması

Kelimenin dile getirdiği kavramla, onun gösterileniyle bir başka kavram arasında çoğu kez benzetme yoluyla aralarında bir bağ kurularak kelimeyi o kavrama aktarma olayıdır.[155] Deyim aktarması da kendi içinde farklı alt türlere ayrılmaktadır.

3.5.2.1.1. İnsandan Doğaya Deyim Aktarması

İnsana özgü olan bazı özelliklerin doğadaki nesnelere ait özelliklere aktarılması olayıdır. Aksan'a göre bu aktarım organ adlarının ve vücut bölümlerinin adlarının aynı şekilde doğadaki nesnelere aktarılarak yeni yeni anlamlar kazanması ile oluşur.[156]

Boşnakçaya geçen *parmak* kelimesi organ anlamının yanında "parmaklık yapılan kaba kesilmiş tahta, çıta" anlamında da kullanılmıştır. Bir diğer örnek de *düşman* kelimesidir. Bu kelimeden Boşnakçada "yılan" anlamına gelen *dušmanka* diye yeni bir kelime türetilmiştir.

3.5.2.1.2. Doğadan İnsana Deyim Aktarması

Bu aktarma türünde, doğadaki varlıkların adları veya doğaya özgü durumların insanlara veya onun çeşitli organlarına aktarılır. İnsanların karakter yapıları için kullanılan bu aktarmalar, çoğu zaman somutlaştırma içinde de değerlendirilirler.[157]

Boşnakçadaki Türkçe alıntı kelimelerde doğadan insana deyim aktarmasının insandan doğaya deyim aktarmasından daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Boşnakçada bu aktarma türüne verebileceğimiz örneklerden biri de *akrep* kelimesidir. Doğada bulunan bir canlı türü olmasının yanında bu kelime Boşnakçaya "çirkin ve kötü kadın için kullanılan bir ifade" anlamında da kullanılmaktadır.

---

[154] Hülya Savran, *a.g.m.,* s. 494.
[155] Doğan Aksan, *Her Yönüyle …*, s. 183.
[156] Doğan Aksan, *Anlambilim Konuları …,* s. 64.
[157] Hülya Savran, *a.g.m.,* s. 497.

Bu deyim aktarmasına uğrayan diğer örnekler ise *bahar* kelimesinden türeyen *probehariti* ve bir diğeri de *bayatlamak* fiilinden türeyen *obajatiti, zabajatiti* dir. *Probehariti* "meyve ağaçlarının çiçek açması" anlamına gelirken ikinci anlamı da "saçın beyazlamaya başlaması, saça ak düşmesi" dir. *Obajatiti, zabjatiti* fiilinin ise "tazeliğini kaybetmek, kabuk tutmak, köhnemek" anlamı varken ikinci anlamı "yaşlanmak, bunamak" tır.

3.5.2.1.3. Somutlayıcı Deyim Aktarması

Çeşitli durum, davranış ve duygu gibi soyut kavramların somut göstergelerle dile getirilerek daha canlı, elle tutulur ve güçlü bir biçimde anlatılması eğilimidir.[158] Karaağaç ise somutlaştırmayı *"dil kullanımında soyut kavramları somut kavramlardan yararlanarak anlatmaya yönelmektir"* diye tanımlamıştır.[159] Boşnakçadaki alıntı kelimelerde somutlayıcı deyim aktarmasına uyan bir kelime tespit edilmemiştir.

3.5.2.1.4. Soyutlayıcı Deyim Aktarması

Somutlaştırmanın tersine işleyen bir durumdur. Yani somut kavramları duyulara yönelik soyut kavramlarla anlatılması eğilimidir. Boşnakçada çok az sayıdaki kelimede soyutlayıcı deyim aktarmasına rastlamamız mümkündür. Bu tür deyim aktarmasına uyan kelimelerden biri Türkçedeki sahan kelimesinden türetilen Boşnakça *sahanolizac* kelimesidir. Sahan kelimesi Türkçedeki aynı anlamı karşılamakla birlikte soyutlayıcı deyim aktarmasına uğrayarak Boşnakça *lizac* (yalayan kimse) kelimesi ile birleştirilmiş ve "çanak yalayıcı, dalkavuk" anlamına gelmiştir.

Bir diğer örnek ise Türkçede bir müzik aleti anlamına gelen *tambur* kelimesidir. Bu kelime Boşnakçada da aynı anlama gelmektedir. Bununla birlikte bu kelime Boşnakçada dilbilgisel anlama geçmiş ve "tambura çalmak" anlamına gelen *tamburati* fiili oluşturulmuştur. Ancak bu fiil *tamburati nogama (ayaklarıyla tambura*

[158] Doğan Aksan, *Anlambilim Konuları …,* s. 66.
[159] Günay Karaağaç, *Türkçenin Dilbilgisi…,* s. 704.

çalmak= otururken ayakları sallamak) diye kullanıldığında "işsiz güçsüz oturmak" anlamında kullanılmıştır.

3.5.2.2. Ad Aktarması

Aksan' a göre *"söz sanatlarından biri olarak görülen ad aktarması anlatımı kolaylaştıran ve ona güç kazandıran aktarmalardan biridir."*[160] Ad aktarmalarının birçok farklı türü bulunsa da Boşnakçadaki Türkçe alıntı kelimelerde görülen ad aktarmaları şunlardır:

3.5.2.2.1. Parça- Bütün İlişkisi

Kavrama ait bir parçayı söyleyerek, kavramın bütününün ifade edilmesidir. Türkçede "çifte demir atıldığında geminin dönmesiyle zincirlerin karışmasını önlemek için kullanılan, fırdöndüye bağlı zincir düzeni" anlamına gelen *karamusal* kelimesi Boşnakçaya parça bütün ilişkisinden "büyük pruvalı bir Osmanlı ticaret gemisi" olarak geçmiştir. Türkçede "kabuğu ayıklanmamış pirinç" anlamına gelen *çeltik* kelimesi Boşnakçaya *čaltak* "pirinç tarlası" olarak geçmiştir.

3.5.2.2.2. Bütün- Parça İlişkisi

Bir kavramın bütününün verilip, onun bir parçasının veya bir bölümünün ifade edilmesi için kullanılır. Bu özellik Boşnakçada parça-bütün ilişkisine göre daha azdır. *Ortalık* kelimesi Türkçede birkaç anlamı karşılamaktayken Boşnakçaya "içinde bulunulan, yaşanılan ev, oda vb. yer" anlamından "evin tavanı" diye geçmiştir.

Sazlık kelimesi Türkçede "sazları çok olan yer" anlamındayken Boşnakçaya bütün-parça ilişkisinden ad aktarması yoluyla "ince bir tür saz kamışı" olarak geçmiştir.

3.5.2.2.3. Neden- Sonuç İlişkisi

Bir kavramın nedeninin söylenip sonucun anlaşılması ya da sonucun söylenip nedeninin anlaşılması durumudur. Bu tür aktarma Boşnakçada bir hayli kelimede mevcuttur. Örneğin *tesir* kelimesi Boşnakçada "etki" olarak bilinse de neden sonuç

[160] Doğan Aksan, *Her Yönüyle…,* s. 699.

ilişkisinden ad aktarması yoluyla "herhangi kötü bir haberin veya olayın tesirinden sonra duyulan üzüntü, acı, dert, kaygı" diye yeni bir anlam daha türetilmiştir ve ayrıca bu anlam üzerinden *tesirluk* diye bir ad ve *tesiriti* diye bir fiil türetilmiştir.

Türkçedeki *defetmek* fiili Boşnakçaya neden sonuç ilişkisi yoluyla "yatıştırmak, hafifletmek; önlemek, kovmak" anlamında *defiti* diye geçmiştir.

3.5.2.2.4. Yer-İnsan İlişkisi

Bir kavramı anlatırken kişiyi söyleyip herhangi bir yerin, bir kurumun anlaşılması ya da bir kurumun, bir yerin söylenip kişinin anlaşılması durumudur. Boşnakçada bu duruma uyan kelimelerden biri *esnaf* diğeri de *kadı*dır. Bu kelimeler Türkçedeki anlamlarıyla kullanılmasının yanında, *esnaf* kelimesi Boşnakçaya "şehirlerde ekonomik ve toplumsal zanaat kurumu" *kadı* ise "şeriat mahkemesi" olarak geçmiştir.

3.5.3. MECAZLAŞMA

Mecazlaşma, genellikle benzetme esasına dayalı şekilde gerçekleşerek kelimenin anlam alanının genişlemesini sağlar. Burada amaç bir nesnenin niteliğinin veya bir fiilin özelliğinin daha çarpıcı şekilde ortaya konmasıdır.[161] Boşnakçada bu tür anlam olayı epeyce kelimede karşımıza çıkmıştır. Türkçede "kopça ile iliklemek" anlamına gelen *kopçalamak* kelimesi Boşnakçaya *kopčati, ukopčati* diye "kavramak, anlamak" olarak da geçmiştir. *Pekmez* kelimesi de mecazlaşarak Boşnakçaya "her şey için ağlayan kimse" için söylenmiş ve bu anlam üzerinden dilbilgisel anlama geçerek de *pekmeziti* ve *raspekmeziti* fiilleri türetilmiştir.

3.5.4. ARGOLAŞMA

Argo kavramına araştırmacılar birçok farklı açıklamalar getirmiştir. Vardar'a göre argo *"Bir toplumdaki genel geçer dilden ayrı ama ondan türeme olan belli*

[161] Resul Özavşar, *Tarama Sözlüğü ve Türkçe Sözlük'e Göre Anlam Değişmeleri,* (Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Diyarbakır 2013, s. 478.

çevrelerce kullanılan ve herkesçe anlaşılmayan eğretilemelerin büyük bir yer tuttuğu kendine özgü sözcük ve deyimlerden oluşan özel dil" dir.[162]

Korkmaz ise bu kavramı "*farklı bir anlaşma biçimi sağlamak üzere aynı meslek veya topluluktaki insanların ortak dildeki kelimelere özel anlamlar vermek, bazı kelimelerde değişiklik yapmak, dilin lehçelerinden, eskimiş öğelerinden ve yabancı kökenli biçimlerinden de yararlanmak suretiyle oluşturdukları, herkesçe anlaşılmayan kelime ve deyimlerden oluşan, gereğinde mecazlı anlamlara da yer veren özel veya söz dağarcığı"*[163] olarak tanımlamaktadır.

Örneğin Türkçedeki *alaybeyi* kelimesi Boşnakçada argolaşmaya uğrayarak "sahipsiz mülk, eşya" anlamına gelen *alajbegova slama (alaybeyi çarpması)* kelimesi türetilmiştir. Bir diğer örnek ise Türkçede "eski, köhne; zayıf ve çürümüş olan şey" anlamlarına gelen *bali, baliye* kelimesidir. Boşnakçaya *balija* diye geçen kelime argolaşarak *"*Bosnalı Müslümanlar için veya vahşi ve kaba insanlar için kullanılan küfürlü bir adlandırma" anlamında kullanılmıştır.

3.5.5. TERİMLEŞME

Gündelik ve normal dilde kullanılan bazı kelimeler sanat, bilim, askerlik, sosyoloji, siyaset, sağlık, spor gibi çeşitli uzmanlık alanlarına ait özel anlamlar kazanır. Kelimelerin kazandığı özel anlama terim anlam adı verilir ve kelime o alanın terminolojisine dahil edilmiş olur.[164] Terimleşme ise kelimelerin bu terim anlamı kazanması olayıdır. Ayrıca terim anlamı kazanırken kelimeler geniş bir sahadan dar veya özel bir sahaya geçmesiyle halkın söz varlığından dil bilimine girmiş olurlar.[165]

Boşnakça Türkçeden birçok farklı alanda kelime almıştır. Farklı alanlarda alınan bu kelimeler çoğu gerçek anlamını korurken bazıları da farklı anlamı karşılamaya başlamıştır. Örneğin Türkçede "dokuma tezgahlarının ayaklığı" anlamına gelen *basarık* kelimesi Boşnakçada bir başka alanda terimleşerek, *basadžik* "terzilerin ütü yapmakta kullandığı tezgah" anlamında kullanılmıştır. Bununla birlikte Türkçede herhangi bir alana dahil olmayıp Boşnakçada terimleşen kelimeler de bulunmaktadır.

---

[162] Berke Vardar, *a.g.e.,* s. 24.
[163] Zeynep Korkmaz, *a.g.e.,* s.24.
[164] Kerim Demirci, *a.g.e.,* s.90.
[165] Kaken Ahanov, *Dil Biliminin Esasları,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2008, s. 104.

Örneğin *burunlu* kelimesi Boşnakçada *burunlije* terimleşme yoluyla anlam daralmasına uğrayarak yalnızca "kopça yapmak için kullanılan sivri uçlu, ince terzi ve abacı kerpeteni" olarak kullanılmıştır.

3.5.6. GENELLEŞME

Genelleşme, kimi özel adların anlamlarının genişleyerek aynı türden başka nesneler için de kullanılması durumudur.[166] Vardar'a göre ise *"anlamlı bir birimin içeriğinin daha kapsamlı duruma gelmesidir."*[167] Örneğin bir dönem İstanbul'da cimriliğiyle tanınmış ünlü bir zat *Pinti Hamid* diye anılırmış. Bosna'da da bu isim çok duyulmuş olmalı ki *Pintihamiz* Boşnakçada "çok cimri kimse" anlamında kullanılmıştır. Bu duruma uyan bir diğer kelime Celali'dir. Celali İsyanları 16.-17. yüzyıllarda Osmanlı yönetimine karşı Anadolu'da ayaklanmaların tümüne verilen ad iken Boşnakçada isyancıların tümüne verilen genel bir ad olmuştur.

3.5.7. ÖZELLEŞME

Özelleşme ise genelleşmenin tersine, *"anlamlı bir birimin içeriğinin daha dar bir kapsama geçmesi"*[168] durumudur. Boşnakçada bulunan alıntı kelimelerde özelleşme, genelleşmeye göre daha fazladır. Örneğin Boşnakçaya geçen Türkçe *fetih* kelimesinin "fethetme, ele geçirme" anlamıyla kullanılmasının yanında özelleşme yoluyla da "Osmanlının Bosna'yı fethi" anlamına gelmektedir.

Özelleşmeye uğrayan bir diğer kelime ise *tenekeci* kelimesidir. Boşnakçada *tenećedžija* "2. Dünya Savaşı'nda Bosna'da bulunan ve tenekeye benzer başlık taktıklarından dolayı Alman askeri" için kullanılan özel bir ad olmuştur.

3.5.8. SÖZCÜK TÜRÜ DEĞİŞTİRME

Sözcük türü değiştirme, bir sözcüğün anlamının değişmesiyle birlikte türünün de değişmesi olayıdır. Yani söz konusu bir sözcüğün türü isim veya sıfat iken anlamıyla birlikte türünün zarf veya fiil olarak değişmesidir. Örneğin Türkçe *kebap*

---

[166] Kamile İmer-Ahmet Kocaman-A. Sumru Özsoy, *a.g.e.,* s. 136.
[167] Berke Vardar, *a.g.e.,* s. 101.
[168] Berke Vardar, *a.g.e.,* s. 157.

kelimesi Boşnakçada "bol soslu dilimlenmiş parça halinde haşlanmış et" olarak bilinir ve bu kelime "kendi suyunda veya kendi yağıyla pişirmek" anlamına gelen *ćevabiti* veya "sulu ve yumuşak" anlamına gelen *ćevabli* diye de sözcük türü değişimine uğramıştır.

Bir diğer örnek de Boşnakçaya *ćumur* olarak geçen Türkçe *kömür* kelimesidir. *Ćumurati* diye sözcük türü değişimine uğrayan bu kelime "çok uzun süre uyumak, gün içinde çok derin uyumak" anlamına gelmektedir.

3.5.9. EK-SÖZ EKSİLTME

Sözlerin anlam değiştirme yollarından biri de, çeşitli söz öbeklerini eksiltmeli yapılara dönüştürmektir. Bu yöntem, iki sözden oluşan herhangi bir söz öbeğinin bir ögesinin eksiltilmesiyle gerçekleşir ve kalan kısım da söz öbeğinin anlamını taşımaya devam eder.[169]

Kimi yapılarda ekler de eksiltilebilmekte kimi yapılarda da eksiltilen sözcüğün işlevini yüklenmek amacıyla sözcüğe bir ya da birkaç ek getirilebilir. Ad tamlamalarından eksiltme yoluyla meydana gelen kelimeler türlerini korumaya devam ederler.[170]

Dünyadaki bütün dillerde olduğu gibi Boşnakçada da en az çaba kanunları geçerlidir. Türkçeden Boşnakçaya eksiltme yoluyla geçen birçok kelime mevcuttur. Boşnakça, Türkçeden aldığı herhangi bir söz öbeğinin ilk öğesinden sonra geleni eksilterek kelimeye kendi yapım veya çekim ekini vermiştir. Böylece Türkçede iki sözden oluşan bir söz öbeği Boşnakçada tek bir kelimeyle aynı anlamı karşılar. Tıpkı Boşnakçada "abacı dükkanı" yerine *abadžinica,* "acem kılıcı yerine *adžemovka, adžemkinja, "*bardak eriği" yerine *bardaklija* sözcüklerinin kullanılması gibi.

Örneğin Boşnakçada bulunan *batak, batakluk, dajanlı* ve *đerdan* kelimelerinin anlamı Türkçedeki *batakçı, batakçılık, dayanıklı* ve *gerdanlık* kelimeleri ile aynı anlamdadır. Bir başka örnek ise Türkçe *meydan* kelimesidir. Boşnakçadaki anlamları şunlardır: "1. Şehirdeki büyük boş alan, saha, meydan. 2. Büyük pazar yeri, vakit geçirecek, oyalancak yer. 3. *mec*. Aleni, görünür, meydanda. 4. Savaş, çarpışma,

---

[169] Günay Karaağaç, *Dil Bilimi…,* s. 366.
[170] Şükrü Haluk Akalın, *Türkçe Eksiltili Yapıdan Sözlükselleşme*, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 31, Sayı: 2, 2014, s. 27.

duello, meydan okuma. 5. Meydana çıkmak; birine meydan okumak." Görüldüğü üzere bu kelime Boşnakçada hem söz eksiltmesine hem de ek eksiltmesine uğrarmıştır. 1. ve 2. anlamlar Türkçedeki *mejdan* kelimesine karşılık gelmekteyken, 3. anlam ek eksiltmesine, 4. ve 5. anlamlar ise söz eksiltmesine uğramıştır.

3.5.10. EK-SÖZ YIĞILMASI

Bir ekin veya sözün aynı görevi yüklenmiş şekilce farklı ek ve sözün kelime içinde arka arkaya sıralanması olayıdır. Kimi Türkçe kelimeler Boşnakçaya geçince önüne ve sonuna Boşnakça ya da Türkçe ekler getirilmiş ama anlamı yine aynı kalmıştır. Örneğin "çakşır, şalvar gibi elbiselerin ayak kısmı, paçası" anlamına gelen *pačaluk*, "pazar yeri" anlamına gelen *pazarište* ve "Müslüman evlerindeki kadınlara ait kısım, harem" anlamına gelen *haremluk* gibi kelimelerin ek yığılmasına uğradığı tespit edilmiştir. Ayrıca şunu da belirtmemiz gerekir ki ek yığılmasına uğrayan bu kelimelerin Türkçeden geçtiği haliyle de kullanılmıştır. Yani *pazar, paça ve harem* kelimeleri Boşnakçada da mevcuttur. Bazı kelimeler ise hem ek yığılmasına hem de söz yığılmasına uğramıştır. Örneğin Türkçe *gül* kelimesi Boşnakçaya önce *đul* olarak geçmiş ve hem ek yığılmasına uğrayarak *đulija,* hem de söz yığılmasına uğrayarak *đul-behar* kelimeleri ortaya çıkmıştır diyebiliriz.

3.5.11. ANLAM EŞLEŞMESİ

Iki farklı sözlükte yer alan kelimelerin anlamlarının birbiriyle örtüşmesidir. Örneğin "ev dokuması yünden üst giyeceği ve hayvan örtüsü" anlamına gelen Türkçe *abayi* kelimesi Boşnakçada Şkalyiç'in sözlüğünde *abaji* yalnızca "atın eyerinin üzerine konulan abadan yapılmış örtü" anlamıyla anlam daralmasına uğramıştır. İbrahimoviç'in sözlüğünde ise bu anlamla birlikte "bu maddeden yapılan cübbe veya ceket" anlamı da eklenerek anlam genişlemiş ve Türkçedeki anlamla eşleşmiştir.

Bir diğer örnek ise "içine çamaşır, elbise gibi şeyler koyup sarmaya yarayan dört köşe kumaş; ufak ve seçme tütün dengi; *hlk.* baş örtüsü" anlamlarına gelen *bohça* kelimesidir. Boşnakçada ise *bošča* kelimesi "1. Baş örtüsü. 2. Bir şeyleri sarmaya yarayan dört köşeli bez. 3. Masa örtüsü." anlamlarında kullanılmıştır. Görüldüğü üzere

1. anlamda halk ağzından geçişle anlam eşleşmesi olmuş, 3. anlamda ise yeni bir anlam daha türeyerek yakın anlama geçmiştir.

3.5.12. SÖZCÜKTE ÖNEM KAYMASI

İki farklı sözlükte yer alan kelimenin anlam sıralamasında farklılık görülmesi olayıdır. Boşnakçadaki Türkçe alıntı kelimelerin anlam sıralamaları zaman içinde değişikliğe uğramıştır. Bir dönem kelimenin mevcut olan anlamına yeni bir anlam eklenip ilkine göre daha yaygın bir hale gelmesiyle kelimenin ilk anlamı zamanla ikinci sırada yer almaya başlayacaktır. Böylece ikinci anlam Boşnakçada birinci anlama göre daha çok değer kazanmış ve sözcükte önem kaymasına uğramıştır. Böylece bu özellikle birlikte kelimenin hangi anlamına daha çok önem verildiği olgusu da ortaya çıkmış olacaktır. Örneğin Türkçedeki *dernek* kelimesinin anlam sıralaması şöyledir: 1. Toplantı, düğün. 2. Belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyet. 3. Panayır veya panayır kurulan gün. Boşnakçada ise "1. Panayır, fuar, halk toplantısı. 2. Düğün, eğlence." diye anlam sıralaması zaman içinde değişip *sözcükte önem kaymasına* uğramıştır.

Bir diğer kelime ise *sergi'*dir. Bu kelime Türkçede "1. Alıcının görmesi, seçmesi için dizilmiş şeylerin tümü ve bu nesnelerin serildiği yer. 2. Halkın gezip görmesi, tanıması için uygun biçimde yerleştirilmiş ürünlerin, sanat eserlerinin tümü. 3. Bir yerin, bir ülkenin veya çeşitli ülkelerin kendine özgü tarım, sanayi vb. ürünlerini tanıtmak için bunların uygun bir biçimde gösterildiği yer. 4. hlk. Yaygı, kilim." anlamlarına gelirken, Boşnakçada anlam daralmasına uğrayarak yalnızca "yaygı" ve "bir şeylerin sergilendiği yer" anlamına gelmiş ve öncelik sıralaması da değişmiştir.

3.5.13. KELİME TÜRETME

Bir kelimeden belli bir kısmı çıkartarak veya bir ek ekleyerek yeni kelime oluşturma olayıdır. Ortaya çıkan kelimenin anlamı kimi zaman ilk kelimeye yakınken kimi zaman bambaşka bir anlam olarak da karşımıza çıkmaktadır. Boşnakçada en çok karşılaşılan anlam olayıdır. Örneğin Türkçe *ikindi* ve *yatsı* kelimesinden "ikindiye yakın ve yatsıdan sonra içilen kahve" anlamlarına gelen Boşnakça *ićindičica* ve *jacijuša* kelimeleri türetilmiştir. Bir diğer örnek ise Türkçede "kırmızı" anlamındaki *al*

kelimesinden Boşnakçada *albaber, albaberi, albaberija, alica, aligrah, alkatmer, alkalpak, alkatifa, alkermes* gibi birçok farklı kelime türetilmiştir.

3.5.14. ANLAM TÜRETME

Kelimenin mevcut anlamından yeni bir anlam ortaya çıkarma olayıdır. Ortaya çıkan yeni anlam kelimenin mevcut anlamıyla ilgili olmak durumundadır. Örneğin Türkçede "koşma; koşarak yapılan yarış; at yarışı" anlamlarına gelen *koşu* kelimesi Boşnakçada "koşu yarışı" ve "koşuda kazanana verilmek üzere ödül olarak konulan şey" anlamlarında kullanılmaktadır. Görüldüğü üzere Boşnakçadaki 2. anlam, 1. anlamdan *anlam türemesine* uğramıştır.

Bir diğer örnek ise *kulak* kelimesidir. Bu kelime ise Türkçedeki anlamdan türeyerek Boşnakçada yalnızca "kulağa geçirilen küpenin kancası" anlamıyla kullanılmaktadır.

3.5.15. ŞAKA YOLLU İFADE

Bir kelimenin gerçek anlamının dışında şaka yoluyla yeni bir anlam kazanması olayıdır. Boşnakçada *kasap* kelimesi gerçek anlamının dışında *şaka yollu* "cerrah" anlamında da kullanılmıştır. Bir diğer örnek ise Türkçe *taban* kelimesinden türetilen Boşnakça *tabanović*tir. Bu kelimenin anlamı alay maksatlı "yaya olarak giden kimse" ler için söylenir.

3.5.16. HALK AĞZINDAN GEÇİŞ

"*Halk ağzı (halk dili), bir dilin ses, biçim ve anlam bakımından ölçünlü dil dışına çıkan, yazı diline oranla bazı değişiklikler gösteren ve halk tarafından konuşulan biçimidir."*[171] Bir kelimenin halk ağzından bir anlam kazanması olayına da *halk ağzından geçiş* denir. Boşnakçadaki birçok Türkçe kelimede bu anlam olayı yaşandığı tespit edilmiştir. Bu kelimelerin anlamları Türkçe sözlükte yer alan anlamlarından çok Türkiye Türkçesi ağızlarındaki anlamlarla örtüşmektedir.

Örneğin *kıtır* kelimesinin karşılığı Türkçe Sözlükte "minderin sertleşmesini sağlayan içindeki saman parçaları; *argo* yalan; *hlk.* patlamış mısır" anlamlarındadır.

[171] Günay Karaağaç, *Dil Bilimi…,* s. 451.

Boşnakçada ise *ćitir* veya *kitir* yalnızca "patlamış mısır" anlamına gelmektedir. Görüldüğü üzere bu kelimenin anlamı yalnızca Derleme Sözlüğündeki "patlamış mısır" anlamıyla örtüşmektedir. Kelimenin bu anlamıyla kullanıldığı bölgeler ise: "Ceylan-Lüleburgaz- Kırklareli ve Manisa ve çevresi" olarak verilmiştir. Bir diğer örnek ise *sal* kelimesi Türkçe Sözlükte ″birçok kalın direk yan yana bağlanarak yapılan, düz ve korkuluksuz deniz veya ırmak taşıtı" anlamındayken, Derleme Sözlüğünde birçok farklı anlamı vardır. Boşnakçada ise yalnızca "sedye" anlamına gelmektedir. Bu anlam ise Derleme Sözlüğünde "Uluşiran-Şiran-Gümüşhane'de kullanılan anlamla aynıdır.

TÜRKÇEDEN BOŞNAKÇAYA GEÇMİŞ KELİMELERDEKİ ANLAM DEĞİŞMELERİ

TÜRKÇE KELİME	TÜRKÇE KARŞILIĞI	BOŞNAKÇA KELİME	BOŞNAKÇA KARŞILIĞI	ANLAM DEĞİŞMESİ
abacı	**1.** Aba yapan veya satan kimse. **2.** Abadan giyecek yapan veya satan kimse. **3.** *sf. mec.* Asalak. **4.** *hlk.* Bedavacı.	***Abadžija***	***1.*** *Abadan eşya veya giyecek yapan kimse.* ***2.*** *Abadan ürün satan tüccar.*	Anlam daralması.
		Abadžinka	*Abacı iğnesi. (Škal, 1966, s.65)*	Söz eksiltme ve terimleşme.
		Abadžinica	*Abacı dükkanı ya da atölyesi. (İbr. 2012, s. 1)*	Ek yığılması.
abani	**1**. İpekten, sarımtırak dallı nakışlarla işlenmiş bir tür beyaz kumaş. **2.** *sf.* bu kumaştan yapılmış.	***Abanija***	***1.*** *İpekli ve nakışlı bir çeşit kadın baş örtüsü veya sarık için kullanılan bir çeşit kumaş.* ***2.*** *Bu kumaştan yapılan kadın baş örtüsü.*	2. anlamdan anlam daralması.
		Abenjak	*Abadan yapılan eski bir şapka, kep. (Škal. 1966, s.65-66)*	Kelime türetme.
abayi	**1.** Ev dokuması yünden üst giyeceği. **2.** Hayvan örtüsü.	***Abaija, abahija***	***1.*** *Atın eyerinin üzerine konulan abadan yapılmış örtü. (Škal. 1966, s.65-66;)* ***2.*** *Bu maddeden yapılan (dervişlerin de giydikleri) cübbe veya ceket. (İbr. 2012, s.1)*	Škalyiç'te anlam daralması, İbrahimoviç'te anlam eşleşmesi.
abdal	**1.** Eskiden bazı gezgin dervişlere verilen ad. **2.**Aptal.	***Abdal***	*Budala, aptal. (Škal. 1966, s.66)*	Anlam daralması ve anlam kötüleşmesi.
abdesthane	Tuvalet.	***Abdeshana, avdeshana***	***1.*** *Eski Boşnak evlerinde abdest alınan özel yer.* ***2.*** *Abdest bozulan yer, tuvalet. (Škal. 1966, s.66)*	1. anlamdan karşıt anlama geçişle anlam genişlemesi.
abdestli	**1.** Abdest almış (kimse). **2.** Abdesti bozulmamış olan (kimse). **3.** *mec.* İyi adam. **4.** Abdest alarak, abdest almış olarak.	***Abdesli, avdesli***	*Abdesti olan, abdest almış olan kimse.*	Anlam daralması.
		Abdeslija, avdeslija, Abdestnica, avdesnica	*Abdest alındıktan sonra elleri ve yüzü silmek için kullanılan bez, havlu. (Škal. 1966, s.66; İbr.2012, s.2)*	Kelime türetme.
abdestlik	**1.** Abdest alınacak yer. **2.** *esk.* Abdest alınırken giyilen ve kolsuz hırkaya benzeyen bir tür giyecek.	***Abdesluk, avdesluk, abdestluk, avdestluk***	***1.*** *Evde abdest alınılan özel bölüm. (Škal. 1966, s.66);* ***2.*** *Bir zamanlar abdest alınırken giyilen ince bir giysi, cübbe. (İbr. 2012, s. 2.)*	Škalyiçte anlam daralması, İbrahimoviç'te anlam eşleşmesi.

abraş	**1.** Alaca, benekli. **2.** *hlk.* Çilli, çopur yüzlü, açık renk gözlü, çapar. **3.** Deseni ve atkısı bozuk halı. **4.** Çarpık, eğri, düzgün olmayan. **5.** Ters, kaba, görgüsüz.	***Abraš***	***1.*** *Benekli, alacalı at (beyaz veya gri renk benekli).* ***2.*** *Yüzü çilli kimse.* ***3.*** *Kilim ve seccade üzerindeki alaca.*	1. anlamda anlam daralması. 3. anlamda yakın anlama geçiş.
		Abrašast	*Burnunda ya da kuyruğunun altında beyaz benekleri bulunan (at).*	Kelime türetme.
		Abrašljiv	*Benekli, alacalı (at). (Škal. 1966, s.68)*	Kelime türetme.
Acem	*hlk.* İranlı.	***Adžam, adžem***	***1.*** *İranlı* ***2.*** *İran.* ***3.*** *Normalde arap olmayan veya araptan başka herhangi bir ulusa tabi olan kimse.*	Anlam genişlemesi.
		Adžamovka, adžemovka, adžemkinja	*Acem kılıcı. (Škal. 1966, s.70-71)*	Söz eksiltme.
acemi	**1.** Bir işin yabancısı olan, eli işe alışmamış, bir işi beceremeyen. **2.** İşinde, mesleğinde yeni olan toy. **3.** Bir yere, bir şeye yabancı olan. **4.** *tar.* Saraya yeni alınmış cariye.	***Adžamija, (hadžamija)***	*Deneyimsiz, tecrübesiz, yeni başlayan insan veya at. (Škal. 1966, s. 70)*	Türkçede sıfat olarak kullanılırken Boşnakçada ad olarak kullanıldığından dilbilgisel anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
aco	**1.** Amca. **2.** Abla. **3.** Bacı, kız kardeş.	***Adžo, adže***	***1.*** *Yaşlı kimse, dede; amca.* ***2.*** *Amca veya hacının kısaltılmış şekli. (Škal. 1966, s. 70)*	Anlam daralması.
açık	**1.** Bir gereksinimin karşılanamaması durumu. **2.** Belli bir yerin uzağı. **3.** Denizin kıyıdan uzakça olan yeri. **4.** Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı. **5.** Engelsiz **6.** Örtüsüz, çıplak **7.** Boş, münhal. **8.** Aralığı çok. **9.** Kolay anlaşılır, vazıh. **10.** Gizliliği olmayan, olduğu gibi görünen. **11.** Rengi koyu	***Ačik (hačik)***	*Kolay anlaşılır, saklı olmayan, açık renk.*	Anlam daralması.

	olmayan, koyu karşıtı.			
açıklık	**1.** Açık olma durumu, aleniyet. **2**. Uzaklık, mesafe **3**. Boş ve geniş yer, meydanlık**. 4.** Gerçeği olduğu gibi yansıtma durumu.	***Ačikluk***	*Açıklık, anlaşılırlık, aydınlık. (Şkal. 1966, s.68)*	Anlam daralması.
adab	**1.** Gözönünde bulundurulması gerekli olan kaideler, usuller. **2.** Ahlaken uyulması gereken hususlar, terbiye ve nezaket kaideleri.	***Adab***	***1.****Güzel davranış.* ***2.*** *Ortaçağ Arap Edebiyatında öğretici edebiyat (bir tür ansiklopedi). (İbr. 2012, s. 4)*	2. anlamda terimleşme ve söz eksiltme (adab-ı muaşeret kitabı). Genel anlamda anlam daralması.
adam	**1.** İnsan. **2.** Erkek kişi, kadın karşıtı. **3**. Birinin yanında bulunan ve işini yapan kimse. **4.** Birinin yararlandığı, kullandığı kimse. **5.** Nazını çeken kimse. **6**. Görevli kimse. **7.** İyi huylu, güvenilir kimse. **8.** Bir alanı benimseyen kimse. **9.** *hlk.* Eş, koca.	***Adam***	*İnsan. (Şkal. 1966, s. 69)*	Anlam daralması.
		Adamli	*Efendice, insancıl. (İbr. 2012, s. 4)*	Kelime türetme.
adet	**1.** Sayı **2.** Tane **3.** Adet, töre, alışkanlık. **4.** Aybaşı.	***Adet (hadet)***	*Adet, töre, alışkanlık. (Şkal. 1966, s.69)*	Anlam daralması.
		Adetile	*Adete göre, alışıldığı üzere. (İbr. 2012, s.4)*	Kelime türetme.
adıyla sanıyla	Bilinen ün ve niteliğiyle, ismiyle cismiyle.	***Adile- sadile***	*Her şey sırayla, ismine göre, detaylı bir şekilde, baştan sona. (Şkal. 1966, s.69)*	Uzak anlama geçiş.
afara	Çok yaramaz, kötü. *(DS.)*	***Afare***	*Ucube, canavar. (Şkal.1966, s.71)*	Anlam kötüleşmesi.
afet	**1.** Doğanın sebep olduğu yıkım. **2.** Kıran **3.** Çok kötü. **4.** *mec.* Güzelliği ile insanı şaşkına çeviren, aklını başından alan kadın **5.** *tıp* Hastalıkların dokularda yaptığı bozukluk.	***Afet***	*Şansızlık, kaza. (Şkal.1966, s.72)*	Türkçedeki 1.2.ve 3. anlamlara göre anlam iyileşmesi Genel anlamda anlam daralması.

ağa	**1.** Kırlık kesimde geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse. **2.** Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen san. **3.** Büyük kardeş, ağabey. **4.** Okur yazar olmayan yaşlıca kişilerin adlarıyla birlikte kullanılan san. **5.** *tar.* Osmanlı İmparatorluğunda bazı kuruluşların başında bulunanlara verilen resmi san: *Yeniçeri ağası, Çarşı ağası.*	***Aga***	***1.*** *Varlıklı insan, iyi durumda olan kimse, efendi.* ***2.*** *Paralı Osmanlı askerlerinin bütün komutanlarına verilen ünvan.: azap-aga, beşli aga, vb.* ***3.*** *Cahil ve soylu olmayan herkese verilen güçlü ünvan. efendi.* ***4.*** *Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen ünvan.*	Türkçedeki 3. anlamın karşılığı olmadığından anlam daralması.
		Aginica	*Ağanın eşi. (Škal. 1966, s. 72)*	Kelime türetme.
ağalık	**1.** Ağa olma durumu. **2.** *mec.* Cömertlik.	***Agaluk***	***1****.Ağa olma durumu.* ***2****. Ağanın mülk ve toprağı; kapetanlık gibi yönetilen daha küçük bölge.* ***3.*** *Bosnada bir ağa tarafından yönetilen kapetanlıktan daha küçük askeri idari bölge.*	Türkçedeki 2. anlamın karşılığı olmadığından anlam daralması, 2. ve 3. anlamda yakın anlama geçiş.
		Agovanje	*Ağalık idaresi veya yaşayışı. (Škal. 1966, s.72)*	Kelime türetme.
ağda	**1.** Kaynatılarak çok koyu ve yapışkan bir macun durumuna getirilen pekmez veya limonlu şeker eriyiği. **2.** Şekerle yapılan ürünlerin hazırlanması veya beklemesi sırasında şekerin ulaştığı koyuluk.	***Agda***	*Kaynatılmış şeker. (Škal.1966, s.73)*	Anlam daralması.
		Agdali	*Kaynatılmış şekere benzer.*	Kelime türetme.
		Agditi	*Şeker, şekerli şurup veya ağda hazırlamak. (İbr. 2012, s. 7)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
ağır	**1.** Tartıda çok çeken, hafif karşıtı **2.** Çapı, boyutu büyük **3.** Yoğun **4.** *mec.* Değeri çok olan, gösterişli **5.** *mec.* Sıkıntı veren, bunaltan. **6.** *mec.* Tehlikeli, korkulu, vahim. **7.** *mec.* Dokunaklı,	***Agr, agar***	***1.*** *Ağır, yoğun, sert: agr kahva.* ***2.*** *Önemli, değerli.* ***3.*** *Kibirli, bencil, kendini düşünen. (Škal.1966, s. 72)*	3. anlamda neden- sonuç ilişkisinden karşıt anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	insanın gücüne giden, kırıcı. **8.** *mec.* Ağırbaşlı, ciddi. **9.** *mec.* Keskin, boğucu (koku). **10.** Davranışları yavaş olan. **11.** *mec.* Sindirimi güç yiyecek			
ağırlık	**1.** Ağır olma durumu. **2.** Değerli olma durumu. **3.** Ağır başlılık. **4.** Tehlikeli olma durumu. **5.** Sıkıntılı, bunaltıcı durum. **6.** ask. Orduda bir birliğin cephane, yiyecek ve eşya yükleri. **7.** Çeyizini düzmek için güveyin geline verdiği para, değerli eşyalar. **8.** Uyuşukluk ve gevşeklik durumu. **9.** Uykuda iken gelen ve insana boğulur gibi bir duygu veren durum. **10**. Takı. **11.** Yük, külfet. **12.** Sorumluluk. **13.** Terazilerde tartma işi yapılırken bir kefeye konulan nesne.	***Agrluk***	*Çeyizini düzmek için güveyin geline verdiği para ya da değerli şeyler; damattan "mehri muacel" olarak alınan eşyalar. (Şkal. 1966, s.73)*	Anlam daralması.
ağlamak	**1.** Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek. **2.** Ağaç budandığında kesilen yerlerden besi suyu veya öz su akmak. **3.** *mec.* Sızlanmak, yakınmak. **4.** *mec.* Bir duruma üzülmek.	***Galamati, Zagalamiti***	*Bağırmak, gürültü yapmak. Bağırmak, gürültü yapmaya başlamak.*	Neden sonuç ilişkisi sebebiyle yakın anlama geçiş ve genel anlamda anlam daralması.
		Galama	*Bağırma, yaygara, şamata, büyük gürültü.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Galamadžija	*Yaygara, gürültü yapan, ortalığı ayağa kaldıran. (Şkal.1966,s. 289-644)*	Kelime türetme.
ahbap	**1.** Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse. **2.** *ünl.* Samimiyet,	***Ahbab***	*Dost, arkadaş. (Şkal.1966,s.74)*	Anlam daralması.
		Ahbabina	*Büyük dost. (İbr.2012, s.7)*	Kelime türetme.

	içtenlik bildiren bir seslenme sözü.			
ahenk	**1.** Uyum. **2.** *mec.* Uyuşma, anlaşma. **3.** Çalgılı eğlence. **1.** Eğlence. *(DS.)*	***Ahinjak***	*Eğlence, cümbüş. (Şkal. 1966, s. 74)*	Halk ağzından geçiş. Anlam daralması.
ahır	Evcil büyük baş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı.	***Ahar***	**1.** *Ahır, at ahırı.* **2.** *Misafir odası. Erkek misafirler için ayrılan bölüm. Evde ya da avluda erkeklerin ağırlandığı bölüm, ahar-odaje (ahır odası).*	2. anlamda uzak anlama geçişle anlam genişlemesi ve anlam iyileşmesi.
		Predaharluk	*Misafir odası. (Şkal. 1966, s.74-524)*	Kelime türetme.
Ahi baba	Ahiliğin kurucusu Ahi Evran'dan sonra gelen Ahilerin reisi. Bir şehirdeki esnaf teşkilatının başındaki en büyük reisi idi.	***Ehibaba***	***1.*** *Osmanlı'da bir tekke üyesi.* ***2.*** *Tabakçı esnafının denetçisi. (Jah.1999, s. 207)*	2. anlamda anlam daralması ve anlam iyileşmesi.
ahidname	**1.** Üst seviyedeki yetkililerin emriyle, çeşitli kademelerdeki yönetici ve memurlar hakkında düzenlenen tayin kararı, yazılı emir ve tâlimat; bazı şahıs ve gruplara tanınan hak ve imtiyazları (ayrıcalıkları), yabancılarla yapılan antlaşma hükümlerini ihtiva eden belge. **2.** Tasavvufta şeyhin yerine geçecek olan müridi veya halifeyi belirleyen yazılı belge veya sözlü beyanı ile müridlere yapılan tavsiyeleri, uymaları gereken kuralları ihtiva eden yazılı metin. **3.** *din b.* Ahidname duası.	***Ahdnama***	***1.*** *Belge, ferman, siyasi sözleşme. (Şkal.1966, s. 74);* ***2.*** *Cenazede kabirin içine bırakılan özel bir dua. (İbr. 2012, s.8)*	Şkalyiç'te anlam daralması. İbrahimoviç'te söz eksiltme ve anlam eşleşmesi.

ahir zaman	**1.** Son zaman. **2.** *din b.* Dünyanın son günleri, kıyametin kopmak üzere bulunduğu günler veya yıllar.	***ahir-zeman***	*Kıyamet öncesi dönem, dünyanın son günleri. (Şkal.1966, s. 298)*	Anlam daralması.
akika	*din b.* Yeni doğan çocuğun başındaki tüye denir. Bu çerçevede yeni doğan erkek veya kız çocukları için Allah'a şükür amacıyla kesilen kurbana da denir. Başka bir ifadeyle, yeni doğan çocuğun saçlarının kesilmesi ile eş zamanda kesilen hayvandır.	***Akika***	*Yeni doğan çocuğun yedinci günde kulağına ezan okunarak isminin konması geleneğidir ancak pratikte kurban kesme zorunluluğu yoktur. (İbr. 2012, s. 11)*	Anlam değişmesi.
akrep	**I.** Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek. **II.** Saatin iki ibresinden küçüğü.	***Akrep (jakrep)***	***1.*** *Hay. b. Akrep.* ***2.*** *Saatte saatleri gösteren çubuk. (Şkal.1966, s. 79);* ***3.*** *Konuşmada, akrep gibi acı.* ***4.*** *Çirkin ve kötü kadın için kullanılan ifade. (Jah.1999, s.89)*	Mecazlaşma yoluyla anlam genişlemesi. 3. anlam için aynı zamanda doğadan insana deyim aktarması. 4. anlamda benzetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
akşamlık	Akşama özgü olan. **1.** Akşam yemeği. *(DS.)*	***Akšamluk***	***1.*** *Adet olduğu üzere rakı eşliğinde akşam sohbeti.* ***2.*** *Akşamlık için getirilen içki ve mezeler. (Jah. 1999, s.90)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması. 2.anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Akšamdžija, Akšamlija, akšamlučar	*Akşamlıkta vakit geçiren kimse.*	Kelime türetme.
		Akšamlučenje	*Akşamlıkta vakit geçirme, takılma.*	Kelime türetme.
		Akšamlučiti	*Akşamlıkta vakit geçirmek. (Şkal. 1966, s. 80)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
al	**1.** Kanın rengi, kızıl kırmızı. **2.** Bu renkte olan. **3.** (At donu için) Dorunun açığı, kızıla çalan. **4.**	***Al***	*Açık kırmızı, kızıl.*	Anlam daralması.
		Albaber, al-biber	*Bir çeşit karanfil türü, kırmızı karanfil.*	Kelime türetme.
		Albaberi	*Kan gibi açık kırmızı renk.*	Kelime türetme.

	Yüze sürülen pembe düzgün, allık.	***Albaberija***	*Çiçek ya da goncalarla bağlanan fular olarak da kullanılan, kepin etrafını saran şal ya da takı.*	Kelime türetme.
		Al-binjiš, al biniš	*Kırmızı cübbe, kırmızı palto.*	Kelime türetme.
		Al-burundžuk	*Kırmızı renkte dokuma. (Şkal. 1966, s. 86)*	Kelime türetme.
		Alčik	*Koyu kırmızı. (İbr. 2012, s.17)*	Kelime türetme.
		Al-džamija	*Büyük cami. (İbr. 2012, s.17)*	Kelime türetme.
		Alica	***1.*** *Açıkkırmızı renkte iri bir kiraz.* ***2.*** *Kırmızı renkte yapılan tatlı bir içecek (şerbet vb.).*	Kelime türetme.
		Aligrah	*Kırmızı bezelye, Türk fasulyesi, Phaseolus coccineus.*	Kelime türetme.
		Alkatmer	*Kırmızı karanfil.*	Kelime türetme.
		Al-kalpak	*Kırmızı kalpak, kenarları kürkten şapka.*	Kelime türetme.
		Alkapa	*kırmızı başlık. (İbr.2012,s.20)*	Kelime türetme.
		Alkatifa	*Yün ve ipekten dokunan altın ve gümüş işlemeleri olan bir Şark kilimi. (İbr.2012,s.20)*	Kelime türetme.
		Alkermes	*Şerbet, likör vb. kırmızılaştıran boya. (Şkal.1966, s. 80-82-87)*	Kelime türetme.
		Al-neven	*Kırmızı renkte aynısefa bitkisi. (İbr.2012,s. 21)*	Kelime türetme.
		Al-pašmage	*Kırmızı pabuçlar. (Jah.1999, s.93)*	Kelime türetme.
alabaş	*bit. b.* Turpgillerden, şalgama benzeyen bir bitki. **1.** Başı benekli hayvan. (*DS.)*	***Alabašakast***	*Başı alacalı, benekleri olan (at). (Şkal. 1966, s. 81)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
alaca	**1.** Birkaç rengin karışımından oluşan renk. **2.** İki veya daha çok renkli. **3.** Bir kaç renkli iplikten yapılmış dokuma. **4.** Ağaçta ilk olgunlaşan meyve **5.** Keklik, bıldırcın gibi kuşları avlamak için kullanılan iki	***Aladža***	***1.*** *Uzun şeritleri olan ve alaca renkte eski bir basma türü.* ***2.*** *Alaca kumaştan dikilmiş entari.* ***3.*** *Çubuklu basma. (Şkal.1966, s. 81)*	Türkçedeki 3. anlamdan geçerek anlam daralmasına uğramış ve bütün-parça ilişkisinden anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.

	renkli bez. **6.** Meyvelere, daha çok üzüme düşen ben.			
alamet	**1.** Belirti, işaret, iz, nişan. **2.** *mec.* Büyüklük, irilik bakımından şaşılacak durumda olan nesne.	***Alamet***	*İşaret, belirti. (Şkal.1966, s.85)*	Anlam daralması.
		Alametnjak	*Güçlü bir fırtınanın yaklaşmasından önce oluşan bulut. (İbr. 2012, s. 16)*	Kelime türetme.
alaşa	**1.** Çok renkli, karışık renkli. **2.** Zayıf ve çelimsiz at. **3.** Kötü kadın, orospu, oynak, cilveli. *(DS.)*	***Alaša***	***1.** At sürüsü; artık kullanılacak durumda olmayan, boş bir meraya salınmış terk edilmiş atlar.* ***2.** mec. Kötü, pislik. (Şkal.1966, s. 85)*	Halk ağzından geçiş ve genel anlamda anlam daralması. 1. anlamda parça-bütün ilişkisine dayanan anlam genişlemesi. 2. anlamda isimden sıfata dönüşerek dilbilgisel anlama geçiş.
alaybeyi	Sancaktardaki tımarli sipahilerin buyurucusu.	***Alajbeg***	***1.** Sancaktaki sipahinin komutanı.* ***2.** Deri tabaklama esnaflarında bulunan kahyaya verilen isim.*	2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Alajbegova slama	*(Alaybeyi çarpması) Sahipsiz mülk; herkesin alıp kullanabileceği eşyalar.*	Kelime türetme ve argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Alajbegovica	*Alaybeyinin karısı. (Şkal. 1966, s. 84)*	Söz eksiltme.
alavanda	Gürültü, patırtı, şamata. *(DS.)*	***Alavanta***	***1.** Kalabalık, yığın, sürü; kortej; izdiham.* ***2.** Kalabalıkta ele geçirilen ganimet çapul, çalışmadan kazanılan şey. (İbr. 2012, s. 16)*	Halk ağzından geçiş yoluyla yakın anlama geçiş. 2. anlamda anlam türetme.
alavere	**1.** Birşeyin elden ele geçmesi. **2.** Bir şeyi elden ele vererek aktarma. **3.** Kargaşalık. **4.** *den.* Vapurlarda bu biçimde taşıma için bordolarda kurulan basamaklı iskele.	***Alaverisati***	*Göndermek, yollamak, nakletmek. (İbr. 2012, s. 16)*	Anlam daralması.
alapaça	Ayakları beyaz renkli at. *(DS.)*	***Alapača, alakača***	*Çok konuşan kadın. (Şkal. 1966, s.85)*	Halk ağzından geçiş ve argolaşma

				yoluyla başka anlama geçiş.
alçak	**1.** Yerden uzaklığı az olan, yüksek karşıtı. **2.** Aşağı, yüksek olmayan (yer). **3.** (Boy için) Kısa. **4.** *mec.* Bile bile en kötü, en ahlaksızca davranışlarda bulunan, aşağılık, soysuz, namert, rezil, hain.	***Alčak***	*Işe yaramaz, bayağı, adi, değersiz kimse. (Şkal, 1966, s.86)*	Anlam daralması.
		Alčačica	*Değersiz, işe yaramaz kötü kadın. (Jah. 1999, s.92)*	Kelime türetme.
alçaklık	**1.** Alçak olma durumu. **2.** Alçakça davranış, şenaat.	***Alčakluk***	*İşe yaramazlık, döneklik, aldatma. (Şkal.1966, s. 82)*	Anlam daralması.
akçe	**1.** Küçük gümüş para. **2.** Her tür madensel para.	***Aldumaš, aldumašče (aldım +akçe)***	*Pazarda ya da çarşıda alışverişten sonra alıcıya yapılan muamele, bahşiş. (Şkal. 1966, s. 87)*	Kelime türetme.
alem	**1.** Bayrak. **2.**Minare, kubbe,sancak direği gibi yüksek şeylerin tepesinde bulunan, madenden yapılmış ay yıldız veya lale biçiminde süs.	***Alem***	***1.*** *Minare tepesinde bulunan, madenden yapılmış ay yıldız biçiminde süs* ***2.*** *Alem, Dünya.* ***3.*** *Değerli taş, pırlanta.*	3. anlamda anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
âlem	**1** *gök b.* Evren. **2.** Dünya, cihan. **3.** Aynı konu ile ilgili kimseler. **4.** Bu kimselerin uğraşlarının bütünü. **5.** Hayvan veya bitkilerin bütünü. **6.** Herkes, başkaları. **7.** Eğlence. **8.** Ortam,çevre.	***Alemperka***	*Kanatları pırlantadan olan hayali bir kuş. (Şkal. 1966, s.87)*	Kelime türetme.
		Alem-kamen	*Elmas, değerli taş. (İbr. 2012, s. 18)*	Kelime türetme.
alemci	**1.** Camilerin kubbelerine, minarelerine alem yapan veya takan kimse. **2.** Eğlenceyi seven, her fırsatta eğlenen kimse.	***Alemdžija***	*Cami inşaaatlarına alem takmaya yardımcı olan kimse. (İbr. 2012, s.18)*	Anlam daralması.
alev	**1.** Yanan maddelerin veya gazların türlü biçimlerdeki ışıklı	***Alev***	*Açık kırmızı, alev renginde olan.*	Anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.

	uzantısı, yalım, yalaz, alaz, şule. **2.** Sıcaklık. **3.** Kıvılcım. **4.** Mızrak uçlarına takılan küçük bayrak, flama. **5.** *mec.* Aşk ateşi.	***Aleva paprika***	*Kırmızı biber. (İbr. 2012, s. 18)*	Kelime türetme.
alıcı	**1.** Kendisine bir şey gönderilen (kimse). **2.** *is.* Satın almak isteyen kimse, müşteri. **3.** *is. fiz.* Bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren aygıt. **4.** *is. fiz.* Almaç. **5.** *is. sin.* ve *TV* Kamera. **6.** *is. hlk.* Azrail.	***Alidžija***	*Müşteri. (Şkal.1966,s.87)*	Anlam daralması.
alışmak	**1.** Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek. **2.** Yadırgamaz duruma gelmek. **3.** Uyar duruma gelmek, uygun gelmek, intibak etmek. **4.** Sürekli ister olmak. **5.** Bağlanmak, ısınmak. **6.** Bağımlılık kazanmak.**7.** Evcilleşmek, ehlîleşmek. **8.** Tutuşmak, yanmaya başlamak.	***Ališ̌tisati***	*Alışmak, ısınmak, hünerli olmak. (Şkal.1966, s. 89)*	Anlam daralması.
Allah	**1.** Kainatta var olan her şeyin yaratıcısı, koruyucusu olduğuna ve tek olduğuna inanılan yüce ve üstün varlık, Yaradan, Tanrı, Rab, Mevla. **2.** *mec.* Allah adı bazı isim tamlamalarında tamlanan kelimeyi güçlendirir.	***Alah, halah, jalah***	*Allah, Tanrı.*	
		Alakati, alaknuti, halakati, halaknuti (harlakati), zahalakati	***1.*** *Allah Allah diye bağırmak, haykırmak (savaştayken veya çekindiğini, şaşırdığını belirtmek için kullanılan ünlem).* ***2.*** *Bağırmak, haykırmak, gürültü yapmak. (Şkal. 1966, s.82-84-644)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda neden- sonuç ilişkisinden yakın anlama geçiş.

Alman	Cermen soyundan olan halk ve bu halktan olan kimse.	***Alaman, Aleman***	*Alman.*	
		Alamanka	*Alman yapımı kılıç, alman kılıcı.*	Söz eksiltme.
		Nalimanka	*Alman tüfeği, Alman yapımı tüfek. (Şkal. 1966, s. 85-485)*	Söz eksiltme.
altın	**1.** kim. Atom sayısı 79, atom ağırlığı 196,9 olan, 1064 °C'de eriyen, kolay işlenen, yüksek değerli, paslanmaz element, zer (simgesi Au). **2.** sf. Bu elementten yapılmış.. **3.** Altından yapılmış sikke. **4.** *sf. mec.*Üstün nitelikli, değerli.	***Altin, altun***	*Altın, altın para, duka. (Şkal.1966, s.91); Rus bakır parası. (İbr.2012, s.219*	İbrahimoviç'te anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
altılık	**1** Altısı bir arada, altı taneden oluşmuş. **2.** Altı tane alabilen.	***Altiluk***	***1.*** *Altılık, 6 kuruş veya okka değerinde olan, altı arşından oluşan kumaş parçası, altı yaşındaki hayvan vb.* ***2.*** *Altı kuruştan oluşan eski gümüş Türk parası. (Şkal. 1966, s.90)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
ambar	**1.**Genellikle tahıl saklanan yer. **2.** Yiyecek ve bazı eşyanın saklandığı yer. **3.** Geminin yük koymaya ayrılmış yeri. **4.** Eşya taşıma işleri yapan kurum veya ortaklık. **5.** Kum, çakıl gibi yapı malzemesini ölçmekte kullanılan ve her yanı çoğunlukla 75 cm. olan küp ölçek. **6.***mec.* Genellikle tahılın çok üretildiği yer, bölge.	***Ambar, anbar, hambar***	***1.*** *Yiyecek saklamak için tahtadan yapılmış depo, silo* ***2.*** *Tahıl ve un saklamak için yapılan sandık.* ***3.*** *Kahve değirmeninde öğütülen kahvenin toplandığı alt kısım. (Şkal.1966, s.93)*	2. anlamda anlam türetme. 3. anlamda benzetme ve terimleşme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
amber	**1.**Amber balığından çıkarılan güzel kokulu, kül renginde bir	***Amber (anber)***	***1.*** *Bir çeşit balina türünden çıkarılan çok güzel kokusu olan siyah renkte katı bir madde.*	3.anlamda yakın anlama geçiş. 2.,4. ve 5. anlamlarda söz eksiltme.

	madde. **2.** Güzel kokulu bazı maddelerin ortak adı.		***2.*** *Amber ağacı, tropik bölgelerde yetişen bir ağaç.* ***3.*** *Amerikan amber ağacından çıkan çok sert ve ağır bir koku.* ***4.*** *Amber sarısı.* ***5.*** *Mezopotamya'da da yetişen, amber kokusu veren iri taneleri olan, bir çeşit hint pirinci, amberbu. (Şkal. 1966, s. 93)*	Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Amberija	*Amber kokusu veren bir çeşit rakı ya da likör. (Şkal. 1966, s.93)*	Kelime türetme.
amca	**1.** Babanın erkek kardeşi. **2.** Yaşlı erkeklere saygı için kullanılan seslenme.	***Amidža***	***1.*** *Babanın erkek kardeşi.* ***2.*** *İhtiyar adam, dede. (Şkal.1966, s. 94)*	
		Amidžična	*Amca kızı.*	Söz eksiltme.
		Amidžić	*Amca oğlu.*	Söz eksiltme.
		Amidžinica	***1.*** *Yenge.* ***2.*** *İhtiyar kadın, nine. (Jah. 1999, s. 94)*	Söz eksiltme. 2. anlamda yakın anlama geçiş.
amin	"Allah kabul etsin" anlamında, dualarn arasında ve sonunda kullanılır.	***Amin***	***1.*** *Duy, kabul et Allahım anlamında kullanılır.* ***2.*** *Doğrulama sözü olarak; işte öyle.*	
		Aminaš	***1.*** *Amin diyen kimse.* ***2.*** *mec. Herşeyi haklı bulan, herşeyi kabul eden kimse.*	Kelime türetme. 2. anlamda mecazlaşma.
		Aminati, aminkovati	***1.*** *Amin! diye dua etmek, amin demek.* ***2.*** *mec. Herşeyi kabul etmek, herşeyi sırayla savunmak. (Şkal.1966, s. 94)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla yakın anlama geçiş.
anaç	**1.** Yemiş verecek durumdaki ağaç. **2.** Yavru yetiştirecek duruma gelmiş olan hayvan. **3.** *sf.* İri, kart. **4.** *sf. mec.* Kurnaz. **5.** *sf. mec.*Deneyli, bilgili. **6.** *sf. mec.* Başına buyruk. **1.** Çok oğul vermiş arı. *(DS.)*	***Anača***	*Arıların oğul vermesi için toplandığı kutu, arı kovanı. (İbr 2012, s. 24)*	Halk ağzından geçiş ve kelime türetme. Genel anlamda anlam daralması.
anmak	**1.** Birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek,	***Andisati***	*Mesaj göndermek, söz söylemek, konuşmak, bahsetmek.(Şkal.1966, s. 95)*	Anlam daralması.

	zikretmek, hatırlamak. **2.** Bir sözü ağzına almak. **3.** Bir armağanla birinin gönlünü almak. **4.** Adlandırmak.			
aralık	**1.** İki şey arasındaki açıklık, mesafe. **2.** Sıra, vakit. **3.**Uygun, elverişli durum, fırsat. **4.** Evin iki bölümü veya iki oda arasındaki dar geçit, geçenek, koridor. **5.** Yılın 31 gün süren son ayı, ilk kanun. **6.**Ayak yolu. **7.** Yarı açık, tam kapanmamış. **1.** Mühlet, vade. *(TS.)*	***Araluk (haraluk)***	***1.*** *Eski Boşnak evlerinde, ahşaptan ya da ince bir materyalden evlerin içine monte edilmiş ek geçit alanı, küçük koridor. (Şkal. 1966, s. 96);* ***2.*** *Süre sonu, vade. (İbr. 2012, s.26)*	Anlam daralması.
Arap	**1.** (Yakın Doğu' da İsrail dışında) Arap Yarımadasında ve Kuzey Afrika'da yaşayan halk veye bu halkın soyundan olan kimse. **2.** Arabistan'a veya Arap halkına özgü olan şey. **3.** *hlk.* Zenci, fellah. **4.** Koyu esmer veya kara. **5.** *hlk.* Negatif fotoğraf.	***Arap***	***1.*** *Arap halkından olan kimse.* ***2.*** *mec. Esmer veya kara olan kimse, zenci.* ***3.*** *Kurnaz kimse.* ***4.*** *Daha çok çocuklar için kullanılan sevilen, gözde maksatlı kurnaz, yaramaz kimse. (Şkal. 1966, s. 96)*	Türkçede bulunan bazı anlamların karşılığının olmaması sebebiyle anlam daralması ve 3. ve 4. anlamlarda anlam türetme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Arapka	*Bir cins armut.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Arap-tašaci	*Koç yumurtasından yapılan bir yemek. (İbr. 2012, s.26)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
arabi	**1.** Arapça. **2.** *sf.* Araplarla ilgili, Araplara özgü olan.	***Arebica***	*Arap harfleriyle yazılmış ya da basılmış Sırpça Hırvatça metin. (Şkal. 1966, s. 96)*	Kelime türetme.
arda	**1.** *hlk.* İşaret olarak yere dikilen çubuk. **2.** Maden üzerine kazıma yapmak ve çıkrıkta çevrilen şeyleri yontmak için kullanılan çelik kalem. **3.** Ardıl.	***Arzlak (harzlak)***	*Kalibre ; çıkrıkçının kullanmış olduğu tahtadan aletin adı. (Şkal 1966, s.99)*	Halk ağzından geçişle anlam daralması.

	1. Çıkrıkçı kalemi. **2.** Çıkrık iğinin takılacağı, boynuzdan yapılan makaraya (bekere) ilk şeklini veren alet. *(DS.)*			
ardıç	*bit. b.* Servigillerden, güzel kokulu yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık *(Juniperus).*	***Ardič***	*Ardıç (aynı anlamda).*	
		Ardenč	*Ardıç yemişinden yapılan içecek, ardıç suyu. (Şkal. 1966, s.97)*	Kelime türetme.
arka	**1.** Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, ön karşıtı. **2.** Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi. **3.** Geri kalan bölüm, kısım. **4.** Art, peş. **5.** Otururken sırtın dayandığı yer. **6.** İnsanın vücudu, bedeni. **7.** *sf.* Arkada olan, arkada bulunan. **8.** *mec.* Kayırıcı. **9.** *mec.* Geçmiş, geride kalmış zaman.	***Arka***	***1.*** *Sırt, uç kısım.* ***2.*** *Tırpanın körelmiş kısmı.* ***3.*** *Avcı bıçağının kesmeyen, körelmiş kısmı.* ***4.*** *mec. Arka çıkma, torpil, kayırma*.	2. ve 3. anlamlarda ve genel anlamda anlam daralması.
		Arkaš	*Eyerin kalkık olan arka kısmı. (Şkal.1966, s.97-98; Jah. 1999, s. 95)*	Kelime türetme.
arkalık	**1.** Sırt dayamaya yarayan yer. **2.** Sırtında yük taşıyan hamalların yük taşırken kullandıkları arka yastığı, semer, hamal semeri, arkaliç **3.** esk. Ev içinde giyilen kolsuz, kalınca bir tür kısa hırka.	***Arkaluk***	*Sırtı örtmeye yarayan zırhlı kısım. (Şkal. 1966, s. 98)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
armudiye	*esk.* Nazarlık olarak takılan armut biçimindeki altın.	***Armudija***	*Çuhadan yapılan çakşırların üzerinde bulunan armut biçimindeki süsler. (Şkal. 1966, s. 98)*	Yakın anlama geçiş.
arpa	**1.** *bit b.* Buğdaygillerden	***Arpa***	*bit. b. Arpa. (Şkal. 1966, s.98)*	Anlam daralması.

	bir bitki. **2.** Bu bitkinin ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen taneleri. **3.** *argo* Rüşvet.	***Arpaš***	*Arpa kaşası; arpadan yapılan bir tür çorba. (İbr. 2012, s. 27)*	Kelime türetme.
arpacık	**1.** Göz kapağının kenarında çıkan küçük çıban, it dirseği. **2.** Tüfek, tabanca gibi ateşli silahlarda ve nişan alırken gezle birlikte göz ile hedef arasında aynı çizgi üzerine getirilen küçük çıkıntı **3.** Arpa biçiminde şehriye. **1.** Tohumluk soğan. *(DS.)*	***Arpadžik (arpacik)***	*Tohumluk küçük soğan. (Şkal. 1966, s.98)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
arpalık	**1.** Arpa ekilen yer, arpa tarlası. **2.** Arpa konulan yer. **3.** Hayvanın dişinde bulunan ve hayvan yaşandıkça silindiği için yaşını belli eden bir nişan. **4.** *mec.* Karşılıksız yarar sağlanılan yer veya kimse, yemlik. **5.** *tar.* Başmaklık **6.** *tar.* Müftü, kazasker vb. din görevlilerine aylık yerine verilen giyecek, yiyecek vb. şeyler veya para. **1.** Osmanlılarda görevi sona eren ya da emekli olanlara bağlanan ödenek. **2.** genel olarak ileri gelen görevlilere verilen ek ödenek. **3.** İlmiye sınıfının ileri gelenlerine bağlanan ödenek. *(TTS.)*	***Arpaluk***	*Bu kelime Osmanlı İmparatorluğunun tarihi boyunca farklı zamanlarda farklı anlamlar içeriyordu: ücret, maaş, para ya da ihtiyaçlar yerine geçen ek maaş, emeklilik. (Şkal. 1966, s. 98)*	Anlam daralması.

arttırmak	**1.** Artırma işi yapılmak. **2.** Yükseltmek.	***Arterisati, alterisati***	*Açık artırmada daha yüksek bir teklifle yarışmak, artırmak; fiyatını yükseltmek. (Şkal. 1966, s.99)*	Anlam daralması.
arz	**I. 1.** Sunma. **2.** Piyasaya mal sürülmesi. **3.** Yüksek bir makama anlatma, bildirme. **II.** *esk.* En, genişlik. **III.** *esk.* Yer, yeryüzü.	***Arz***	*Yazılı belge, dilekçe, rapor. (İbr. 2012, s.28)*	Türkçedeki 3. anlamdan anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
asaba	**1.** Ölen kimsenin, karısına düşen mal. **2.** Erkek mirasçı, erkek evlat. **3.** İkinci derecedeki akraba. **4.** Dost, arkadaş. **5.** Bir ilde, bir memlekette oturanlar.**6.** Soy, akraba, sülale. *(DS.)*	***Asaba***	***1.*** *Erkek kısmından akrabalar.* ***2.*** *Hukuk terimi olarak: Şeriat kanunlarına göre yasal mirasçılara verilen isim.*	Halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Asabaluk	*Erkek tarafından akrabalık.(Şkal 1966, s.100).*	Kelime türetme ve anlam daralması.
asar	*esk.* Eserler.	***Asar***	***1.*** *İşaretler, izler.* ***2.*** *Edebi ya da sanatsal eserler. (Şkal. 1966, s.100)*	1. anlamda başka anlama geçiş ve genel anlamda anlam genişlemesi.
asker	**1.** Orduda görev yapan erden generale kadar herkes. **2.** Askerlik görevi veya ödevi. **3.** Er. **4.** *sf.* Topluluk düzenine saygısı olan, disiplinli. **5.** *sf.* Yur dun korunması yolunda iyi dövüşmesini başaran.	***Asker (aščer)***	*Asker,ordu. (1.anlamda) (Şkal.1966,s.101)*	Anlam daralması.
		Askeruša	*Askerlerle yatıp kalkan kadın.(İbr. 2012, s.29)*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
asma	**1.** *bot.* Asmagillerden, dalları çardak üzerine yayılan bitkilere genel olarak verilen ad. **2.** Belirli bir tür üzüm veren bitki.	***Asma (hasma)***	***1.*** *Üzüm asması, çardaklı asma.* ***2****. Giriş tarafından değil de iç kısmından tutuşan toprak fırın. (Şkal, 1966, s.101)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
aspur	İki çeneklilerden, Akdeniz	***Aspur***	*Kırmızı renkte ince bir kumaş. (İbr. 2012, s.30)*	Anlam türetme.

	bölgesinde kendiliğinden yetişen veya kültür bitkisi olarak yetiştirilen, sarı, turuncu, kırmızı çiçekli, dikenli tüysüz bitki, yalancı safran, papağan yemi (Çiçeklerinden kırmızı boya, tohumlarından yağ elde edilir).	***Aspurli***	***1.*** *Koyu kırmızı renk.* ***2.*** *mec. Çok kırmızı renk. (Şkal. 1966, s.101)*	Kelime türetme yoluyla anlam genişlemesi. 2. anlamda mecazlaşma.
		Aspurlija, aspura (haspurlija)	*Eskiden Müslümanların kuşak ya da kemer olarak kullandıkları ince kırmızı eşarp, bez; örtünmek için genç gelinlerinde kullandıkları altın pullarla süsler işlenmiş, püsküllü kırmızı peçe. (Şkal, 1966, s.101)*	Kelime türetme yoluyla anlam genişlemesi.
astar	**1.** Giyecek, perde, çanta, ayakkabı gibi şeylerde, kumaşın veya derinin iç tarafına geçirilen ince kat. **2.** Sıva veya boyadan önce sürülen kat.	***Astar***	***1.*** *Giyecek, örtü vb gibi kılıflık kumaş* ***2.*** *Ölüleri sarmak için kullanılan ince beyaz, pamuklu kumaş, astarlık kumaş. (Şkal, 1966, s.101)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
aşçı	**1.** Yemek pişiren kimse, ahçı. **2.** Yemek pişirip satan kimse. **3.** Yemek yenilen dükkan, aş evi, lokanta.	***Aščija (ahčija)***	*Aşçı.(erkek)*	Anlam daralması.
		Aščijnica	*Aşevi, yerel mutfak, lokanta. (Şkal. 1966, s. 102)*	Ek yığılması.
		Aščibula	*Aşçı kadın.*	Kelime türetme.
		Aščinska odžak	*Aşçı ocağı, sıcak tezgah.*	Kelime türetme.
		Aščinski složenac	*Kaymaklı köfte. (İbr. 2012, s.30)*	Kelime türetme yoluyla uzak anlama geçiş.
aşara	Mensup, aşardan ibaret ve mürekkep olan, ondalık, aşari.	***Ašare***	*Kuran' dan on kısımlık sureyi ezberden okuma. (Şkal. 1966, s. 102)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
aşık	**1.** Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun (kimse). **2.** Halk içinde yetişen, deyişlerini sazla söyleyen, sözlü şiir geleneğine bağlı halk şairi. **3.** Sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad. **4.**	***Ašik***	**1.** Aşık, seven kimse **2.** Aşkından dolayı dalgın olan (derviş).	Anlam daralması.
		Ašikovati, ašikovanje, Naašikovati se,	*Sevgili ile aşk sohbetleri üzerine konuşmak, sohbet etmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Zaašikovati se	*Sevgililer arasında aşk sohbeti yapmaya başlamak, hoşça vakit geçirmek. (Şkal, 1966, s.102-103-481-643)*	
		Ašik-pendžer	*Aşıkların aşk sohbeti yaptığı pencere. Aşıklar penceresi.*	Kelime türetme.

	Dalgın, kalender (kimse). **5.** Ahbap, arkadaş gibi bir seslenme.	***Ašik-sazlija***	*Sazıyla aşk şarkıları, sevdalinkalar çalan kimse. (Jah. 1999, s. 98)*	Kelime türetme.
aşılama	**1.**Aşılamak işi. **2.** Yeni aşılanmış ağaç. **3.** Soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katma. **4.** *Sf.* Bu yolla elde edilmiş. **5.** Bitkilerin aşı yoluyla üretilmesi. **6.** *Sf.* Aşılanmış (ağaç).	***Ašlama, aršlama***	*Aşılanmış bir cins kiraz ağacı Allium fistulosum.*	Anlam daralması.
		Karašlama	*Erken yetişen bir kiraz türü. (Şkal, 1966, s.103-398)*	Kelime türetme.
		Ašlamuša,ašlamača	*Kirazlı pide. (İbr. 2012, s.31)*	Kelime türetme.
aşırma	**1.** Aşırmak işi. **2.** *mim.*Yapı çatılarında uzun mertek, aşık. **3.***sf.* Aşırılmış. **4.** *hlk.* Küçük kazan, kova, bakraç. **5.** *ed.* Başkalarının yazılarından bölümler, dizeler alıp kendisininmiş gibi gösterme veya başkalarının konularını benimseyip değişik bir biçimde anlatma, intihal. **6.** Özellikle para aşırma, aşırtı, ihtilas.	***Hašerma, ašerma, ašrma***	***1.*** *Bir şeyi, birşeye geçirme, takma; o şeyi bağlama, birleştirme.* ***2.*** *Bıçak sapı üzerindeki perçin.*	Başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Hašermedžija, ašermedžija	*Bıçaklara perçinler yapan zanaat sahibi, kuyumcu. (Şkal.1966, s. 319)*	Kelime türetme ve terimleşme.
aşk	Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi.	***Ešak***	*Heyecan, coşku (Şkal.1966, s. 271)*	Neden -sonuç ilişkisiyle yakın anlama geçiş.
aşk olsun	**1.** Beğenilmeyecek bir davranış, bir tutum karşısında kınama, sitem bildiren söz. **2.** "Aferin" sözünden daha güçlü olarak bir davranışın, bir tutumun çok beğenldiğini bildiren söz. **3.** *esk.* Dervişler arasında kullanılan selam sözü.	***Aškosum!, ačkosum!, aškolsun!***	*Aferin!, yaşa!. (Şkal.1966,s. 103)*	Türkçedeki 1. anlama kıyasla anlam iyileşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
ateş	**1.** Yanıcı cisimlerin	***Ateš***	*Ateş (1. anlamda).*	Anlam daralması.

	tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr. **2.** Tutuşmuş olan cisim. **3.** Isıtmak, pişirmek için kullanılan yer veya araç. **4.** Patlayıcı silahların atılması. **5.** Vücut ısısı. **6.** *mec.* Öfke, hırs, hınç. **7.***mec.* Coşkunluk. **8.** *mec.* Tehlike, felaket. **9**. *mec.* Bü yük üzüntü, acı.	***Atešlije***	*Ateşli, öfkeli (gözler). (İbr. 2012, s.31)*	Kelime türetme yoluyla anlam daralması.
ateşlik	Ateş yakılan veya konulan yer.	***Atešluk***	*İçinde közün olduğu ve üzerine kahve pişirme cezvesinin konduğu mangalın üst kısmı. (Şkal, 1966, s.104*)	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
atik	**I.** Çabuk davranan, çevik. **II.** *esk.* Eski, eski zamanla ilgili.	***Atik***	***1.*** *Özgür, hür.**2.** Eski, eski zamanla ilgili.*	1. anlamda başka anlama geçiş.
		Atik-mahala	*Eskiden Çingenelerin yaşadığı varoş mahalle. (İbr.2012,s.31)*	Kelime türetme.
atmaca	**1.** zool. Kartalgillerden, ava alıştırılabilen küçük bir yırtıcı kuş **2.** Sapan.	***Atmadža, akmadža***	*Kuşları avlamakta kullanılan eğitimli yırtıcı bir kuş.(Şkal, 1966, s.105)*	Anlam daralması.
aydamak, haydamak	Hayvanları sürmek, götürmek. *(DS.)*	***Ajdamak***	*Değnek, sopa. (Şkal. 1966, s. 76)*	Halk ağzından geçiş ve sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş. Aynı zamanda ad aktarması.
aydın	**1.** Işık alan, ışıklı, aydınlık. **2.** Kültürlü, okumuş, görgülü, ileri düşünceli (kimse). **3.** Kolayca anlaşılacak kadar açık, vazıh (söz veya yazı).	***Ajdin***	*Aydınlık, açık, şanslı. (İbr. 2012, s.9)*	Anlam daralması.
aygır	Damızlık erkek at.	***Ajgir***	*Damızlık erkek at (Şkal.1966, s.77)*	
		Ajgiruša, ajgirača	*İri yarı kadın.*	Kelime türetme. Doğadan insana deyim aktarması ve de benzetme yoluyla anlam kötüleşmesi.

		Ajgirovit	***1.*** *İğdiş edilmemiş (at).* ***2.*** *mec. Erkeklere hakaret maksatlı söylenen söz: şehvet düşkünü.(İbr. 2012, s.10)*	Ek yığılması. Doğadan insana deyim aktarması ve de benzetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
ayrık	**1.** Ayrık otu. **2.** *Sf.* Ayrılmış. **3.** *Sf.* Ayrı tutulan, başkalarına benzemeyen, ayrıcalı, müstesna. **4.** *Sf.* Kural dışı. **5.** *Sf.* Düzgün ve uygun olmayan, çarpık.	***Ajrik***	*Ayrık otu, kuş otu. (İbr. 2012, s. 10)*	Anlam daralması.
ayvaz	**1.** Koca, erkek, eş. **2.** *esk.* Savaş gemilerinde çalışan cerrah yardımcısı. **3.** *tar.* Büyük konaklarda mutfak ve yemek hizmetlerinde çalıştırılan uşak.	***Ajvaz***	*Uşak, hizmetli; Bey, paşa konaklarında idareci. (İbr. 2012, s.10)*	Anlam daralması.
azat	**1.** Serbest bırakma. **2.** *esk.* Okullarda paydos. **3.** Serbest bırakılmış olan.	***Azad, azat***	*Azat edilen, hür. (Şkal, 1966, s.106)*	Anlam daralması.
azman	**1.** Aşırı gelişmiş. **2.** Azma. **3.** Kerestelik tomruk **1.** Beş yaşını geçmiş davar. **2.** İğdiş edildiği, enendiği halde erkekliğini kaybetmemiş koç, boğa. **3.** Enenmiş, iğdiş edilmiş koç, keçi. *(DS.)*	***Azman***	*İğdiş olmamış koç. (Şkal, 1966, s.107)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
azrail	**1.** Tanrı buyruğu ile insanların canını almakla görevlendirilen melek. **2.** Ölüm meleği.	***Azrail***	*Ölüm meleği.*	
		Azrailovo oko (Azrail gözü)	*Ayçiçeği. (Şkal, 1966, s.107)*	Argolaşma ve benzetme yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
bap	**1.** Kapı. **2.** Kitaplarda bölüm, başlık. **3.** Konu, husus. **4.** *Din b.* Arap dil bilgisinde mastar çeşitlerinden her biri.	***Bab***	***1.*** *İmamlık eğitimindeki öğrencinin alabileceği en yüksek mertebenin adı.* ***2.*** *Kapı, Bab-ı Ali.* ***3.*** *Mısra bölümü. (İbrahimoviç, s. 37)*	Sözcükte önem kayması. 1. anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş.

baba	**1.** Çocuğu olmuş erkek. **2.** Bir çocuğa göre kendisinin dünyaya gelmesinde etken olan erkek. **3.** esk. Tarikatların bazısında tekke büyüğü. **4.** Bu gibi kimselere verilen unvan. **5.** Ata.	***Babo***	*Çocuğu olmuş erkek.*	Anlam daralması.
		Baba	***1.*** *İyi, saygı duyulan ya da dindar yaşlı kişilere verilen ünvan ya da lakap.* ***2.*** *Derviş şeyhi ünvanı. (Şkal. 1966, s.109);* ***3.*** *Yeni doğan bebeklerin göbek bağını kesen kadın; ebe.* ***4.*** *Değirmen tekerleğinin bir parçası. (Jah.1999, s.100)*	3. ve 4. anlamlarda başka anlama geçiş.
		Babazeman (baba + zeman)	*Eski dönemlerden, eski zamanlardan.*	Kelime türetme.
		Šukunbaba, čukunbaba (šukun +baba)	*Ninenin ninesi. (Şkal. 1966, s.109-592)*	Kelime türetme.
babalık	**1.**Baba olma durumu. **2.** Üvey baba. **3.** Kayınbaba, kayınpeder.	***Babaluk, babovina***	***1.*** *Babadan kalan miras.* ***2.*** *Kayınpeder. (Şkal. 1966, s.109)*	1.anlamda uzak anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
babayani	Gösterişi ve özentisi olmayan.	***Ba-ba***	*Enayilik; düşüncesizlik, aptallık. (Şkal. 1966, s.109)*	Anlam kötüleşmesi.
baca	**1.** Dumanı ocaktan çekip havaya vermeye yarayan maden veya kagir yol. **2.** Su yolu, lağım, maden ocağı gibi yer altı yapılarının hava deliği.	***Badža***	***1.*** *İçinden dumanın çıktığı evin çatısındaki açıklık. (Şkal.1966, s. 110- 111);* ***2.*** *Tüfek ateşleme deliği. (İbr. 2012, 38)*	Şkalyiç'te anlam daralması, İbrahimoviç'te anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
		Badženjača, badžengnjača	*Bacası olan eski köy evlerinde bacayı açmaya yarayan uzun sopa. (Şkal.1966, s. 110- 111)*	Kelime türetme.
		Badžica	*Küçük baca. (Jah. 1999, s. 101)*	Kelime türetme.
bacak	**1.** Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü. **2.** Hayvanlarda yürümeye veya atlamaya yarayan organ. **3.** Bazı şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri, ayak. **4.** (Oyun kağıtlarında) Oğlan, vale.	***Badžak (batak)***	*Bacak (1. anlamda).*	Anlam daralması.
		Batak	*Tavuk butuna verilen ad.*	2. anlamdan anlam daralması.
		Kara-batak	*Tavuk butunun üst kısmına verilen ad.*	Kelime türetme.

bacı	**1**. Kız kardeş. **2.** Bir evde uzun zaman çalışmış kadınlara verilen ünvan. **3.** *hlk.* Büyük kız kardeş, abla. **4.** *esk.* Tarikat şeyhlerinin karısı.	***Badža***	***1.*** *Kadın; yoksul kadın* ***2.*** *Yaşlı bayan ev hizmetçisi, yaşlı bayan aşçı.*	Anlam kötüleşmesi.
		Badžikaduna (badži+ kaduna)	*Kadın, eş (Batı Bosnada). (Škal. 1966, s.111)*	Ek yığılması.
baçdar, baççı	**1.** Baç alan kimse. **2.** Yol güvenliğini sağlaması karşılığı olarak belli yerlerde belli tarifeye göre para alan görevlinin sanı.	***Bаždar***	***1.*** *Bacdar ücreti, gümrük vergisi ödeyen kimse* ***2.*** *Ölçü alan kimse, kantarcı; ölçüm kontrolörü.*	1. anlamda karşıt anlama geçiş.
		Bаždarica, bаždarkinja	*Bacdar, gümrük vergisini ödeyen kadın.*	Kelime türetme.
		Bаždarina	*Baç, gümrük vergisi. (Škal. 1966, s.127)*	Kelime türetme.
badem	**1.** *bot.* Gülgillerden, yurdumuzun her yerinde yetişen ağaç. **2.** Bu ağacın yaş veya kuru yenilen yemişi.	***Badem-pirlit***	*Evde dokunan ve bademe benzeyen şekillerle renklendirilen bez.*	Benzetme yoluyla kelime türetme.
		Badem-zejtin	*Badem yağı. (Škal. 1966, s. 110)*	Kelime türetme.
		Bademovina	*Badem ağacı. (Jah. 1999, s.101)*	Kelime türetme.
		Bademli	*İçinde badem olan pasta. (İbr.2012, s. 38)*	Söz eksiltme.
bağa	**1.** *hlk.* Kaplumbağa. **2.** Deniz kaplumbağasının kabuğu. **3.** Kaplumbağa kabuğu **4.** Kaplumbağa kabuğundan yapılmış veya bu kabuğu andırır biçimde olan **5.** Ur.	***Baga***	***1.*** *Büyükbaş hayvanların ya da özellikle atların toynaklarında görülen hastalık; ur.* ***2.*** *Ayağında nasır olan kimse.*	1. anlamda anlam daralması. 2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Bagav	*Ayağında bağa olan, bağa hastalığından ağrı çeken kimse.(Škal. 1966, s.111)*	Ek yığılması.
		Baga-kašika	*Deniz kaplumbağası kabuğundan yapılan kaşık. (İbr. 2012,s.39)*	Kelime türetme.
bağan	**1.** Vakti gelmeden ölü doğan yavru, düşük. **2**. Ölü doğan kuzunun derisi.	***Bagana, bagane***	*Ölü doğan ya da yeni doğmuş siyah renkteki kuzu derisi.*	Anlam daralması.
		Bagane	***1.*** *Yavru kuzu.* ***2.*** *mec. Çocuk. (Škal.1966, s.111)*	1.anlamda karşıt anlama geçiş ve anlam iyileşmesi. 2.anlamda benzetme ve doğadan insana deyim aktarması

				yoluyla anlam genişlemesi.
bağanak	**1.** Doğum vakti gelmeden hayvan karnından çıkarılan yavru. **2.** Keçi ve koyun tırnağı. *(DS.)*	***Baganak***	*Toynak. (İbr. 2012,s.39)*	Halk ağzından geçiş. Türkçedeki 2. anlama göre anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
bağlama	**1.** Bağlamak işi. **2.** Üç çift telli bir saz. **3.** Yapılarda duvarları birbirine bağlayan kiriş, putrel vb.	***Balgama, baglamica***	***1.*** *Kapı ve pencere kanatlarının açılıp kapanmasına yardımcı olabilmesi için ahşap gözlere bağlanan demir menteşe.* ***2.*** *Üç telli bir tambura çeşidi. (Şkal. 1966, s.112)* ***3.*** *İktidarsız erkek.*	1. anlamda "bağlamak" fiilinden yakın anlama geçiş. 3. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Baglamaš	*Sersem, salak adam. (Jah.1999, s. 101-102)*	Kelime türetme ve mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
bahar	**1.** Kış ve yaz arasındaki mevsim; ilkyaz, ilkbahar. **2.** Bu mevsimde ağaçlardan açan çiçekler ve yapraklar. **3.** *mec.* Gençlik çağı.	***Behar, mehar***	*Meyve ağacının çiçeği.*	Anlam daralması.
		Beharati, beherati, Izbeharati, Obehariti	*Çiçeklenmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Behar-čiftijane	*Üzerinde çiçek desenleri olan kadın donu, şalvar.*	Kelime türetme.
		Beharli	*Çiçeklenmiş olan, çiçekli. (Şkal. 1966, s.131-354-497)*	Kelime türetme.
		Beharije	*Çiçekler için yazılan şarkılar.*	Kelime türetme.
		Beharka	*Bir tür dişi av köpeği, zağar.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Probeharati	***1.*** *Meyve ağaçlarının çiçek açması.* ***2.*** *mec. Saçın beyazlamaya başlaması, saça ak düşmesi. (Jah. 1999, s.113)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda benzetme ve doğadan insana deyim aktarması yoluyla başka anlama geçiş.
bahçe	**1.** Sebze yetiştirilen yer, bostan. **2.** Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer.	***Baščа, bašta, bahča***	***1.*** *Bahçe.* ***2.*** *Meyve bahçesi. (Şkal.1966, s. 123)*	
		Baščenjak	*Bahçe tütünü.*	Kelime türetme.
		Baščica	*Küçük bahçe.*	Kelime türetme.

		Baščine	*Bahçede yetişmiş ürünler. (Jah.1999, s. 109)*	Kelime türetme.
bahil	**1.** Hasis, cimri. **2.** Avare, başıboş, serseri.	***Bahil***	***1.*** *Cimri* ***2.*** *Kıskanç, haset. (Şkal. 1966, s. 112)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
bahşiş	Yapılan bir hizmete ödenen ücretten ayrı olarak fazladan verilen para, kahve parası.	***Bakšiš***	***1.*** *Hediye, armağan; bir hizmet karşılığında verilen mükafat, ödül.* ***2.*** *Bahşiş, kahve parası.*	
		Obakšičiti	*Hediye etmek (Şkal.1966, s.117-497)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
bahtsız	Bahtı kötü olan, mutsuz, talihsiz.	***Baksuz***	***1.*** *Şansı olmayan kimse, kötü şanslı.* ***2.*** *Başkalarına şanssızlık getiren kimse.* ***3.****Şanssızlık, bahtsızlık.*	2. ve 3. anlamlarda dilbilgisel anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Baksuznik	*Başkalarına şanssızlık getiren kimse. (Şkal.1966, s.115)*	Ek yığılması.
bakkallık	Bakkalın işi.	***Bakaluk***	***1.*** *Bakkallık mesleği.* ***2.*** *Bakkal dükkanı.* ***3.*** *Bakkal kıyafeti. (Şkal. 1966, s.115)*	2. ve 3. anlamlarda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
bakam	Baklagillerden , odunundan kırmızı boya çıkarılan bir ağaç, bakkam.	***Bakam***	*Bakam bitkisinden çıkarılan ve makyaj maddesi olarak kullanılan madde.*	
		Bakamiti se, Nabakamiti se	*Yüzü bakam ile boyamak, kırmızılaştırmak. (Şkal. 1966, s.115-481)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
bakır	**1.** Doğada serbest veya birleşik olarak bulunan, ısı ve elektriği iyi ileten kolay dövülür ve işlenir olduğundan eski çağlardan beri türlü işlerde kullanılan, kızıl renkli element. **2.** Bakırdan yapılmış kap. **3.** Bakırdan yapılmış.	***Bakar***	***1.*** *Metal.* ***2.*** *Bakırdan yapılan kaplar.*	Anlam daralması.
		Bakarlija	*Bakraç, kazan.*	Kelime türetme.
		Bakrenjak	*Bakırdan yapılan para ya da başka bir nesne.*	Kelime türetme.
		Bakrsuz	*Kalaysız, kalayı dökülmüş bakır kap. (Şkal. 1966., s.117)*	Kelime türetme.
balaban	**1.** *hlk.* İri, büyük. **2**. Şişman, gürbüz (kimse, çocuk). **3.** Atmaca, doğan benzeri yırtıcı kuş.	***Balaban***	***1.****İri ,ağır kimse* ***2.*** *İri bir horoz türü.* ***3.*** *Kocaman, geniş kazık.* ***4.*** *Balabankuşu. (Şkal. 1966., s.117);* ***5.*** *Eğitilmilş ayı.* ***6.*** *Davul çalmakta*	2. ve 3. anlamlarda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. 4. anlamda söz eksiltme.

			kullanılan çubuk. (İbr. 2012, s.42)	5. ve 6. anlamlarda başka anlama geçiş.
bali, baliye	**1.** Eski, köhne. **2.** Zayıf ve çürümüş olan şey. *(OS.)*	***Balija***	***1.*** *Müslüman köylü, ilkel. Soylu ve eğitimli dünyaya ait olmayan halktan kimse.* ***2.*** *Bosna Hersek Müslümanları için kullanılan küfürlü adlandırma.* ***3.*** *Genellikle vahşi ve kaba insanlara verilen adlandırma. (Şkal. 1966, s.118)*	Argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Balinče	*Bosnalı müslüman çocuklara söylenen aşağılayıcı söz.*	Kelime türetme ve argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Balinkuša	*Müslüman kadınlara söylenen aşağılayıcı söz. (Jah. 1999, s. 105)*	Kelime türetme ve argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
Balkan	Sarp ve ormanlık sıradağ. **1.** Sık ormanlık, çalılık, fundalık yer. *(DS.)*	***Balkan***	*Balkan yarımadası. (Şkal. 1966, s. 118)*	Söz eksiltme. Anlam daralması.
		Balkan	*Tepe.*	Bütün-parça ilişkisiyle anlam daralması.
		Balkanac	***1.*** *Balkanlı kimse, düşünce olarak; güneyli, ilkel kimse.* ***2.*** *Bir cins av köpeği, zağar. (Jah. 1999, s. 105-106)*	1. anlamda anlam kötüleşmesi. 2. anlamda başka anlama geçiş.
balsara	**1.** Bilhassa meşe ağacında görülen bir çeşit yapışkan parazit bitki (arılar bu bitkiden bal alırlar). **2.** Bostan yapraklarının ve karpuzun güneşe gelen kısmının sararması.	***Balsara (basra, bastra)***	*Asma yapraklarının üzerindeki hastalık. (Şkal. 1966, s. 118)*	Anlam daralması.
balık	*Hay.b.* Omurgalılardan, suda yaşayan solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.	***Baluk***	***1.*** *Balık.* ***2.*** *Balıkotu.* ***3.*** *Yünlü dokumalarda bir nakış türü, alaca. (Şkal.1966,s.119);* ***4.*** *Ergenlik. (İbr.2012,s. 43)*	2. anlamda söz eksiltme. 3. ve 4. anlamlarda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi
balık otu	*bit. b.* Cava ve Malabar' da	***Balukot (baluk)***	***1.*** *Balık otu. Anamirta paniculata.* ***2.*** *Balıkları*	

	yetişen, zehirli meyvesiyle balıkları sersemleterek avlamaya yarayan bir bitki. *(Anamirta)*		*avlamak için kullanılan ot karışımı topak, balık zehiri. Bu yemlerle balıkları sersemleterek daha kolay tutulmaları sağlanıyor.*	
		Zabalukotitise	*Balık otuyla (balığı) sersemletmek. (Şkal.1966, s. 119-643)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
balyemez	*esk.* Kara ve deniz savaşlarında kullanılan, orta çapta, uzun menzilli, tunçtan top.	***Baljemez***	***1.*** *Büyük çapta uzun menzilli eski bir top. (Şkal.1966, s. 109);* ***2.*** *Dar kafalı, sersem adam. (Jah. 1999, s. 106).*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
bando	**1.** *müz.* Türlü üflemeli ve vurgulu çalgılardan oluşan ve genellikle geçit törenlerinde kullanılan mızıkacılar topluluğu veya takımı, mızıka. **2.** *mec.* Takım, topluluk.	***Banda***	*Ordu müziği; müzik. (Şkal.1966, s. 120)*	Anlam daralması.
banyo	**1.** Yapılarda, içinde yıkanılan bölüm. **2.** Banyo küvetinde yıkanma işi. **3.** Tedavi amacı ile hazırlanan ilaçlı su. **4.** Vücudun bir bölümünü veya bütününü, fiziksel veya kimyasal bir etki altında bir süre bulundurma işlemi.	***Banja***	***1.*** *Hamam; yıkanılan bölüm.* ***2.*** *Evdeki banyo, hamam.* ***3.*** *Şifalı hamam, kaplıca.* ***4.*** *argo Rahat ve yeterli olan şey.*	3. anlamda parça- bütün ilişkisinden anlam genişlemesi. 4. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Banjati se	***1.*** *Hamamda iyileşmek, tedavi görmek.* ***2.*** *İçi su dolu küvette uzanmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Banjica	***1.*** *Küçük banyo, hamam.* ***2.*** *Yalnızca küçük çocukların yıkandığı küçük banyo, çocuk küveti. (Jah. 1999, s. 107)*	Kelime türetme. 2. anlamda anlam daralması.
bardak	**1.** Su ve benzeri şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap. **2.**Bir bardağın alacağı miktar. **3.** *hlk.* Toprak testi.	***Bardak***	***1.*** *İbrik şeklinde içine su koyulan topraktan kap.* ***2.*** *İçine rakı ya da şarap konulan tahtadan, topraktan ya da bakırdan yapılmış kap ya da fıçı.*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
		Šeho- bardak	*Abdest almak için kullanılan toprak ibrik, testi. (Şkal.1966, s.120)*	Kelime türetme.

	1. Toprak testi, küçük testi. *(DS.)*	***Bardaklija***	*İri bir cins erik, bardak eriği. (Şkal. 1966, s.120-121)*	Söz eksiltme.
		Bardačić	*Küçük maşrapa. (İbr.2012,s.44)*	Kelime türetme.
barhana	**1.** *hlk* Kafile, küçük kervan, göç. **2.** Göç eşyası, ev eşyası. **1.** Toplantı, parti, fırka, dernek. *(DS.)*	***Barhana***	*Gürültülü sevinç, keyif; topluca müzik çalıp, şarkı söyleme.*	Neden sonuç ilişkisinden başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Zbarhaniti	*Birlikte çalıp tek bir ağızdan şarkı söylemek. (Şkal. 1966, s.121-649)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
barut	Ateşli silahla bir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, patlayıcı madde.	***Barut***	*Barut (aynı anlamda). (Şkal.1966,s.121)*	
baruthane	Barut yapılan veya saklanan yer.	***Baruthane***	*Barut üretilen ve saklanan yer. (Şkal.1966,s. 121)*	Kelime türetme.
		Barutkarhana	*Barut üretilen bina. (İbr. 2012, s.45)*	Ek yığılması.
basamak	**1.** Bir yere çıkarken veya bir yerden inerken basılan ve art arda gelen, birbirinden belirli aralıklarla yükselen düz yüzeylerden her biri. **2.** Derece, aşama, kerte. **3.** *mec.* Bir amaca ulaşmak için yararlanılan kişi, durum veya yer. **1.** Merdiven, el merdiveni, merdiven basamağı. *(DS.)*	***Basamak***	*Merdiven basamağı. (Şkal. 1966, s.121)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
basarık	Dokuma tezgahlarının ayaklığı.	***Basadžik***	*Terzilerin ütü yapmakta kullandığı tezgah. (İbr.2012, s.48)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
baskı	**1.**Bir eserin basılış biçimi, durumu. **2.** Bası sayısı. **3.** Bir eserin tekrarlanarak yapılan baskı işlemlerinden her biri, edisyon **4.**	***Baskija***	*Özellikle çayır ve tarlalarda çit yapmakta kullanılan ince tahta kazık. (Şkal. 1966, s.212)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
		Baskijaš	*Baskı üreten kimse. (Jah. 1999, s. 108)*	Türkçedeki 3. anlam üzerinden kelime türetme.

	Giysinin içine kıvrılıp dikilen kenarı. **1.** Duvar örülürken taş veya tuğla aralarına konulan ağaçlar. ***(****DS.)*			
basma	**1.** Basmak işi. **2.** Gazete, dergi, kitap vb. bası ile hazırlanmış yazılı şeyler, matbua. **3.** İskambil kağıdı ile oynanan bir oyun. **4.** Üzerinde bası ile yapılmış renkli biçimler bulunan pamuklu kumaş.	***Basma***	***1.*** *Kadın elbisesi dikmek için kullanılan renkli pamuklu kumaş.* ***2.*** *Basım, kitap basımı.(Şkal. 1966, s.121*) **3.** *Kemik tozlarından yapılan yumurta şeklindeki çanak, kase.*	Anlam daralması ve 3. anlamda başka anlama geçiş.
		Basmeli	*Basmadan veya renkli pamuklu dokumadan şalvar. (Jah, 1999, s. 108)*	Türkçedeki 4. anlam üzerinden anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
basmak	**1.** Ayak tabanı vücudun veya bacağın ağırlığını verecek bir biçimde bir yere veya bir şeyin üstüne koymak. **2.** (Küçük çocuklar için) Ayakta durabilmek. **3.** Bir şeyi, üzerine kuvvet vererek itmek. **4.** Sıkıştırarak yerleştirmek. **5.** Bası işi yapmak, tabetmek. **6.** Baskın yapmak. **7.** Bir kimse bir yaşa girmek. **8.** Duman, sis vb. çevreyi kaplamak, çökmek. **9.** *Mec.* Bir şeyin etkisinde kalıp eziklik, üzüntü ve ağırlık duymak.	***Basati***	***1.****Basmak, ezmek (zor yürüyüşlerde).*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Bazati	***2.*** *Gezmek, boş boş dolaşmak.*	
		Bastisati	*Yağmalamak, baskın yapmak, ele geçirmek.*	Türkçedeki 6. anlamla anlam eşleşmesi.
		Nabasati	*Bir şeye vurmak,bastırmak, ezmek.*	Türkçedeki 1.anlamla anlam eşleşmesi.
		Zabasati	*Yoldan sapmak, yolunu kaybetmek, batmak, gözden kaybolmak. (Şkal.1966, s.121-122-481-643)*	Mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
baş	**1.** İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan, vücudun	***Bašetast***	*Koca kafalı. (İbr. 2012. S.46)*	Kelime türetme ve argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.

	üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser. **2**. Bir topluluğu yöneten kimse. **3.** Başlangıç. **4.** Temel esas.	***Bašica***	*İlk damla, (rakı piştiğinde) kazandan gelen ilk rakı.*	Kelime türetme.
		Bašuna	***1.*** *Kuzu kellesi.* ***2.*** *Koca kafa (insanda). (Škal.1966, s.123-125)*	Kelime türetme. 1. anlamda anlam daralması. 2. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Bašabaš	*Şef, en büyük baş. (İbr. 2012, s.46)*	Ek yığılması.
başa	**1.** Ağabey. **2.** İleri gelen.	***Baša***	***1.*** *Yaşlılar, İleri gelenler, soylular.* ***2.*** *Soylu, varlıklı kimselere verilen ünvanlar.* ***3.*** *Yeniçeri, yeniçeri unvanı.*	3. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
Başçarşı	Saraybosna'da bir mahalle ismi.	***Baščaršija***	*Saraybosna'da bir çarşının ismi. (Škal.1966, s. 123)*	
		Baščaršijski sahan	*Bir yemek adı. Bir tabakta üç çeşit yemek halinde servis edilir (kebap,dolma ve sarma). (İbr.2012,s.46)*	Kelime türetme ve terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
başıbozuk	**1.** Düzensiz topluluk. **2.***tar.* Askerlerin arasına katılmış sivil savaşçı. **3.** *sf.* Karışık, içinden çıkılamayan.	***Bašibozuk***	*Yağmalamada büyük zararlar veren düzensiz askerlerden oluşmuş silahlı birlik. Daha sonraları topraklarımızda bulunan düzenli Osmanlı ordusuna da bu tabir verilmiştir. (Škal. 1966, s.123)*	zaman içerisinde parça -bütün ilişkisinden anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
başkalık	Alışılana benzememe, değişik olma durumu, değişiklik.	***Baškaluk***	***1.****Başka türlü yaşam.* ***2.*** *Genel olarak diğerlerinden ayrılmış, özel oda, özel ev. (Škal.1966, s.124)*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
başlı	Başı olan.	***Bašlija (baja)***	*Başlı iğne, toplu iğne, süs iğnesi. (Škal. 1966, s. 124)*	Anlam türetmesi yoluyla anlam daralması.
başlık	**1.** Genellikle başı korumak için giyilen şapka, serpuş**. 2.** Üst giysilerinin yakalarına takılı başlık, kapüşon. **3.** Hayvan	***Bašluk***	***1.*** *Müslüman mezar taşı (dikey oymalı taş ya da ucu sivriltilmiş tahta) ölenin mezarında baş tarafına dikildiğinden bu ad verilmiştir.* ***2.*** *Başlık (atın koşum takımlarından bir bölüm)*	1. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	koşumunun başa geçirilen bölümü **4.** Bir sütunun, bir direğin tepeliği **5.** Kağıt veya zarf üstüne basılmış ad ve adres, antet. **6.** Bir yazının, bir kitabın bölümlerinin başına konulan ve konuyu kısaca tanıtan ibare. **7.** Başlık parası.		***3.*** *Yağmurluk şapkası,kapüşon, bayan şapkası (Şkal. 1966, s. 124)*	
batakçı	**1.** Borcunu ödememeyi alışkanlık edinmiş (kimse). **2.** Eline geçen parayı batıran (kimse).	***Batakčija, batagdžija***	*Sahip olduğu varlığı savurarak harcayan ve onu batıran kimse. İsrafçı kimse.*	Anlam daralması.
batakçılık	Batakçı olma durumu.	***Batakčiluk, batagdžiluk***	*İsrafçılık, varlığını savurarak harcama. (Şkal. 1966, s. 125)*	
		Batak	*Batakçı ile aynı anlamda. (Şkal. 1966, s. 125)*	Ek eksiltme.
		Batakluk	*Batakçılık ile aynı anlamda (Şkal. 1966, s. 125)*	Ek eksiltme.
batmak	**1.** Bir sıvının üstündeyken içine gömülmek. **2.** İflas etmek. **3.** Kirlenmek. **4.** Saplamak **5.** Hoşa gitmeyen bir duruma uğramak. **6.** Yok olmak. **7.** *mec.* Daha kötü bir duruma uğramak.	***Batisati***	*Ölmek, gebermek. (Şkal. 1966, s.126)*	Argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
battal	**1.** İşe yaramaz, kullanılmaz. **2.** Alışılmış olandan büyük.	***Batalija***	*Bozuk, kullanılmaz, terkedilmiş olan şey.*	Anlam daralması.
		Bataliti	***1.*** *Bozmak, harabetmek* ***2.*** *mec. Sıyrılmak, terketmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla uzak anlama geçiş.
		Obataliti, Pobataliti (se)	*Bozmak, bozulmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Zabataliti	*Göz ardı etmek, boşlamak, ihmal etmek. (Şkal. 1966, s.125-497-520-643)*	Soyutlayıcı deyim aktarması yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.

batıl	**1.** İnançlar bakımından gerçek olmayan. **2.**Çürük, temelsiz, asılsız. **3.** Boş, beyhude. **4.** Geçersiz.	***Batil***	*Sapık, düzenbaz, sahtekar.(Şkal. 1966, s.126)*	Başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Batilluk	*Yanlış öğreti. (Jah.1999, s.110)*	Ek yığılması yoluyla anlam daralması.
batırmak	**1.** Bir şeyin sıvı veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak. **2.** Bir işte kazanç sağlamaz duruma gelmek. **3.** Yitirmek **4.**Bir kimseyi çekiştirip iyice kötülemek. **5.** Mahvetmek.	***Baterisati***	***1.*** *Maddi olarak çökmek, batmak, malını ya da ticari malını kaybetmek.* ***2.*** *Mahvolmak, savurganlıkla harcamak. (Şkal. 1966, s.126)*	Anlam daralması ve 2. anlamda yakın anlama geçiş.
bayatlamak	**1.** Bayat duruma gelmek, tazeliğini yitirmek. **2.** *mec.* Güncelliğini, önemini, özelliğini yitirmek.	***Obajatiti, Zabajatiti***	***1.*** *Tazeliğini kaybetmek. kabuk tutmak, köhnemek.(Şkal.1966, s. 497);* ***2.*** *Yaşlanmak, bunamak. (Jah.1999, s. 396-542)*	2. anlamda argolaşma ve doğadan insana deyim aktarması
bayrak	**1.** Milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dik dörtgen biçiminde kumaş. **2.** *mec.*Öncü. **3**. *mec.*Simge, sembol.	***Bajrak, barjak***	***1.*** *Bayrak* ***2.*** *Bir resmi geçitte kendi bayrağını taşıyan birim ya da askeri birlik.*	2. anlamda "bayraktar" kelimesinden ek eksiltme. Genel anlamda anlam daralması.
		Bajraklija (barjaklija)	*Kuyruklu yıldız. (Şkal. 1966, s. 113)*	Kelime türetme ve benzetme yoluyla başka anlama geçiş.
bayram	**1.** Milli veya dini bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler. **2.** *mec.* Sevinç, neşe.	***Bajram***	*Müslümanların dini bayramı. (Şkal. 1966, s.114-115)*	Anlam daralması.
		Bajram- tarak	*mec. İşsiz, aylak kimse (Jah. 1999, s. 103).*	Kelime türetme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
bayramlık	**1.** Bayramlarda verilen armağan. **2**. *sf.* Bayrama özgü olan.	***Bajramluk***	*Bayram hediyesi, bayramda verilen hediye. (Şkal. 1966, s.114-115)*	Anlam daralması.
baytar	Veteriner.	***Bajtar***	*Alıcı ve satıcı arasında bulunan arabulucu, aracı. (İbr. 2012, s.41)*	Başka anlama geçiş.

bedava	**1.** Karşılıksız, parasız, emeksiz, caba. **2.** Çok ucuz. **3.** *zf.* Herhangi bir bedel ödemeden.	***Badava***	***1.*** *Ücretsiz; çok ucuz.* ***2.*** *Boşuna, boş yere.*	2. anlamda anlam kötüleşmesi.
		Zabadava	*Boşuna, boş yere.(Şkal.1966, s.110-643)*	Ek yığılması.
bedavacı	Her şeyi bedavadan sağlamaya çalışan kimse, beleşçi, abacı, lüpçü.	***Badavadžija***	*Hiçbir şey yapmadan zamanını geçiren kimse.*	Yakın anlama geçiş.
		Badavadžisati	*Hiçbir şey yapmayarak zamanı boşa geçirmek, avarelik yapmak. (Şkal. 1966, s.110)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
bedel	**1.** Değer, fiyat, kıymet. **2.** Bir şeyin yerini tutabilen karşılık. **3.** Eşit, denk **4.** Askerlik yapmamak veya yapılacak süreyi kısaltmak isteyenlerin devlete ödedikleri para. **5.** Başkasının adına ve onun parası ile hacca giden kimse.	***Bedelj***	***1.*** *Bedel, vekil.* ***2.*** *Eski Osmanlı ya da Avusturya ordusunda genellikle para karşılığında başkasının yerine askerlik yapan kimse.* ***3.*** *Askerlik hizmetini satın alma.* ***4.*** *Başkasının adına ve onun parası ile hacca giden kimse. (Şkal. 1966, s. 128)*	2. anlamda yakın anlama geçiş.
		Bedeluk	*Karşılık, bedel. (Jah. 1999, s. 112)*	Anlam daralması.
beden	**1.** Canlı varlıkların maddi bölümü, vücut. **2.** Vücudun, baş, kol ve bacak dışında kalan bölümü, gövde. **3.** Giysilerde ölçü **4.** Kale duvarı.	***Bedem, beden***	***1.*** *Şehrin etrafını çeviren kalın duvar; kale duvarı.* ***2.*** *Sıradağlar. (Şkal. 1966, s.128)*	2. anlamda Türkçedeki 4. anlamdan benzetme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
bedevi	**1.** Çölde, çadırda yaşayan göçebe. **2.** *mec.*Böyle bir hayat sürdüren kimse. **3.** Bedevilik tarikatından olan derviş.	***Bedevija***	*Arap soylu kısrak, arap kısrağı. (Şkal. 1966, s 128)*	Başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
bekar	**1.** Evlenmemiş kimse. **2.** Evli olduğu halde ailesinden ayrı, yalnız yaşayan kimse.	***Beća r***	***1.*** *Evlenmemiş, ailesinden ayrı yalnız yaşayan erkek kimse.* ***2.*** *Ayyaş, işsiz, işe yaramaz kimse.*	2 anlamda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Beća rac	*Bekar kelimesi ile başlayan, belirli bir melodisi olan neşeli bir şarkıya verilen isim.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Beća rovati	*Bekar hayatı yaşamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Beća ruša	***1.****Bekar ve serbest bir hayat yaşayan kadın.* ***2.***	Kelime türetme.

			Ergenlik sivilcesi. (Şkal. 1966, s.127-128)	1.anlamda anlam kötüleşmesi. 2. anlamda başka anlama geçiş.
		Bećarski-ćevap	*Bir tür yemek. (Jah. 1999, s. 111)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
bekri	İçkiye düşkün, içkici, ayyaş.	***Bekrija***	*Keyif alarak içen, sarhoş, ayyaş.*	
		Bekrijati	*Alem yapmak, ayyaşlık etmek.* **(***Şkal. 1966, s.133)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
bela	**1**. İçinden çıkılması güç, sakıncalı durum. **2.** Büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse. **3.** Hak edilen ceza. **4. (**İstenmedik bir davranışa zorlayan**)** Etki.	***Belaj***	*Şanssızlık, talihsizlik, bela.*	Anlam daralması.
		Belajisati, belaisati	*Zorlanmak, güç bir hayat yaşamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
belalı	**1.** Yorucu, üzücü, can sıkıcı. **2.** Kavgacı, şirret. **3**. Yolsuz kadının zorba dostu.	***Belajli***	*Talihsiz, birçok derdi ve sıkıntısı olan kimse.*	Yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Nabelajisati, Nabelajiti	*Kötü birşeye bulaşmak, belaya bulaşmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
bellik	**1.** İşaret, marka. **2.** Ayraç	***Beluk, benluk***	***1.*** *Yelek, kadın yeleği.* ***2.*** *Kollu, kolsuz hem erkek hem kadın için kumaştan yapılan bir çeşit giysi. (Şkal. 1966, s.135)*	Başka anlama geçiş.
ben	**1.** Çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı. **2.** En çok üzümde görülen olgunlaşma belirtisi. **3.** *hlk.* Saçta, sakalda beliren beyazlık.	***Ben***	***1.*** *Vücutta çıkan leke,kabartı. Özellikle yüzde çıkan.* ***2.*** *Yüzü güzelliştirsin diye yapılan benek.* ***3.*** *Dokumalarda kullanılan nokta, küçük çember deseni.(Şkal. 1966, s. 136)*	2. anlamda anlam iyileşmesi. 3. anlamda terimleşme ve benzetme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Benčić	*Benin küçüğü. (Jah. 1999, s. 115)*	Kelime türetme.
benç	Sersemlik ve sarhoşluk hissi veren bir çeşit ot, ban otu.	***Benđija, bendžija***	*Bayıltmak veya uyuşturmak amacıyla kullanılan bitki ya da içecek. (Şkal. 1966, s.136).*	Anlam genişlemesi.

bengilik	**1.** Zamanla ilgisi, başlangıcı ve sonu olmayan varlık. **2.** Ölmezlik, ebedilik **3.** Sonsuz ve ölçülmez zaman. **1.** Bir çeşit bayıltıcı ilaç. *(DS.)*	***Bendžiluk, bendželuk***	*Tohumlarının, bayıltabilmesi ya da uyutabilmesi için şarabın, rakının kahvenin ya da başka bir içeceğin ve yemeğin içine atılan ot ya da bir tür Hint keneviri, ban otu.*	Halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Bendžijanje, bendijanje	*Bayıltma, uyuşturma.*	Dilbilimsel anlama geçiş.
		Obenđelučiti, obenđijati	*Büyülemek, cezbetmek.* (Şkal. 1966, s. 136-497)	Mecazlaşma yoluyla dilbilimsel anlama geçiş. Aynı zamanda doğadan insana deyim aktarması.
bent	**1.** *esk.* Bağ, rabıt. **2.** Kitaplarda kendi içinde bütünlük oluşturan bölüm. **3.** Su biriktirmek için akan suyun önüne yapılan set, büget. **4.** Gazete yazısı. **5.** *ed.* Bir şiirdeki dörtlüklerin her biri, bağlam. **6.** *huk.* Kanun maddesi.	***Bent , bend, benat***	*Siper, set, baraj.*	Anlam daralması.
		Zabentiti	*Suda set çekmek, baraj yapmak. (Şkal.1966, s.137-643)*	Türkçedeki 3.anlamla anlam eşleşmesi yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
benzet	Bir şeyin ya da bir malın benzeri, özdeşi.	***Benac, benca***	*Sahte sarı altın para, gerçek altın paranın taklidi. (Şkal. 1966, s.135*)	Anlam daralması.
beraber	**1.** Birlikte, bir arada. **2.** -e rağmen, -e karşın. **3.** *sf.* Aynı düzeyde.	***Barabar***	***1.*** *Beraber, eşit şekilde, aynı düzeyde.* ***2.*** *Düzgün, eşit.*	Anlam daralması.
		Barabariti	*Eşit görmek, aynı sıraya koymak.(Şkal. 1966, s.120)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
berbat etmek	**1.** Kötü duruma getirmek. **2.** Bozmak.	***Uberbatiti se, uberebatiti se***	*Donuna kaçırmak, altına etmek. (Şkal.1966, s. 627)*	Yakın anlama geçiş.
beşli	**1.** Beş paraçadan oluşan, kendinde herhangi bir şeyden beş tane bulunan. **2.** İskambil, domino vb. oyunlarda üzerinde beş işareti bulunan kağıt veya pul. **3.** Beş akçe ulufe alan, görevi kılavuzluk yapmak	***Bešlija***	*Paralı atlı birlik üyesi. Beşliler atlı Macar Husarlarına benzer özel savunma birliğiydi. (Şkal.1966, s.139-140)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.

	ya da askere yol açmak olan yeniçeri. *(TTS.)*			
bey	**1.** Günümüzde erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü. **2.** Erkek özel adları yerine kullanılır. **3.** Eş, koca. **4.** *esk.* Zengin ileri gelen kimse, bay. **5.** İskambil kağıtlarından biri. **6.** *ask.* Komutan.	***Beg***	***1.*** *Soylu, soyluluk ünvanı.* ***2.*** *Bu ünvanı taşıyan gerçekte bey olmasa bile, saygıdan ötürü verilen müslüman ünvanı.* ***3.*** *Efendi, zengin, sözü geçen kimse (müslüman ve gayrimüslümanlarda)* ***4.*** *Sancak komutanı, Sancakbeyi.*	Anlam daralması.
		Beg-ćehaja	*Bey kahyası.*	Kelime türetme.
		Begovac	*Beyin soyundan olan kimse.*	Kelime türetme.
		Begovat	*Beylik, beyler sınıfı.*	Kelime türetme.
		Begovica	***1.*** *Bey kadını; bey ailesinde doğan kadın.* ***2.*** *Bosna Kiril yazısı, Bosançica.*	Kelime türetme. 2. anlamda başka anlama geçiş.
		Begovina	*Bey toprağı. (Şkal. 1966, s. 129-130-131)*	Kelime türetme.
		Begče	*Bey çocuğu. (Jah.1999, s.112)*	Kelime türetme.
		Begturan, bejturan	*Bir bitki adı. Artemisia Annua. (Şkal. 1966, s. 133)*	Kelime türetme ve terimleşme.
beybörkü, beyörkü	Sultan börkü de denilen bir çiçek adı. *(TS.)*	***bejberek, bajberek***	**1.** Bey şapkası çiçeği, bir bitki türü. (Yusuf Hırkası, *Lat. Amaranthus tricolor)* **2.** Nakışlı kumaş üzerinde bir çeşit desen.	2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
beyan	**1.** Söyleme, bildirme. **2.** *ed. esk.* Bir eserde, düşüncelerin, duyguların, hayallerin doğuş ve değerlerini, bunların anlatımında tutulacak yolları konu edinen bir edebiyat bilgisi dalı.	***Bejan, bean***	***1.*** *Açıkça, alenen.* ***2.*** *Ruhunu tanrıya teslim etmek, ölüm. (Şkal. 1966, s.132)*	1. anlam Türkçedeki "ayan beyan" kelimesiyle aynı anlama geldiğinden söz eksiltme. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
beyefendi	**1.** Saygı belirtmek için erkek adlarının sonuna getirilen veya bu adların yerine kullanılan	***Begefendija***	*Beyin efendisi: dünyevi ve dini konularda bilgili olan beyleri belirtmek için kullanılan iki kademeli bir ünvan. (Şkal. 1966, s. 129)*	Terbiyeli insan yerine bilgi sahibi insan anlamı kazandığı için

	san. **2.** *sf.* Terbiyeli.			anlam değişmesi.
beylik	**1.** Bey olma durumu. **2.** Bir çeşit küçük ve ince asker battaniyesi **3.** *sf.* Devletle ilgili, devlete özgü olan, devlet malı olan, miri. **4.** *sf.* Herkesin kullandığı, herkesin bildiği. **5.***sf.* Basmakalıp. **6.***mec.* Rahat yaşama **7.** *tar.* Merkeze tam bağlı olmayarak bir beyin yönetimi altındaki ülke, emirlik, emaret,mirlik **8.** *esk.* Hükümet.	***Begluk***	***1.*** *Bey toprağı, beyin mülkü.* ***2.*** *Devlet malı, devletin kasası, devletle ilgili.* ***3.*** *Beyin ya da paşanın merkez yeri, konağı, malikanesi.* ***4.*** *Beyin oturup içtiği, misafirleri ağırladığı, heyetleri ve ağaları kabul ettiği merkez binası, merkez alanı. Buna Beylik meyhanesi (beglukmejhana) adı da verilmektedir.* ***5.*** *Beylik mülkündeki iş, devlet mülkündeki iş.*	3., 4. ve 5. anlamlar Türkçedeki 7. anlamdan anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda daralması.
		Beglučiti	*Beyin mülkünde ücretsiz çalışmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Beglučkinja	*Beylik silahı; beylikten, devletten verilen tüfek. (Škal. 1966, s. 130-131)*	Kelime türetme.
		Beglučar	*Beylikte çalışan kimse. (Jah. 1999, s. 112)*	Kelime türetme.
bez	**1.** Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma, çaput. **2.** Pamuktan, düz dokuma. **3.** Herhangi bir cins kumaş. **4.** Herhangi bir iş için kullanılan dokuma. **5.** *sf.* Kumaş veya dokumadan yapılmış.	***Bez***	***1.*** *Dokuma.* ***2.*** *Pamuklu dokuma.*	Anlam daralması.
		Bespara	*Mutfaktaki kirlenmiş kap ve bulaşıkları yıkamak için kullanılan bez. (Škal. 1966, s. 139-140)*	Kelime türetme.
bid 'at	**1**. *esk.* İslam dininde Hz. Muhammed zamanından sonra ortaya çıkan değişik yargılar ve ilkeler. **2**. Sonradan türeyen şey.	***Bidat, bidaht***	***1.*** *Yeni ortaya çıkan şey, moda.* ***2.*** *Vergi, harç. (Škal. 1966, s.141)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
bilan	Çoğu süslü ve işlemeli olan kılıç kemeri. *(TS.)*	***Bilal, bilan, bilav***	*Atın koşum takımının bir bölümü: atın göğsünü çevreleyen dizginlerin bağlandığı kayış.(Škal. 1966, s. 142)*	Yakın anlama geçiş.
bileği	Kesici araçları bilemek için kullanılan alet.	***Belegija***	*Satır, bıçak gibi kesici aletleri bileme taşı. (Škal.1966, s. 134)*	

		Zbelegijati	*Bileği şekline benzer börek yapmak. (Jah.1999, s. 547)*	Benzetme ve sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş
bilmez	Bilmeyen, cahil. *(TS.)*	***Bilmez***	***1.*** *Bilmeyen, cahil kimse.* ***2.*** *Hantal, kaba saba, yüzsüz kimse.*	2. anlamda anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Bilmezluk, biljmezluk	***1.*** *Bilmeme durumu, cehalet.* ***2.*** *Aptallık, kabalık, yüzsüzlük. (Şkal.1966, s. 143; Jah. 1999, s. 118)*	Kelime türetme. 2. anlamda anlam kötüleşmesi ve aynı zamanda "kendini bilmez" kalıp ifadesinden söz eksiltme.
biniş	**1**. Binme işi **2**. Üniversite öğretim üyelerinin giydikleri cübbe. **3**. *esk.* . Atlı alayda giyilen giysi. **4**. tar. Yüksek aşamalı bilginlerin ve yeniçeri subaylarının giydikleri cüppe.	***Biniš, binjiš***	*Çuhadan yapılan (daha çok kırmızı renkte) uzun kollu bol üstlük.(Şkal. 1966, s. 144)*	Anlam daralması.
bir	**1**. Sayıların ilki. **2.** Bu sayıyı gösteren rakam, 1, I. **3.** Bu sayı kadar olan. **4**. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösterir. **5**. Tek. **6**. Birleşik. **7**. Eş, aynı, bir boyda. **8.** Ortaklaşa olan müşterek. **9**. Değer, önem bakımlarından birbirinden farksız, birbirine eşit, birbirine benzer. **10.** Yüklem durumunda olan bir isim takımının belirtileni olarak kullanıldığında, belirtenin hor görüldüğünü anlatır. **11.** Sıfat	***Bir***	***1.*** *Sayı.* ***2.*** *Doğru, eniyisi.* ***3.*** *Eş, aynı, bir boyda.* ***4.*** *Aynı şekilde.* ***5.*** *(fırın) ekmek.*	2. anlam *"bir numara"* ifadesinden söz eksiltme. 5. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Birim	*(onlardan) biri.*	Kelime türetme.
		Birkatica	***1.*** *Tek katlı ev.* ***2.*** *Bir tuğla, bir kerpiç genişliğinde duvar, bir sıra tuğla ve kerpiçten duvar.* ***3.*** *Eski elbisenin üzerine süs olarak yapılan ince ipli bir nakış çeşidi.* ***4.*** *Tek yapraklı çiçek. (Şkal. 1966, s. 144-145; Jah. 1999, s. 119)*	Kelime türetme ve terimleşme.
		Bir iladž	*En iyi ilaç. (Jah. 1999, s.119)*	Kelime türetme.

	veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek veya kesin olmayan alamlar katar. **12.** *zf.* Bir kez. **13**. *zf.* Sadece. **14**. Ancak, yalnız.	***Birtuglija***	*Bir tuğlu paşa. (Şkal. 1966, s. 145)*	Söz eksiltme.
birinci	**1.** Bir sayısının sıra sıfatı. **2.** *is.* Zaman, yer, sıra bakımından başkalarından önce gelen kimse, şey. **3.** Sırada, önem sırasında en üstün olan kimse. **4.** Ulaşım araçlarında mevki, sınıf.	***Birindži***	***1.*** *İlk, en iyisi. (Şkal.1966, s. 145);* ***2.*** *Derli toplu, süslü güzel kızlar için söylenir. (Jah. 1999, s. 120).*	2. anlamda neden- sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
biteviye, bitevi	Tekdüze.	***Bitevija***	*Bir metal parçasından yapılan bir çeşit düz mızrak.(Şkal.1966, s. 146)*	Başka anlama geçiş.
bitmek	**1.** Tükenmek. **2**. Sona ermek, tamamlanmak. **3**. Çok yorulmak, güçsüz kalmak, çok zayıflamak. **4**. *argo* Çok sevmek, bayılmak, beğenmek.	***Bitisati***	***1.*** *Ölmek, yok olmak, bitmek, tükenmek.* ***2.*** *Geçmek, sona ermek. (Şkal.1966, s.146)*	Anlam daralması.
bodrum	Bir yapının yol düzeyinden aşağıda kalan bölümü.	***Podrum***	*Bodrum, mahzen.*	
		Podrumar	*Şarapçı, şarap yapan kimse.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Podrumarstvo	*Şarapçılık.*	Kelime türetme.
		Podrumčić	*Küçük bodrum.*	Kelime türetme.
		Podrumdžija	*Mahzenci, şarapçı. (Şkal.1966,s. 520)*	Kelime türetme.
boğaz	**1.** Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak. **2.** Şişe, güğüm vb. kaplarda ağza yakın dar bölüm. **3.** İki dağ arasında dar geçit, derbent. **4.** Yedirip içirme yükümü, iaşe. **5.** *mec.* Yiyeceği, içeceği sağlanan kimse. **6.** *mec.*	***Bogaz***	***1.*** *Boğaz, boyun, gırtlak.* ***2.*** *Su kaplarının boyun kısmı.* ***3.*** *Mangalın açık, üst kısmı.* ***4.*** *Dar dağ geçidi. (Şkal.1966, s.146)*	3. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	Yeme içme. **7.** *coğ.* İki kara arasındaki dar deniz.			
boğazlık	*Osm.* Kolye	***Bogazluk***	***1.*** *Kolye.* ***2.*** *Boyna sarılan beyaz tilki derisi. (Şkal.1966, s.146)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
boğda	Buğday *(DS.)*	***Bogda, bogdica***	*Küçük tane, kırıntı, bir şeyin bütün küçük parçaları, kırıntıları. (Şkal.1966,* s.*146)*	Benzetme yoluyla yakın anlama geçiş.
bohça	**1.** İçine çamaşır, elbise gibi şeyler koyup sarmaya yarayan dört köşe kumaş. **2.** Ufak ve seçme tütün dengi. **1.** Baş örtüsü. *(DS.)*	***Bošča***	***1.*** *Baş örtüsü.* ***2.*** *Masa örtüsü.* ***3.*** *Birşeyleri sarmaya yarayan dört köşeli bez. (Şkal.1966, s. 149)*	1. anlam halk ağzından geçişle anlam eşleşmesi. 2. anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
borani	*hlk.* Pirinçli yumurtalı, yoğurtlu ıspanak vb. sebze yemeği.	***Boranija, buranija***	***1****. Yeşil fasulye, yeşil fasulye yemeği.* ***2.*** *Önemsiz küçük şey, zımbırtı. (Şkal.1966, s. 148).*	1. anlamda yakın anlama geçiş. 2. anlamda başka anlama geçiş.
bornoz	**1.** Banyodan çıkarken kurulanmak için kullanılan, önden açık, havludan yapılmış giyecek. **2.** Kuzey Afrika'da Berberilerin giydikleri başlıklı geniş, kısa kollu bir üstlük.	***Burnus***	*Arapların giydikleri kapüşonlu uzun ve geniş cübbe, pelerin. (Şkal.1966, s. 155)*	Anlam daralması.
boş	**1.** İçinde, üstünde hiç kimse veya hiç bir şey bulunmayan. **2.** İşsiz. **3.** *mec.* Bir işe yaramayan. **4.** *mec.* Bilgisiz. **5.** Görevl**i**si olmayan (iş, görev), münhal. **6.** Yapılacak işi olmayan. **7.** *mec.* Verimsiz. **8**.*mec.* Anlamsız	***Boš***	***1.*** *Boş, dolu olmayan* ***2.*** *Yüzük oyununda söylenen söz.* ***Yerden çorap kaldırılıp yüzük bulunmadığı zaman söylenir.***	2. anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
		Bošnuti	*Kaldırıldığında çorabın altında yüzüğü bulamamak (yüzük oyununda). (Şkal. 1966, s. 149)*	Terimleşme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
(II) boş	Koyunun yahut keçinin böğür etleri dikilip içine üzüm pirinç v.s. doldurularak fırında pişirilmek	***Bošer***	*Koyun yahut keçinin kaburgasından butlarına kadar olan kısım, böğür. (Şkal. 1966, s. 149)*	Anlam daralması.

	suretiyle yapılan yemek. *(DS.)*			
boy	**1.** Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık. **2**. Bir yüzeyde, en sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, en karşıtı. **3.** Uzunluk. **4.** Yol, ırmak, deniz kıyısı. **5.** Kumaş için ölçü. **1.** Endam, boy. *(DS.)*	***Boj***	***1.*** *Boy, endam.* ***2.*** *Kat,binanın katı.* ***3.*** *Uzunluk ölçüsü.*	1. anlam halk ağzından geçiş. 2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
boylu	**1.** Boyu olan. **2.** Boyu benzerlerinden uzun olan.	***Bojlija***	*Uzun boylu kimse. (Şkal. 1966, s.146-147)*	Anlam daralması.
boyama	**1.** Boyamak işi. **2.** Renkli yazma veya mendil. **3.** Rengi boya ile sonradan verilmiş olan. **1.** Boyanmış bez, şalvar, başörtüsü *(DS.)*	***Bojama***	***1.*** *Boya.* ***2.*** *Boyalı olan nesne.* ***3.*** *Boyalı baş örtüsü* ***4.*** *Boyalı kumaş veya elbise.*	1. anlamda ek eksiltme. 4. anlam halk ağzından geçiş.
		Bojaluk	*Içinde boya hazırlanmış olan kap. (Şkal. 1966, s. 147)*	Kelime türetme.
boz doğan	**1**. *hay.b.* Bir doğan türü. **2**. *tar.* Yeniçeriler tarafından kullanılan ve atların eyerlerinde asılı duran altı toplu gürz.	***Buzdovan, buzdohan***	*Eski bir çeşit silah türü, topuz.*	Anlam daralması.
		Buzdohanlija	*Iri, benekli ve çirkin bir görüntüsü olan ancak çok tatlı bir armut türü. (Şkal. 1966, s. 157)*	Kelime türetme ve benzetme yoluyla başka anlama geçiş.
bozgun	**1.** Bir toplulukta karşılıklı güvenin bozulması ile beliren karışıklık. **2.** *ask.* Yenilgi. **3.** *sf.* Bozulmuş, dağılmış. **4.** *sf.* Morali bozulmuş, çökmüş.	***Bozgun***	*Bozulmuş, dağılmış, parçalanmış, harcanmış. (Şkal. 1966, s. 150)*	Anlam daralması.
bölük	**1.** Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım. **2.** Saç Örgüsü. **3.** Hizip. **4.** *ask.* Takımlardan oluşan, üçü veya dördü bir tabur oluşturan ve öbür birliklerin temeli sayılan birlik. **5.** *mat.* On kuralına	***Buljuk***	***1.*** *Askeri bölük.* ***2.*** *Takım, parça, saç ayrığı.* ***3.*** *Sürü,ekip, grup. (Şkal. 1966, s. 153)*	Anlam daralması.

	göre yazılan bir tam sayının, sağdan sola doğru üçer üçer ayrılan basamaklarından her bir üçlü takımı.			
börek	Açılmış hamurun veya yufkanın arasına peynir, kıyma, ıspanak gibi şeyler konularak çeşitli biçimlerde pişirilen hamur işi.	***Burek***	*Ince açılmış yufkaların içine soğan ve kıyma ilave edilerek yapılan etli börek.*	Bütün parça ilişkisi yoluyla anlam daralması.
		Buredžik	*Börekçik, yufkaları normal börek için açılır, parçalara bölünür, ve sonra da iki parçadan bir buredžik yapılır.(Škal. 1966, s.154)*	Kelime türetme.
		Gužvani burek	*Yoğun kıymayla yapılan börek. (İbr. 2012, s.172)*	Kelime türetme.
bucak (bucağ)	**1.** Kenar, köşe, yer. **2.** *Esk.* İlçelerin, bir müdürle yönetilen bölümlerinden her biri, nahiye.	***Budža***	***1.*** *Delik, kuyu, mağara.* ***2.****Hapishane.* ***3.*** *Önemli kimse. (Škal. 1966, s.151)*	Başka anlama geçiş.
budak	**1.** Ağacın dal olacak sürgünü. **2.**Dal. **3.** Dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm.	***Budak***	*Kazma. (Škal. 1966, s.151*)	Anlam daralması ve bütün- parça ilişkisinden başka anlama geçiş.
buğu	**1.** Su buharı. **2.** Soğuk bir cisim üzerinde ince bir tabaka durumunda yoğunlaşmış sıvı.	***Bugija***	***1.*** *Buğu, su buharı.* ***2.*** *Toz.* ***3.*** *Duman. (Škal.1966, s.152)*	2. ve 3. anlamlarda yakın anlama geçiş.
büğe, büğelek (büve, büvelek)	Genellikle sığırlara saldıran, onların kanını emen, vızıltılarıyla tedirginlik yaratan sokucu sinek, dızdız. **1.** İri ve zehirli örümcek. *(DS.)*	***Büđa, büđ***	*Küf; uzun süre durması sebebiyle ya da rutubetli veya sıcak yerde tutulması sebebiyle, yahut da sineklerin bıraktıkları larvalar sebebiyle besinlerin üzerinde oluşan örümcek ağına benzer küf tabakası*	Halk ağzından geçip benzetme yoluyla uzak anlama geçiş.
		Büđav	*Küflü.*	Kelime türetme.
		Büđaviti	*Küflenmek. (Škal. 1966, s.151-152)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
bula	*hlk.* Yenge, amca veya dayı karısı.	***Bula***	***1.*** *Müslümanlık hakkında dini bilgiler veren kadın; kadınlara dini konularda bilgiler veren müslüman*	1.anlamda anlam genişlemesi ve aynı zamanda

			kadın. ***2.*** *Çırak ustasının eşine bula diye seslenir.*	anlam iyileşmesi. 2. anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Bula	***1.*** *Müslüman kadın.* ***2.*** *Evli kadın.*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Pobuliti, pobuliti se	*Başörtü veya şalla başı örtmek, böylece çenenin altından geçirtilip yalnızca yüz açıkta kalacak şekilde örtünülür. Yani bulanın örtündüğü gibi örtünmek.* (Şkal. 1966, s.153-520)	Dilbilgisel anlama geçiş.
bulamaç	**1.** Sulu, cıvık hamur. **2.** Bu koyulukta yapılan çeşitli hamur yemekleri. **3.** *mec.* Karışık, oradan buradan toplanmış. **1.** Koyu un çorbası. *(DS.)*	***Bulamač, bulumač***	***1.*** *Un, yağ şekerden yapılan bir yemek* ***2.*** *Un ve peynirden yapılan koyu çorba.* ***3.*** *Fırıncıların ekmeği pişirmeden önce ekmeğe sürdükleri suyla un karışımı. (Şkal. 1966, s. 153)*	2. anlamda halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
burma	**1.** Burmak işi. **2.** Sarığıburma tatlısının adı. **3.** Burularak yapılmış altın bilezik. **4.** *sf.* Burulmuş, burularak yapılmış, kıvrılmış**. 5.** Hadım etme, iğdiş etme. **6.** *hlk.* Musluk. **7**. *hlk.* Eğrilmek için bükülmüş yün. **8**. *hlk.* Yaş iken burularak kurutulan ot. **9.** *hlk.* Kuru incir.	***Burma***	***1.*** *Yüzük, nikah yüzüğü; altından veya başka değerli bir madenden yapılan taşsız gösterişsiz yüzük.* ***2.*** *Vida* ***3.*** *Burma biçiminde, burulmuş, sarılmış herhangi bir şey, sarık, çalma gibi.*	1. anlam Türkçedeki 3. anlamdan geçişle yakın anlama geçiş. 3. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Burmali	*Burulmuş şekilde olan.*	Ek yığılması.
		Burmaluk	*Vida takılması için kutuları delen alet.*	Kelime türetme ve terimleşme.
		Burma- tahta	*Kahve öğütücüleri için burmaların (vida) üzerinde kıvrımlar yaparken kullanılan tokaç şeklindeki demir tabla.*	Kelime türetme ve terimleşme.
burmak	**1.** Bir şeyi iki ucundan tutup ekseni etrafında ters yönlere çevirerek bükmek. **2.** İğdiş etmek. **3.** Ağza kekre tat	***Odburmati, odburmavati***	*Sıkmak, çevirerek döndürmek, iki tarafa kıvırmak.*	Anlam daralması.
		Razburmavati	*Çevirerek, döndürerek açmak.*	Yakın anlama geçiş.
		Zaburmati	***1.*** *Çalmayı veya şalı fesin etrafına veya başka bir başlığın etrafına*	Yakın anlama geçiş.

	vermek. **4.** Mide, bağırsak sancımak. **1.** Çevirmek. *(DS.)*		*sarmak dolamak.* ***2.*** *Kıvırmak, sıkmak, burmak. (Şkal. 1966, s.155-498-532-643)*	
burgu	**1.** Delik açmaya yarayan delgiye takılı sarma, yivli, keskin, çelik alet. **2.** Tıpa çekmeye yarayan, ucu sivri ve helis biçiminde demir alet, tirbuşon. **3.** Yerin orta ve derin katmanlarına inebilmeyi sağlayan delici alet.	***Burgija***	*Burgu, matkap.*	Anlam daralması.
		Burgijati	***1.*** *Burguyla delik açmak.* ***2.*** *mec. İş çevirmek, insanlar arasına nifak sokmak. (Şkal. 1966, s. 154)*	Dilbilgisel anlama geçiş. **2.** anlamda doğadan insana deyim aktarması yoluyla anlam kötüleşmesi.
burunlu	**1.** Herhangi bir biçimde burnu olan. **2.** Çıkıntısı olan. **3.** *mec.* Kendini beğenmiş, kibirli.	***Burunlije***	*Kopça yapmak için kullanılan sivri uçlu, ince terzi ve abacı kerpeteni. (Şkal.1966, s. 156)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
burun otu	Burna çekilen tütün, enfiye.	***Burmut***	*Burun otu, enfiye.*	
		Burmutica	*Içine burun otu konulan küçük kutucuk. (Şkal. 1966, s. 155*)	Kelime türetme.
burüdet	*esk.* Soğukluk.	***Bururet***	***1.*** *Düzensizlik, kargaşa.* ***2.*** *Kavga, alarm, tehlike. (Şkal. 1966, s. 156)*	Neden sonuç ilişkisinden ad aktarması yoluyla yakın anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
bücür	**1.** Ufak tefek ve kısa boylu (kimse). **2.** Anlama gücü az olan.	***Bidža***	***1.*** *Adamcık, cüce, bücür.* ***2.*** *Küçük at. (Şkal. 1966, s. 142)*	2.anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
bükme	**1.** Bükmek işi. **2.** Bükülmüş kaytan veya iplik. **3**. *anat.* Vücudun bir bölümünü yanındaki bölüm üzerine kıvırma.	***Bučma, bukma***	***1.*** *Bükülmüş kalın pamuk, kaytan.* ***2.*** *Şalvarlara veya kadın donlarına dizin altında geçirilen bağ. (Şkal. 1966, s. 150)*	2.anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
bürümcük	**1.** Ham ipekten dokunmuş ince kumaş. **2.** *sf.* Bu kumaştan yapılmış. **3.** Ham ipekten yapılmış baş örtüsü.	***Burundžuk***	*Ham ipekten dokunmuş ince güzel bir kumaş.*	Anlam daralması.
		Burundžukli	***1.*** *Bu kumaştan yapılan, dikilen.* ***2.*** *mec. Duyarlı, her şeye katlanamayan.(Şkal. 1966, s.156)*	Kelime türetme. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
büryan	**I.** Kuzunun bütününün	***Pirjan***	*Bir yemek türü: pirinçle hazırlanmış ciğer;*	Halk ağzından geçiş.

	(organları alınmış şekilde) yaklaşık 2-3 metre derinliğinde çamur ile kapağı kapatılmış bir kuyuda odun ateşi ile pişirilen ve daha çok Siirt ve Bitlis yöresine ait bir yemek türüdür. **II.** Et ve pirinçle tepside pişirilen bir yemek. *(DS.)*		*patates, pirinç ve etle birlikte hazırlanır.*	
		Pirjaniti	*Doğranmış ciğeri veya ciğerle birlikte doğranmış eti yağı yanmadan pişirmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Spirjaniti	***1.*** *Pirinci, doğranmış ciğeri, yeşilliği ve daha başka şeyleri pişirmek için birlikte karıştırmak.* ***2.*** *mec. herşeyi birbirine karıştırmak. (Şkal.1966, s.518-519)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda benzetme ve mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
caba	**1.** Bir şey ödemeden, para vermeden alınan şey, bedava. **2.** Fazla olarak, üstelik. **1.** Bağış, bahşiş, fazladan verilen para. *(DS.)*	***Džaba, džabica***	***1.*** *Bedava verilen şey, hediye.* ***2.*** *Kutlama için kahvehanede ısmarlanan bedava kahve. (biri doğduğunda ya da evlendiğinde kahvehanede olan herkese ısmarlanır)* ***3.*** *mec. Cabası "yok pahasına".* ***4.*** *Boşuna, faydasız.*	2. anlamda anlam türetme ve terimleşme. 4. anlamda anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi ve anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Džabe, džaba	*Bedava, boşu boşuna.*	
		Džabadžija	*Hazırcı, bedavacı.*	Kelime türetme. Mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Džabaisati	*Hediye etmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş ve anlam iyileşmesi.
		Džabaisati	*Hediye etmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş ve anlam iyileşmesi.
		Džabaluk	*Hiç para ve güç harcamadan elde edilen şey. (İbr. 2012, s.125)*	Kelime türetme.
cadde	Şehir içinde ana yol.	***Džada***	*Ana yol. (Şkal.1966, s. 231)*	
		Udžaditi	***1.*** *Yol, cadde yapmak.* ***2.*** *Doğru yola yönelmek. (Jah.1999, s. 525)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam iyileşmesi.
cambaz	**1.** Yerde ve tel, at, bisiklet vb. üzerinde dengeye	***Džambas, džambaz***	***1.****At alıp satan kimse, atlardan iyi anlayan*	Anlam daralması.

	dayanan, tehlikeli, heyecan verici gösterileri yapan kimse, akrobat. **2.** At alıp satan veya yetiştiren kimse. **3.** Usta, becerikli kimse **4.** *mec.* Kurnaz, hileci.		*kimse. **2.** Kurnaz kimse, dolandırıcı.*	
cambazlık	**1.** Cambazın işi veya mesleği, akrobatlık, akrobasi. **2.** At alıp satma veya yetiştirme işi. **3.** *mec.*Kurnazlık, düzenbazlık, hilecilik.	***Džambasluk***	*Cambazlık mesleği.* (Şkal. *1966, s. 232)*	Anlam daralması.
cami	Müslümanların namaz kılmak için toplandıkları yer.	***Džamija***	*Müslümanların namaz kılmak için toplandıkları yer. (Şkal.1966, s. 232)*	
		Udžamiti	*Camiye imam almak. (Jah.1999, s. 525)*	Dilbilgisel anlama geçiş ve yakın anlama geçiş.
cefa	Zulüm.	***Džefa***	*Tartışma, çekişme, gürültü.* (Şkal. *1966, s. 235)*	Başka anlama geçiş.
cebeli	**1.** Osmanlı Devleti'nde savaş sırasında tımar, zeamet sahiplerinin dirlikleri oranına göre yanlarında götürmekle yükümlü bulundukları atlı asker. **2.** Aynı dönemde illerdeki atlı inzibat kuvveti.	***Džebelija***	***1.** Silahlı süvari; silahlı düzensiz asker. Sipahi ve zaimin savaşta yanlarında götürdükleri atlı asker. **2.** Vekil, meydanda başkasının yerine çıkan vekil.(Şkal.1966, s.234)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
cehennemlik	**1.** Hamamın ocağı, külhan. **2.** Modern ekmek fırınlarında ateşin bulunduğu en sıcak bölüm. **3.** Öldükten sonra yerinin cehennem olacağı sanılan, cehenneme layık.	***Džehenemlija***	*Cehenneme gidicek olan, cehenneme hizmet eden kimse.(Şkal. 1966, s. 235)*	Anlam daralması.
		Džehennemluk	*Mangalda korluk. (Jah.1999, s. 194)*	
Celali	*Tar.* İlk olarak Yavuz Sultan Selim döneminde ortaya çıkıp develete isyan	***Dželalija***	*İsyancı, başkaldıran. (İbr. 2012, s.129)*	Genelleşme yoluyla anlam genişlemesi.

	eden Bozoklu Derviş Celal'in adamlarına ve ondan yana olanlara, sonraları da ortaya çıkan bütün eşkıyaya verilen ad.			
celep	*esk.* Koyun, keçi, sığır vb. kesilecek hayvanların ticaretini yapan kimse.	***Dželep***	*Sürü, hayvan sürüsü.*	Yakın anlama geçiş
celepçi	Hayvan ticareti yapan kimse. *(DS.)*	***Dželepčija (dželebdžija)***	***1.*** *Sığır tüccarı.* ***2.*** *Bütün koyun sürüsünü toplayıp yetiştiren kimse; çoban. (Şkal.1966, s.236)*	Halk ağzından geçiş. 2. anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
cemiyet	**1.** Dernek. **2.** *esk.* Düğün. **3.** *esk.* Bir olayı veya kişiyi kutlamak amacıyla bir araya gelen topluluk. **4.** *esk.* Yüksek sosyete. **5.** Toplum.	***Džemijet***	*Topluluk, dernek, organizasyon. (Şkal.1966, s.237)*	Anlam daralması.
cenabet	**1.** Cünüp. **2.** *mec.* Pis, kötü, hoşlanılmayan kimse. **3.** Cünüplük.	***Dženabet***	***1.*** *Pis, kötü niyetli kimse. (Şkal.1966, s.237);* ***2.*** *Sevilen, çok esprili, komik; övülmeye değer.*	Şkaljiç'te anlam daralması görülürken, Jahiç'te karşıt anlama geçiş ve anlam iyileşmesi.
		Dženabetnik	*Işe yaramaz, sevilmeyen kimse. (Jah.1999, s. 195)*	Ek yığılması.
cep	**1.** Genellikle bir şey koymaya yarar, giysinin belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen astardan yapılmış torba veya giysinin üzerine konulan parça ile yapılmış yer. **2.** *ask.* Savaş alanının bir yerinde düşmanın geriletilmesiyle ortaya çıkan taktik durum, çökertme.	***Džep***	*Cep (1. anlamda).*	Anlam daralması.
		Džeparac, džep-parasi	***1.*** *Harcamak için bozuk para.* ***2.*** *Küçük cep bıçağı, çakı.*	Kelime türetme.
		Džepašče, Džep-hašluk, džepašluk	*Günlük küçük harcamalarda kullanılan para;cep harçlığı. (Şkal. 1966, s. 238; Jah.1999, s.543)*	Kelime türetme.
		Zadžepak	*İç cep. (Jah.1999, s.543)*	Kelime türetme.
cepçilik	Yankesicilik.	***Džepariti***	*Ufak sokak hırsızlığıyla ilgilenmek, yankesicilik yapmak.(Jah.1999, s.195-196)*	Dilbilgisel anlama geçiş.

cepken	Kolları yırtmaçlı ve uzun, harçla işlenmiş bir tür kısa yakasız üst giysisi.	***Čevken, čepken***	*Kollukları giyilmeyip, kolların altından sarkan uzun, geniş ve yırtmaç kollu, altın ya da sırmalı iple işlenmiş eski bir üst giysisi.*	
		Čevkeni	*Dolamalarda ya da küçük abadan yapılmış örtülerde, giyilmeyip birbirine bağlanan, aba örtülerde ise serbestçe sarkan uzun ve yırtmaçlı kollar.*	Bütün- parça ilişkisinden ad aktarması.
		Čevkijani	*Fermanda cepkene benzer süslü pendantif. (Şkal. 1966, s. 173)*	Benzetme yoluyla başka anlama geçiş.
cer	**1.** Çekme sürükleyerek götürme. **2.** Üç aylarda medrese öğrencilerinin dolaşarak para toplamaları. **3.** Yarık, çatlak. **4.** Suyu yudumlayarak içme. **5.** Taaruz etmek, yalvarmak.	***Džer***	*Yazları ve ramazan aylarında (üç aylarda) yoksul medrese öğrencilerinin ülkenin ücra köşelerine veya köylere giderek oralarda dini vazifelerini yerine getirip, geçimlerini ve eğitim masraflarını çıkarabilmelerine "cer" ya da "cere gitme" denir. Cere bazı fakir hocalarda giderler. (Şkal.1966, s.238-239)*	Anlam daralması ve aynı amanda terimleşme.
		Džeraš	*Cere giden kimse.*	Kelime türetme.
		Džeriti	*Cere gitmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Udžeriti	*Cerde fayda sağlamak, cerin faydasını görmek. (Şkal.1966, s. 238-239-628)*	Neden sonuç ilişkisine dayanan dilbilgisel anlama geçiş.
cerahor	*Tar*. Osmanlılarda ordu hizmetlerinde kullanılan Hıristiyanlara verilen isim. İlk başta araç gereç çadır nakliye işleriyle uğraşıp daha sonra askeri inşaatlarda kullanıldılar.	***Čerahor***	*Bir ustanın idaresi altında şehirlerin, köprülerin vb. inşasında veya tamirinde çalışan işçi.*	
		Čerahorluk	*Belirli ihtiyaçlara göre şehirlerin surlarını, köprüleri veya diğer yapıları tamir etmek gibi köylüye verilen görev, bir çeşit angarya iş, kulluk. (Şkal. 1966, s. 171)*	Kelime türetme.
cerrah	**1.** Ameliyat yapan uzman hekim, operatör. **2.** Önemsiz yaraları iyileştiren kimse.	***Džerah***	***1.** Yaraları iyileştiren kimse, hekim. (Şkal.1966, s.239);* ***2.** Sünnet yapan berber. (İbr.2012, s.131)*	2. anlamda anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi.

ceride	**1.** (Tanzimat döneminde) gazete. **2.** *esk.* Tutanak, kayıt defteri. **3.** *ask.* Süvari kolu.	***Džerida (đerida)***	*Gazete. (Şkal.1966, s. 239)*	1. anlamda genelleşme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
cevherdar	**1.** Elmaslı. **2.** Noktalı harf. **3.** Eskiden kullanılmış tüfeklerden birinin ismi. **4.** Siyah ve beyaz dalgalı, benekli kılıç.	***Dževherdar***	*Sedef kakmalı ve değerli taşlarla süslü eski bir tüfek.(Şkal.1966, s. 235)*	Anlam daralması.
cezve	Kahve pişirmeye yarayan, saplı, küçük kap.	***Džezva (dževza)***	*Kahve pişirilen bakır kap.*	
		Džezvenjak	*Kahve pişirme takımı; cezve ve altı fincan.*	Kelime türetme ve parça- bütün ilişkisinden ad aktarması.
		Džezvenjaci	*Pikniğe ya da teferiçe giderken götürülen kahve pişirme takımı. (Jah.1999, s.196)*	Kelime türetme ve parça- bütün ilişkisinden ad aktarması.
cibre	Sıkılıp suyu alınan üzüm vb. meyvelerin posası.	***Džibra***	***1****. Alkol damıtımından sonra kalan posa. Örneğin (erik, üzüm vs.) rakının pişirilmesinde.* ***2.*** *Balmumuyla birlikte ezilen bal. (Jah.1999, s. 196)*	1. anlamda anlam daralması. 2. anlamda başka anlama geçiş.
cida	Kargı, mızrak. *(DS.)*	***Džida***	***1.*** *İnce ve uzun mızrak.* ***2.*** *Bayrak direği.* ***3.*** *Demir çitteki sırık, sopa. (Şkal. 1966, s. 240)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam genişlemesi. 2. ve 3. anlamlarda yakın anlama geçiş.
cici	Sevimli, cana yakın, hoş, güzel, hoşa giden. **1.** Oyuncak; çocuk oyuncağı. *(DS.)*	***Džidža***	*Çocuk oyuncağı, çıngırak; gerçek süs eşyasının taklidi. (Şkal.1966, s. 240)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
cicili	Süslü. *(DS.)*	***Džidžali, džidžajli, džindžali***	*Süslenmiş, süslü.*	Halk ağzından geçiş.
		Džidžan	*Süslenmiş.*	Kelime türetme.
		Džidžati, Nadžidžati	*Süslemek. (Şkal.1966, s. 240-242-482)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
ciğer	**1.** Ak çiğerlerle kara ciğerin ortak adı. **2.** (Kasaplıkta) Ak	***Džigerica, džigera***	*Ciğer, kara ciğer.(Şkal. 1966, s.240)*	Anlam daralması.

	ciğer, yürek ve kara ciğerin oluşturduğu takım. **3.** *mec.* Yürek, iç.	***Džigernjača***	*Ciğer salamı. (Jah.1999, s. 197)*	Kelime türetme.
cihet	**1.** Yön, yan, taraf. **2.** Yüz, yer. **3.** Sebep, vesile, bahane, ilgi. **4.** Vazife, hizmet. **5.** Evkaf maaşı.	***Džihet***	*Maaşları vakfın kasasından ödenen dini görevlilerin memuriyeti,ünvanı. (Şkal.1966,s. 241)*	Türkçedeki 5.anlamdan anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
cilbent	Klasör.	***Džilbent***	*Bölmeleri olan büyük çanta veya cüzdan. (İbr.2012, s.132)*	Anlam genişlemesi.
cilt	**1.** Deri, ten. **2.** Formaları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştırılarak bir kitaba geçirilen deri, bez veya kağıtla kaplı kapak. **3.** Bir eserin ayrı ayrı basılan bölümlerinden her biri.	***Džilt***	***1.****Ciltlenmiş kitabın kapağı* ***2.*** *Cüz, fasikül. (Şkal. 1966, s.242)*	Anlam daralması.
cin	**1.** Dini inanışa göre duyularla kavranamayan, insanlar gibi irade ve anlama yeteneğine sahip, ilahi emirlere uymakla yükümlü tutulan yaratık. **2.** Masallarda göze görünmeyen türlü biçimlere girebilen, iyilik de kötülük de yapabilen yaratık. **3.** *mec.* Akıllı, zeki.	***Džin***	***1.*** *Gözle görülmeyen ruh, iyi ya da kötü ruh.* ***2.*** *Dev.* ***3.*** *Yaramaz, hazır cevap ve zeki kimse ya da çocuk. (Şkal. 1966, s. 242)*	2. anlamda yakın anlama geçiş.
		Džinkinja	*Dişi cin. (Jah.1999, s.197)*	Kelime türetme.
cuma	Haftanın beşinci günü, perşembe ile cumartesi arasındaki gün.	**Džuma, džumaj, džumaja**	*Ibadetle camide geçirilen kutsal gün; cuma günü. (Şkal. 1966, s.243)*	
		Odžumiti	*Cumayı, cuma namazını eylemek. (Jah.1999, s. 402)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
cübbe	Hukukçuların, üniversitelerde belli bir aşamaya ulaşmış olan bilim adamlarının, din	***Džube, džuba***	***1.****Müslüman din adamlarının giydikleri, siyah çuhadan yapılan üstlük.* ***2.*** *Zıbın. (Şkal. 1966, s. 243)*	1. anlamda anlam daralması.

	adamlarının elbise üstüne giydikleri uzun, yenleri geniş, düğmesiz giysi.			2. anlamda yakın anlama geçiş.
cüderi	**1.** Vücutta çıkan çiçek hastalığı. **2.** Kabarcık denilen hastalık.	***Džuderija***	***1.*** *Bir deri hastalığı:deride, özellikle yüzde iz bırakan, kızamık.* ***2.*** *Kızamığa yakalanan veya yüzünde yara izleri kalan kimse. (Şkal.1966, s.243)*	2. anlamda anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi.
cühela	Bilgisizler, cahiller.	***Džukela, džukac***	*Çirkin, it herif, küstah, dolandırıcı kimse. (İbr. 2012, s.134)*	Neden-sonuç ilişkisine dayanan anlam kötüleşmesi.
cülus	Hükümdarlık tathtına çıkma, tahta oturma.	***Džulus***	***1.*** *Sultanın tahta çıkması.* ***2.*** *Yeni idare tarafından bir bölgenin yönetiminin ele alınması.* ***3.*** *Bu gibi durumlarda halkın verdiği hediyeler. (İbr. 2012, s. 134)*	2. ve 3. anlamlarda anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi.
cümbüş	**1.** Eğlenti. **2.** Canlılık, coşku. **3.** *müz.* Maden gövdeli, tambura benzer bir saz.	***Džumbuš, džumbus***	***1.*** *Şaka, eğlence.* ***2.*** *Kargaşa, kavga.* ***3.*** *Evde kargaşa, dağınıklık, düzensiz şeyler.*	2. ve 3. anlamlarda karşıt anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Džumbušati, džumbusati, Prodžumbušati, prodžumbusati	*Şakalaşmak, şakalaşarak eğlenmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
cümbüşlü	*sf.* Eğlentili, hareketli.	***Džumbušli, džumbusli***	*Şakalı, eğlenceli.*	
		Džumbušlija, džumbuslija, džumbuščija	***1.*** *Eğlenceli ve komik olan.* ***2.*** *Kargaşa çıkartan, kavgacı. (Şkal. 1966, s.244-525; Jah.1999, s. 198)*	Kelime türetme. 2. anlamda karşıt anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
cümle	**1.** *db.* Bir yargı bildirmek için tek başına çekimli bir fiil veya çekimli bir fiille kullanılan kelimeler dizisi, tümce. **2.** *esk.* Dizge, sistem. **3.** Bütün, hep. **4.** *esk.* Herkes.	***Džumle, džumile***	*Hepsi birden, tamamen. (Şkal.1966, s. 244)*	Anlam daralması.

çakır	(Göz için) Mavi hareli ela.	***Čakar, čakarast***	***1.*** *Renkli gözleri olan kimse.* ***2.*** *Şaşı. (Şkal. 1966, s. 160)*	2. anlamda anlam kötüleşmesi.
		Čakariti se	***1.*** *Tören, kutlama, halk inancı kutlaması gibi önemli olaylarda farklı renklerdeki çeşitli şeyleri yüze sürmek.* ***2.*** *Abartarak makyaj yapmak. (Jah.1999, s. 140)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
çakmak	**I. 1.** Taşa vurulup kıvılcım çıkarılan çelik parçası. **2.** Çelik, taş, cam, plastik vb. maddeden yapılmış gaz veya benzinle dolu tutuşturma aleti. **3.** *esk.* Tabanca veya tüfeklerde bulunan tetik düzeni. **II.** Vurarak sokup yerleştirmek. **2.** Çivi ile tutturmak. **3.** Kazık çakıp hayvan bağlamak. **4.** Bir şeyi başka bir şeye sürtmek, vurmak veya çarpmak. **5.** Parıldamak, ışık vermek. **6.** *mec.* Saplamak. **7.** Sezinlemek, anlamak, farkına varmak. **8.** *argo* İçki içmek. **9.** argo Anlamak, bilmek. **10.** argo sınavda başarısız olmak.	***Čakmak***	***1.*** *Ateşi, lüleyi ya da sigarayı tutuşturmak için kullanılan ve içinde çakmak taşı olan çakmak.* ***2.*** *Eski tüfeklerde bulunan çakmak.*	Anlam daralması.
		Čakmakli, čakmali, Čakmak-obrve	*Çakmak gibi güzel ve bükümlü kara kaş. (Şkal. 1966, 160)*	Kelime türetme.
çalmak	**1.** Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırmak. **2.** Vurarak veya sürterek ses çıkartmak. **3.** Atmak, çarpmak, vurmak. **4.** Yoğurt yapmak için sütü mayalamak, katıp karıştırmak. **5.** Üzerine sürmek. **6.**	***Čalakati, počalakati***	***1.*** *Bir kapta kalan yiyecek artıklarını yiyip bitirmek.* ***2.*** *Dalda kalan meyveleri vurup düşürmek.*	1. anlam Türkçedeki 7.anlamından mecazlaşma yoluyla anlam daralması. 2. anlam Türkçedeki 3. anlamdan anlam daralması. Genel anlamda anlam daralması.

	Bozmak, zarar vermek. **7.** Süpürmek, temizlemek.	***Čališiti***	*Pestil piştikten sonra kazanın dibini kaşıkla sıyırmak, kazımak. (Şkal. 1966, s.161)*	Türkçedeki 7.anlamından mecazlaşma yoluyla anlam daralması.
çalar saat	Ayarlanışına göre istenilen zamanda çalan saat.	***Čalan***	*Her saat başı, her yarım saatte bir çalan saat. (Şkal. 1966, s.161)*	Söz eksiltme.
çalık	**1.** Çıban yeri. **2.** Koyunlarda çiçek hastalığı. **3.** Çalgın. **4.** *sf.* Çarpık. **5.** *sf.* Doğal olmaktan uzaklaşmış, kendi renginden olmayan. **7.** *sf.* Adı defterden silinmiş. **8.** *sf.* Yüzünde çıban veya yara yeri olan. **1.** Yeniçeri ocağından kovulan kimse. *(TTS.)*	***Čaluk***	***1.*** *Yeniçeri ocağından kovulan ve defter kayıtlarından silinen kimse.* ***2.*** *Korkak, beceriksiz kimse. (Şkal. 1966, s.161)*	2. anlamda başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
çalpara	**1.** Parmaklara takılıp çalınan zil veya buna benzer ses çıkarıcı araç. **2.** *hay. b.* Açıklarda kumluk alanlarda yaşayan ve ağları keserek balıkçılara zarar veren bir çeşit çağanoz (Portunus puber).	***Čampareta***	*Oyunda ya da dansta ritim tutturmak için parmaklara takılıp birbirine vurulan ve iki metal ya da tahta yuvarlak küçük parçadan oluşan bir çeşit vurmalı müzik aleti.*	Anlam daralması.
		Čampara	*Ata takılan gemin ucundaki demir zincir. (Şkal. 1966, s.162)*	Terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
çanak	**1.** Toprak, metal vb. den yapılmış yayvan, çukurça kap. **2.** Göz çukuru. **3.** *bit. b.* Çiçeğin en dışında bulunan yeşi yaprakların tümü **4.** *sf. mec.* Göstermelik yalan, yanlış, önceden belirlenmiş sonucu almaya yönelik.	***Čanak***	*Tahta tas.*	Anlam daralması.
		Čankoliz	*Dalkavuk, çanak yalayıcı, şahsiyetsiz kimse. (Şkal.1966, s.162)*	Kelime türetme ve mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
çangal	**1.** Dallı budaklı ağaç. **2.** Fasulye sırığı, sırık.	***Čangal***	*Uzun bacaklı, sırık gibi. (Şkal. 1966, s. 162)*	Benzetme ve doğadan insana deyim aktarması. Genel anlamda anlam daralması.

çantalı	*sf.* Çantası olan.	***Čantalija***	*Ortasında geniş cebi olan uzun elbise, entari. (Şkal. 1966, s. 162)*	Başka anlama geçiş.
çapkın	**1.** Geçici aşklar arkasında koşan. **2.** Cinsellik taşıyan veya hatırlatan. **3.** Haylaz. **4.** Okşayıcı bir söz gibi de kullanılır.	***Čapkun, čavkun***	***1.*** *Haylaz, çapkın.* ***2.*** *Küçük adımlarla hızlı giden at.*	2. anlam halk ağzından geçişle anlam daralması. Genel anlamda anlam daralması.
	1. Biçimsiz yürüyen. *(DS.)*	***Čapkunuti, čavkuniti***	*Rahvan yürüyüşü gibi bir çeşit at yürüyüşüne benzer şekilde küçük adımlarla hızlı gitmek. (Şkal. 1966, s.163)*	Doğadan insana deyim aktarması ve dilbilgisel anlama geçiş.
çapraz	**1.** Eğik olarak birbiriyle kesişen. **2.** İki taraflı, karşılıklı. **3.** Eğik bir biçimde. **4.** Karşı tarafın yanı. **5.** *hlk*. Kopça, düğme. **1.** Ön sağ, arka sol veya ön sol ve arka sağ ayağı beyaz veya alacalı olan at. *(DS.)*	***Čapraz, čapras***	***1.*** *Birbirine çapraz olarak ayakları beyaz olan at.* ***2.*** *Kızakla kaymada yapılan bir hamle: biri bir diğerini yetişip vurduğunda, "ona çapraz vurdum" der. Eğer onu geçerse, geçtiği kişiye "çapraz!" diye seslenir.* ***3.*** *Salıncaktaki kişiyi hızlandırmak için, salıncağın her iki tarafından iplerle bağlanarak, ayakta duran iki kişinin iplerin ucundan tutup çekmesi.* ***4.*** *Atın koşmasını engellemesi için atın önünde duran ip (Şkal. 1966, s.163);* ***5.*** *Kurusoğuk, ayaz. (Jah.1999, s. 142)*	1. anlam halk ağzından geçiş. 2. ve 3. anlamlar Türkçedeki 2. anlamdan terimleşme yoluyla anlam genişlemesi. 4. ve 5. anlamlarda başka anlama geçiş.
çapraz	Kadifeden veya çuhadan yapılmış, işlenmiş ceket. (*DS.)*	***Čaprazi, čaprage***	*Bir erkek üst giysisi olan cepkenlerde süslü kaytanlar.(Şkal. 1966, s.163)*	Bütün parça ilişkisinden ad aktarması.
çardak	**1.** Tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak. **2.** Asma gibi bitkilerin dallarını sardırmak için direklerle yapılmış yer. **3.** Kameriye. **1.** Bir oda içinde ayrılmış yüksek yer. *(DS.)*	***Čardak***	***1.*** *Bahçeyle çevrili konağa benzer güzel ve sıradan iki katlı ev.* ***2.*** *Basamakları olan ahşap bina.* ***3.*** *Evin güzel manzarasının olduğu büyük oda; kule odası.* ***4.*** *Sırbistan' da yan bina ya da sundurma. (Şkal. 1966, s.164),* ***5.*** *Direklerle yapılmış mısır ambarı. (İbr. 2012, s. 76)*	Yakın anlama geçiş.

		Čardaklija	***1.*** *Kattaki güzel manzaralı büyük oda.* ***2.*** *Asma bitkisi. (Şkal. 1966, s.164)*	Kelime türetme.
		Čardak-kafana	*İyi manzaralı bir binanın üst katındaki kahvehane. (İbr. 2012, s. 76)*	Kelime türetme.
çark	**1.** Bir eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası. **2.** *ask.* Herhangi bir askeri birliğin, biçimini ve düzenini bozmadan kanatlarından biri çevresinde dönerek yön değiştirmesi. **1.** Ayakla kullanılan bileyleme aracı. **2.** Çıkrık. *(DS.)*	***Čarak, čark***	***1.*** *Tekerlek dişlisi, makine içindeki tekerlek.* ***2.*** *Metal eşyaları temizleme ve törpülemek için kullanılan alet, torna.* ***3.*** *Çeşitli tahta eşyaların yapımı için kullanılan alet.* ***4.*** *İplik eğirtmekte kullanılan mutafçı aleti.* ***5.*** *Çakmaklı tüfeklerde çakmaktaşını ateşlemeye yarayan çelik teker.* ***6.*** *Sulama cihazı.*	1. ve 5. anlamlar Türkçedeki 1. anlamdan anlam eşleşmesi 2. ve 4. anlamlar halk ağzından geçiş. 3. ve 6. anlamlarda başka anlama geçiş.
		Čarčiti, očarčiti	*Çarkta törpülemek, temizlemek.*	2. anlamdan dilbilgisel anlama geçiş.
		Čarkiš	*Çarkadaki iş, yapı; çarkada üretilen, yapılan şey, eşya. (Şkal. 1966, s.163-164)*	Kelime türetme.
çarka	*tar.* Osmanlı ordusunda öncü görevi.	***Čarka***	*Küçük çatışma, büyük savaşa giriş gibi yapılan küçük çarpışma.*	Neden sonuç ilişkisinden ad aktarması.
çarkacı	*tar.* Osmanlı ordusunda öncü süvari birliğinde görevli asker. **1.** Öncü asker. *(TS.)*	***Čarkač, čarkar, čarkaš***	*Öncü asker.*	Anlam daralması.
		Čarkanje	***1.*** *Savaştaki küçük ön çarpışma, çarkaları çıkarma.* ***2.*** *Daha iyi yanması için ateşi körükleme.*	1. anlam neden sonuç ilişkisi yoluyla dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlam sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
		Pročarkati	*Daha iyi yanması için ateşi körüklemek. (Şkal. 1966, s. 164-525)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
		Čarkati	Ön çarpışmayı başlatmak. *(İbr. 2012, s.77)*	Kelime türetme.
çarkıfelek	**1.** Yakıldığında dönerek kıvılcım saçan donanma fişeği. **2.** Bir tür talih oyunu. **3.** *mec.* Talih, kader. **4.** *bit. b.*	***Čarkufeleć***	***1.*** *Savaş eşyası: askeri kampların etrafına ya da ilk savaş hatlarının önüne koruma amaçlı konulan demirden yapılmış ince çubuk ya da meşe ağacından*	1. ve 2. anlamlarda başka anlama geçiş. genel anlamda anlam daralması.

	Çarkıfelekgillerden, güzel büyük, parlak kırmızı çiçekleri olan, duvar kenarlarına ve kameriyeler çevresine ekilen tırmanıcı bir süs bitkisi, fırıldak çiçeği.		*yapılmış sivri kazık engel, çit.* ***2.*** *Bir çeşit savaş topu.* ***3.*** *Şans çemberi: çark gibi dönen ve şans, kader getiren yer küre olarak düşünülüyor. (Şkal. 1966, s. 165)*	
çatal	**1.** İki veya daha çok kola ayrılan değnek. **2.** Yol, ağaç gibi, kollarla ayrılan şeylerin ayrılma yeri. **3.** Dallı olan şeylerin her kolu. **4.** Yemek yerken kullanılan iki, üç veya dört uzun dişli çoğunlukla metal araç. **5.** Dirgen. **6.** Ucu kollara ayrılmış. **7.** İki taraflı.	***Čatal, ćatal***	***1.*** *Çatal.(4. anlamda)* ***2.*** *Zorlu atları dizginlemekte kullanılan iki katlı yular ya da dizgin.*	2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Čatal	*Çatal biçiminde, çatala benzer. (Şkal. 1966, s. 165)*	Anlam türetme.
çatkı	**1.** Uç uca, birbirine çatılan şeylerin bütünü. **2.** Sehpa. **3.** Alından geçerek başın çevresine çember gibi bağlanan bağ, kaşbastı. **4.** Bir işin bütününün veya parçalarının bir araya getirilmesinde uyulan yöntem. **1.** Kırmızı, pullu, işlemeli, gelin duvağı. *(DS.)*	***Čatkija, čatija***	***1.*** *Yeni gelinin örtündüğü ince ipek kumaş, duvak.* ***2.*** *Bir çeşit kadın baş örtüsü.*	1. anlamda Halk ağzından geçiş. 2. anlamda anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Alčatkija	*Kırmızı çatkı, kırmızı baş örtüsü. (Şkal. 1966, s. 86-166)*	Kelime türetme.
çatlamak	**1.** Parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak. **2.** Bir yüzeyde kırışıklar, çizgiler oluşmak. **3.** *Mec.* Aşırı yemekten, içmekten, yorgunluktan, ağlamaktan ölecek duruma gelmek veya ölmek. **4.** *Mec.* Sıkıntı,	***Čatlaisati***	*Dert, sıkıntıdan ölmek, patlamaya hazır olmak. (Şkal. 1966, s. 1966)*	Anlam daralması.

	sevinç, yalnızlık, heyecan, sabırsızlık, kıskançlık vb. ruhsal durumları aşırı derecede duymak.			
çatma	**1.** Çatmak işi. **2.** Provada geçici olarak bir giysiye iliştirilmiş olan parça. **3.** Duvarları ağaç gövdesinden birbirine takılarak ve çivisiz olarak yapılan yayla evi, yörük çadırı. **4.** Bir çeşit döşemelik kumaş. **5.** Ahşap yapıların ağaç iskeletin temel parçaları. **6.** Semerin ağaç kısmı. **1.** Direkler çatılarak araları tuğla veya kerpiçle doldurulan duvar. *(DS.)*	***Čatma***	***1.*** *Dikey ya da yatay olarak tahta kirişler konduktan sonra sıvalanan evin duvarı.* ***2.*** *Hasır işinden yapılmış evin duvarı. (Şkal. 1966, s. 166);* ***3.*** *Çatık kaşlar. (Jah. 1999, s. 144)*	1. anlamda halk ağzından geçiş. 2. anlamda yakın anlama geçiş. 3. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Čatmara	*Çatmadan, hasırdan duvarı olan ev. (Şkal. 1966, s. 166)*	Kelime türetme.
		Čatrlja	*Kulübe, kalitesiz malzemeden yapılan küçük ev. (İbr. 2012, s. 78)*	Kelime türetme.
çatmak	**1.** Değnek, kılıç, tüfek gibi uzun şeylerden birkaç tanesini, tepelerinden birbirine çaprazlama dayanarak durdurmak. **2.** (Kereste, vb. gereci) birbirine tutturmak. **3.** Bir şeyi yapmak için gerekli parçaları bir araya getirmek. **4.**(Yükü hayvana) İki yanlı yüklemek. **5.** (Başa yemeni, çatkı, yazma gibi şeyleri) Bağlamak**. 6.** (Kaş, yüz için) Sertlik, öfke bildiren bir duruma sokmak. **7.** Üzücü olaylarla karşılaşmak. **8.** Birine sert sözler	***Čatisati***	***1.*** *Çıkagelmek, aniden ortaya çıkmak.* ***2.*** *Dikiş dikmek. (Şkal. 1966,s. 166).*	1. anlamda Türkçedeki 9. anlamdan anlam eşleşmesi. 2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	söylemek veya yazılar yazmak. **9.** Rastlamak, karşılaşmak. **10.** Sırası gelmek, zamanı gelmek.			
çavuş	**1.**Bir işin veya işçilerin başında bulunan ve onları yöneten sorumlu kimse. **2.** *tar.* Osmanlı Devleti teşkilatında çeşitli hizmetler yapan görevli. Sarayda müezzinlik, müzikçilik, mehterlik yapanlar çavuş şanını taşırlardı. **3.** *tar.* Osmanlı ordusunda üst komutanların buyruklarını ulaştıran görevli. **4.** *ask.* Onbaşıdan sonra gelen ve görevi manga komutanlığı olan erbaş. **5.** *ask.* Askeri okullarda sınıf başkanı.	***Čauš***	***1.*** *Osmanlı yönetim teşkilatında çeşitli hizmetlerde bulunan görevli. Yeniçeri ordusunda da bulunan görevli.* ***2.*** *Çavuşlar Osmanlı ordu müziği kadrosunda (mehterhane) yer almakta ve ellerinde kendilerine ait işaretler olan çevgenler taşırlardı.* ***3.*** *Esnaf teşkilatında kahyanın yardımcısı.* ***4.*** *Telgraf hatlarının bekçisi.* ***5.*** *Düğün alaylarında görev alan düğün şefi.* ***6.*** *Düğünlerde misafirleri ve düğün alayını eğlendiren şakacı kimse. (Şkal. 1966, s. 167),* ***7.*** *O dönemde alınan emir ve kararları ilan eden kimse, tellal. (İbr. 2012, s.758)*	Genel anlamda anlam daralması.
çay	**1.** *bit.b.* Çaygillerden, nemli iklimlerde yetişen bir ağaççık. **2.** *bit. b.* Bu ağaççığın özel işlemlerle kurutulan yaprağı. **3.** Bu yaprağın demlenmesiyle elde edilen güzel kokulu ve sarımtırak kırmızı renkli içecek. **4.** Çeşitli bitkilerin yaprak veya çiçeklerinin demlenmesiyle elde edilen bir tür içecek. **5.** Konukların içecek ve börek, pasta vb. yiyeceklerle ağırlandığı toplantı.	***Čaj***	*Çeşitli bitkilerin yaprak veya çiçeklerinin demlenmesiyle hastalanıldığında içilen bir tür içecek.*	Anlam daralması.
		Čajluk	*Çay takımı; çaydanlık. (Jah. 1999, s. 140)*	Kelime türetme.

çekiçlemek	Çekiçle dövmek.	***Čekićati, čekićovati***	*Çekiçle dövmek.*	
		Počekićati	***1.*** *Çivilere sırayla çekiçle vurmak.* ***2.*** *Ormancının izniyle kesilecek ağaçların hangileri olduğunu göstermek için, ağaçların üzerine ormancı çekiciyle işaret vurmak. (Şkal.1966,s. 168-520)*	2. anlamda terimleşme yoluyla yakın anlama geçiş.
çekirdek	**1**. Etli meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum. **2.** Yenmek için satılan ayçiçeği tohumu. **3.** Ağaçlarda soyulmayan bölüm. **4.** *biy.* Bir hücrenin merkezini oluşturan cisimcik. **5.** *fiz.* Atom çekirdeği. **6.***esk.* Kuyumculukta kullanılan ve 5 cgr'a eşit olan ağırlık ölçüsü. **7.** *sf. mec*. Bir şeyin temelini oluşturan.	***Čekrdak***	*Çekirdekli meyvelerden alınan ısırık. (Şkal.1966, s. 168)*	Anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
çekme	**1**. Çekmek işi. **2.** Masa, dolap gibi şeylerin dışarıya çekilen gözü, çekmece. **3.**Yüksekteki ince dalları çekip kesmeye yarar, ay biçiminde, uzun saplı, ağzı tırtıklı bıçak. **4.** Düzgün biçimli. **5.** Çekilerek giyilen veya kullanılan. **6.** Parmak veya mızrapla çalınan çalgı. **7.** Ağacın yapısındaki nem oranının azalması sonucu boyutlarının küçülmesi. **8.** İş yaparken giyilen bir tür şalvar. **9.** *sp.*	***Čekma***	***1.*** *Eski tip evlerde, kaldırılıp indirilen bir çeşit pencere kanadı.* ***2.*** *Katlanır ve açılır yardımcı köprü, zincirli köprü. Çekme-köprü veya çekmek- köprü diye adlandırılır.* ***3.*** *Çalışma masasındaki çekmece.* ***4.*** *Tokalardaki ufak gümüş tabakalar.*	Anlam daralması. 1. ve 2. anlamlarda söz eksiltme. 4. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	Vücut bölümlerinin bükücü kas gücü ile bir direnci kendisine yaklaştırması.			
çekmek	**1.** Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. **2.** Germek. **3.** İçine almak, emmek. **5.** Bir yerden başka bir yere taşımak. **6.** Solukla içine almak. **7.** Bir şeyi bir kimseyi geri almak. **8.** Güç durumlara dayanmak, katlanmak. **9.** Tartıda ağırlığı olmak. **10.** Döşemek. **11.** Herhangi bir engel kurmak. **12.** Bir yerden bir şeyi yukarı doğru almak. **13.** *argo* İçki içmek. **14.** Öğütmek.	***Čektisati***	*Dayanmak, sabretmek. (Škal. 1966, s.169)*	Mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Čekalo, čeketalo	***1.*** *Kahve öğütücüsünden çekilmiş olan.* ***2.*** *Eğirmende demirden döndürgeç. Eğirmenle birlikte dönen tokmak. (Škal.1966, s.168)*	1. anlam Türkçedeki 14.anlamdan, 2. anlam Türkçedeki 2. anlamdan sözcük türü değiştirme ve terimleşme.
çelebi	**1.** Bektaşi ve Mevlevi pirlerinin en büyüklerine verilen ünvan. **2.** *esk.* Hıristiyan tüccar. **3.** Görgülü, terbiyeli, olgun kimse. **1.** Sahip, efendi. **2.** Kibar, terbiyeli, nazik. *(TS.)*	***Čelebi***	*Sahip, efendi, asil.*	Anlam daralması.
		Čelebija	***1.*** *Efendi, centilmen, efendi ve güzel terbiyeli kimse. Soylu kökten gelen delikanlıya verilen unvan.* ***2.*** *Mutafçılık mesleğinde ipleri geçirmeye yarayan kayın ağacından yapılmış parça.*	2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		Čelebijati se	*Süslenmek.*	Neden sonuç ilişkisinden sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
		Čelebijin perčin	*Bir bitki türü, (Delphinium ajacis)*	Kelime türetme ve terimleşme.

		Čelebi-pazar	*Doğu Bosna'da Rogatica adındaki bir kasabaya verilen Türkçe ad. (Şkal. 1966, s. 169- 170)*	Kelime türetme ve özel anlama geçiş.
çelenk	**1.** Çiçek, dal ve yapraklarla yapılmış halka. **2.** *esk.* Kadınların başlarına taktıkları mücevher veya madenden yapılmış sorguç.	***Čelenka***	***1.*** *Altın veya gümüşten, bazen de süslü değerli taşlardan yapılan tüy biçiminde bir tür sorguç.(Şkal.1966, s. 170)* ***2.*** *Şapka süsü.* ***3.*** *Av ödülü olarak geyik gibi boynuzlu hayvanların kafatası.* ***4.*** *Çok önemli kimse. (İbr. 2012, s. 80)*	3. anlamda yakın anlama geçiş. 4. anlamda doğadan insana deyim aktarması. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Čekrli-čelenka	*Bir zamanlar kalpağın üzerinde taşınan ve dönen çelenk. (İbr.2012, s. 79)*	Kelime türetme.
çelikli	**1.** Çeliği olan, çelik içeren. **2.** Çelikle kaplı.	***Čelikli***	*Çok güçlü, dayanıklı kimse. (İbr. 2012, s.80)*	Doğadan insana deyim aktarması.
çeltik	Kabuğu ayıklanmamış pirinç.	***Čaltak***	*Pirinç ekilen tarla, çeltik tarlası. (Şkal. 1966, s. 161)*	Parça bütün ilişkisinden ad aktarması yoluyla anlam genişlemesi.
çember	**1.** Merkez denilen sabit bir noktadan aynı uzaklık ve düzlemdeki noktalar kümesinin oluşturduğu kapalı eğri. **2.** Bu biçime getirilmiş katı cisimlerin çevresi. **3.** Çocukların oynamak için çevirip arkasından koştukları tekerlek biçiminde oyuncak. **4.** Sandık, denk, fıçı gibi şeylerin dağılmaması için üzerlerine geçirilen dayanıklı bir cisimden kuşak. **5.** Yazma, yemeni, başörtüsü. **6.** *mec.* Aşılması, çözümü güç durum.	***Čember***	***1.*** *Beyaz, güzel kumaş, şifon.* ***2.*** *Müslüman kadınların başlarına örttükleri şifondan yapılan büyük beyaz örtü, başörtü.* ***3.*** *Çember, daire, halka. (Şkal. 1966, s. 170)*	1. anlam Türkçedeki 5. anlamdan parça bütün ilişkisi yoluyla ad aktarması. Genel anlamda anlam daralması ve aynı zamanda sözcükte önem kayması.
çengel	Bir yere takılmaya, geçirilmeye yarayan eğri ve ucu sivri demir.	***Čengel, čenđel***	*Demir kanca.*	
		Čengele, čenđele	***1.*** *Kasapların etlerini astıkları demir kanca.* ***2.***	2. anlamda anlam türetme.

			Demir kancadan yapılan dar ağacı. ***3.*** *Kahve öğütücüsünün bütün öğütücü mekanizmasını birbirine bağlayan bir parçası. (Şkal. 1966, s. 171)*	3. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
çengi	Çalgı eşliğinde oynamayı meslek edinmiş kadın.	***Čengija***	***1.*** *Kahvehane kadın oyuncusu, dansöz.* ***2.*** *mec. Kötü kadın. (Jah.1999, s. 146)*	2. anlamda anlam kötüleşmesi.
		Čengijati	***1.*** *Kahvehanede oynamak, dans etmek. (Şkal. 1966, s. 171);* ***2.*** *Kadınların moralsiz, huysuz davranmaları.* ***3.*** *Çocukların yaramazlık yapmaları. (Jah.1999,146)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. ve 3. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
çerez	**1.** Asıl yemekten sayılmayan, peynir, zeytin vb. yiyecekler. **2.** Yemek dışında yenilen yaş veya kuru yemiş vb. şeyler, atıştırmalık.	***Čerez***	***1.*** *İlk olarak kurutulmuş meyveye ve daha sonra ise lokum, bonbon gibi çeşitli şekerli yiyeceklere verilen ortak ad.* ***2.*** *Adet olduğu üzere, damadın düğünden hemen sonra gelinin ailesine göndermiş olduğu çeşitli şekerlemelerden ve kurutulmuş turunçgil meyvelerden oluşan hediye.*	2. anlamda terimleşme.
		Čerežnjak	*Şekerli ve meyveli şeylerden sunulmak üzere hazırlanmış küçük tabak. (Şkal. 1966, s. 171-172)*	Kelime türetme.
çerge	**1.** Derme çatma çadır, göçebe çadırı. **2.** Çingene çadırı. **3.** *tar.* Otağ.	***Čerga***	***1.*** *Çingene çadırı, çingene kulubesi.* ***2.*** *Küçük çadır;* ***3.*** *mec. Baraka, derme çatma yapı.* ***4.*** *Kaba dokunmuş kilim, kebe.*	3. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. 4. anlamda anlam türetmesi. Sözcükte önem kayması.
		Čergar, čergaš	***1.*** *Çergede yaşayan çingene.* ***2.*** *Birinin dolap çevirmeye hazır olduğunu belirten aşağılayıcı söz, çingeneleşmek gibi.*	Kelime türetme. 2. anlamda benzetme ve argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Čergariti	*Çingene gibi davranmak, kendini alçaltarak birinden birşey dilenmek.*	Argolaşma ve sözcük türü değiştirme

			(Şkal. 1966, s. 172; Jah.1999, s. 147; İbr. 2012 s, 80)	yoluyla anlam kötüleşmesi.
çerviş	**1.** Kasaplık hayvanlardan elde edilen çeşitli yağların eritilmiş. **2.** Yemeğin sulu kısmı.	***Červiš***	***1.*** *Yemeğin terbiyesi, eritilmiş yağ. (Şkal. 1966, s.172)* ***2.*** *Yoğun kıvamda ve sarmısakla yapılan bir tür tavuk çorbası. (İbr. 2012, s.80)*	Yakın anlama geçiş.
çeşme	Çoğunlukla herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalaklı su hazinesi veya yapısı.	***Češma***	*Çeşme.*	
		Češmetaš	*Çeşmenin yalağına akan suyun içinden geçtiği taş levha. (Şkal. 1966, s.172)*	Kelime türetme.
çeteci	Çeteden olan kimse.	***Četedžija***	***1.*** *Çete lideri.* ***2.*** *Örgütleyen kimse. (Şkal. 1966, s.172)*	1. anlamda ad aktarması yoluyla anlam iyileşmesi.
çevre	**1.** Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi. **2.** Kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam. **3.** Sırma işlemeli mendil. **4.** *mec.* Aynı konu ile ilgisi bulunan kimselerin tümü, muhit. **5.** Bir kimse ile ilişkisi bulunalar, muhit. **1.** Mendil, başörtüsü. *(DS.)*	***Čevra, čevrma***	*İnce ve beyaz güzel bir bezden ya da köşelerinde altın ya da sırma işlemeli nakışları olan başka bir ince dokumadan yapılmış mendil, eşarp. (Şkal.1966, s. 173)*	Halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
çevrinti	**1.** Bir şeyin kendi ekseni çevresinde sürekli dönmesi. **2.** Çeşitli tahıl karışığı. **1.** Girdap, çukur. *(TS.)*	***Čevrntija***	***1.*** *Kendi ekseni etrafında dönme.* ***2.*** *Girdap, burgaç.*	Anlam daralması.
		Čevrntije	*Tuna Nehrinde Đerdapska Klisura ya da Demirkapı olarak bilinen boğazda bulunan derin girdaplara ya da dev kazanına verilen yerel ad. (Şkal.1966, s. 173)*	Özel anlama geçiş.
çeyrek	**1.** Çeyrek altın. **2.** Dörtte bir. **3.** On beş dakikalık zaman. **4.** a*rgo* Alman markı. **5.** Gümüş mecidiyenin dörtte	***Čejrek, čerek***	***1.*** *Dörtte bir, çeyrek.* ***2.*** *Kesilmiş kuzunun çeyreği.* ***3.*** *Parçalanmış herhangi bir şeyden parça.*	3. anlamda yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Čejrečiti, čerečiti	*Parçalara ayırmak, bölmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.

	biri değerinde olan beş kuruş.	***Čejrekuša***	*Tarlada ekmek için içinde tohum taşınan bir tür torba. (Jah.1999, s. 145)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Raščejrečiti, rašćerečiti	*Dört parçaya ayırmak.* (Şkal. 1966, s. 167-531)	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Iščerečen	*Dörde bölünmüş.(Jah.1999, s. 276)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
çıban	Vücudun herhangi bir yerinde oluşan ve çoğu, deride veya deri altında şişkinlik, kızartı, ağrı ve ateş ile kendini gösteren irin birikimi.	***Čiba, čibuljica, čivuljica***	*Yüzdeki sivilce, akne.(Şkal.1966, s.173)*	Anlam iyileşmesi ve anlam daralması.
çıfıt	**1.** Yahudi. **2.** Hileci, düzenbaz.	***Čifut, čifutin (čivut, čivutin)***	***1.*** *Yahudi.* ***2.****Cimri, pinti.*	2. anlamda başka anlama geçiş.
		Ćifta	*Cimri, darkafalı.(Şkal.1966, s.175-176- 193)*	Kelime türetme ve argolaşma.
çıkmak	**1.** İçeriden dışarıya varmak, gitmek. **2.** Elde edilmek, sağlanmak. **3.** Bir meslek veya bilim kurumuna okuyup yetişmek, mezun olmak. **4.** Bulunduğu yere bırakıp başka yere geçmek, taşınmak. **5.** Süresi dolduğunda ayrılmak. **6.** Yetişecek ölçüde olmak. **7.** Eksilmek. **8.** Sonuca ulaşmak. **9.** Sıyrılmak, ayrılmak.**10.** Herhangi bir durumda olduğu anlaşılmak. **11.** Bir durumla ilgili niteliklerini yitirmek. **12.** İş için, yetkili birini makamında görmek. **13.** Talihine veya payına düşmek, isabet etmek, vurmak.**14.**	***Čik!, Začikavati***	*Birini güreşe ya da birini müsabakaya çağırmak.*	Başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Čikati	*Güçte ve hünerde görünmesi için birine meydan okumak, çarpışmaya çağırmak.*	
		Čikma, Čikmali	*Başka bir tarafa çıkışı olmayan sokak, çıkmaz sokak, kör sokak. (Şkal. 1966, s.175-463)*	Söz eksiltme yoluyla başka anlama geçiş.

	Gitmek, koyulmak. **15.** Birdenbire görünmek.			
çıkarma	**1.** Birinin veya bir şeyin çıkmasını, sağlamak, çıkmasına sebep olmak. **2**. Sonuna getirmek. **3.** Anlamak, ne olduğunu bilmek, sezmek. **4.** Bulmak, ortaya koymak**. 5.** Hatırlamak. **6.** Öfke, hırs, acı vb. nin zararını çektirmek. **7.** Sindirim yolundan dışarı atmak. **8.** Giysi, ayakkabı vb.ni vücuttan ayırmak, soymak. **9.** Gidermek. **10.** *Mec.* Söylemek.	***Čikarma***	*Birini kızdırmak, birini zıvanadan çıkarmak. (Şkal. 1966, s.175-463)*	Söz eksiltme yoluyla yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
çıkrık	**1.** Kuyudan kovayı çekmeye yarayan ve el ile çevrilen araç. **2.** İplik bükmek, iplik sarmak gibi işlerde kullanılan, el veya ayakla çevrilen dolap. **3.** *fiz.* Ağır bir şeyi çekecek ipin sarılmasına yarayan ve bir eksen üzerinde uzunca bir kolla çevrilerek dönen silindir.	***Čekrk, čekrek***	***1.*** *Tahtadan eşyalar yapmakta kullanılan makine.* ***2.*** *İpin tekere sarılmasıyla yükü yükseğe kaldırmakta kullanılan cihaz, makara, aks, kasnak.* ***3.*** *İp bükmek için kullanılan alet.* ***4.*** *Genelde çıkrık gibi dönen veya çevrilen şey.*	1. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		Čekrkli	*Çıkrığa dönen şey.*	Kelime türetme.
		Čekrklija	***1.*** *Üzerinde dönen bir küçük halka olan sorguç.* ***2.*** *Çıkrık için öreke. (Şkal. 1966, s. 169)*	Kelime türetme.
		Čekrkli-čelenka	*Dönen sorguç.*	Kelime türetme.
		Čekrčibaša	*Çıkrık yöneticisi. (Jah. 1999, s. 145)*	Kelime türetme.
çıra	**1.** Çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü. **2.** Bu bölümden küçük küçük kesilerek hazırlanmış, tutuşturma ve aydınlatma	***Čirak, čirjak***	***1.*** *Işık yakan nesne, şamdan, kandil.* ***2.*** *mec. İyi ücretli bir rütbe ya da memuriyet hizmetine hak kazanan kimse. (Şkal. 1966, s. 177)*	1. anlam halk ağzından geçiş. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	işlerinde kullanılan parça. **3.***hlk.* Lamba. **1.** Bezir ya da gazyağıyla yanan bir çeşit aydınlanma aracı, kandil. *(DS.)*			
çırak	**1.** Zanaat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse. **2.** Dükkanda ayak işlerine bakan kimse. **3.** *esk.* Saray, daire vb. büyük yerlerde yıllarca hizmet ettikten sonra geçimi sağlanarak başka yerde yaşamasına izin verilen kimse.	***Čirak***	*Şakirt, zanaat öğrencisi.*	Anlam daralması.
		Čirjak učiniti	*Taltif etmek, terfi ettirmek, ödüllendirmek. (Şkal.1966, s.177)*	Dilbilgisel anlama geçiş. Terimleşme yoluyla anlam iyileşmesi.
çırpı	**1.** Dal, budak kırpıntısı. **2.** Boyalı ve gergin bir sicimi yay gibi çekip bırakmak yoluyla çizgi çizme. **3.** Çok zayıf.	***Čiprija***	*Bir şeyin üzerine çizgi konulurken kullanılan boyaya batırılmış ip. Duvarcı, dülgerci aleti olarak kullanılır. (Jah. 1999, s. 150)*	Türkçedeki 2. anlamdan anlam türetme ve terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
çiçek	**1.** *bit.b.* Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü. **2.** Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi. **3.** *mec.* Davranışları hafif, toplum kurallarına uymayan kimse. **4.** Tıpta irinli kabarcıklar dökerek yüzde izler bırakan ateşli, ağır ve bulaşıcı bir hastalık.	***Čiček***	*Çiçek. (1. Anlam)*	Anlam daralması.
		Čičak	*Bir çeşit bitki. Dul avrat otu. (Arctium lappa)*	Anlam daralması.
		Čiček-dolma	*Kabak çiçekleri dolması. (İbr. 2012, s.83)*	Kelime türetme.
çiçeklik	**1.** Koparılmış çiçekleri koymaya yarar kap. **2**. Çiçek saksılarını koymaya veya çiçek yetiştirmeye ayrılmış yer. **3.** Eski evlerde süs eşyası konulan	***Čičekluk, čičeklik***	***1.** Çiçeklik (1. anlamda). **2.** Üzerinde çok çiçeği bulunduğundan çiçekliğe benzetilen şey. (Şkal. 1966, s.173-174)*	2. anlamda benzetme yoluyla anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.

	raflı duvar oyuğu. **4.** *bit. b.* Çiçeğin üzerinde çanak, taç ve öteki organlarının bulunduğu parça.			
çiftçi	Geçimini toprağı ekerek sağlayan kimse.	***Čifčija, čivčija***	*Toprağı olmayıp ağanın veya beyin toprağında ya da çiftliğinde çalışan ırgat, köylü. (Şkal.1966, s.174)*	Anlam kötüleşmesi.
çiftlik	**1.** Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen, çalışanlarının da oturması için evler bulunan geniş toprak parçası. **2.** Çift olma durumu. **3.** *mec.* Kolaylıkla yarar sağlanabilen yer. **1.** Osmanlı İmparatorluğunda, toprağının verimi derecesine göre 70-150 dönüm genişliğinde ekilip biçilebilen toprak birimi. *(TTS.)*	***Čifluk, čiftluk, čitluk***	*Toprak sahibinin yalnız başına ya da çiftçi üzerinden işlediği bir çeşit feodal arazi. (Şkal.1966, s.174)*	Anlam daralması.
		Čiflučenje	*Çiftlikteki köylülerin yapacakları iş. (Jah.1999, s. 148)*	Kelime türetme.
		Čiflugdžija	*Çiftlik sahibi. (İbr. 2012, s.83)*	Kelime türetme.
çift	**1.** Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan. **2.** Bir erkek ve bir dişiden oluşan iki eş. **3.** Toprağı sürmek için birlite koşulan iki hayvan. **4.** Küçük maşa veya cımbız.	***Čift, čivt***	***1.*** *Çift, ikili.* ***2.*** *Çift tek oyununda söylenir.*	2. anlamda terimleşme.
		Čiftast	*Alnında iki beyaz lekesi olan (at). Çiftast atın uğursuzluk getirdiği düşünülür.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Čiftelija, čivtelija	***1.*** *Alnında beyaz lekeleri olan at.* ***2.*** *Düzenbaz, entrikacı, fesatçı. (Şkal. 1966, s. 174-175; Jah.1999, s. 149)*	Kelime türetme. 2. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
		Čifte telija, čiftelija	*Çift telli bir tambur. (Şkal. 1966, s.175)*	Kelime türetme ve terimleşme.
		Čiftazeta, čeftazeta, čevtazeta, čuftazeta	***1.*** *Kadın kemerlerinde bulunan tokanın kopçası.* ***2.*** *İpek kaytan üzerindeki örgülere dikilen çifterli düğmeler. (Şkal.1966, s. 174)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Čiftek (čift-tek)	*Bir tür çocuk oyunu (çift tek).*	Terimleşme.
		Čiftekati se	*Çift tek oyununu oynamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş ve terimleşme.

çifte	**1.** İkisi bir arada bulunan veya ikili. **2.** Çift kürekli (sandal, kayık). **3.** At, eşek ve katırın arka ayaklarıyla vuruşu, tekme. **4.** İki namlulu av tüfeği.	***Čifta***	*At, eşek ya da katırın arka ayaklarıyla vurması; at, eşek ya da katırın arka ayakları.*	Anlam daralması.
		Čifte, čifta, čivte	***1.*** *Duble, çiftli, iki kat, ikili* ***2.*** *Eskiden bazı eğitimli ve seçkin insanların giydikleri ayakkabılar.*	2. anlamda anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş ve anlam iyileşmesi.
çil	**1.** Çoğunlukla yüzde oluşan kahve rengi küçük benekler. **2.** Aynada oluşan leke. **3.** Köklerdeki kıl gibi ince uzantılar. **4.** Tüyünde küçük benekler bulunan (hayvan).	***Čilaš (čilo)***	*Benekli, çilli at.(Şkal.1966, s.176)*	Anlam daralması.
çini	**1.** Duvarları kaplayıp süslemek için kullanılan, bir yüzü sırlı ve genellikle çiçek resimleriyle bezeli, pişmiş balçık levha, fayans. **2.** Sırlı ve süslü, pişmiş balçıktan yapılmış olan. **1.** Bakır tabak. **2.** Tabak. *(DS.)*	***Činija***	*Porselen çanak, tabak.*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
çinili	*sf.* Çinisi olan, çinilerle bezenmiş olan.	***Čineli***	*Porselenden, seramikten.*	
		Činilija, činlija, čimlija	*Eşyaları süslemekte kullanılan porselen veya metal başlı iğne. (Şkal. 1966, s. 176-177)*	Kelime türetme ve terimleşme.
çin-i maçin	*Osm.* Çin ve Çin'in güney kısmı.	***Činu-Mačin***	***1.*** *Çok uzak, ta orada.* ***2.*** *Çok uzak bir yerde. Dünyanın bir ucunda. (Şkal. 1966, s.177)*	Mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
çit	**(I)** Bağ, bahçe, bostan vb. yerlerin çevresine çalı, kamış, ağaç dalı gibi şeylerden çekilen duvar türü, çeper. **(II)** *hlk.* **1.** Pamuktan dokunmuş basma.	***Čit***	*Desenli pamuklu dokuma, basma, çit. (Şkal. 1966, s. 177)*	Anlam daralması.
çivi	**1.** İki şeyi birbirine tutturmak, bir nesneyi bir yere	***Čivija***	***1.*** *Tahtadan ya da metalden mıh; çivi.* ***2.*** *mec. Hasret, merak.* ***3.***	2. anlamda mecazlaşma yoluyla,

	sabitlemek için çakılan, ucu sivri, başlı, metal veya ağaçtan yapılmış ufak çubuk, mıh. **2.** Kalkan balığının üzerindeki düğmeye benzer kemiksi oluşum.		*Yüksek bir mevkide önemli ve saygın kimse.*	3. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam iyileşmesi.
		Čivijaš	*Güçlü, kuvvetli kimse.*	Kelime türetme ve mecazlaşma.
		Čiviluk	*Askı. (Şkal. 1966, s.178; Jah.1999, s. 150)*	Kelime türetme.
çivit	Eskiden çivit otundan, bugün yapay yollarla elde edilen, mavi renkli sarılığını gidermek için çamaşırın son suyuna karıştırılan toz boya.	***Čivit***	*Çivit mavisi (bir çeşit renk).*	Parça-bütün ilişkisinden ad aktarması.
		Čivitar	*Çivit satıcısı.*	Kelime türetme.
		Čivitast	*Koyu mavi.*	Kelime türetme.
		Čivitli	*Çivite benzer boya, açıkmavi renk.*	Kelime türetme.
		Čivitnjak	*İçinde çivit boyası kaynatılan kap. (Şkal. 1966,s. 178; Jah.1999, s. 150)*	Kelime türetme.
çizgi	**1.** Çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz, çizi, hat. **2.** Yüz ve vücut hatlarının her biri. **3.** *mat.* Bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim. **4.** *mec.* Temel. **5.** *mec.* Bir durumdan başka bir duruma atlanan geçilen yer, sınır.	***Čiza***	***1.*** *Çizgi; sınır çizgisi.* ***2.*** *mec. Sınır, ölçü.* ***3.*** *Bir tür çocuk oyunu. (Şkal. 1966, s. 178)*	3. anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
çoban	Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse.	***Čoban***	***1.*** *Çoban, sığırtmaç.* ***2.*** *Hayvan yetiştiricilerinin geneli.* ***3.*** *kaba Köylü zihniyeti.*	3. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Čobanija	*Kabaca davranış olarak çoban zihniyeti.*	Kelime türetme. Argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Čobanisati	***1.*** *Çobanlık etmek.* ***2.*** *İnek ve koyunları korumak.* ***3.*** *Birinin çoban gibi davranışlarda bulunması.*	Dilbilgisel anlama geçiş. 3. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
çobanlık	**1.** Çoban olma durumu veya çobanın gördüğü iş. **2.** Çobana verilen ücret.	***Čobanluk***	***1.*** *Çobanın yaptığı iş.* ***2.****Zihniyet, kabalık. (Şkal.1966, s. 178-179; Jah. 1999, s. 150-151)*	2. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.

çokal	*esk.* Savaşlarda giyilen zırh.	***Čokanj, čokalj, čokan***	*Rakı içmekte kullanılan cam şişecik.(Şkal. 1966, s.179)*	Başka anlama geçiş.
çorbacı	**1.** Çorba pişirip satan kimse. **2.** Tayfaların gemi sahibine verdikleri ad. **3.** *tar.* Taşrada halkın Hristiyan ileri gelenlerine verdiği ünvan. **4.** *tar.* Yeniçerilerde bir birlik komutanı.	***Čorbadžija, čorbadži***	***1.*** *Bir yeniçeri amiri "orta".* ***2.*** *Çorba karıştırmakla ilgilenen kimse, çorbacı.* ***3.*** *Yeni dönemde patrona, tüccara ve Osmanlı Devleti'ndeki Hristiyanlara bu ad veriliyordu. (Şkal. 1966, s.180)*	Anlam daralması.
çorbalık	*sf.* Çorba pişirmeye yarar.	***Čorbaluk***	*Derin çanak, kase. (Şkal.1966, s.180)*	Yakın anlama geçiş.
çotra	Ağaçtan yapılmış küçük su kabı. **1.** Şarap testisi. *(TS.)*	***Čutura***	***1.*** *Genellikle renkli çizgili ve ahşap oymalı, düz yuvarlak ya da oval matara. Asker çuturası ise metaldendir.* ***2.*** *mec. Čutura gibi sarhoş. (Şkal.1966, s. 182)*	2. anlamda benzetme ve mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
çotuk	**1.** Dışarıda kalmış ağaç kökü. **2.** Kesilen ağacın topraktan yukarıda kalan bölümü. **3.** Asma kütüğü, tevek.	***Čokot***	***1.*** *Asma kütüğü, asma fidanı.* ***2.*** *Mısır koçanı. (Şkal.1966,s.180)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
çöğen	**1.** Ucu eğri baston. **2.** Su tenekelerini taşımaya yarayan omuzluk. **3.** Yüksek dalları veya otluktan ot çekmeye yarayan çengelli ağaç. *(DS.)*	***Čugelj***	***1.*** *Kazanda yanmasın diye pestil karıştırmakta kullanılan, bir ucu toparlak uzun sırık.* ***2.*** *Çarıkçı aleti: deriyi gerdirerek düzleştirip birleştirmeye yarayan ve bir ucunda eğri demir bölmesi olan ağaçtan kıskaç. (Şkal.1966, s.180)*	1. anlam yakın anlama geçiş. 2. terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		(II) Čugelj	***1.*** *Bir çeşit çavuş asası, çavuşluk alameti. Ucundan aşağıya doğru sarkan ve birer küçük eğik kancası olan başlı bir değnektir.Resmi geçit ve törenlerde çavuşlar hükümdarın hemen arkasında dikey olarak sağ ellerinde taşırlar.* ***2.*** *Çavuşlarınkine benzer esnaflık alameti, asa. Resmi törenlerde bayrakla birlikte taşınan her bir esnafın*	Türkçedeki 1. anlamdan terimleşme yoluyla anlam iyileşmesi.

			temsilcileridir. (Şkal.1966, s.181)	
çörek	**1.** Az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi. **2.** *gök b.* Bir gök cisminin tekerlek biçiminde görülen yüzü, kurs.	***Čurek***	***1.*** *Beyaz undan yapılan bir çeşit çarşı, fırın ekmeği.* ***2.*** *Yuvarlak ekmek. (Şkal.1966, s.181; Jah. 1999, s. 153)*	Türkçedeki 1. anlamdan yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
çubuk	**1.** Körpe dal. **2.** Değnek biçiminde ince, uzun ve sert olan şey. **3.** Tütün içmek için kullanılan uzun ağızlık. **4.** Kumaşta düz çizgi.	***Čibuk***	***1.*** *Bir ucu lüle taşından yapılmış ve sigara içmekte kullanılan kamış, boru, ağızlık. Çubuk genelde uzundur, eğer cebe konulacak kadar kısaysa o zaman ona čibučić (çubukçuk) denilir.* ***2.*** *Kumaşta düz ve uzun çizgi.* ***3.*** *Bir tür vergi.*	3. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		Čibuk bez	*Çizgili dokuma, çubuklu bez. (Şkal. 1966, s. 173; Jah. 1999, s. 148)*	Kelime türetme.
çubuklu	**1.** *sf.* Çubuğu olan. **2.** Uzunlamasına çizgili (kumaş).	***Čibuklija***	***1.*** *Namlusunda çizgileri olan bir çeşit uzun tüfek.* ***2.*** *Üzerinde çubuk desenleri olan bez.*	Anlam daralması.
		Čibuklije, čibugije	*Bir çeşit küçük kızak. (Şkal. 1966, s.173)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
çubukluk	*esk.* Çubukların saklandığı yer, çubuk odası.	***Čibukluk***	***1.*** *İçinde ağızlıkların tutulduğu kılıf, kese.* ***2.*** *Eyere asılan ve içine çubuk (ağızlık) ve şemsiyenin konulduğu, yaklaşık 1 m. uzunluğunda deriyle de süslü, abadan yapılmış kılıf. (Şkal. 1966, s.173)*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
çuha	Tüysüz, ince, sık dokunmuş yün kumaş. **1.** Elde işleme yünden ve yerli dokuma kumaştan yapılan önü açık kısa bir çeşit ceket. **2.** Eskiden ceket yerini alan ve kaba dokunuşlu kumaştan yapılan giysi. *(DS.)*	***Čoha, čoja***	*Bir çeşit yumuşak ve kaliteli dokuma.*	
		Džoka	***1.*** *Palto gibi uzun, kolsuzu da olan, kalın abadan yapılmış erkek veya kadın giysisi.* ***2.*** *Genelde eski, kadın üst giysilerine verilen isim. (Şkal.1966, s. 179-243)*	Halk ağzından geçiş.
çul	**1.** Genellikle kıldan yapılmış	***Čul***	***1.*** *At kebesi, örtü.* ***2.*** *Kışın soğuktan korunma*	Anlam daralması.

	kaba dokuma. **2.** Kıldan veya yünden yapılmış hayvan örtüsü. **3.** *esk.* Tekke mensuplarının büründüğü örtü. **4.** Giyim, giysi.		*amaçlı camilerin ve tekkelerin kapısına veya eski evlerin hamam kapılarına örtülen kalın deri perde.*	
		Čulhana, čulhan	*Evlerde ya da avluda çul, koşum, eyer vb. at ekipmanının tutulduğu yan oda.*	Kelime türetme.
		Čultan	*At örtüsü, kebe. (Şkal. 1966, s.181)*	Ek yığılması.
çust	Ham deri ve köseleden yapılan ayakkabı. *(DS.)*	***Čust***	***1.*** *Süratli, çevik, kıvrak, esnek.* ***2.*** *Uyumlu,ahenkli, güzele yakın.* ***3.*** *Küçük büyümüş, ufak.* ***4.*** *Varlıklı, zengin, saygın kimse.*	Mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi ve anlam iyileşmesi.
		Učustiti se	*Çust olsun diye yani kıvrak ve esnek olsun diye ayağına giyip çıkarmak. (Şkal.1966, s.182-628; Jah.1999, s. 153)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
dağar	**1.** Topraktan yapılmış, ağzı geniş, dibi dar, içine su, pekmez, ayran,süt, yoğurt, turşu ve küllü su konulan bir çeşit küp. **2.** Çömlek. **3.** Topraktan yapılmış, hamur yoğurmaya yarayan, iki kulplu çanak. **4.** Büyük testi. **5.** Saksı. **6.** Topraktan yapılmış kazan. **7.** Toprak mangal. **8.** Su yollarında taş, kurbağa, tortu vb.ni alıkoymak için her yüz metrede bir açılan çukurlara konulan toprak ya da çimentodan yapılmış küpler. **9.** Su deposu. **10.** Yalak. **11.** Demircilerin kızgın demiri	***Dagara***	***1.*** *İki tahta sapı olan ve hayvanların su içtikleri tahta kap ya da kova.* ***2.*** *İçinde kor bulundurulan ve üzerinde kahve pişirilen bir çeşit mangal ya da saksı.* ***3.*** *İçine yemek veya süt konulan büyük ve derin toprak kap. (Şkal.1966, s.203)*	Anlam daralması.

	söndürmekte kullandıkları ağaç kap. **12.** Ekmek konulan kap. *(DS.)*			
dağarcık	**1.** Meşin torba. **2.** *müz.* Bir müzik topluluğunun veya sanatçının hazırlamış olduğu parçalar, repertuvar. **3.** Bellek.	***Dagarčić, dagardžik***	***1.*** *Deriden yapılmış çoban torbası.* ***2.*** *Dilenmek için Bosna'ya Doğudan gelen dilencilerin bir iple boyunlarına astıkları ve yardım toplamakta kullandıkları tahtadan derin kap.(Şkal.1966, s.203-204)*	1. anlamda anlam daralması. 2. anlam başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
daire	**1.** Bir yapının konut olarak kullanılan bölümlerinden her biri, kat. **2.** Belirli devlet işlerini çevirmekle görevli kuruluşlardan her biri. **3.** Bu kuruluşların çalıştıkları yapı. **4.** Bir yapı veya gemide belli bir işe ayrılmış bölüm. **5.** *mec.* Soyut kavramlarda belli sınır, ölçü. **6.** *mat.* Bir çemberin içinde kalan düzlem parçası. **7.** *müz.* Saz takımında usul vurmaya yarayan tef.	***Daira (dahira)***	***1.*** *Saraylarda görüşme ya da kabuller için kullanılan büyük bölüm, sultanın salonu.* ***2.*** *Toplantı.* ***3.*** *Cin çağırma, cinleri (şeytanları) toplama.*	1. anlamda anlam daralması. 2. ve 3. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Daire (Dahire)	*Etrafında metal plakaları olan tef.*	Türkçedeki 7. anlamla anlam eşleşmesi.
		Daira, daire	*Ortak avluya tek girişi olan ve tek bir çatı altında bir avlu etrafında toplanan dükkanlar topluluğu. (Şkal.1966, s. 205)*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
dalak	**1.** *anat.* Midenin arkasında, diyaframın atlında, sol böbreğin üstünde, yassı, uzunca, akyuvar üreten ve yıpranmış alyuvarları toplayan, damarlı, gevşek bir dokudan oluşmuş organ. **2.** Omurgalı hayvanlarda lenf bezine benzeyen ve kan damarları çok olan bir organ. **3.** Tekerlek	***Dalak***	*Dalak, dalak hastalığı. (Şkal.1966, s. 206)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.

	biçimindeki kaşar peyniri. **4.** *hlk.* Bal peteği. **1.** Fazla su içmekten ileri gelen bir hastalık, karın şişliği. *(DS.)*			
dalga	**1.** Deniz veya göl gibi geniş su yüzeylerinde genellikle rüzgar, deprem vb.nin etkisiyle oluşan kıvrımlı hareket. **2.** Sıcak, soğuk, moda için belli bir süre etkili olan dönem. **3.** Bir yüzeydeki kıvrım. **4.** Saçların kıvrım genişliği. **5.** *argo.* Gizli iş, dalavere. **6.** *argo.* Esrar, eroin vb. uyuşturucu maddelerin verdiği keyif durumu. **7.** *argo.* Dalgınlık. **8.** *argo.* Geçici sevgili. **9.** *argo*. Geçici aşk ilişkisi. **10.** *fiz.* Titreşimin bir ortam içinde yayılma hareketi.	***Dalga***	***1.*** *Denizdeki dalga, fırtına. (Şkal.1966, s.206)* ***2.*** *Birinin hızlı hareket etmesi, kaçış, firar. (Jah.1999, s.166)*	2. anlamda argolaşma ve doğadan insana deyim aktarması yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
dalkılıç	Kılıcını çekmiş olarak, yalın kılıç. Savaşta düşman arasına dalmak için gönüllü yazılan asker. *(TTS.)*	***Dalkilič***	*Bir zamanlar Osmanlı silahlı gücü üyesi (asıl silahı kılıç olan). (İbr. 2012, 107)*	Anlam daralması.
dalmak	**1.** Suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek. **2.** Bir yerin içine girmek. **3.***mec.* Kendini bilmez duruma gelmek, kendinden geçmek. **4.** Uyumak. **5.** *mec.* Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak.	***Daldisati***	*Düşüncelere dalmak, derinden düşünmek; kendinden geçmek, birşeyle uğraşmak. (Şkal.1966, s. 206)*	Anlam daralması.

damar	**1.** Canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal. **2.** Mermerde, bazı taşlarda ve tahta kesitlerinde renk ayrılığı gösteren dalgalı çizgi. **3.** Başka türden katmanların arasında bulunan sıvı, maden veya mineral katmanı. **4.** *mec.* Soy, yaradılış. **5.** *mec.* Huy: Cimrilik damarı.	***Damar***	***1.*** *Sinir, damar.* ***2.*** *mec. Huy, alışkanlık, Bir şeyin alışkanlığı, huyu. (Jah.1999, s.166)*	Anlam daralması.
damgacı	**1.** Damga vurmakla görevli kimse. **2.** Damga yapan veya satan kimse.	***Dagandžija***	*Ticaret eşyasına damga vuran memur, gümrükçü. (Şkal.1966, s. 203)*	Anlam daralması.
damızlık	**1.***hlk.* Maya. **2.** Yalnız dölü alınmak için yetiştirilen yüksek nitelikli (hayvan).	***Domazluk***	***1.*** *İhtiyaç ve verim için yetiştirilen evcil hayvanlar.* ***2.*** *Sığır otlatma yeri. (Şkal.1966, s. 223)*	2. anlamda neden sonuç ilişkisinden ad aktarması yoluyla yakın anlama geçiş.
damla	**1.** Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı. **2** Damlalıkla kullanılan ilaç. **3.** Kalbe inen inme; felç. **4.** *mec.* Çok az. **5.** Damla biçiminde olan (ziynet).	***Damla***	***1.****Küçük ve yuvarlak sıvı. (Jah.1999, s. 166)* ***2.*** *Kalp krizi. (İbr. 2012, s.107)*	Anlam daralması.
		Damlaisan	*Kalp krizi geçiren veya olan kimse. (İbr. 2012, s.107)*	Kelime türetme.
damla	**1.** Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı. **2.** Damlalıkla kullanılan ilaç. **3.** *hlk.* Kalbe inen inme, felç. **4.** *mec.* Çok az miktar. **5.** *sf.* Damla biçiminde olan (ziynet).	***Damlaluk***	***1.*** *Beyine akan kan. (Jah.1999, s. 166);* ***2.*** *Evin çatısından damlayan yağmurun aktığı evin duvarı ile yerin arasında olan alan. (İbr. 2012. S.107)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması. Ek yığılması (damla +lık). 2. anlamda anlam türetme.
dargın	**1.** Darılmış olan, küskün. **2.** Soğuk, ilgisiz.	***Dargin***	*Dargın, kızgın, öfkeli (genelde atlar için söylenir). (Şkal.1966,s.206)*	Anlam daralması.

daltaban	**1.** Yalın ayak. **2.** *mec.* Aşağılık, serseri.	***Dol-tabana***	*Kaçış, firar. (Jah. 1999, s. 179)*	Başka anlama geçiş.
dava	**1.** Hukuki korumanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurma. **2.** İleri sürülerek savunulan düşünce, çözümlenmesi gerekli olan konu, sav. **3.** *mec.* Sorun. **4.** *mec.* Ülkü. **5.** *argo* Sevgili.	***Dava (davija)***	*Yargı organlarına başvurma, suçlama; düşünce, sav. (Şkal.1966, s. 207)*	Anlam daralması.
davranmak	**1.** Bir kimseye veya bir şeye karşı belli tavır takınmak. **2.** Bir şeye el atmak, girişmek. **3.** Bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak.	***Davranisatise, davrandisatise***	***1.*** *Karşı koymak, direnmek, silkinmek (hastalık vb.) (Şkal. 1966, s. 207);* ***2.*** *Kendine gelmek, toparlanmak. (Jah.1999, s. 168)*	Başka bir anlama geçiş.
davul	Büyük ve enlice bir kasnağın iki yanına deri geçirerek yapılan, tokmak ve değnekle çalınan çalgı.	***Daulbaz, daulbas, davulbaz, talambas, talanbas, tulumbaz, dovulbas***	***1.*** *Çanak ya da derin kase biçiminde, deriden (özellikle oğlak derisinden) yapılan özel bir çeşit davul. Ancak tek tarafından çalınıyor. Çünkü çanak gibi tek taraflı olduğundan, diğer tarafı boşluktur.* ***2.*** *Genel olarak davula verilen ad. (Şkal. 1966, s.207)*	
		Dabulhana, dabulana, davulhana, daulhana, dambulhana, damburana	*Davul, timbas ya da trampetlerden oluşan müzik topluluğu, bando takımı. Bir zamanlar bu enstrumanlardan bir ya da ikisine de dabulhana deniyordu.*	Kelime türetme.
		Dalbulana	*Büyük davul. (İbr. 2012, s. 106)*	Kelime türetme.
dayak	**1.** Bir insanı veya bir hayvanı dövme işi, sopa, patak, kötek. **2.** Bir şeyin yıkılmaması için dayanan ağaç, destek, payanda. **3.** Evlerin kapısının açılmaması için	***Dajak***	***1.*** *Kalın değnek, sopa.* ***2.*** *Duvara destek, payanda.* ***3.*** *Bakır ibriklerde sapı ve kapağıyla ayrılan kısımdaki basamak, destek yeri. (Şkal.1966,s. 205)*	3. anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş.

	kapının arkasına konulan kol, destek, sürgü.			
dayanmak	**1.** Bir yere yaslanmak, kendini dayamak. **2.** Bir şeyin üzerinde kurulmuş olmak. **3.** Zarar görmemek, varlığını korumak, hasar görmemek. **4.** *mec.*Varmak, ulaşmak. **5.** *mec.*Bir iş sonunda birinin veya bir şeyin üzerinde kalmak. **6.** *mec.* Birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek. **7.** *mec.* Uzun süre kullanılmaya uygun olmak. **8.** *mec.*Tutunmak, karşı koymak, mukavamet etmek. **9.** Yetişmek, yeter olmak. **10.** Güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.	***Dajanisati (se), dojanisati (se)***	*Dayanmak, katlanmak, direnmek, sabretmek.*	Anlam daralması.
		Dajanli, dojanli	*Dayanıklı, dirençli, sağlam. (Škal.1966, s. 205)*	Ek eksiltme.
dayı	**1.** Annenin erkek kardeşi. **2.** *sf. hlk.* Cesur, yiğit. **3.** *hlk.* Yaşlı erkeklere söylenen bir seslenme sözü. **4.** *mec.* Kayırıcı. **5.** *argo* Kabadayı. **6.** *tar.*Osmanı Devleti'nde Tunus, Cezayir ve Trablusgarp'ta seçimle başa getirilen yönetici.	***Daidža, dajidža, dajdža***	*Annenin erkek kardeşi, dayı.*	Anlam daralması.
		Dahija, daija	*İdari ve resmi kanunlarla ilgili durumlarda disiplinsiz ve zorba, despot kimse. Halka göre ise tiran. Bu anlamıyla, 19.yüzyılın başlarında Sırbistan'da yönetimi ele geçiren Yeniçeri ağaları bu isimle anılmaya başlanmıştır.*	Argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Daidžič	*Dayının oğlu.*	Kelime türetme.
		Daidžična	*Dayı kızı.*	Kelime türetme.
		Daidžinica, daidžinca, dajdžinca, dainica, dajinica	*Dayının eşi.(Škal.1966, s.204)*	Kelime türetme.
		Dahiluk, dailuk	*Dayılık yönetimi, dayılık ünvanı; zorbalık*	Kelime türetme ve terimleşme

				yoluyla anlam kötüleşmesi.
dede	**1.** Torunu olan erkek, büyük baba, büyük peder. **2.** Büyük babadan başlayarak geriye doğru atalardan her biri. **3.** Mevlevi tarikatında çile doldurmuş olan dervişlere verilen unvan. **4.** Yaşlı erkeklere söylenen bir seslenme sözü.	***Dedo (deda)***	***1.*** *Yaşlı kimse.* ***2.*** *Anne veya babanın babası.*	Anlam daralması.
		Dedovina	*Anne ve babanın üzerinden dededen torunlarına kalan şey. (Jah.1999, s. 168)*	Kelime türetme.
defetmek	**1.** Kovmak. **2.** Savmak, savuşturmak.	***Defiti***	***1.*** *Yatıştırmak, hafifletmek.* ***2.*** *Önlemek, kovmak.*	1. anlamda neden sonuç ilişkisine dayanan yakın anlama geçiş.
		Udefiti	*Acıyı, öfkeyi hafifletmek, azaltmak, dindirmek, yatıştırmak. (Şkal.1966, s. 208-628)*	Anlam türetme.
defter	Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kağıt yaprakları.	***Tefter, tevter, defter***	***1.*** *Kayıt defteri, sicil, protokol.* ***2.*** *Hesap defteri; alacak vereceklerin tutulduğu ticari defter.*	Terimleşme.
		Pretefteriti, tefteriti	*Deftere geçirmek, kayıt tutmak. (Şkal.1966, s.524-606)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Defter-kušanme	*Kalfa ve şakirtlerin bir töreni. (Jah.1999, s. 168-510)*	Kelime türetme ve terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		Defterhana	*Muhasebe. (İbr. 2012, s. 109)*	Kelime türetme.
değmek	**I. 1.** Aralık kalmayıncaya kadar birbirine yaklaşmak, dokunmak, temas etmek. **2.** Ulaşmak, erişmek. **3.** İstenilen yere düşmek, rast gelmek, isabet etmek. **II.** Değerinde olmak. **2.** Karşılık olmak. **3.** Zevk veren şeyler hoşa gitmek. **4.** Herhangi bir nitelikte olmak.	***Degdisati***	***1.****Varmak, ulaşmak, yetişmek.* ***2.*** *Miras kalmak. (Şkal.1966,s. 208-209)*	2. anlamda halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	5. Eş değerde olmak. **1.** Misras kalmak. *(DS.)*			
değnek	**1.** Elde taşınacak incelikte düzgün ağaç, sopa. **2.** Değnekle atılan dayak.	***Degenek***	***1.*** *Sopa, dövmek için.* ***2.*** *Dayak; sopayla döverek cezalandırma.*	
		Degenečiti, Izdegenečiti	*Vurmak, sopa çekmek, dayak atmak. (Şkal.1966, s. 209)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
deli	**1.** Aklını yitirmiş olan, akli dengesi bozulmuş olan, mecnun. **2.***mec.* Davranışları aşırı ve taşkın olan (kimse), çılgın. **3.** *mec.* Aşırı derecede düşkün. **4.** Coşkun, azgın.	***Deli***	*Deli, aklını yitirmiş; çılgın.*	
		Delija	***1.*** *Kahraman, yiğit, yaman kimse.* ***2.****Osmanlı İmparatorluğunda deliler özel atlı soydan gelmekteydiler. Onların kahramanlıkları ve yiğitliklerinden ötürü deliler olarak adlandırılmışlardır.* ***3.*** *Deliler vezirlerin, valilerin ve paşaların bir çeşit özel korumalarıydılar. (Şkal.1966,s. 210)*	1. ve 2. anlamlarda anlam iyileşmesi. 2. ve 3. anlamlarda terimleşme yoluyla anlam genişlemesi.
		Delijast	*Deli gibi, çılgın gibi, gözü kara. (Jah.1999, s. 169)*	Kelime türetme.
delil	**1.** İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare. **2.** *huk.* Kanıt. **3.** Klavuz, rehber.	***Delil***	*Klavuz, rehber. Hac zamanında hacılarımıza rehberlik yapıp, yol gösteren ve onlara hizmet eden kimselere denir ve Mekke'deki Araplarıda bu isimle adlandırıyorlar. (Şkal. 1966,s.210)*	Anlam daralması.
demir	**1.** *kim.* Atom sayısı 26, atom ağırlığı 55.847 olan, mavimtırak esmer renkte, 7,8 yokluğunda, 1510 C de eriyen, özellikle çelik, döküm ve alaşımlar durumunda sanayide kullanılmaya en elverişli element. **2.** Bazı nesnelerin demirden yapılmış parçası. **3.** Ayakkabı	***Demir***	***1.*** *Demir.* ***2.*** *Pencere parmaklıklarının demir çubuğu, demir pencere.* ***3.*** *Tabakçı (derici) aleti: kılı ve mesinayı deriden çıkarmaya yarayan demir.* ***4.*** *Mutafçılık aleti: çerkeşi sertleştirmeye yarayan demir.* ***5.*** *Çarıkçı aleti: çarıkları kalıba yerleştirmeye yarayan demirden tutacak.*	3., 4. ve 5. anlamlarda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
		Demir Kapija	*Kuzeyde Tikveş havzası, güneyde Boymiya arasında kalan Vardar geçidi, boğaz.*	Kelime türetme yoluyla özel anlama geçiş.

	topuğuna veya ayakkabı burnuna aşınmayı önlemek için çakılan, özel olarak yapılmış madenden parça. **4.** *den.*Gemilerin dalgalara, akıntılara kapılarak yer değiştirmemesi için suya atılan, zincirle gemiye bağlı bulunan, ucu çengelli ağır demir araç, çapa. **5.** Demirden yapılmış.			
demirli	**1.** İçinde metal veya karışım durumunda demir bulunan. **2.** Demir parmaklık veya demir bir parça takılmış olan. **3.** *mec.* Bağlanıp kalmış. **4.** *den.* Demir atmış (gemi).	***Demirlija, dimirlija***	*Sini olarak kullanılan büyük bakır tepsi. (Şkal.1966, s.211)*	Anlam daralması.
		Demirli kanat	*Kapının demirli kanadı. (Jah.1999, s. 170)*	Kelime türetme.
demirbaş	**1.** Bir yerde kullanılan, bir yere kayıtlı olan, bir görevliden, öbürüne teslim edilen dayanıklı eşya. **2.** Bu nitelikte olan. **3.** *Sf. mec.* Bir yerin eskisi, emektarı olan.	***Dimirbaš***	*Mal, mülk. (İbr. 2012, s.115)*	Anlam daralması.
deniz	**1.** Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi. **2.** Bu su kütlesinin belirli bir parçası. **3.** (Denizde) Dalga olma durumu. **4.** *mec.* Geniş alan. **5.** *mec.* Sınırsız genişlik, çokluk, yoğunluk.	***Denjiz***	*Deniz. (1. Anlamda)*	Anlam daralması.
		Denizi	*Yeşil- mavi renk, deniz rengi. (Şkal. 1966, s. 211- 212)*	Kelime türetme.
denk	**1.** Yük hayvanlarının sağ	***Denjak***	*Balya, paketlenmiş eşya, mal, demet.*	Anlam daralması.

	ve soluna konulan iki yük parçasından her biri. **2.**Yatak, yorgan, kumaş gibi eşyanın sarılıp bağlanmasıyla oluşan yük, balya. **3.**Ağırlık bakımından eşit olan. **4.** *mec.*Uygun, nitelik yönünden eşit. **5.** *fiz.* Destekleri, paralel, yönleri aynı, şiddetleri eşit bulunan güçler.	***Denčani***	*Demetler içinde, balyalar içinde. (Şkal.1966, s.211)*	Kelime türetme.
derbeder	Yaşayışı ve davranışı düzensiz (kimse).	***Derbeder (derbender), derbedernica***	*Avare, serseri, evsiz.*	Yakın anlama geçiş.
		Derbederina	*Aşırı serseri.(Şkal.1966, s.212)*	Kelime türetme ve anlam yoğunlaşması.
derbent	**1.** Geçit. **2.** Sınırda bulunan küçük kale. **3.** İki dağ arasındaki geçit yeri, boğaz.	***Derbent, derbend, derven, dervend***	*Derbent, dar dağ geçidi, boğaz.*	Anlam daralması.
		Derventa	*Bosna'nın kuzeyinde yer alan bir şehir, kasaba (Doboy'un bir ilçesi)Bosna'da çok yerel bir adlandırmadır.(Şkal.1966, s.213)*	Özel anlama geçiş.
derbentçi	Geçit yerlerini korumakla görevli kimse.	***Derbendžija, dervendžija***	***1.*** *Dar geçit yerlerini koruyan bekçi, muhafız (genelde sınır bölgelerinde).* ***2.*** *Rehber, klavuz. (Şkal. 1966, s. 212)*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
derd-ment	*Osm.* Dert sahibi, tasalı, kaygılı.	***Derdument***	*Yaşlılıktan ya da hastalıktan ağır hareket eden, çökmüş kimse, yaşlı. (Şkal.1966, s.212)*	Neden sonuç ilişkisinden ad aktarması.
derece	**1.** Bir süreç içindeki durumlardan her biri, basamak,	***Deredža***	***1.*** *Derece, basamak, aşama.* ***2.*** *Durum, mevki.* ***3.*** *Barut ölçme kutusu. (Jah.1999, s.512)*	3. anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.

	aşama rütbe, mertebe. **2.** Denli, kadar. **3.** *fiz.* Ölçü aletlerinin ölçeğinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri. **4.***fiz.* Sıcaklıkölçer. **5.** *kim.* Bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede kullanılan birim. **6.** *mat.* Bir çemberin üç yüz altmışta birine eşit olan açı birimi. **7.** *sp.* Başarı gösterme. ***(I)*** **1.** Dökümcülükte kalıp alınırken kumu tutan çerçeve. **2.** Altın ve gümüş çubuk dökmek için kullanılan oluklu demir kalıp. ***(II)*** Tüfenk namlusuna belirli ölçüde barutla saçmayı koymayı sağlayan demir araç. (*ZTS.)*	***Terdža, teredže (teređa, teređe)***	*Kalıp, model (kuyumculuk, sarraflık, zilcilik gibi vb. mesleklerde); barut ölçme kutusu.(Şkal.1966, s.212-611*	Terimleşme.
derman	**1.** Güç, takat, mecal. **2.** İlaç. **3.***mec.* Çıkar yol, çare.	***Derman***	*Çıkar yol, ilaç, yardım.*	Mecazlaşma. Genel anlamda anlam daralması.
		Dermandži	*Zor durumlarda yardım eden, kurtaran kimse. (Şkal.1966, s. 212-213)*	Kelime türetme.
dernek	**1.** Toplantı, düğün. **2.** Belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyet. **3.** Pazar veya panayır kurulan gün.	***Dernek***	***1.****Panayır, fuar, halk toplantısı.* ***2.****Düğün, eğlence.(Şkal.1966, s. 213)*	Sözcükte önem kayması. Genel anlamda anlam daralması
		Dernečiti	*Eğlenmek, keyifli vakit geçirmek. (Jah.1999, s. 171)*	Mecazlaşma yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
ders	**1.** Öğretmenin öğrenciye belirli bir sürede verdiği bilgi. **2.** Bu bilgi aktarımı için ayrılan süre. **3.**	***Ders***	*Ders (1. anlamda). (Şkal.1966,s213)*	Anlam daralması.

	Öğrencinin öğrenmek zorunda olduğu bilgi. **4.***mec.* Bir olayın bellekte bıraktığı öğretici iz, öğüt, ibret.			
dershane	**1.** Öğrencilerin bir öğretmenin gözetimi altında, anlatma, araştırma, küme çalışması vb. yollarla ve türlü eğitim araç ve gereçlerinden de yararlanarak ders yaptıkları yer, derslik, sınıf. **2.** Öğrencilere okul dışında para ile ders veren özel kuruluş.	***Dershana***	*Ders verilen yer, derslik. (Şkal.1966, s. 213)*	Anlam daralması.
deste	**1.** Cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanmışı, demet, bağlam. **2.** Kılıç, bıçak vb.nin elle tutulacak yeri, kabza. **3.** *mat.* Aynı cinsten onluk bir küme.	***Teste***	*10 parçadan oluşan demet; bazen de 12 parçadan oluşan demetler için de kullanılır. (Şkal.1966, s. 614)*	Anlam daralması.
destur!	**1.** *esk.* İzin, müsaade. **2.** ünl. "Yol verin, savulun, izin verin" anlamlarında kullanılan bir söz. **3.** *ünl.* Karanlık, ıssız yerlere pis veya atık su dökerken cin çarpmasın diye yüksek sesle söylenen bir söz.	***Destur!***	*Genellikle şeyhlerin ve dervişlerin kullandıkları "izin verin, izninizle" anlamındaki söz.(Şkal.1966, s.214)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
devir	**(I)** Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası. **(II) 1.** Dönme, dönüş. **2.** Aktarılma. **3.** Bir malın mülkiyetini	***Dever***	***1.*** *Yaşam mücadelesi, hayatın terslikleriyle savaşma, mücadele etme, sıkıntı çekmek.* ***2.*** *Hayati olaylar, hayati dert ve sıkıntılar.* ***3.*** *Acı, zorlu, hoş olmayan yaşam.*	Mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.

	veya bir mal üzerindeki hakkı bir başkasına geçirme. **4.** Bir görevin bir kimseden bir başkasına geçmesi. **5.** Sürekli ve düzenli değişme, çevrim. **6.** *fiz.* Bir hareket, birbirinin aynı olan ve eşit zamanlarda yapılan başka hareketlerden oluştuğunda hareketlerin her biri veya bunların yapılması için geçen her zaman aralığı, periyot. **7.***esk.* Dolaşma.	***Deverati, Izdeverati, Predeverati***	*Hayatla mücadele etmek, dolanmak, kıt kanaat geçinmek, günlük sıkıntılardan ders çıkarmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Dever-dunja, devri dunja	*Yaşam kaygısı, dünyalık sıkıntı, dünyevi uğraşı.*	Kelime türetme.
		Deverli	*Zahmetli, sıkıntılı, dertli, hoşa gitmeyen.*	Kelime türetme.
		Deverluk	*Kıt kanaat geçinme, hayat mücadelesi. (Şkal.1966, s.214-215-355-524)*	Kelime türetme.
		Deverli glave	*Şansı olmayan birinin sadece endişe etmesi, ancak herşey şanslı gider. (İbr. 2012, s.112)*	Kelime türetme.
devlet	**1.** Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasi bakımdan teşkilatlanmış millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık. **2.** Bu tüzel varlığın yönetim organları. **3.** *mec.*Büyüklük, mevki. **4.** Mutluluk. **5.** *mec.*Talih.	***Devlet (devljet)***	***1.*** *Devlet, imparatorluk.* ***2.*** *Padişah,hükümdar.* ***3.*** *Talih.memnuniyet, rahatlık, esenlik. (Şkal.1966, s.215)*	Anlam daralması.
devletli	**1.** *esk.* Mutluluk ve refah içinde olan(kimse). **2.** *tar.* Osmanlı Devleti'nde paşa, vezir vb. devlet adamlarına verilen unvan.	***Devletlija***	*)**1.** Mutlu olan kimse.* ***2.****Osmanlı Hanedanlığı üyesi. (İbr. 2012, s.113)* ***3.*** *Muhammed-peygamber (ünvan olarak; Şanslı, şerefli). (Şkal.1966, s.215*	3. anlamda anlam iyileşmesi ve özel anlama geçiş.
devrilmek	**1.** Ayakta veya dik duran bir şeyi düşürmek, yatay duruma getirmek. **2.** *mec.* Yok edilmek, ortadan kaldırılmak.	***Odevrečiti***	*Bir tarafa eğilmek, devirmek, devrilmek. (Şkal.1966, s. 498)*	Anlam daralması.
dışarı	**1.** Dış çevre, dış yer, hariç, içeri	***Dišari! (dišeri, dišer)***	*Dışa! dışarı!.*	Dilbilgisel anlama geçiş ve

	karşıtı. **2.** Kişinin konutundan ayrı olan yer. **3.** Yurt dışı. **4.** Dışa, dış, çevre.			anlam daralması.
		Dišarisati, dišerisati	*Kovulmak, birini dışarıya atmak. (Şkal.1966, s.219)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
dibek	Taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan.	***Dibek***	***1.*** *İçinde kavrulmuş kahve ya da vb. şeylerin dövüldüğü taştan veya ağaçtan yapılmış derin havan.* ***2.*** *Tabaklık (dericilik) havan. (Şkal.1966, s. 216)*	2. anlamda terimleşme.
		Dibekhana	*Dibekte kahve dövülen alan.(Jah.1999, s. 172)*	Kelime türetme.
dik	**1.** Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan, eğik olmayan. **2.** Yatık durmayan, sert. **3.** Sert, kalın, tok (ses). **4.** Sert (bakış). **5.** Ters, aksi (söz). **6.** Kaba, yersiz (davranış). **7.** *mat.* Birbirine dikey olan doğrulardan oluşmuş.	***Dikli***	***1.****Dik, dikey.* ***2.*** *Gururlu, dimdik; dik yürüyüş. (Şkal. 1966, s. 216)*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam iyileşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
dikiş	**1.** Dikme işi. **2.** Dikilen yer. **3.** Giysi üzerinde gözle görülen dikilmiş iplik yolu. **4.** Dikilecek şey. **5.** Giysi dikme işi, terzilik.	***Dikiš***	***1.*** *Dikiş, volan, fırfır.* ***2.*** *Çakşırlarda süsleme amaçlı şerit, dikiş.*	Terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
		Dikišlija	*Pamuk astarlı ve üzerinde çeşitli sırma ve altın gaydanlı işlemeleri olan kürk. (Şkal.1966, s.216)*	Kelime türetme ve terimleşme.
dikkat	**1.** Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık. **2.** *ünl.* Dikkat ediniz! **3.** *mec.* İlgi, özen.	***Dikat***	***1.****Dikkat: çalışma, gayret. (Şkal.1966, s. 216-520);* ***2.*** *Cuma namazlarında veya bayramlarda imamın vaaz verirken herkesin duyması için vurgulayacağı yerleri sesli biçimde söylemesi. (İbr. 2012, s.114)*	1. anlamda yakın anlama geçiş. 2. anlamda anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi.
		Dikatiti	*Dikkat etmek; dikkatlice ve çalışkan bir şekilde çalışmak, yapmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Podikatiti	*Çaba harcamak, gayret göstermek. (Şkal.1966, s. 216-520)*	Dilbilgisel anlama geçiş.

dil	**(I) 1.** Ağız boşluğunda tutmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı. **2.** Birçok aletin uzun, yassı ve çoğu hareketli bölümleri. **3.** Büyükbaş hayvanların haşlanıp pişirildikten sonra yenebilen dili. **4.** Ayakkabı bağlarının ayağı rahatsız etmemesini sağlayan ve bağ altına rastlayan saya parçası. **(II) 1.** İnsanların düşündüklerini ve duygularını bildirmek için kelimelere veya işaretlerle yaptıkları, anlaşma, lisan. **2.** Bir çağa, bir gruba, bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi. **3.** Belli mesleklere özgü dil. **4.** Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı. **5.** *tar.* Sorguya çekilmek için yakalanan tutsak. **(III).** Düşman ahvalini söyletmek için alınan esir. *(TS.)* **(IV)** Gönül, yürek.	***Dil***	***1.*** *Düşman ordusunun hareket ve durumlarını söyletmek için yakalanan tutuklu düşman askeri. (Şkal. 1966, s.216);* ***2.*** *Kalp. (Jah.1999, s. 173)*	Anlam daralması.
dilaltı	**1.** *tıp* Genellikle kalp hastalıklarında hızlı ve kesin etki sağlamak için dilin	***Dilaltija***	*Dil altında oluşan bir hastalık. (Şkal.1966, s.217)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.

	altına konularak emilen ilaç. **2.** *hay. b.* Tavuklarda görülen bir hastalık. **1.** Konuşmaya engel olduğuna inanılan dil altındaki et. **2.** Mikrop kapıldığı için dil altında çıkan ve kurbağa gibi ses çıkartan kabarcık. *(DS.)*			
dilaver	Yiğit, delikanlı.	***Dilaver***	***1.*** *Refakatçi, yardımcı, yaver.(Şkal.1966, s.217);* ***2.*** *Yavaş düşünen kimse; bön, tevekkel kimse. (Jah.1999, s. 173)*	1. anlamda başka anlama geçiş. 2. anlamda anlam kötüleşmesi.
dilbağı	Konuşmaya engel olduğuna inanılan dil altındaki et.	***Dilbagija, dilbaga***	*İçinde nazardan koruyan muska bulunan dikdörtgen ya da oval şekilli gümüş kutucuk, bir çeşit hamaylı. Dışında genelde "Maşallah" yazılıdır. Atların boynuna takılır, insanların da pazılarına bağlanır. (Şkal.1966, s.217)*	Başka anlama geçiş.
dilber	Alımlı, güzel kadın.	***Dilber***	***1.*** *İsim olarak: alımlı, sevilen, gözde, güzel kadın veya erkek.* ***2.*** *Sıfat olarak, güzel,yakışıklı.*	Anlam genişlemesi.
		Dilberka	***1.****Sevimli, güzel kadın.* ***2.*** *Genellikle kadınların söyledikleri bir çeşit lirik şarkı.(Şkal. 1966, 216-217)*	Kelime türetme. 1. anlamda ek yığılması. 2. anlamda terimleşme.
dilçik	**1.** Buğdaygillerde, yaprak ayası ile yaprak kınının birbirinden ayrıldığı yerde bulunan sivri uçlu, küçük saydam çıkıntı. **2.** *müz.* Üflemeli çalgılarda, org borularında kamış tahta veya metalden yassı	***Dilčik, divčik***	***1.*** *Terazi, kantar ya da tartıdaki ibre.* ***2.*** *Örekedeki ince çubuk, sopa. (Şkal.1966,s. 218)*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	parça. **3.** *hay. b.* Böceklerin ağzında küçük dilin önünde bulunan bölüm. **1.** Terazi ibresi. *(TS.)*			
dil -küşa	Gönül açan, kalbe ferahlık veren.	***Dilkušica (delkušica)***	*Halk şarkılarında neşe verdiren bir kuş. Şarkılardan muhtemelen bülbül olduğu anlaşılıyor. (Şkal.1966, s.218)*	Anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş.
dimi	Sıkı dokunmuş bir tür pamuklu kumaş. **1.** Dört kat iplik bükülerek yapılmış yerli dokuma bez. **2.** Çeşitli renklerde düz ve desenli olabilen yerli dokuma bez, pamuklu. **3.** Yünden dokunmuş kumaş. **4.** Köylülerin pantalon diktikleri ince siyah kumaş. **5.** Renkli ve yollu elbiselik kumaş. **6.** El tezgahlarında dokunan yorgan ve yatak yüzü. **7.** Sık dokunmuş çuval. **8.** Bez şalvar. **9.** İç donu. *(DS.)*	***Dimije***	*Etek yerine donun üzerine giyilen geniş kadın şalvarı.*	Halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Dimiluk, dimijaluk, dimjaluk	*Dimiyenin dikilmesi için gereken kumaş miktarı. (Şkal.1966, s.218)*	Kelime türetme.
		Dimijašuša	*Dimi giyen kadın. (Jah.1999, s.174)*	Kelime türetme.
dimişki	Şam ile ilgili, oraya ait.	***Dimiskija, dimiškinja, dimišćija, demiskija, demišćija, damaskinja***	*Şam'da dövülen kılıç. (Şkal.1966,s.218)*	Kelime türetme.
dinlemek	**1.** İşitmek için kulak vermek. **2.** Birinin sözünü öğüdünü kabul edip gereğince davranmak. **3.** Kulakla veya dinleme aletiyle hastayı muayene etmek. **4.** *mec.* Uymak, baş eğmek, itaat etmek.	***Dinleisati, dinlejisati***	*Dinlemek (işitmek için). (Şkal.1966, s.218)*	Anlam daralması.

dip	**1.** Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü. **2.** Taban **3.** Dikili duran bir şeyin yerle birleştiği nokta ve çevresi veya bir şeyin yanı başı. **4.** Kapalı bir yerin kapıya göre en uzak bölümü. **5.** *hlk* Arka, kıç.	***Dib***	*Güğümün alt kısmı, dibi.*	Anlam daralması.
diplik	**1**. Dibi eskiyen kapların dibine geçirilen parça. **2**. Bir makine ve eşyanın bir yere tutturulacak alt kısmı. **3.** Ağaç testilerin, küleklerin dibine geçirilen ağaçtan, çam kabuğundan yapılmış altlık**. 4.** Masada tencere, sahan, servis tabağının, Altına konulan çavdar sapından, tahtadan ve madenden yapılmış altlık, nihale. **5**. Öküz ve at arabalarının arka kapağı. *(DS.)*	***Dipluk***	*Kılıcın sapı.(Şkal. 1966,s.216, 219)*	Halk ağzından geçiş. Türkçedeki 2. anlamdan anlam daralması.
direk	**1.** Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek. **2.** Sütun. **3.** Değerli, saygın, önde gelen kimse.	***Direk***	***1.*** *Direk,kiriş, sütun, temel.* ***2.*** *mec. Baş, önde gelen kimse.*	
		Direklija	*Kumaşın ya da kilimin üzerinde başka bir çeşit iplikten yapılan çubuk şeklindeki desenler. (Şkal.1966, s.219)*	Kelime türetme ve terimleşme.
dirhem	**1.** *esk.* Okkanın dört yüzde birine eşit olan, 3,207 g'lık eski bir ağırlık ölçüsü. **2.** Bir tür gümüş para.	***Dirhem***	***1.*** *Dirhem, drahmi.* ***2.*** *Küçük gümüş para.*	
		Dirhemli	*Gümüş paralarla, dirhemlerle süslenmiş olan.*	Kelime türetme.
		Dramaluk	*Av tüfekleri mermisi için kalın saçma, kurşun. (Şkal.1966, s.219-225)*	Kelime türetme ve terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
direnç	**1.** Dayanma, karşı koyma gücü, mukavemet. **2.***fiz.* Bir nesnenin elektrik akımına	***Dirindžiti, dirinčiti, dringati***	*Zor ve eziyetli bir iş yapmak. (Şkal.1966, s.219)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.

	karşı dayanma özelliği, mukavemet, rezistans. **3.** *fiz.* Bir çevrime istenilen değerde ek direnç katmak için kullanılan düzen, mukavemet, rezistans.			
dirlik	**1.** Yaşayış, hayat, sağlık, varlık, geçim. **2.** Huzur, erinç. **3.** *tar.* Osmanlı Devleti'nde bir hizmete karşılık olmak üzere bir kimseye devletçe verilen aylık veya bir yere bağlı gelir. **1.**. Bir ailenin yıllık, yiyecek içecek ve giyeceği.**2.** Maaş. *(DS.)*	***Dirluk***	*Varlık ücreti, geçinmek için gerekli olan şey.*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
		Dirlija	*Bir halk oyunu(dans) ismi. (Şkal.1966, s.219)*	Kelime türetme ve terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
divan	**1.** *tar.* Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis. **2.** *ed.* Divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini topladıkları eser. **3.** Sedir. **4.** *mec.* Meclis.	***Divan***	***1.*** *Meclis, kurul, konsey; sultan ya da vezirler kurulu, devlet konseyi.* ***2.*** *Konak, ev; sultanın sarayı, sultanın tahtı, vezirin ya da paşanın konağı.* ***3.*** *Sohbet etme, karşılıklı konuşma; söz söyleme.* ***4.*** *Bir tür sofa, kanape, Osmanlı sekisi.* ***5.*** *Şiir derlemesi.* ***6.*** *Divana durmak, divanda durmak; sakince durmak,emir ve konuşma beklemek.*	2. ve 3. anlamlarda anlam genişlemesi. 6. anlamda dilbilgisel anlama geçiş.
		Divaniti	***1.*** *Konuşmak, sohbet etmek.* ***2.*** *Slav diyalektlerinde aşk yapmak, aşk hakkında sohbet etmek.*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
		Divan-kabanica	*Sağlam ve kalın abadan yapılan uzun kırmızı kaban, palto. (Şkal.1966, s.220)*	Kelime türetme ve terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		Divandžija	*Divana katılan, konuşkan kimse. (İbr. 2012, s.116)*	Kelime türetme.
		Divan efendija	*Vali katibi. (İbr. 2012, s.116)*	Kelime türetme.

divit	Hokkadaki mürekkebe batırılarak yazı yazmaya yarayan ve değişik uçları olan bir tür kalem.	***Divit***	*Mürekkep hokkalı tüy kalem. (Şkal.1966, s.220)*	
		Divit baklava	*10cmlik parçalarda kesilen bir baklava türü. (İbr.2012, s. 116)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
dizge	**1.** Bir bütün oluşturacak biçimde birbirine bağlı ögelerin bütünü, manzume, sistem. **2.** *fel.* Bir ilkeye veya dünya görüşüne göre düzenlenmiş düşünceler, bilgiler, öğretiler bütünü, manzume, meslek, sistem. **1.**Erkeklerin giydiği getr biçiminde çorap, tozluk. **2.** Dize kadar uzanan uzun konçlu çorap. **3.** Diz kapağını geçen çorap. **4.** Çorap bağı. *(DS.)* Dizlik, dizbağı. *(TS.)*	***Dizga***	*Dizbağı, çoraplar için dizbağı. (Şkal.1966, s.221)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
dizi	**1.** Bir iplik veya tel üzerine dizilmiş inci, boncuk vb.nin oluşturduğu bütün, sıra: İki dizi inci. **2.** Herhangi bir bakımdan bir bütün oluşturan şeylerin tümü, seri. **3.** Yan yana, art arda veya zaman sırasına göre sıralanmış birbiriyle ilişkili nesne veya olayların oluşturduğu bütün sıra. **4.** *ask*. Saf durumundaki bir kıtada, birbiri arkasında duran erler. **5.** Sinema ve TV D izi film.	***Dizija, diska***	*İnci, boncuk veya altın paradan gerdan kolye. (Şkal.1966, s. 221)*	Anlam daralması.

dizme	Dizmek işi. Tahta yapılarda, tahtaları duvara dikey bir tertip içinde çıkma. *(ZTS.)* **1.** Bahçe ve tarla kenarında parmaklık, çit, tahta perde. *(DS.)*	***Dizma***	*Dik ya da eğik durumda birbirlerine dizilmiş tahta kirişlerden yapılan evin ya da binanın duvarı. (Şkal.1966, s.221)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
dokunmak	**1.** Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek. **2.** Karıştırmak. **3.** Almak, kullanmak, el sürmek. **4.** Sağlığını bozmak. **5.** İnsanın içine işlemek, duygulandırmak, etkilemek, koymak, batmak. **6.** İlişkin, ilgili olmak, değinmek. **7.** Hafifçe değmek. **8.** Onur, anlayış vb. ile uyuşmaz bir durum ortaya çıkmak. **9.** *mec*. Tedirgin etmek, sataşmak	***Dokunisati, dokundisati***	*Zararı dokunmak. (Şkal.1966, s.222)*	Anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
dolap	**1.** Genellikle tahtadan yapılmış, bölme veya çekmelerine eşya konulan kapaklı mobilya. **2.** Dönerek çalışan ve özellikle su çeken düzen. **3.**Dönme dolap. **4.** İstanbul bedesteninde dükkan. **5.** *mec.*Düzen.	***Dolaf, dolap***	***1.*** *Duvarın yanına tutturulmuş ya da duvara dayanmış rafları olan kımıldamaz eşya.* ***2.*** *Sulama tesisi, sulama arabası. (Şkal.1966, s.222)*	Anlam daralması.
dolama	**1.** Dolamak işi. **2.** Giysilerin üstüne giyilen, önü açık bir tür üstlük.	***Dolama***	*Mor, yeşil ya da kırmızı çuhadan yapılan, kolları uzun, önü açılıp kapanan, paltoya benzeyen bir çeşit yaşlı*	Anlam daralması.

	3. Poşu. **4.** *mim.* Çeşitli eserlerdeki barok ve rokoko üslubunda iç içe süsleme motifi.		*erkek ve kadın üst giysisi. (Şkal.1966, s.222)*	
doldurmak	**1.** Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek. **2.** Araç deposunu akaryakıtla tamamen dolu duruma getirmek. **3.** Ateşli silahların içine mermi sürmek. **4.** Bildirge, çizelge, fiş vb. basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlamak. **5.** Yaşını, yılını bitirmek. **6.** Ses, koku yayılıp kaplamak. **7.** Belirli bir süreyi kaplamak, almak. **8.** *mec.* Canlılık kazandırmak. **9.** *mec.* Birini, başkası için kötü düşünecek bir duruma getirme.	***Dolmiti, Nadolmiti***	*Doldurmak, tamamlamak. (Şkal.1966, s. 223-482)*	Anlam daralması.
dolmak	**1.** Dolu duruma gelmek. **2.** Bitkilerin olgunlaşması, erginleşmesi. **3.** Bir yere iyice yayılmak, kaplamak. **4.** bir yerde pek çok eşya veya kimse toplanmak, kalabalık duruma gelmek. **5.** Süre, hesap tamamlamak. **6.** *mec.* Sabrı tükenip öfkesi taşacak duruma gelmek. **1.** Patlayacak hale gelmek. *(TS.)*	***Doliđati, Nadoliđati***	*Dolmak; kahveyle, suyla ya da başka bir tür içeçekle gereğinden fazla karnı doldurmak, şişirmek. Gereğinden fazla içmek. (Şkal.1966, s. 223-481-482)*	Anlam daralması.
dolu	**1.** İçi boş olmayan, dolmuş, meşbu, pür, boş karşıtı. **2.**	***Dolija, tolija, tola***	*Etrafı sıra sıra bardakla dizilmiş sofra; içenleri sarhoş eden kadeh.*	Türkçedeki 9. Anlamdan anlam eşleşmesi.

	Bir yerde sayıca çok. **3.** Boş yeri olmayan, her yeri tutulmuş olan. **4.** Boş vakti olmayan, meşgul. **5.** Çok olan **6.** İçinde atılacak mermisi bulunan (top, tüfek vb.) **7.** Tornacılıkta delik açılmamış (gereç). **8.** *mec.* Bir duygunun güçlü etkisinde olan. **9.** *esk.*İçki doldurulmuş bardak. **1.** Sağrak, içi içki ile doldurulmuş kadeh. *(TS.)*			Genel anlamda anlam daralması.
		Dolibaša	*Sofra yöneticisi; bir ziyafette masanın en başında oturan ve kadehlerin takibini yapan kimse. (Şkal. 1966, s. 223)*	Kelime türetme.
dolma	**1.** Dolmak işi. **2.** Tavuk, kuzu gibi hayvanların veya birber, domates vb. sebzelerin içine pirinç ve başka şeyler doldurularak pişirilen yemek. **3.** Doldurularak yapılan. **5.** *argo.* Yalan, hile, dalavere. **5.** *argo.*Üç sigara kağıdına bolca sarılmış esrar.	***Dolma***	*Dolma, domates, biber dolması.*	Anlam daralması.
		Dolmadžik	*Bir çeşit yemek; doğranmış kuzu ciğeri sarılarak yapılan çörek; çiğer dolması. (Şkal.1966, s.223)*	Kelime türetme.
domates	**1.** *bit. b.* Patlıcangillerden, yaprakları tüylü, çiçekleri salkım durumunda vitamince zengin, kırmızı ürünü için yetiştirilen bir bitki. *(Lycopersion esculentum)***. 2.** Bu bitkinin yenilen kırmızı veya yeşil ürünü.	***Domatis***	*Haşlanmış domates.(Jah.1999, s. 179).*	Anlam değişmesi.
donanma	**1.** Donanmak işi. **2.** Belli bir amaçla kullanılan gemilerin bütünü. **3.** *den.* Bir devletin deniz kuvvetleri, armada.	***Donanma***	*Herhangi bir tören dolayısıyla yakılan ışıklandırma ve süsleme, ışık donanması. (Şkal.1966, s. 224)*	Anlam daralması.

	1. Osmanlı şenliklerinin üçüncü bölümü olan gece eğlenceleri; bu eğlencelerde kandillerle çeşitli oyunlar yapılır, yüzlerce çeşit fişekle gösteriler düzenlenirdi. *(GSTS.)*			
dönüm	**1.** Dönme işi. **2.** 1000 metrekarelik bir alan ölçüsü. **3.** Tekrarlanan belli bir olayın tamamlanması ve yenisinin başlaması. **4.** Gidip gelme ile yapılan bir işin her seferi. **5.** *esk.* Eni boyu kırkar mimar arşını olan alan ölçüsü.	***Dunum, dulum***	*1000 metrekarelik alan ölçüsü.(Şkal. 1966, s.227)*	Anlam daralması.
döşeme	**1.** Döşemek işi. **2.** Yapılarda taban üzerine döşenen tahta vb. kaplama. **3.** Bir yapının döşenmesine yarayan her türlü eşya, mefruşat. **4.** Koltuk, kanepe, divan vb.nin kumaş, yay, pamuk vb. bölümleri. **5.** Taşıtların koltuk, taban, tavan vb. yerleri. **6.** *ed.* Halk edebiyatında ve türkülerden önce söylenen, bazen tekeleme biçiminde olan uyaklı giriş bölümü.	***Dušema***	*Ev yaygısı.*	Anlam daralması.
		Dušeme	*1 x 2m. ebatlarında, kadınların feracelerin üzerine geçirdikleri ipekle dokunmuş beyaz bez çarşaf. (Şkal.1966, s.229)*	Başka anlama geçiş.
dua	**1.** Yakarış. **2.** Tanrı'ya yalvarma, yakarış için söylenen dini metin.	***Dova***	***1.*** *Tanrıya yakarış.* ***2.*** *Dua. (Şkal.1966, s. 224)*	
		Dovište	*Dua edenlerin dua ettikleri yer, açık alan. (yağmur duası veya yıllık). (İbr. 2012, s. 119)*	Kelime türetme.
		Kišna dova	*Yağmur duası. (İbr. 2012, s.260)*	Kelime türetme.
duhan	Duman, tütün.	***Duhan***	*Tütün.*	

		Duhanište	*Tütünün yetiştirilip kurutulduğu yer.*	Kelime türetme.
		Duhaniti	***1.*** *Tütün, sigara içmek.* ***2.*** *Bir kimseye tütün temin etmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Duhanjara	*Tütün üretilip kurutulan yer. (Şkal. 1966, s. 226; Jah.1999, s.185-186)*	Kelime türetme.
		Duhanli	*Tütün kokulu. (İbr.2012, s.120)*	Kelime türetme.
duman olmak	**1.** *argo* İşi, durumu berbat olmak. **2.** Bir kimse veya bir şey ortadan kaybolmak.	***U dumanu biti***	*Sisli, puslu düşüncelerde olmak, bulanık olmak. (Şkal.1966, s. 628).*	Doğadan insana deyim aktarması yoluyla başka anlama geçiş. Argolaşma yoluyla da anlam iyileşmesi.
durak	**(I) 1.** Tren, tramvay, otobüs, minibüs vb. genel taşıtların durmak zorunda olduğu veya durabileceği yer. **2.** Çok sayıda taksinin bir arada çalıştığı ve bağlı olduğu işletme. **3.** Kısa bir süre konaklanacak, durulacak yer. **4.** *db.* Konuşmada, anlamın gerektirdiği biçimde kelimeler arasındaki ses kesintisi. **5.** *ed.* Hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerde ölçü kalıpları içindeki durma yerleri. **6.** *müz.* Bir ölçü uzunluğunda susma. **7.** *esk.* Cümle sonundaki nokta. **(II)** 99'luk tesbihlerde, birinci ve ikinci 33'lük gruplardan sonra konulan tane, nişane.	***Durak***	*Durulan yer, durak.*	Anlam daralması.
		Duradžak	***1.*** *Durulan, durulması gereken yer, durak.* ***2.*** *Dua tespihlerini üç kısıma ayıran (her grubun 33 tanesi var) ve duada kaldığı yeri belirtmeye yarayan tepelik, nişane* ***3.*** *Bebeklerin ayakta durabilmeleri için konulan tahta sehpa. (Şkal. 1966, s.228)*	1. ve 2. anlamlarda ek yığılması. 3. anlamda anlam türetme.
karşı durmak	Dayanmak, direnmek.	***Durati, Izdurati, Nadurati, Naduravati se***	*Dayanmak, katlanmak, devam etmek, çabalamak, sebat ederek mücadele etmek.*	Söz eksiltme.

		Durašan, duratan, durećan, durečli	*Dayanıklı, kalıcı, sabit, duran. (Şkal.1966, s.228-355-482)*	Kelime türetme.
duvak	**1.** Gelinin, başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tülden örtü. **2.** *hlk.* Küp, tandır, baca vb. nin taş veya topraktan yapılmış kapağı. **3.** *hlk.* Yeni doğan bazı bebeklerin doğduğu zaman başlarını çevreleyen zar.	***Duvak***	*Gelinin başını ve yüzünü örttüğü ince örtü.*	Anlam daralması.
		Duhak	*Baklavanın üst yufkası, duvağı. (Şkal.1966, s. 230; Jah.1999, s. 185)*	Benzetme yoluyla anlam türetme.
duymak	**1.**Bilgi almak, öğrenmek, haber almak. **2.** İşitmek, ses almak. **3.** Dokunma, koklama vb. duyularla algılamak, hissetmek. **4.** Nesnelere dokunmakla onların sıcaklık, soğukluk, sertlik, ağırlık, hareket vb. fizik durumlarından bilgi edinmek, hissetmek. **5.** Bir ruh durumu içine girmek. **6.** *mec.* Sezmek, fark etmek, hissetmek.	***Dujisati***	*Akla getirmek, anımsamak, hatırlamak.(Şkal.1966, s.226).*	Yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
düdük	**1.** İçinden hava veya buhar geçirildiğinden keskin ses çıkaran ve işaret vermek için kullanılan araç. **2.** Taşıtlarda karşı tarafı uyaran korna. **3.** *sf. argo.* Akılsız, boş kafalı.	***Duduk***	***1.*** *Tek delikli küçük düdük.* ***2.****İlkbaharda çobanların söğüt ağaçı kabuğundan yaptıkları uzun kaval.(Şkal.1966, s.226);* ***3.*** *Anlayışı kıt, akılsız; okulda hiçbir şey öğrenmemiş kimse.*	
		Dudukati	***1.*** *Çoban kavalını, düdüğünü çalmak.* ***2.*** *Boş konuşmak; saçma sapan, ilgisiz şeyler anlatmak. (Jah.1999, s.185)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
düğme	**1.** Giyecek, yorgan, vb.nin bazı	***Dugme***	***1.*** *Pul, düğme. (1. Anlamda)*	Anlam daralması.

	yerlerine ilikleyici veya süs olarak dikilen kemik, metal, sedef gibi sert maddelerden yapılmış küçük tutturma aracı. **2.** Çevrilmek veya üzerine basılmak yoluyla bir elektrik akımını açan, kapayan, herhangi bir makineyi işleten veya durduran parça. **3.** *hay.b.* Üst deri altındaki kıkırdak ve yağdan oluşmuş düğme biçimindeki çıkıntı.		***2.** Zil gibi bazı aparatların açma kapama parçası. (Şkal.1966, s.226)*	
		Dugmetara	*Akordeon. (İbr. 2012, s. 120)*	Kelime türetme.
düğüm	**1.** İplik, ip, halat vb. bükülebilir şeyleri kıvırıp kendi üzerine veya birbirine dolayarak yapılan boğum. **2.** *mec.* Anlaşılamayan, çözülemeyen karışık durum. **3.** *ed.* Edebi eserlerde çapraşık olguların çözümlenmeden önce toplandığı en büyük merak unsuru.	***Dugum***	***1.** Boğum. **2.** Büyük dert. (İbr. 2012, s. 210)*	Anlam daralması.
dülek	**1.** Kavun ve karpuzun olmamışı, kelek. **1.** Kavun, iyi cins bir kavun. *(DS.)*	***Dulek, tulek (dumlek)***	***1.** Bir çeşit balkabağı. (lat. Cucurbita pepo) **2.** Küçük, tam yetişmemiş kabak, dolmalık kabak. (Şkal.1966, s.226)*	Halk ağzından geçiş yoluyla yakın anlama geçiş.
dülger	Yapıların kaba ağaç işlerini yapan kimse.	***Dunđer, dunđerin***	***1.** İnşaat ve yapı ustası. **2.** İlkel, alaylı yapı ustası. **3.** Bir işte deneyimi olmayan, cahil kimse. **4.** Genel olarak deneyimsiz, toy kimse.*	2. anlam argolaşma, 3. ve 4. anlamlarda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Dunđerisati	***1.** Dülgerlik mesleğiyle uğraşmak. (Şkal.1966, s. 227); **2.** Acemice yapı işlerini yürütmek. **3.** Acemiliğini göstermek. (Jah.1999, s. 187)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda argolaşma yoluyla,

				3. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Dunđeraj	*Acemice, uzmanlık olmadan yapılan şey.*	Kelime türetme ve mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Dunđerija (dundžerija)	***1.*** *Şehir proletaryası.* ***2.*** *Acemice yapılan şey, dunderaj.*	Kelime türetme. 1. anlamda terimleşerek başka anlama geçiş. 2. anlamda ek yığılması.
		Dunđerisanje	*Bir işte uzmanlık gerektirmeme, acemice yapma.*	Kelime türetme ve mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Dunđerska posla	*Genel olarak kent şartlarında dülgerlik, acemilik ve köylü zihniyeti, köylü işi. (Jah.1999, s. 187)*	Kelime türetme ve argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
dülgerlik	Dülgerin zanaatı.	***Dunđerluk***	***1.*** *Dülgerlik mesleği.* ***2.*** *Acemice, bilgisizce yapılan inşa.* ***3.*** *Genel olarak köylü, kırsal şartlarda yaşayanlar. (Jah.1999, s. 187)*	2. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. 3. anlamda başka anlama geçiş.
dümen	**1.** Hava ve deniz taşıtlarında, taşıta istenilen yönü vermeye ve belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan hareketli parça. **2.** *mec.*Yönetim, idare. **3.** *argo.* Dalavere, hile.	***Dumen***	*Denizcilikte dümen, geminin baş tarafı.*	Anlam daralması.
dümenci	**1.** Gemilerde dümeni kullanan kimse. **2.** *sf. argo* En tembel. **3.** *sf. argo* Dalavereci, hileci, düzenbaz.	***Dumendžija (dumedžija)***	*Dümenci. (1. anlamda)*	Anlam daralması.
		Dumeniti, dumenisati	*Dümeni yönetmek, dümen tutmak. (Škal.1966, s.226)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
dünya	**1.** Güneşe yakınlık bakımından üçüncü gezegen, yer, yerküre, yer yuvarlağı. **2.** Dış, çevre, ortam. **3.** İnançları bir olan ülke veya insanlar topluluğu. **4.**	***Dunja***	*Dünya, bu dünya, fani dünya. (Škal. 1966, s.227)*	Mecazlaşma yoluyla anlam daralması.

	Meslek veya iş birliği içinde bulunma, camia. **5.** Elgün, herkes. **6.** *mec.* Duygu, düşünce ve hayal alemi.			
dünyalık	Mal, mülk, servet, para.	***Dunjaluk (dunajluk)***	***1.*** *Bu dünya, yer küredeki insanlık.* ***2.*** *Maddi zenginlik, mülk. (Şkal. 1966, s.227)*	Mecazlaşma yoluyla anlam genişlemesi.
düpedüz	**1.** Çok düz ve doğru bir biçimde, dümdüz olarak. **2.** Yalın, basit, süssüz, sade bir biçimde. **3**. *mec.* Başka bir amaç gütmeden, açıktan açığa açıkçası, gerçekten.	***Dibiduz***	*Oldukça, tamamen, bütünüyle. (Şkal.1966, s.216)*	Başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
dürbün	**1.** *fiz.*Uzaktaki cisimlerin görüntülerini büyütmeye veya yaklaştırmaya yarayan, objektif ve oküler adlı iki mercekten oluşan optik alet, bakaç. **2.** Gözetleme deliği.	***Durbin***	*Çiftbakış, uzağıgörür.*	Anlam daralması.
		Durbiniti, Nadurbiniti	*Bir nesneye dürbünle bakmak. (Şkal.1966, 228-229-482)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
düşman	**1.** Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, dost karşıtı. **2.** Birbirleriyle savaşan devletler ve bu devletlerin asker, sivil bütün uyrukları. **3.** Aralarında birbirleriyle çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık olan taraflar. **4.** *sf.* Bir şeyin yaşamasına, barınmasına engel olan (güç, tutum vb.). **5.** *mec.* Bir şeyi büyük ölçüde	***Dušman***	***1.*** *Hasım, karşıt.* ***2.*** *İnançsız, dini esaslara aykırı olan, başka dinden olan.* ***3.*** *İyileşmeyen ağır hastalık, kanser.*	2. anlamda söz eksiltme (din düşmanı). 3. benzetme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Dušmanica	***1.*** *Kadın düşman.* ***2.*** *Genelde çocuklara sevgi belirtisi olarak söylenir.*	Kelime türetme. 2. anlamda anlam iyileşmesi.
		Dušmanka	***1.*** *Kadın düşman.* ***2.*** *Yılan. (Jah.1999, s. 189)*	Kelime türetme. 2. anlamda insandan doğaya deyim aktarması.
		Dušmanka	*Düşman toprakları. (İbr.2012, s. 122)*	Kelime türetme.

	kullanıp tüketen kimse. **6.** *mec.* Bazı şeylerden nefret eden, tiksinen kimse.			
düz	**1.** Yatay durumda olan, eğik ve dik olmayan. **2.** Kıvrımlı olmayan, doğru, stabil. **3.** Yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan, müstevi. **4.** Kısa ökçeli, ökçesiz (ayakkabı). **5.** Yayvan, altı derin olmayan. **6.** Kıvırcık veya dalgalı olmayan (saç). **7.** Yalın, sade, süssüz. **8**. Çizgisiz, desensiz ve tek renkli. **9.** *is.* Enge besiz olan yer, düzlük, ova**.**	***Duz***	*Yatay durumda olan, düz. (Şkal.1966, s. 230)*	Anlam daralması.
düzen	**1.** Belli yöntem, ilke veya yasalara göre kurulmuş olan durum, uyum, nizam, sistem. **2.** Soyut ve somut nesnelerin bir sıraya, bir hedefe bir amaca göre sıralanması, konsept. **3.** Yerleştirme, tertip. **4.** Bir devletin belli başlı ilkeleri bakımından yönetimde tuttuğu yol, yönetim biçimi, rejim. **5.** *mec.* Bir kimseye, bir kuruluşa karşı toplu olarak alınan gizli karar, dolap, komplo. **6.** Toplumsal bir yapı içinde öğelere ve öğelerin birbirlerine göre ilişkilerine göre ilişkileri. **7.** *hlk.* Bez dokuma	***Duzen***	***1.*** *Kadının süslenip güzelleştiği şeyler: kozmetik eşya,takı ve süsler.* ***2.*** *Müzik aletinin ayarlanması, akort etmek.*	1. anlam halk ağzından geçiş. 2. anlam Türkçedeki 2. anlamdan terimleşme yoluyla anlam daralması. Genel anlamda anlam daralması.
		Duzenli	*Süslü, düzenli, giydirilip süslenmiş.*	Kelime türetme.
		Duzeniti	*Süslemek, güzelleştirmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Naduzeniti se	*Aşırı süslenmek, güzelleşmek, makyaj yapmak. (Şkal.1966, s.230-482)*	Dilbilgisel anlama geçiş ve anlam yoğunlaşması.

	tezgahı. **8.** *hlk.* Alet, edevat takımı. **1.** Ufak tefek öte beri. **2.**Çeyiz. **3.** Giyiniş. **4.** Süs. *(DS.)*			
ebe	**1.** Doğum işini yaptıran kadın. **2**. hlk. Büyük anne, nine. **3.** Genellikle çocuk oyunlarında baş olan, diğer çocuklara veya gruba karşı cezasını çekmek ve bundan kurtulmak için tek başına bütün sorumluluğu üzerine alan çocuk, oyun ebesi**.**	***Ebejka (ebe, heba)***	***1.*** *Büyükanne, nine: sütanne.* ***2.*** *Doğum yaptıran kadın. (Şkal.1966, s. 261)*	Anlam daralması.
eblek	Alacalı (renk)	***Eblekaš, eblikaš***	*Ayakları alacalı at;benekleri alacaları olan at. (Şkal. 1966, s.261)*	Kelime türetme yoluyla anlam daralması.
ecel	Hayatın sonu, ölüm zamanı.	***Edžel***	*Ölüm zamanı. (Şkal.1966, s.262)*	
		Edžel -džam	*Ölüm bardağı, sonunda herkesin tadacağı içecek. (İbr.2012, s. 147)*	Kelime türetme.
ecza	**1.** Canlılardaki rahatsızlıkların bozuklukların ve çeşitli hastalıkların tanısı, önlenmesi veya tedavisi için yararlanılan doğal veya sentez yoluyla hazırlanmış madde. **2.** Çeşitli amaçlarla kullanılan kimyasal madde. **1.** Kibrit vb. ateşlemekte kullanılan yanıcı nesneler. *(DS.)*	***Evza, egza, erza***	*Kapsül, fünye, çakmak.*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
		Evzalija, egzalija	*Eski bir tür kapsüllü tüfek. (Şkal.1966, s.273)*	Kelime türetme.
efendi	**1.** Günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bu unvan. **2.** Buyruğu	***Efendija, efendi***	***1.*** *Efendi, sahip.* ***2.*** *Müslüman din adamı ünvanı ya da dini bakımdan tahsil görmüş müslüman.(Şkal.1966, s.262,263)*	2. anlamda halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	yürüyen, sözü geçen kimse. **3.** Koca. **4.** Hizmetlilere seslenilirken kullanılan bir söz. **5.** Erkekler için kullanılan bir seslenme sözü. **6.** *mec.* Görgülü, nazik, kibar. **7.** *esk.* Eğitim görmüş kişiler için özel adlardan sonra kullanılan unvan. **1.** Hoca, imam, din adamı. *(DS.)*			
eğlenme	**1.** Eğlenmek işi. **2.** Neşeli, hoşça vakit geçirme. **3.** Alay etme. **4.** Oyalanma.	***Eglen (jeglen)***	*Muhabbet, sohbet, arkadaşça muhabbette eğlenme.*	Anlam daralması.
		Eglen-beglen	*Boş muhabbet, dedikodu.*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Eglendži	*Konuşan, eğlenen.*	Kelime türetme.
		Eglendžija	*Eğlenceli kimse, konuşkan ya da çok konuşan kimse.*	Kelime türetme.
eğlenmek	**1**. Neşeli, hoşça vakit geçirmek. **2.** Bir kimsenin herhangi bir kusuru veya zayıf noktası ile alay etmek. **3**. Bir yerde durmak, beklemek, tevakkuf etmek. **4.** Oyalanmak.	***Eglenisati, jeglenisati, eglendisati, izeglenisati se***	*Muhabbet etmek.*	Yakın anlama geçiş ve anlam iyileşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Poeglenisati	*Ayak üstü konuşmak, laflamak. (Škal.1966, s. 263-264-355)*	Yakın anlama geçiş.
ehil	**1.** Bir işte yetkili olan, bir işi yapan, erbap. **2.** Sahip. **3.** *hlk.* Karı kocadan her biri, eş. **4.** *esk.* Topluluk, cemaat.	***Ehel***	*Yetenekli, övgüye değer. (Škal.1966, s.264)*	Türkçedeki 1. anlamdan neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması. Genel anlamda anlam daralması.
ejder	**1.** Ejderha. **2.** Büyük yılan.	***Ežder (hežder)***	***1.*** *Yılan ya da ejderha biçiminde süslemeleri olan toka ve kopçaları olan metalden (genelde gümüşten) kadın kemeri.* ***2.*** *Ejder kovçe; çakşırlarda ya da diğer elbiselerde yılan ya da ejderha biçiminde süslü metal (gümüş) kopçalar.*	Anlam türetme, terimleşme.

		Ežderlija, aždalije, aždelija	*Kadın çakşırlarında, kemerlerinde ya da diğer giysilerinin üzerinde yılan veya ejder biçiminde süslü metal (gümüşten) kopçalar veya tokalar. (Şkal.1966, s.274)*	Ek yığılması.
ekmek	**1.**Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek, nan, nanıaziz **2.** *mec.* İnsanı geçindirecek iş, kazanç: **3.** *hlk.* Ye mek, aş. **(II) 1.** Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek. **2.** Toprağı ekip biçmek için kullanmak. **3.** Serpmek **4.** *mec.* B ir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlamak. **5.** *argo* Birini uydurma bir sebeple bırakıp gitmek, savuşmak, atlatmak. **6.** *argo* Parayı boşuna harcamak, ziyan etmek. **7.** *argo* Yarışta geçmek.	***Ekmek***	*Ekmek, nan. (Şkal.1966, s. 265)*	Anlam daralması.
eksiklik	Eksik olma durumu, eksik olan miktar, noksan, nakisa, fıkdan.	***Eksikluk (esikluk)***	***1.*** *Tam olmama, kusurluluk.* ***2.*** *(Halk inanışına göre) Allah tarafından bir günahın, yapılan kötü işlerin bedeli olarak verilen ceza, kader, şanssızlık. (Şkal.1966,s.266)*	Anlam genişlemesi. 2. anlamda terimleşme yoluyla anlam kötüleşmesi.
ekşi	**1.** Sirke veya limon tadında olan. **2.** Bu tadı veren şey. **3.** *mec.*	***Ekši***	*Ekşi (1. anlamda).*	Anlam daralması.
		Ekšija	*Çeşitli meyvelerden yapılan, nane ile tatlandırılmış*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.

	Uygunsuz, yakışıksız.		*komposto.(Şkal.1966, s.266)*	
elbette	Her halde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet.	***Elbet, elbete, elbetena, helbet, helbete, helbetena***	***1.*** *sf. Elbette, tabiki, kesinlikle, şüphesiz.* ***2.*** *Umarım, inşallah.* ***3.****Sonunda.*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Prihelbetiti (se)	*Birine yük olmak, yaranmak, birine kendini kabul ettirmek. (Şkal.1966, s. 266-525)*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
elif	Arap alfabesinin ilk harfinin adı.	***Elif***	*Arap alfabesinin ilk harfi.*	
		Elifi	*Uzun ve şişkin şekildeki ekmekler.*	Benzetme ve kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Elifnica	*Arapça alfabe kitabı. (Jah.1999, s. 208)*	Kelime türetme.
elvermek	**1.**Yetmek, yetecek kadar olmak. **2.** Uygun gelmek.	***Elverisati***	***1.*** *Uygun gelmek, yakışmak, yetmek.* ***2.*** *Anlamak.* ***3.*** *Birine yardımcı olmak. (Şkal.1986, s. 267)*	2. ve 3. anlamlarda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
emanet	**1.** Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişice korunması gereken eşya, kimse vb., inam, vedia. **2.** Bir kimse ile birine gönderilen şey. **3.** Eşyanın ücret karşılığı geçici bir süre bırakıldığı yer. **4.** Can.	***Amanet, amanet***	***1.*** *Emanet edilen şey, güven itimat.* ***2.*** *Emanete verilen, korunması için emanet edilen herhangi bir şey.* ***3.*** *Delikanlı ile genç kızın söz niyetine birbirlerine verdikleri hediye.*	3. anlamda anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.
		Amanetiti	*Genç kızla erkeğin birbirlerine söz mahiyetinde hediye vermeleri.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Amanetnik	***1.****Posta yoluyla para karşılığında yollanan mektup.* ***2.*** *Hizmet karşılığında yapılan akitlerin bağlandığı renkli iplik. (Şkal. 1966, s.92)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
emniyet	**1.** Güvenlik. **2.** Güven, inanma, itimat. **3.** Polis işleri. **4.** Güvenlik işlerinin yürütüldüğü yer. **5.** Bir araçta güven sağlayıcı parça.	***Emnijet***	*Türk polisi. (Jah.1999, s.208).*	Özelleşme yoluyla anlam daralması.

emzik	**1.** Süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme. **2.** Beslemek için süt çocuklarına meme yerine emdirilen ağzı kauçuklu süt şişesi, biberon. **3.** İbrik, çaydanlık, testi vb. kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı, ibik. **4.** *hlk.* Sigara ağızlığı.	***Henzek, enzek***	*İbrikte suyun döküldüğü kısım. (Şkal.1966, s.327)*	Anlam daralması.
enam	**(I) 1.** *esk.*Yaratılmış bütün canlılar. **2.** Halk. **(II)** *esk.* Bazı ayet ve sureleri içeren dua kitabı.	***Enam, enam hamajlija***	*Bir çeşit hamaylı:Kur'an dan altıncı sureyi (Enam suresi) içeren kitapçık ya da derleme kitapçığı. Metal ya da daha çok gümüş bir kutucuğun içine konulur ve yolculuk süresince, seferlere giderken ya da benzer durumlarda boyunda asılı olarak taşınır.(Şkal.1966, s. 268)*	Anlam daralması.
erkan	**1.** Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler. **2.** Yol, yöntem. **3.** *ask.* General veya amiral aşamasındaki askerler.	***Erćan, erkan***	***1.****Konsey, kurul üyeleri, konseyciler.* ***2.*** *Konsey.* ***3.*** *Namazın bölümleri.*	3. anlam Türkçedeki 2. anlamdan terimleşme yoluyla anlam daralması.
		Erkani- ajalet	*Eyaletin ileri gelenleri. (Şkal.1966, s. 269-270)*	Kelime türetme.
erkek	**1.** İnsan, hayvan ve bitkilerin dişiyi dölleyecek cinsten olanı. **2.** *biy.* Sperma oluşturan organizma. **3.** Yetişkin adam, bay, kadın karşıtı. **4.** Koca. **5.** *mec.* Sözüne güvenilir, mert. **6.** *sf.* Girintili ve çıkıntılı olarak bir çift oluşturan nesnelerden çıkıntılı olanı.	***Erćek, erkek***	***1.*** *sf. Erkek.* ***2.*** *Erkek kimse. (Şkal.1966, s.269)*	Anlam daralması.

	7. *sf.* Sert, kolay bükülmez.			
ervah	*esk.* Ruhlar.	***Ervahi, ervahten, ervahteni***	*Tıpkısı, benzer, aynı kafada. (Škal.1966, s.270)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
eski	**1**. Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, yeni karşıtı. **2**. Önceki, sabık. **3.** Geçerli olmayan. **4.** Herhangi bir meslekte uzun süreden beri çalışmış olan. **5.** Mesleğinde uzmanlaşmış, deneyimi olan. **6**. Çok kullanmaktan yıpranmış, harap olmuş şey. **7.** *alay* Herhangi bir görevden düştüğü veya durumunu yitirdiği için bir kimsenin eski saygınlığının kalmadığı durumlarda kullanılan bir söz.	***Eski, ešči***	*Eski (1. anlamda).*	Anlam daralması.
		Eskija	*Eski püskü şeyler;eski at nalı, eski bakır parçaları. (Škal.1966, s. 270-271)*	
esrar	**1.** Gizler, sırlar. **2.** Hint kenevirinden çıkarılan ve kullanılacak miktara göre uyarıcı, sarhoş edici veya uyuşturucu etkileri olan bir madde.	***Esrar***	*Giz, sır. (İbr. 2012, s.154)*	Anlam daralması.
esnaf	**1.** Küçük sermaye ve zanaat sahibi. **2.** *mec.* Başlıca düşüncesi, mesleğinin bütün inceliklerinden yararlanıp bunları karşısındakinin zararına kuallanarak ve meslekte kötü örnek oluşturarak çok para kazanmak olan kimse. **3.***argo.*	***Esnaf***	***1.*** *Şehirlerde ekonomik ve toplumsal zanaat kurumu.* ***2.*** *Zanaat sahibi.* ***3.*** *Aynı meslek ve aynı toplumsal sınıftan olan insanlar. (Škal.1966, s.271)*	1. anlamda insan-yer ilişkisinden ad aktarması. Genel anlamda anlam iyileşmesi ve anlam daralması.

	Kötü yola sapmış olan kadın.			
estağfurullah	**1.***ünl.* Teşekkür edilen veya övülen bir kimsenin söylediği bir incelik ve alçak gönüllülük sözü. **2.** "Tanrı'dan mağfiret, bağışlama dilerim" anlamına gelen söz.	***Estagfirullah!***	***1.*** *Allahım sen koru!* ***2.*** *Dua sözü olarak: Allahım, senden af diliyorum. (Şkal.1966, s. 271)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
eşkiya	Dağda, kırda yol kesen hırsızlar, haydutlar.	***Eškija***	***1.*** *Eşkiya, haydut.* ***2.*** *Kaçak mal, özellikle tütün. (Şkal.1966,s.272)*	2. anlamda anlam türetme ve argolaşma yoluyla anlam genişlemesi.
etek	**1.** Giysinin belden aşağıda kalan bölümü. **2.** Bedenin belden aşağısına giyilen, değişik biçimlerde, genellikle kadın giysisi, eteklik. **3.** Giysinin alt kenarı. **4.** Çadır, kanepe örtüsü gibi kumaştan olan şeylerin yere sarkan bölümü. **5.** Dağ, tepe, yığın vb. yamaçlı şeylerin alt bölümü. **6.** Yağmur sularının, çatının bazı yerlerinden içeri sızmasını önlemek için yapılan saç örtü. **7.** *argo* Edep yeri. **1.** Kenar. *(TS.)*	***Etek***	*Etek, giysi, kenar.*	Anlam daralması.
		Jeteci	*Semerin kenar, kanat kısımları. (Şkal.1966, s.272-370)*	Kelime türetme ve terimleşme.
eyyam	*esk.* Günler, gündüzler.	***Ejan***	*Rüzgar, kasırga.(Şkal.1966,s.264)*	Başka anlama geçiş.
fağfur	**1.** *esk.* Çin imparatorlarına verilen ünvan. **2.** Çin'de yapılmış, kase, tabak vb. porselen eşya.	***Fagfurija***	*Çin porseleni, Çin porseleninden yapılmış eşya. (Şkal.1966, s.275).*	Anlam daralması.
farklı	Farkı olan, aralarında fark	***Ferkli, farkli***	*Farklı, başka (ancak karşılaştırılan şeye göre*	Anlam iyileşmesi.

	bulunan, değişik, ayrımlı.		*olumlu düşüncede, yani daha iyi).*	
		Ferkliji	*Daha iyi, seçkin, daha güzel. (Škal.1966, s.280)*	Kelime türetme. Anlam yoğunlaşması.
felaket	**1.** Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay veya durum, yıkım, bela. **2.** *sf.* Çok kötü. **3.***sf.* Şaşırtıcı, hayrete düşürücü.	***Felaćet***	*Felaket, yıkım, şanssızlık, kötü kader*	Anlam daralması.
		Felaćetli	*Panik yaratan, galeyana getirmeye çalışan kimseler için söylenir.*	Kelime türetme.
		Zafelaćetiti	*Sinir bozucu ve gürültülü bir şekilde birşeyi aramak veya üstlenmek. (Škal.1966, s. 278-644)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
fellah	**1.** Çiftçi. **2.** Mısır köylüsü. **3.** Arap.	***Felah***	***1.*** *Arap köylü, zenci.**2.*** *mec. Şeytanice, şeytan gibi yaşama. (Škal.1966, s. 278)*	2. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
fener	**1.** Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı. **2.** Gemilere yol gösteren ışık kulesi. **3.**Tepesinden kulplu kahveci tepsisi, askı.	***Fenjer (venjer)***	***1****. İçinde gaz lambası ya da mum yanan camdan ya da başka bir şeyle çerçevelenmiş el lambası. (Škal.1966, s. 279);* ***2.*** *Türkiye'de kahvehanelerde ve çayhanelerde kullanılan üstten tutulacak yeri olan tepsi. (İbr. 2012, s.159)*	Anlam daralması.
feryat	Haykırış, çığlık.	***Ferjadžija, ferjatčija, ferjačija***	*Düşman tarafından kuşatılan kaleye, düşmanın eline düşmemesi için yardım isteyen haberci. (Škal.1966, s. 280)*	Kelime türetme ve terimleşme.
ferman	**1.** Buyruk, emir. **2.** *tar.* Osmanlı Devleti'nde padişahın verdiği gerekli hükümleri taşıyan yazılı buyruk, yarlık.	***Ferman (verman)***	***1.*** *Sultanın buyruğu, hükümdar emri.* ***2.*** *mec. Uzun mektup. (Škal.1966, s. 280)*	2. anlamda mecazlaşma. Genel anlamda anlam daralması.
		Sitan ferman	*Küçük harflerle yazılan ferman. (İbr. 2012, s.372)*	Kelime türetme.
fertuti	İhtiyarlık, pirlik, bunamışlık, bunaklık. *(OS.)*	***Fertutija***	*Kaçık, budala kimse. (Škal.1966, s. 280)*	Neden sonuç ilişkine dayanan anlam kötüleşmesi.
fetih	Bir şehir veya ülkeyi savaşarak alma.	***Feth***	***1.*** *Fethetme, ele geçirme.* ***2.*** *Osmanlının Bosnayı fethi. (Škal.1966, s. 281)*	2. anlamda özelleşme yoluyla anlam genişlemesi.

fidye	**(I)** Tutsak edilen veya rehin alınan bir kimsenin serbest bırakılması için istenen para, kurtulmalık, fidyeinecat. **(II)** Çok yaşlı ve hasta olan kimsenin tutamadığı oruç, ölüm hastalığına yakalananın kılamadığı namaz, vefat etmiş kimsenin namaz ve oruç borçları için ve hacda, ihramlının hastalık özründen dolayı ihramın bazı yasaklarını işlemesine karşılık vermesi gereken bedel. *(OS.)*	***Fid'ja***	*Kefaret; müslümanların birinin ölümünün ardından,hayattayken onun yerine getirememiş olduğu dini sorumluluklarının kefareti olarak fakirlere dağıttıkları para. (Şkal.1966, s. 282)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
firavun	**1.** *tar.* Eski Mısır hükümdarlarına verilen ünvan. **2.** İskambil kağıtlarıyla oynanan bir çeşit oyun. **3.** *mec.* Kibirli, suratsız ve kötü yürekli kimse.	***Firaun, firavn***	*Firavun (1. anlamda).*	Anlam daralması.
		Firaun, firavn, firaunka	***1.*** *Çingene.* ***2.*** *mec. İnatçı, yüzsüz, utanmaz.*	1. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Firaunluk	*Çingenelik.*	Kelime türetme.
		Firanija	*Kadın çingene. (Şkal.1966, s.283-284)*	Kelime türetme.
fişek	**1.** Tüfek, tabanca vb. hafif ateşli silahlara, atılmak için sürülen ve içinde barut bulunan bir kovan ile kovanın ucuna yerleştirilmiş mermiden oluşan cephane. **2.** Donanma ve şenliklerde kullanılan çeşitli yanıcı veya patlayıcı maddeler. **1.** Kağıttan yapılan huni. *(DS.)*	***Fišek (višek)***	***1.*** *Tüfek mermisi.* ***2.*** *Kağıt kesecik. (Şkal.1966, s. 284)*	Anlam daralması.
fitil	**1.** Lambada, kandilde ve mumda yağın, çakmakta benzinin yanmasını	***Fitilj***	***1.*** *Mum ya da gaz lambalarındaki pamuklu kaytan ya da şerit.* ***2.*** *Eski top ve tüfeklerin ateşleme mekanizması.* ***3.***	3. anlamda söz eksiltme. Genel anlamda anlam daralması.

	sağlayan, türlü biçimlerde bükülmüş veya dokunmuş pamuktan yapılan genellikle yağ çekici madde. **2.** Derin yaraların tedavisinde, yara içine salınan steril gazlı bez şeridi. **3.** Anüse konulan donmuş yağ kıvamında ve koni biçiminde ilaç. **4.** Eskiden topları ve şimdi lağımları ateşlemekte kullanılan kaytan biçiminde tutuşturucu madde. **5.** Kumaşın Altına kaytan biçiminde bükülmüş bir şey koyup üstten dikerek yapılan kabartma yol**.** **6.** Koltuk, sandalye vb. oturulan eşyanın yapımında dikiş veya çivileri gizlemekte kullanılan şerit. **7.** Yollu bir biçimde dokunmuş kumaş**.**		*Halk tedavisinde, kulağın içine konulup yakılan balmumuna batırılmış kıvrımlı kumaş parçası, kulak fitili.*	
		Ufitiljiti (se)	*mec. Kilo vermek, zayıflamak (yani fitil gibi incecik kalmak) (Şkal.1966, s. 284-628)*	Benzetme ve mecazlaşma yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
forma	**1.** Biçim, şekil. **2.** Öğrencilerin, sporcuların, bazı mesleklerde çalışanların giydikleri, bağlı bulundukları okul, spor kulübü veya meslekleri belirten tek tip giysi. **3.** Tek kâğıt tabaka üzerine basılan on altı sayfalık kırılmış kitap parçası.	***Formadžija***	*Tipografi çalışanı, grafik alanında yardımcı işçi. (Şkal.1966, s.285)*	Kelime türetme ve terimleşme.
Frenk	**1.** Anglosakson, Cermen veya Latin ırklarının birinden olan kimse. **2.** *tar.*	***Frengi***	*Avrupai*	
		Frenđija	*Avrupai tarzda inşa edilen kule. (Şkal.1966,s. 285)*	Kelime türetme ve terimleşme.

	Osmanlıların Avrupalılara, özellikle Fransızlara verdikleri ad.			
fuhuş	**1.** İçinde bulunulan toplumun kurallarına uymayan bir biçimde bir veya birkaç kişiyle para karşılığında cinsel ilişkide bulunma. **2.** *esk.* Taşkınlık, aşırı davranış.	***Fuhuš***	*Utanmazlık, yüzsüzlük, terbiyesizce sözler. (Škal.1966, s. 285)*	2. anlamdan yakın anlama geçiş ve anlam iyileşmesi.
fukara	**1.** Yoksul, fakir **2.** Derviş. **3.** *mec.* Zavallı.	***Fukara***	*Fakir, yoksul. (Škal.1966, s. 285)*	Anlam daralması.
fındık	**1.** Kayıngillerden, kuzey yarım kürenin ılık yerlerinde ve yurdumuzun genellikle Doğu Karadeniz bölgesinde yetişen, boyu 6-7m, yaygın tepeli bir ağaççık. **2.** Bu ağaççığın sert bir kabuk içinde bulunan bağlı, nişastalı ürünü. **3.** *argo* Hileli zar.	***Funduk***	*Fındık. (2. anlamda)*	Anlam daralması.
		Funduklija	*Eski bir Osmanlı altın parası. (Škal.1966,s. 286)*	Kelime türetme ve benzetme yoluyla başka anlama geçiş.
fıstık	**1.** Antep fıstığı, çam fıstığı veya yer fıstığı denilen yemişlerin genel adı. **2.** *sf. argo* Güzel, gösterişli (kadın). **3.** *sf.* İyi, hoş.	***Fustuk***	*Bir çeşit badem, Pistacia vera ağacının yemişi. (Škal.1966,s. 286)*	Anlam daralması.
gaile	**1.** Sıkıntı, dert, keder, üzüntü. **2.** Uğraştırıcı, pürüzlü iş, yük. **3.** İstenmeyen durum, baş belası.	***Gaila, Gajla***	***1.*** *Dert, keder, sıkıntı, acı.* ***2.*** *Ağır veya sıkıcı iş.*	Anlam daralması.
		Razgala	***1.*** *İyileştirme, kolaylaştırma.* ***2.*** *Derdi, tasayı, sıkıntıyı veya hastalığı atmak için keyif verebilen şey.*	Kelime türetme yoluyla karşıt anlama geçiş. Anlam iyileşmesi.
		Razgaliti, razgaljivati	*Derdi, tasayı, zorluğu veya ağrıları atmak; iyileşmek.*	Karşıt anlama ve dilbilgisel anlama geçiş. Anlam iyileşmesi.

		Razgaliti se, razgaljivati se	***1.*** *İyiye doğru gitmek (hastalık);iyileşmek.* ***2.*** *Neşelenmek, keyiflenmek.* ***3.*** *Havanın güzelleşmesi, iyileşmesi. (Škal.1966, s. 288-532)*	Karşıt anlama ve dilbilgisel anlama geçiş. Anlam iyileşmesi
gavur	**1.** Dinsiz kimse. **2.** *din.b.* Müslüman olmayan kimse. **3.** *mec.* Merhametsiz, acımasız. **4.** İnatçı.	***Đaur, đaurin, đavur***	*Müslüman olmayan, dinsiz; hristiyan.*	Anlam daralması.
		Đaurka, Kaurkinja	*Müslüman olmayan kadın, hristiyan kadın.*	Kelime türetme.
		Đaurska, Kaurska	*Gavurların (müslüman olmayanların) yaşadığı toprak ya da ülke.*	Kelime türetme.
		Kaur, kaurin	***1.*** *Gavur.* ***2.*** *Bu kelime bazen Katolik veya Latinleri belirtmek için de kullanılıyor.*	2. anlamda özelleşme yoluyla yakın anlama geçiş.
		Kaurbaša	*Gavur başı, lideri.*	Kelime türetme.
		Pokauriti se	*Gavurlaşmak, gavur olmak. (Škal.1966, s. 246-247-401-521)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
gavurluk	**1.** Gavur olma durumu, dinsizlik. **2.** *Mec.* Acımasızlık, insafsızlık, gaddarlık.	***Đaurluk***	*Inançsızlık, dinsizlik.*	Anlam daralması.
gazi	**1.** *din b.* Müslümanlıkta düşmanla savaşan veya savaş yapmış kimse. **2.** Olağanüstü yararlıklar göstererek düşmanı yenen komutanlara devlet tarafından verilen onur unvanı. **3.** Savaştan sağ olarak dönen kimse.	***Gazija***	***1.*** *Kahraman, savaş kahramanı.* ***2.*** *Kabadayı gibi davranan kimse.* ***3.*** *İnatçı, kalın kafalı kimse.*	2. ve 3. anlamlarda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Gazilar	***1.*** *Gazi veya diğer önemli şahsiyetlerin içinde gömüldüğü harem.* ***2.*** *Gaziler mezarlığı. (Jah.1999, s. 223)*	Kelime türetme. 2. anlamda söz eksiltme.
gecelik	**1.**Yatakta giyilen giysi, gömlek. **2.** Bir gece için ödenen ücret. **3.** *sf.* Geceye özgü olan, gece kullanılan.	***Gedželuk, đedželuk***	*Bir tür erkek pijaması; uzun ev elbisesi. (Škal.1966,s. 290)*	Anlam daralması.
geçirmek	**1.** Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak. **2.** Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek. **3.** Bir şeyi bir yerden	***Đečerma, đečrma, ječerma, ječrma, gečerma, gečrma***	*Eskiden kadın ve erkek halk giysisinin bir bölümü, bir çeşit yelek. (Škal.1966, s. 247)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.

	başka bir yere taşımak, nakletmek. 4. Tespit etmek, yazmak, kaydetmek. **5.** Bir şeyi kendisine ayrılmış olan yere yerleştirmek, takmak. **6.** Bir süre yaşamak, oturmak, kalmak. **7.** Giymek, giyinmek. **8.** Hastalık bulaştırmak. **9.** Zaman harcamak. **10.** *mec.* Alışverişte aldatmak, kötü mal satmak, kazıklamak.			
gelberi	**1.** *hlk.* Büyük ocaklardan ateşi dışarı çekmek için kullanılan uzun saplı demir araç. **2.** Tırmık. **3.** Harman döküntülerini toplamaya yarayan araç **4.** Ağaç dallarını budamak için kullanılan eğri demir.	***Gilbija***	*Germek için kullanılan bakırcı aleti. (Şkal.1966,s. 291)*	Terimleşme yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
gelmek	**1.** Ulaşmak, varmak. **2.** Getirmek. **3.** Oturmaya, ziyarete gitmek. **4.** İsabet etmek. **5.** Varlığını sürdürmek, yaşamak, intikal etmek. **6.** Ortaya çıkmak, doğmak. **7.** Belli bir süre dolmak. **8.** Belli bir zamana ulaşmak. **9.** Kadar olmak. **10.** Çıkmak, yönelmek. **11.** Daha önce üzerinde durulmuş olan bir konuya yeniden dönmek. **12.** Uymak. **13.** Görünmek sanılmak.	***Đela!, gel!***	***1.*** *Gel!,buyur! hoş geldin!.* ***2.*** *Tavla oyununda bir terim. Taşları yenilen oyuncunun, oyuna devam edebilmesi için attığı zarlarının ona istediği sayıların gelmemesi.*	2. anlamda kelime türetme ve terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
		Đela mašalah!	*Misafir karşılamasında sevinç ifadesi: oh, hoş geldin! (misafirin buna cevabı ise: iste celdum)*	Kelime türetme.
		Prišiđeldija	*Yeni gelen yabancı, davet edilmemiş misafir, yol arkadaşı, asalak, otlakçı. (Şkal.1966, s.248-525)*	Kelime türetme ve argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.

	14. Uygun düşmek. **15.** Mal olmak.			
gemici	Gemide çalışan veya gemi işleten kimse.	***Đemidžija***	*Gemici, denizci.*	
		Đimidžije	*Birbiri arkasına geçip tutunarak bir zincir oluşturduktan sonra karda kızakla ya da ayakta kayan kimseler. (Škal.1966, s.248-251)*	Kelime türetme ve benzetme yoluyla başka anlama geçiş.
gerdan	**1.** Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ön bölümü. **2.** Şişmanlarda çenenin altındaki tombulluk. **3.** Kesim hayvanlarında boyun.	***Đerdan***	***1.*** *Kadınların boyunlarına taktıkları süs eşyası, gerdanlık.* ***2.*** *Kesimlik hayvanların boynu. (Škal.1966,s.247)*	Anlam daralması. 1. anlamda ek eksiltmesi.
gevrek	**1.** Ağzın içinde kolayca parçalanıp dağılacak biçimde hazırlanmış bir tür çörek. **2.** Kolayca kırılıp ufalanan. **3.** *mec.* Şen, neşeli.	***Đevrek***	*Bir çeşit yuvarlak çörek.*	Anlam daralması.
		Đavrk	*Ekmek dilimi. (Škal.1966, s.247-250)*	Kelime türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
gevşek	**1.** Sıkı veya gergin olmayan, gevşemiş olan. **2.** *mec.* Cansız, hareketsiz, iradesiz. **3.** *mec.* İlgisiz, kayıtsız bir biçimde.	***Đevšek***	*Gevşemiş olan. (Škal.1966, s.250)*	Anlam daralması.
gezinti	**1.** Uzak olmayan bir yere yapılan gezi, tenezzüh. **2.** Kale duvarlarının iç tarafında kuleleri birbirine bağlayan dar yol. **3.** *hlk.* Evlerde oda kapılarının açıldığı aralık, koridor. **4.** *hlk.* Sofa, balkon.	***Đezentija, đezintija***	*Koridor. (Škal.1966,s.250)*	Halk ağzından geçiş yolu ile anlam daralması.
gezi	**(I) 1.** Ülkeler veya şehirler arasında uzun yolculuk, seyahat. **2.** Gezmek, görmek, eğlenmek amacıyla yapılan yolculuk. **3.** Gezilip hava alınacak yer. **4.** Gezinti yeri.	***Đezija***	*Doğudan ithal edilmiş bir tür ipekli dokuma. (Škal.1966, s.250-251)*	Anlam daralması.

	(II) 1. *esk.* Pamuk ve ipekle karışık dokunmuş hareli kumaş. **2.** *sf.* Bu kumaştan yapılan.			
gıda	Besin	***Gida***	*Ölçü, ölçek, yiyecek payı, porsiyon. (Şkal.1966,s. 291)*	Bütün parça ilişkisinden ad aktarması.
gidiş	**1.** Gitme işi. **2.** Gitme biçimi, tempo. **3.** *mec.* Tutum, durum, davranış.	***Gidiš***	*Biçim, metod; tutum. (Şkal.1966,s. 291)*	Anlam daralması.
girim	Girme işi.	***Đirum***	*Giriş, geçiş yeri. (Şkal.1966, s.251).*	Yakın anlama geçiş.
gitmek	**1.** Bir yere doğru yönelmek. **2**. Bir yerden veya bir işten ayrılmak. **3.** Çıkmak, ulaşmak. **4.** Belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak. **5.** Sürmek, devam etmek. **6.** Yakışmak, yaraşmak. **7.** Tüketilmek, harcanmak. **8.** Götürülmek, gönderilmek. **9.** Yeter olmak, yetmek, yetişmek. **10.** Yürümek, yol almak. **11.** Dayanmak. **12.** Geçmek. **13.** Herhangi bir durumda olmak. **14**. Yok olmak, elden çıkmak. **15**. Ölmek. **16.** Bir şey zarar görmüş olmak.	***Điti***	*Ayrılmak, gitmek.*	Anlam daralması.
		Điti- biti	*Geçti- gitti. (Şkal.1966, s. 251)*	Türkçedeki 12. anlamdan kelime türetme.
gizli	**1.** Görünmez, belli olmaz bir durumda olan, edimsel karşıtı. **2.** Başkalarından saklanan, duyurulmayan, saklı kalan, mahrem, mestur, nihan. **3.** Niteliği	***Đizlija***	*Gizlice fahişelik yapan kadın, oruspu. (Şkal.1966,s.251)*	Argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.

	anlaşılmayan, bilinmeyen. **4.** Saklı olarak, saklayarak.			
göbek	**1.**İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk. **2.** Yağ bağlamış şişman karın. **3.** Şehir, ülke vb.nin orta kısmı. **4.** Bazı sebze ve meyvelerin orta kısmı. **5.** Bahçe, halı, tavan, tepsi vb. süslü şeylerin ortalarındaki biçim. **6.** Hızı azaltarak trafiği yönetmek amacıyla bir kavşağın girişine yerleştirilen çember veya üçgen biçimindeki ada. **7.** Kağnı tekerleğinin ortası, araba tekerleğinin dingil geçen yeri. **8.** Değirmen taşının ortası. **1.** Oda tavanlarının ortasına yapılan süs. *(DS.)*	***Đulbek, đulpek (đube)***	***1.*** *Eski Boşnak evlerinde büyük odaların tavanlarının ortasında duran elma şeklindeki süs.* ***2.*** *Kuşanmış atın göğsünde ya da alnında süslü toka ya da bukle (Atın koşum takımının bir parçası). (Škal.1966, s.255)*	1. anlamda halk ağzından geçiş. 2. anlam Türkçedeki 5. anlamdan terimleşme yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
gön	**1.** İşlenmiş deri.**2.** Kösele. **3.** *hlk.* Hayvan derisi.	***Đon***	*Ayakkabı tabanı, kösele; kalın deri.*	
		Đoniti, Pođoniti	*Ayakkabıya taban koymak, gön, pençe vurmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Đonpara	*Gön, pençe parçası. (Škal.1966, s.252-520)*	Kelime türetme.
görda	Bir çeşit kılıç. *(DS.)*	***Ćorda, đorda***	*Bir çeşit kılıç.*	Halk ağzından geçiş.
		Naćordisan	*Görda, kılıç kuşanmış. (Škal. 1966, s.196-481)*	Kelime türetme.
görmek	**1**. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek. **2.** Anlamak, kavramak, sezmek. **3.** Yanına gidip konuşmak. **4.** Bir şey hakkında bir	***Đordisati (ćordisati)***	*Bakış atmak, incelemek. (Škal.1966, s. 252).*	Anlam daralması.

	yargıya varmak, değerlendirmek. **5.** Belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak. **6.** Yapmak, etmek: İş görmek. **7.** Kendisine yapılmak, bir davranışla karşılaşmak, maruz kalmak. **8.** Almak. **9.** Bir şeye erişmek. **10.** Çok değer vermek. **11.** Bir işleme uğramak. **12.**Yüzü bir yöne doğru olmak, bakmak. **13**. Ziyaret etmek. **14.** Karşılaşmak, rastlaşmak			
görünüm	Bir şeyin dıştan bakıldığında görünen biçimi, görünme durumu, görünüş, manzara.	***Đurunsuz***	***1.*** *sf. Hoş görünmeyen, çirkin kılıklı.* ***2.*** *Tipsiz, çirkin kimse.* *(Şkal.1966,s.258)*	Kelime türetme ve mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
göstermek	**1.** Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek. **2.** Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak. **3.** Belirtmek, anlatmak. **4.** Bir şeyin etkisi altında tutulmak. **5.** Kanıtla inandırmak. **6.** Öğretmek, açıklamak: yol göstermek. **7.** Yapmasını söylemek görevlendirmek. **8.** Güzelliğini ortaya çıkarmak, temsil etmek. **9.** Herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak. **10.** Görünmek, benzemek.	***Đusterisati***	*Göstermek, temsiletmek, kendini tanıtmak.* *(Şkal.1966, s. 258)*	Anlam daralması.

götlük	**1.** Süvari pantalonlarının arkasına geçirilen parça. **2.** Eteklik, etek. *(DS.)*	***Đotluk***	***1.*** *Çakşırın ya da donun kıç tarafı.* ***2.*** *Çakşırın kıç tarafındaki iplik. (Şkal.1966,s. 253)*	Halk ağzından geçiş. 1. anlamda yakın anlama geçiş. 2. anlamda anlam türetme yoluyla uzak anlama geçiş.
gövde	**1.** Bir şeyin asıl bölümü. **2.** *anat.* İnsan bedeninde baş, kol ve bacaklar dışında kalan bölüm. **3.** *anat.* Hayvanlarda baş, ayak ve kuyruktan, ağaçlarda kök ve dallardan geri kalan bölüm. **4.** Kesilmiş hayvanın, sakatatları alındıktan sonraki durumu. **5.** *db.* Ad ve fiil köklerinden yapıp ekleriyle türetilmiş kelime.	***Đovda***	*Gövde, vücut.*	Anlam daralması.
		Đogde, đovde	*Kesilmiş ve derisi çıkarılmış koyun veya keçi. (Şkal.1966, s.252-253)*	
göz	**1.** *anat.* Görme organı. **2.** Bazı deyimlerde, görme ve bakma. **3.** Oda. **4.** Bakış, görüş. **5.** Suyun topraktan kaynadığı yer, kaynak. **6.** Delik, boşluk. **7.** Çekmece. **8.** Terazi kefesi. **9.** Nazar. **10.** Sevgi, ilgi, gönül bağlantısı. **11.** Ağacın tomurcuk veren yerlerinden her biri.	***Đoz***	***1.*** *Göz. (1. anlamda)* ***2.*** *Pencere gözü.*	2. anlamda insandan doğaya deyim aktarması yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Đozđeli, đozđuzeli	*Güzel gözlü, gözleri güzel olan.*	Kelime türetme.
		Đoziti	*Bakmak, arzu dolu bakmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Nađoziti	*Birşeye gizlice, habersizce bakadurmak. (Şkal.1966, s. 253-482)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
gulgule	*esk.* Gürültü, şamata.	***Gungula, gulgula***	*Kargaşa, karışıklık, kaos. (Şkal.1966,s. 292)*	Neden sonuç ilişkisinden ad aktarması yoluyla anlam kötüleşmesi.
gurbet	Doğup yaşanılmış olan yerden uzak yer, gurbetlik. Çingene. *(DS.)*	***Gurbet***	***1.*** *Yurtdışında boş boş dolaşma.* ***2.*** *Sezonluk iş.*	1. anlamda anlam kötüleşmesi. 2. anlamda başka anlama geçiş.

		Gurbetin, gurbet	***1.*** *Çingene kadın, beyaz çingenelerden farkı göçebe olarak çadırda yaşamalarıdır. ;* ***2.*** *Dağınık, kirli kimse.* ***3.*** *Küçük hesapların adamı, cimri, varyemez kimse.*	1. anlamda halk ağzından geçiş. Jahiç'te; 2. anlamda benzetme ve argolaşma, 3. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
gurbetlik	*hlk.* Gurbet	***Gurbetluk***	***1.*** *Yabancı ülkelerde yaşamak.* ***2.*** *Yabancılık çekmek, yabancı ülke.* ***3.*** *Sezonluk iş, yorucu ağır iş.;* ***4.*** *Çingeneleşme, acındıracak davranışlarda bulunmak.* ***5.*** *Sefillik içinde yaşamak; dağınık ve pislik içinde. (Şkal.1966,s.293; Jah.1999, s.223)*	Şkaljiç'te 3. anlamda başka anlama geçiş. Jahiç'te 4. ve 5. anlamlarda argolaşma ve benzetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
gübre	Verimini artırmak için toprağa dökülen her türlü hayvan dışkısı, kimyasal veya bitkisel madde, kemre.	***Đubre***	***1.*** *Hayvansal dışkı.* ***2.*** *Yaralardaki irin, cerahat.* ***3.*** *Çöp, atık.* ***4.*** *Arıza insanlar için söylenir.*	2. ve 3. Anlamlarda benzetme yoluyla yakın anlama geçiş. 4. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Doğadan insana deyim aktarması.
		Đubretnjak	***1.****Tarlaya gübre taşımakta kullanılan sepet.* ***2.*** *Gübre küreği. (Şkal.1966, s.253)*	Kelime türetme.
		Đubrište, Đubrovnik	*Hayvan gübresinin toplanıldığı yer.*	Kelime türetme.
		Đubriti	*Toprağı gübrelemek. (Jah.1999, s. 203)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
gül	**1.** *bit. b.* Gülgillerin örnek bitkisi (*Rosa).* **2.** Bu bitkinin katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.	***Đul***	*Gül. (2. Anlamda)*	Anlam daralması.
		Đulija, đul-đulija	***1.*** *Gül.* ***2.*** *Güzel kız (bütün güllerden daha güzel).*	Kelime türetme. 1. anlamda ek yığılması. 2. anlamda doğadan insana deyim aktarması.

		Đul djevojka	*Kırmızı yanaklı güzel kız. (İbr. 2012, s. 142)*	Kelime türetme.
		Đuliti	*Gül koklamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Đul ibrišim	*Süslü bir bitki. Çin akasyası. Albizzia julibrissim. (İbr. 2012, s.143)*	Kelime türetme.
		Đul pita	*Ince yufkadan yapılan ve cevizli bir tür tatlı türü. (İbr.2012, s. 143)*	Kelime türetme.
		Đulsuldanluk	*Gülsuyu için kap, gülebdan. (Şkal.1966, s.256; Jah.1999, s. 204)*	Kelime türetme.
gülbahar	**1.** Kırmızı boya elde etmede kullanılan iyi bir cins toprak. **2.** Bir tavla oyunu.	***Đul-behar***	***1.*** *Gül çiçeği.* ***2.*** *Bir tür oyun. (Şkal.1966, s. 254; Jah.1999, s.203)*	1. anlamda söz yığılması.
gülbeşeker	*esk.* Gül çiçeği ve şeker ile yapılan macun kıvamında bir çeşit reçel.	***Đulbešećer***	*Gül çiçeği yapraklarından yapılan bir reçel. (Şkal.1966, s. 255)*	
		Đulbešećerka	***1.*** *Şerbet. (Jah.1999, s. 204);* ***2.****Çiçeğinden tatlı şeyler yapılan bir tür Şam gülü; Rosa damascena trigintipela. (İbr. 2012, s.142)*	Kelime türetme. 2. anlamda özelleşme.
gülfatma	Hatmi çiçeği. *(DS.)*	***Đulfatma***	*Bir çeşit tatlı yiyecek: içi akışkan kurabiye. (Şkal.1966, s.256).*	Başka anlama geçiş.
gülgun	**1.** Gül renkli, pembe. **2.** *sf.* Bu renkte olan.	***Gungul-gače***	*Bir tür kadın şalvarı, dimiye. (Şkal.1966, s.292).*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
güllabi	**1.** *esk.* Akıl hastanelerindeki hademe, güllabici. **2.** *esk.* Kurnaz, açıkgöz. **1.** İri ve tatlı bir çeşit armut. *(DS.)*	***Đulabija***	*Çok sulu ve tatlı bir çeşit kırmızı elma. (Şkal. 1966,s.254)*	Halk ağzından geçiş yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
gülle	**1.** Eskiden som taş veya demirden, yuvarlak bir biçimde yapılırken, günümüzde silindir biçiminde, bir ucu sivri yapılan top mermisi. **2.** *sp.* Atletizm yarışmalarında atılan, pirinç veya pirinçten daha sert	***Đunle, đule***	*Top mermisi, kurşun tanesi.*	Anlam daralması.
		Đunlari, Đunlarčići	*Bir çeşit tatlı: yumurta akının nişasta ve şeker ilave edilerek karıştırılmasıyla küçük top şeklinde hazırlanan bir tatlı türü. (Şkal.1966,s. 258)*	Kelime türetme ve terimleşme.

	bir maddeden yapılan madeni küre.			
gün	**1.** Güneş. **2.** Güneş ışığı. **3.** Gündüz. **4.** Yer yuvarlağının kendi ekseni etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre. **5.** İçinde bulunulan zaman. **6.** Zaman, sıra. **7.** Çağ, devir. **8.** İyi yaşanmış zaman. **9.** Bayram niteliğinde özel gün. **10.** Belirli günlerde ev hanımlarının konuk ağırlamak için yaptıkları toplantı. **11.** Tarih.	***Đun***	*Gün; cuma günü. (Şkal.1966,s.257)*	Anlam daralması.
günah	**1.** Dini bakımdan suç sayılan iş veya davranış, vebal. **2.** Acımaya yol açacak kötü davranış, yazık. **3.** Sorumluluk, vebal. **4.** Kabahat, hafif suç.	***Đunah***	*Kötü davranış, yazık. (Şkal.1966,s.257)*	Anlam daralması.
gündelik	**1.** Gün hesabıyla veya her gün ödenen para, yevmiye. **2.** Günlük iş. **3.** Her günkü yevmi. **4.** *sf.* Her gün yayımlanan, her gün çıkan.	***Đunduluk, gunduluk***	*Gündelik, yevmiye. (Şkal.1966,s.257).*	Anlam daralması.
günlük	**(I) 1.** O günkü, o günle ilgili. **2.** Üzerinden gün geçmiş veya geçecek. **3.** Her gün yapılan, her gün yayımlanan, her gün çıkan. **4.** Günü gününe tutulan hatıra, günce, muhtıra. **5.** Günün gününe tutulan anı yazısı veya bu	***Đunluk, đuluk***	*Tütsü. (Şkal.1966,s.258)*	Anlam daralması.

	yazıları içine alan eser, günce. **(II)** Tütsü için kullanılan bir çeşit ağaç sakızı, ak günlük.			
güveç	1. İçinde yemek pişirilen toprak kap. **2.** Bu kapta pişirilen yemek.	***Đuveč***	***1.*** *Bir tür yemek: et, pirinç ve soğan karışımıyla toprak kapta pişirilen yemek.* ***2.*** *Güveç gibi içinde benzeri yemekler pişirilen toprak kap. (Şkal.1966, s. 259)*	Sözcükte önem kayması.
		Đuveč kardaš	*Yemekte eşlik eden arkadaş. (İbr. 2012, s. 144)*	Kelime türetme.
güvez	**1.** Mora çalan kırmızı renk. **2.** *sf.* Bu renkte olan.	***Đuvez***	*Mora çalan koyu kırmızı renk.*	
		Đuvezlija, đulvezija, đulvezlija	*Bir tür kırmızı ipek kadın elbisesi; bir çeşit kırmızı çuha. (Şkal.1966,s.259)*	Kelime türetme ve terimleşme.
güzel	**1.** Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı. **2.** İyi, hoş. **3.** Beklenene uygun düşen ve başarı düşüncesi uyandıran. **4.** Soyluluk ve ahlaki üstünlük düşüncesi uyandıran. **5.** Görgü kurallarına uygun olan. **6.** Sakin, hoş hava. **7.** Pek iyi, doğru. **8.** Güzel kız veya kadın.	***Đuzel***	***1.*** *harika, hoş.* ***2.*** *Güzel kadın. (Şkal.1966, s. 259)*	Anlam daralması.
		Đuzeljka	*Hoş, güzel kadın. (İbr.2012, s. 145)*	Kelime türetme.
haber	**1.** Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık. **2.** İletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi.**3.** Bilgi.	***Haber (habar, aber)***	***1.*** *Haber, havadis.* ***2.*** *Bilgi.*	Anlam daralması.
		Habernosa	*Haber taşıyan kadın, dedikoduyla uğraşan. (Şkal.1966,s. 295)*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Haberluk	*Yeni haber. (İbr. 2012,173)*	Kelime türetme.
		Habernik puška	*Birine birşeyi ses yaparak bildirmek için kullanılan tüfek. (İbr. 2012,173)*	Kelime türetme.
haberdar	Haberli, bilgili.	***Haberdar (aberdar, haberdarka), habernik***	***1.*** *Haberi olan, haberdar.* ***2.*** *Top ya da tüfek. "haberci, haber veren".(Şkal.1966,s.294)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.

hacı	**1.** *din b.* Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman. **2.** Kudüs, Efes vb. kutsal bir yeri ziyaret etmiş olan Hrıstiyan.	***Hadžija***	*Müslümanlıkta Mekke de kutsal bina olan Kabe' yi ziyaret eden, Hrıstiyanlıkta Kudüs' te Hz. İsa'nın kabrine saygı maksadıyla gidip hac vazifesini yerine getiren kimse.*	
		Hadžinedomak	*Hacca gitmek isteyen ancak bu maksadına eremeyen kimse.*	Kelime türetme.
		Hadžo	*Hacı kelimesinden ünvan; gerçek hacı olmasa bile, başında alaca ahmediyesi olan beyaz sakallı yaşlı kimseleri bu şekilde adlandırılırlar. (Şkal.1966, s. 296)*	Anlam genişlemesi.
		Hadžinica, hadžika	*Mekke'ye hacca giden kimsenin eşi, hacı karısı. (İbr.,2012, s. 175)*	Kelime türetme.
hadım	Kısırlaştırılmış erkek.	***Hadum***	*Kısırlaştırılmış erkek.*	
		Udumkinja	*Cinsiyeti belli olmayan, iğdiş edilmeyen koyun. (Şkal.1966, s.295-628)*	Kelime türetme.
		Hadumica	*Kısırlaştırılmış kadın. (İbr.2012, s. 174)*	Kelime türetme.
hafta	Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.	***Hefta***	*Yedi günlük dönem.*	
		Uheftati se	*Haftaya göre sırayla çalışmak, haftaya göre ayarlamak, düzenlemek. (Şkal.1966, s. 325-629)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
hakim	**1.** Egemenliğini yürüten, buyruğunu yürüten, sözünü geçiren, egemen. **2.** Başkta gelen, başta olan, baskın çıkan. **3.** Duygu, davranış vb.ni iradesiyle denetleyebilen (kimse). **4.** Yüksekten bir yeri bütün olarak gören. **5.** *huk.* Yargıç. **6.** Baskın.	***Hakim, haćim***	*Hakim, kadı. (Şkal.1966, s.302)*	Anlam daralması.
halas	*esk.* Bir yerden, bir şeyden kurtulma, kurtuluş.	***Halas biti, halas se učiniti, halasiti se, Ohalasiti se***	***1.*** *Kurtulmak, serbest kalmak.* ***2.*** *Şanslı doğmak. (Şkal.1966, s. 304-500)*	Dilbilgisel anlama geçiş ve 2. anlamda başka anlama geçiş.
halat	Pamuk, kenevir, Hindistan cevizi gibi bitkisel liflerin	***Halat***	***1.*** *Gemi ve sandalları bağlamakta kullanılan kalın ip.* ***2.*** *İp, urgan.* ***3.***	1. anlamda anlam türetme.

	veya çelik tellerin sarılmasıyla oluşan kolların bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip.		*Doğu stilinde geniş bir cübbe. (İbr. 2012, s.181)*	3. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
hali	*esk.* Boş, ıssız, tenha.	***Hali***	***1.*** *Köyde hiç kimseye ait olmayan boş sipahi arazisi. (İbr. 2012, s.181);* ***2.*** *Issız, yalnız, kimsesiz, boş, terkedilmiş.*	1. anlamda anlam daralması.
		Halija (alija)	*Issız toprak; ne terkedilmiş, ne de herhangi bir köye ait sipahi toprağı.*	Kelime türetme ve terimleşme.
		Halilučina, alilučina	***1.*** *Issız, terkedilmiş arazi, ev.* ***2.*** *Büyük, yıkık yer, harabe. (Şkal.1966, s.304-305)*	Kelime türetme.
halka	**1.** Çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember. **2.** Çember biçiminde çeşitli nesnelerden yapılmış tutturma aracı. **3.** Değerli metallerden yapılan çember biçimindeki süs eşyası. **4.** Su gibi sıvıların içine katı bir nesnenin düşmesiyle oluşan, gittikçe büyüyerek açılan çembere benzeyen biçim. **5.** Çember biçiminde dizilmiş topluluk. **6.** Uykusuzluk, yorgunluk, üzüntü vb. sebeplerle göz altında beliren koyuluk. **7.** Bir tür ufak, yağlı ve tuzlu simit. **8.** *sf.* Çember biçiminde olan. **9.** *sp.* Yerden yüksekliği ayarlana bilen aralıklara asılı iki halatın uçlarına takılan 18 cm çapında, 28 mm kalınlığında	***Halka, alka***	***1.*** *Daire, halka, çember (tahtadan, telden, demirden ya da başka birşeyden) Genelde demirden yapılan ve kapılarda kapı tokmağı olarak kullanılan halka.* ***2.*** *Daire.****3.*** *Alyans, yüzük.* ***4.*** *Donji Vakuf'ta yüzük şeklinde yer alan değirmenin bir bölümüne halka denir.(Şkal.1966,s. 306)*	Anlam daralması.
		Halka-i zikr	*Katılanların halka oluşturduğu bir derviş zikri.*	Kelime türetme.
		Halkar	*Halka oyunu yarışmasına katılan kimse. (İbr. 2012, s. 182)*	Kelime türetme.

	tahta veya deri kaplı iki demir halkadan oluşan asılma araçlarından her biri.			
halta	Tasma. *(TS.)* Kıravat. *(DS.)*	***Holta (bisera)***	***1.****Birçok taneden oluşan inci kolye, gerdanlık. (Şkal.1966,s.332);* ***2.*** *Hile, aldatma. (İbr. 2012, s.203)*	Yakın anlama geçiş ve anlam iyileşmesi. 2. anlamda başka anlama geçiş.
halvet	**1.** *esk.* Issız yerde yalnız kalma. **2.** Issız ve kapalı yer. **3.** Hamamlarda çok sıcak küçük yer.	***Halvat (alvat, avlat)***	*Eski evlerin girişinde büyük ve geniş oda. Daha çok da ebebeyn odası olarak düşünülüyor.*	Yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Halvatan, alvatan	*Büyük, geniş, bol.*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
		Halvat-avlija	*Etrafı duvarla çevrili olan avlu (halvat gibi geniş ve rahat göründüğünden).*	Kelime türetme.
		Halvat-čador	*Kişiye kendini halvattaymış gibi hissettiren geniş ve düzenli çadır.*	Kelime türetme.
		Halvat-podrum	*Hayvan ahırı olarak düzenlenmiş çok düzgün ve sıcak bodrum.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Razhalvatiti se	*Genişlemek, yayılmak. (Şkal.1966, s.306-307-532)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
hamaset	***E****sk.* Yiğitlik, kahramanlık, cesaret.	***Hamaza***	*Eski arap epik halk şiirlerinin yer aldığı derleme. (İbr.2012, s.184)*	Anlam daralması.
ham	**1.** Yenecek kadar olgun olmayan (meyve) **2.** İşlenmemiş (madde). **3.** İdmansız. **4.** *mec.* Gerçekleşme kolaylığı veya imkanı olmayan. **5.** *mec.* Kaba, toplum kurallarını bilmeyen, incelmemiş.	***Hamli***	*sf. Çalıştırılmaya alışmamış, idmansız (at veya insan). (Şkal.1966,s.308-309)*	Kelime türetme yoluyla anlam daralması.
hampacı	**1.** Hazırdan yiyen, başkasına yük olan (kimse). **2.**	***Hampadžija***	*Yardım eden kimse, yardımcı.*	Yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması

	Koruyucu (kimse). *(DS.)*			ve anlam iyileşmesi.
		Hampu učiniti	*Yardım etmek, yardıma koşmak. (Şkal.1966,s. 309)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
hamur	**1.** Unun su veya başka sıvılarla yoğrulmuş durumu. **2.** Kâğıtta tür, nitelik. **3.** *sf.* İyi pişmemiş (ekmek ve hamur işleri). **4.** *mec.* Öz, asıl, maya.	***Hamur***	*Hamur; maya.*	Anlam daralması.
		Hamurluk (amurluk)	*Fırıncıların içinde hamur yoğurdukları bölüm. (Şkal.1966,s. 309)*	Kelime türetme.
hanedan	**1.** *tar.* Hükümdar, devlet büyüğü vb. bir kişiye dayanan soy, büyük aile. **2.** *esk.* Belli ve büyük soydan gelen. **3.** *sf. mec.* Eli açık ve konuksever.	***Hanedan***	*Konuksever ev sahibi.*	Anlam daralması.
		Hanedanluk	*Misafirperverlik. (Şkal.1966, s.310)*	Kelime türetme.
hanım	**1.** Kız ve kadınlara verilen unvan, bayan. **2.** Kadın, eş. **3.** Toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunulan kadın. **4.** *sf.* Kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan.	***Hanuma***	*Müslüman kadın, eş. (Şkal.1966, s.311)*	Anlam daralması.
hapis	**1.** Bir yere kapatıp salıvermeme. **2.** Yasalara göre suçu belirlenen bir kimseyi cezaevine koyma cezası. **3.** Cezaya çarptırılmış suçluların kapatıldıkları yer, cezaevi, hapishane. **4.** Pulları salıvermemek, kapatmak temeline dayanan bir çeşit tavla oyunu. **5.** *sf.* Mahpus.	***Hapis (aps,havs, avs t,apst)***	*Hapis. (2. anlamda)*	Anlam daralması.
		Hapsandžija (apsandžija, avsandžija)	*Hapisane bekçisi.*	Kelime türetme.
		Hapsar, Hapsenik	*Mahpus. (Şkal.1966, s.311)*	Kelime türetme.
haraç	**1.** Harcanan para, masraf. **2.** Yükseköğrenim öğrencilerinin ödemek zorunda olduğu katkı payı.	***Harač, harč (arač, arč)***	***1.*** *Harcama, masraf.* ***2.*** *Bir şeyin yapılması için gereken malzeme.(yemek yapma gibi)* ***3.*** *Dericilerin derilerini tabaklamak için*	3. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. 5. anlamda mecazlaşma

	3. Giysiler dikilirken kullanılan tamamlayıcı veya süsleyici şeyler. **4.** Bahçıvanlıkta değişik nitelikteki toprak vb. maddelerin karıştırılmasıyla hazırlanmış toprak. **5.** Bir yemeğin yapılmasında kullanılan ve tat veren maddelerin bütünü. **6.** *ekon.* Re smî işlerde devlet veznesine ödenen para. **7.** *mim.* Yapı da tuğla veya taşların örgüsünü sağlamlaştırmak, duvarları sıvamak için kullanılan, toprak, saman, kum, kireç, çimento vb. şeyleri su ile kararak yapılan karışım.		*kullandıkları sepi, tabak.* ***4.*** *Fermene veya çakşırların süslenmesinde kullanılan kaytanlar, malzemeler.* ***5.*** *mec. Bu benim harcım değil, bu beni ilgilendirmez.*	yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Harčalija, haračlija (arčalija, aračlija)	*Çok fazla barut ve kurşun harcayan tüfek. (Şkal. 1966, s.312-314)*	Kelime türetme ve terimleşme.
harabati	**1.** *esk.* Maddi şeylere değer vermediği için üstüne başına özenmeyen dağınık, derbeder. **2.** Vaktini meyhanelerde veya zevk ve sefada geçiren (kimse).	***Harabatija (arabatija)***	***1.*** *İçmeye gittiğinden dolayı düzensiz, dağınık, sarhoş kimse.* ***2.*** *Harab olmuş, terkedilmiş ev; harabe, ören yeri. (Şkal.1966,s. 312)*	2. anlamda benzetme ve insandan doğaya deyim aktarması yoluyla anlam genişlemesi.
harabatilik	Harabati olma durumu, dağınıklık, derbederlik.	***Harabatluk (arabatluk)***	*Yıkkınlık, harap olmuşluk, terkedilmişlik durum.*	Anlam kötüleşmesi.
		Rabatan	*Harap olmuş, eski. (Şkal.1966, s. 312-528)*	Kelime türetme.
harami	Hırsız, haydut, eşkıya.	***Haramija***	*Haydut, hırsız. (Şkal.1966,s.313)*	
		Harambaša	***1.*** *Küçük akıncı ve martaloz grubunun lideri.* ***2.*** *Haydut çetesi lideri.* ***3.*** *Venedik Cumhuriyeti muhafız kumutanı. (İbr.2012, s.188)*	Kelime türetme.
harbi	**(I) 1.** Savaşla ilgili. **2.** Osmanlı Devleti'yle henüz	***Harbija (arbija)***	*Çakmaklı tüfeklerin borularını doldurup tıkamaya yarayan*	Anlam daralması.

	barış durumunda bulunmayan, bir antlaşma yapmamış devletler ve bu devletlerin uyrukları. **3.** Osmanlı ülkelerinde ticaretle uğraşan yabancı uyruklu kimse. **(II)** Ateşli silahların içini temizlemekte kullanılan çubuk, harbe. **2.** *sf. mec.* Doğru, hilesiz, temiz, mert.		*demirden ya da sert odundan yapılan ince çubuk. (kızılcık sopası). (Şkal.1966,s.313)*	
harcamak	**1.** Bir iş görmek veya bir şey satın almak için parayı elden çıkarmak, sarf etmek. **2.** Bir şey yapmak için kullanmak, tüketmek. **3**. *mec*. Birinin değer ve onurunu kırıcı bir durum yaratmak. **4.** *mec.* Manevi yönden kötü duruma düşürmek, feda etmek. **5**. *argo* Yok olmasına, ölmesine sebep olmak.	***Harčiti, Poharčiti (poarčiti)***	*Harcamak, masraf yapmak. (Şkal.1966,s.314-521).*	Anlam daralması.
		Harčalija, haračlija	*Çok fazla barut ve kurşun harcayan tüfek. (Şkal.1966,s.313)*	Kelime türetme.
		Harčalija	*Uzun süre bozulmadan durabilen ve badem, un, bal ve tereyağından yapılan bir tür kurabiye. (İbr.2012, s.189)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
hardaliye	İçine hardal katılarak yapılan üzüm şırası.	***Hardalija***	***1.*** *İçine hardal katılarak erik, incir, elma ya da armuttan yapılan bir tür şıra. (Şkal.1966,s.314);* ***2.*** *Bir tür şarap. (İbr. 2012, s. 189)*	Anlam genişlemesi. 2. anlamda anlam türetme.
hare	**1.** *esk.* Bazı nesne, canlı, göz vb.nde dalgalanır gibi görünen parlak çizgiler, meneviş, dalgır. **2.** Üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş. **3.** Çok sert taş, mermer.	***Hara***	*Üzerinde dalgalı çizgiler bulunan ipekli kumaş.*	Anlam daralması.
		Harelija	*Demir kısmı çizgili olan tüfek. (Şkal.1966, s.311-315)*	Kelime türetme.
harem	**1.** Saray ve konaklarda ayrılan	***Harem***	***1.*** *Müslüman evlerinde yabancı erkeklerin*	3. anlamda anlam türetme

	bölüm, selamlık karşıtı. **2.** Bu bölümde oturan kadınların hepsi. **3.** Bu bölümde oturan kadınların hepsi. **3.** Karı, eş.		*girmesi yasak olan kadınlar bölümü.* ***2.*** *Kadın, eş.* ***3.*** *Müslüman mezarlığı.*	yoluyla başka anlama geçiş.
		Haremluk	***1.*** *Müslüman evlerindeki kadınlara ait kısım.* ***2.*** *Mezarlık, özellikle cami avlusunda bulunan. (Şkal.1966, s. 315)*	Ek yığılması.
harın	**1.** *hlk.* Bir şeyden huylanıp yürümeyen, geri geri giden (hayvan). **2.** *mec.* Dayanıklılığını, çevikliğini yitirmiş insan. **3.** Tembel.	***Harun (arun)***	***1.*** *Huysuz, dikbaşlı (at).* ***2.*** *mec. İnatçı, kaprisli.*	2. anlamda doğadan insana deyim aktarması. Genel anlamda anlam daralması.
		Harunluk (arunluk)	*Huysuzluk, dikbaşlılık, inatçılık.*	Kelime türetme.
		Uharuniti se	*Inatlaşmak, inatçılığı tutmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Uzharuniti se	*Taşkınlık yapmak, kızgın olmak, dikbaşlı olmak. (Şkal.1966, s. 316-629-635)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
harir	*esk.* İpek	***Harir (arir, erir)***	*Ipek bez, ipekli kumaş; arasında ipek teller bulunan pamuklu kumaş. (Şkal.1966, s.315)*	Parça bütün ilişkisinden ad aktarması.
harlamak	**1**. Ateş için kuvvetlenmek, harlı bir biçimde yanmak. **2.** *mec.* Birden öfkelenerek bağırmak, birine çıkışmak.	***Arlakati***	*Bağırmak, gürültü yapmak.*	Anlam daralması.
		Arlak	*Gürültü, ses. (İbr. 2012, s.27)*	Kelime türetme.
harmancı	Harman işi ile uğraşan (kimse).	***Harmandžija (armandžija)***	*Tütün tavlama işinde çalışan kimse. (Şkal.1966, s.316)*	Anlam daralması.
hasıl	Olan, ortaya çıkan, görünen.	***Hasul (asul, asol)***	*Lezzetli ve güzel hazırlanmış (pilav, kadayıf, çorba vs.); lezzetli (yemek).*	Başka anlama geçiş.
		Hasulniji	*Daha lezzetli ve güzel hazırlanmış (yemek vs.).*	Anlam yoğunlaşması.
		Hasuliti, Uhasuliti (se), uasoliti (se)	*Bir şeyi usulüne göre yapmak, hazırlamak, düzenlemek. (Şkal.1966, s.317-629)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
haşa	**1.** Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz. **2.** Dine aykırı görülen bir	***Haša! (aša!)***	*Yok! olmaz, Allah göstermesin!*	
		Hašati (ašati), Zahašati	*Yadsımak, inkar etmek. (Şkal.1966, 318-644)*	Dilbilgisel anlama geçiş.

	ihtimalden söz edilirken kullanılan bir söz.			
haşarat	**1.** Böcekler. **2.** *mec.* Değersiz ve zararlı kimseler.	***Hašerat***	***1.*** *Tiksindirici küçük şeylerin(kurtçuk, karınca, fare vs.) genel ismi.* ***2.*** *Birşeyin çoğunluğu. (Şkal. 1966, s.318)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
hat	**1.** Çizgi. **2.** Yazı. **3.** Ulaşım sağlayan bir taşıtın uğradığı yerlerin bütünü, yol, geçek. **4.** Elektrik akımı taşıyan tel veya kablo sistemi. **5.** Telefon, telgraf, televizyon vb. araçlarla iletişim sağlayan yol, kanal. **6.** Sınır. **7.** Yüzü biçimlendiren çizgi veya kırışıklık. **8.** Vücut biçimi.	***Hat***	*Yazı, el yazması. (Şkal.1966, s. 319)*	Anlam daralması.
hatır	**1.** Düşünme, akılda tutma, hafıza, zihin, akıl, yâd. **2.** Gönül, kalp. **3.** Birine karşı duyulan saygı, sevgi. **4.** Durum, keyif, hâl.	***Hatar, hatara, hatra, hator, hater, hatur (atur, ator, hajter, ajter)***	***1.*** *Düşünme akılda tutma, hafıza, hatırlama.* ***2.*** *Gönül, sevgi, istek.* ***3.*** *Gücenmek. (üzgünüm!): Hatır kırma.* ***4.*** *Taraf, yanlılık.*	3. anlamda söz eksiltme. 4. anlamda başka anlama geçiş.
		Hatardžija, haterdžija, hatordžija, haturdžija	*Hatrına yapan kimse, kendi istek ve arzusuna göre, içinden geldiği gibi davranan.*	Kelime türetme.
		Hatar iskvariti	*Gücenmek, darılmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Hatariti, zahatariti (se), zahatoriti, zahaturiti	*Birine alınmak, birine birşey için kırılmak.*	Söz eksiltme ve dilbilgisel anlama geçiş.
		Hatarljiv	*Çabuk kırılan, duyarlı, hassas. (Şkal.1966, s.319-320-644)*	Kelime türetme.
havale	**1.** Bir işi bir başkasının sorumluluğuna bırakma, ısmarlama, devretme. **2.** Banka, postahane vb.nin aracılığıyla gönderilen para. **3.** Postahane, banka vb.nin aracılığıyla	***Havala***	***1.*** *Bakıp izlenmeyi önlemeye yarayan perde, siper; Duvarların üstüne konan ve avlu veya evin dışarıdan görünmesini engelleyen tahta perde. Deyim olarakta kullanılmaktadır. "Aramızda havale yok"* ***2.*** *Bir işi başkasına*	Sözcükte önem kayması. Genel anlamda anlam daralması.

	para gönderildiğinde, gönderenle alacak olanın adları ve para miktarı yazılı kağıt, havale kağıdı, havalename. **4.** Gebelerde, küçük çocuklarda görülen bir çeşit çırpınmalı, bazen ateşli de olabilen hastalık. **5.** Bir arsayı çevirmek, kapamak için çekilen perde veya duvar. **6**. Yüksek ve büyük bir görünüşü olmak.		*devretme "havale etmek. (Şkal.1966, s.322)*	
havan	**1.** İçinde bir şey dövüp ufalamaya yarayan, tahta, taş, maden veya plastikten yapılan kap. **2.** *ask.* Havan topu. **3.** *esk.* Tütün kıyma makinesi.	***Havan (avan)***	***1.*** *İçinde çeşitli gıda maddelerinin ve baharatların (ceviz içi, badem, biber vs.) dövülerek ufalandığı bakır kap. Mutfak malzemesi.* ***2.*** *İçinde kavrulmuş kahvenin dövüldüğü taş ya da ahşap dibek.* ***3.****Tütün kırma aleti.* ***4.*** *Havan topu.*	
		Havandžija	*Tütün kıran kimse.*	Kelime türetme.
		Havanteste	*Havan tokmağı, havaneli. (Şkal.1966,s. 322)*	Kelime türetme.
havyar	Genellikle mersin balığının salamura edilmiş yumurtası.	***Ajvar, hajvar***	***1.*** *Salamura edilmiş balık yumurtası.* ***2.*** *Kıyılmış patlıcan, yeşil biber sarımsak ve acı biberden yapılan bir tür salata. (İbr. 2012, s.10)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
hayalet	**1.** Gerçekte var olmadığı halde bazen görüldüğü sanılan peri, hortlak vb. görüntüler. **2.** Gerçekte var olmadığı halde varmış gibi görünen şey, görüntü. **3.** Belli belirsiz görülen şey, gölge.	***Avet***	*Hayal, hayalet, hortlak.*	Anlam daralması.
		Avetati	*Çıldırmak, boş boş konuşmak, boş şeylerle uğraşmak.*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Avetinja (havetinja)	***1.*** *Hayalet, silüet, hayali görüntü.* ***2.*** *Çıldırmış kişi, yarım akıllı, anlayışı kıt. (Şkal.1966, s.106).*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.

hayat	**1.** *hlk.* Genellikle köy ve kasaba evlerinde, üstü kapalı, bir veya birkaç yanı açık sofa. **2.** Avlu. **3.** Balkon. **4.** Sundurma. **1.** Salon, hol. **2.** Koridor. **3.** Sundurma. **4.** Oda. **5.** Ahır, ağıl. *(DS.)*	***Hajat (vajat, ajat)***	*Bu kelimenin Bosna'nın çeşitli bölgelerinde farklı anlamları vardır. Bosna-Hersek de şu anlamlarda kullanılmaktadır:* ***1.*** *Eski köy evlerinde koridor, hol.* ***2.*** *Tuvalet.* ***3.*** *Sundurma.* ***4.*** *Dağ köy evlerinde kiler, depo alanı.* ***5.*** *Sırbistan da ve Yugoslavyanın güneydoğu bölgelerinde kiler, ardiya, ahır, dam; köy evlerinin avlusunda yeni evli çiftler için yapılan özel ayrılmış alan. (Şkal.1966, s.299)*	Halk ağzından geçiş. 2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
haydalamak	*hlk.* **1.** Çifte koşulan hayvanı sürmek, dehlemek **2.** *argo* Kovmak, defetmek.	***Hajdala, ajdala***	*Sokaklarda çok gezen, çok dolaşan kadın. (Şkal.1966, s.299)*	Başka anlama geçiş.
haydari	**1.** *esk.* Dervişlerin giydiği, kolsuz, kısa, aba hırka. **2.** Süzme yoğurt, sarımsak, nane, dereotu ve tereyağı karışımıyla hazırlanan bir tür meze.	***Hajdarija***	*Bir tür derviş elbisesi: fermen gibi kolsuz, sarı abadan yapılan üst giysisi. (Şkal.1966, s.299)*	Anlam daralması.
haydut	**1.** Silahlı soygun yapan kimse. **2.** Yaramaz, sevimli çocuk.	***Hajduk***	*Yönetimin eşkiyası, asisi, başkaldırıcısı; haydut, şaki, hırsız. Osmanlı dönemlerinde Yugoslavya ülkelerinde (özellikle Sırp)bağımsızlıklarını elde etmek için Osmanlı hakimiyetine karşı savaşan savaşçı. (Şkal.1966, s.300)*	Genel anlamda anlam daralması.
		Hajdučija	*Haydutluk, eşkıyalık.*	Kelime türetme.
		Hajdučka trava	*Bin yaprak otu, civanperçemi (İbr.2012, s. 178)*	Kelime türetme.
hayhuy	Boş ve sonuçsuz iş veya çaba.	***Haj-huj***	*Kaçık, zirzop. (Şkal.1966, s.300)*	Başka anlama geçiş.
haylaz	**1.** Hoşa gitmeyen davranışlarda bulunan (kimse), hayta. **2.** Çalışma gücü varken çalışmayan,	***Hajlaz (aylaz)***	*İşsiz, aylak, tembel, serseri kimse. (Şkal.1966, s.300)*	Anlam daralması.

	aylaklık eden, yaramaz.			
haymana	**1**. Hayvanların serbestçe salındığı çayırlık. **2.** Tembel. **1.** Vahşi. **2.** Hayvan. *(DS.)*	***Ajmana***	***1.*** *Vahşi hayvan. (Şkal. 1966. s.77);* ***2.*** *Çalışmayan, aylak kimse. (İbr.2012, s. 178)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
hayran	Çok beğenen, hayranlık duyan (kimse).	***Hajran***	*Büyülenmiş, şaşırmış. (Şkal.1966, s.300)*	Anlam yoğunlaşması.
hazne	**1.** Hazine. **2.** Bir şeyin toplandığı, biriktirildiği yer, depo. **3.** *esk.* Döl yatağı.	***Hazna (azna)***	***1.*** *Kasa, hazine, zenginlik.* ***2.*** *Hazna-kolan, bir tür kuşak, kemer, değerli şeylerle süslü olduğundan bu isimle alınır. (Şkal.1966, s.323)*	2. anlamda anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.
hece	Bir solukta çıkarılan ses veya ses birliği, seslem.	***Hedžejle***	*Elifba'yı hece ile okumak. (İbr. 2012, s.197)*	Anlam daralması.
helak olmak	**1.** Yok olmak, ölmek. **2.** *mec.* Yorulmak, bitkin duruma gelmek.	***Helać biti, Uhelaćiti***	*Yok olmak, mahv olmak.*	Anlam daralması.
		Uhelaćiti se	*Donlarına kaçırmak, altına etmek. (Şkal.1966, s.326-629)*	Argolaşma yoluyla başka anlama geçiş.
helvacı	Helva yapan veya satan kimse.	***Helvadžija, halvadžija, halvedžija***	*Helva yapıp satan kimse. (Şkal.1966, s.306)*	
		Helvadžinica	*helva yapılan ve satılan dükkan.*	Kelime türetme.
		Helvapita	*Bir tür tatlı börek. (İbr. 2012, s.182)*	Kelime türetme.
helvalık	Helva yapımı için kullanılan malzeme. Bahşiş. *(TS.)*	***Halvaluk, alvaluk***	*Hediye, ödül, ısmarlama, bahşiş. Kendine yeni ayakkabı alan ya da elbise diktiren kimsenin hediye niyetinde vermiş olduğu şey. Helva satın alınıp ısmarlansın diye genelde bozuk para olarak verilir. (Şkal.1966, s.306)*	Anlam daralması.
hember	Beraber olan, birlikte oturan.	***Hambir***	*Bir sıraya bağlı şekilde; birbirlerine bağlı şekilde giden insan veya hayvan alayı; yularlarıyla birbirlerine bağlı olan at korteji.*	Anlam daralması.
		Pohambiriti, prihambirati, uhambirati	*İnsanları veya hayvanları bir sıraya veya birbirine bağlamak; atları yularlarıyla bir kortej içinde gitmeleri*	Dilbilgisel anlama geçiş.

			için birbirine bağlamak. (Şkal.1966, s.308-520-525)	
herfene	**1.** Arkadaşların aralarında para toplayarak yaptıkları eğlence. **2.** Ortaklaşa getirilen malzeme ile yapılan yemek ve eğlence. *(DS.)*	***Refena (revena)***	*Eşit miktarda bölüşülmüş ortak masraf; ortaklaşa masrafla yapılan şey, yani her katılanın bir katkısıyla düzenlenen piknik, şölen, birliktelik.*	Halk ağzından geçiş.
		Porefenati	*Herhangi bir masrafı ortak ödemek; ödenecek tutarı kendi aralarında bölüştürmek. (Şkal.1966, s.521-533)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
hergele	**1.** Binmeye veya yük taşımaya alıştırılmamış at veya eşek sürüsü. **2.** *sf.* Terbiyesiz, görgüsüz (kimse).	***Hergela, herđela, ergela, erđela***	***1.*** *At sürüsü; at topluluğu (yetiştirmelik çeşitli aygır ve kısrak).* ***2.*** *At yetiştirme yeri; Çeşitli at ve kısrakları ıslah etmek için kurulan hayvan bakım yeri.*	2. anlamda anlam türetme ve ad aktarması yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Hergelaš, herđelaš, ergelaš, erđelaš	*Hergele atı, hergelede yetişmiş at. (Şkal.1966, s. 328)*	Kelime türetme.
herif	**1.** *mec.*Güven vermeyen, aşağı görülen bayağı kimse. **2.** Adam. **3.** Evin erkeği.	***Herif***	*Yaramaz kimse; aşağılık, bayağı kimse. (Şkal.1966, s. 328)*	Anlam daralması.
hıfız	**1.** *esk.* Saklama. **2.** Ezberleme, akılda tutma.	***Hıfz, hıvz***	*Kur'anı baştan sona akılda tutma, ezberleme (Hıfz-ı Kuran). (Şkal.1966,s.329)*	Söz eksiltme ve terimleşme yoluyla anlam daralması.
hırdavat	**1.** Kilit, tel, çivi vb. metal eşya. **2.** Önemsiz, ufak tefek eşya, gereksiz eşya.	***Furdavat***	*Bakırcının bakır eşyaları yaparken ya da yama yaparken elinde kalan bakır parçaları. (Şkal.1966,s. 286)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
hilal	**1.** Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay. **2.** *esk.* Çocukların okuma öğrenmeye başladıklarında satır ve sözleri şaşırmamak için söz üzerinde gezdirdikleri ucu sivri, uzunca bir gösterme aracı.	***Hilal***	*Bir ucu sivri (dişleri temizlemeye yarayan), diğer ucuysa küçük top biçiminde (kulak kepçesini temizlemeye yarayan) kemikten kürdan. (Şkal.1966,s. 329)*	Anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş.
hilat	*tar.* Padişahların, gönül almak,	***Hilat***	*Elbise, giysi. (Şkal.1966,s.330)*	Anlam genişlemesi.

	ödüllendirmek için birine giydirdikleri değerli kumaş veya kürkten yapılmış kaftan.			
hoca	**1.** *din b.* Müslümanlıkta din görevlisi. **2.** Öğretmen. **3.** *mec.* Akıl öğreten, öğüt veren kimse. **4.** *esk.* Medresede öğrenim gören sarıklı, cübbeli din adamı.	***Hodža (odža)***	***1.*** *Müslüman din adamı, din görevlisi.* ***2.*** *Medresede öğretmen.* ***3.*** *Herzaman ismin arkasına getirilen bir ünvan; Nasrudin- hodža, Osman hodža vs.* ***4.*** *Hersek'teki mekteplerde din eğitimi veren bayan öğretmenlere verilen ad. Bosna' da ise "bula" olarak adlandırılırlardı.*	2. anlamda anlam daralması.
		Rashodžiti	*Hocalık görevinden azledilme. (Şkal.1966, s.332-531)*	Sözcük türü değiştirme ve terimleşme yoluyla anlam kötüleşmesi.
hokka	Metal, cam veya topraktan yapılmış, içine mürekkep konulan küçük kap.	***Hoka***	***1.*** *Küçük mürekkep hokkası.* ***2.*** *Küçük yuvarlak kutu. (Şkal.1966,s.332)*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
Horasan	**1.** İran'ın kuzeydoğu ve doğusunda yer alan bölgeye verilen isim. **2.** *mim. esk.* Kiremit ve tuğla tozlarının kireç ve su ile karıştırılmasından elde edilen bir çeşit harç.	***Horosan, horosanija, horosanlija (orosan, orosanija, orosanlija, rosanlija)***	*Kurtçuk ve solucanları önlemek amacıyla Arthemisia Cino L. bitkisinden üretilen Semen Cinae ilacı. A. Cino bitkisi İran'ın Horosan bölgesinde yetiştiğinden bu isim verilmiştir.*	Özel anlamın genelleşmesi.
		Horosan	*Oldukça pahalı bir kuşak, kemer, aslında paşaların kullandığı bir şal. Bizim blölgelerimize Osmanlı Döneminde İran'dan yani Horosan şehrinden getiriliyordu. (Şkal.1966, s.333)*	Anlam türetme.
horoz	**1.** Tavukgillerden, tavuğun erkeği olan kümes hayvanı. **2.** Ateşli silahlarda çakmak taşına veya merminin kapsülüne vurmaya yarayan metal parça. **3.** Kapı zembereğinin	***Horoz (oroz)***	***1.*** *Horoz, tavuğun erkeği.* **2.** Av tüfeklerinde veya çakmaklı tüfeklerde tetik. (Şkal.1966, s. 333)	Anlam daralması.

	mandalı. **4.** *mec.* Kabadayı erkek.			
hoşaf	Bütün veya dilimler hâlindeki kuru meyvenin şekerli suyla kaynatılmasıyla yapılan bir tür tatlı.	***Hošaf, hošap (ošaf, ošap)***	*Meyve kompostosu, kaynatılmış meyve; kurutulmuş meyve.*	Anlam genişlemesi.
		Hošafana, hošafhana (ošafana, šafana)	*Bahçede meyve kurutmak amacıyla yapılan fırın.*	Kelime türetme.
		Hošafluk	*Yemeğin sonunda servis edilen komposto veya hafif tatlı türü şey. (Şkal.1966, s. 333)*	Ek yığılması.
hoşbeş	Hatır sormak amacıyla söylenen ilk sözler.	***Hoš-beš!***	*Hoş geldin!. (Şkal.1966, s. 333)*	Anlam daralması.
hoşuntu	1. Öç alma isteği, hınç. **2.** Birinin arkasından atıp tutma. **3.** Güceniklik. *(DS.)*	***Hošindija (ošindija)***	*Intikam alma isteği, intikam için sinirlenme. (Şkal.1966, s. 334)*	Anlam daralması.
		Hošindi! (ošindi!)	*Gözdağı, tehdit.*	Kelime türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
hudut	**1.** Sınır. **2.** *mec.* Uç, son.	***Hudut***	*Sınır, hudut; uç bölge.*	
		Hudučije	*Sınırları çizen, işaretleyen kimseler. (Şkal.1966, s. 335)*	Kelime türetme.
hurda	**1.** Eski maden parçası. **2.** *sf.* Parçalanmış, döküntü durumuna gelmiş. **3.** *sf.* İşe yarayamacak derecede bozulmuş, zarar görmüş.	***Furda***	***1.** Kesilmiş hayvanların iç organları (bağırsak veya sakatat).* ***2.** Bakırcıdan kalan bakır parçaları; metal atıklar;kötü kullanılmaz metal malzemeler.*	1. anlamda benzetme yoluyla yakın anlama geçiş. 2. anlamda anlam daralması.
		Hurda (urda)	*Doğum yapan ineğin ilk gün sütünden yapılan bir çeşit tatlı. (Şkal.1966,s. 286-336)*	Anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Hurdenjača, furdenjača	*İç organlardan yapılan börek. (İbr. 2012, s. 206)*	Kelime türetme.
huzur	**1.** Dirlik, baş dinçliği, gönül rahatlığı, rahatlık, erinç. **2.** Ön, yan, kat, makam, yamaç. **3.** *esk.* Bir yerde bulunma. **4.** *esk.* Padişah katı.	***Huzur (uzur)***	***1.** Dinlenme, istırahat.* ***2.** Huzur koltuğu; ders aralarında üstünde oturulan sandalye. (Şkal.1966,s. 337)*	1. anlam Türkçedeki 1.anlamdan neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması. 2. anlamda söz eksiltme ve anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

hücre	**1.** *anat. ve biy*. İnce bir zar içindeki protoplazma ve çekirdekten oluşmuş, bir organizmanın yapı ve görev bakımlarından en küçük birliği, göze. **2.** Küçük oda. **3.** Tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda. **4.** *mec.* Siyasi bir inançla gizli olarak çalışan bir örgütün genellikle aynı yerde çalışanlarının oluşturduğu topluluk.	***Hudžera (udžera)***	***1.*** *Hazırlama odası olarak kullanılan mutfağın hemen yanındaki bitişik oda.* ***2.*** *Kulübe. (Şkal.1966,s. 335)*	2. anlamda yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
hürriyet	Özgürlük	***Hurijet***	*Özgürlük.*	
		Hurijet	***1.*** *Osmanlı'da 10 Temmuz 1909 yılında Jön Türkler tarafından belirlenen anayasanın ilanı.* ***2.*** *Saraybosna'da kurulan bir Müslüman esnaf topluluğunun ismi. (Şkal.1966,s. 335)*	Özel anlama geçiş. 2. anlamda aynı zamanda başka anlama geçiş.
ısmarlama	**1.** Ismarlamak işi, sipariş. **2.** *sf.* Ismarlanarak yaptırılan, sipariş edilen, hazır karşıtı. **3.** *sf. mec.* İçten olmayan, baştan savma.	***Smarlama***	Sipariş, siparişe göre ürün, elbise. (Şkal.1966, s. 568)	Anlam daralması.
ibre	**1.** Ölçü aletleri, saat ve göstergelerde sayı veya işaret göstermeye yarayan hareketli iğne. **2.** Çam, ardıç sedir, vb. ağaçların yaprağı.	***Ibrete (imbrete)***	*Süs iğnesi, kadın elbise kopçası. (Şkal.1966, s.338)*	Başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
ibret	**1.** Kötü olaydan alınması gereken ders, uyarıcı sonuç. **2.***sf. hlk* Çirkin, kötü, acayip.	***Ibret***	***1.*** Ders, ibret, örnek. **2.** İbret-i alem. **3.** Keramet. *(Şkal.1966,s. 338);* ***4.*** *Canavar. (İbr.2012, s.207)*	2. anlamda söz eksiltme. 3. anlamda başka anlama geçiş.

				4. anlamda neden anlam türetme. Genel anlamda anlam gneişlemesi.
		Ibaretan	*Çirkin, tuhaf, canavarca. (İbr. 2012, s.207)*	Kelime türetme.
		Ibretiti se, ibrenisati se	*Şaşırmak. (Şkal.1966,s. 338)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
ibrişim	**1.** Kalınca bükülmüş ipek iplik. **2.** *Sf.* Bu iplikten yapılmış.	***Ibrišim***	*İpek iplik.*	
		Ibrišimka-ibrišim karanfil	*Bir karanfil türü. (Dianthus superbus. (İbr. 2012, s. 207)*	Kelime türetme.
ictihad	Bilimsel görüş, inanç.	***Idžtihad***	***1.*** *Din alimlerinin görüşlerine göre değil de Kur'an ve hadis kaynakları temel alınarak şeriat hukukunca kişinin sorunları kendince çözmesi. (Şkal.1966, s.341);* ***2.*** *Devamlı çalışma. (İbr. 2012, s. 209)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
idare	**1.** Yönetme, yönetim, çekip çevirme. **2.** Ülke işlerinin yürütülmesi, kamuya ilişkin hizmetlerin bütünü. **3.** Bir kurum veya kuruluşun yönetildiği yer veya makam. **4.** Bir kurumun işlerini yürüten kurul. **5.** Tutum. **6.** İdare kandili veya lambası. **7.** Hoş görme, göz yumma. **8.** Yetinme. **1.** Geçim. **2.** İdare etmek: geçinmek. *(DS.)*	***Idara***	***1.*** *Geçinme, varlığını sürdürme, tedarik etme; yaşam için ihtiyaçları tedarik etme.* ***2.*** *Yönetim, idare.* ***3.*** *İdare etmek. Bütün masraf ve ihtiyaçlarla ilgilenmek.*	1. ve 3. anlamlar halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Idaretiti se	*Geçinmek, tedarik etmek için gerekli masraflarla ilgilenmek. (Şkal.1966,s.340)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
iğneli	**1.** İğnesi olan. **2.** İğne ile tutturulmuş, iğnelenmiş. **3.** *Mec.* Kırıcı, gücendirici,	***Ignelija***	*Çakmaklı tüfeklerden farklı olarak, iğneli modern bir tüfek. (Şkal.1966, s. 341)*	Kelime türetme ve terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.

	dokunaklı, onur kırıcı, kinayeli.			
ikbal	**1.** Baht açıklığı veya yüksek bir makama, duruma erişmiş olma durumu. **2.** *tar.* Odalık. **3.** *esk.* İstek, arzu.	***Igbal, ikbal***	***1.*** *Şans, baht. (Şkal.1966, s. 341);* ***2.*** *Sultanın haremdeki gözdesi. (İbr.2012, s. 210)*	Anlam daralması.
		Igbali, ikbali	*Şanslı.*	Kelime türetme.
		Igbalsuz, ikbalsuz	***1.*** *Şanssız, bahtsız kimse.* ***2.*** *sf.* sanssız, bahtsız. *(Şkal.1966, s. 341)*	Kelime türetme yoluyla karşıt anlama geçiş.
iki	**1.** Birden sonra gelen sayının adı. **2.** Bu sayıyı gösteren 2 ve II rakamlarının adı. **3.** *s.f* Birden bir artık.	***Ićі, iki***	*2 sayısı, iki.*	
		Ićikatica	***1.*** *İki kat olan şey.* ***2.*** *İki sıra nakkaşlı yani iki kat nakkaşlı kadifeden kadın dolaması.*	Kelime türetme. 2. anlamda terimleşme.
		Ićituglija, Ićtuglija	***1.*** *İki tuğlu paşa.* ***2.*** *mec. İki karısı olan erkek. (Şkal.1966,s.339-340)*	Kelime türetme. 1. anlamda söz eksiltm e. 2. anlamda mecazlaşma.
iklim	**1.** *coğ.* Yeryüzünün herhangi bir yerinde hava olaylarına bağlı olarak gerçekleşen etkilerin uzun yılların ortalamasına dayanan durumu, abuhava. **2.** *esk.* Ülke, diyar.	***Iklim***	*Diyar, ülke. (Şkal.1966, s. 342)*	Anlam daralması.
ikindi	Öğle ile akşam arasındaki zaman dilimi. **2.** *Din b.* İkindi ezanı. **3.** *Din b.* İkindi namazı.	***Ićindija, ikindija, (jećindija, jekindija)***	*İkindi namazı. (Şkal.1966, s. 339)*	Anlam daralması.
		Ićindičica	*İkindiye yakın içilen kahve. (öğleden sonra kahvesi). (İbr. 2012, s.208)*	Kelime türetme.
ikrar	**1.** *esk.* Saklamayıp doğruca söyleme, açıkça söyleme. **2.** Bildirme. **3.** Benimseme, onama, kabul, tasdik.	***Ikrar***	***1.****Bildirme, kabul etme; onama. (Şkal.1966, s. 342);* ***2.*** *Hacca gitmek için karar verme ve bildirme. (İbr. 2012, s.212)*	2. anlamda terimleşme.
		Ikrariti	*Mekke'ye hacılığa gitmeye karar vermek. Bu karar camide aleni olarak dualar okuyarak bildirilir. (Şkal.1966, s. 342)*	Terimleşme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
ilam	**1.** *esk.*Bildirme, anlatma. **2.** *huk.* Bir davanın	***Ilam***	*Kadı tarafından verilen mahkeme kararı; resmi karar. (Şkal.1966, s. 343)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.

	mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren resmi belge.			
imame	Tespihlerin baş tarafına geçirilen uzunca parça.	***Imama***	*1.Türban, sarık. (Şkal.1966, s.345);* ***2.*** *Kamışın ağıza konulan kısmı. (İbri.2012; s. 215)*	Benzetme yoluyla başka anlama geçiş. 2. anlamda anlam türetme.
imsak	**1.** Oruca başlama zamanı. **2.** *esk.* Bir şeyden el çekerek nefsine hakim olma. **3.** *esk.* Cimrilik.	***Imsak***	*Müslüman orucuna başlama zamanı (güneşin doğmasından önce). (Şkal.1966, s.346)*	Anlam daralması.
inatlaşmak	**1.** Karşılıklı inat etmek. **2.** İnat etmek.	***Inaditi se, inatiti se, Poinaditi se, Zainaditi se***	*Dalaşmak, atışmak, kavga etmek, inatlaşmak. (Şkal.1966,s.346-645)*	Anlam genişlemesi.
		Inat pašaluk	*Bosna. (İbr. 2012, s. 216)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
intikal	**1.** Bir yerden bir yere geçme, geçiş. **2.** Anlama, kavrama. **3.** Miras olarak babadan çocuğuna kalma.	***Intikal***	***1.*** *Hukuk terimi: Ölen kimseden kalan mülk hakkınının mirasçılara geçişi.* ***2.*** *Mülkiyet mirası için alınan aktarma vergisi, transfer ücreti.*	1. anlamda anlam genişlemesi. 2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Intikalija	*Mülkiyet mirası geçişi sırasında alınan aktarma ücreti. (Şkal.1966, s.348)*	Kelime türetme ve ek yığılması.
ipekli	İpekten yapılmış veya içinde ipek bulunan (kumaş).	***Ipeklija***	*İpek gömlek. (Şkal.1966,s.348)*	Anlam daralması.
irade	**1.** Bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü, istenç. **2.** *esk.* Buyruk. **3.** *esk.* İstek, dilek.	***Irada***	*Padişah buyruğu. (Şkal.1966,s.348)*	Anlam daralması.
iskele	**1.** Deniz taşıtlarının yanaştığı, çoğu tahta ve betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer. **2.** Kıyıya yanaşan deniz aracına	***Skela***	***1.*** *Deniz iskelesi, liman; nehrin üzerinde bir kıyıdan diğerine ulaşımı sağlayan yer.* ***2.*** *Nehrin üzerinde ulaşımı sağlayan kütüklerden yapılmış sal.*	2. anlamda anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.

	doğru uzatılan eğreti küçük köprü veya gemiye çıkmayı sağlayan merdiven. **3.** Vapur uğrağı olan şehir veya kasaba. **4.** İçerilerde bulunan bir yerin kendine en yakın olan deniz taşıtı uğrağı veya demir yolu durağı. **5.** Yapıların dışında sıvama, boyama veya onarım için keresteden kat kat kurulan, çalışma sırasında üstüne çıkılan çatkı. **6.** Geminin sol yanı.	***Skele***	*Yapıların etrafında duvar yapma veya onarım için yerleştirilen kiriş ve tahtalar.*	
		Skeledžija	*Salcı, kayıkçı.*	Kelime türetme.
		Skelarina	*Salcıya ödenen bedel. (Şkal.1966, s. 567)*	Kelime türetme.
iskerlet	**1.** *hay.b.* Dikenli salyangoz. **2.** Kırmızı ve pek parlak bir cins eski Venedik çuhası.	***Skerlet, skrlet***	***1.*** *Kırmızı ve çok parlak olan eski bir Venedik çuhası.* ***2.*** *İskerletten dikilmiş giysi.* ***3.*** *Kırmızı.* ***4.*** *Kızıl hastalığı, scarlatina. (Şkal. 1966, s.568)*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
İstanbul	Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan illerinden biri.	***Stambol***	*İstanbul, Kralların, imparatorların şehri.*	
		Stambolija	*İstanbullu.*	Kelime türetme.
		Stambelka	***1.*** *Bir tür balkabağı.* ***2.*** *Bir tür tavuk. (Şkal.1966, s. 572)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
istikbal	**1.** Gelecek. **2.** *esk.* Karşılama.	***Istigbal***	*Karşılama, rastlama, karşılaşma. (Şkal.1966, s.352)*	Anlam daralması.
istiska	**1.** Su isteme, susama. **2.** Yağmur duasına çıkma. **3.** Vücudun bazı yerlerinde su toplanması hastalığı.	***Istiska***	*Verem, tüberküloz. (Şkal.1966,s. 352)*	Türkçedeki 3. anlamdan yakın anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
işkil	Kuruntu. **1.** Yüzük oyununda yüzüğü saklamaya yarayan havlu, çorap, mendil vb. şeyler. *(DS.)*	***Išćil***	***1.*** *Ön sezi, içe doğma,tahmin etme; yüzük oyununda gizlenen yüzüğün çorabın veya fincanın altında olup olmadığını doğru biçimde tahmin etme.* ***2.*** *Kişinin yöneldiği veya seçtiği şey üzerine kendi*	1. anlam halk ağzından geçiş yoluyla anlam genişlemesi. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam genişlemesi.

			iradesiyle anlam vermesi.	
		Išćiliti, Uišćiliti	***1.*** *(Yüzük oyununda)Yüzüğün nerde olduğunu tahmin etmek.* ***2.*** *Belirlenen şeye bakıp fikir yürüterek seçmek (örneğin bir kızı). Gözüne kestirmek. (Şkal.1966, s.352-630)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda argolaşma.
işleme	**1.** İşlemek işi. **2.** Şiş, tığ, iğne vb. araçlarla elde yapılan örgü, nakış, oya gibi işlerin genel adı, el işi. **3.** *sf.* İnce ve süslü işlenmiş. **4.** *mec.* Herhangi bir konuyu ele alarak inceleme.	***Išlema, ešlema***	*Elbise üzerine sırma, altın veya ipek ipliklerle nakış işleme; aletler üzerindeki nakışlar veya genel olarak nakış işleme. (Şkal.1966, s.353)*	Anlam daralması.
işlemek	**1.** Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek. **2.** İnce ve süslü şeyler yapmak, nakışlamak **3.** İçine girmek, etkilemek, nüfuz etmek. **4.** İyi çalışmak, müşterisi bol olmak. **5.** Durağan durumdan hareketli duruma geçmek, çalışmak. **6.** Herhangi bir konuyu ele alarak incelemek, öğretmek. **7.** Düşüncelerini herhangi birine etki yaparak benimsetmek. **8.** İşlek, etkin durumda olmak. **9.** Çıban, olgunlaşma yolunda olmak. **10.** Yara, kapanmamak. **11**. Gidip gelmek. **12**. Hesapları, kayıtları düzenli olarak tutmak veya gereken yere aktarmak. **13.**	***Išleisati***	***1.*** *Çalışmak, iş yapmak, iş görmek.* ***2.*** *Sızmak, dışarıya akmak (yara ya da irin).*	Anlam daralması.

	Herhangi bir ürünü satışa sunulmadan önce birtakım işlemlerden geçirmek.			
iyilik	**1.** İyi olma durumu, salah. **2.** Karşılık beklenilmeden yapılan yardım, kayra, lütuf, kerem, ihsan, inayet. **3.** Sağlığı yerinde olma durumu, esenlik. **4.** Yarar veya elverişlilik, nimet.	***Ejluk***	*Hayırseverlik, hayır işi. (Şkal.1966, s 264)*	Anlam daralması.
kabadayı	**1.** İyi dövüşen, korkusuz, kendine özgü namus kurallarının dışına çıkmayan kimse. **2.** *sf. mec.*Yürekli. **3.** *hlk.* Bir şeyin en iyisi, başta geleni.	***Kabadahija, kabadabija***	*Zorba, saldırgan davranan kimse. (Şkal.1966, s.276)*	Anlam kötüleşmesi.
kabara	**1.** Dayanıklılık sağlamak amacıyla, ayakkabıların altına çakılan, yassı ve iri başlı demir çivi. **2.** Süs olarak odaların ahşap kaplı mobilyanın kenarındaki şeridin üzerine çakılan süslü çivi.	***Kabare***	***1.*** *Metal toka veya nakışlarla süslü kadifeden kadın kemeri.* ***2.*** *Bir tür toka: Giysilerde iri gümüş pulların olduğu süs tokası. (Şkal.1966, s. 376)*	Başka anlama geçiş.
kabarmak	**1.** Ağırlığı artmadan hacmi büyümek. **2.** Yağışlardan veya kaynamaktan taşmaya yüz tutmak. **3.** Niceliği artmak, büyümek. **4.** Şişmek, genişlemek **5.** Hayvanların tüyleri dikilmek. **6.** Kumaş üzerinde tüyler oluşmak, havlanmak **7.** Islanıp veya ısınıp yerinden	***Kabarisati, kabardisati***	*Şişmek, kabarmak. (Şkal.1966, s.376)*	Anlam daralması.

	kurtulmak. **8.** Deniz dalgalanmak, büyük dalgalar oluşmak. **9.** *mec.* Bulanmak. **10**. *mec.* Öfke, sevgi vb. duygular gittikçe güçlenmek. **11.** *mec.* Kafa tutmak, öfkelenip üstüne yürüyecek gibi davranmak. 12. *mec.* Böbürlen mek, gururlanmak.			
kaba	**1.** Özensiz, gelişigüzel yapılmış, zevksiz, sakil, ince karşıtı. **2.** Taneleri iri. **3.** Terbiyesiz, görgüsü kıt, nezaketsiz (kimse) **4.** Hafif olduğu hâlde kalın veya hacimli. **5.** Kuyruk sokumunun her iki yanındaki şişkin yer. **6.** *mec*. Terbiyeye, inceliğe aykırı, çirkin, kötü.	***Kaba***	***1.*** *İri, kaba.* ***2.*** *Kaba saba, görgüsüz.*	Anlam daralması.
		Kabaš	*Abadan yapılmış sıradan, kaba bir üstlük. Kabaşiler Bulgar kumaşından da dikilirdi. Zenginler genelde çebetaşe, fakirler ise kabaşe giyerlerdi. (Şkal.1966, s. 376-377)*	Kelime türetme ve terimleşme.
		Kabaš sapun	*Kirli çamaşırları yıkamakta kullanılan ev yapımı sabun. (İbr. 2012, s.237)*	Kelime türetme.
Kabe	**1.** *din b.* Mekke'de bulunan Müslümanlarca kıble olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edile kutsal yer. **2.** *mec.*Bir kimsenin taptığı, kutsal saydığı yer.	***Ćaba, Kaba***	*Arabistan'ın Mekke şehrindeki müslümanlar için kutsal kabul edilen bina, tapınak.*	
		Ćaba	***1.*** *Kabe' ye gidiş.* ***2.*** *Mecazi olarak Kudüs ve Mekke şehirlerinin kutsal olma durumları.* ***3.*** *Kabe ya da Kabe otu. Beyturan adı verilen bir bitkiye ya da çiçeğe verilen isim. (Şkal. 1966, s.183)*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. 3. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
kabul	**1.** Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma. **2.** Konukları veya işi olanları yanına, katına alma. **3.** Sunulan bir şeyi, armağanı alma. **4.** Bir öneriyi uygun bulma,	***Kabul***	*Birinin ricasını kabul etme, kabul edilmiş. (Şkal.1966, 377)*	Anlam daralması.

	onaylama. **5**. Bir yere alınma.			
kabza	Silah, kılıç vb. şeylerde tutulacak yer, tutak, sap**.**	***Kabza, kavza, kamza***	*Kılıç, bıçak hançer vb. şeylerde tutulacak yer, sap.*	
		Ukavziti, ukamziti	*Bıçak, kılıç vb. şeylere kabza yapmak;bıçak, kılıç vb. demir sap dövmek. (Şkal.1966, s. 377-630)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kaçamak	**(I) 1.** Hoş görülmeyen bir şeyi ara sıra yapma. **2.** Bir şeyi belli etmeden, gizlice yapmaya çalışma. **3.** Bir şeyden kaçınma yolu. **4.** Kaçacak yer, özellikle çobanların sürüyü barındırmak, saklamak için yaptıkları yer. **5.** *sf.* Başkalarına belli etmeden, gizlice yapılan. **(II)** *hlk.* Mısır unundan yapılan yağlı bir yemek.	***Kačamak***	*Mısır unundan hazırlanan bir tür yemek, püre. (Şkal.1966, s. 377)*	Anlam daralması.
kaçmak	**1.** Hızla koşup bir yere saklanmak. **2.** Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek. **3.** Kendini göstermemek, rastlaşmamaya çalışmak. **4.** Kaçın mak. **5.** Gaz, sıvı vb. şeyler sızmak. **6.** İpi kopmak. **7.** Görün meden gitmek, savuşmak, sıvışmak. **8**. Kız veya kadın yasalara ve aile isteklerine karşı gelerek evlenmek için evinden ayrılmak.	***Kačerisati***	*Kaçmak, firar etmek, sıvışmak. (Şkal.1966, s.377)*	Anlam daralması.
kadayıf		***Kadaif***	*Kadayıf tatlısı.*	

	Undan yapılan, tatlı olarak tüketilen türlü biçimlerde yiyecek.	***Kadaifnjak, kadaifnica***	*İçinde kadayıfın pişirildiği derin tepsi. (Şkal.1966,s. 378)*	Kelime türetme.
kademe	**1.** Aşama, basamak, derece. **2.** Motorlu araçların bakım ve onarım işlerinin yapıldığı birim, bakımevi.	***Kadema***	***1.*** *Eski bir uzunluk ölçüsü (18cm.).* ***2.*** *Aşama derece. (İbr.2012, s. 238)*	1. anlamda yakın anlama geçiş.
kadı	*tar*. Tanzimata kadar her türlü davaya, Tanzimat ile Medeni Kanun arasındaki dönemde ise yalnız evlenme, boşanma, nafaka, miras davalarına bakan mahkemelerin başkanları.	***Kadija***	*Şeriat mahkemesi.*	İnsan yer ilişkisinden ad aktarması.
		Kadinica	*Kadının karısı. (Jah,1999, s. 297)*	Kelime türetme.
kafes	**1.** Aralıklı telden, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış, genellikle taşınabilir koyacak. **2.** Vahşi hayvanlar için demir çubuklarla yapılmış taşınabilir bölme. **3.** Çapraz çubuklarla ve aralıklı olarak yapılmış, pencerelere takılan siper. **4.** Ahşap yapıların direk ve çatmalardan oluşan kaplama tahtaları dışında kalan iskeleti. **5.** *argo*. Hapishane. **6.***esk.* Cami, tekke vb. yerlerde kadınlara ayrılan yer.	***Kafez, kavez, kafaz***	***1.*** *Kafes.* ***2.*** *Eski evlerin pencerelerinde bulunan tahta parmaklıklar. Bir zamanlar parmaklıkları olan odalara da kafez-oda, kafaz oda veya kafes diye adlandırılıyordu.*	Anlam daralması.
		Kafaz	***1.*** *Kareli kumaş, örtü.* ***2.*** *"al-kafaz" kırmızı kareli kumaş, örtü.*	Anlam türetme ve terimleşme yoluyla anlam genişlemesi.
		Kafazli, kafezli	***1.*** *Kareli.* ***2.*** *Pencerelerdeki tahta parmaklık.* ***3.*** *Tahta parmaklıklı odada tutulan, hapsedilen.*	1. ve 3. anlamlarda kelime türetme. 2. anlamda ek yığılması.
		Kafazlija	*Kareli basma, kumaş veya bohça.*	Kelime türetme.
		Kafez-bez, kafaz bez	*Kareli bir bez, üzerinde tel çubuklar olan bez.*	Kelime türetme.
		Kafezlija, kafazlija	***1.*** *Kafes- oda da yaşayan kimse.Yani penceresinde tahta parmaklıklar olan odada bulunan kimse.*	Kelime türetme.

			2. *Kareli kumaştan dikilen elbise.*	
		U kafaz, u kafas	*Kareli, tel çubukları olan, ağ biçiminde. (Şkal.1966,s.380-630)*	Kelime türetme.
kahve	**1.** *bit. b.* Kök boyasıgillerden, sıcak iklimlerde yetişen bir ağaç *(Coffea arabica)*. **2.** *bit. b.* Bu ağacın meyvesinin çekirdeği. **3.** Bu çekirdeklerin kavrulup çekilmesiyle elde edilen toz. **4.** Bu tozla hazırlanan içecek. **5.** Kahve, çay, ıhlamur, bira, nargile içilen, hafif yiyecekler bulunduran tavla domino, bilardo, kağıt vb. oynanan yer, kahvehane, kıraathane.	***Kahva (kafa, kava)***	***1.*** *Kahve (içecek).* ***2.*** *Kahvehane.*	Anlam daralması.
		Kahvaji	*Kahveye benzeyen gri, kahve rengi.*	Kelime türetme. (Farsçadan)
		Kahvenisati	*Kahve içmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Kahvenjaci	*Kahveye su ısıtmak için ve kahve pişirmek için kullanılan kaplar. (Şkal.1966, s. 381-382)*	Kelime türetme.
		Kahvica	*Kahveye küçültme ve sevimlilik katar, kahvecik.*	Kelime türetme.
		Kahvetina, kahvurina	*Kahveyi aşağılama amaçlı kullanılır, kahve mereti gibi. (Jah.1999, s. 299)*	Kelime türetme. Argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
kahya	**1.** Konak, çiftlik vb. yerlerde türlü işleri yapmakla görevli kimse. **2.** Değnekçi. **3.** *mec.*Gerekmediği halde başkasının işine karışan kimse. **4.** *esk.* Esnaf kuruluşlarında lonca başkanı. **5.** *tar.* Kethüda. **1.** Muhtar. *(DS.)*	***Ćehaja (ćeaja)***	***1.*** *Osmanlı Devletinde vezirin, paşanın, defterdarın yardımcısı, vekili.* ***2.*** *Bir esnafın başkanı.* ***3.*** *Köy reisi, muhtar.* ***4.*** *Çoban reisi. (Şkal. 1966, s.186)*	Sözcükte önem kayması. 3. anlamda halk ağzından geçiş. 4. anlamda anlam türetmesi yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
kaide	**1.** Kural. **2.** Bir şeyin yere dayanan bölümü veya bir şeyin üzerine oturtulduğu nesne, ayaklık, duraç, taban, ayaklık. **3.** argo Kalça.	***Kajda***	***1.*** *Melodi.* ***2.*** *Müzik notası.(Şkal. 1966, s. 383)*	Başka anlama geçiş.
kaka	**1.** Çocuk dilinde dışkı. **2.** *sf.* Çocuk dilinde kötü, çirkin.	***Kaka***	***1.*** *Çocuk jargonunda dışkı, kaka.* ***2.*** *Çocukların eline almadıkları ve yemedikleri pis kirli şey.*	
		Kakiti	***1.*** *Büyük abdest yapmak (çocuklar için).* ***2.*** *kaba*	Dilbilgisel anlama geçiş.

			Boş konuşmak, saçmalamak. (Jah.1999, s. 300)	2. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş.
kake	Simit. *(DS.)*	**Ćahija (ćaija)**	Beyaz undan yapılan bir çeşit çarşı, fırın ekmeği. (Tuzlu bir çörek). (Şkal. 1966, s.184)	Yakın anlama geçiş.
		Čahidžija	*Kake fırıncısı. (Jah.1999, s.154)*	Kelime türetme.
kalafat	**1.** *den.* Geminin kaplama tahtaları arasını üstüpü ile doldurup ziftleyerek su geçirmez duruma getirme işi. **2.** *tar.* Aşağısı dar, yukarısı geniş bir çeşit yeniçeri başlığı. **3.** *tar.* Osmanlı Devleti'nde vezir veya yüksek mevkide devlet adamlarının giydikleri bir başlık. **4.** *mec.* Onarma, T amir etme.	***Kalafat***	***1.*** *Gemileri katranlayan ustalar.* ***2.*** *Yeniçeri ağalarının giydikleri kırmızı külah.*	1. anlamda anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.
		Kalafatiti, kalavatiti, Skalafatiti	*Özensizce çalışmak, sallama iş yapmak, çabucak ve üstün körü yapmak.*	Sözcük türü değiştirme ve argolaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
		Nakalafatiti se	*Makyaj yapmak, süslenmek, çeki düzen vermek, ancak zevksizce ve abartılmış şekilde. (Şkal.1966,s. 385-484-567)*	Sözcük türü değiştirme ve argolaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
kaldırım	**1.**Yollarda taşlarla yapılan döşeme. **2.** Yaya kaldırımı.	***Kaldrma***	*Taş döşemeli yol veya avlu.*	Anlam daralması.
		Kaldrmisati, kaldrmiti, Pokaldrmisati , pokaldrmiti	*Kaldırım döşemek. (Şkal.1966,s. 387-521)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kalem	**1.** Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç. **2.** Resmi kuruluşlarda yazı işlerinin görüldüğü yer. **3.** Yontma işlerinde kullanılan ucu sivri veya keskin araç. **4.** Çeşit, tür. **5.** *mec.* Bazı deyimlerde yazı. **6.** *mec.* Yazar.	***Kalem (kalam)***	***1.*** *Kalem, kamıştan kalem.* ***2.*** *İplik veya tel sarmaya yarayan makara, bobin.* ***3.*** *Meyve fidanlarını aşılama, aşılanmış fidan.* ***4.*** *İşaret koymaya yarayan çelik alet.*	1. anlamda anlam daralması. 2. anlamda başka anlama geçiş. 3. anlamda söz eksiltme. *(kalem +aşısı)* Genel anlamda anlam daralması.
		Kalemiti (kalamiti), Nakalemiti)	***1.****Meyve ağacını verim vermesi için başka bir ağaca aşılamak* ***2.*** *Sivilce sıkmak.*	1. anlamda dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş

		Kalemli	***1.*** *Aşılanmış "kalemli gül=aşılanmış gül".* ***2.*** *Okur- yazar.* ***3****. Eli kalem tutma.*	Kelime türetme. 1. anlamda söz eksiltme. 2. ve 3. anlamlarda mecazlaşma.
		Kalemljenje	***1.*** *Meyve ağaçlarını veya başka bitkileri iyi verim vermesi için aşılama.* ***2.*** *Sivilceleri sıkma.* ***3.*** *Metalin üzerine işaretleme yapma, çizgiler çekme.*	Kelime türetme.
		Kalemuša	*Aşılanmış iyi bir cins gül.*	Kelime türetme.
		Nakalemljen	*Aşılanmış.*	Kelime türetme.
		Okalemiti	***1.*** *Meyve ağacını veya başka bir bitkiyi aşılamak;* ***2.*** *Bir şeyi kalemle veya başka bir yazma gereciyle güzel yazmak. (Jah.1999, s. 405)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Pokalemiti	*Birçok meyve ağacını aşılamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Prekalemiti	*Aşıyı bir başka meyve ağacıyla veya daha önce hiç aşılanmamış bir bitkiyle aşılamak, kalem aşısı uygulamak. (Škal.1966, s. 387-484-501-521-524)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Kalemije	*Kayıt masrafları. (İbr. 2012, s.244)*	Kelime türetme.
kalemtıraş	**1.** Kurşun kalemlerin ucunu açmak için kullanılan türlü biçimlerdeki keski, kalem açacağı. **2.** *esk.* Kamış kalemleri açmak için kullanılan uzun saplı küçük bıçak.	***Kalemtraš***	*Kamış kalemlerin ucunu açmak için kullanılan özel biçimde küçük bıçak. Divitin içinde kalemlerle birlikte taşınırdı. (Škal.1966, s. 387)*	Anlam daralması.
kalfa	**1.** Aşaması çırakla usta arasında bulunan zanaatçı. **2**. Mimar yardımcısı. **3.** *esk.*Saraylarda ve büyük konaklarda halayıkların başında bulunan kadın. **4.** *esk.* İptidailerde	***Kalfa***	***1.*** *Esnaflıkta çıraklık etabından kalfalık sınavına geçen usta yardımcısı.* ***2.****Mektepte yardımcı hoca.(Škal.1966, s.387)*	Anlam daralması.

	hoca yardımcısı. **5.** *esk.* Çocukları evlerinden alarak okula, okuldan evlerine götüren kimse.			
kalıp	**1.** Bir şeye biçim vermeye veya eski biçimini korumaya yarayan araç. **2.** Biçki modeli, patron. **3.** Genellikle küp biçiminde yapılan: *kalıp sabun.* **4.** *mec.* Gösterişli görünüş. **5.** *mec.* Biçim, durum.	***Kalup, kaluf***	***1.*** *Model, örnek, numune.* ***2.*** *Çarıkçıların ve ayakkabıcıların ayakkabı yapımında kullandıkları kalıp tahta.* ***3.*** *Feslere tam şeklini vermeye yarayan fes biçimindeki bakırdan alet.* ***4.*** *Sabun adedi: kalıp sabun.* ***5.*** *Metallere şekil verme aleti.* ***6.*** *Av tüfeği mermisi yapımında kullanılan barut ölçeği.* ***7.*** *Normal olan şey, tipik, kalıba göre.*	2. 3. ve 6. anlamlarda terimleşme. 6. anlamda başka anlama geçiş. 7.anlamda mecazlaşma.
		Nakalufiti, nakalupiti	*Kalıpta fes ütülemek.*	Terimleşme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
		Skalufiti, skalupiti	***1.*** *Bir kalıba sokmak.* ***2.*** *Bir şeyi gelişigüzel yapmak, geçici olarak yapmaktansa, olması gerektiği gibi yapmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam iyileşmesi.
		Ukalufiti, ukalupiti	*Gergin ve ütülü durması için elbiseyi veya kumaşı güzelce kalıba sokmak. (Şkal.1966, s. 389-484-567-630)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kalıpçı	**1.** Kalıp yapan veya satan kimse. **2.** Görevi herhangi bir şeyi kalıba vurmak olan kimse. **3.** Beton kalıplarını yapan kimse.	***Kalupdžija, kalufdžija***	*Fes kalıplayan kimse, kalıpçılık işi ile uğraşan kimse.*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
		Kalupdžinca, kalufdžinca	*Kalıplama atölyesi, fes kalıplanan dükkân. (Şkal.1966, s. 389)*	Ek yığılması. Terimleşme yoluyla anlam daralması.
kalleş	**1.** Sözünde durmayıp bir işin yüzüstü kalmasına yol açan. **2.** Birine gizlice kötülük eden.	***Kalaš***	***1.*** *Malı mülkünü deli gibi harcayan, savurgan, hovarda kimse.* ***2.*** *Serseri, batakçı kimse.* ***3.*** *Dolandırıcı, düzenbaz (özellikle ödünç aldığı şeyi geri çevirmiyeceğini düşünen).*	1. ve 2. anlamlarda başka anlama geçiş. 3. anlam yakın anlama geçiş.
		Kalašati, Raskalašiti se	*Boş boş gezmek, avarelik etmek, istediği gibi davranmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.

		Kalaštura	*Hafif meşrep kadın veya kız.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş..
		Raskalašen	*Sefih, uçarı, hovarda.*	Kelime türetme.
		Raskalašnost	*Uçarılık, hovardalık. (Şkal.1966, s.386-531)*	Kelime türetme.
kalkan	**1.** Ok, kılıç vb.nden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık. **2.** Toplum olaylarında güvenlik görevlilerinin çeşitli saldırı araçlarından kendilerini ve başkalarını korumak için kullandıkları, özel olarak yapılmış korumalık. **3.** *mec.* Koruyucu.	***Kalkan***	***1.*** *Eskiden kadınların giydiği, bir tür süslü başlık. Püsküllleri alına düşen ve etrafını ibrişim süsler saran dar fes. İşlenmiş püsküllerin veya süsün üzerinde altın paralar veya inciler bulunur. Kalkanın üzerineyse tepelik konulur. Yalnızca püskülü veya süsü olana ise "kalkani" denir.* ***2.*** *Savaş başlığı, koruma başlığı.* ***3.*** *Dışardan açıldığında avlunun görünmemesi için kapının dış kısmına konulan tahta perde.* ***4.*** *Komşu bahçeden veya avludan, evin pencerelerine bakmayı engelleyen duvar üzerinde bulunan tahta perde.* ***5.*** *Eyer. (Şkal.1966, s.388)*	1.,2.,3. ve 4. anlamlarda yakın anlama geçiş. 5. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
kalp	**(I) 1.** *anat.* Göğüs boşluğunda, iki akciğer arasında, vücudun her yanından gelen kanı akciğerlere ve oradan gelen temiz kanı da vücuda dağıtan organ, yürek. **2.** Kalp hastalığı. **3.** *mec.* S evgi, gönül. **4.** *mec.* Bir ülkenin, bir kuruluşun işleyiş, yönetim ve varlığını sürdürme bakımından en önde gelen yeri. **5.** *mec.* Duygu, his. **(II)** *esk.* Bir durumdan başka bir duruma	***Kalp, kalb***	*Yalancı, sahte. (Şkal.1966, s. 388)*	Anlam daralması.

	çevirme, dönüştürme. **(III) 1.** Düzme, sahte, geçmez. **2.** *mec.* İşe yaramaz, tembel. **3.** *mec.* Yalancı, kendine güvenilmeyen.			
kalpak	Kesik koni biçiminde deri, kürk veya kumaştan yapılmış başlık.	***Kalpak***	***1.*** *Bir tür başlık: kenarları kürkten askeri başlık.* ***2.*** *Miğfer, kask. (Şkal.1966, s. 388)*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
kalpazan	**1.** Sahte para basan veya piyasaya süren kimse. **2.** *mec.* Yalan ve hile ile iş gören kimse.	***Kalpozan***	*Dolandırıcı, sahtekar. (Şkal.1966, s. 388)*	Anlam daralması.
kalya	Sade yağ ile pişirilen bir çeşit kabak veya patlıcan yemeği.	***Kalja***	***1.*** *Kavrulmuş soğan ve kıyma kullanarak lahana veya patatesten yapılan yemek (Şkal.1966, s. 389);* ***2.*** *Lahana ve patatesten yapılan etsiz, sıradan gariban yemeği. (Jah.1999, s. 303)*	Yakın anlama geçiş.
kama	**1.** Silah olarak kullanılan, ucu sivri, iki ağzı da keskin uzun bıçak. **2.** Açılmış olan boşluklarda tavan ve yanlardan taş veya c evher parçalarının düşmesini önlemek amacıyla tahkimat elemanları üstüne veya arkasına yerleştirilen bir tahkimat parçası. **3.** Kütüğü yarmak için kullanılan ucu sivri, yassı, enli çivi, takoz, kıskı. **4.** *ask.* Topun gerisini kapayan kapak. **5.** *hlk.* Oyunda kazanılan her parti. **6.** *hlk.* Oyunda sayı.	***Kama***	*Her iki tarafı da keskin ucu sivri bıçak. (Şkal.1966, s. 389)*	Anlam daralması.
kamara		***Kamara***	***1.*** *Yığın, öbek.* ***2.*** *Oda.*	1. anlamda halk ağzından geçiş.

	1. *den.* Gemilerde oda. **2.** İngiltere yasama meclisi. Büyük yığın. *(DS.)*			2. anlamda anlam genişlemesi.
		Komora	*Hayati veya savaş için gerekli olan malzemelerin temini için kullanılan nakliye aracı. Bugün ise bu ifadenin yerini transport kelimesi karşılamaktadır.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Komordžija	***1.*** *Yüklenmiş at arabasının yanında veya aracın içinde giden kimse.* ***2.*** *Köy düğünlerinde gelinin çeyizinin yüklendiği atın yanında giden kimse. (Şkal.1966, s. 389-413)*	Kelime türetme.
		Kamarati se	*Bir grupta toplamak, birbirlerine sıkıştırmak, küçük bir bölgeye yığılmak, kümelenmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Ukamariti	*Kamaraya istiflemek. (Jah.1999, s. 304- 527)*	
kamçılamak	**1.** Kamçı ile vurmak. **2.** Yağmur, kar, rüzgar hızla çarpmak. **3.** *mec.* Etkinliğini artırmak, hızlandırmak. **4.** *mec.* İsteklendirmek, özendirmek, teşvik etmek.	***Kamdžijati, kandžijati***	*Kamçıyla vurmak, kamçılamak.(Şkal. 1966, s.390)*	Anlam daralması.
kamış	**1.** *bit. b.* Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdesi olan bitkiler. **2.** *sf.* Bu bitkiden yapılmış şey. **3.** Sıvı içecekleri bardak veya şişeden kolayca içmek için kullanılan ince, plastik boru, pipet. **4.** *kaba* Erkeklik organı.	***Kamiš***	***1.*** *Uzun çubuk, sopa.* ***2.*** *Piponun sapı.* ***3.*** *Bir kumaş cinsi. (Jah.1999, s. 304)*	1. ve 2. anlamlar Türkçedeki 3. anlamdan yakın anlamlara geçiş. 3. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
kanat	**1.** Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ**. 2.** Balıklarda yüzgeç.	***Kanat***	***1.*** *Hayvanların uçmasını sağlayan organ.* ***2.*** *Pencere kanadı.* ***3.*** *Avlu*	Anlam daralması.

	3. Bir uçağın havada durmasını sağlayan taşıyıcı aerodinamik güçlerin etkilediği yatay yüzey. **4.** Kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı. **5.** Yan, taraf. **6.** Meclis, parti vb. topluluklarda düşünce yönünden özellik gösteren taraflardan her biri. **7.** Fırıldak biçiminde olan şeylerde kol. **8.** Angıç. **9.** *ask.* Savaş düzenindeki ordunun iki yanından her biri, cenah. **10**. *sp.* Fut bol, hentbol vb. takım oyunlarında hücum hattının sağ ve sol uçlarında yer alan oyuncular.		*kapısı, kapı kanadı. (Şkal.1966, s. 391)*	
kanaat	**1.** Elindekinden hoşnut olma durumu, kanıklık, yeter bulma, yetinme, fazlasını istememe, doyum. **2.** Kanma, inanma. **3.** Kanış, kanı, inanç, düşünce.	***Kanaat***	*Tasarruf, artırım, alçak gönüllülük.*	Yakın anlama geçiş.
		Kanaatiti	*Tasarruf etmek, artırım yapmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Kanaatli	*Tasarruflu, ekonomik. (Şkal.1966, s. 390)*	Kelime türetme.
kandil	**1.** İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı. **2.** Kandil gecesi. **3.** *argo* Çok sarhoş.	***Kandilj***	*İçinde yanan yağlı bir fitil bulunan cam kap, kandil, yağlı aydınlatma aracı, küçük fener veya minarenin şerefesinde bulunan elektrikli ampul. (Şkal.1966, s. 391)*	Anlam daralması.
kanca	Bir şey çekmeye yarar, ucu çengelli demir çubuk.	***Kandža***	***1.*** *Demir çengel.* ***2.*** *Yırtıcı kuşların keskin tırnakları, pençe.* ***3.*** *Yabani hayvanların patilerindeki keskin tırnaklar.* ***4.*** *mec. Köşeye sıkışmak, çıkışı olmayan durum. (Şkal.1966, s. 391; Jah. 1966, s.305)*	2. ve 3. anlamlarda benzetme ve anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. 4. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.

				Doğadan insana deyim aktarması yoluyla anlam kötüleşmesi.
kantar	**1.** Ağırlık sıfırken yatay duran bir kaldıraç koluna dik olarak tutturulmuş bir ibrenin sapmasıyla kütleleri tartan araç. **2.** Tartılacak kütle alttaki çengele takıldığında sarmal bir yaya bağlı olan ve normal olarak sıfırı gösteren bir okun, yanlarda gösterilmiş ağırlık birimleri hizasına gelmesiyle kütle ağırlığını belirleyen bir tür tartı aleti, el kantarı. **3.** Baskül. **4.** *esk.* 56,452 kg ağırlığında veya kırk dört okkalık bir ağırlık ve sığa birimi.	***Kantar***	***1.*** *Ağırlık ölçmekte kullanılan demirden eski bir alet. İki kancası vardır.* ***2.*** *İkilem, bazı kararlar alırken olması gerekeni düşüncede tartmak.*	2. anlamda anlam türetme ve mecazlaşma yoluyla anlam genişlemesi. Doğadan insana deyim aktarması. Genel anlamda anlam daralması.
		Kantarčila (kantarđila)	*Metal barut ölçüsü (Şkal.1966, s. 392; Jah.1999, s.306)*	Kelime türetme.
kapama	**1.** Kapamak işi. **2.** Taze soğan ve marulla pişirilmiş kuzu eti yemeği. **3.** Metres. **4.** *esk.* Üst baş, giyecek takımı.	***Kapama***	*Bir tür yemek: kapalı kapta pişirilen sebzeli et. (Şkal.1966, s. 393)*	Anlam daralması.
kapamak	**1**. Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek. **2.** Hava bulutlarla kaplanmak, sıkıntılı bir hâl almak. **3.** Bir şeyin görünmesine engel olmak. **4.** Geçişi engellemek. **5.** Tıkamak, içini doldurmak. **6.** Su, elektrik gelişini kesmek. **7.** Çalışamaz, görev ve iş yapamaz duruma	***Kapariti, Otkapariti, Zakapariti***	*Kilitlemek. (Şkal.1966,s. 393-504-645)*	Anlam daralması.

	getirmek. **8**. Üzerinde durmamak, bir şey üzerinde konuşmayı bırakmak. **9.** Bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olmak, hapsetmek. **10.** Ortalıktan alıp saklamak. **11.** Karşılamak, denk gelmek.			
kapı	**1.** Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı. **2.** Bu açıklıktaki açılıp kapanan kanat. **3.** Tavla oyununda iki pul üst üste getirilerek karşı oyuncunun o haneyi kullanmasına engel olunan yer**. 4.** Devlet dairesi. **5.** *mec.* Gelir, geçim, kısmet sağlayan yer, kaynak veya imkân. **6.** *mec.* Gidere yol açan gereksinim. **7.** *mec* . Ev gezmesi için gidilen yer**.**	***Kapija***	***1.*** *Açıp kapatılan kapı.* ***2.*** *Saray, devlet dairesi.* ***3.*** *Şehir surlarına veya kaleye açılan büyük ana giriş kapısı.*	Anlam daralması.
		Kapijati	*Kilitlemek, kapamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Zakijati, zakapijati	*Kapıyı kilitlemek. (Şkal.1966, s.393-645)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Zakapijati se	*Kendine kapanmak, dış dünyadan ayrılmak. (Jah.1999, s. 307-544)*	Mecazlaşma yoluyla dilbilgisel anlama geçiş. Doğadan insana deyim aktarması.
kaplama	**1.** Kaplamak işi. **2.** Bir şeyin dışına süsleme veya koruma amacıyla geçirilen başka maddeden kat. **3.** Üstü herhangi bir başka maddeyle kaplanmış olan. **4.** Kalınlığı 5 mm. den az, ince ağaç levha. **1.** Darı ununda yapılan, saçta pişirilen bir çeşit börek. *(DS.)*	***Kaplama, paklama***	***1.*** *Evleri kaplamakta kullanılan doğranmış tahta.* ***2.*** *Bir çeşit beyaz ekmek, somun.* ***3.*** *Ağaç kaplama, astar.*	2. anlamda halk ağzından yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Paklamaš	*Evlerin tahta çatılarını örtmekte, paklamakta (kaplamakta) kullanılan çiviler. (Şkal.1966,s. 393-508)*	Kelime türetme.

kaplıca	Suyu sıcak olarak yerden çıkan hamam, ılıca.	***Kuplidže***	***1.*** *Şifalı hamam, ılıca.* ***2.*** *Bakırdan küçük mutfak kabı. (Şkal.1966,s. 425)*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Kuplidže tava	*Kısa saplı derin bakır tava. (İbr. 2012, s. 269)*	Kelime türetme.
kapmak	**1.** Birdenbire yakalayarak çekerek almak. **2.** Isırıp parçalamak. **3.** Koparmak, kıstırmak. **4.** İşitir işitmez veya görür görmez bellemek ve öğrenmek. **5.** Yer ayırmak, yer tutmak. **6.** Bulaşmış olmak, geçmek.	***Kapirati***	*Anlamak, algılamak; hızlı ve çabuk akılda tutmak. (Jah.1999, s. 307)*	Anlam daralması.
kar	**1.** Alışveriş işlerinin sağladığı para kazancı. **2.** İş. **3.** *mec.* Yarar, fayda. **4.** *ekon.* Üretim faktörlerinden biri olan girişimcinin üretimden aldığı pay. **5.** *tic.* Maliyet fiyatıyla satış arasındaki fiyat.	***Ćar***	*Kar, kazanç.*	Anlam daralması.
		Ćardžija	*Ticaret eden ve kazanan, tüccar.*	Kelime türetme.
		Ćarenje	*Ticari yollardan kar etme, ticaret yapma.*	Kelime türetme.
		Ćariti	*Ticari yollardan kar etmek, ticaret yapmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Ućariti	*Kar etmek, kazanmak. (Şkal.1966, s.184-628)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kara	**1.** En koyu renk, siyah, ak, beyaz karşıtı. **2.** *sf.* Bu renkte olan. **3.** Esmer. **4.** *sf. mec.* Kötü, uğursuz, sıkıntılı. **5.** *mec.* Yüz kızartıcı durum, leke. **6.** *mec.* İftira.	***Kara***	*Siyah renk. (Şkal.1966, s. 394)*	Anlam daralması.
		Kara akšam	*Çok karanlık gece. (İbr. 2012, s. 249)*	Kelime türetme.
karabasan	**1.** Sıkıntılı ve korkulu düş, kabus. **2.** *ruh b.* Bir kimsenin içinde bulunduğu karmakarışık, sıkıntılı ruh durumu.	***Karabasati***	*Belaya karışmak, problemi olmak veya yaratmak. (Jah.1999, s.307)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
		Zakarabasati	***1****. Yolunu şaşırmak, doğru yoldan sapmak.* ***2.*** *mec. Abartmak, sınırı aşmak. (Şkal.1966, s. 645);* ***3.*** *Tartışmak, kavga yaratmak. (Jah.1999, s.307)*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.

karabaş	**1.** Rahip. **2.** Bir hücreli özel bir asalağın, hindinin karaciğerine yerleşerek yaptığı, büyük ölçüde ölümlere yol açan kümes hastalığı. **3.** *mec.* Evlenmemiş, evlenmek istemeyen erkek. **4**.*bit.* *b.* Ballıbabagillerden, çiçekleri mavi veya menekşe renginde başakçıklar durumunda olan güzel kokulu bir bitki *(Lavandula stoechas).* **5.** *hlk.* Ç oban köpeği. **6.** *hlk.* Kışa dayanıklı sert buğday.	***Karabaš***	*Rahip. (İbr. 2012, s. 249)*	Anlam daralması.
karabatak	**1.** *hay. b.* Karabatakgillerden, balıkla beslenen, gagası uzun ve sivri, kara tüylü bir deniz kuşu (Phalacrocorax). **2.** *argo.* Borcunu ödemeyen kimse.	***Karabatak***	***1.*** *Kümes hayvanlarının butunun üst kısmı.* ***2.*** *Dalıcı bir su kuşu. (Şkal.1966, s. 294)*	1. anlamda başka anlama geçiş.
kara düzen	**1.** *müz.* Halk müziğinde bağlama çalış türlerinden biri. **2.** *mec.* Düzensiz, karışık.	***Karaduzen***	*Bir tür dört telli küçük tambur. (Şkal.1966, s. 395)*	Türkçedeki 1. anlamdan anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
Karagöz	**1.** Deve derisinden veya mukavvadan kesilip boyanmış insan biçimlerini beyaz bir perde üzerine arkadan ışık vererek yansıtma yoluyla oynatılan oyun. **2.** Bu oyunda halk görüşünü ve duyuşunu veren kimse.	***Karađoz***	***1.*** *İnce deriden yapılan boyanmış fügürlerin bir perdenin üzerinde bir ip yardımıyla oynatıldığı bir gösteri (oyun).* ***2.*** *Soytarı, hokkabaz. (Şkal.1966, s.395);* ***3.*** *Karagözlü kimse.* ***4.*** *Halk inancına göre Noel'e yakın ortaya çıkan kara şeytan, kötü ruh. (İbr. 2012, s. 249)*	2. anlamda başka anlama geçiş. 4. anlamda özelleşme yoluyla anlam kötüleşmesi.

karakoncolos	**1.** Çocukları korkutmaya yarayan gerçek dışı bir yaratık, umacı, hayalet. **2.** *mec.*Çok çirkin kimse.	***Karakandža***	*Cadı.*	Anlam daralması.
		Karakondžula, karakandžula	*Karancolosun ortaya çıktığı Noel dönemi.*	Kelime türetme.
		Karandžoloz	*Halk inanışına göre Noel'e yakın ortaya çıkan kara şeytan, kötü ruh.*	Özelleşme.
		Kondžahija	*Cadıya benzeyen kadın. (Škal.1966, s.395-414)*	Kelime türetme ve mecazlaşma.
Karaman	**(I)** Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan illerinden biri. **(II)** *hay.b.* Orta Anadolu'da yetiştirilen, kuyruğu iri ve yağlı bir tür koyun.	***Karaman***	***1.*** *Bir soyad.* ***2.*** *Siyah saçlı, esmer tenli kimse. (Jah.1999, s. 308)*	1. anlamda özelleşme. 2. anlamda başka anlama geçiş.
		Karamanka, karavanka	*Türkiyeden getirilen bir armut türü. (Škal.1966, s. 396)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
karamusal	Den. Çifte demir atıldığında geminin dönmesiyle zincirlerin karışmasını önlemek için kullanılan, fırdöndüye bağlı zincir düzeni.	***Karamusal***	*Büyük hantal gemi; büyük pruvalı Osmanlı ticaret gemisi. (İbr. 2012, s.250)*	Parça bütün ilişkisine dayanan ad aktarması.
karanfil	**1.** Karanfilgillerden, güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi (Dianthus caryophyllus). **2.** Mersingillerden, Molük adalarında, Filipinler'de ve Hindistan'da yetişen ve yaprakları sürekli yeşil kalan bir ağaç (Caryophyllus aromaticus). **3.** Bu ağacın karanfil yağı elde edilen ve baharat olarak kullanılan, ağız kokusunu gideren, acımsı, koyu renkli, küçük kivi biçimindeki tomurcuğu.	***Karanfil (karamfil, karanfir, kalanfir)***	***1.*** *Karanfil çiçeği, al-katmer, (Dianthus caryophyllus)* ***2.*** *Baharat (siyah tanesi, karanfil biber), Amomis pimenta Berg. (Myrtus pimenta Wild.).*	
		Karanfilčić	*Dianthus barbatus (Hüsnü Yusuf çiçeği).*	Kelime türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
		Karanfilka	*Gümüş işlemeli uzun bir tüfek. (Škal.1966,s. 396)*	Kelime türetme ve terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		Karanfil-mahala	*Varoşlarda cadde. (İbr. 2012, s. 250)*	Kelime türetme.

karanlık	**1.** Işık olmama durumu. **2.** *mec.* Üzüntü, sıkıntı, perişanlık. **3.** *sf.* Işığı olmayan, bütünü veya bir parçası ışıktan yoksun olan. **4.** *sf. mec.* Yasalara, töreye uygun olmayan. **5.** *sf. mec.* Gereğince anlaşılıp bilinemeyen, ne olacağı, sonu belli olmayan (durum). **6.** *sf. mec.* Karışık.	***Karanluk (karamluk)***	*Karanlık, ay karanlığı. (Şkal.1966, s. 396)*	Anlam daralması.
karapançe	Bir çeşit çıban, şarbon hastalığı. *(DS.)*	***Karapandža***	*Cadı, büyücü kadın. (Şkal.1966,s. 396)*	Başka anlama geçiş.
karar	**1.** Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek varılan kesin yargı. **2.** *huk.* Herhangi bir durum için tartışılarak verilen kesin yargı, hüküm. **3.** Bu yargıyı bildiren belge. **4.** Değişmeyen düzenli durum, düzenlilik, yöntemlilik. **5.** Değişmez olma. **6.** Tam ölçüsünde, ne az ne çok. **7.** *müz.* Türk müziğinde taksim yaparken ana makama dönüş.	***Karar***	***1.*** *Karar, sonuç.* ***2.*** *Derece, aşama: ölçü, bir şeyin tam ölçüsü.*	Anlam daralması.
		Nakarariti	*Ölçüsüne kadar tamamlamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Ukarariti	*Olması gerektiği gibi ayarlamak, karar kılmak, eşitlemek. (Şkal.1966, s. 396-484)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kardeş	**1.** Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı. **2.** Yaşça küçük olan çocuk. **3.** *ünl.* Adı bilinmeyen kimselere söylenen bir seslenme sözü. **4.** *mec.* Aralarında	***Kardaš***	*Dost, arkadaş.*	Yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Prekardašiti	*Haddini aşmak, ölçüyü kaçırmak. (Şkal.1966, s. 397-524)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş. Mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.

	değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri.			
karga	**(I)** Kargagillerden, kanatları geniş, tüyleri kara renkte, tarla ve bahçelere çok zarar veren kuş (Corvus). **(II) 1.** Bir şeyin asıl durumunu yitirerek baş aşağı olması. **2.** *den.* Yelkenleri toplama.	***Karga***	*Katil, cani. (Şkal.1966,s. 397)*	Başka anlama geçiş. Argolaşma ve doğadan insana deyim aktarması yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
kargı	**1.***bit. b.* Gövdesi 5-6 m. yüksekliğe erişebilen çok yıllık bir bitki, kamış, saz. **2.** Dalyanlarda büyük balıklar için kullanılan demir kanca. **3.** *esk.* Silah olarak kullanılan, ucu sivri ve demirli uzun mızrak.	***Kargija, hargija***	*Mızrak. (Şkal.1986,s. 289)*	Anlam daralması
karın ağrısı	**1.** Karında duyulan ağrı. **2.** *mec.* Çekilmeyen, sevilmeyen kimse. **3.** *mec.* Adı, niteliği bilinmeyen şey. **4.** *mec.* Huzursuzluk, rahatsızlık veren iş, olay veya düşünce.	**karnagasija**	*Çeşitli değersiz şeylerin bütünü. (Şkal.1966, s. 398)*	Anlam daralması.
karışık	**1.** Ayrı nitelikteki şeylerden oluşmuş. **2.** Karışmış olan, düzensiz, dağınık, intizamsız. **3.** Saf olmayan. **4.** Halk inancına göre cin ve perilerle ilişkisi olan **5.** Çalkantı, kargaşa, gerginlik içinde olan. **6.** Anlaşılması güç olan, açık seçik olmayan.	***Karišik***	***1.*** *Karışık, karışım.* ***2.*** *Tahıl ve artık karışımı: yarı arpa, yarı çavdar veya yarı arpa yarı buğday karışımı vs.* ***3.*** *Çeşitli şarkılar, aryalardan oluşan müzik komposizyonu; potpuri.* ***4.*** *sf. Karışmış, karışık. (Şkal.1966, s. 397)*	3. anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
karışmak	**1.** İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak,	***Karištisati se***	*Yabancı şeylere karışmak, müdahale etmek. (Şkal.1966,s. 397)*	Anlam daralması.

	birbirinin içine girmek. **2.** Düzensiz, dağınık olmak. **3**. Bulanmak, duruluğunu yitirmek. **4.** Açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek. **5.** Müdahale etmek, araya girmek. **6.** Engellemek, araya girmek. **7.** Bir araya gelmek, katılmak. **8.** İlgilenmek, müdahale etmek, el atmak. **9.** Yetkisinde bulunmak, bakmak, iş edinmek, işi olmak.			
karpuz	**1.** *bit. b.* Kabakgillerden, sürüngen gövdeli parçalı sert yapraklı, sarı çiçekler açan bir bitki.**2.** *bit. b.* bu bitkinin dışı yeşil kapuklu, içi kırmızı ve sulu, iri meyvesi. **3.** Lamba karpuzu. **4.** *argo* Kadın memesi.	***Karpuz***	*Karpuz meyvesi.*	Anlam daralması.
		Karpuzati	***1.*** *Karpuzu kesmek.* ***2.*** *Bir şeyi karpuz gibi kesmek.* ***3.*** *mec. Bir işte aktif olarak birşeyi yıkmak. (Jah.1999, s. 310)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 3. anlamda sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
karşılık	**1.** Bir davranışın karşı tarafa uyandırdığı, gerektirdiği başka davranış, mukabele. **2.** Bir dildeki bir sözü başka bir dilde aynı anlamda karşılayan söz. **3.** Cevap, yanıt. **4.** Bir şey alınırken karşı tarafa verilen başka şey, bedel. **5.** Bir iş için ayrılmış para, ödenek, tahsisat.	***Karšiluk***	*Karşılama (töreni). (Şkal.1966, s. 387)*	Başka anlama geçiş.

karz	Ödünç	***Karz***	*Ödünç, ikraz.*	
		Karziti, Ukarziti	*Ödünç almak, borç almak. (Şkal.1966, s. 397-631)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kasap	**1.** Sığır, koyun gibi eti yenecek hayvanları kesen veya dükkanında perakende olarak satan kimse. **2.** Et satılan dükkan. **3.** *sf. mec.* Kan dökücü, hunhar.	***Kasap, kasapin***	***1.*** *Kasap (1. anlamda). (Şkal.1966,s.349-398);* ***2.*** *mec. Dalga geçme maksatlı cerrahlar için söylenir.* ***3.****mec. Savaşta kan döken kimse, katil. (Jah.1999, s.310)*	1. anlamda anlam daralması. 2. anlamda şaka yollu ifade yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Kasapiti, Iskasapiti	***1.*** *Bıçakla et kesmek, kan akıtmak. (Şkal.1966,s.349-398);* ***2.*** *Bir şeyi, bir işi bozmak, mahvetmek. (Jah.1999, s.310)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş
		Kasapnica	***1.*** *Kasap dükkanı.* ***2.*** *Mezbaha. (Şkal.1966, s. 299)*	1. anlamda ek yığılması. 2. anlamda kelime türetme.
kasnak	**1.** Enli çember. **2.** Kalbur ve tef gibi şeylerin tahta çemberi. **3.** Nakış işlemeye yarayan, tahtadan çember. **4.** Pehlivanların giydikleri kispetin bele gelen bölümü. **5.** Makinelerde, bir milden başka mile hareket geçiren kayışların takıldığı demir çember.	***Kasmak***	***1.*** *Bir nakış çeşidi; nakışın uçlarına göre işlenen altın dallar ve figürler.* ***2.*** *Uzun bayan entarisi yapılan ve üzerinde bazı çeşit özel şekiller bulunan nakışlı kumaş. (Şkal.1966, s. 299)*	Türkçedeki 3. anlamdan türetme yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
kasım	**1.** Yılın on birinci ayı, son teşrin, teşrinisani. **2.** Kışın başlangıcı sayılan 8 Kasım günü başlayıp Hıdrellez'in ilk günü olan 6 Mayısa kadar altı ay süren dönem.	***Kasum***	*Mitrovdan (8 Kasım). (Şkal.1966,s. 399)*	Özelleşme yoluyla anlam daralması.
kastetmek	**1.** Amaçlamak, amaç olarak almak. **2.** Demek istemek. **3.** Kötülük etmek, kıymak, zarar vermeyi istemek.	***Kastiti, Kast učiniti, Nakastiti, Skatiti***	*Amaçlamak, karar kılmak, niyetlenmek. (Şkal.1966, s. 399-484-567)*	Anlam daralması.
kaş	**1.** *anat.* Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa	***Kaš***	***1.*** *Gözlerin üzerindeki kaş.*	Anlam daralması.

	kıllar. **2.** Kemerli ve çıkıntılı şey veya yer. **3.** Sarp kayalık, uçurum. **4.** Eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm. **5.** *hlk.* Duvar, bağ ve bahçelerde toprak yığarak yapılan sınır, set.		***2.*** *Eyerin ön ve arkasındaki kalkık kısım. (Şka.1966, s.399)*	
kat	**1.** Bir yapıda iki döşeme arasında yer alan daire veya odaların bütünü. **2.** Bir yüzey üzerinde az veya çok kalın bir biçimde, düzgün olarak yayılmış bulunan şey; üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka. **3.** (Giyecekler için) Takım. **4.** Daire. **5.** Ön, yan, huzur, makam. **6.** Bükülen veya kıvrılan bir şeyin her kıvrımı. **7.** Makam, mevki. **8.** Nicelikçe kez, defa, misil. **9.** *mat.* Tekrarlanan bir sayının toplamı.	***Kat***	***1.*** *Sıra, katman; tabaka.* ***2.*** *Daire.* ***3.*** *"Elbise katı"= bir elbisenin takımı.* ***4.*** *Dürbünde (uzağıgörür) kat, yüzük. (Şkal.1966,s.400)*	4.anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
katana	Bir cins iri at.	***Katana***	*Husar, zırhlı atlı asker, süvari.* (Şkal.1966, s. 400)	Anlam türetme ve terimleşme yoluyla anlam genişlemesi.
katı	**1.** Sert, yumuşak karşıtı. **2.** *mec.*Hoşgörüsüz, acımasız, merhametsiz, zalim. **3.** *mec.* Düşünce ve davranışlarından belli ilkelere sıkı sıkıya bağlı olan. **4.** *fiz.* Sıvıların ve gazların tersine, içinde bulunduğu kabın veya üstünde bulunduğu yerin biçimini almayan,	***Katije***	*Metal veya deri fişeklik. (Şkal.1966, s. 400)*	Başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	sulp. **5.** *esk.* Çok aşırı derecede.			
katil	**1.** İnsan öldüren kimse, cani. **2.** *Sf.* Öldürücü, ölüme neden olan.	***Katil***	*Cani. (Şkal.1966, s. 400)*	
		Katilište	*İdam yeri. (İbr. 2012, s.253)*	Kelime türetme.
katmer	**1.** Bir şeyi oluşturan katlardan her biri. **2.** Arasına yağ veya kaymak sürülerek katlanmış yufka ekmeği.	***Katmer***	*Karanfil çiçeği, Dianthus L.*	Terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		Katmer pita	*Hafif bir börek. (İbr.2012, s. 253)*	Kelime türetme.
katmerli	**1.** Katmeri olan. **2.** Çok fazla olan, aşırı.	***Katmerli***	*Çok katlı, çok çiçekli, çok yapraklı,kat kat. (Şkal.1966, s. 400)*	Anlam daralması.
kavga	**1.** Düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş, münazaa. **2.** *mec.* Herhangi bir amaca erişmek, bir şeye karşı koyabilmek için harcanan çaba, verilen mücadele. **3.** *esk.* Savaş.	***Kavga***	*Tartışma, çekişme; savaş. (Şkal.1966, s. 402)*	Anlam daralması.
		Zakavžen	*Kavgaya hazır olan. (Jah.1999, s. 544)*	Kelime türetme.
kavara	**(I) 1.** *hlk.* Balı alınmış petek. **2.** Kovanda özellikle kış aylarında arıların yemesi için bırakılan bal. **(II) 1.** *hlk.* Yel, gaz. **2.** Gürültü, patırtı.	***Kavara***	*Korku; altına kaçıracak kadar korkma.*	Türkçedeki 2. anlamdan uzak anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Kavurnuti	*Bayılmak, çok korkmak. (Şkal.1966, s. 402)*	Anlam yoğunlaşması yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
kavata	**1.** Oyma, ağaç kap. **2.** *bit. b.*Sert ve fazla kızarmayan bir domates türü.	***Kavada***	*Yeşil domates.*	Kelime türetme.
		Kavode dolma	*Domates dolması. (İbr.2012, s. 254)*	Kelime türetme.
		Kavode salata	*Domates salatası.. (İbr.2012, s. 254)*	Kelime türetme.
kavlak	**1.** Kabuğu dökülmüş. **2.** Güneşten derisi soyulan (kimse).	***Kavlak***	*Dericilikte geçen bir terim: deri üzerinde sadece ayaklarda ve kulaklarda kalan ve kireçleme esnasında deriden dökülmeyen ince tüyler. (Şkal.1966, s. 403)*	Terimleşme yoluyla yakın anlama geçiş ve anlam daralması.

kavramak	**1.** Elle sıkıca tutmak. **2.** Bir nesne veya düşünceyi her yönünü anlamak, iyice anlamak.	***Kavraisati***	*Çakılan çiviyi tahtanın diğer tarafından bükmek; vidalamak, sıkmak.*	Başka anlama geçiş.
		Kavra	*Bağ, ilfmek. (Şkal.1966, s.403)*	Ek eksiltme ve sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
kayabaşı	**1.** Bir Anadolu ezgisi ve bu ezgiyle söylenen koşma. **2.** *ed.* Türk halk edebiyatında çoban türküsü.	***Kajabaša***	*Travnik' te birçok dar geçite verilen isim. (Şkal.1966, s. 383)*	Başka anlama geçiş.
kayda	Ahenk, beste. *(DS.)*	***Kajda***	***1.*** *Melodi, ezgi.* ***2.*** *Müzik notası.*	Halk ağzından geçiş. Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Kajdanka	*Müzik dersleri için, nota yazma için defter. (Şkal.1966, s.383)*	Kelime türetme.
kayın	**(I) 1.** *bit.* *b.* Kayıngillerin örnek bitkisi olan, 30-40 m boyunda, 2 m çapında, kışın yapraklarını döken, kerestesi beyaz ve değerli olan bir orman ağacı *(Fagus orientalis).* **2.** *sf.* Bu ağaçtan yapılmış. **(II)** *is.* Kadın veya kocaya göre birbirlerinin erkek kardeşi, kayınbirader.	***Kain, kajin***	*Kayın, eşin kardeşi. (Şkal.1966, s. 382)*	Anlam daralması.
kayış	**1.** Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi. **2.** Ustura bilenen cilalı kösele.	***Kaiš***	***1.*** *Kemer, deri kemer.* ***2.*** *Kasnağa benzer metalden yüzük şeklinde halka. (Şkal.1966, s. 382);* ***3.****Pantolon kemeri.* ***4.*** *Av köpeklerinin boynuna bağlanan deri çember; tasma.* ***5.*** *Tüfek kayışı.* ***6.*** *Laf dinlemeyenlere verilen ceza, dayak (kayışla atılan). Genelde babalar çocuklarını onunla döver. (Jah.1999, s. 299)*	2. anlamda başka anlama geçiş. 6. anlamda anlam türetme ve söz eksiltme yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.

		Kaišlije, kajišlije	*Bir tür çarık: kayışları olan çarık.*	Kelime türetme.
		Kaišar	***1.*** *Tefeci, faizci.* ***2.*** *Çocuklar arasında konuşulan, sık sık kayış bağlayan baba.*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi. 1. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Kaišarluk	***1.*** *Faizcilik, tefecilik.* ***2.*** *Kayışla atılan dayak.*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi. 1. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş. 2. anlamda ek yığılması.
		Kaišati	***1.*** *Kayışla vurmak.* ***2.*** *Tefecilik yapmak. (Škal.1966, s. 382; Jah.1999, s. 299)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kayıt	**1.** Bir yere mal ederek deftere geçirme. **2.** Bir yazının, bir hesabın tarih, numara vb. nin veya kopyasının bir yere yazılı bulunması. **3.** *mec.* Sınırlama, davranışlarını çerçeveleme. **4.** *mec.* Şart. **5.** Önem verme, gözetme. **6.** Resmi belge. **7.** Ses veya resmi, manyetik bant üzerine geçirme işlemi.	***Kajt, kait, kajd***	***1.*** *Bir deftere geçirilen, not, belge, mektup, bir şeyin kaydını geçirme.* ***2.*** *Tapu defterine not alma; (mülk sahibinin mülkünü başka yere geçirdiğini bildirmesi için).*	2. anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
		Kajtiti, Ukajtiti, ukajititi	***1.*** *Not etmek, biryere yazarak geçirme, kayıt tutmak.* ***2.*** *Toprak tapu kaydı yapmak; mülkiyet sahibinin alış satış işlemlerini yerine getirirken tapu defterine kayıt tutturmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda terimleşme.
		Zakajtiti	*Not, kayıt tutmak. (Škal.1966, s. 385-630-645)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kaymak	**1.** Sütün veya yoğurdun yüzünde zar durumunda toplanan, açık sarı renkli, koyu yağlı katman. **2.** Sütü yayvan kaplar içinde ve hafif ateşte tutarak elde edilen koyu, yağlı öz. **3.** Yağmur ve selden sonra toprağın üzerinde kalan özlü tabaka. **4.** *mec.* Bir şeyin	***Kajmak***	***1.*** *Pişmiş inek veya koyun sütünden elde edilen süt ürünü, kaymak.* ***2.*** *Pişirilmiş kahvenin üzerindeki köpük.* ***3.*** *mec. Bir şeyin en iyi veya seçkini.*	2. anlamda başka anlama geçiş.
		Kajmaklija, kajmakuša	***1.*** *Üzerine veya içine kaymak konulmuş olan börek veya başka bir yemek.* ***2.*** *Bol köpüklü kahve. (Škal.1966, s. 383-521)*	Kelime türetme.

	en iyi ve seçkin bölümü.	***Kajmačiti***	*Böreğin veya birşeyin üzerine kaymak dökmek. (Jah.1999, s. 300)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Pokajmačiti	*Üzerine kaymak dökmek. (Škal.1966, s. 383-521)*	
kaynak	**1.** Bir suyun çıktığı yer, kaynarca, pınar, memba, göz. **2.** Bir şeyin çıktığı yer, menşe. **3.** Gelir, kazanç, sağlık vb.ni sağlayıcı öge. **4.** Araştırma ve incelemede yararlanılan belge, referans. **5.** Herhangi bir bilim dalında yazılmış olan yazı veya eserlerin bütünü, literatür. **6.** İki metal veya yapay parçayı ısıl yolla birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi. **7.** *mec.* Sırayı beklemeden başkalarının hakkını alarak mevcut sıranın ön taraflarına girme işi.	***Kajnak***	*Kaynak, pınar, köken, menşe. (Škal.1966, s. 384)*	Anlam daralması.
kaynatmak	**1.** Kaynamasını sağlamak. **2.** Kaynak yaptırmak. **3.** *argo* Unutturmak. **4.** *argo* Belli etmeden almak. **5.** Konuşmak, sohbet etmek.	***Kajnadisati (kajnajisati)***	*Sıvı bir şeyi kaynatmak. (Škal.1966, s.383)*	Anlam daralması.
Kayseri	Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi' nde yer alan illerinden biri.	***Kajsar, kajser***	*Kırmızı renkli sahtıjan, kırmızıya boyanmış keçi derisi.*	Başka anlama geçiş.
		Kajsarije	*Kayseri ayakkabı, yani tıpkı kaysar yemeni gibi kırmızı keçi derisinden yapılır.*	Kelime türetme.
		Kajsar-jemenije, kajser-jemenije,	*Kayseri şehrinde üretilen ve kajsar olarak da bilinen kırmızı keçi derisinden yapılan kırmızı yemeni.*	Kelime türetme. Özelleşme.

		kajsar-jemelije		
		Kajsarli, kajserli	*Kayser derisinden yapılan, kayserli. (Şkal.1966, s.384)*	Kelime türetme.
kaytan	**1.** Pamuk veya ipekten sicim. **2.** *den.* Yelkeni yarı kapatmak için kullanılan örgü halat.	***Gajtan***	*Elbiseleri süslemekte ya da kenarlarını kıvırmakta kullanılan pamuklu veya ipekli sicim.*	Anlam daralması.
		Gajtaniti	*Elbiseye kaytan koymak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Gajtanlije, gajtanije	*Kaymak için bir tür küçük kızak.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Ogajtaniti	*Kaytanla dikiş dikmek. (Şkal.1966,s. 288-289-499)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Gajtan	***1.*** *Burulmuş sicim.* ***2.*** *Bir zamanlar birini boğmakta kullanılan sicim.* ***3.*** *Kosanın sivri kısmı. (Jah.1999, s. 221)*	2. anlamda terimleşme. 3. anlamda anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Gajtanlija	*Kaytanla idam vazifesini yerie getiren cellat. (İbr.2012, 168)*	Kelime türetme.
		Gajtan	*İpek gibi düz çıkan çimen, (İbr.2012, 168)*	Kelime türetme.
kaza	**1.** Can veya mal kaybına, zararına neden olan kötü olay. **2.** İlçe, kaymakamlık. **3.** *din b.* Vaktinde kılınmayan namazı veya tutulmayan orucu sonradan yerine getirme. **4.** *huk. esk.* Kadılık görevi.	***Kaza***	***1.*** *Kaza, bir kadının yönetimi altında bulunan yer.* ***2.*** *Sonradan yerine getirme: kazaya namaz kılma: belirtilen zamanda kılınmayan namazları sonradan kılmak. Kazaya bırakmak: bir şeyi daha sonraya bırakmak. (Şkal.1966, s.403)*	Anlam daralması.
kazık	**1.** Toprağa çakılmak için hazırlanmış, ucu sivri demir veya ağaç. **2.** Direk, sopa. **3.** Yapıların temelinde kullanılan toprağa çakılan veya toprak içine giren tahta, maden veya betonarmeden silindir, prizma vb.	***Kazuk***	*Direk, sopa.*	Anlam daralması.
		Kazukašče	*Gemicilerin limanlarda gemilerini kazıklara bağlamak için ödedikleri para. (Şkal.1966, s.404)*	Kelime türetme.

	biçimindeki uzun parça. **4.** *mec.* Çok zor (soru, sınav vb.). **5.** Aldatma. **6.** *sp.* Genellikle yağlı güreşte, güreşçinin, elini hasmının kispeti içine sokarak yaptığı oyun. **7.** *esk.* İnsanı üzerine oturtarak öldürdükleri, yere dik çakılmış sivri uçlu odun veya şiş. **8.** *esk.* Kazığa oturtarak uygulanan öldürme cezası.			
kebap	**1.** Doğrudan doğruya ateşte veya kap içinde susuz olarak pişirilmiş et. **2.** Kızartma, çevirme veya kavurma yoluyla hazırlanan her türlü yiyecek. **3.** *sf.* Kavrulmuş, kızarmış. **4.** *sf.mec.* Yanmış, yanık.	***Ćevab, ćevap***	*Bir tür yemek: bol soslu dilimlenmiş parça halinde haşlanmış et.*	Anlam daralması.
		Ćevapčići	*Dilimlenmiş ya da kıyma haline getirilmiş, ızgarada pişirilen yuvarlanmış et. (Şkal.1966,s. 192)*	Kelime türetme.
		Ćevabiti	*Kendi suyunda veya kendi yağıyla pişirmek. (İbr. 2012, s.97)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla uzak anlama geçiş.
		Ćevabli	*Sulu ve yumuşak. (İbr. 2012, s.97)*	Kelime türetme.
keçe	**1.** Yapağı ve keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş. **2.** *sf.* Bu kumaştan yapılan. **3.** Yere serilen halı, kilim vb. yünlü döşemelik.	***Keče***	***1.*** *Arnavutların giydikleri dövülmüş yünden beyaz başlık ya da dövülmüş sığır kılından yapılan başlık.* ***2.*** *Dövülmüş keçi kılından yapılan ve eyere konulan örtü. (Şkal.1966, s. 405)*	Anlam daralması.
kefe	**(I)** Terazi gözlerinden her biri. **(II)** *hlk.* Semercilerin atların tüylerini parlatmak için kullandığı bir tür araç.	***Kefa***	*Fırça.*	Anlam daralması.
		Kefati	***1.*** *Kefeyi temizlemek, fırçalamak.* ***2.*** *mec. Sövmek, azarlamak "birine dersini vermek". (Şkal.1966, s. 405)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
kekez	Kötü huylu sapık erkek. (*DS.)*	***Kekez***	*Eşcinsel. (İbr.2012, s. 256)*	Halk ağzından geçişle yakın anlama geçiş.

kelepir	Değerinden çok aşağı bir fiyatla alınan veya alınabilecek olan şey, okazyon. **1.** Yağma, kapış kapış. *(DS.)*	***Ćelepir***	*Kolay şekilde kazanç, kar; yağma.*	Halk ağzından geçiş.
		Ćelepiriti, šćelepiriti, Ućelepiriti	*Kolay şekilde kazanmak, elde etmek; yağmalamak. (Şkal.1966, s.187-628)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kemane	**1.** Keman ve kemençe yayı. **2.** *müz.* Bir tür halk çalgısı. **3.** Delgi veya küçük torna çevirmek için kullanılan ok yayı biçimindeki araç. **4.** *den.* Ağaç gemilerde talimarın üst ucundaki kıvrım.	***Ćemane, ćimane***	*Keman.*	Anlam daralması.
		Ćemene	*Bıçakçılık aleti: çelik ucuyla delik açmaya yarayan tahtadan yay. (Şkal.1966, s.188) Kemane idürgü.*	Terimleşme ve söz eksiltme.
kemerli	**1.** Üzerinde kemeri olan veya kemer takılmış olan. **2.** Kemer biçiminde olan. **3.** *mec.* Kavisli olan.	***Ćemerli, Šćemeren***	*Üzerinde kemeri olan, kemerli, kemer inşa edilmiş olan.*	Anlam daralması.
		Ćemerlija	*Bir çeşit kavisli, bükümlü kılıç. (Şkal. 1966, s. 189-581)*	Kelime türetme ve terimleşme.
kenar	**1.** Bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka. **2.** Bir şeyi çevreleyen çizgi. **3.** Pervaz, çizgi, antika, baskı vb. çevre süsleri. **4.** Merkezden uzak olan, kuytu, ıssız, sapa, tenha yer. **5.** Yan. **6.** *mat.* Bir biçimi sınırlayan çizgilerden her biri.	***Ćenar***	***1.*** *Kenar, çevre, uç; kitapların kenarları.* ***2.*** *Kenar, civar, periferi.* ***3.*** *Bir çeşit yaygı, kilim: halının örtmediği odanın boş kalan yerlerine serilen dar kilimcik, yaygı.* ***4.*** *Kenarı olan yani köşeleri işaretli olan bir çeşit bez, pamuklu kumaş. (Şkal.1966,s.189)*	3. ve 4. anlamlarda anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.
kenevir	*Bit.* Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval, vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir.	***Ćenevir***	***1.*** *Kenevir. (bitki)* ***2.*** *İp, halat. (Şkal. 1966,s.189)*	2. anlamda parça bütün ilişkisinden ad aktarması.
kepçe	**1.** Sulu yiyecekleri karıştırmaya ve dağıtmaya yarayan, uzun saplı, yuvarlak ve derince kaşık. **2.** Bu kaşığın alabildiği miktarda	***Kevčija, kepčija***	***1.*** *Kaptan tabaklara çorba dökmekte için kullanılan uzun saplı büyük kaşık, kepçe.* ***2.*** *Güğüm ve ibrikleri tereziden (su depolarından) doldurmaya yarayan*	Anlam daralması.

	olan. **3.** Erimiş madeni kalıba dökmek için kullanılan büyük kaşık. **4.** Saplı bir çembere geçirilmiş olan, balık veya kelebek tutmada kullanılan ağ. **5.** Tahıl, kömür, kum gibi dökme yüklerin yüklenip boşaltılmasında kullanılan, iki veya daha çok çeneden oluşmuş araç. **6.** *den.* Gemilerde, ortasında dümen evi bulunan yuvarlak kıç çıkıntısı. **7.** *sp.* Güreşte hasmın arkasından bacakları arasına el sokma oyunu.		*yarım küre şeklindeki saplı kap.*	
		Keva	***1.*** *Un tutmak için kullanılan büyük tahta kaşık.* ***2.*** *Tepesi bükülmüş baston, değnek. (Şkal.1966, s. 407)*	Kelime türetme. 2. anlamda başka anlama geçiş.
keramet	**1.** Ermiş kimselerin, gösterdiklerine inanılan, doğa üstü, şaşkınlık uyandırıcı durum. **2.** Keramet sayılabilecek nitelikte olan şey.	***Keramet (ćeramet)***	*Doğaüstü durum; mucize.*	Anlam genişlemesi.
		Ćiramet	*Kutsal kimse. (Jah.1999, s. 159)*	Söz eksiltme. (keramet sahibi)
kereki	**1.** Aba. **2.** Yünden ve pamuktan yapılan hırka, ceket. *(DS.)*	***Ćereće, ćereća***	***1.*** *Bir çeşit kaban, palto.* ***2.*** *İpek veya pamuk ya da başka bir çeşit iplik ile dokunan ve kimi zaman çizgili, kimi zaman da kareli olan bir çeşit pamuklu el dokuması.*	Halk ağzından geçiş.
		Ćerećeli	*Kerekeden yapılmış.*	Kelime türetme.
		Ćerećelija	*Kerekeden dikilmiş gömlek; kadın gömleği. (Şkal.1966, s. 189-190)*	Kelime türetme.
kerhane	Genelev.	***Ćerhana (ćehrana)***	***1.*** *Zanaat atölyesi, özellikle mutafçı atölyesi, imalathane.* ***2.*** *Genelev, zina yapılan ev. (Şkal.1966, s.190)*	1. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş ve anlam iyileşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.

kerkes	*esk.* Akbaba.	***Ćerkezi***	*Kollarının uçları geniş eskiden giyilen bir çeşit gömlek, entari.(Geniş kollarının atmacanın kanatlarına benzetildiğinden bu şekilde adlandırılır). (Şkal.1966, s. 190)*	Anlam türetme ve benzetme yoluyla başka anlama geçiş.
kertik	**1.** Kertilmiş yer, gedik. **2.** *sf.* Kertilmiş olan.	***Ćert***	*Kiriş üzerindeki çentik, kertik.*	
		Ućertiti	*Kirişin köşelerine kertik atmak, böylece o köşelerden çaprazlama oluşturulabilir. (Şkal.1966, s.190-628)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
Kese	**1.** Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba. **2.** *sf.* Bu küçük torba miktarında olan. **3.** Bazı şeylerin üzerine geçirilen, kumaştan çanta biçiminde kap: *Kur'an kesesi.* **4.** Yıkanırken kir çıkartmak için ele geçirilen, vücudu ovmaya yarayan, bürümcükten, cep biçiminde bez. **5.** *mec.* Bir kimsenin mal varlığı. **6**. *anat.* Organizmanın bazı boşlukları. **7.** *tar*. Beş yüz kuruşluk para birimi.	***Kesa (ćesa)***	***1.*** *Torba, kağıt kese.* ***2.*** *mec. Cüzdan.* ***3.*** *Osmanlı döneminde belirlenen para miktarı.(Şkal.1966, s. 406)*	Anlam daralması.
		Ućesiti	***1.*** *Keseyi doldurmak.* ***2.*** *Yetecek kadar para kazanmak. (Jah.1999, s.525)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda soyutlayıcı deyim aktarması.
kesici	**1.** Kesme işini yapan kimse. **2.** Kasaplık hayvanları kesen kimse. **3.** Kesme işinde kullanılan araç.	***Kesedžija, ćesedžija***	***1.*** *Kesme işini yapan kimse.* ***2.*** *mec. Yiğit, iyi savaşan (rakiplerinin kellelerini alan). (Şkal. 1966, s. 406)*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam iyileşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
kesim	**1.** Kesme işi. **2.** Bölüm, parça, kısım, sektör. **3.** Bölge. **4.** Kesme zamanı. **5.**	***Kesim, ćesim***	*Kira, kiralama bedeli; inekleri beslemeye ve kullanıma vermek üzere yapılan anlaşma. Sözleşmeye göre kiracı süt ürün miktarı kadar*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.

	İşaretlenmiş belli yer. **6.** Terzinin belli bir ölçü ve örneğe göre kumaşa biçim verme işi, fason. **7.** *tar*. Hazineye ait herhangi bir gelirin belli bir bedel karşılığı keseneğe verilmesi, mukataa. **8.** *hlk*. Boy pos, endam. **9.** *hlk*. Pazarlık, anlaşma.		*sahibine ödeme yapması gerekiyor. Sahibinin aldığı bu süt ürününe de kesim deniliyor. Kesim genelde yağ olarak veriliyor.*	
		Kesimača, ćesimača	*Kesime (kiralama bedeli olarak) verilen inek. (Şkal.1966, s. 406)*	Kelime türetme.
kesir	Bir birimin bölündüğü eşit parçalardan birini veya birkaçını anlatan sayı.	**Ćeser**	Kırıntı, artık. *(Şkal.1966, s.191)*	Yakın anlama geçiş.
kesme	**1.** Kesmek işi. **2.** Teneke, sac vb.ni kesmek için kullanılan makas. **3.** *sf.* Küp biçiminde veya köşeli olarak kesilmiş olan. **4.** *sf.* Kesin, değişmez, maktu. **5.** *edb.* Nazımda veya nesir, bir cümleyi sonu anlaşılacak biçimde yarım bırakma sanatı, kat. **6.** *edb.* Kesme işareti. **7.** *esk.* Lokum.	***Ćesma***	***1.*** *Kesim, kesme, kesinti.* ***2.*** *Küçük delik, kovuk.* ***3.*** *Gömleğin kollarındaki oyma nakış.*	2. anlam Türkçedeki 3. anlamdan yakın anlama geçiş. 3. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Ćesmati	*Kesmek, delik yapmak, delmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Ćesmeci	*Harmanın arkasından kırpıntı, çepel gibi kalan ve öğütülmüş samanla karışmış kırıntı tahıl (buğday, arpa ya da çavdar).*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Ćesmeta	*Elbisenin sırt tarafına ve pazının altına süs olarak dikilmiş kaytan parçası. (Şkal.1966, s. 191)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
keşif	**1.** Ortaya çıkarma, meydana çıkarma. **2.** Var olduğu bilinmeyen bir şeyin ortaya çıkarılması. **3.** Gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinme. **4.** *mec.* Bir şeyin olacağını önceden anlama, sezme,	***Ćevš, ćefš (ćeš)***	***1.*** *Yerinde yapılan komisyon incelemesi, soruşturma, keşif.* ***2.*** *Alan hasarı tespit etme, değer biçme.*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
		Ćevšiti, ćefšiti, Oćevšiti	***1.*** *Soruşturmayı yönetmek, olay yeri incelemesi yapmak.* ***2.*** *Alan hasarı tahmini yapmak. (Şkal.1966, s. 192-498)*	Dilbilgisel anlama geçiş.

	tahmin. **5.** *huk.* Bir olay veya durumun oluş nedenlerini anlayabilmek için yerinde inceleme yapma.			
keşkül	**1.** *esk.* Gezici bazı dervişlerin ve dilencilerin ellerinde tuttukları, hindistan cevizi kabuğundan, metalden veya abanozdan yapılmış dilenci çanağı. **2.** Üstüne, dövülmüş fıstık ve Hindistan cevizi dökülen bir çeşit süt tatlısı, keşkülüfukara.	***Keškul***	*Dervişlerin hediye olarak verilen yemeği içine döktükleri tahta kap. (Jah.1999, s.315)*	Anlam daralması.
keyiflenmek	Keyifli duruma gelmek, neşelenmek.	***Čeifiti (ćejfiti)***	***1.*** *Keyiflenmek.* ***2.*** *İçki ve meze eşliğinde akşam sohbeti yapmak.* ***3.*** *Avın güzel geçmesi. Av köpeklerinin iyi avlar yakalamaları.* ***4.*** *İçip bitirmek, demlenmek.*	Neden sonuç ilişkisinden anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Ućejfiti	***1.*** *Keyiflenmek, keyifli olmak.* ***2.*** *Kafayı bulmak, içmek ama çok değil. Çakırkeyif olmak. (Jah. 1999, s.156-525)*	Neden sonuç ilişkisinden anlam genişlemesi.
kıble	**1.** Bazı ibadetler yerine getirilirken dönülen Kabe'nin bulunduğu yön. **2.** Bulunulan yerden Kabe'nin bulunduğu yön. **3.** Güneyden esen yel. **4.** *mec.* Sıkıntılı bir durumda yardım umarak başvurulan yer.	***Kıbla, krbla***	*Müslümanların namazda yöneldikleri, Kabe ve Mekke' nin olduğu taraf. (Şkal.1966, s.407)*	Anlam daralması.
kıç	**1.** Kuyruk sokumu bölgesi, popo, makat. **2.** *hlk.* Bacak ayak. **3.** (Deniz teknelerinde) Art taraf. **4.** Arka bölümde olan.	***Kičma***	*Sırt, arka. (Şkal.1966, s. 407)*	Anlam daralması.
Kıbrıs	Güneybatı Asya' da bulunur ve	***Kubruz***	*Üzerinde gözenekler ve kesme şekiller bulunan*	Başka anlama geçiş.

	Akdeniz'in üçüncü büyük adasıdır.		*bir nakış türü. (Şkal.1966, s.421)*	
kılavuz	**1.** Yol gösteren, tarihî ve turistik yerleri gezerken bilgi aktaran kimse, rehber. **2.** Herhangi bir alanda ve konuda bilgi veren, yol yöntem gösteren kitap vb. **3.** Evlenecek olan erkek veya kadına eş bulan kimse. **4.** *mec.* Ruhsal ve zihinsel bakımdan yol gösteren, ışık tutan kimse. **5.** *den.* Kıla vuz gemisi. **6.** *den.* Kılavuz kaptan. **7.** Somun veya boru içine yiv açmakta kullanılan araç. **8.** Dar ve uzun bir yerden tel, kablo gibi bükülebilen bir şey geçirilirken bunların ucuna bağlandığı sert nesne.	***Kalauz, kalavuz***	***1.*** *Yol gösteren rehber.* ***2.*** *Her sıradan kilidi açabilen özel anahtar.*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Kalauziti	***1.*** *Yol göstermek, rehberlik etmek. (Şkal.1966, s. 386).* ***2.*** *Kilidi kalauzla açmak. (Jah.1999, s. 301)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kılmak	Etmek, yapmak.	***Klanjati***	*Allah'a dua etmek; namaz kılmak.*	Anlam daralması.
		Otklanjati	*Namaz kılmayı bitirmek. (Jah.1999, s. 318-417)*	**Anlam türetme**.
kınalı	**1.** Kına ile boyanmış olan. **2.** Kınanın renginde veya kızıl olan.	***Kinali, krnali (krmali, kanali, kanajli)***	*Kına renginde olan, kına ile boyanmış.*	
		Kinalije, krnalije	*Parmak uçları sanki kınayla boyanmış gibi uçlarında kırmızı renk olan kadın çorabı "dramalı".*	Kelime türetme ve benzetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Knivalja, knjivalja	*Geline kına yakan kadın ya da kız. (Şkal.1966, s. 409-411)*	Kelime türetme.
		Nakniti	*Kınalamak, kınayla boyamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Naknivena	*Kınalanmış kadın. (Jah.1999, s.380)*	Kelime türetme.

Kıpti	**1.** Mısır halkından olan kimse. **2.** Çingene.	***Kiptija***	*Çingene. (Şkal.1966, s.409)*	Anlam daralması ve anlam kötüleşmesi.
kıraathane	**1.** Kahve, kahvehane. **2.** *esk.* Müşterilerin okumaları için gazete ve dergi bulunduran geniş, temiz ve iyi döşenmiş kahvehane.	***Kiraethana***	*Okuma yeri. (Şkal.1966, s.409)*	Anlam daralması.
kırba	**1.** Sakaların içinde su taşıdıkları ağzı dar, altı geniş, deriden yapılmış kap, su kabı. **2.** *mec.* Çok su içen kimse. **3.** *hlk.* Çocuklarda karın şişmesiyle beliren bir hastalık.	***Krba***	*Su kabı.*	Anlam daralması.
		Krbulja	*Köylülerin şehre inerlerken içinde çilek götürdükleri balkan ladininin veya kiraz ağacının kabuğundan yapılan kap. (Şkal.1966, s. 417-418)*	Kelime türetme.
kırmak	**1.** Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak. **2.** İri parçalara ayırmak. **3.** Belirli bir biçimde katlamak. **4.** Öldürmek, yok olmasına neden olmak. **5.** Bir şeyin fiyatını azaltmak, indirmek. **6.** Dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek. **7.** Tavlada karşı oyuncunun pulunu oyun dışında bırakmak. **8.** Vücut kemiklerinden birini parçalamak. **9.** Tahılı iri ve kaba öğütmek. **10.** Hareket durumundaki canlının veya taşıtın yönünü değiştirmek, çevirmek,	***Krdisati***	*Kırmak, parçalara ayırmak. (Şkal.1966, s. 418)*	Anlam daralması.

	döndürmek. **11**.*mec.* Yok etmek. **12**. *mec.* Gücünü, etkisini azaltmak. **13.** *argo* Kaçmak, uzaklaşmak. **14**. *tic*. Değerinden düşük fiyata almak.			
Kırcaali	Doğu Rumeli'de bir şehir.	***Krdžalije***	***1.*** *Doğu Rumeli de Kırca ve Kırcaali diye bilinen şehrin civarında yaşayan nüfus.* ***2.*** *Kırcaaliler 18. ve 19. yüzyıllarda paralı veya akıncılık yapmış eşkiyalardan oluşan düzensiz askeri bir birlik ya da çeteciler olarak bilinirlerdi.*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. 2. anlamda anlam kötüleşmesi.
		Krdžalinka	*Osmanlı varoşu olan Kırcaali' de üretilen bir tür tüfek. (Şkal.1966, s.418)*	Kelime türetme. Özelleşme.
kırıntı	**1.** Bir şeyden ayrılan küçük parça. **2.** *mec.* Küçük kalıntı. **3.** *hlk.* Kurumak için kesilip yerde bırakılan odun.	***Krntija, krndija***	***1.*** *Hurda, kırılmış ve atılmış eski eşya.* ***2.*** *Kırılmış veya kesilmiş küçük parçalar, atıklar. (Şkal.1966,s.420)*	Anlam daralması.
kırkambar	**1.** İçinde değişik türden şeyler bulunan kap veya yer. **2.** *mec.* Birçok konuda bilgisi olan kimse. **3.** *hlk.* Çerçi.	***Krk-hambar***	***1.*** *Her şeyin karışımı.* ***2.*** *Herhangi bir sıra ve düzen olmadan içinde çeşitli bilgiler yazılan defter. (Şkal.1966, s. 419)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
kırkayak	**1.** *hay.b.* Eklembacaklıların çok ayaklılar sınıfına giren, taşların altında yaşayan, vücudu yuvarlak ve uzun bir böcek (Julus terrestris). **2.** Kasık biti.	***Krkajak***	*Genellikle üreme organları çevresindeki kıl diplerinde yerleşen ve deriye yapışıp kaşıntıya sebep olan bir tür bit, kasık biti. (Şkal.1966, s.418)*	Anlam daralması.
kırkmak	**1.** Bir şeyi uçlarından kesmek. **2.** Saç, sakal veya tüyü kesmek. **3.** Koyun, keçi vb. hayvanların tüylerini kesmek.	***Krkma***	*Alının önündeki saçları kesmek.*	Anlam daralması.
		Krkleisati, krklejisati *veya* ***krklaisati, krklajisati***	*Deri gocukların kol kısımlarındaki tüyleri kırkmak, kesmek.*	

		Krklaisati, krklajisati	*Kesilmiş bir koyunu parçalara ayırmak, parçalamak. Böylece onu kurutmak için hazırlanmış olur.*	Yakın anlama geçiş.
		Krklama (kerklama)	*Kurutmaya hazır hale getirilen kesilmiş, parçalanmış koyun eti; kırkılmış et.*	Kelime türetme.
		Krklema, krklama	*Kürkçülerin deri ceketlerin içine diktikleri yün.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Krkmeta	*Zülüf, bukle. (Şkal.1966, s.419)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
kısmet	**1.** Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip. **2.** Evlenme talihi. **3.** Olayların kötü sonuçlarını tevekkülle karşılama durumu. **4.** Talih, kader, şans.	***Kismet, krsmet***	*Kader, talih, şans. (Şkal.1966, s.409)*	Anlam daralması.
kıspet	Yağlı güreşte pehlivanların giydikleri, belden baldıra kadar uzanan, paçalı meşin pantolon.	**Ćispet, ćisvet, kisvet**	*Elbise, giysi.*	Anlam genişlemesi.
		Ćispetli	*Güzel giyinmiş. (Şkal.1966, s. 194)*	Kelime türetme ve anlam iyileşmesi.
kıtır	**1.** Minderin sertleşmesini sağlayan içindeki saman parçaları. **2.** *argo* Yalan. **3.** *hlk.* Patlamış mısır.	***Ćitir, kitir***	*Patlamış mısır. (Şkal.1966, s.194)*	Anlam daralması.
kıvırcık	**1.** *hay. b.* Genellikle Trakya ve Marmara'da yetiştirilen, beyaz tüylü, ince kuyruklu bir tür koyun, kıvırcık koyun. **2.** *bit. b.* Kıvırcık marul. **3.** *sf.* Küçük küçük kıvrımları olan.	***Kovrdža, kofrdža***	*Bukle, kıvrımlı saç.*	Anlam daralması.
		Kovrdžav, kovrčast, kofrčast	*Saçları kıvırcık olan. (Şkal.1966, s. 417).*	Kelime türetme.
kıvırmak	**1.** Herhangi bir şeyi bükmek. **2.** Kenarından katlamak. **3.** Bir giysinin veya kumaşın kenarını	***Kiverisati***	*Göze almak, cesaret etmek, birşey yapmaya çabalamak, birşeyin nekadar zor ve tehlikeli bir adım olduğuna karar*	Mecazlaşma yoluyla anlam iyileşmesi. Genel anlamda anlam daralması.

	bükerek tersinden dikmek. **4.** Kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek. **5.** Uydurup söylemek. **6.** Sapmak. **7.** Yapmak istememek, yan çizmek. **8.** *mec.*Başarmak, başa çıkmak, becermek, hakkından gelmek.		*vermek. (Şkal.1966, s. 410)*	
kıyafet	**1.** Giysi. **2.** Resmi giysi.	***Kijafet***	*Elbise, giysi, kıyafet.*	Anlam daralması.
		Prekijafetiti se	***1.*** *Başka bir kıyafet değiştirmek.* ***2.*** *mec. Davranış ve tutum değiştirmek. (Şkal.1966, s. 408-524)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda soyutlayıcı deyim aktarması yoluyla başka anlama geçiş.
kıyam	**1.** *din b.* İslam inancına göre, ölümden sonra yeniden dirilip ayağa kalkma. **2.** *din b.* Namazda ayakta durma. **3.** *esk.* Ayağa kalkma, ayakta durma. ***4.*** *esk.* Bir işe girişme, kalkışma, teşebbüs etme. **5.** *esk.* Ayaklanma, başkaldırma, karşı gelme.	***Kijam***	*Namazda ayakta durma. (Şkal.1966, 408)*	Anlam daralması.
kıyamet	**1.** *din.* b. Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, mahşer günü. **2.** *mec.* Gürültülü karışıklık, gürültü patırtı. **3.** *mec.* Büyük felaket, afet.	***Kijamet***	***1.*** *Hesap günü ,mahşer günü.* ***2.*** ***a.*** *mec. Talihsizlik, karışıklık, kargaşa.* ***b)*** *Acele, ivedilikle.* ***c)*** *Mahşer kalabalığı.*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Kijamečija	*Herşeyi gürültü patırtıyla, aceleyle, rahatsız edici şekilde yapan kimse, panikçi.*	Kelime türetme.

Kıyametler koparmak	**1.** Bir şeye çok kızarak bağırıp çağırmak, feryat etmek. **2.** Aşırı gürültülere, kargaşaya yol açmak.	***Kijametiti***	*Bir şeyi gürültüyle, telaşla, sinir edici bir şekilde istemek.*	Söz eksiltme.
		Zakijametiti	*Bağırmak, çağırmak, panik yaratmak. (Şkal.1966, s. 408- 646)*	
kıymak	**1.** Çok ince ve küçük parçalar biçiminde doğramak. **2.** *mec.* Acımadan vermek, esirgememe, feda etmek. **3.** *mec.* Acımayıp öldürmek. **4.** *mec.* Acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek.	***Kidisati (kindisati, keisati, kehisati)***	***1.*** *Kendini feda etmek, intihar etmek, hayatına son vermek.* ***2.*** *Kurban etmek, mahvetmek, berbat etmek.* ***3.*** *Akın etmek, saldırmak. (Şkal.1966, s. 407-408)*	Anlam daralması.
kızartma	**1.** Kızartmak işi. **2.** Kızartılarak hazırlanmış yemek. **3.** *sf.* Kızartılarak pişirilmiş.	***Krzatma***	*Bezelyeyle kavurulmuş kuzu veya koyun etinden yapılan köfte, kebap. (Şkal.1966, s. 421)*	Anlam daralması.
kile	Genellikle tahıl ölçmede kullanılan belirli hacimdeki kap, ölçek.	***Kila***	***1.*** *Eski bir ekin ölçüsü.* ***2.*** *Kilogram.*	2. anlamda yakın anlama geçiş.
		Ćila	*İçinde barut taşınan küçük torba. (Şkal.1966, s.193) (Jah.1999, s. 316)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
kilim	Döşeme, divan gibi yerlere serilen genellikle desenli, havsız, kalın, kıl veya yün dokuma.	***Ćilim***	*Yün veya kıldan dokunan yaygı.*	
		Ćilimara	*Kilim imalathanesi. (Şkal.1966, s.193; Jah.1999, s. 159)*	Kelime türetme.
		Ćilimara	*Kilim üretip satan kimse. (İbr. 2012, s.98)*	Kelime türetme.
kilit	**1.** Anahtar, düğme gibi takılıp çıkarılabilen bir parça yardımıyla çalışan kapatma aleti. **2.** *hlk.* Atların alnından alt çenesine uzanan beyazlık.	***Ćilit, kilit***	*Asma kilit.*	Anlam daralması.
kilitlemek	**1.** Anahtarla kilidi kapamak. **2**. Bir nesne veya bir kimseyi kilitli bir yere kapamak. **3.** Karşılıklı çıkıntı ve girintileri olan şeyleri birbirine geçirmek,	***Šćilititi***	*Kapamak, asma kilitle kilitlemek.*	Anlam daralması.
		Skilititi	*Sarmak, dolamak, kenetlemek.*	
		Ćilitlema	*Yeni doğmuş bebeklerde görülen çenenin kilitlenmesi hastalığı. Genelde tetanoz hastalığı yüzünden olur.*	Terimleşme.

	kenetlemek. **4**. *mec.* Sıkıca tutmak. **5.** *mec.* Kapatmak.		(Şkal.1966, s.193-568-581)	
		Ćilitlija	*Kapaklı süslü tabaka, bir tür süs. (İbr. 2012, s.98)*	Kelime türetme.
kin	Birine karşı duyulan öç alma isteği, garaz.	***Kin, kim, čin, kivnja***	*Kızgınlık, öfke, kin.*	
		Kinjiti	*Acı çektirmek, eziyet etmek, zulmetmek. (Şkal.1966, s. 409)*	Neden sonuç ilişkisinden sözcük türü değiştirme yoluyla yakın anlama geçiş.
kira	**1.** Bir konutun, bir mükün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi, icar. **2.** Bu biçimde tutulan bir şey karşılık olarak ödenen para. **3.** Bu biçimde tutulan taşınmaz.	***Kirija, ćirija***	*Kira hizmeti karşılığında ödenen para.*	Anlam daralması.
kiracı	Bir şeyi, bir yeri kira ile tutan kimse, müstecir.	***Kiradžija, kirajdžija***	*Kiracı.*	
		Kiridžija, ćiridžija	*Atı ve arabası olan bir kimsenin taşıdığı yük karşılığında aldığı para, kira parası.*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
		Kiridžiluk	*Kiracılık işi, kiracılık mesleği.*	Kelime türetme.
		Kiridžijanje	*Kiracılık işleriyle uğraşma. (Şkal.1966, s. 409)*	Kelime türetme.
		Kirijaš	***1.*** *Kiralık şöfor.* ***2.*** *Sürekli seyahat edip hırsızlık yaparak geçinen kimse. (İbr.2012, s.260)*	Kelime türetme. 2. anlamda anlam kötüleşmesi.
kireç	**1.** Mermer, tebeşir, kireç taşı, alçı taşı gibi birçok taşın özünü oluşturan kalsiyum oksit. **2.** Kalsiyum hidroksit, Ca (OH).	***Kreč***	*Kireç (1. anlamda).*	
		Krečana	*Taşların pişirilip kireç elde edilen fırın.*	Kelime türetme.
		Krečnjak	*Kireç taşı, kalker. (Şkal.1966,s.418; Jah.1999, s. 331)*	Kelime türetme.
Kirman	İran'ın 31 eyaletinden birisidir.	***Ćirmanija***	*Adını İran'ın Kirman şehrinden alan bir çeşit İran kılıcı. (Şkal.1966, s.194)*	Kelime türetme ve terimleşme.

kitap	**1.***esk.* Ciltli veya ciltsiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kağıt yaprakların bütünü. **2.** Herhangi bir konuda yazılmış eser. **3.** Kutsal kitap.	***Ćitap***	*Kitap; kanun kitabı; içinde dini öğretiler ve Kuran ve İncilden alıntılar yer alan kitap.*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
		Ćitabija, kitabija	*Tek tanrılı dinlere ait, Kuran, İncil ya da Zebur gibi kutsal kitaplardan biri.*	
		Ćitabija	*Bosna'ya doğudan getirilen bir çeşit alaca çizgili dokuma, kumaş. Kitap gibi üst üste konulan kağıda sarılı olarak satıldığından bu isimle adlandırılmıştır. Bu kumaştan dikilen entariyede bu isim verilir.*	Benzetme ve kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Ćitaplija	*Kuran'a, kitaba inanan kimse. (Škal.1966,s.194)*	Kelime türetme ve anlam daralması.
koca	**(I) 1.** Bir kadının evlenmiş olduğu erkek, eş, zevce. **(II) 1.** *sf.* Büyük, geniş. **2.** Kocaman, iri. **3.** Yaşlı, ihtiyar, pir. **4.** Yüksek. **5.** *mec.* Büyük, ulu.	***Koca***	***1.*** *Yaşlı.* ***2.*** *sf. Büyük, kocaman; saygıdeğer. (Škal.1966, s. 411)*	Anlam daralması.
koçan	**1.** Marul, lahana vb. sebzelerde yaprakların çıktığı sert gövde. **2**. Mısırın tanelerini taşıyan, üzeri yaprakla sarılı, püsküllü meyvesi. **3**. Mısırın taneleri atıldıktan sonra kalan sert bölüm. **4**. Defter biçimindeki makbuz ve biletlerin zımbalı bölümü koparıldıktan sonra cilde bağlı kalan parçası. **5.** Belge, izin belgesi. **6.** *hlk.* Tapu senedi.	***Kočanjak (kočanj)***	*Tanelerini aldıktan sonra mısırdan kalan sap, mısır koçanı. (Jah.1999, s.321)*	Anlam daralması.
kolcu	**1.** Bir şeyi korumak için bekleyen veya kol gezen görevli,	***Koldžija***	***1.*** *Gümrük görevlisi.* ***2.*** *Muhafiz. (İbr. 2012, s. 262)*	1.anlamda anlam türetme.

	muhafız. **2.** *esk.* Hizmetçilere çalışacak ev bulan kimse.			
kolçak	**1.** Yalnız başparmağı ayrı, diğer dört parmağı bir örülmüş yün eldiven. **2.** Koltuk veya iskemlenin kol konacak parçası. **3.** Ceket veya gömlek kollarının kirlenmesine engel olmak için bilekten dirseğe kadar geçirilen eğreti kolluk. **4.** Kadınların dirseklerine kadar taktıkları basmadan yapılan süs eşyası. **5.** Kola geçirilen işaretli bağ, pazubent. **6.** *tar.* Zırhın kola geçirilen parçası.	***Kolčak***	***1.*** *Dirseğe kadar gelen uzun yün eldiven.* ***2.*** *Metal zırhlı eldiven.* ***3.*** *Demirden eldiven gibi elleri örten zırh kısmı.* ***4.*** *Çakşırın veya pantalonun dizlerine kadar veya entarinin dirseklerine kadar geçirilen parçası.*	Anlam daralması.
		Kulčak	*Çakşırların dizlerine veya abadan giysilerin dirsek kısımlarına yama olarak konulan çuha parçası, kumaş veya başka bir yünden dokuma. (Şkal.1986,s. 413-423-424)*	
koltuk	**1.** Omuz başının Altında, kolun gövde ile birleştiği yer. **2.** Kol dayayacak yerleri olan geniş ve rahat. **3.** Eski düğünlerde damatla gelinin eve girerken konuklar arasından kol kola geçmeleri töreni. **4.** Yapıcılıkta yan destek. **5.** *den.*Demirledikten sonra gemiyi iskeleye, rıhtıma veya başka bir gemiye bağlayan ip. **6.** *mec.*Koltuklama veya koltuklanma. **7.** *mec.* Kayırma, destek. **8.** *mec.* Yüksek mevki, makam. **9.** *argo* Genelev.	***Koltuk***	***1.*** *Koltuk, kanape.* ***2.*** *Küçük yastık. (Şkal.1966,s. 413).*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Koltukčija	*Yastık, minder, yaygı vs. şeyler yapan meslek. Bugünkü iç dekorasyon ustaları gibi. Koltukçular semerler için parçalar da yaparlardı. (Şkal.1966, s. 413)*	Kelime türetme ve terimleşme.

	10. *hlk.* Mısır ve buğday fidesinin yanlarından çıkan filizler. **11.** *esk.* Kenar, tenha yer.			
komşu	**1.** Konutları yakın olan kimselerin birbirine göre aldıkları ad. **2.** *sf.*Sınır ortaklığı bulunan, mücavir.	***Komšija, konšija***	*Komşu.*	Anlam daralması.
		Kona, konšinica, komšinica	*Kadın komşu.*	Kelime türetme.
		Konšibak, konšipka	*Komşunun bahçesine veya avlusuna açılan küçük kapı. (Şkal.1966, s. 413-414)*	Kelime türetme.
konmak	**1.** Kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek. **2.** Yolculukta geceyi geçirmek için bir yerde kalmak, konuk olmak. **3.** Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek. **4.** *mec.* Bir şeyi emeksiz edinmek.	***Kondisati***	*Geceyi geçirmek, konaklamak. (Şkal.1966, s. 413)*	Anlam daralması.
konuşmak	**1**. Bir dilin kelimeleriyle düşüncesini sözlü olarak anlatmak. **2.** Belli bir konudan söz etmek. **3.** Bir konuda karşılıklı söz etmek, sohbet etmek. **4**. Söylev vermek, konuşma yapmak. **5.** Konuşma dili olarak kullanmak. **6.** Düşüncesini herhangi bir araç kullanarak anlatmak. **7.** İlişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek. **8.** Flört etmek. **9.** Dargın bulunmamak. **10.** Oyuncak, hayvan vb. konuşmaya benzeyen birtakım sesler çıkarmak.	***Konuštisati (se)***	*Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek. (Şkal.1966, s.415)*	Anlam daralması.

	11. Gizli bir şeyi açığa vurmak, ele vermek**.** **12.** *mec.* Becerme k, uzman gibi yapabilmek. **13**. *mec.* Geçerli olmak, etkin olmak. **14.** *tkz.* Şık ve zarif görünmek.			
kopça	Bir giysinin iki yanını bitiştirmeye yarayan ve metal bir halka ile bir çengelden oluşan araç, agraf.	***Kopča, kovča***	*Kopçayı birleştirmeye yarayan alet, bağcık, küçük matal kanca ve küçük halka. Bu kopçalar çakşırlarda veya tozluklar gibi şeylerde vardır.*	
		Kopčaluk, kovčaluk	*Ayak kısımlarında kopçaları olan tozluk veya çakşırın bir kısmı.*	Kelime türetme.
kopçalama k	Kopça ile iliklemek.	***Kopčati, Ukopčati***	***1.*** *Bağlamak, elbisedeki düğmeleri, kopçaları iliklemek.* ***2.*** *mec. Kavramak, çakmak, anlamak.*	2. anlamda mecazlaşma. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Zakopčati	*Düğmeleri iliklemek, bağcıkları bağlamak (ayakkabı gibi). (Škal.1966,s. 415-631-646)*	Yakın anlama geçiş.
kopil	**1.** *argo.* Arsız sokak çocuğu. **2.** Babası belli olmayan çocuk.	***Kopile***	***1.*** *Yasa dışı çocuk; piç.* ***2.*** *Yaramaz çocuk.* ***3.*** *Kahve değirmeninde yüzük şeklinde olan ve öğütücünün iç kısımlarında dayanak olarak kullanılan bir parça. (Škal.1966, s. 415)*	3. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Kopilica	***1.*** *Kız kopil.* ***2.*** *Kız çocukları sevme maksatlı söylenir.* ***3.*** *Ahlak olarak şüpheli kadın; hayat kadını.*	Kelime türetme. 2. anlamda anlam iyileşmesi. 3. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Kopiljan (kopilan)	***1.*** *Yaramaz, şımarık çocuk.* ***2.*** *Kendisinden nefret edilen kimse.* ***3.*** *Dolandırıcı, düzenbaz.* ***4.*** *Yasa dışı çocuk; piç.(Jah.1999, s.326)*	Kelime türetme 1. ve 4. anlamlarda ek yığılması. 2. ve 3. anlamlarda neden sonuç ilişkisine

				dayanan anlam kötüleşmesi.
kopmak	**1.** Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak. **2.** Yerinden ayrılmak. **3.** Gövdeden ayrılmak. **4.** *mec.* (Gürültü veya tehlikeli olaylar için) Birdenbire başlamak veya ortaya çıkmak. **5.** *mec.* Bütün ilişkileri kesilip büsbütün ayrılmak veya uzaklaşmak. **6.** *mec.* Uzaklaşmak, kurtulmak. **7.** *mec.* Çok ağrımak. **8.** *hlk.* Koşmak, hızla gitmek.	***Koptisati***	*Aniden görünmek, ortaya çıkmak. (Şkal.1966, s.415)*	Mecazlaşma yoluyla anlam daralması.
korkuluk	**1.** Tarla, bağ ve bahçelerde kuşların zarar vermesini önlemek için konulan, insana benzer kukla. **2.** Düşme tehlikesi olan yerlere çekilen duvar veya parmaklık. **3.** *mec.* Bostan korkuluğu. **4.** *den.* Küpeşte.	***Korkaluk, (kalkaluk), (kolkaluk)***	***1.*** *Düşme tehlikesi olan yerlere konulan parmaklık; minarenin şerefesi etrafına, köprüye vs.*. ***2.*** *Caddelerin iki tarafındaki yaya kaldırımı. (Şkal.1966, s.416)*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
kosa	Bir çeşit uzun saplı orak.	***Kosa***	*Ekin biçme aleti.*	
		Kosac, kosač	*Otu, merayı biçen kimse.*	Kelime türetme.
		Kosačica	*Modern ekin biçme aleti.*	
		Kosanica, kosnica	*Her yıl biçimlik mera.*	
		Kosište	*Ot biçilirken tutulan şey; kosanın demir kısmı.*	
		Košnja	*Ekin biçme.*	
		Koševina	*Çayırın, meranın biçildiği yılın belirli zamanı, dönemi.*	
		Koštan	*Bir tür biçimlik ot.*	
		Kozbaša, kosbaša, kosabaša	*Ekin biçme zamanında diğer tırpancıların önünden giden ekini en iyi tırpanlayan kimse. (Jah. 1999, s. 327-328; Şkal.1966, s.417)*	Kelime türetme yoluyla anlam iyileşmesi.
koşu		***Košija***	***1.*** *sp. Koşu yarışı.* ***2.*** *Kazanana verilmek üzere*	2. anlamda anlam türetme

	1. Koşma. **2.** *sp.* Koşarak yapılan yarış. **3.** At yarışı.		*koşuya ödül olarak konulan şey.*	yoluyla anlam genişlemesi.
		Košijaš	*Koşu yarışında koşan at veya koşan kimse. (Şkal.1966, s. 417)*	Kelime türetme.
koyu	**1.** Yoğunluğundan dolayı güç akan, sulu karşıtı. **2.** Rengi açık olmayan, daha belirgin, açık karşıtı. **3.** *mec.* Aşırı (davranış, düşünce vb.) **4.** *mec.* Derin, hararetli.	***Koj***	*Koyu renk. (Şkal.1966, s. 411)*	Anlam daralması.
koyun	**1.** *hay. b.* Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan *(Ovis aries).* **2.** *mec.* Veri len buyruklara uyan, kendi kişiliğini gösteremeyen kimse.	***Kojunlular***	*Çoban. (İbr.2012, s. 261)*	Kelime türetme.
Koz	**1.** *bit. b.* Ceviz. **2.** İskambil oyunlarında diğer kâğıtları alabilen, onlara üstün tutulan belirli renk ve işaretteki kâğıt. **3.** *mec.* Başarı fırsatı olan elverişli durum, saldırış ve savunma fırsatı. **4**. *mec.* Karşısında kini alt edecek etkili şey.	***Koz***	*Ceviz. (Jah.1999, s.329)*	Anlam daralması.
		Kozagač	*Ceviz ağacı. (İbr. 2012, s.264).*	Kelime türetme.
kömür	**1.** *mdn.* Karbonlu maddelerin kapalı ve havasız yerlerde için için yanmasından veya çok uzun süre derin toprak katmanları altında kalıp birtakım kimyasal değişmelere uğramasından oluşan, siyah renkli, bitkisel	***Ćumur***	*Kömür (odun veya taş kömürü).*	Anlam daralması.
		Ćumurana, ćumurhana	*Odun kömürü elde etmek için içinde odunun yakıldığı kuyu ya da ilkel fırın. (Şkal. 1966, s. 199)*	Kelime türetme.
		Ćumuraš	***1.*** *Kömür toplayıcısı.* ***2.*** *Çok uzun süre uyumayı seven kimse.*	Kelime türetme. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Ćumurati	*Çok uzun süre uyumak, gün içinde çok derin uyumak.*	Sözcük türü değiştirme

	kaynaklı, içinde yüksek oranda karbon bulunan bir katı yakıt. **2.** *sf. mec.* Siyah renkli.			yoluyla başka anlama geçiş.
		Šćumuren	*Kömür gibi katılaşmış, sertleşmiş. (Jah.1999, s.163-495)*	Kelime türetme ve benzetme.
		Ćumurija	*Kömür tozu. (İbr. 2012, s.102)*	Kelime türetme.
köprü	**1.** Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kagir, beton veya demir yapı. **2.***mec.* İki şey arasında bağ veya ilişkiyi sağlayan şey. **3.** *sp.* Güreşte omuzları yere değdirmemek için ayakları ve alnı yere dayayıp beli yukarı kaldırarak alınan durum, güreşçi köprüsü. **5.** *sp.* Vücudun, sırt yere dönük olarak el, baş veya diz yere dayanarak yay biçimi aldığı durumu. **6.***tıp* Olmayan dişlerin yerini tutmak veya takma dişleri ağızdaki dişlere sağlam tutturmak amacıyla yapılan diş protezi.	***Ćuprija***	***1.*** *Köprü (1. anlamda).* ***2.*** *Kahve değirmeni kutusundaki çubuk. (Škal.1966, s.200)*	2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
kör	**1.** Görme engelli. **2.** Keskinliği yeterli olmayan. **3.** Az aydınlık veren. **4.** Kötü. **5.** *mec.* Arkası tıkalı olan veya işlek olmayan. **6.** *mec.* Olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkati olmayan. **7.** *mec.* Duyarlılığını yitirmiş.	***Ćor***	***1.*** *Kör(her iki gözü görmeyen).* ***2.*** *Tek bir gözü kör olan.*	Anlam daralması.
		Ćora	***1.*** *Kör kısrak.* ***2.*** *mec. Gözlük takan, uzağı iyi göremeyen kadın.*	Kelime türetme.
		Ćorak, Ćorac	*Düz bir yönü olmayan kurşun, manevra kurşunu.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Ćorbadža, čorbadža	*Normal bir baca gibi açılıp kapanmayan tahtadan evin çatısındaki baca, pencere. (Jah.1999, s. 160)*	

		Ćorfišek	*Saçmasız kurşun.*	
		Ćorbudžak	***1.*** *Karanlık köşe.* ***2.*** *mec. Kritik durum.*	Kelime türetme. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Ćornimet	*Kendisine yapılan iyilikleri unutan kimse, nankör, değer bilmeyen kimse.*	Kelime türetme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Ćorpazar	*Kör gibi alım satım, pazar.*	Kelime türetme ve mecazlaşma.
		Ćorsokak	***1.*** *Başka tarafa çıkışı olmayan sokak, çıkmaz sokak.* ***2.*** *mec. İçinden çıkılamayacak durum, kritik durum.*	Kelime türetme ve mecazlaşma.
		Ćorlaisati	*Bir yere giderken ya da karanlıkta ilerlerken dikkat etmeden bir şeye çarpmak.*	Benzetme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
		Oćoraviti, oćoriti	***1.*** *Kör olmak, körleşmek.* ***2.*** *Zayıf görmeye başlamak, gözlük takmaya başlamak. (Jah.1999, s. 399)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Zaćoriti	*Kör olmak, birşey için kör gibi koşmak. (Škal.1966, s. 195-196-643)*	Benzetme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
		Ćoriti	*Uyumak. (İbr. 2012, s.101).*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
körlük	**1.** Görme engellilik. **2.** Kesmez olma durumu. **3.** *mec.* Dikkatsizce ve beceriksizce yapılan iş. **4.** *mec.* Gerçeği görememe durumu. **5.** *bit.* b. Bitkilerin tomurcuk vermemesi durumu. **1.** Kıskandırma, nispet, inat. *(DS.)*	***Ćorluk***	*Nispet, inatçılık, dik kafalılık.*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
		Ćorlučiti	*İnat etmek, karşı gelmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Uščorluk	*Aksine, rağmen, inadına, körlüğüne. (Škal.1966,s.196-197-498-634)*	Kelime türetme.
köse	*sf.* Bıyığı ve sakalı çıkmayan (erkek).	**Ćoso**	***1.*** *Sakalı ya da bıyığı çok seyrek çıkan ya da çıkmayan erkek.* ***2.*** *Akıllı, kurnaz kimse.*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.

		Ćosati	*Muhabbet emek, laflamak, şakalaşmak, kurnazlık etmek.*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Naćosati se	*Aşk muhabbeti yapmak. (Şkal.1966, s.197-481)*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
köstek	**1.** Saat, kılıç, anahtar vb.nin ucuna takılan zincir. **2.** Koşulan atların tepmesini önlemek için kuskun kayışına eklenen kayış. **3.** Balık iğnesini oltaya bağlayan, bir iki karış uzunluğunda kıl veya misina parçası. **4.** *mec.* Engel.	***Ćustek***	***1.*** *Atların kaçmaması ve koşmaması için ön ayaklarına vurulan zincir ya da ip.* ***2.*** *"köstekten atlama" Ayak tabanları yan yana getirilerek atlama. (Şkal.1966, s.201)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
köşk	Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır.	***Ćošak***	***1.*** *Köşe, bucak.* ***2.*** *Balkon gibi dış duvarları çıkmalı yapılan (çok pencereli) göze çarpan büyük oda. Köşede ve çıkıntılı duvarları olmayan böyle odalar ise balkon ya da sundurmadır.* ***3.*** *Çardak, kameriye, köşk. (Şkal.1966, s.197)*	1. anlamda başka anlama geçiş. 2. anlamda yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
kötü	**1.** *sf.* İstenilen, beğenilen nitelikte olmayan, hoşa gitmeyen, fena, iyi karşıtı. **2.** Zararlı, tehlikeli. **3.** Korku, endişe veren. **4.** Kaba ve kırıcı. **5.** Kişi veya toplum üzerinde olumsuz etkileri olan. **6.** *zf.* Aşırı, çok.	**Ćotija**	İşe yaramaz, soysuz, insafsız adam. (Şkal.1966, s.197)	Anlam daralması.
köy	**1.**Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan,	***Ćojluk***	***1.*** *Köy, köylük.* ***2.*** *Ağanın ya da beyin kendi kulesi ve konağının olduğu mezra ya da köy. (Şkal. 1966, s. 195)*	Kelime türetme.

	konutlar ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi, köylük yer, köy yeri. **2.** Köy halkı.			
kubbe	*mim***.** Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet.	***Kube, kuba***	***1.*** *Kubbe, kümbet.* ***2.*** *Kahve değirmeninin kapağının yuvarlak kısmı. (Şkal.1966, s. 421)*	2. anlamda terimleşme.
kubur	**1.** *esk.* Tuvalet deliğinden lağıma inen boru. **2.** Boru biçiminde kap. **3.** Bir çeşit tabanca, dolma tabanca. **1.** Dolma tabanca, çakmalık tabanca. **2.** Tabanca kılıfı. **3.** Sahtiyandan yapılmış enli bir çeşit kuşak, silahlık. *(DS.)*	***Kubura***	***1.*** *Barutla doldurulan küçük tabanca.* ***2.*** *Eyere asılan deriden küçük tabanca kılıfı.* ***3.*** *Evlerde erkekler için veya mutfak olarak kullanılmakta olan kısmı diğer bir kısımdan ayıran uzun dar koridor veya gizli geçit.* ***4.*** *Büyük mezarların üzerine taştan örülen veya tahtadan yapılan, tümsek şeklinde veya küp şeklinde yapılan sandık.* ***5.*** *mec. Şanssızlık, ümitsizlik, bedbahtlık; hayati güç durum.*	1. ve 2. anlamlar halk ağzından geçiş. 3. ve 4. anlamlarda başka anlama geçiş. 5. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
		Kuburija	*Siyah kumaştan, altın nakışlarla süslenmiş tören giysisi.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Kuburiti	*Hayatın dertleriyle mücadele etmek, zorluklar için yaşamak.*	Mecazlaşma ve sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
		Kuburlija, kuburija	*Kuburluğa konulan küçük tüfek (tabanca).*	Kelime türetme.
		Kuburluk, kubur	*İçine küçük bir tüfek konan deri torba (kılıf). (Şkal.1966, s.421-422)*	Kelime türetme.
kudret	**1.** Güç, erk, erke, iktidar. **2.** Yetenek. **3.** Maddi güç, zenginlik. **4.** *din b.* Tanrı yapısı. **5.** *din b.* Tanrı'nın ezeli gücü.	***Kudret***	*Güç; Tanrı'nın gücü.*	Anlam daralması.
		Kudret-sat, kudret- sahat	*Halk inanışına göre oda içinde çaldığı duyulmayan gizemli görünmez saat. Kudret saatinin çalmasında iyi ya da kötü bir olayın gerçekleşeceğine inanılıyor. Müslüman düğünlerinde geline kına yakılmaya başlandığında, gelin "Bismillahi kudret*	Kelime türetme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.

			sahatile" diye şarkı söylemeye başlar.	
		Kudreti, Kudret- topovi	*Halk inanışına göre hava açık ve bulutsuzken gök gürleyip şimşekler çakması. Tanrının gücünü gösterdiğine ve gizemli anlamlar içerdiğine inanılıyor. (Şkal.1966, s. 422; Jah.1999, s. 337)*	Kelime türetme ve mecazlaşma.
		Kudret kosac	*Ölümün kaçınılmazlığı, Tanrının gücü. (İbr.2012, s 266)*	Kelime türetme.
kuduz	**1.** Köpek, kedi, tilki gibi bazı memeli hayvanlardan insana geçen, genellikle çırpınma, sudan korkma, inme ile beliren, ölümle sonuçlanan hastalık. **2.** *mec.* Azmış. **3.** Kuduz hastalığına yakalanmış.	***Kudur***	*Öfkeli, inat.*	Mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Kuduz, kubuz	*Bir tür büyük top, obüs. (Şkal.1966, s. 422)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
kulluk	**1.** Kul olma durumu, kölelik, ubudiyet. **2.** Kulun yaptığı iş. **3.** *tar.* Karakol.	***Kuluk***	***1.****Yol yapımı, kale inşaası gibi devlet işlerinde parasız çalışma.* ***2.*** *Doğrudan bir kazanç elde etmeden, kişinin yapması gerektiği ağır çalışma. (Şkal.1966, s.424)*	Genel anlamda anlam daralması.
		Kulučiti	*Kulluk etmek, para almadan çalışmak. (Şkal.1966, s. 424)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kuloğlu	*Tar.* Ölen evli yeniçerilerin, babaları gibi, ocakta askerlik yapan çocukları.	***Kuloglija, kuluglija***	*Yeniçeri askeri, yaya.*	Anlam genişlemesi.
		Kuloglan	*Bir yıllığına da olsa kalede hizmet gören piyade veya atlı yeniçeri askeri.*	Kelime türetme.
kula	**1.** Gövdesi sarı veya kirli sarı renkte, yele, kuyruk ve bacağın alt kısmındaki kılların koyu renkte olduğu at donu. **2.** *sf.* Bu renkte olan (at).	***Kulaš***	*Kurşuni veya kül rengindeki at.*	Yakın anlama geçiş.
		Kulatast	*Kurşuni, gri renk.*	
		Kulašiti	***1.*** *Ata binmek.* ***2.*** *mec. Kadınlarla birlikte*	1. anlamda sözcük türü değiştirme ve

			olmak. (Şkal.1966, s. 423)	2. anlamda sözcük türü değiştirme ve argolaşma yoluyla başka anlama geçiş.
kulak	**1.** Başın her iki yanında bulunan işitme organı. **2.** Bu organın, sesleri toplayıp içeriye almaya yarayan dış bölümü. **3.** Balıklarda başın iki yanında bulunan ve ağızdan alıp solungaçlardan geçirdiği suyu dışarıya vermeye yarayan yarıklardan her biri. **4.** *müz.* Telli çalgılarda tel germeye yarayan burgu. **5.** Sabanın toprağa giren kısmının iki yanında bulunan ve toprağı yollara dökmeye yarayan parça. **1.** Sarımsaklı yoğurt dökülerek yenilen bir hamur yemeği, mantı. *(DS.)*	***Kulak***	*Kulağa geçirilen küpenin kancası.*	Anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Čulav	*Kulakları küçük ya da her iki kulağından biri olmayan.*	Kelime türetme.
		Kulaci, kulaka	*Bir tür yemek: mantı.*	Halk ağzından geçiş.
		Kulak čorba	*Yufkanın içine et konarak kaynatılan bir çeşit çorba. (Şkal. 1966, s.181-423)*	Kelime türetme.
kule	**1.** Çoğunlukla kare veya silindir biçimindeki yüksek yapı. **2.** *esk.* Cihannüma.	***Kula***	***1.****Dışarıdan gelen tehlikelere karşı tüfekle ateş edilecek mazgalları bulunan sağlam bir yapı, kale.* ***2.*** *Çok katlı taş konut.* ***3.*** *Kule. (Şkal.1966,s. 423)*	Anlam genişlemesi.
kulampara	*kaba* Oğlancı.	***Kulambara***	*Homoseksüel, oğlancı.*	
		Gulanfer	*Aylak adam, yaramaz;berduş, serseri. (Şkal.1966,s. 292-423)*	Başka anlama geçiş
kullanmak	**1.** Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak. **2.** Bir kimseyi bir hizmette bulundurmak, çalıştırmak. **3.** İşletmek, değerlendirmek. **4.**	***Kulanisati, kulandisati***	*Bir şeyden faydalanmak, yararlanmak, harcamak, sarf etmek. (Şkal.1966, s. 423)*	Anlam daralması.

	Giymek, takmak. **5.** Sigara, içki vb. şeylere alışmış olmak, içmek. **6.** Kelimeyi yazmak, söylemek. **7.** Harcamak, sarf etmek. **8.** Amacına ulaşmak için birinden veya bir şeyden yararlanmak. **9.** Araç veya aleti işletmek, yönetmek. **10.** *mec.* Bir şeyin gereklerini yerine getirmek.			
kundak	**1.** Yeni doğmuş çocuğu ilk aylarda sıkıca sarıp sarmalamaya yarayan geniş bez. **2.** Bu bezle sarılmış bebek. **3.** Saçları yemeninin içine alıp bağlama. **4.** Korunmak için sıkı sıkıya sarılmış şey. **(II) 1.** Yangın çıkarmak için bir yere konulan tutuşmuş yağlı bez parçası vb. **2.** Tüfek gibi bazı ateşli silahlarda bunları çeşitli yönlere çevirmeye yarayan, namlunun altında bulunan ağaç veya metal bölüm. **3.** Arabalarda dingil yatağı. **4.** *mec.* Ara bozma, fitne, fesat.	***Kundak***	*Tüfeğin tahta kısmı.*	Anlam daralması.
		Kundakčija	*Kalelerdeki top tüfek gibi ateşli silahların tedariğini ve bakımını sağlayan bir grup askeri birlik. (İbr. 2012, s. 268)*	Kelime türetme.
kundaklamak	**1.** Bebeği kundağa sarmak. **2.** Bir yeri kundakla yakmak. **3.** Saçları yemeninin içine toplayarak bağlamak. **4.** Tüfek namlusunu kundağa bağlamak. **5.** *mec.* Ara bozmak, aldatma.	***Kundačiti***	***1.*** *Vurmak, çakmak. (Şkal.1966, s. 425);* ***2.*** *Tüfeğin kundağını değiştirmek, yeni kundak takmak. (Jah. 1999, s. 339)*	1. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Iskundačiti	*Dövmek, komalık etmek. (Şkal.1966, s. 350)*	Başka anlama geçiş.

kundura	Kaba işlenmiş, bağsız, konçsuz ayakkabı.	***Kundura***	*Ayakkabı. (Şkal.1966, s.425)*	
		Kundur-kutija	*Gradačačka kutusu: kuşbaşı etlerin alüminyum folyoya sarılı ayakkabı kutusuna konulmasıyla hafif ateşte pişirilen bir yemek. (İbr. 2012, s.269)*	Kelime türetme.
kum	**1.** Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler. **2.** Armut, ayva vb. meyvelerin etli bölümlerindeki sert tanecikler. **3.** Vücuttaki bezlerin, özellikle böbreğin ürettiği ince ve katı tanecikler.	***Kum***	*Kum (1. anlamda). (Şkal. 1966, s. 424)*	Anlam daralması.
kumbara	**1.** Para biriktirmek için kullanılan, bozuk veya kağıt para atılan deliği olan, metal, toprak, plastikten yapılmış küçük kap. **2.** *tar.* Humbara.	***Kumbara***	*Eski bir çeşit gülle veya bomba; bazen böyle gülle atan topa da aynı isim verilirdi.(Şkal. 1966, s. 424)*	Anlam daralması.
kumkuma	**1.** Küçük testi, çömlek. **2.** *mec.* Kötü olumsuz bir özelliği kendinde fazlasıyla toplayan kimse, olay veya yer.	***Kulkuma***	*Yuvarlak veya küp şeklinde mürekkep hokkası. (Şkal.1966, s. 424)*	1. anlamda yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
kumru	**1.** *hay. b.* Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş. **2.** Özellikle Ege Bölgesi'ne özgü, sandviç ekmeğinin içine peynir ve biber konularak yapılan bir tür yiyecek.	***Kumrija***	*Kumru kuşu.*	Anlam daralması.
		Kumrija	*Müslüman ve Ortodoks kadın ismi.*	Özelleşme.
		Kumrijast	*Kumru kuşu rengi. (Şkal.1966, s. 425)*	Kelime türetme.
kurada	**1.** *hlk.* İşe yaramaz, yıpranmış, eskimiş, bozulmuş (eşya).**2.** Gelişmemiş, cılız.	***Kurada***	*İşe yaramaz beygir. (Şkal.1966, s. 425)*	Anlam daralması.
Kur'an	İslam dininin temel ilkelerini, Hz.	***Kuran (koran)***	*İslam inancına göre tanrının bidirilerini*	

	Muhammed' e gönderilen Tanrı buyruklarını içeren, Müslümanlığın temel kitabı, Kur'an-ı Kerim, Kelam-ı Kadim, Mushaf, Mushaf-ı Şerif.		*içeren Müslümanlığın kutsal kitabı.*	
		Kur'an-hamajlija	*Kur'an'dan ayetler içeren ve muska olarak küçük kutucukta taşınan küçük kitapçık.*	Kelime türetme.
		Kur'an- tas	*Üzerinde Kur'an dan bazı ayetlerin yazıldığı kase biçimindeki bakırdan tas. Kur'an tasının içine belirli bir süre suyun içinde durmuş mürekkeple yazılı kağıtlar konulur ve sonra da hasta olanlar şifa niyetine bu suyu(şifalı suyu) o tastan içer. (Şkal.1966,s. 426)*	Kelime türetme.
kurmak	**1.** Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek. **2.** Hazırlamak. **3.** Yaylı, zemberekli şeylerde yayı veya zembereği germek. **4.** Gereken şartları hazırlayıp kendi kendine olmaya bırakmak. **5.** Etkisi ve önemi geniş şeyler meydana getirmek, tesis etmek. **6.** Yapmak, inşa etmek. **7.** Yapmak, oluşturmak. **8.** *tic.* Ortaklık sağlamak. **9**. Belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek. **10.** Bir araya getirmek, toplamak. **11.** Gizlice hazırlamak, tasarlamak. **12.** Düşünmek. **13.** Aklına koymak. **14.** Zihinde büyütmek. **15.** Sağlamak, oluşturmak. **16.** *me c.* Bir kimseyi	***Kurisati, kurdisati***	***1.*** *Yapmak, yerleştirmek, yerine koymak.* ***2.*** *Saati ayarlamak, kurmak. (Şkal.1966, s. 426)*	Anlam daralması.

	dedikodu veya telkinlerle başkasına karşı öfkelendirmek.			
kurulmak	**1.** Kurma işine konu olmak veya kurma işi yapılmak. **2.** Rahatça oturmak, yerleşmek. **3.** *mec.* Övünür biçimde davranışlarda bulunmak, kasılmak.	***Kurisati se, kurdisati se***	*Yerleşmek, konmak, düzene girmek. (Şkal.1966, s. 426)*	Anlam daralması.
kuruş	Liranın yüzde biri değerinde Türk parası.	***Groš***	*Akçenin 40 parası yani liranın yüzde bir değerindeki Türk parası.*	
		Grošluk	*1 kuruş değerindeki şey.*	Kelime türetme.
		Grošnjak	*Fiyatı 1 kuruş olan somun. (Şkal.1966,s. 292)*	Kelime türetme.
kusur	**1.** Eksiklik, noksan, nakısa. **2.** Özür. **3.** Bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmama. **4.** Elverişsiz durum. **5.** *hlk.* Bir şeyden artan kısım, üst, küsur.	***Kusur***	***1.*** *Büyük parayla birşey alındıktan sonra geriye çevrilen küçük para, bozukluk.* ***2.*** *Kusur, hata.* ***3.*** *mec. Geriye kalanlar, bitmemiş işler.*	Sözcükte önem kayması. Genel anlamda anlam daralması.
		Dokusuriti	***1.*** *Bitirmek, mahvetmek, sona erdirmek.* ***2.*** *Uzlaştırmak, kalan borcu ödemek.*	1. anlamda sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş. 2. anlamda dilbilgisel anlama geçiş.
		Iskusurati	*Borçlu olunan kimseye kalan borcunu ödemek veya son küsüratı ödemek, borcu kapatmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş. Anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi.
		Kusurati se	*Hesapları eşitlemek, hesabı tamamlamak.*	
		Nakusuriti	*Ölçüsüne kadar eklemek, tamamlamak, karşılamak.*	
		Pokusuriti, skusurati	*Hesabı ödemek.(Jah.1999, s.439,481)*	
		Potkusuriti	*Eşitlemek, düzleştirmek. (Şkal.1966, s.222-350-428-485-523)*	
kuşak	**1.** Bele sarılan uzun ve enli kumaş. **2.** Sağlamlığını	***Kušak***	***1.*** *Kemer.* ***2.*** *Destek, basamak.* ***3.*** *Mutafçılıkta ipin gerilmesini sağlayan*	2. anlamda başka anlama geçiş.

	artırmak için bir şeyin çevresine geçirilen ağaçtan veya metalden bağ. **3.** *gök b.* Yeryüzünde veya herhangi bir gök cisminde belli şartları sağlayan bölge. **4.** *coğ.* Yeryüzünün kutuplar, kutup daireleri ve dönencelerle belirlenen beş bölümünden her biri, küre kuşağı. **5.** Televizyonda programlar için ayrılmış özel zaman dilimi. **6.** *top. b.* Yaklaşık yirmi beş, otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon.		*tahta parça. (Şkal.1966, s.428)*	3. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
kuşanmak	**1.** Beline kuşak, kemer vb. şeyler bağlamak. **2.** Giyinmek.	***Kušanma, kušatma (kušhana)***	*Yeniçerilik döneminde düzenlenen ve çeşitli esnaf loncalarında çırakların kalfa, kalfaların ise usta olması dolayısıyla yapılan tören. Bu tören herzaman piknik eşliğinde yapılırdı. Esnaf şehi veya usta başı şakiri ve yahut kalfayı peştemal ile kuşatır ve bununla beraber onu kalfalığa veyahut ustalığa geçtiğini ilan eder.*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
kuşatmak	**1.** Çevresini sarmak, çevrelemek, çevirmek, abluka etmek, ablukaya almak, ihata etmek. **2.** Çevrelemek, çokça bulunmak. **3.** Kaplamak. **4.** Bele sarılıp bağlanan şeyleri başkasının beline bağlamak.	***Kušatisati***	*Şakirti kuşakla, kalfayıda peştamal ile kuşatıp, şakirti kalfa kalfayı da usta ilan etmek.(Şkal.1966, s.428)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.

kuşluk	**1.** Günün sabahla öğle arasındaki bölümü. **2.** Kuşlara yem verilen zaman. **3.** Büyük kuş kafesi.	***Kušluk, kušluk- vakat***	***1.*** *Sabahla öğle arasındaki zaman, dönem. Bu zaman öğleden önce dokuz veya on civarındadır.* ***2.*** *Bu saatler içinde yapılan ibadet, namaz.*	2. anlamda söz eksiltme. Genel anlamda anlam daralması.
		Kušlukovati	*Kuşluk vakti yemek yemek. (Şkal.1966, s. 428)*	Anlam türetme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
kutu	**1.** İnce tahta, mukavva, teneke, plastik vb. nden yapılmış, genellikle kapaklı kap. **2.** Bu kabın alabildiği miktarda olan. **3.** Elektrik veya telefon tellerinin toplanıp bağlandığı kap. **4.***mec.* Bir kimsede, bir yerde, bir şeyde iyi veya kötü bir özelliğin fazlalığını belirten bir söz.	***Kutija***	***1.*** *İçine kahve veya şeker konan, kapaklı tahta veya metal kap, kutucuk.* ***2.*** *Kahve değirmeninin dış kısmı, zırhı. (Şkal.1966. s. 428)*	2. anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
kutup	**1.** Yer yuvarlağının, Ekvator'dan en uzak olan yer ekseninin geçtiği varsayılan iki noktasından her biri. **2.** *mec.* Birbiriyle karşıt olan şeylerden her biri. **3.** *fiz.* Bir mıknatıs demirinin iki ucundan her biri. **6.** *esk. ve mec.* Bir konuda yüksek bilgisi ve yetkisi olan kimse.	***Kutup***	*Bilimde, sanatta veya başka bir konudaki maharetiyle birinci olarak kabul edilmek; deha. (Şkal.1966, s. 429)*	Mecazlaşma yoluyla anlam daralması.
kuvvet	**1.** Fiziksel güç, takat. **2.** Şiddet, zor, cebir. **3.** Yetke, erk, nüfuz. **4.** Dayanıklı olma durumu. **5.***mec.* Güç. **6.***ask.* Bir ülkenin savaşçı silahlı kuruluşları veya gücü.	***Kuvet***	***1.*** *Güç, kuvvet, zor.* ***2.*** *Askeri teçhizat.*	Anlam daralması.

kuvvetlenmek	Güç kazanmak, direnci veya gücü artmak.	***Kuvetlenisati***	*Güçlenmek, güce ulaşmak.*	
		Pokuvetiti se	*İyi beslenmeyle güçlenmek, beslenmeyle toparlanmak.(Şkal.1966, s. 428-523)*	Neden sonuç ilişkisine dayanan anlam genişlemesi.
kuyruk	**1.** Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ. **2.** Bu organa benzeyen uzantı. **3.** Kuşlarda gövdenin sonunda bulunan tüy demeti. **4.** Koyunun bazı türlerinde eritilerek yağı alınan bir uzantısı. **5.** Başın arkasına toplanmış saç demeti. **6.** Bir harfin bitiş çizgisine yakın yerde, birden bir dönüş yapan kısa çizgi. **7.** *mec.* İnsanların sıra beklemek için art arda durarak oluşturduğu dizi. **8.** Birisinin arkasına takılıp ondan ayrılmayan kimse.	***Kujruk (kurjuk)***	*Kuyruk (1. anlamda) (Şkal.1966, s. 422)*	Anlam daralması.
kuzu	**1.** Koyun yavrusu. **2.** Bir meyve ve sebzeye bitişik olan küçük meyve vaya sebze. **3.** *sf.* Kuzu etinden yapılan (yiyecek).	***Kuz***	*Koyun yavrusu.*	Anlam daralması.
		Kuzileńđer	*Pişmiş kuzunun bütün olarak içine konulabildiği lenger, büyük sahan.*	Kelime türetme.
		Kuzi- tendžera	*Kuzuyu pişirmekte kullanılan tencere. (Şkal.1966, s. 429)*	Kelime türetme.
		Kuzi- tava	*Büyük tava. (Jah.1999, s.341)*	Kelime türetme.
küfür	**1.** Sövme, sövmek için söylenen söz, övgü. **2.** Tanrının varlığı ve birliği gibi dinin temellerinden sayılan inançları inkar etme.	***Ćüfur, küfur***	***1.*** *İnançsızlık; tek bir Tanrı olduğuna inanmama.* ***2.*** *İslam inancını terketme.*	Anlam daralması.
		Ćufur-besjeda, kufur besjeda	*İnançsızca, kafirlik hakkında sürdürülen, ağır, günahkar ifadeler ya da konuşma.*	Kelime türetme.

		Ćufurluk, kufurluk	***1.*** *Kafirlik; Tanrının birliğine inanmama.* ***2.*** *İslam inancını terketme durumu.*	Kelime türetme.
		Poćufuriti se	*İslam inancını terketmek, kafir olmak. (Şkal.1966, s. 198-520)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
kül	**1.** Yanan şeylerden arta kalan toz madde. **2.** Yanmış bir yapının kalıntısı.	***Ćul***	*Kül.*	
		Ćunleisati	*Küllemek. Üzüm pekmezi yaparken yanmış odundan az miktarda kül küçük bir kabın içinde suya batırılır. Daha sonra kül katılmış su süzgeçten geçirilip şırayla birlikte karıştırılır. Bu küllü suyu şıranın içine dökerken pekmez ćunleiše ya da ćunleisava (külleniyor) denirdi. (Şkal.1966, s.198-200)*	Terimleşme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
külah	**1.** İçine bazı şeyler koymak için huni biçiminde bükülmüş kağıt kap. **2.** *sf.* Bu kabın alabileceği miktarda olan. **3.** *mec.*Oyun, hile. **4.** *esk.* Erkeklerin giydiği genellikle keçeden, ucu sivri veya yüksek başlık.	***Ćulah***	*Genellikle beyaz renkte, keçe yünden başlık; Arbanasların (Arnavutların) ulusal şapkası. (Şkal. 1966, s.198)*	Anlam daralması.
külünk	Taşları, kayaları parçalamakta kullanılan sivri kazma. **1.** Taş kırılan ya da demir dövülen balyoz. *(DS.)*	***Ćulum***	*Topuz, buzdoğan.*	Halk ağzından geçiş.
		Ćulumak	***1.*** *Küçük topuz, küçük buzdoğan.* ***2.*** *Dikenli sopa, küçük topuza benzeyen tokmak. (Şkal.1966, s.199)*	
künk	Pişmiş toprak veya betondan yapılmış kalın su borusu, büz.	***Ćunak***	***1.*** *Su borusu.* ***2.*** *Suyun bir uçtan diğerine doğru akıp, sarmal bir borunun içinden geçtiği küçük oyulmuş yalak. (Şkal.1966, s.199)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
kürk	**1.** Bazı hayvanların, giyecek yapmak için işlenmiş postu. **2.** *sf.* Bu posttan yapılmış. **3.**	***Ćurak***	*Hayvan postundan yapılan erkek mantosu. Uzun ve kısa olanları da vardır. Kısa olanları da "ćurčić" olarak adlandırırlar.*	Anlam daralması.

	Hayvan postundan yapılan giysi.	***Ćurče***	*Küçük ve kısa kürk, kürkçük.*	Kelime türetme.
		Poćurčiti	*Omuzuna atmak, üzerine geçirmek, örtünmek. (Şkal.1966,200-520)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla anlam genişlemesi.
kürkçübaşı	Sarayda padişahın kürklerini saklamakla yükümlü görevli.	***Ćurčibaša***	*Kürkçülük mesleğinin başı, şefî.(Şkal.1966, s.200)*	Anlam genişlemesi.
kürsü	**1.** Kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yüksekçe yer. **2.** Ana bilim dalı. **3.** *hlk.* Sandalye. **4.** *esk.* Bir fakültede araştırma ve öğretim birimi, bölüm. **1.** Camilerde vaaz verenin oturduğu, yanları mermerden oyma bezemeli yüksekçe yer.	***Ćurs***	*Camide vaaz verilen kürsü.*	Anlam daralması.
kürsü taşı	Duvar köşelerine konulan büyük taş.	***Ćursija***	***1.*** *Mimaride taş sütun, kolon.* ***2.*** *Yer fırınlarında, üzerine bir şeyler konulabilmesi için ayrılmış alçak boş alan. (Şkal.1966, s.201)*	Söz eksiltme. 2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
Kürt	Ön Asya'da yaşayan bir topluluk ve bu topluluktan olan kimse.	***Ćurt***	*Kürt.*	
		Ćurta	*Kürdistan kökenli bir çeşit helvacı kabağı. (Şkal.1966, s. 201)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
küskü	**1.** Taşa veya duvara delik açmak için kullanılan uzun, ağır ve bir ucu sivri demir. **2.** *hlk.* Taş kaldırmakta kullanılan uzun demir çubuk veya basit, ağaçtan kaldıraç.	***Ćuskija***	***1.*** *Yük kaldırmakta, toprak ya da başka bir zemini delmekte kullanılan alet. Bir tarafı keskin, diğer tarafı düz demir sırık, kaldıraç.* ***2.*** *Küskü gibi ayakta düz duramayacak kadar tamamen sarhoş olan. (Şkal.1966, s.201);* ***3.*** *Aşağılayıcı söz; aptal, aklı kıt.* ***4.*** *İnatçı, kalın kafalı. (Jah.1999, s. 164)*	2. anlamda benzetme ve doğadan insana deyim aktarması yoluyla anlam kötüleşmesi. 3. ve 4. anlamlarda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
kütük	**1.** Kalın ağaç gövdesi. **2.** Kesilmiş ağaç	***Ćutuk***	***1.*** *Ağaç kütüğü. Ağaç gövdesinden kısa kısa kesilen her bir parça.*	Anlam daralması.

	gövdesi. **3.** Kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü. **4.** Asma fidanı. **5.** Resmi kayıt defteri, ana defter. **6.** Nüfus kütüğü. **7.** Bir arada işlenen ve birbirleriyle ilgili olan kayıtların tümü. **8.** Kütük demir. **9.** Mec. Görgüsüz, kaba kimse.		*(Şkal.1966,202);* ***2.*** *Ahmak, beceriksiz kimse. (İbr. 2012, s.103)*	
laden	**1.** *bit. b.* Ladengillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki (*Cistus creticus).* **2.** *esk.* Bu bitkiden elde edilen sürme, rastık.	***Ladem, laden***	***1.*** *Sevgi sözlerinde söylenir, sevgi ifadesidir.* ***2.*** *Macun şekindeki bir ilaç.* ***3.*** *Cistus polymorphus çiçeği. (Şkal. 1966, s.430)*	1. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam genişlemesi.
lağım	**1.** Bir yerleşim merkezin de pis suların akıp gitmesi için yer Altında açılmış kanal, geriz. **2**. *tar.* Düşmanın kale duvarlarını yıkmak veya düşman ordugâhına zarar vermek amacıyla, düşman siperlerine doğru yer altından açılan dar yol.	***Lagum***	*Patlayıcı madde ile dolu tünel.*	Anlam daralması.
		Lagumati	*Lağımlayarak havaya uçurmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
lağımcı	**1.** Pis su kanallarını açıp temizleyen işçi. **2.** *tar.* Düşman kalelerini yıkmak için lağım kazan asker.	***Lagumdžija***	*Lağımcı; düşman kalelerini yıkmak için lağım kazan asker. (Şkal.1966, s. 430)*	Anlam daralması.
		Lagumaš	*Maden terimi Maden kazan kimse. (Jah.1999, s. 342)*	Kelime türetme ve terimleşme.
lahana	*bit. b.* Turpgillerden, geniş ve kalınca	***Lahani***	*Lahana gibi açık yeşil renk (Şkal. 1966, 431).*	Kelime türetme.

	kat kat yaprakları olan, güz ve kış sebzesi olarak yetiştirilen ve birçok türü olan bitki, kelem. (*Brassica oleracea)*			
lahuri	(Batı Pakistan' da Lahor şehrinin adından) Lahor 'da yapılan bir tür şal, Lahor şalı.	***Lahur (laur)***	*Doğu'dan ithal edilen bir çeşit güzel ve ince yün dokuma.*	Ek eksiltme.
		Lahuri	*mec. Gevşek davranan, emin olmayan, kararsız. (Şkal.1966, s.431)*	Mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
lakırtı	**1.** Söz, laf. **2.** *mec.* Boş söz, dedikodu, laf.	***Lakrdija***	***1.*** *Söz, laf.* ***2.*** *Edebi değeri olmayan, sadece güldürme amacıyla yapılan komedi, şaka.*	
		Lakrdijaš	*Şakacı, güldürücü.*	Kelime türetme.
		Lakrdijati	*Lafla şaka yapmak.(Şkal.1966, s.431)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
lala	**1.** Çocuğun bakım, eğitim ve öğretimiyle görevli kimse. **2.** *tar.* Şehzadelerin özel eğitmenleri. **3.** *tar.* Padişahların vezirlerine seslenirken kullandıkları bir söz.	***Lala***	***1.*** *Sarayda görev yapan yüksek rütbeli kimse, padişahın sevdiği ve saydığı kimse, saray gözdesi.* ***2.*** *Çocukları gözeten ve eğiten kimse.*	
		Lola, lala	***1.*** *Delikanlı, sevgili.* ***2.*** *Serseri, hovarda.*	Başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
		Lolati se	*Serserilik, hovardalık etmek.(Şkal.1966, s. 435)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
lale	**1.** *bit. b.* Zambakgillerden, yaprakları uzun ve sivri, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte bir süs bitkisi.*(Tulipa gesneriana).* **2.** Meyve koparmak için ucuna üçlü veya dörtlü bir çatal geçirilmiş sırık. **3.** *tar.* Ağır hapis mahkumlarının	***Lala***	***1.*** *Lale, Tulipa gesneriana.* ***2.*** *mec.(çiçek gibi) Güzel çocuk, sevilen.*	2. anlamda benzetme ve doğadan insana deyim aktarması. Genel anlamda anlam daralması ve anlam iyileşmesi.
		Lalelije	*Bir çeşit pabuç. (Şkal.1966, s.431)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.

	boynuna geçirilen halka.			
lamba	**1.** Petrol gibi yanıcı bir madde yakarak veya elektrik akımıyla içindeki teller akkor durumuna geçerek ışık veren alet. **2.** Radyo ve televizyonlarda kullanılan, havası boşaltılmış veya içine düşük basınçlı bir gaz doldurulmuş, cam, seramik veya çelikten ampul. **3.** Kapı, pencere kanarlarına açılan, genellikle dik açılı girinti.	***Lamba, lampa***	*Gaz lambası. (Şkal.1966, s.432)*	Anlam daralması.
lamelif	**1.** *esk.* Dolambaçlı. **2.** Eğri büğrü, çarpık. **II.** Osmanlı alfabesinde "lam" ile "elif harflerinin bir arada yazılmış şekli.	***Lamelif***	*Mekteplerde ders kitabı olarak kullanılan eski arap alfabesinin yani "elifbe sufarasının" son harfi için birleşik kelimemiz. (Şkal.1966,s. 432)*	Anlam daralması.
lastik	**1.** Ayakkabı üzerine giyilen kauçuktan pabuç. **2.** Kauçuktan yapılmış ayakkabi. **3.** Kauçuktan yazı silgisi. **4.** Taşıtların jantlarına yerleştirilen, elastiki tekerlek bandajı. **5.** Esnek, ince kauçuk veya kauçuklu şerit. **6.** Bir tür esnek örgü. **7.** Korse. **8.** Uzun konçlu çorabın düşmesini önlemek için üst kısmına gelecek biçimde bacağa geçirilen şerit. **9.** *sf.* Kauçuktan yapılmış.	***Lastike***	*Lastik ayakkabı.*	Anlam daralması.
		Lastika	*Kauçuk, çoraplar için kauçuktan yapılmış bağcık. (Şkal.1966, s. 432)*	
lata	*esk.* Osmanlılarda ilmiyenin giydiği bir tür üstlük.	***Lata***	*Dar cübbe. (Şkal.1966,s.432)*	Anlam genişlemesi.

latife	Şaka.	***Latifa, latifica***	*Sevimli bir çiçek, Tropaeolum majus (Latin çiçeği).(Şkal.1966, s.432)*	Terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
lenduha	Çok iri ve kaba (şey).	***Lendohan (lendoan)***	*Tembel kimse.*	Mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Lendohanluk	*Tembellik. (Şkal.1966,s.434)*	Kelime türetme.
		Lendoganiti	*Tembellik yapmak, hiçbir şey yapmamak. (Jah.1999, s. 345)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
levent	**1.** *tar.* Osmanlı donanmasında ve kıyılarında görev yapan asker sınıfı. **2.** *sf. mec.*Boylu poslu, yakışıklı (kimse).	***Leventa***	*Kahraman, yiğit, çılgın. (Şkal.1966, s.434)*	Neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması ve mecazlaşma. Genel anlamda anlam daralması.
levha	**1.** Bir yere asılmak için yazılmış yazı, safiha. **2.** Tablo, resim. **3.** Tabela.	***Levha (lehva)***	*Müslüman evlerine süs olarak asılan Kur'an'dan alınan veya Doğu'ya ait özlü sözler içeren çerçevelenmiş kaligrafik yazı.(Şkal.1966, s. 434)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
lif	**1.** Her türlü maddeyi oluşturan çok ince ve uzun parça. **2.** Yıkanmak için kullanılan bitki telleri demeti veya türlü ipliklerden yapılmış örgü. **3.** *biy.* Tel.	***Lif***	*Hamamlarda veya ev banyolarında yıkanmadan önce sünger olarak kullanılan bitki tellerinden yapılmış demet.(Şkal.1966, s. 435)*	Anlam daralması.
liman	*den.* Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal veya yapay sığınak.	***Liman***	***1.** İskele. **2.** Koy, körfez. **3.** Nehirlerde suyun derin olduğu yer (Şkal.1966, s.435; Jah.1999, s.347)*	2. ve 3. anlamlarda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
limon	**1.** Turunçgillerden, 3-5m yükseklikte, kışın yapraklarını dökmeyen, beyaz çiçekli bir ağaç. **2.** Bu ağacın sarı renkli, kabuğu kokulu, suyu ekşi meyvesi, sulu zırtlak.	***Limun***	*Limon, Citrus medica.*	
		Limundžik, limunčić	*Bir tür ağaççık, kara pelin otu, Artemisia abrotanum. (Şkal.1966, s. 435)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
lokma	**1.** Ağza bir defada alınıp götürülen	***Lokma***	*Yiyecek parçası, lokma. (Şkal.1966,s. 435)*	Anlam daralması.

	yiyecek parçası, sokum. **2.** Lokma tatlısı. **3.** *tek.* Türlü kalınlıktaki civataları, boşluğuna geçirip sökmeye veya sıkıştırmaya yarayan metaldan alet. **4.** *mec.* Genellikle haksız olarak ele geçirilen mal veya para.	***Lokmaš***	*Başkasının masasında severek yemek yiyen kimse. (İbr. 2012, s.276)*	Kelime türetme.
lokum	**1.** Şekerli nişasta eriyiğini pişirip hafif ağdalaştırarak yapılan, küçük küp veya dikdörtgen biçiminde kesilen şekerleme, kesme, latilokum. **2.** Dinamit lokumu. **1.** Sarığıburma tatlısı. **2.** Dilim dilim tepsiye yerleştirilip z eytinyağla yağlandıktan sonra fırında pişirilen buğday ekmeği. **3.** Lokma tatlısı. **4.** Kurabiye. *(DS.)*	***Lokum***	***1.****Bir tür tatlı: içeriği kurabiyeye benzer ama dikdörtgen biçimdedir.* ***2.*** *Dikdörtgen biçiminde bir uştipak (Boşnak yemeği) çeşidi: tuzlu lokum.* ***3.*** *Lokum şekeri= küp şeker. (Şkal.1966, s.435)*	1. ve 2. anlamlar halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Lokum čorba	*Kızartılmış küçük hamur toplarıyla yapılan çorba. (İbr. 2012, s.276)*	Kelime türetme.
lonca	*esk.* Belli bir iş kolunda usta, kalfa ve çırakları içine alan dernek, korporasyon.	***Londža***	***1.****Evin içinde ya da dışında toplantıların veya derneklerin yapıldığı yer.* ***2.*** *Esnaf heyetinin veya meclisinin toplandığı yer.* ***3.*** *Meclis, kurul, toplantı, oturum.* ***4.*** *Teras, kameriye. (Şkal. 1966,s. 436)*	1. ve 2. anlamlarda insan yer ilişkisine dayanan ad aktarması. 3. anlamda anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi. 4. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
lugat	**1.** *esk.* Kelime, söz, sözcük. **2.** Sözlük.	***Logat***	*Sözlük. (Şkal.1966, s.435)*	Anlam daralması.
lüle	**1.** Bükülmüş, dürülmüş şey. **2.** Tütün çubuğu, pipo, nargile vb.nin ucuna takılan, tütün	***Lula***	***1.*** *Tütün içme lülesi;içine sigara konulan çubuğun bir bölümü.* ***2.*** *Suyun içinden geçtiği çeşme borusu. Lülelerin muslukları yoktur ve su*	3. anlamda başka anlama geçiş.

	konulan yuva. **3.***hlk.* Su akan musluksuz boru.		*herzaman akar.* ***3.*** *Yüksük büyüklüğünde küçük bardak, kadeh.*	
		Luleđi	*Lülevi renk. (Şkal.1966, s. 436)*	Kelime türetme.
mabeyin	**1.** *esk.* Ara. **2.** *tar.* Eski konaklarda harem ile selamlık arasındaki daire. **3.** *tar.* Padişah sarayı.	***Mabein, mabejn, mabejna***	***1.*** *Konaklarda ve eski evlerde geçiş alanı (oda).* ***2.*** *Konaklarda yabancı kimselerin kabul edildiği ve kadınlar kısmının ayrıldığı alan. (Şkal.1966, s. 438)*	Anlam daralması.
Macar	Macaristan halkından veya bu halkın soyundan olan kimse.	***Madžarija***	*Günümüzde de duka olarak tedavülde yer alan macar altın parası. Bu para kadın süs eşyası olarak da kullanılır.*	Kelime türetme.
		Madžarot, mađarot	*Chrysanthemum parthenium bitkisi, kasımpatı. (Şkal.1966, s.438)*	Kelime türetme ve terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		Madžarica (mađarica)	*Bir erik türü. (Jah.1999, s. 350)*	
maden	**1.** *Jeol.* Yer kabuğunun bazı bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral. **2.** *sf.* Bu mineralden yapılmış. **3.** Maden ocağı veya maden işletmesi. **4.** *mec.* Çok değerli şeyleri kapsayan kaynak. **5.** argo Uyuşturucu, esrar, eroin. **6.** Kolay ve iyi kazanç sağlayan iş veya parası elinden kolaylıkla alınan kimse. **7.** *kim.* Metal.	***Majdan***	*Maden ya da taşın çıkarıldığı yer, maden ocağı. (Şkal.1966,s.443)*	Anlam daralması.
mafiş	**1.** *argo* "Yok, kalmadı" anlamında kullanılan bir söz. **2.** Bir çeşit yumurtalı ve hafif hamur tatlısı.	***Mafiš, maviš***	***1.*** *Hiç, yok.* ***2.****İnce yufkalardan yapılan bir tür yumurtalı hamur tatlısı.*	
		Mafišnjak, mavišnjak	*Hamur kesmeye yarayan küçük tekerlek. (Şkal.1966, s.439)*	Kelime türetme.
mahana	**1.** İleri sürülen sözde neden.**2.** Bahane. *(DS.)*	***Mahana (mana)***	*Eksiklik, hata, kusur; bazı fiziksel ve zihinsel eksiklik, özür.*	Halk ağzından geçişle anlam genişlemesi.

		Mahanadžija	*Eksikliği, kusuru bulunan kimse. (Şkal.1966, s. 440)*	Kelime türetme.
		Mahanisati	*Kusur bulmak. (Jah.1999, s. 351)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
mahkeme	**1.** Bir yargıçtan veya bazen savcı ve yargıçlardan oluşan bir kurulun, yargı göreviniyerine getirdikleri yer, yargı yeri, yargıevi. **2.** Duruşma.	***Mahkama***	*Şeriat mahkemesi. (İbr. 2012, s. 281)*	Anlam daralması.
mahluk	*esk.*Yaratık.	***Mahluk***	***1.*** *Yaratık, mahlukat; hayvan. (Şkal.1966, s.440);* ***2.*** *Sürü, güruh, kalabalık. (Jah.1999, s. 351)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
mahlul	**1.** Eriyik. **2.** *Sf.* Hallolmuş, çözülmüş, dağılmış. **3.** *Sf.* huk. Mirasçısı olmayan bir kimseden hükümete kalan (mülk).	***Mahlul***	***1.*** *Osmanlı arazi kanunnamesinde miri toprak sahibi öldüğünde arkasında herhangi bir akraba kalmadığı için hükümete mülk.* ***2.*** *Sf. Boş, terkedilmiş. (Şkal.1966, s.441)*	Anlam daralması.
mahmuz	**1.** Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça. **2.** Tavukgillerin ve bazı kuşların ayakları ardında bulunan, boynuz yapısındaki sivri uzantı. **3.**Köprü ayaklarında, basıncı azaltmak için suyun geldiği ve gittiği yanlardaki çıkıntı. **4.** *den.* Eski tür savaş gemilerinde su kesimi altında, ileriye doğru uzanan, karşısındaki gemiyi batırabilen uzantı.	***Mamuza***	*Mahmuz (1. anlamda).(Şkal.1966,s. 444)*	Anlam daralması.

mahsum	**1.** Suçsuz, günahsız. **2.** Temiz, saf. **3.***hlk.* Küçük çocuk.	***Maksum***	*Zayıf, gariban çocuk.*	Anlam daralması.
		Maksumče	*Küçük çocuk, bebek, yavrucak. (Şkal.1966, s.443)*	Ek yığılması.
mahsus	**1.** Özgü. **2.** Biri veya bir şey için ayrılmış, münhasır. **3.** Özel. **4.** *zf.* Özellikle. **5.***zf.* Bilerek, isteyerek, kasten. **6.** *zf.* Şaka olarak, şakadan.	***Mahsus, mahsuz (maksuz)***	*Özel, has, özel olarak.*	Anlam daralması.
		Mahsusija, mahsuzija (maksuzija)	*Özel hediye, özel seçilmiş armağan.*	Kelime türetme.
		Mahsus selam, mahsuz selam (maksuz selam)	*Özel, içten ve sıcak selam. (Şkal.1966, s.442)*	Kelime türetme.
		Mahsuzija, maksuzija	*Özel hediye, seçilmiş armağan. (İbr. 2012, s.282)*	Kelime türetme.
mahzar	**1.** *esk.* Bir şeyin ortaya çıktığı, göründüğü yer veya kimse. **2.** *sf.* Bir iyiliğe erişmiş, erişen.	***Mahzar (mazar)***	***1.*** *Halktan yüksek Türk yönetimine yollanan toplu dilekçe.* ***2.*** *Rapor.*	Terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
		Mahzardžija	*Mahzar taşıyıp götüren kimse. (Şkal.1966, s.442)*	Kelime türetme.
		Mazariti	*Mahzar yazmak. (Jah.1999, s. 356)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
makam	**1.** Mevki, kat, yer. **2.** Klasik Türk müziğinde bir müzik parçası veya şarkının işleniş biçimi.	***Makam***	*Namaz kılınan yer. (İbr. 2012, s.283)*	Anlam daralması.
makta	**1.** Kemikten yapılmış kalem ucunu düzeltmeye yarayan araç. **2.** *ed.* Divan edebiyatında gazelin son beyti. **3.** *mat.* Kesit.	***Makta***	*Gazelin son beyti. (İbr. 2012, s.283)*	Anlam daralması.
mal	**1.** Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü. **2.** Büyükbaş hayvan. **3.** *tic.* Alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası, emtia. **4.** *mec.* Bayağı, aşağılık, kötü kimse. **5.** *argo* Esrar. **6.** *kaba* Oruspu.	***Mal***	***1.*** *Mal varlığı, servet, mülk.* ***2.*** *Büyükbaş hayvan. (Şkal.1966, s. 444)*	Anlam daralması ve anlam iyileşmesi.

muannit	*esk.* İnat eden, inatçı, direngen, anut.	***Mahnit, manit***	*Deli, kaçık.*	Başka anlama geçiş.
		Mahnitluk, manitluk	*Delilik. (Şkal.1966, s.441)*	Kelime türetme
		Mahnitati	***1.*** *Delirmek.* ***2.*** *Delice aşık olmak.* ***3.*** *Sevinmek, oynamak, zıplamak.*	Dilbiligisel anlama geçiş. 2. ve 3. anlamlarda anlam iyileşmesi.
		Mahnitov	***1.*** *Delirmiş kimse, kaçık.* ***2.****Aptal, aklı kıt kimse; divane, tevekkel.*	Kelime türetme.
		Mahnitulja	*Deli kadın. (Jah.1999, s. 351)*	Kelime türetme.
makat	**1.** Kıç. **2.** *anat.* Anüs. **3.** Minderli alçak sedir. **4.** Minder yüzü, minderin üzerine yayılan kumaş.	***Makat***	*Sekinin üzerindeki minderin üzerine yayılan çuha veya kumaş kilim. (Şkal.1966,s. 443)*	Anlam daralması.
makas	**1.** Bir eksen çevresinde dönebilecek biçimde çapraz eklemlenmiş, birbirine bakan yüzleri keskin iki çelik lamadan oluşmuş, arasına yerleştirilen herhangi bir şeyi kesmeye yarayan araç, sındı. **2.** Birbirine komşu iki demir yolu hattını hemen bunların uzantısındaki üçüncü hatta bağlamaya yarayan alet. **3.** Birbirini kesen demir yolu kavşağı. **4.** Bazı araçlarda üst üste konulmuş birkaç yassı çelikten yay. **5.** *mec.*Çalma, kırpma. **6.** *hay. b.* Bazı eklem bacaklı hayvanların ön ayaklarında bulunan, savunma ve saldırmada kullanılan kıskaç.	***Makaze, makase***	*Makas (1. anlamda). (Şkal.1966,s. 443)*	Anlam daralması.

maksure	**1.** *esk. din b.* Camilerde, parmaklıklarla çevrilmiş yer. **2.** Bir evin yabancıların girmesine izin verilmeyen bölümü.	***Maksura***	*Camilerde parmaklıklarla çevrilmiş az yüksek kısım. (Şkal.1966, s. 444)*	Anlam daralması.
mandal	**1.** Kapı vb. şeyleri kapalı tutmaya yarayan, döner tahta veya metal parça. **2.** İpe serilen çamaşırı tutturmak için kullanılan yaylı kıskaç. **3.** Ut, kanun, keman vb. çalgıların tellerini geren düğme.	***Mandal***	***1.*** *Kapıyı kapamak için iç tarafından kapının üzerine konulan tahta veya demir sürgü.* ***2.*** *Bir kabın en alt tarafını kapakla bağlayan siperlik parçalar. (Şkal.1966, s.445);* ***3.*** *Tüfek kırma mandalı. (Jah.1999, s.353)*	Anlam daralması.
mandallamak	**1.** Kapı, pencere kanadını mandalla tutturmak. **2.** Çamaşırı, mandalla tutturmak. **3.** Telsizlerde konuşmaları anlaşılmaz duruma getirmek için sürekli olarak düğmelere basmak.	***Mandaliti***	***1.*** *Kapıyı mandalla kilitlemek.* ***2.*** *Bir şeyi sert şekilde kapamak, örtmek.*	2. anlamda yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Odmandaliti	*Kapıdan mandalı çıkarmak.*	Kelime türetme.
		Zamandaliti	*Kapıyı mandalla kapatmak.*	*Kelime türetme.*
		Zamandaljen	*Mandalla kapatılmış. (Şkal.1966, s.445-498-646; Jah.1999, s.353-545)*	Kelime türetme.
mandıra	Koyun, keçi vb. süt veren hayvanların barındırıldığı, süt ve süt ürünlerinin elde edildiği yer.	***Mandra***	***1.*** *Çoban yazlığı, içinde peynir yapılan, sığırlar için ahılların ve çobanların kulubelerinin bulunduğu dağlardaki yerler.* ***2.*** *Mısır unundan yapılan, püre veya kaçamak türünde çoban yemeği. (Şkal.1966, s. 445)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş.
mangır	**1.** *esk.*Bakırdan yapılmış, iki buçuk para değerinde sikke. **2.** Nargile lülesine konulmak için kömür tozundan yapılan, çabuk tutuşur, tavla pulu biçiminde bir çeşit yakacak. **3.** *argo* Para.	***Mangar (mangara), mangura***	***1.*** *Bakırdan yapılmış ufak Osmanlı parası.* ***2.*** *Değeri değişen küçük bakır para. (Şkal.1966, s. 354)*	Anlam daralması.

mani	**(I)** Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel. **(II)** Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan, daha çok hecenin yedili ölçüsüyle söylenen halk şiiri.	***Mani***	*Kıskanç, karşı, zıt.*	Mecazlaşma yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Maniluk	*Kıskançlık, hasetlik, gizli düşmanlık. (Şkal.1966, s. 445)*	Kelime türetme.
		Manidžija	***1.*** *Kıskanç, haset kimse.* ***2.*** *Manayı, kusuru yalnızca başkasında bulan kimse. (Jah.1999, s. 354)*	Kelime türetme ve mecazlaşma.
maraz	**1.** *esk.* Hastalık. **2.** *mec.* Dayanılması güç durum. **3.** *sf. mec.* Huysuzluğu ve titizliği ile can sıkan.	***Maraz***	*Hastalık; kronik hastalık. (Şkal.1966, s. 446)*	Anlam daralması.
marifet	**1.** Ustalık, hüner, uzmanlık. **2.** Uygun olmayan, hoşa gitmeyen, can sıkıcı iş veya davranış. **3.** *esk.*Aracı, ikinci el.	***Marifet***	***1.*** *Ustalık, hüner, beceri.* ***2.*** *Aldatmaca, uydurma.* ***3.*** *Huysuzca davranışlar.*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
marifetli	Usta, hünerli.	***Marifetli***	***1.*** *Yetenekli, hünerli.* ***2.*** *Huysuzluk, oyun bozanlık eden kimse.*	Anlam genişlemesi ve anlam kötüleşmesi.
		Marifetluk	***1.*** *Ustalık, beceriklilik.* ***2.*** *Yan çizme; aldatmaca.* ***3.*** *Huysuzca davranma. (Şkal.1966, s. 446; Jah.1999, s. 354)*	Kelime türetme.
maskara	**1.** Eğlendirici, sevimli, güldürücü, sevimli, soytarı. **2.** Karnaval maskesi. **3.** Kirpik boyası, rimel. **4.**Şerefsiz, onursuz, haysiyetsiz, rezil (kimse).	***Maskara***	*Eğlendirici, komik, şaka.*	Anlam daralması.
		Mačkara, maškara, mačkare, maškare	***1.*** *Maskeli kimse.* ***2.****Karnaval.*	
		Maskaradžija	*Şakacı. (Şkal.1966, s. 438-447)*	Kelime türetme.
		Namaskaritise	*Şaka yapmak.(Jah.1999, s.381)*	Dilbilgisel anlama geçiş
maslahat	**1.** *esk.* İş, önemli iş, mesele. **2.** *kaba* Erkeklik organı.	***Maslahat (maslajat, maslajet)***	***1.*** *Herhangi bir yemeği hazırlamak için gereken malzeme, takım.* ***2.*** *Fayda, yarar, iyilik. (Şkal.1966,s.447)*	Başka anlama geçiş ve anlam iyileşmesi.
maslak	**1.** Sürekli su akan boru. **2.** Su yolu	***Maslak***	***1.*** *Boru çiçeği (Datura stramonium).* ***2.*** *Cani,*	Başka anlama geçiş.

	üzerinde bulunan su haznesi. **3.** Büyük yalak.		*intikam arayan kimse. (İbr. 2012, s.287)*	
masura	**1.** Koni veya silindir biçiminde olup üzerine şerit, iplik vb. sarılan, karton, tahta, plastik vb.nden yapılan araç. **2.** Çeşme zıvanası. **3.** *esk.* Bir akarsu ölçü birimi.	***Mosur***	*Üzerine ip veya ince tel sarılan küçük tahta silindir. (Şkal. 1966, s.467)*	Anlam daralması.
maşa	**1.** Ateş veya kızgın bir şey tutmaya, korları karıştırmaya yarayan iki kollu metal araç. **2.** Çok küçük şeyleri tutmaya yarayan küçük, kollu araç. **3.** Saçları kıvırmak, düzeltmek için elektrik veya ateşle ısıtılan maşa biçiminde alet. **4.** *mec.* Başkasının isteklerine, amaçlarına alet olan kimse.	***Maše, mašice***	*Cımbız şeklindeki kor tutucağı.(Şkal.1966, s. 447-448)*	Anlam daralması.
		Maša	*Ocakta ateşi veya koru eşelemekte kullanılan uzun saplı metal araç.*	
		Mašiti se	*El uzatmak, uzanmak, tutmak.* ***(****Jah. 1999, s. 355)*	Mecazlaşma yoluyla dilbilgisel anlama geçiş. Doğadan insana deyim aktarması.
matara	Yolculukta ve askerlikte kullanılan, boyna veya bele asılı olarak taşınan, genellikle aba, deri veya metalden yapılmış su kabı.	***Matara***	*Yolculukta taşınan su kabı.*	
		Mataradžija	***1.*** *Bir kervanın su işlerini halletmekle görevli kimse.* ***2.*** *Matara yapan kimse. (Şkal.1966, s. 448)*	Kelime türetme.
matla	**1.** Gök cisimlerinin doğması. **2.** Gök cisimlerinin doğduğu yer. **3.** Divan edebiyatında kaside veya gazelin ilk beyti.	***Matla***	*Gazelin ilk beyti. (İbr. 2012, s. 289)*	Anlam daralması.
matrak	**1.** Kalın sopa, değnek. **2.** *sf. argo* Eğlenceli, gülünç, hoş.	***Matrak, mandrak***	***1.*** *Tokmak, değnek, sopa.* ***2.*** *argo Erkeklik organı. (Şkal.1966, s. 449).*	2. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
mavi	**1.** Yeşil ile menekşe rengi arasında bir renk; bulutsuz gök	***Mavi***	*Gökyüzü gibi mavi.*	
		Mavijaš	*Mavi tüylü güvercin.*	Kelime türetme.
		Mavilo	***1.****Boyamakta kullanılan mavi boya.* ***2.*** *Çorap*	Kelime türetme.

	yüzünün rengi. **2.** Bu renkte olan.		*örmekte kullanılan mavi yün. (Şkal.1966,s.449)*	
		Mavez, mafez, mahfez	*Mavi renkli pamuk.*	Kelime türetme.
maya	**(I) 1.** *kim.* Bazı besinlerin yapımında mayalanmayı sağlamak için kullanılan madde, ferment. **2.** *mec.* Yaradılış, öz nitelik. **3.** *argo* Arsız, utanmaz kimse. **(II) 1.** *hlk.* Damızlık dişi hayvan. **2.** Dişi deve. **(III)** Uzun havalardan bir tür halk türküsü.	***Maja***	*Maya, ferment. (Şkal.1966, s.442)*	Anlam daralması.
mazgal	**1.** Kale duvarlarında iç yanı geniş, dış yanı dar delik. **2.** Yağmur sularını kanalizasyon şebekesine çekmek için kullanılan üzeri parmaklıklı demirle kapatılmış delik.	***Mazgal***	*Taş kulelerde iç taraftan geniş, dıştan ise dar şekilde ve yalnızca tüfek namlularının yerleştirildiği pencere, taş kulelerde veya zindanlarda küçük pencere. (Şkal.1966, s. 449)*	Anlam daralması.
mazı	**(I) 1.** *bit. b.* Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi *(Thuya).* **2.** Hayvansal ve bitkisel asalakların bitkilerde oluşturduğu ur. **(II)** *hlk.* Kağnı ve arabalarda iki tekerleği birbirine bağlayan ağaç dingil.	***Mazija***	***1.****Çelik.* ***2.*** *Kozalak ağacı.*	1. anlamda başka anlama geçiş. 2. anlamda yakın anlama geçiş.
		Mazli	*sf. Çelikten. (Şkal.1966, s. 450)*	Kelime türetme.
mazlum	**1.** Zulum görmüş, kendisine zulmedilmiş. **2.** Haksızlığa uğramış. **3.** *mec.*	***Mazlum***	*Saf, naif kimse, enayi adam. (Şkal.1966, s. 450)*	Anlam daralması.

	Sessiz ve uysal, boynu bükük.			
mekan	**1.** Yer, bulunulan yer. **2.** Ev, yurt. **3.** *gök b. esk.* Uzay.	***Mečan (mekan, mećana)***	*Yer, yurt, mesken*	Anlam daralması.
		Mečaniti (mečamiti)	*Yerleştirmek, kondurmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Mećansuz	*Evi ya da barınacak yeri olmayan kimse.(Şkal.1966, s. 450)*	Kelime türetme.
mekruh	**1.** Din b. İslam dininde, dini bakımdan yasaklanmadığı halde yapılmaması istenen. **2.** *esk.* İğrenç, tiksindirici.	***Mećrušina***	*Siyah kahve. (Bazı İslam alimleri kahveyi lüks olarak düşünüyorlardı. Sonra da onun mekruh olduğunun kanaatine vardılar.Yani içilmesi küçük günah) (Şkal.1966, s. 451)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
medet	**1.** Yardım, imdat. **2.** *ünl.* "yardım edin, imdat" anlamında bir seslenme sözü.	***Medet! meded!***	***1.*** *Yardım, imdat.* ***2.*** *İlahi medet; Tanrıyı yardıma çağırmak.;*	
		Medekati	*Medet! diye bağırmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Zabremedet	*Hayret, çok tuhaf; ilginç olan. (Şkal.1966, s.451-643)*	Kelime türetme yoluyla başka anllama geçiş.
medrese	**1.** *din b.* İslam ülkelerinde, genellikle İslam dini kurallarına uygun bilimlerin okutulduğu yer. **2.***esk.* Fakülte.	***Medresa***	*Mektebin veya rüştiyenin bitirilmesiyle başlanan müslüman dini okulu. (Şkal.1966, s. 451,452)*	Anlam daralması.
mehter	**1.** *tar.*Mehter takımında görevli kimse. **2.** Mehter takımı. **3.** Çadırlara bakan uşak.	***Mekter, mehter***	*Mızıkacı, orkestra üyesi. (Şkal.1966, s. 455)*	Anlam daralması.
mekik	**1.** El veya otomatik dokuma tezgahlarında atkı veya argaç denilen ve enine olan arışların arasından geçirmeye yarayan masuralı araç. **2.** Oya yapmakta kullanılan, kemik, ağaç veya plastikten, iki ucu sivri, arasından iplik geçerek bir yarığı bulunan küçük araç **3.** *sp.* Genellikle karın	***Mekik***	*Dokuma yapmakta kullanılan araç. (Şkal.1966, s.455)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.

	kaslarının güçlendirilmesi için yapılan beden hareketi. **4.** *gök b.* Uzay gemisi.			
mektep	*esk.* Okul.	***Mekteb, mektep (mejtef, mehtef)***	*Müslüman temel din okulu. (Škal.1966, s.455)*	Anlam daralması.
melez	**1.** Değişik türden hayvan veya bitkiden üremiş (hayvan veya bitki), kırma, azma, metis. **2.** Değişik ırkta ana babadan doğmuş olan (kimse). **3.** *mec.* Katışık.	***Melez***	***1.*** *Karışık, melez (insan veya hayvan).* ***2.*** *Normal bir don yapmak için kullanılan sıradan bir bezden daha sağlam olan kumaş, bez. Aslı ketenden ipliği de pamuk olmasından dolayı bu ismi almıştır.*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Melezli	*Melez bezinden olan.*	Kelime türetme.
		Melezlija	*Melez bezinden yapılan don ya da gömlek. (Škal.1966, s. 456)*	Kelime türetme.
meme	**1.** *anat.* Yavruların ı emzirmek için, memelilerin göğsünde türlü biçim ve sayıda bulunan, meme başı denilen çıkıntıları olan organ, bicik, emcek, emcik. **2.** Bazı araçların meme başına benzeyen bölümü. **3.** Vücudun herhangi bir yerinde oluşmuş küçük çıkıntı. **4.** *ask.* Ateşli silahların veya bazı patlayıcıların ateşlendiği çıkıntı: *Tüfek memesi.* **5.** *den.* Ge mi çıpasında kolların birleştiği şişkin yer.	***Mema***	*Eski tüfeklerde içine barutun döküldüğü kısım.*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
		Memača	*Bir tür eski avcı tüfeği. (Jah.1999, s. 360)*	Kelime türetme ve terimleşme.
meneviş	**1.**Hare. **2.** *bit. b.* Terementi ağacının tohumu.	***Meneviš (menefiš, meleviš)***	*Menekşe gibi mora çalan pembe renk. (Škal.1966,s. 458)*	Başka anlama geçiş
menguş	Özellikle Bektaşi ve Alevi	***Menđuša, minđuša***	*Küpe.*	Anlam genişlemesi.

	dervişlerinin kulaklarına taktıkları küpe.	***Minđušica, menđa, minđa, menđuh***	*Bir tür çiçek; Kız kalbi (Dicentra spectabilis). (Şkal.1966, s. 457)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
menşur	**1.** *esk.* Yayılmış, dağıtılmış, neşredilmiş. **2.** *mat.* Prizma. **3.** *tar.* Padişah tarafından verilen vezirlik vb. bir unvanı gösteren bir ferman türü.	***Menšura***	*Yetkilendirilmek üzere yüksek devlet yetkililerine veya dini nitelikli kişilere görevlerini yerine getirsinler diye verilen hükümdarın yazılı emri, kararname. (Şkal.1966, s. 458)*	Anlam daralması.
menzil	**1.** *esk.* Yolculukta dinlenmek amacıyla durulan yer, konak. **2.** İki konak arasındaki uzaklık. **3.** Bir günlük yol. **4.** *ask.* Bir merminin ulaşabildiği uzaklık, erim. **5.** *ask.* Ordunun cephe gerisi işlerinin bütünü. **6.** *tar.* At değiştirmek veya konaklamak için kervanların ve posta tatarlarının indikleri bina veya han. **7.** *tar.* Ok atma yarışlarında erişilen mesafe.	***Menzil, menzul (mezil)***	***1.*** *Osmanlı İmparatorluğu'nda tatar postası; Sırp Knezliğinin resmi postası.* ***2.*** *Posta taşıyan tatar atı. (Şkal.1966, s. 458); 3. Daire, konak.* ***4.*** *Bir günlük yol. (İbr.2012, s.295)*	1. anlamda özelleşme yoluyla anlam daralması. 2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
merak	**1.** Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istek. **2.** Bir şeyi edinme, yapma bir şeyle uğraşma isteği. **3.** Düşkünlük, heves. **4.** Kaygı, tasa.	***Merak***	***1.*** *Zevk, keyiflenme, rahat hissetme.* ***2.*** *Tutku, istek, özleyiş, bir şeye duyulan özlem.* ***3.*** *Bir şeye aşırı özlemden veya istekten doğan ruh hali, melankoli.*	Anlam daralması.
		Meračiti	*Bir şeyden keyif almak, tadını çıkarmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Merakli	***1.*** *sf. Keyif ve zevk almayı seven, melankolik.* ***2.*** *zrf. Keyifle, zevkle.*	Kelime türetme. 2. anlamda dilbilgisel anlama geçiş.
		Meraklija, meragdžija, merakčija	*Hayattan zevk, keyif almasını bilen kimse.*	Kelime türetme.
		Meraktisanje	*Keyif alma.*	Kelime türetme.
		Zameračiti	*Bir şeye merak sarmak, merak duymak. (Şkal. 1966, s. 459-646)*	Anlam eşleşmesi. Dilbilgisel anlama geçiş

mercan	**1.** *hay. b.* Tropik ve ılık denizlerde yaşayan, geniş resifler oluşturan, mercanlar sınıfının örneği olan, kırmızı kalker iskeletli hayvan, mercan balığı *(Corallium rubrum).* ***2.*** Bu hayvanın iskeletinden elde edilen ve süs eşyaları yapımında kullanılan madde. **3.** *sf.* Bu maddeden yapılmış. **4.** *hay. b.* İzmaritgillerden, Atlantik Okyanusu, Akdeniz ve Karadeniz' de bulunan, açık kırmızı renkte, eti beğenilen bir balık, mercan balığı (Pagrus pagrus).	***Merdžan***	***1.*** *Mercan.(1.anlamda)* ***2.*** *Mercan kolye. (Jah.1999, s.361)*	2. anlamda söz eksiltme.
		Merdžanka	*Bir tür balık.*	
		Merdžankinja	*Mercanlarla süslenmiş küçük tüfek.*	Kelime türetme ve terimleşme.
		Merdžanli	*Mercanlarla süslü. (Şkal.1966,s. 459)*	Kelime türetme.
merhem	**1.** Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç. **2.** *mec.* Çare.	***Mehlem, melem***	***1.*** *İlaç olarak yaraların, kabukların üzerine sürülen krem.* ***2.*** *mec. İyi huylu, efendi kimse.*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Melemašče	*İlaç parası; tedavi ve ilaçlar için ödenen para. (Şkal.1966, s.353-456)*	Kelime türetme.
merkez	**1.**Bir bölgenin veya kuruluşun yönetim yeri. **2.** Bir işin öğretildiği yer. **3.** Bir işin yoğun olarak yapıldığı yer. **4.** Belirli bir yerin ortası: Şehir merkezi. **5.** Polis karakolu. **6.** *mec.* Biçim, tarz.	***Merćez, merkez***	*Orta yer, merkez. (Şkal.1966, s.459)*	Anlam daralması.
mertebe	**1.** Aşama, derece, rütbe. **2.** Evre, safha.	***Merteba***	***1.*** *Aşama, rütbe, basamak.* ***2.*** *Değer verme, saygı gösterme. (Şkal.1966, s. 460)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş.
meşale	**1.** Ucunda, alev çıkararak yanıcı bir	***Mašala***	*Meşale, yanarca.*	Anlam daralması.

	madde bulunan, aydınlatmaya yarayan değnek. **2.** *mec.* Bir düşüncenin öncüsü.	***Mašalati se***	*Meşaleyle meşalaye vurmak. Bosna' da Petrovdan arifesinde çobanların meşaleleri birbirine vurdurmaları adettir. (Škal.1966, s. 447-448)*	Özelleşme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
meşhet	**1.** *esk.* Şehit düşülen yer. **2.** Şehidin gömüldüğü yer.	***Mašet, mašat, mećit***	***1.*** *Ortaçağ mezar taşı, steçak. Mezar taşlarının geneli.* ***2.*** *Taşların geneli içinde söylenir. (Škal.1966,s. 448)*	1. anlamda anlam kayması. 2.anlamda anlam genişlemesi.
meşk	**1.** *esk.* Bir öğretmenin, aynısını yazmaları için öğrencilerine verdiği yazı örneği. **2.** Yazı veya müzikte aşılmak ve öğrenmek için yapılan çalışma, al alıştırması. **3.** Yazı veya müzik dersi.	***Mešak, meška***	*Arapça güzel yazı yazmayı öğrenmek için örnek olarak kullanılan kaligrafik yazılı veya basılı harf ya da kelimeler. (Škal.1966, s. 461)*	Anlam daralması.
metelik	**1.** *esk.* Çeyrek kuruş, on para değerinde demir para. **2.** *mec.* Çok az para.	***Metelik***	*Az gümüş katılmış eski bir Osmanlı bakır parası. Başta 20 para değerindeydi, daha sonra 10 para değere düştü. (Škal.1966, s.461)*	Anlam daralması.
meteriz	Siper	***Meteriz***	*Siper, yer altı sığınağı.*	
		Ometeriziti	*Şehrin etrafına siper yapmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Umeterizeti se	*Siper almak, siperin içine girmek. (Škal.1966, s.461- 502-632)*	Dilbilgisel anlama geçiş ve anlam genişlemesi.
mevcut	**1.** Bir topluluğu oluşturan bireylerin tümü. **2.** *sf.* Var olan, bulunan.	***Mevdžud***	*Var olan, bulunan. (Škal.1966, s. 462)*	Anlam daralması.
mevlit	**1.** Hz. Muhammed'in doğumunu, hayatını anlatan mesnevi. **2.** Bu mesnevinin okunduğu dini tören. **3.** *esk.* Doğma, doğum. **4.** *esk.* Doğum yeri, insanın doğduğu yer.	***Mevlud***	***1.*** *Muhammed'in doğum günü. Müslüman takvimine göre 12. rebiul- evvela.* ***2.*** *Camilerde ve dini okullarda Muhammed'in doğumunun onuruna okutulan mesnevi.*	Anlam daralması.
		Mevludi	*Evlerde en çok mevlüd okutulan iki arap ayı, rebiul-evvel ve rebiul ahir. (Škal.1966, s. 462)*	Kelime türetme.
meydan	**1.** Alan, saha. **2.** Yarışma, eğlence veya karşılaşma	***Mejdan, megdan***	***1.*** *Şehirdeki büyük boş alan, saha, meydan.* ***2.*** *Büyük pazar yeri, vakit*	3. anlamda başka anlama geçiş.

	yeri. **3.** Bulunulan yer ve çevresi, ortalık. **4.** Fırsat, imkan veya vakit. **5.** Mevlevi tekkelerinde ayin yapılan yer.		*geçirecek, oyalancak yer. **3.** Savaş, çarpışma, duello. **4.** mec. Aleni, görünür, meydanda. **5.** Meydana çıkmak; birine meydan okumak. (Şkal.1966, s. 454)*	4. anlamda ek eksiltme. 5.anlamda mecazlaşma ve söz eksiltme yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
		Mejdandžija, megdandžija	*Meydan okuyan, savaşan kimse. (Şkal.1966, s. 454)*	Kelime türetme.
meyyit	Ölü.	***Meit, mejt***	*Ölü, merhum.*	
		Meitnjača	*İnsanlara kötülük bildirdiği düşünülen kuş. (İbr.2012, s.291-292)*	Kelime türetme.
meze	**1.** İçki içilirken yenilen yiyecek. **2.** *mec.* Eğlence.	***Meza, meze***	*Rakının veya şarabın yanında alınan yiyecek. Meze için genelde et, peynir, salata vb. kullanılır.*	Anlam daralması.
		Mezetiti, Zamezetiti	*İçkinin yanında meze yemek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Mezetluk	*Meze olarak yenen şey. (Şkal.1966, s. 463-646)*	Ek yığılması.
mıhlı	**1.** Mıhı olan. **2.** Mıhlanmış, mıhla tutturulmuş. **3.** *mec.* Dimdik, sabit.	***Muhlija (mulija)***	***1.** Şalvarın veya çakşırın ıslanan yırtmacı. **2.** Yünü döşek dimiyesinin içine kaçmasın diye döşeğe dikilmiş yumuşak büyük düğmeler. (Şkal.1966, s.470);* ***3.** Küçük ekser. (Jah. 1999, s. 371)*	1. ve 2. anlamlarda başka anlama geçiş. 3. anlamda ad aktarması yoluyla yakın anlama geçiş.
mısır	**1.** *bit. b.* Buğdaygillerden, gövdesi boğumlu ve kalın, yaprakları şerit biçiminde, koyu yaklaşık 2m olabilen, erkek çiçekleri tepede salkım durumunda, dişi çiçekleri yaprakla gövde arasında koçan biçiminde olan bir kültür bitkisi. **2.** Bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü. **3.** Bu ürünün taneleri.	***Misir***	*Mısır bitkisi.*	Anlam daralması.
		Misirača, mesirača	***1.** Bir tür balkabağı.* ***2.**Mısır koçanı.*	Kelime türetme. 1. anlamda başka anlama geçiş.
		Misirbaba (misirbabast)	*Yüzünde hiç sakal ya da kıl çıkmayan kimse, köse.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Misirka	***1.** Bir tür balkabağı.* ***2.** Beç tavuğu.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Misirač pita	*Kabak böreği. (İbr. 2012, s. 301)*	Kelime türetme.
Mısır	Afrika' da bir ülke.	***Misir***	*Ülke Mısır.*	
		Misirlija	*Mısır şartlarında eğitilmiş at. (Şkal.1966, s. 465)*	Kelime türetme.

mide	**1.** anat. Omurgalılarda, sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak bağırsağı arasında besinlerin sindirime hazır duruma getirildiği omurgasız hayvanlarda sindirim kanalının bu bölgeye karşılık olan parçası. **2.** *mec*. Karın, karın bölgesi. **3.** *mec*. Yemek yeme isteği.	***Mida***	***1.*** *1. anlamda. (Şkal.1966, s. 463)* ***2.*** *Huy, alışkanlık. (İbr. 2012, s. 298)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
mil	**(I)** Selin sürükleyip getirdiği çok küçük taneli çamurlaşmış kum ve toprak karışımı. **(II) 1.** Türlü işlerde kullanılmak için yapılan ince ve uzun metal çubuk. **2.** Göze sürme çekmeye yarayan, kemik veya fil dişinden yapılmış ince ve uzun araç. **(III)** Bir uzaklık ölçü birimi.	***Milj***	***1.*** *Berber aleti: Berberlerin sünnetçilik yaparken kullanmış olduğu 1cm kalınlığında ve 7cm uzunluğunda ince uzun tahta çubuk.* ***2.*** *Bir tür alet: Kahve değirmeninin yapımında delmek için kullanılan yaklaşık 12 cm uzunluğunda demirden delgeç.* ***3.*** *Tıbbi delgeç. (Şkal.1966, s. 463)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
mine	**1.** Metal eşya üzerine vurulan renkli cam katmanı. **2.** Saat kadranı. **3.** Dişlerin taç kısmını kaplayan beyaz ve sert doku. **4.** *mec.* İnce ve parlak nakış.	***Mina***	*Saatin kadranlarının bulunduğu minelenmiş yüzü. (Şkal.1966, s. 464)*	Anlam daralması.
minder	**1.** İçi yumuşak bir malzeme ile doldurularak dikilen, oturmaya, yaslanmaya yarar şilte. **2.** *sp.* Yer alıştırmalarında ve atlamalarda, düşmelerin	***Minder***	***1.*** *Sekinin üzerine yayılan yünle doldurulmuş şilte veya saman şilte.* ***2.*** *Seki, otoman.*	2. anlamda parça bütün ilişkisinden ad aktarması yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.

	sertliğini gidermek için kullanılan, deri veya kauçuktan yapılmış şilte. **3.** *sp.* Güreş karşılaşmalarının üzerinde yapıldığı, en az 10cm. kalınlığında, 9m. çapında bir çember çizilmiş olan, çaprazlama köşeleri kırmızı ve mavi renklerle belirlenmiş yaygı.	***Minderluk***	***1.*** *Üzerine minder serilen seki.* ***2.*** *Minder için kulanılan bez, kumaş.* ***3.*** *Seki. (Şkal.1966, s. 464; Jah.1999, s.364)*	Kelime türetme. 1. ve 3. anlamlarda ek yığılması.
		Minderpuza	*Mahalle kadını, geveze kadın; minderden hiç kalkmayan, dedikoducu. (Jah.1999, s. 364)*	Kelime türetme ve argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
miras	**1.** Birine, ölen bir yakınından kalan mal, mülk, para veya servet, kalıt. **2.** *mec.* Kalıtım yoluyla gelen herhangi bir özellik. **3.** *mec.* Bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey.	***Miraz***	***1.*** *Miras, kalıt, veraset, miras kalan mülk.* ***2.*** *Gelinin evlenirken eşine getirdiği miras, servet.*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Miraska, mirazača	***1.*** *Evlenirken kocasına yüklü miktarda servet götüren zengin aile kızı, zengin kadın. (Şkal.1966, s.464);* ***2.*** *Önemli bir miktarda mirasa konan kadın veya kız.*	Kelime türetme.
		Omiraziti	*Mirasa konmak.*	Mecazlaşma yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
		Omiraziti se	*Gelin kızdan zengin bir miras kazanmak. (Jah.1999, s. 364-408)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
misket	**(I)** Mis üzümünden yapılan şarap. **(II) 1.** Bomba ve şarapnellerin içinde bulunan kurşun veya demir tanelerin adı. **2.** Bilye. **(III) 1.** *hlk.* Ankara ve çevresinde oynanan bir tür halk oyunu. **2.** Bu oyunun müziği.	***Misket, mišćetin***	*Bir tür kokulu üzüm. (Şkal.1966, s. 465)*	Anlam daralması.
miskin	**1.** Çok uyuşuk olan (kimse). **2.** Hoş görülemeyecek durumlar karşısında tepki göstermeyen (kimse). **3.** Cüzzam hastalığına tutulmuş olan	***Miskin***	*Aciz, zavallı, yoksul kimse.*	Anlam daralması.
		Miskinluk, miskin-hastaluk	*Cüzzam hastalığı. (Şkal.1966, s.465)*	Kelime türetme.

	(kimse). **4.** *esk.* Aciz, zavallı.			
miski	**1.** Pembe renkli, güzel kokulu bir çeşit üzüm. **2.** Ekşi limon. *(DS.)*	***Mišćija***	*Bir armut cinsi: kırmızı renkte küçük güzel kokulu bir armut türü. (Şkal.1966, s. 466)*	Yakın anlama geçiş.
mollalık	Molla olma durumu.	***Mulaluk***	*Bir mollanın, kadının sorumlu olduğu bölge, alan. (Şkal.1966, s. 472)*	Anlam genişlemesi.
muamelat	*Esk.* İşlem.	***Muamelat***	*Toplumsal hayat bilimi. (İbr. 2012, s. 303)*	Kelime türetme.
muameleci	**1.** Sarraflık işleriyle uğraşan kimse. **2.** Tefeci.	***Muameledžija***	*Faizle para veren kimse. (Jah.1999,s. 369)*	Anlam daralması ve anlam kötüleşmesi.
muayyen	**1.** Belirli. **2.** Belirlenmiş. **3.** Bilinen.	***Muajen (majen)***	*Özel, has. (Şkal.1966, s. 467)*	Anlam daralması.
muhacir	**1.** Göçmen. **2.** Hz. Muhammed'e uyarak Mekke'den Medine'ye göç eden.	***Muhadžir***	*Göçmen, mülteci. (Şkal.1966, s. 469)*	Anlam daralması.
		Umuhadžiriti	***1.*** *Doğduğu bölgeden göç etmek.* ***2.*** *Muhacirleri kendi evine, kendi ülkesine almak. (Jah.1999, s.529)*	Dilbilgisel anlama geçiş ve anlam genişlemesi.
muhannet	*hlk.* Alçak, korkak, namert.	***Muhanat, muhanatan, muanat, muanatan***	***1.*** *Duyarlı, hassas.* ***2.*** *Korkak, alçak insan.*	1. anlamda anlam iyileşmesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Muhanatluk	***1.*** *Duyarlılık.* ***2.*** *Korkaklık, alçaklık. (Şkal.1966,s. 469)*	Kelime türetme.
muhasara etmek	Kuşatmak	***Umuhaseriti***	***1.*** *Kuşatmak.* ***2.*** *Düzene sokmak.*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
muhassıl	Osmanlı Devleti'nde Tanzimattan önceki dönemde vergi tahsildarı.	***Muhasil***	*Sultan'ın yardımcısı, vekili vergi tahsildarı. (İbr. 2012, s.306)*	Anlam genişlemesi.
muhtar	**1.** Köy ve mahallenin yasalarla belirtilmiş işlerini yürütmek için o köy veya mahallede oturanların seçtikleri kimse. **2.**	***Muhtar***	*Şehir mahallesinin başı; köyün şefi, ileri geleni, knez. (Şkal.1966, s. 470)*	Anlam daralması.

	sf. mec. Her işe burnunu sokan. **3.** *sf. esk.* Özerk.			
mukabele	**1.** Karşılık verme, karşılama, karşılık. **2.** Karşı gelme, başkaldırma. **3.** Toplu yerlerde yüksek sesle hatim okunurken Kur'an okumasını bilenlerin gözleriyle Kur'an'ı takip etmesi, bilmeyenlerin dinlemesi. **4.** *esk.* Karşılaştırma, karşılıklı yapılan okuma.	***Mukabela***	***1.*** *Büyük hafızlar tarafından camide sesli olarak Kur'an okuma; genelde Ramazan ayı boyunca okunur.* ***2.*** *Dindar derviş öğretisi. (Şkal.1966, s. 471)*	2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
mukaddem	**1.** *esk.* Önce gelen, önceki. **2.** Öncül.	***Mukadem***	*Doğudan getirilip, kuşak, sarık veya dolamalarda kullanılan ve özel yapım kumaşlardan daha iyi olan bir erkek kuşağı. Kimi zaman bu dokuma türünü de aynı isimle adlandırılmaktaydı. (Şkal.1966, s. 471)*	Terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
mukavva	Kalın karton.	***Mukava***	***1.*** *Camilerdeki şamdanlarda kartonla kaplı uzun ve geniş mum.* ***2.*** *Kalın karton. (Şkal.1966, s. 472)*	Sözcükte önem kayması. 1. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
mukayyet	**1.** *esk.* Bağlı olan, bağlanmış. **2.** Bir şart veya kayıtla bağlı olan. **3.** Yazılmış, yazılı, kayıtlı.	***Mukajet***	***1.*** *İlgili, dikkatli, ihtiyatlı.* ***2.*** *Mukayyet olmak.*	2. anlamda anlam dilbilgisel anlama geçiş.
		Mukajetli	*İlgili, dikkatli, özenli. (Şkal.1966, s. 472)*	Ek yığılması.
mumcu	**1.** Mum yapan veya satan kimse. **2.** *tar.* Yeniçeri Ocağında çavuşlardan sonra gelen, yeniçeri ağasına bağlı on iki subaydan her biri. **3.** *esk.* Fitilli tüfek kullanan asker.	***Mumdžija***	*Mum yapan veya satan kimse. (Şkal.1966, s. 473)*	Anlam daralması.
murad	**1.** İstek, dilek. **2.** Amaç, erek, gaye.	***Murad, murat***	*İstek, bir şeye duyulan arzu, isteklerin gerçekleşmesi.*	Anlam daralması.
		Muradati	*Muradının gerçekleşmesi için türbeye gidip dilek*	Dilbilgisel anlama geçiş.

			dilemek. (Şkal.1966, s. 474)	
murafaa	*huk. esk.* Duruşma.	***Murafa***	*Hukuki işlem, duruşma.*	
		Murafati se	*Mahkemede karşı dava açmak;davalı olmak. (Şkal.1966, s.474)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
murdar	**1.** Kirli, pis. **2.** Cinsel birleşmeden sonra yıkanmamış (kimse). **3.** Şeriata uygun olarak kesilmemiş olan (hayvan).	***Murdar***	***1.*** *sf. Kirli, pis.* ***2.*** *Pislik kimse, serseri, batakçı.*	2. anlamda mecazlaşma ve anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Murdarluk	***1.*** *Pislik, kirlilik.* ***2.*** *Büyük baş hayvanlarda ve atlarda görülen bir hastalık: derinin altında, karında çıkar. (Şkal.1966, s. 475)*	Kelime türetme. 2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
musibet	**1.** Ansızın gelen felaket, sıkıntı. **2.** *mec.* Uğursuz.	***Museveda, musaveda***	*Musibet, talihsizlik,bela, felaket.*	Anlam daralması.
		Musevedžija	*Yoksul, zavallı adam. (Şkal.1966, s.477)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
musluk	**1.** Takıldığı boru veya kabın içindeki akışkanı, istenildiğinde akıtabilecek bir düzende yapılmış açılır kapanır alet. **2.** El yıkamaya yarayan yer, lavabo.	***Musluci*** *(tekili* ***musluk)***	***1.*** *Yanında birçok çeşmenin yer aldığı, akıp giden suyu bulunan umumi tuvalet.* ***2.*** *Daima su akan birçok çeşmenin bulunduğu yer. (Şkal.1966, s.477);* ***3.*** *Çeşme yatağı. (Jah.1999, s. 374)*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
muşabak	**1.** Pencere. **2.** Pencere kafesi, cumba.	***Mušebak***	***1.*** *Eski Boşnak evlerinde pencerelerindeki tahta parmaklıklar.* ***2.*** *Muşebaka benzeyen bir oyma türü (Şkal.1966, s. 478)*	2. anlamda anlam türetme ve terimleşme yoluyla anlam genişlemesi.
muşamba	**1.** Bir tarafına kauçuk veya yağlı boya sürülerek su geçirmeyecek duruma getirilen kalın bez. **2.** *sf.* Bu bezden yapılan. **3.** Su geçirmeyecek biçimde yapılmış yağmurluk.	***Mušema***	*Kauçuk bez. (Şkal.1966, s. 478)*	Anlam daralması.
muşta	**1.** Karşısındakine vurmak için özel olarak açılmış deliklerine	***Mušta, muštija***	***1.*** *Saraçların, kunduracıların, çizmecilerin deriyi dövüp genişletmeleri için*	2. anlamda anlam türetme.

	parmakların geçirilmesi ile kullanılan demir parçası. **2.** Kunduracıların, derileri vurarak inceltmek için kullandıkları metalden tokmak. **3.** Parmağın biri bükülüp sivriltilerek vurulan yumruk.		*kullandıkları kısa saplı yarım küre şeklindeki tokmak alet. (Şkal.1966, s. 478); **2.** Yumrukla vurma. (İbr. 2012, s.314)*	Genel anlamda anlam daralması.
mübarek	**1.** Verimli, bereketli. **2.** Uğurlu. **3.** Kutlu, kutsal. **4.** Çok saygı duyulan. **5.** Beğenilen, sevilen şeyler için söylenen bir söz. **6.** *alay* Kızılan, şaşılan (kimse veya şey.	***Mubareć, mubarek (bumbareć)***	***1.** Kutlu, hayırlı. **2.** Uğurlu, kutlu. **3.** İyi kimse, güzel huyları olan kimse.*	Anlam daralması.
		Mubarećija	*Veba, taun.(Şkal.1966,s.467)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş. Anlam kötüleşmesi.
mübaşir	**1.** Tanzimattan önce, devletçe gördürülmesi gereken bir iş için görevlendirilen memurun sanı. **2.** Mahkemelerle ilgilileri yargıç önüne çıkarmak, ya da onlara birşey bildirmekle yükümlü kimse.	***Mubašir (bumbašir)***	***1.** Temsilci, vekil, mutemet. (Şkal.1966,s.467); **2.** Mahkeme kapıcısı.*	Anlam daralması.
mücavir	**1.** Yakın komşu olan. **2.** Mabet veya bir tekke yakınlarına çekilip oturan. **3.** Yurdunu ve diyarını terkederek zamanını Harameyn-i Şerifeyn'de ibadetle geçiren. *(OS.)*	***Mudžavir***	*Mekke'de duran hacı. (Jah.1999, s.369)*	Anlam daralması.
mücerret	**1.** Yalın durum. **2.** *sf.* Soyut. **3.** s*f.* Evlenmemiş, bekar. **4.** *sf.* Katışık ve karışık olmayan.	***Mudžered***	*Evlenmemiş, yalın. (İbr. 2012, s.304)*	Anlam daralması.
müdür	**1.** İdare eden, yöneten.	***Mudir***	***1.** Yöneten, idare eden. **2.** Osmanlı döneminde bir*	Anlam daralması.

	2. Başöğretmen. **3.** Yönetmen.		*köyü veya kasabayı yöneten kimse. (Şkal.1966,s. 468)*	
müeccel	İleriye atılmış, ertelenmiş.	***Muedžela***	*Yıllık kira. (İbr. 2012, s.304)*	Başka anlama geçiş.
mühre	**1.** *esk.* Her tür yuvarlak şey, küçük top. **2.** Cam boncuk. **3.** Kağıda yumuşaklık, parlaklık ve düzlük vermek için kullanılan camdan araç. **4.** Deniz böceği kabuğu. **5.** Demirci çekici. **6.** Yılanın başında bulunan taca benzer çıkıntı. **7.** Bazı av hayvanlarını çekmek için kullanılan çığırtkan kuş.	***Muhrija***	*Çocukların saç örgülerine süs veya nazarlık olarak takılan küçük beyaz kemik parçası, deniz kabuğu veya boncuk. (Şkal.1966, s.470)*	Anlam daralması.
mühür	**1.** Bir kimsenin, bir kuruluşun adının veya ünvanının tersine kazılı bulunduğu, metal, lastik vb.nden yapılmış araç, damga, kaşe. **2.** Bu araçla basılan ve imza yerine geçen ad.	***Muhur (muur, mur)***	*Damga, mühür.*	Anlam daralması.
mühürlü	**1.** *sf.* Mühür basılmış. **2.** Mühürle kapatılmış.	***Muhurlija***	***1.*** *Üzerinde mühür bulunan, mühürlenmiş şey.* ***2.*** *Mühür vurma yetkisi bulunan kimse.*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Muhur-sahibija	*Padişahın mührünü koruyan kimse (büyük vezir). (Şkal. 1966, s.471)*	Kelime türetme ve terimleşme.
mülamma	**1.** Alaca renkli, renk renk. **2.** *ed.* Dizelerinden her biri başka dille yazılmış şiir. **3.** *mec.* Bulaşmış, sıvanmış.	***Mulema***	*İçinde farklı dillerde dizeler bulunan şiir. (Jah.1999, s. 372)*	Anlam daralması.
mülazım	**1.** *esk.* Bir işe girmek için bir süre parasız olarak o işe devam eden. **2.** *ask.* Teğmen.	***Mulazim***	*Teğmen. (Şkal.1966, s. 472)*	Anlam daralması.

mülkiye	Devlet yönetimindeki sivil görevliler sınıfı.	***Mulkija***	*Yüksekokul, üniversite. (İbr. 2012, s.309)*	Başka anlama geçiş.
münafık	**1.** Arabozan. **2.** Dini kurallara inanmadığı halde inanmış gibi görünen.	***Munafik***	***1.*** *İkiyüzlü, riyakar.* ***2.*** *İnanmadığı halde kendini inançlı gösteren kimse.*	
		Munafičiti	*Dolap, entrika çevirmek. (Şkal.1966, s. 473)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
mürekkep	**1.** Yazı yazmak, desen çizmek veya basmak için kullanılan, türlü renklerde sıvı madde. **2.** *sf.* Birleşmiş, birleşik. **3.** *sf.* -den oluşmuş.	***Murećef, murećep***	*Bir tür siyah mürekkep. (Şkal.1966, s. 475)*	Anlam daralması.
mürtet	*sf. esk.* Müslümanlığı bırakıp başka bir dine geçmiş olan (kimse).	***Murtat (murtatin)***	***1.*** *Hain.* ***2.*** *Zındık, dininden dönen. (Şkal.1966, s. 475)*	1. anlamda anlam yoğunlaşması yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
müsellem	**(I)** *esk.* İnkar edilemeyen, karşı çıkılamayan, söz götürmez. **(II)** Osmanlı devletinin kuruluş döneminde, barış zamanı tarımla uğraşan, savaş zamanı sefere katılan; kapıkulu ocaklarının kurulmasından sonra da bir süre geri görevlerde eyalet askeri olarak kullanılan; buna karşılık kimi vergilerden bağışık tutulan bir sınıf atlı asker. *(TTS.)*	***Muselem***	*Kısmen veya tamamen devlet hizmetlerinden ayrıcalıklı olan kimse. (Şkal.1966, s.477)*	Anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Muselimat	*Müsellimin yetkili makamı; müsellimin konaklayıp resmi ziyaretleri kabul ettiği bina. (Jah.1999, s. 374)*	Kelime türetme.
müselles	**1.** Üçlü. **2.** Üçgen. **3.** Kokteyl türünden karışık bir içki. **4.** Üç kere kaynatılarak yapılmış özel bir şarap.	***Muselez, museles***	*Pekmez, şıra. (Şkal.1966, s.477)*	4. anlamdan yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
müstahfız	**1.** Yeniçerilik zamanında kale, hisar ve yurdu	***Mustahfiz***	*Ordunun geri hizmetlerinde görev alan*	Anlam daralması.

	koruyan timarlı asker. **2.** Yeniçeriler kaldırıldıktan sonra kırk yaşını aşmış kimselerin, yedek asker hizmetlerinden sonra gelen dört yıllık askerlik süresi.		*kimse. (Şkal,1966, s. 478)*	
müsvedde	**1.** Yazı taslağı, karalama. **2.** Bir şeyin kötü benzeri.	***Musveda***	*Taslak, el yazması. (Şkal.1966, s.478)*	Anlam daralması.
müşir	**(I)** *esk.* Mareşal. **(II)** *esk.* Yazı ile bildiren, haber veren.	***Mušir***	*Mareşal.(Şkal.1966, s. 478)*	Anlam daralması.
müşteri	**1.**Hizmet, mal vb. alan ve karşılığında ücret ödeyen kimse. **2.** Alıcı.	***Mušterija***	***1.*** *Alıcı, müşteri.* ***2.*** *Bir şeye hak idda edip onu isteyen kimse. (Şkal.1966, s. 479)*	2. anlamda anlam yoğunlaşması.
nadir	**1.** Seyrek, az bulunur. **2.** *zf.* Seyrek. **(II)** Aya'kucu *gök. b.* Yeryüzünde bir noktada çekülün gösterdiği doğrultunun dünya merkezine doğru olan yönü.	***Nadir***	*Gökyüzünün tersine olan astronomik en yüksek noktada (zenitte) zıt nokta. (Şkal.1966,s. 481)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
nacak	Sapı kısa, küçük odun baltası.	***Nadžak***	*Eski bir savaş malzemesi: bir tarafı keskin, diğer tarafı da çekiç biçiminde uzun saplı savaş baltası.*	
		Nadžak -baba, nadžagbaba	*Sürekli kavga etmeye hazır olan kavgacı kadın. (Şkal.1966, s. 482)*	Kelime türetme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
nafaka	**1.** Geçinmek için gerekli şeylerin bütünü, geçimlik. **2.** *huk.* Birinin geçindirmekle yükümlü bulunduğu kimselere, mahkeme kararıyla bağlanan aylık.	***Nafaka***	***1.*** *Besin, yiyecek ve içicek.* ***2.*** *Bu dünyada yiyip içmesi insana tanrı tarafından belirlenen şey. (Şkal.1966, s.482);* ***3.*** *İnsanın hayattaki imtihanı, kader.* ***4.*** *Kar, kazanç, gelir, para.*	2. anlamda mecazlaşma. 3. anlamda soyutlayıcı deyim aktarması. 4. anlamda yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Nafakali	*Birşey için her zaman şansı olan kimse; yeme*	Kelime türetme.

			içmesi güzel, parası, serveti vs. olan.	
		Nafakasuz	*Nafakada şansı olmayan kimse. (Jah.1999, s. 378)*	Kelime türetme.
nahoş	Hoş olmayan, hoşa gitmeyen, kötü, çirkin.	***Nahoš***	*Bazı bedensel hastalıklar nedeniyle keyifsiz, takatsiz olmak. (Şkal.1966, s.483)*	Anlam daralması.
nakkaş	**1.** *esk.*Yapıların duvar ve tavanlarına süslemeler yapan usta, bezekçi. **2.** Nakışçı.	***Nakaš***	***1.*** *Boyacı. (Şkal.1966, s. 484);* ***2.*** *Süsleme ustası. (Jah.1999, s.380)*	1. anlamda anlam genişlemesi.
nalbant	Hayvanların ayağına nal çakan kimse.	***Nalbant, nalbanta, nalbantin***	*Atlara nal çakan kimse.*	
		Nalbantnica	*Nalbant dükkanı. (Şkal.1966, s.485)*	Kelime türetme.
nalın	Hamam gibi tabanı ıslak olan yerlerde kullanılan, üstü tasmalı, tabanı yüksek ağaçtan bir çeşit takunya.	***Nalune, nanule, nalule***	*Bir tür tahta terlik: tahta kısmı sedef kakmalı kimisi de başka biçimlerde güzelce süslenmiş ve iki ökçeli, parmaklara geçirilen bir kayıştan oluşur. Sadece evin dışında giyilir. (Şkal.1966,s. 485)*	Anlam değişmesi.
namahrem	**1.** *esk.* Evlenmelerinde yasa bakımından sakınca olmayan (kadın ve erkek). **2.** Yabancı, el.	***Namahrem***	*Yakın akraba olmayan ve müslüman kadınların ondan örtünmeleri gereken veya onun yanında açık çıkmamaları gereken kimse, yabancı. (Şkal.1966, s. 486)*	Anlam daralması.
namazlık	**1.** Seccade. **2.** Namaz kadar süresi olan, süren. **3.***hlk.* Namazda okunan kısa sureler.	***Namazluk***	*Namaz kılınan yer. (Jah.1999, s. 381)*	Anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
nane	**1.** *bit. b.* Ballıbabagillerden, yaprakları, sapsız, çiçekleri beyaz veya menekşe renginde, güzel kokulu, yaprakları baharat olarak kullanılan, çok yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Mentha piperita).* **2.** Bu bitkinin kurutulmuş	***Nana***	*Nane bitkisi.*	Anlam daralması.
		Nanijaga	*Ağızlarda taze mentol tadı bırakan bir tür şeker, bonbon. (Jah.1999, s. 382)*	Kelime türetme.

	yapraklarından elde edilen baharat.			
nara	**1.** Haykırma, bağırma. **2.** Sarhoş veya külhanbeyi bağırması.	***Nara***	***1.*** *Bağırma, haykırma.* ***2.*** *Atın kişnemesi. (Şkal.1966, s.487)*	2. anlamda anlam türetmesi yoluyla anlam genişlemesi. İnsandan doğaya deyim aktarması.
narenç	*bit. b.* Turunç.	***Narandža, naranča***	*Portakal.*	Anlam daralması.
		Narandžast, narančast	*Portakal rengi, turuncu. (Şkal.1966, s. 488)*	Kelime türetme.
nasip	**1.** Birinin payına düşen şey. **2.** Bir kimsenin elde edebildiği, sahip olabildiği şey. **3.** Kısmet, talih, baht. **4.** Günlük kazanç.	***Nasib***	***1.*** *Kısmet, evlenme talihi, kısmete düşen delikanlı veya kız.* ***2.*** *"nasib učiniti" kısmet olmak, belirlenmek. (Şkal.1966, s.488)*	2. anlamda dilbilgisel anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
nazım	**1.** *ed.* Şiir. **2.** Düzenleyen, düzene sokan, tertip eden. **3.** *ed.* Manzume yazan kimse.	***Nazim***	*Bir tür kısa manzume. (Jah.1999, s.387)*	Anlam daralması.
nazik	**1.** Başkalarına karşı saygılı davranan. **2.** İnce yapılı, narin. **3.** Özen, dikkat gösterilmezse kırılabilen, bozulabilen, kötüleşebilen. **4.** Gerekli önlemler alınmadığında daha kötü olan, kritik. **5.** Dikkat isteyen, özen gerektiren.	***Nazić***	*İnce yapılı, çok hoş ve kibar. (Şkal.1966, s. 489)*	Anlam daralması.
		Nazićli	*Narin ve çok hoş olan (kız). (Jah.1999, s. 387)*	Ek yığılması.
nedim	**1.** Arkadaş, yakın dost. **2.** Yüksek makamdaki kişileri hoş sözlerle ve hikayelerle eğlendiren kimse.	***Nedim***	*Görevi ilginç hikayelerle sultanı eğlendirmek olan sultanın yakınındaki kimse. (İbr. 2012, s. 322)*	Anlam daralması.
nefes	**1.** Soluk. **2.** Şifa amacıyla hastaya okunan dua. **3.** Sigara, pipo içilirken içe çekilen duman. **4.** *mec.* Canlılık, hayat belirtisi. **5.** *ed.* Bektaşi ve	***Nefes, nefez***	*Soluk, nefes.*	Anlam daralması.
		Nefese tegliti	*Nefes almak, can cekişmek, son nefesini vermek. (Şkal.1966,s.490)*	Kelime türetme ve mecazlaşma.

	Alevilerin görüş ve düşüncelerini belirtmek için yazılmış şiir.			
nevazil	*tıp esk.* Nezle.	***Nevazil***	*Diş eti etrafında çıkan iltihap, gingivitis. (Şkal.1966, s.491)*	Yakın anlama geçiş.
nimet	**1.** İyilik, lütuf, ihsan. **2.** İyi yaşamak için gerekli her şey. **3.** Yiyecek, içecek, özellikle ekmek. **4.** *mec.* Yararlanılan imkan.	***Nimet***	***1.*** *Tanrı hediyesi, ihsan.* ***2.*** *mec. Ekmek. (Şkal.1966, s.492)*	Anlam daralması.
nine	**1.** Torunu olan kadın, büyük anne, nene. **2.** Yaşlı kadın. **3.** *ünl.* Yaşlı kadınlar için kullanılan bir seslenme sözü.	***Nana***	***1.*** *Babanın veya annenin annesi, nene.* ***2.*** *Anne.* ***3.*** *Yaşlı kadın. (Jah.1999, s. 382)*	2. anlamda yakın anlama geçiş.
nisan	Yılın dördüncü ayı.	***Nisan***	***1.*** *Eski Julijan takvimine göre nisan ayı.* ***2.*** *Bu ayda yağan yağmurlar. (Şkal.1966, s. 493)*	2. anlamda söz eksiltme. *(nisan yağmurları)*
nişan	**1.** İşaret, iz, belirti, alamet. **2.** Nişanlanma sırasında yapılan tören. **3.** Evlenmek üzere birbirine söz verme, nişanlanma. **4.** Kurşun, taş, vb. ile vurulmak istenen hedef. **5.** Hedefi vurmak için silah, ok vb.ne gerekli doğrultuyu verme. **6.** Devlet nişanı.	***Nišan***	***1****. Tüfek düzeneği veya top gibi ateşli silahlarla ateşlenmesi için alınan hedef, nişan.* ***2.*** *Vücuttaki iz, işaret, ben.* ***3.*** *Madalya, nişan.* ***4.*** *Kız istemede, söz esnasında kıza verilen hediye, nişan.* ***5.*** *Müslüman mezarlandaki mezar taşı. (Şkal.1966, s.494);* ***6.*** *Padişahın tuğrası.* ***7.*** *Üzerinde sultanın tuğrası bulunan belge. (İbr. 2012, s.324)*	Sözcükte önem kayması. 2. anlamda anlam daralması. 5. anlamda anlam türetme. 6. ve 7. anlamlarda özel anlama geçiş.
nişancı	**1.** Attığı kurşun, taş vb. ile hedefi vurmakta ustalık kazanmış olan. **2.** *tar.* Padişah divanı üyesi olan, antlaşma, berat, menşur, name ve fermanların başına tuğra çeken görevli, tevkici, tuğrakeş.	***Nišandžija (nikšandžija)***	***1.*** *Okçu.* ***2.*** *Sultanın mührünü taşıyan kimse. (Jah.1999, s. 392)*	1. anlamda terimleşme yoluyla anlam daralması.
nişanlamak	**1.** Bir çiftin evlenme işinin kararlaştığına	***Nišaniti (nikšaniti)***	*Hedeflemek, nişan almak. (Şkal.1966, s. 493)*	Anlam daralması.

	belirti olarak parmaklarına yüzük takmak, yavuklamak. **2.** Bir hedefi vurmak için silah, taş vb.ne belli bir doğrultu vermek. **3.** Bir şeyin yerini belirtmek, işaretlemek, nişan koymak.			
nizam	**1.** Düzen. **2.** Kural.	***Nizam***	***1.*** *Osmanlı İmparatorluğunda 1826 yılında kurulan düzenli ordu; o ordunun askeri.* ***2.*** *Düzen, sıra.*	1. anlamda anlam türetme ve özelleşme.
		Nizimlija	*Padişahın nizam ordusunun mensubu, üyesi. (Şkal.1966,s. 494)*	Kelime türetme.
nokta	**1.** Çok küçük boyutlarda işaret, benek. **2.** Bazı harflerin üzerine konulan ufak işaret. **3.** Yer. **4.** Konu, konu ile ilgili önemli bölüm. **5.** Nöbetçi bulunan yer. **6.** Nöbetçi, gözcü, bekçi. **7.** *mec.* Sınır, derece, radde. **8.** *db.* Cümlenin bittiğini anlatmak için sonuna konulan, küçük benek biçimindeki noktalama işareti (.). **9.** *mat.* Hiçbir boyutu olmayan işaret. **10.** *sp.* Orta nokta.	***Nokta***	*Benek, işaret.(Şkal.1966, s. 494)*	Anlam daralması.
nöbet	**1.** Sıra, keşik. **2.** Sıra ile yapılan görev, iş. **3.** Hastalık sebebiyle titreme, yüksek ateş. **4.** Vakit vakit ortaya çıkan aynı türden fizyolojik bozuklukların bütünü. **5.** Kez, defa. **6.** Resmî	***Nobet***	*Nöbet, sıra, tur. (Şkal.1966, s. 494)*	Anlam daralması.

	yerlerde veya önemli kimselerin kapısında belli vakitlerde çalınan mızıka.			
nuzla	**1.** Sivilce. **2.** Şeytan tırnağı. **3.** Nezle, dişeti nezlesi. **4.** At vb. hayvanların husyelerinin şişmesine neden olan hastalık. **5.** İnsanın organlarından birinin birdenbire, tutulması, romatizma.	***Nuzla***	*Diş eti etrafında çıkan hastalık, sivilce, iskorbüt. (Şkal.1966, s. 496)*	Anlam daralması.
ocak	**1.** Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer. **2.** Şömine. **3.** Isı vererek üzerine veya içine konulan maddeleri ısıtan, pişiren, kaynatan, eriten araç veya alet. **4.** Kahvelerde, kuruluşlarda çay, kahve vb.nin yapıldığı yer. **5.** Yer üstünde veya yer altında cevher çıkarılan yer. **6.** Bahçelerde ve bostanlarda her tür meyve ve sebze ekimine ayrılmış, çevresinden biraz yükseltilmiş toprak parçası. **7.** Aynı amaç ve düşünceyi paylaşanların kurdukları kuruluş veya toplandıkları, görev yaptıkları yer. **8.** Yılın birinci ayı, kânunusani. **9.** *tar.* Yeniçeri teşkilatını oluşturan odalardan her biri. **10.** *mec.* Ev, aile, soy. **11.***hlk.* Halk hekimliğinde bir	***Odžak***	***1.*** *Ev, yurt, aile, soy.* ***2.*** *Kapısı yolcu ve muhtaçlara her zaman açık olan soylu, bey evi. Böylece ocaktaki ateş hiç sönmez. İyi ve zengin evi.* ***3.*** *Yeniçeri ocağı.* ***4.*** *Tabakçı ocağı. Bütün tabhanelerin ve bir bölgenin tabakçılarının bulunduğu yer. (Şkal.1966, s. 498-499)*	Genel anlamda anlam daralması. Şkaljiç sadece mecazi anlamları almışken zaman içinde anlam genişlemesine uğramış ve Jahiçte somut anlamlar ilave edilmiştir.
		Odžak	***1.*** *Baca.* ***2.*** *Şömine.* ***3.*** *Toprak fırın. (Jah.1999, s.402)*	
		Odžačar	*Baca temizleyicisi.*	Kelime türetme.
		Odžaklija	***1.*** *İçinde ocağı, şöminesi olan oda, alan.;* ***2.*** *Ocağa üye olan kimse. (Jah.1999, s. 402)*	Kelime türetme.
		Odžaković, Odžakzada (ođakzade)	*Soylu kimse, iyi soydan, iyi aileden gelen kimse. (Şkal.1966, s. 498-499)*	Halk ağzından geçişle kelime türetme.
		Odžakluk	*Beylik. (Jah.1999, s.402)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş

	önceki kuşaktan el verme suretiyle aktarılan bilgileri kullanarak belirli bir şikâyeti veya hastalığı iyileştirdiğine inanılan aile. **1.** Eski ve soylu aile. **2.** Dedelerden beri belirli bir hastalığı iyi ettiğine inanılan aile. *(DS.)*			
ok	**1.** Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk. **2.** Yön göstermek amacıyla belli yerlere konulabilen, oka benzer işaret. **3.** At arabası, kağnı vb. araçlarda koşum hayvanlarının bağlandığı ağaç. **4.** *mat.* Bir dairede bir kirişin ortasında bu kirişi gören yayın ortasına indirilen doğru parçası.	***Ok***	*Yay oku.*	Anlam daralması.
		Okagač	*Eski mağazalarda veya eski evlerin geniş odalarında üst kısmı tutması için tavanların ortasına yerleştirilen (bir veya daha fazla) kalın meşe kirişi. Genelde bu kiriş destek (direk) için dayatılır. (Şkal.1966, s.500-501)*	Kelime türetme.
okumak	**1.** Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı	***Okuisati, okujisati***	*Minarede ezan okumak.*	Türkçedeki 4. anlamdan geçerek terimleşme yoluyla anlam daralması.

	zamanda seslere çevirmek. **2.** Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek. **3.** Bir konuyu öğrenmek için okulda, bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışmak, öğrenim görmek. **4.** Şarkı, türkü, şiir vb.ni sesli olarak veya ezgi ile söylemek. **5.** Bir şeyin anlamını çözmek. **6.** Hastalığı iyi edeceğini ileri sürerek okuyup üflemek, üfürükçülük etmek. **7.** *mec.* Bazı belirtilerle bir anlamı, gizli bir duyguyu anlamak, kavramak. **8.** *argo* Sövmek, küfretmek. **9.** *hlk.* Bir yere çağırmak, davet etmek, okuntu göndermek.	***Ukujisati***	*Dua öğrenmek, dua okumak. (Jah.1999, s. 407-528)*	Türkçedeki 3. Anlamdan terimleşme yoluyla anlam daralması.
		Zaokujisati	*Ezan okumaya başlaması. (Şkal.1966,s. 501-646)*	Türkçedeki 4. Anlamdan terimleşme yoluyla anlam daralması.
		Okuisanje (okujisanje)	*Ezan okuma.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
oluk	**1.** Bir şeyin akmasına yarayan üst yanı açık boru. **2.** Yağmur sularını damların kenarlarına toplayıp akıtan yatay konumlu, genellikle çinko boru. **3.** Bir şeyin üzerinde oyulmuş yol.	***Oluk***	*Çatıdan yağmur sularını akmasını sağlayan teneke boru.*	Anlam daralması.
		Olukli	*Boru şeklinde, kanal. (Şkal.1966, s. 501)*	Kelime türetme.
		Oluci	*Yivli av tüfeği namlusu. (Jah.1999, s. 408)*	Kelime türetme ve terimleşme.
ordu	**1.** Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü. **2.** Bu topluluğun başlıca bölümlerinden her biri. **3**. Amaç, nitelik vb. yönlerden	***Ordija***	*Ordu, Osmanlı İmparatorluğundaki askeri topluluk.*	Anlam daralması.
		Horda	***1.*** *Göç halindeki aşiret, ilkel topluluk.* ***2.*** *Sürü, güruh. (Şkal.1966, s. 332)*	

	benzeyen insanların bütünü. **4.** Çok sayıda insan, kalabalık.			
orta	**1.** Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer. **2.** Başlangıcı ile bitimi arasında eşit uzaklıkta olan süre. **3.** Bir şeyin eşit olarak ayrılabileceği bölüm. **4.** Ne uzun ne kısa, ne büyük ne küçük, midi. **5.** Ne büyük ne küçük, midi. **6**. İyi ile kötü arasındaki durum. **7.** Öğretimde, öğrencinin değerlendirilmesinde geçer not ile iyi arasındaki derece. **9.** *sf.* Sorunların çözümünde aşırılıklardan kaçınan, ölçülü bir yöntem izleyen. **10.** *sf.* Her iki yanında kendi türünden aynı nitelikte nesneler, durumlar bulunan. **11.***sf.* İki karşıt nitelik veya durum arasında bulunan, tutarlı, ılımlı, vasat. **12.** *sp*. Futbolda oyunculardan birinin, topu, kale ağzında duran arkadaşlarına havadan yollamak için yaptığı vuruş. **13.** *tar.* Yeniçeri Ocağında tabur.	***Orta***	***1.*** *Merkez alan, göbek; meydan, sahne.* ***2.*** *Orta ölçekli, ortanca.* ***3.*** *Yeniçeri ortası; yeniçeri taburu. (Şkal.1966, s. 503)*	Anlam daralması.
ortalık	**1.** Bulunulan yer, çevre. **2.** İçinde bulunulan, yaşanılan ev, oda vb. yer. **3.** Yeryüzünün	***Ortaluk***	*Evin tavanı. (Şkal.1966, s. 503)*	Türkçedeki 2. anlamdaki bütün parça ilişkisinden ad aktarması. Genel anlamda

	görünen bölümü, çevre, etraf. **4.** Soyut anlamda yaşanan ortam.			anlam daralması.
oruspu	Erkeklere para karşılığında cinsel ilişki kuran kadın.	***Rospija***	***1.*** *Aynı anlamda. (Şkal.1966, s. 536);* ***2.*** *Yüzsüz, kurnaz, sinsi kadın.* ***3.*** *Sevgi maksatlı kız çocuklara söylenir. (Jah.1999, s. 463)*	2. anlamda mecazlaşma. 3. anlamda anlam iyileşmesi.
otluk	**1.** Otu bol olan yer. **2.** Kış için kurutulmuş ot yığınıç **3.** Ot konulan yer.	***Otlukhana, otlukana***	*Köylerde ot ve saman konulan özel ayrılmış bina. Saman içeriye bacadan veya çatıdaki bir delikten atılarak doldurulur. (Şkal.1966, s. 504)*	Anlam daralması.
otoman	**1.** Bir tür ipekli kumaş. **2.** Sedir biçiminde kanepe.	***Otoman***	*Arkalıksız, yastıklı doğu tarzında yumuşak divan. (Şkal.1966, s. 504)*	Anlam daralması.
oturak	**1.** Oturulacak yer veya şey. **2.** Alçak iskemle. **3.** Bir şeyin yere gelen tarafı, taban. **4.** Ördek. **5.** İçkili, çalgılı ve kadınlı eğlenti. **6.** Boru mengenesinin tezgâha oturduğu ve vidalandığı bölüm. **7.** *sf.* Bacaklarında veya başka bir yerinde, gezmesine engel olacak bir özrü olduğundan hep evde oturan (kimse), kötürüm. **8.** *den*. Kürekli teknelerde kürekçilerin oturduğu enli tahta.	***Oturak***	***1.*** *Üzerine oturulan şey veya üzerinde durulan şey; kilim* ***2.*** *Kıç, popo.* ***3.****Mangalın yere konulan bölümü.* ***4.*** *Dinlenme yeri, tatil. (Şkal.1966, s. 505)*	2. ve 3. anlamda Türkçedeki 3. anlamdan anlam daralması. 4. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
oturmak	**1.**Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek. **2.** Bu biçimde yerleştiği yerde kalmak. **3.** Uygun gelmek, ölçüleri tam olmak. **4.** Bir yerde sürekli	***Oturisati***	*Bir yere oturmak. (Şkal.1966, s. 505)*	Anlam daralması.

	olarak kalmak, ikamet etmek. **5.** Hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirmek, boş durmak. **6.** Toprak veya yapı çökmek, aşağı inmek. **7.** Biriyle beraber yaşamak. **8.** Bir işi yapmakta olmak, bir işe başlamak üzere olmak. **9.** Yer almak, geçmek. **10.** Benimsenmek, yerleşmek, kökleşmek. **11.** Belli bir yörüngede dönmeye başlamak. **12.** Sıvı tortuları dibe çökmek, dipte toplanmak. **13.** Herhangi bir durumda belli bir süre kalmak. **14.** *hlk*. Mal olmak.			
Osmanlı	**1.** XIII. yüzyılda Osman gazi tarafından Anadolu'da kurulan ve Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra dağılan büyük Türk imparatorluğunun uyrukları. **2.** *sf.mec.* Düşündüğünü çekinmeden, açıkça söyleyen, bulunduğu toplulukta yetki sahibi olan.	***Osmanlija***	***1.*** *Türk.* ***2.*** *Bir Türk zekası davranışında bulunan, kendi Doğululuğunu gösteren veya Osmanlı siyasetçisi olarak gösteren kimse. (Şkal.1966, s. 504)*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam iyileşmesi.
oynamak	**1.** Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak. **2.** Herhangi bir turku, ilgi vb. sebeple bir şeye kendini vermek. **3.** Kımıldamak, hareket etmek. **4.** *(-le)* Bir şeyi sürekli	***Ojnanje***	***1.*** *Oyun oynamak.* ***2.*** *Hoplayıp zıplamak, çocukların yaramazlıkları. (Jah.1999, s. 405)*	Anlam daralması.

	evirip çevirmek veya sürekli olarak ona dokunmak**. 5.** Bir film, oyun vb.nde rol almak. **6.** Film gösterilmek. **7.** Tiyatro eseri sahneye konmak. **8.** Eşyanın herhangi bir parçası kımıldamak, hareket etmek. **9.** Sarsılmak, yeri değişmek. **10.** Sporla ilgili çalışmalara katılmak.			
oyun	**1.** Vakit geçirmeye yarayan, belli kuralları olan eğlence. **2.** Kumar. **3.** Şaşkınlık uyandırıcı hüner. **4.** Tiyatro veya sinemada sanatçının rolünü yorumlama biçimi. **5.** Müzik eşliğinde yapılan hareketlerin bütünü. **6.** Seslendirilmek veya sahnede oynanmak için hazırlanmış eser, temsil, piyes. **7.** Bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma. **8.** *sp.*Güreşte rakibini yenmek için yapılan türlü biçimlerde şaşırtıcı hareket. **9.** *sp.* Teniste, tavlada taraflardan birinin belirli sayı kazanmasıyla elde edilen sonuç. **10.** *mec.* Hile,	***Ojn, ojun***	*Oyun; tavla oyunu.*	Anlam daralması.
		Ojna	*Atın hafif hafif sıçraması;oyun yapması.*	Kelime türetme

	düzen, desise, entrika.			
oyuncu	**1.** Herhangi bir oyunda oynayan kimse. **2.** Sinema, perde veya bir gösteride rol alan sanatçı, aktör, aktris. **3.** *sf.* Oyunu seven. **4.** *sf. mec.* Düzenci, hileci. **5.** *sf. sp.* Çok oyun yapan, oyundan oyuna geçen (kimse).	***Ojnadžija***	*Oyuncu, oyun oynamayı ve eğlenmeyi seven. (Şkal.1966, s. 500)*	Anlam daralması.
oynak	**1.** Kımıldayan, yerinde sağlam durmayan, hareketli. **2.** Hareket, canlılık veren. **3.** Değişken, kararsız. **4.** Davranışları ağırbaşlı olmayan (kadın veya kız).	***Ojnak (hojnak)***	***1.*** *Oynayan veya oynanan şey;oyun; fal bakmak için atılan ceviz (oyunlarda atılan cevizler).* ***2.*** *Bir şeyin oynayan parçası, eklemi veya büklümü.* ***3.*** *mec. Canlı, hareketli ve yaramaz çocuk. (Şkal.1966, s. 500)*	1. anlamda anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.
ölçek	**1.** Birim kabul edilen herhangi bir şeyin alabildiği kadar ölçü. **2.** *sf.* Bu ölçü miktarında olan. **3.** Tahıl ölçmeye yarar kap, kile. **4.** *coğ.* Bir harita veya resimde görülen uzaklıklarla bunların işaret ettiği, karşılandığı gerçek uzunluklar arasındaki oran. **5.** *esk.* Dört okkaya eşit ağırlık ölçüsü.	***Ulček***	*Tahıl için hacim ölçüsü; tahılın ölçüldüğü kutu; bölgeden bölgeye değişen farklı ağırlıklar (Livanyska Polje adlı bölgede ölçeğin ağırlığı 40 okkadır). (Şkal.1966, s. 631)*	Anlam daralması.
ölçü	**1.** Bir niceliği, o nicelik için kabul edilmiş birimlerden birine göre oranlayarak değerlendirme, mizan. **2.** Bu değerlendirmede kullanılan birim, ölçme birimi. **3.** Ölçme sonucu bulunan rakam. **4**.	***Ulčija***	***1.*** *Ölçme birimi, ölçü.* ***2.*** *Mezarın ne kadar derin kazılması gerektiğinin bilinmesi için meftanın boyunun ölçüldüğü ince sopa. (Şkal.1966,s. 631)*	Anlam daralması. 2. anlamda terimleşme.

	Belirlenmiş boyut. **5.** Ölçüt. **6.** *mec.* Değer, itibar. **7.** *mec.* Aşırı olmama, ılımlı, uygun olma durumu. **8.** *ed.* Bir şiirdeki dizelerin hece ve durak bakımından denk oluşu, vezin. **9.** *müz.* Bir ezginin eşit bölümlere ayrılışı.			
öndül	Güreşte, at yarışlarında, yarışmalarda kazananlara verilen armağan. *(DS.)*	***Obdulja***	***1.*** *At yarışı. (Škal.1966, s. 497);* ***2.*** *At yarışlarında bahis. (İbr. 2012, s. 327)*	Halk ağzından geçiş ve ad aktarması yoluyla yakın anlama geçiş. 2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Obduljaš	*Yarış atı. (Škal.1966, s. 497)*	Kelime türetme.
önkaş	Köy evlerinin balkon gibi çıkıntılı yerleri. *(DS.)*	***Unkaš***	*Jabuka veya obluk (elma) diye de söylenen eyerin ön kalkık kısmı, eyer kaşı. (Škal.1966, s. 632)*	Başka anlama geçiş.
örü	**(I) 1.** Örme işi. **2.** *hlk.* Yama olarak yapılan örgü. **3.** *hlk.* Tarlalarda sele karşı taştan yapılmış set. **(II)** *hlk.* Otlak.	***Urija***	*Otlak, mera (özellikle nehir kıyısında). (Škal.1966, s. 633)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
öşür	*esk.* Aşar, ondalık.	***Ušur***	***1.*** *Değirmenciye tahılı öğüttüğü için verilen ödül, bedel; değirmende öğütme bedeli; tahıl öğüttüğü için patoz sahibine verilen bedel, ücret.* ***2.*** *Bir vergi türü. (Topraktan alınan gelirin onda biri). (Škal.1966, s. 634)*	1. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
pabuç	**1.** Ayakkabı. **2.** Masa, sandalye vb. mobilyaların ayaklarına takılan metal veya plastik eklenti.	***Pabuča***	***1.*** *Evde giyilen açık ve dar deri ayakkabı.* ***2.*** *Araca binmeden önce basamak olarak duran otomobilin veya tramvayın karoser kısmı.*	2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.

pabuççu	**1.** Ayakkabıcı. **2.** Camilerde ayakkabıları bekleyen kimse.	***Papučar***	***1.*** *Papuç yapan meslek sahibi.* ***2.*** *Karısından korkan, karısının her dediğini yapan kimse. (Škal.1966, s.509)*	2. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
paça	**1.** Pantalon, don, şalvar vb. giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm. **2.** Kasaplık havanların kesilmiş ayağı. **3.** Bu ayaktan yapılan çorba.	***Pače, pača***	***1.*** *Küçük ayaklar.* ***2.*** *İnek veya koyun ayağının kaynatılmasıyla yapılan bir yemek, paça yemeği.*	Anlam daralması.
		Pače	***1.*** *Hayvan kellesi.* ***2.*** *Kelle yemeği.* ***3.*** *Paça yemeği.*	1. ve 2. anlamlarda ad aktarması yoluyla yakın anlama geçiş.
		Pačnjača	*Pastırma yapmak için kesilen bir öküzün ayak kısmından çıkan et ve yağlarla yapılan bir börek. (Škal.1966, s. 506)*	Kelime türetme.
		Pače- tava	*Kelle pişirmek için tava. (Jah.1999, s.420)*	Kelime türetme.
paçalık	**1.** Pantolon, şalvar veya uzun külot paçasının ayak bileğini saran bölümü. **2.** Otomobilde tekerleğin taş, çamur atmasını önleyen ve tekerlek arkalarına takılan lastik veya plastikten yapılmış araç. **3.** *sf.* Paça çorbası yapmak için ayrılmış. **4.** *hlk.* G elinin paça günü giydiği giysi.	***Pačaluk***	***1.*** *Çakşır, şalvar gibi giyeceklerin ayak kısmı, paçası.* ***2.*** *Çakşırlara paça üzerine konulan bir tür kumaştan dolak.* ***3.*** *Diğer şalvarlardan ayrı bir şekilde dikilen şalvarlara verilen isim. (Škal.1966,s. 506)*	1. anlamda ek yığılması. 3. anlamda parça bütün ilişkisinden ad aktarması yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
paçarız	*hlk.* Çapraz.	***Pačariz***	***1.*** *Zarar getiren kimse.* ***2.*** *Zarar, ziyan.*	Mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Pačarizluk	***1.*** *Engel, pürüz, karışıklık.* ***2.*** *Zarar, ziyan. (Škal.1966,s.506)*	1. anlamda kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş. 2. anlamda ek yığılması.

pafta	**1.** Bir bölgenin kadastro durumunu gösteren değişik malzemeler üzerine yapılmış parselleme çizgilerinin bütünü. **2.** Yivaçar. **3.** Süs için at takımlarına veya başka yerlere takılan metal pul veya çakılan iri başlı çivi. **4.** Büyük benek, leke.	***Pafta, pavta, papta***	***1.*** *Kadınların kemerlerinde bulunan gümüş veya metal işlemeli, süslü kopça.* ***2.*** *Halk giysilerindeki toka.* ***3.*** *Metal çengel veya kopça.*	Türkçedeki 3. anlamdan yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Paftalija, pavtalija, paftelija	*Paftalı tüfek. (Şkal.1966,s. 507)*	Kelime türetme.
pala	**(I) 1.** Kavisli, kısa, uç bölümü geniş, kabzasına doğru daralan bir tür kılıç. **2.** Kürek vb. araçların, enli ve yassı bölümü. **3.** Bir yere çaprazlama konulan yassı kiriş veya kereste. **(II)** *hlk.* **1.** Bez parçalarından dokunan basit kilim, yaygı. **2.** Eski, kullanılmış eşya veya giysi.	***Pala, paloš, palošina***	***1.*** *Kabzası gümüş işlemeli kısa ve geniş bir çeşit kılıç.* ***2.*** *Çelik çomak oyununda, sopa, değnek. (Şkal.1966,s.508)*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
palamar	*den.* Gemileri iskele, rıhtım veya şamandıraya bağlamaya yarayan kalın halat.	***Palamar***	***1.*** *Kalın demir çivi. (Şkal.1966,s.508);* ***2.*** *Gemileri iskeleye bağlamakta kullanılan kalın ip.* ***3.*** *Atların ayağı.* ***4.*** *argo Kaba insanlar için söylenir. (Jah.1999, s.422)*	1. ve 3. anlamlarda başka anlama geçiş. 4. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
paldım	*esk.* Yük ve binek hayvanının, semer veya eyerinin ileri kaymasını önlemek için arka ayaklarının kaba etleri üzerinden geçirilen kayış.	***Paldum***	***1.*** *Atın eyerinin ileri kaymaması için atın kuyruğunun altından geçirilen eyer kayışı.* ***2.*** *Düşmesin diye ağırlığı sıkıştıran deri veya kumaş kemer, kayış.* ***3.*** *mec. "birine paldımla vurmak" anlamı: birini dolandırmak. (Şkal.1966, s. 508)*	3. anlamda anlam türetme ve soyutlayıcı deyim aktarması yoluyla anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
pamuklu	**1.** Pamuk ipliği veya başka iplikler karıştırılarak	***Pamuklija***	***1.*** *Pamuk karıştırılarak dokunmuş üst giysisi.*	2. ve 3. anlamlarda

	dokunmuş (kumaş). **2.** Yüzüyle astarı arasına pamuk yayılarak dikilen hırka.		***2.*** *Bebeğin etrafına konan yastıklar. (Şkal.1966, s. 508);* ***3.*** *Bir elma çeşidi. (İbr. 2012, s. 335)*	başka anlama geçiş.
papaz yahnisi	Soğanlı, sarımsaklı, şaraplı veya sirkeli bir et yemeği.	***Papazjahija (papazjahnija)***	***1.*** *Bir tür yemek: Soğan, maydanos ve yağla özel bir baharatta hazırlanmış et. (Şkal.1966, s. 509);* ***2.*** *Saçmalık, zırva, değersiz şey. (Jah.1999, s.424)*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
paprika	Acısı az bir çeşit kırmızı biber.	***Paprikaš***	***1.*** *Sebze ve kızartılmış etten yapılan bir yemek, yahni.* ***2.*** *Ortalığın karışması, kargaşa, kaos. (Jah. 1999, s. 424)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
para	**1.** Devletçe bastırılan, üzerinde saymaca değeri yazılı kağıt veya metalden ödeme aracı, nakit. **2.** *esk.* Kuruşun kırkta biri.	***Para***	***1.*** *Kağıt para.* ***2.*** *Bozuk para.* ***3.*** *Kuruşun kırkta biri.* ***3.*** *Dinarın yüzde biri. (Şkal.1966, s. 510)*	3. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
pare	**1.** Parça, kısım. **2.** Tane, adet.	***Paradžik, paračik***	***1.*** *Parça, parçacık; kumaş atıkları.* ***2.*** *Hersek'te arpacık, paracık diye söylenir.*	Kelime türetme. 2.anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Paraćesik, na paraćesik	*Parça parça, kısım kısım;* *Birden olmasındansa azar azar. (Şkal.1966, s. 510)*	Kelime türetme.
parlamak	**1.** Güçlü bir ışık çıkarmak, ışık saçmak. **2.** Bir ışık kaynağından gelen ışınları yansıtmak. **3.** Tutuşup alev çıkarmak. **4.** *mec.* Mevkisi yükselmek. **5.** *mec.* Ün, san kazanmak. **6.** *mec.* Birdenbire öfkelenmek. **7.***mec.* Ortaya çıkmak.	***Parlaisati***	*Parlamak, ışık saçmak. (Şkal.1966,s. 510)*	Anlam daralması.

parmak	**1.** *anat.* İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak,uzunca organlardan biri. **2.** *sf.* Eni bu organ kadar olan. **3.** *sf.* Koyu sıvılara daldırıp çıkarıldığında bu organa bulaşan miktar kadar olan. **4.** Bir tekerleğin merkezinden çemberine kadar uzanan çubukların her biri. **6.** *mec.*Bir işe karışmış olma ilgisi. **7.** *esk.* Arşının yirmi dörtte biri.	***Parmak***	***1.*** *Parmaklık yapılan kaba kesilmiş tahta, çıta.* ***2.*** *Parmak (organ). (Şkal.1966, s.511)*	Sözcükte önem kayması. 1. anlamda insandan doğaya deyim aktarması yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Oparmačiti	***1.*** *Çit, parmaklık dikmek.* ***2.*** *Birine çıtayla, parmakla, sopayla vurmak; birine kuvvetli şekilde elle vurmak.* ***3.*** *argo Biriyle cinsel ilişkide bulunmak. (Jah.1999, s.409)*	Dilbilgisel anlama geçiş ve anlam genişlemesi. 3. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
paytak	**1.** Satranç oyununda piyade taşı. **2.***sf.* Çarpık, eğri bacaklı.	***Pajdak***	***1.*** *Satrançta piyon, piyade taşı.* ***2.*** *Sigara içiminde kullanılan kısa çubuk, ağızlık.*	2. anlamda başka anlama geçiş.
		Pajtak	*Ayakları birbirine vurarak çarpık yürüyen çalımı olmayan at. (Şkal.1966, s. 507-508)*	Türkçedeki 2. anlamdan anlam daralması.
paydaş	Hissedar.	***Pajdaš***	*Arkadaş, dost. (Şkal.1966,s. 507)*	Mecazlaşma yoluyla uzak anlama geçiş. Genel anlamda anlam iyileşmesi.
		Pajdašica	*Kız arkadaş, dost.*	Kelime türetme.
		Pajdo	***1.*** *Paydaştan, sevgi ve seslenme içeren söz; dost, arkadaş.* ***2.*** *Daha önceden tanışılmamış kimse iletişim kurmak için, iyi maksatlı söylenen söz. (Jah.1999, s. 421)*	Kelime türetme.
pazar	**1.** Satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer. **2.** Belli bir şeyin satıldığı yer. **3.** Alım satım,	***Bazar***	***1.*** *İçinde dükkan ya da tezgahların bulunduğu doğu tarzında kapalı cadde.* ***2.*** *İçinde her çeşit giysinin satıldığı dükkan, alış-veriş evi ya da meydanı.*	Anlam daralması.

	alışveriş. **4.** Cumartesi ile pazartesi arasındaki gün.	***Pazar***	***1.*** *Bir şeyin satıldığı yer.* ***2.*** *Pazar kurulan gün.* ***3.*** *Alışveriş, ticaret.* ***4.*** *Ticari eşyadan alınan para, meta.*	2. ve 4. anlamlarda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Pazar-bula	*Pazarcı kadın.*	Kelime türetme.
		Pazarija	*Pazara satış amacıyla çıkarılan mal, giysi vs.*	Kelime türetme.
		Pazarište	*Pazar kurulan yer, pazar yeri.*	Ek yığılması.
		Pazariti, pazarivati	***1.*** *Satın almak veya satmak; alışveriş yapmak.* ***2.*** *Takas etmek.* ***3.*** *Değiştirmek, başka şeye geçmek. (Şkal.1966, s. 126- 512-513)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
peçe	**1.** *esk.* Kadınların sokakta yüzlerine, örttükleri ince siyah örtü. **2.** *mec.* Maske, sır, giz.	***Peča***	***1.*** *Müslüman kadınların sokağa ferace ile çıkarken yüzlerini örttükleri ince siyah kumaş parçası.* ***2.*** *Göz kısımları açık olan at maskesi. Genelde atın alnına konulan örtü için de bunu söylerler. (Şkal.1966, s. 513)*	2. anlamda terimleşme yoluyla anlam genişlemesi.
peder	**1.** Baba. **2.** Papaz.	***Peder***	*Baba. (Şkal.1966, s.513)*	Anlam daralması.
pehlivan	**1.** *sp.* Güreşçi. **2.** *mec.* Boylu boslu ve güçlü kimse.	***Pehlivan, pelivan***	***1.****Telde veya ipte akrobatlık yapan kimse;* ***2.*** *Güreşçi.* ***3.*** *Komedyen. (İbr. 2012, s. 338)*	1. ve 3. anlamlarda başka anlama geçiş.
		Pehlivanluk, pelivanluk	***1.*** *Akrobatlık, cambazlık yeteneği, mesleği.* ***2.*** *mec. Şeytanlık, iblislik. (Şkal.1966,s. 514);* ***3.*** *mec. Düşüncelerde veya kimi durumlarda yaşanan tereddütler, uzlaşmalar.*	Kelime türetme. 2. ve 3. anlamlarda mecazlaşma yoluyla uzak anlama geçiş. 2. anlamda anlam kötüleşmesi.
		Pehlivaniti	***1.*** *İpte yürüyen pehlivanlar için söylenir.* ***2.*** *mec. Rüzgarın estiği tarafa doğru eğilen kimseler için söylenir. Farklı düşüncelerde veya abartılı şekilde adapte olmak gibi durumlarda uzlaşma veya kararsızlık yaşama.* ***3.*** *mec. Güç durumda olma, büyük tehlike içerisinde olma, uçurumun eşiğinde olma. (Jah.1999, s. 429)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. ve 3. anlamlarda anlam türetme yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.

pekala	**1.** Benzerlerinden aşağı olmayan. **2.** "Dediğin gibi olsun, öyle kabul edelim" anlamlarında bir söz, peki. **3.** *zf.* Çok iyi. **4.** Elbette, kesinlikle.	***Pekala***	***1.*** *Çok iyi, pek iyi.* ***2.*** *Mekteplerde ve medreslerde bir başarı notu. (Škal.1966, s. 514)*	Anlam daralması. 2. anlamda terimleşme yoluyla anlam genişlemesi. (pekiyi)
pekmez	Genellikle üzüm, dut vb. meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılmış biçimi.	***Pekmez***	***1.*** *Elma, armut, erik veya başka bir meyveden yapılan kaynatılmış suyu.* ***2.*** *mec. Herşey için ağlayan, sulugöz kimse, en çok da çocuklar.*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Pekmeziti (se)	***1.*** *Sürekli ağlamak, zırıldamak, sızlamak.* ***2.*** *Çok fazla duyarlı ve hassas olmak.*	Dilbigisel anlama geçiş. 2.anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Pekmezuša	***1.*** *Pekmezli helva.* ***2.*** *Bir tür börek (pekmezli).* ***3.*** *Sürekli zırlıyan bayan, kız. (Jah.1999, s. 430)*	Kelime türetme.
		Raspekmeziti se	*Kendini hasta etmek. (Škal.1966, s. 514-531)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
peksimet	Pişirildikten sonra dilimler halinde kesilerek ısı ile kurutulmuş, uzun süre dayanabilen ekmek.	***Peksimet***	***1.*** *Bozulmaması için uzun bir süre güzelce pişirilen ekmek.* ***2.*** *Beyaz un, süt, yumurta ve yağın mayayla karıştırılmasından yapılan küçük ev yapımı çörek. (Škal.1966,s. 515)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
pelin	Birleşikgillerden, yapraklarında ve öteki bölümlerinde çok acı, kokulu bir madde bulunan, hekimlikte kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki, pelin otu, acı pelin, akpelin *(Artemisia absinthium).*	***Pelin***	*Acı tadı olan bir bitki.*	
		Pelonija	*Pelinle kokulandırılmış bir içki.*	Kelime türetme.
		Pelenisati se	*Birşeye karışmak, müdahale etmek. (Jah.1999, s. 430)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş. Doğadan insana deyim aktarması.
pencere	Yapıları veya tren, vapur vb. ulaşım araçlarını aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam,	***Pendžer***	*Pencere (aynı).*	
		Pendžeranje	*Pencere altında aşk yapma.*	Kelime türetme.
		Pendžerati	*Pencere altında aşk yapmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Pendžerčić (pendžerić)	*Küçük pencere. (Jah.1999, s. 431)*	Kelime türetme.

	panjur, perde gibi eklentilerle daha kullanışlı bir duruma getirilen açıklık.			
pençe	**1.** Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları. **2.** Ayakkabının tabanındaki kösele. **3.** *mec.* Etkisinden kurtulmak olanaksız, etkisi çok olan güç. **4.** *hlk.* El.	***Pandža***	*Avuç, kanca; yırtıcı kuşların, kedilerin vs. keskin tırnakları.*	Anlam daralması.
		Pendžeta	*Ayakkabılara çekilen pençe. (Škal.1966, s. 509-515)*	
		Raspandžan	*Pençelerle yırtmak, parçalamak. (Jah.1999, s. 459)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
Pencevüş *(pencevüş kebabı)*	Karaciğer. *(DS.)*	***Penđeviš, pinđeviš***	***1.*** *Kalın kuzu bağırsağı.* ***2.*** *Bir tür yemek: kalın bağırsak iç yağıyla birlikte doğranır, daha sonra ciğer ve kuzunun diğer sakatatları pişirilir ve meze olarak içkinin yanında servis edilir. (Škal.1966, s.515)*	1. anlamda yakın anlama geçiş ve anlam daralması. 2. anlamda başka anlama geçiş.
perakende	**1.** *tic.* Malların teker teker veya birkaç parça durumunda azar azar satılmasına dayanan (satış biçimi), toptan karşıtı. **2.** Bu biçimde alınan veya satılan. **3.** *esk.* Düzenli olmayan, ayrı ayrı, dağınık, perişan.	***Peraćendija***	*Dağınık, darmadağın olmuş şey. (Škal.1966, s. 515)*	Anlam daralması.
perdah	**1.** Parlatma, parlaklık verme. **2.** Sakal tıraşından sonra kıl çıkış yönünün tersine yapılan ikinci tıraş.	***Perdah***	***1.*** *Parlaklık, cila.* ***2.*** *argo Keyif sürme, esenlik memnuniyet. (Jah.1999, s. 431)*	2. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Perdahšica	*Duvardaki sıvayı perdahlatırken kullanılan tahta tabla. (Škal.1966, s. 516)*	Kelime türetme.
perdahlamak	**1.** Parlatmak. **2.** *argo* Birini asılsız sözlerle kandırmaya çalışmak. **3.** *argo* Sövmek, küfretmek.	***Perdašiti***	*Parlatmak, cila sürmek, güzelleştirmek, cilalamak. (Škal.1966, s. 516)*	Anlam daralması.

perde	**1.** Görüşü, ışığı engellemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü. **2.** Üzerine bir cismin görüntüsü yansıtılan saydam olmayan yüzey. **3.** İki yeri birbirinden ayıran bölme. **4.** Seste ses perde. **5.** *mec.* Doğruyu görmeye engel olan şey. **6.** *hay.b.* Kaz, ördek, martı gibi hayvanların parmaklarını birbirine bitiştiren zar. **7.** *müz.* Bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin kalınlık veya incelik derecesi.	***Perde***	*Pencere örtüsü, kapılarda veya başka bir şeyin üzerinde tül; engel, set.*	Anlam daralması.
		Perdeta	*Tambur, saz vb. telli veya vurmalı müzik aletlerinde bulunan perde.*	Türkçedeki 7. anlamdan anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
perdelemek	**1.** Bir şeyin önüne perde çekmek, perde ile örtmek. **2.** *mec.* Bir durumun, bir olayın anlaşılmasına engel olmak, gizlemek. **3.** *sp.* Basketbolda rakibin önüne geçerek top almasını engellemek.	***Operdati***	*Perdelemek, perde, çit kurmak. (Şkal.1966, s. 502- 516)*	Anlam daralması.
perişan	**1.** Dağınık, düzensiz, karmakarışık. **2.** Acınacak durumda olan, zavallı.	***Perišan***	***1.*** *sf. Karışık, dağınık, düzensiz, karmakarışık durumda olan.* ***2.*** *Eskiden kadınların başlarına çelenk olarak taktıkları gümüş süs eşyası. (Şkal.1966, s.516*	2. anlamda başka anlama geçiş.
		Rasperišaniti	*Düzeni bozulmak, mahvolmak. (Jah.1999, s.459)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
pervaz	**1.** Kapı, pencere vb. yerlerin kenarlarına	***Pervaz***	***1.*** *Kapı veya pencere için duvara geçirilen tahta çerçeve, kenarlık.*	Anlam daralması.

	geçirilen ensiz parça. **2.** Giysilerin yaka, kol, etek vb. yerlerine veya kumaştan yapılmış diğer eşyaların kenarlarına geçirilmiş, dar, uzun parça. **3.** Cilt kapağının iç tarafına konulan deri parçası. **4.** *esk.* Uçuş.		*(Şkal.1966, s.502-516);* ***2.*** *Çit, çeper.*	
		Pervazlija	*Tepsi. (Jah.1999, s. 432)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Opervaziti	*Çevrelemek, çit koymak, perde çekmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
pestil	**1.** İnce yufka kurutulmuş meyve ezmesi, bastık. **2.** *sf.* Çok yorgun, güçsüz. **3.** *sf. argo* Hasta.	***Bestilj***	*Erikten yapılan kalın pekmez. (Şkal. 1966, s. 139)*	Anlam daralması.
peşkeş	*esk.* Yaranmak amacıyla uygunsuz olarak verilen şey. **(I)** Özellikle hükümdarların birbirlerine yolladıkları ya da hükümdarlara sunulan armağan. *(TTS.)*	***Peškeš, pešćeš (pekšeš)***	***1.*** *Hediye, armağan.* ***2.*** *"peşkeş etmek" armağan etmek, hediye olarak vermek.*	Anlam iyileşmesi 2. anlamda dilbilgisel anlama geçiş ve anlam genişlemesi.
		Peškešiti, popeškešiti, popešćešiti	*Hediye etmek, sevindirmek. (Şkal.1966, s. 517-521)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
peşkir	**1.** Genellikle pamuk ipliğinden dokunmuş ince havlu. **2.** Yemek yerken kullanılan, el kurulanan, büyük mendil biçiminde pamuk veya keten bez, peçete.	***Peškir, pešćir***	***1.*** *El bezi, havlu.* ***2.*** *Halk içinde peşkir yalnızca pamuk veya keten bezden yapılır. Pamuk peşkirleri köylüler başlarının etrafını sarmalamak için kullanıyorlar. Kadın başlıklarına da peşkir deniyordu. Uzun peşkirler sofranın etrafına serilir ve buna da sofralık denirdi. (Şkal.1966, s. 517)*	
		Opeškiriti	*Misafire peşkir, havlu uzatmak. (Jah.1999, s. 410)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
peştahta	**1.** *esk.* İş masası gibi kullanılan çekmece. **2.** Sarrafların üzerinde para saydıkları tahta.	***Peštahta***	*Eskiden mekteplerde kullanılan sıra. (Şkal.1966, s. 517)*	Uzak anlama geçiş.
peştamal	**1.** Hamamda örtünmek için kullanılan ince dokuma. **2.** İş	***Peštemalj***	*Hamamda kullanılan örtü; yıkandıktan sonra silinmekte kullanılan büyük peşkir.*	Anlam daralması.

	yaparken bele bağlanan uzun, geniş dokuma. **3.** Başa ve omuzlara örtülen dokuma.	***Peštemaljdžija***	***1.*** *Peştamal, havlu ya da hamam için diğer ihtiyaçları yapan veya satan kimse.* ***2.*** *Hamamda yıkananlara peştamal kiralayan görevli kimse. (Şkal.1966, s. 517)*	Kelime türetme.
peygamber	İnsanlara Tanrı'nın buyruklarını bildiren, onları Tanrı yoluna, dine çağıran kimse, elçi	***Pejgamber (penjgamber)***	*Allah'ın elçisi, habercisi.*	
		Pejgamber-čiček, pejgamberčić	*bit.b. İnci çiçeği, müge (Convallaria majalis). (Şkal.1966, s. 514)*	Kelime türetme.
		Pejgamberisati	*mec. Bilgiçlik taslamak, bilgin geçinmek. (Jah.1999, s. 430)*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
peyk	**1.** Uydu. **2.** Bir başkasına bağımlılığı olan.	***Pejik, peik***	***1.*** *Ulak, haberci.* ***2.*** *mec. Hızlı, çevik. (Şkal.1966,s. 514)*	Başka anlama geçiş. **2.** anlamda mecazlaşma.
pıhtı	Koyulaşarak yarı katı duruma gelmiş sıvı.	***Pihtije (piktije)***	*Paça yemeği; sığır ya da kuzu bacağı veya kellesini kaynatarak yapılan aşçı yemeği.*	Uzak anlama geçiş.
		Ispihtijati se (ispiktijati se), Pihtijati se (piktijati se), Spihtijati se (spiktijati se)	*Ateşte kaynatarak koyulaştırmak; kısık ateşte yavaş yavaş pişirmek. (Şkal.1966, s. 351-517-570)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
pınar	**1.** Yerden kaynayarak çıkan su, kaynak. **2.** Bu suyun çıktığı yer, kaynak, memba. **3.** Çeşme.	***Bunar***	*Yer altındaki suyu çıkarmak için kazılan derin çukur, kuyu.*	Anlam daralması.
		Bunardžija	*Pınarları kazmakla uğraşan kimse. (Şkal. 1966, s. 154)*	Kelime türetme.
pide	Mayalı hamurdan yapılan, isteğe göre üzerine yumurta, kıyma, peynir, pastırma vb. konarak pişirilen, ince, yayvan yiyecek.	***Pita***	*Yufkadan ve çeşitli gıda maddelerinden yapılan bir tür yiyecek. Tatlı ve tuzlu pitalar vardır. Tuzlu olanlar: peynirli, patatesli, kıymalı vb.börekler. Tatlı olanlar: baklava, elmalı kurabiyeler vs. (Şkal.1966, s. 519)*	Anlam genişlemesi.
		Pitar	***1.*** *argo Saraybosna merkezinde her şeyden önce Boşnakların alt sosyal tabakası mensubu.* ***2.*** *Pideyi çok seven ve çok yiyen kimse.*	Kelime türetme. 1. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş ve

				anlam kötüleşmesi.
		Pitara	*Börekçi dükkanı.*	Kelime türetme.
		Pitarka	*Pideyi çok seven kadın. (Jah.1999, s.434)*	Kelime türetme.
pilav	Pirinçten, bulgurdan veya kuskustan yapılan bir yemek	***Pilav***	***1.*** *Pirincin, bulgurun ya da eriştenin yoğun şekilde kaynatılmasıyla yapılan yemek.* ***2.*** *Düğün (bazı yörelerde pilav düğünün ana yemeği olduğundan bu şekilde adlandırılıyor). (Şkal.1966, s. 518)*	2. anlamda bütün parça ilişkisinden ad aktarması yoluyla anlam genişlemesi.
Pinti Hamid	Eski zamanlarda İstanbul' un ileri gelenlerinden ve cimriliğiyle tanınan ünlü bir zat.	***Pintihamiz***	*Çok cimri, büyük cimrilik yapan kimse. (Şkaljiç bu zat hakkında Türk tarihçilere göre bu zatın Fatih Sultan Mehmet döneminde İstanbulda zengin bir tüccarın ismi olduğunu söylüyor.)* (*Şkal.1966, s. 518)*	Genelleşme.
pis	**1.** Leke, toz veya kirle kaplı olan, kirli, iğrendirici, murdar, mülevves. **2.** Kendinde pislik olan veya pislenmiş. **3**. *mec.* Beğenilmeyecek durumda olan, kötü, zararlı. **4.** *mec.* Çirkin, sevimsiz olan. **5.** *mec.* Dinleyenleri utandıracak durumda olan (söz). **6.** *mec.* İçinden çıkılması çok güç, karışık.	***Pis***	***1.*** *sf. Kirli, temiz olamayan.* ***2.*** *Kötü, fena kimse. (Şkal.1966, s.519);* ***3.*** *Kediyi kovmak için söylenir. (Jah.1999, s.434)*	Genel anlamda anlam daralması.
pişman	Yaptığı bir işin veya davranışın olumsuz sonucunu görerek üzülen, nadim.	***Pišman***	*Nadim.*	
		Pišmiš	*Pişman olmuş kimse. (Jah.1999, s. 434)*	Kelime türetme.
pişmanlık	Pişman olma durumu, nedamet.	***Pišmanluk***	***1.*** *Pişman olma durumu, anlaşmadan vazgeçme, maksadından pişmanlık duyma.* ***2.*** *Anlaşmadan vazgeçen kişinin ödediği telafi ücreti, tazmin. (Şkal.1966, s.519)*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
pişirme	Pişirmek işi.	***Pišurma***	*Ekmeği, pideyi veya eti fırında pişirmesi için fırıncıya verilen ücret,*	Söz eksiltme.

			pişirme ücreti. (Şkal.1966,s. 519)	Genel anlamda anlam daralması.
potur	**1.** Arka tarafında kırmaları çok bacakları dar bir tür pantalon. **2.***sf.* Kırmalı ve potlu. **1.** Bir çeşit ayakkabı. *(DS.)*	***Poture***	***1.*** *Köylü ayakkabısı, çarık. (Şkal.1966,s.523);* ***2.*** *Köylü çakşırı; poturlu. (Jah.1999, s. 444)*	
		Poturlije, poture, poturice	*Köylü çakşırı veya şalvar. (Şkal.1966,s.523)*	
		Potur, poturica, poturčenik, poturčenjak	***1.*** *İslam dinini benimsemiş kimse.* ***2.*** *Köylü, basit insan.*	Kelime türetme. Neden sonuç ilişkisi yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Poturčiti (se)	***1.*** *Birini İslam dinine geçirmek.* ***2.*** *İslam dinini kabul etmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Potur- eškija	*Müslüman haydut.*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
pranga	*esk.* Ağır cezalıların ayaklarına takılan kalın zincir.	***Prangija***	*Küçük top, gülle. (Şkal.1966, s.523)*	Bütün parça ilişksinden ad aktarması.
		Prangijati	*Patlatmak, ateş etmek. (Jah.1999, s. 445)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
pürlü	Gelinlerin başlarına örtülen üstü pulla işlenmiş ve çevresine yalancı altın dizilmiş kırmızı başörtüsü. *(DS.)*	***Pirlit, pirlitanje***	*Dokuma tezgahındaki kumaşın üzerine dokunan alacalar, nakışlar.*	
		Pirlituša	*Pirlitleri olan (alaca nakışları olan) elbise, giysi. (Şkal.1966, s. 519);* ***2.*** *mec. Süslü püslü kadın.*	Kelime türetme.
		Pirlitati se	*Süslenmek, allanıp pullanmak. (Jah.1999, s. 433)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
pul	**1.** Posta parası karşılığı mektuplara, damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası. **2.** Bazı giysilerde süs olarak kullanılan parlak, incecik, genellikle metal levhacık. **3.** Tavla oyununda kullanılan, plastik, tahta vb.nden yapılmış yassı yuvarlak levhacık.	***Pula (pulka, puljka)***	***1.*** *Pul, düğme.* ***2.*** *Mektup veya damga pulu.* ***3.*** *Tavla oyununda kullanılan taşlar.* ***4.*** *Çeşitli kıyafetleri, koltukları süslemek amacıyla işlenen küçük pulcuklar.* ***5.*** *Balık pulları.* ***6.*** *Çivinin tepesi.*	Anlam daralması.

	4. Vida, cıvata vb. şeylerin boynuna geçirilen, ortası delik metal levhacık. **5.** Propaganda amacıyla kullanılan yazılı küçük kâğıt. **6.** Küçük ve ince tabakacıklar. **7**. *bit. b.* Üzerinde bulunduğu organa yapışık, biçim ve yapıca çok basit yaprakların her biri. **8.** *hay. b.* Balıkların, sürüngenlerin ve bazı kuşlarla memelilerin vücudunu kaplayan boynuzsu, sert levhacık. **9**. *esk.* Akçeden küçük metal para.			
pullu	**1.** Üzerine pul yapıştırılmış. **2.** Üzerine pul işlenmiş. **3.** Pulu olan.	***Puli, purli, pulali, pulajli, Populan***	*Pullarla süslü (metal sarı levhacıklarla) veya metalden başka şeylerle işlenmiş. (Şkal.1966, s. 521-526)*	Anlam daralması.
		Puli abaija	*At örtüsü, pullu aba.*	Kelime türetme.
		Pulja duvak	*Pullu duvak. (Jah.1999, s. 455)*	Kelime türetme.
pulcuk	Küçük pul.	***Pulčaz***	*Tokalı kollu yelek üzerinde veya zırhın üzerinde duran küçük pulcuklar, düğmeler. (Şkal.1966, s. 521-526)*	Anlam daralması.
pusat	**1.** *esk.* Araç. **2.** Silah, zırh vb. savaş aracı. **3.** Giysi veya giysilik kumaş.	***Pusat, puset***	***1.*** *Silah,* ***2.*** *At koşum takımı.* ***3.*** *mec. Penis.*	2. anlamda anlam genişlemesi. 3. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Opusaćen	*Silahlanmış.*	Kelime türetme.
		Opusatiti se	*Silahlanmak. (Şkal.1966, s. 502)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Pusatli	***1.*** *Silahlı, silahlanmış olan.* ***2.*** *mec. Cinsel organı gelişmiş olan erkek. (Şkal.1966,s.526)*	Kelime türetme.
pusula	**(I)** Üzerinde kuzey güney doğrultusunu	***Pusula***	*Tezkere, küçük not, bilet, belge. (Şkal.1966, s.527)*	Anlam daralması.

	gösteren bir mıknatıs iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç, yön belirteci. **(II) 1.** Küçük bir kağıda yazılmış kısa mektup, tezkere. **2.** Üzerinde alacak hesabı yazılmış kağıt. **3.** Oy pusulası.			
puşt	**1.** *kaba* Eş cinsel erkeklerin cinsel zevklerine hizmet eden sapık erkek çocuk. **2.** Ağır ve kaba sövgü sözü.	***Pušt***	*Rezil adam, it herif, ahlaksız adam. (Şkal.1966, s. 527)*	Anlam daralması.
püşt	Arka, sırt. *(OS.)*	***Puštija***	*Renkli, alacaları olan çizmenin, papuçun veya çarığın üst kısmı. (Şkal.1966, s.527)*	Terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
rağbet	**1.** İstek, arzu. **2.** Beğenme, itibar.	***Ragbet***	*İtibar, değer verme. (Şkal.1966,s. 528)*	Anlam daralması.
raht	**1.** At takımı. **2.**Yolda lazım olacak şeyler. **3.** Döşeme vb. takımları. **4.** Pencere ve kapı kanatlarını çerçeveye tutturan menteşe takımı.	***Raht (raft, rat)***	*At koşum takımı, at süsleri.*	Anlam daralması.
		Rahtilo	*Bazı ağır işler için gereken takım (diren, bahçe tırmığı, kuru ot çekmek için urgan vs.). (Şkal.1966, s. 502-529-530)*	
		Oraćen, orahtćen	*Rahtla koşumlanmış, eyerlenmiş.*	Kelime türetme.
razakı	Kalınca kabuklu, iri ve uzunca taneli, şekeri çok bir tür üzüm.	***Rezaćije, rezakije***	*Kuru üzüm, küçük üzüm taneleri.*	Yakın anlama geçiş.
		Rezakija	*Hersek' de bir üzüm çeşidi. (Şkal.1966, s. 535)*	Özelleşme.
reaya	**1.** *esk.* Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk. **2.** Tanzimattan önce Osmanlı Devleti'nin Müslüman olmayan uyrukları. **3.** *mec.* Hristiyan.	***Raja***	***1.** Osmanlı İmparatorluğunda Müslüman olmayan uyruklar. **2.** Küçümsenen topluluk, sürü, güruh. (Şkal.1966, s. 530).*	1. anlamda anlam daralması. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
redif	**1.** *tar.* Son dönem Osmanlı ordusunda, askerlik görevini	***Redif***	*Yedeğe ayrılan ordu, yedek.*	Türkçedeki 1. anlamda parça bütün ilişkisinden

	bitirdikten sonra yedeğe ayrılan er. **2.** *ed.* Şiirde uyaktan sonra tekrarlanan, aynı harflerden oluşan kelime veya ek, yedek.			anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Rediflija	*Yedeğe ayrılmış kimse. (Şkal.1966, s.533)*	Kelime türetme yoluyla anlam genişlemesi.
rejim	**1.**Yönetme, düzenleme biçimi, düzen. **2.** Diyet. **3.** Bir devletin yönetim biçimi. **4**. *coğ.* Akarsu debisinin yıl boyunca gösterdiği değişikliklerin tümü.	***Režimlija***	*Bir rejimin koyu yandaşı. (Şkal.1966, s. 535)*	Kelime türetme yoluyla anlam daralması.
resim	**1.** Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin, kalem, fırça gibi araçlarla kağıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri. **2.** Bunu yapmak için gerekli yöntemleri öğreten sanat. **3.** Fotoğraf. **4.** *huk.* Bazı eşyadan ve işlerden alınan vergi veya harç. **5.** Tören.	***Resum***	*Vergi, harç. (Şkal.1966, s. 534)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
reşme	**(I) 1.** *hlk.* Hayvanın başlığı, yuları ve gemi. **2.** Atların koşum takımlarına gümüş ve altın yaldızlı pullarla yapılan süsleme. **(II)** Konfeksiyonda düz dikiş yapan bir tür makine.	***Rešma***	***1.*** *Atların koşum takımlarında, kadınların elbiselerinde veya ev eşyalarında süs olarak kullandıkları ipe dizilmiş boncuk veya zincirli boncuk dizisi.* ***2.*** *Başlık, göğüslük, dizgin, küskün, kolan gibi vb. pekçok çeşitli süslenmiş parçadan oluşan, lüks sayılabilecek komple at takımı. Eğer tam takımdaki gibi süslüyse, her bir parçaya da reşma deniliyor.* ***3.*** *Atın dizginlerindeki zincirli gem.* ***4.*** *Elbiseye göre yırtmaçlı, kurdele, şerit.*	Halk ağzından geçiş. 1. anlamda anlam genişlemesi. 3. anlamda bütün parça ilişkisinden ad aktarması yoluyla anlam daralması. 4. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Rešmalija, rešmanlija	***1.*** *Reşmalı dizgin, süslü dizgin.* ***2.*** *Etrafı*	Kelime türetme.

			kurdelelerle, şeritlerle süslenmiş çevirme.	
		Rešman	*Reşmelerle süslenmiş.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Rešmeta	***1.*** *Kırmızı mercandan yapılan bilezik.* ***2.*** *İpe dizilmiş mercandan yapılan süs eşyası, kolye. (Şkal.1966, s. 534)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
rical	**1.** Erkekler. **2.** Yüksek makamlardaki devlet adamları.	***Ridžal***	*Onur sahibi, ileri gelen, saygın kimse. (Şkal.1966, s. 535)*	Neden sonuç ilişkisinden ad aktarması yoluyla anlam iyileşmesi.
riyaset	*esk.* Başkanlık.	***Rijaset***	*Reisül ulemanın konutu, konağı. (Şkal.1966, s. 535)*	Başka anlama geçiş.
ruh	**1.** Dinlerin ve dinci felsefelerin insanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul ettiği öz, tin. **2.** En önemli nokta, öz. **3.** Esans. **4.** *mec.* Canlılık, duygu. **5.** *fel.* Bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin hayat gücü.	***Ruh***	***1.*** *Halk inanışına göre insanın son nefesinde, insanın bedeninden çıkan canın bir kısmı gibi olan öz, tin.* ***2.*** *Merhumun ruhu. (Şkal.1966, s. 536).*	Anlam daralması.
rumuz	**1.** Simge. **2.** Gizli anlamları olan işaretler ve sözler.	***Rumuz, rumuzat***	*Alegorik söz. (Şkal.1966, s. 537)*	Anlam daralması.
rüya	**1.** Düş. **2.** *mec.* Gerçekleşmesi imkansız durum, hayal. **3.** *mec.*Gerçekleşmesi beklenen ve istenen şey, umut.	***Ruja***	*Düş. (Şkal.1966, s. 536)*	Anlam daralması.
saatçi	Saat yapan, onaran veya satan kimse.	***Sahačija, sahadžija,(sajdžija, sačija)***	*Saat tamircisi veya satan kimse.*	
		Sahačinca, sajdžinca	*Saatçi dükkanı. (Şkal.1966, s. 542)*	Ek yığılması.
sabah	**1.** Sabah ezanı. **2.** Sabah namazı. **3.** *zf.* Sabahleyin. **4.** Güneşin doğdu andan öğleye kadar geçen zaman.	***Sabah (saba)***	***1.*** *Güneşin doğduğu zaman, tan.* ***2.*** *Sabah ezanı veya namazı. (Şkal.1966, s. 538);* ***3.*** *Mektepte veya medresede verilen ders.*	3. anlamda başka anlama geçiş.
		Sabahuša	*Sabah kahvesi.*	Kelime türetme.
		Sabah- zora	*Sabahın en erkeni.*	Kelime türetme.
		Sabah-zorski	*Sabahın erkeninde esen rüzgarlar. (Jah.1999, s. 466)*	Kelime türetme.

		Sabahuša	*Sabah kahvesi. (İbr.2012, s. 354)*	Kelime türetme.
sabunlanmak	Sabunlama işi yapılmak.	***Osafunjati se, safunjati se***	***1.*** *Elleri ve yüzü yıkamadan veya banyodan önce vücudu sabunlamak.* ***2.*** *Yorulmak, fiziksel çaba gerektiren işte veya sıcaktan terlemek. (Jah.1999, s. 412-413)*	2. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
sac	**1.** Yassı, demir çelik ürünü. **2.** *sf.* Bu üründe yapılan. **3.** Bu nesneden yapılmış dışbükey pişirme aracı.	***Sač***	*Ocağın altında ekmek veya börek pişirmekte kullanılan demir veya toprak kapak. (Şkal.1966, s.539)*	Anlam daralması.
		Sačica	*Börek pişirmek için kullanılan saç. (Jah.1999, s.466)*	Kelime türetme yoluyla anlam daralması.
saçma	**1.** Saçmak işi. **2.** *den.* Bir tür balık ağı, serpme ağ. **3.** Avda kullanılan fişeklerin içine konulan, türlü boylardaki küçük ve yuvarlak kurşun tanesi. **4.** *sf. mec.*Akla uygun olmayan, pestenkerani, absürt. **5.** *sf.* Yersiz bulunan. **6.** *mec.* Yersiz, akla aykırı, tutarsız söz. **7**. *sf.* Böyle söz söyleyen veya iş yapan.	***Sačma***	***1.*** *Av tüfekleri ve eski küçük tüfekler için fişeklere doldurulan küçük kurşun tanesi.* ***2.*** *Gömlek, peşkir vs. kenarlarına yapılan süs.*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Sačmali	*Saçmalı, çevresinde nakış olan, nakışlı.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Sačmalija	*Kenarlarında saçmaları yani süslemeleri olan gömlek veya peşkir.*	Kelime türetme.
		Sačmen	*Saçmalarla süslenmiş.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Nasačmati	*Kenarları saçma ile nakışla süslemek. (Şkal.1966, s.488-539-540)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Sačmara	*Saçmayla doldurulan av tüfeği.*	Kelime türetme.
		Sačmak	*Saça yapılan süs. (Jah.1999, s. 467)*	Kelime türetme.
sadelik	**1.** Yalın olma durumu. **2.** *ed.* Yalınlık.	***Sadeluk***	*Çok ince şeffaf kumaş. (Şkal.1966, s. 540)*	Başka anlama geçiş.
safra	**(I) 1.** Balonlarda bulunan pilotların, yükselmek veya inişi yavaşlatmak istediklerinde attıkları ağırlık. **2.** *den.* Gemileri ve her boyda deniz aracını dengede tutmak, istenilen su düzeyine kadar batırabilmek için dip bölümlerine	***Safra***	***1.****Kendini kaybetme, bilincini yitirme. (Şkal.1966, s. 541);* ***2.*** *Beyazlamak, sararmak. (İbr. 2012, s.354)*	Türkçedeki 4. anlamdan neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması yoluyla başka anlama geçiş. 2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.

	konulan ağırlık, balast. **3.** *den.* Bazı balık ağlarının alt tarafına takılan ağın su içinde kalmasını sağlayan ağırlık, balast. **4.** *mec.* Sıkıntı, tedirginlik, rahatsızlık veren veya şey. **(II)** Karaciğerin hazmı kolaylaştırmak için onikiparmak bağırsağına salgıladığı yeşilimsi sarı renkli acı sıvı, öd.			Genel anlamda anlam daralması.
sağlam	**1.** Dayanıklı, kolay bozulmaz, yıkılmaz, stabil. **2.** Zarar görmemiş, bozulmamış. **3.** Sakatlık veya hastalığı bulunmayan, sağlıklı, sıhhatli. **4.** Güvenilir. **5.** Gerçek, inanılır bir temeli olan. **6.** *zf hlk.* Herhalde, muhakkak.	***Saglam (saglan)***	*Sağlam, güçlü, düzgün, eksiği olmayan, dürüst.*	Anlam daralması.
		Saganlija	***1.*** *Sağlıklı, sağlam olan kimse.* ***2.*** *Bir cins fasulye. (Škal.1966, s.541)*	Kelime türetme. 2. anlamda başka anlama geçiş.
sağlıcak	Sağlık, esenlik.	***Saladžak***	*Hayat. (Škal.1966, s. 545)*	Yakın anlama geçiş ve anlam genişlemesi.
sağrı	**1.** Bazı hayvanların belle kuyruk arasında kalan kısmı ve bu kısmın derisi. **2.** Sırt, arka. **3.** Sağrı kısmından yapılan deri.	***Sagrija (sargija)***	*Bıçak veya kılıç sapı.*	Anlam daralması. 2. anlamdan anlam türetme.
		Sagrdžija, sagrakčija	***1.*** *Hayvan derilerinden kılları temizlemekle uğraşan derici, meslek sahibi.* ***2.*** *Saraybosna'nın kuzeyinde Başçarşı'dan gidilen bir caddeyede bu isim verilmiştir: Sagrdžije (Škal.1966, s. 542)*	Kelime türetme. 2. anlamda özelleşme.
sahan	1. İçinde yemek ısıtılan veya yumurta gibi şeyler pişirilen, derinliği az metal kap. **2.**	***Sahan***	*Bakır tas, tabak. (Škal.1966, s. 542)*	
		Sahanolizac	*Sahan yalayıcı, çanak yalayıcı, dalkavuk. (Jah.1999, s.468)*	Kelime türetme.

	Derinliği az olan kap.			Mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Soyutlayıcı deyim aktarması.
saka	**1.** Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse. **2.** Kırsal bölgelerde sulama işlerini düzenleyen ve denetleyen kimse.	***Saka***	***1.*** *Sucu, su taşıyan kimse.* ***2.*** *İçme suyu taşıyan askeri araç, römork: iki tekerli taşıtlardaki fıçılar.*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Sakaluk	*Gerdan, kolye, gerdanlık. (Şkal.1966,s. 543-544)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
sakız	**1**. Bazı ağaçların ve özellikle sakız ağacının kabuğundan sızan, çiğnendiğinde yumuşayan, hoş kokulu, beyaz renkli reçine. **2**. Şekerli ve kokulu ağızda çiğnenen eğlence yiyeceği, ciklet. **3.** *hay. b.* Vücudu beyaz olup başta ve ayaklarda belirgin siyah işaretler bulunan, ince kemik yapılı ve yüksek ayaklı, ince yağsız uzun kuyruklu bir koyun türü. **4.** Sakız ağacı.	***Sakız***	*Mastika (bir tür rakı). (Şkal.1966, s. 544)*	Söz eksiltme (sakız rakısı).
sakızlı	Sakızı olan, içinde sakız bulunan.	***Sakazlija***	*Uzun beyaz sakız kabağı. (Şkal.1966, s. 544)*	Söz eksiltme.
sakin	**1.** Hareket etmeyen, kımıldamayan. **2.** Durgun, dingin. **3.** Sessiz. **4.** Kimseyi rahatsız etmeyen, kızgınlık göstermeyen. **5.** Huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş. **6.** Bir yerde oturan.	***Saćin***	***1.*** *Durgun, sakin, sessiz.* ***2.*** *"saćin se učiniti" sakinleşmek, durulmak. (Şkal.1966,s. 540)*	Anlam daralması. 2. anlamda dilbilgisel anlama geçiş.
saksı	**1.** Pişmiş toprak, plastik vb.nden yapılan, çiçek yetiştirmekte	***Saksija***	***1.*** *İçinde çiçek yetiştirilen toprak kap.* ***2.*** *Mangala: ocakta ekmek pişirilen şeyin altındaki*	2. anlamda başka anlama geçiş.

	kullanılan kap. **2.** *argo* Baş, kafa.		*demir araç. (Şkal.1966, s. 544)*	
sal	Birçok kalın direk yan yana bağlanarak yapılan, düz ve korkuluksuz deniz veya ırmak taşıtı. **1.** Sedye. *(DS.)*	***Sala***	*Sedye. (Şkal.1966, s. 544)*	Halk ağzından geçiş. Anlam daralması.
salamura	**1.** Peynir, et, balık, turşu, asma yaprağı vb. yiyeceklerin bozulmaması için içinde tutuldukları tuzlu su. **2.** Bu suyun içinde tutulmuş yiyecek. **3.** *sf.* Bu suyun içinde tutulmuş olan.	***Salamura***	*Et veya turşu gibi yiyeceklerin içinde tutuldukları çeşitli baharatlarla hazırlanmış tuzlu su. (Şkal.1966, s.545)*	Anlam daralması.
salavat	**1.** *din b. esk.* Namazlar. **2.** *din b.* Hz. Muhammed'e saygı bildirmek için okunan dua. **3.** *sp.* Yağlı güreşte, yarışmalardan önce cazgırın okuduğu dua.	***Salavat***	*(Allahumme salli ala...)diyerek başlayan Hz.Muhammed'e tanrının iyi duasıyla anmak için arapça olarak okunan özel dua.*	Anlam daralması.
		Salavatati	*Salavat okumak; minarede sesli şekilde salavat okumak. (Şkal.1966, s.545)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
salgı	**1.** *biy.* Hücrelerin, vücuttaki bezlerin kandan ayırıp oluşturdukları ve yeniden kana, başka organa veya dışarıya saldıkları sıvı madde, ifraz. **2.** *gök b.* Güneşten dışarı doğru madde fırlaması.	***Salgija***	*Duvar saatinin sarkacı, pandül. (Şkal.1966, s. 545)* *Not: Bu kelime Türkçedeki salgı kelimesinden değil, sarkaç/sallanmak kelimesinden geçmiştir.*	Başka anlama geçiş.
salkı	**1.** Dolambaçlı, aykırı, biçimsiz (yol için). **2.** Sürümcemeli, askıda kalmış (iş için). **3.** Eğri, dengesiz. Gevşek, yumuşak. *(DS.)*	***Salkija (saltija)***	*Kumaşın veya bezin bir tarafında oluşan gevşek kısım.*	
		Salkijav (saltijav)	*Gevşemiş, esnemiş, kıvrılmış (bir ucu gevşeyen kumaş veya bez için söylenir). (Şkal.1966,s. 545)*	
salkım	**1.** Üzüm gibi, birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve. **2.** *bit. b.* Ana	***Salkum, salkum-top***	*Yalnızca toprağa çarptığında patlayan ve aynı anda birden çok bomba atabilen mitralyöz topuna benzer*	Parça bütün ilişkisinden ad aktarması.

	saptan çıkan yan çiçekleri, sapları hep aynı uzunlukta olan çiçek durumu. **3.** *bit.* *b.* Baklagillerden, salkım durumunda mor çiçekler açan ve çoğu asma gibi çardağa sarılan ağaç türü ve çiçeği *(Wistaria sinensis).* **4.** *ask. esk.* Topla atılan demir parçaları.		*eski bir çeşit top. (Şkal.1966, s.546)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
salma	**1.** Salmak işi. **2.** Pirinçle pişirilen bir tür yemek. **3.** *hlk.* Gen ellikle köylerde işlerin görülmesi için ihtiyar heyetinin kararıyla her evden toplanması gereken para. **4.** Bazı köylü giysilerinde kolun yeninden sarkan kumaş parçası. **5.** Kuşların üretilmesine ayrılan oda. **6.** *sf.* Başıboş gezen (hayvan). **7.** *sf.* Sür ekli akan (su). **8.** *tar.* Osmanlı Devleti'nde kol gezen kolluk eri.	***Salma, salama***	*Tarladan ekin kaldırıldıktan sonra sonbaharın sonlarına doğru çobanı veya bekçisi olmadan otlaklara başıboş bırakılmış hayvan sürüsü.*	Anlam daralması.
		Salma	*Karşısındakine sallayayak vurulan ucunda demirden bir topuz olan zincirli veya kayışlı eski bir silah. (Şkal.1966, s.546)*	Başka anlama geçiş.
salmak	**1.** Bağımlılığına, tutukluluğuna veya baskı altındaki durumuna son vererek serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek. **2.** İvedilikle yollamak, hemen göndermek. **3.** Koymak, katmak. **4.** Sürmek. **5.** Uğratmak. **6.** Vergi yüklemek. **7.** Üzerine yürütmek. **8.**	***Saldisati***	***1.*** *Yapmak, hazırlamak, ayarlamak, salmak. (Şkal.1966,s. 545);* ***2.*** *Yemeği servis etme.* ***3.*** *Karşılamak.* ***4.*** *Vurmak.*	Yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Saldisanje	***1.*** *Karşılama, misafir etme.* ***2.*** *Servis etme. Servis yapmak için geleneksel Boşnakça terim.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Saldidžija	*Misafire hizmet eden kimse. (Jah.1999, s. 469)*	Kelime türetme.

	(-e) Saldırmak. **9.** Sarkıtmak. **10.** *den* . Gemi demir üzerinde dört yana dönmek. **11.** *(-i) mec.* Bakmamak, ilgilenmemek, özen göstermemek.			
salt	**1.** İçinde yabancı bir öge bulunmayan, mutlak. **2.** *fel.* İçine, kendisine yabancı hiçbir şey karışmamış, arı. **3.** *zf.* Yalnızca.	***Salt***	*Yalnızca, sadece, tek.*	Anlam daralması.
		Saltadžija	*Eşyaları taşımayıp, sadece insanları taşıyan sürücü. (Şkal.1966, s.546)*	Kelime türetme.
		Salte kafezlija	*Çok güzel kadın. (İbr. 2012, s.359)*	Kelime türetme.
saltanat	**1.** Bir ülkede, hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olması. **2.** *mec.* Bolluk ve zenginlik, gösterişli yaşayış. **3.** *mec.* Birinin bir işte, bir yerde bulunan kimseler üzerindeki egemenliği.	***Saltanet***	***1.*** *Gösteriş, şatafat.* ***2.*** *Parlak, ve ışıltılı eşyalar, techizat.* ***3.*** *İmparatorluk.*	Türkçedeki 1. ve 2. anlamlardan anlam türetme.
		Saltanetli	*Işıltılı, şatafatlı, gösterişli. (Şkal.1966, s. 546)*	Kelime türetme.
saman	Ekinlerin harmanda dövülüp taneleri ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen ufalanmış sapları.	***Saman***	*Orta Asya'da ev yapımı için kil ve saman karışımından yapılan kerpiç türü. (İbr. 2012, s. 359)*	Anlam türetme.
sandal	**1.** *bit.b.* Sandalgillerden, kerestesi sert ve kokulu bir ağaç (*Santalum album).* **2.** İnsan taşıyacak biçimde yapılmış, kürekle yürütülen deniz teknesi. **3.** Sandalet. *Not: Zamanında santal (sandal) adı verilen ipekli bir Bursa dokumasının satışı buradan yapıldığından bu adla da anılır.*	***Sandale***	*Sandalet, bir tür tahta ayakkabı.*	Anlam daralması.
		Sandal	*Yarı pamuklu bir dokuma türü. (Şkal.1966, s. 548)*	Başka anlama geçiş.
		Sandal- gaće	*Sandal dokumasından yapılan don, şalvar. (Jah. 1999, s.470)*	Kelime türetme.
sandık	**1.** İçine çeşitli şeyler konulan,	***Sanduk***	*Tahta sandık.*	Anlam daralması.

	tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası. **2.** Meyve, sebze koymaya yarayan, tahta veya plastikten yapılmış, dört köşe kap. **3.** Bir kurumda para alınıp verilen yer. **4.** Kamu kesiminde çalışan personelin sosyal güvenlik işlerini yürüten kuruluş. **5.** Yapılarda kum, çakıl vb. şeyleri ölçmek için kullanılan, üstü ve altı açık, dört köşeli tahtadan ölçü aleti. **6.** Kamu kesiminde çalışan personelin kendi durumunda düşük faiz ve taksitler hâlinde geri ödemek üzere borç para aldığı birim. **7.** Seçimlerde oy pusulalarının atıldığı kutu. **8.** *esk.* Mahalle tulumbacılarının omuzda taşıdıkları sandık biçimi tulumba.	***Sandukhana***	*Evin içinde sandıkların tutulduğu alan. Eski Boşnak evlerinde böyle bir alan vardı.*	Kelime türetme.
		Osamariti	*Ata semer vurmak. (Şkal.1966, s. 488-503-546-547)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
sansar	*Hay. b.* Postları değerli türlü etçil hayvanların ortak adı.	***Sansar***	*Postundan pahalı kürkler yapılan etçil hayvan. (Şkal.1966, s.549)*	
		Sansarina	*Mec. Yüksek fiyatlı. (İbr. 2012, s. 361)*	Kelime türetme ve mecazlaşma.
sap	**1.** Bitkinin dal, yaprak, çiçek vb. bölümlerini taşıyan, ağaçlarda odunlaşarak gövde durumunu alan bölüm. **2**. Çiçek veya meyveyi dala bağlayan ince bölüm, sak. **3.** Bir aracı tutmaya yarayan bölüm. **4.** İplik, tire, ibrişim vb. şeylerde iğneye	***Sap***	*Bıçağın, nacağın, kılıcın veya bu tür aletlerin tutma yeri, sapı.*	Anlam daralması.

	geçirilen bir dikişlik iplik. **5.** Kabza. **6.** *hlk.* Demet durumundaki ekinler. **7.** *argo* Er kek.			
saraç	**1.** Koşum ve eyer takımları yapan veya satan kimse. **2.** Koşum ve eyer takımlarını işleyen ve süsleyen kimse. **3.** Deri, muşamba gibi gereçlerden bavul, çanta yapan kimse.	***Sarač***	*Koşum ve eyer takımları gibi deriden çeşitli eşyalar yapıp satan kimse.*	Anlam daralması.
		Usaračiti	*Deriyle birşeyi dikmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Saračnica	*Saraç dükkanı. (İbr. 2012, s. 361)*	Kelime türetme.
saraçhana	*esk.* At takımları, araba koşumları, meşinden eşya yapılan ve satılan yer.	***Saračhana***	*Ahırın yakınında, içinde at takımlarının olduğu özel* küçük oda. (Şkal.1966, s. 549-633)	Yakın anlama geçiş.
sarma	**1**. Sarmak işi. **2.** Saran, içine alan şey, zarf. **3.** *ask.*Çevirme. **4**. Lahana, pazı ve üzüm yaprağının hazırlanan içle sarılmasıyla yapılan etli veya zeytinyağlı yemek. **5.** *mdn.* Bir ayakta alınan paralel veya dik olarak dikmelerin üzerine yerleştirilen direk. **6.** *sf.* Sarılarak yapılan.	***Sarma***	***1.*** *Bir tür yemek:pirinçle karıştırılmış kıymanın lahana, asma yapraklarına sarılmasıyla yapılan bir yemek. (Şkal.1966, s. 551);* ***2.*** *argo Boyunda kaba biçimde duran kravat için söylenir. (Jah.1999, s.*	2. anlamda argolaşma yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
sarıca	**1.** Sarıyı andıran, sarıya yakın. **2.** *Hay. b.* Yaban arısı. **3.** Eyalet valileri buyruğundaki başıbozuk asker.	***Saridža***	*Adını Sarıca Paşa'dan alan ve taşrada bulunan özel bir ordu birliği. (İbr.2012, s. 362)*	Anlam daralması.
satranç	İki kişi arasında altmış dört kareli bir tahta üzerinde değerleri ve adları değişik siyah ve beyaz on altışar taşla oynanan bir oyun.	***Santrač***	***1.*** *Satranç oyunu.* ***2.*** *Çit, parmaklık, çerçeve (kuyu veya mezar gibi şeylerin etrafını çevreleme amaçlı).* ***3.*** *Zarlardaki oymalar.* ***4.*** *Kumaş perdahlamak için kullanılan sütunun içindeki iç tahta. (Şkal.1966, s. 549);* ***5.***	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.

			Bir tür ızgara, ocak. ***6.*** *Kuyunun üzerinde bulunan ahşap kemer. (İbr.2012, s.360)*	
savak	**1.** *hlk.* Suyu başka yöne akıtmak için yapılan düzenek. **2.** Değirmen arkındaki fazla suyun akması için açılan ikinci su yolu. **3.** Bir barajın fazla suyunu akıtmak için yapılan düzen. **4.** *sf.* Aptal, salak.	***Savak***	***1.*** *Bahçenin veya avlunun bir kenarından pis suyun dereye akmasını sağlayan örtülü kanal.* ***2.*** *Büyük taş kaidenin etrafına hareket etmemesi için veya bir tarafa yatmaması için toprağa saplanan direkler, genelde meşe ağacındandır. Bunlar birçok kazık da olabilir. (Şkal.1966,s. 552)*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
savulmak	Bir şeyden çekinerek bulunduğu yerden uzaklaşmak.	***Saulisati (se), saulisavati (se)***	*Sakinleşmek, yatışmak. (Şkal.1966,s. 551)*	Başka anlama geçiş.
saya	**1.** Ayakkabının yumuşak olan üst bölümü. **2.** *hlk.* Gebe koyunların karnındaki yavru yüz günlük olduğunda çobanların yaptığı tören. **3.** *hlk.* Yayla ve kırlarda hayvanlar için yapılan üstü samanla örtülü yer. **4.** *hlk.* Kadın giysisi. **5.** *hlk.* İş önlüğü.	***Saja***	*Bir çeşit geniş çuha.*	Türkçedeki 1. anlamdan uzak anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Sajali	*Çuhalı, çuhadan yapılmış olan. (Şkal.1966, s. 543)*	Kelime türetme.
sayı	**1.** Sayma, ölçme, tartma vb. işlerin sonunda bulunan birimlerin kaç olduğunu bildiren söz, adet. **2.** Gazete, dergi vb. sürekli yayınların bir bütün oluşturan, değişik tarih, numara taşıyan baskılarından her biri, nüsha. **3.** *sp.* Bir spor karşılaşmasında taraflardan her birinin başarı	***Saja***	*Sayma; sayı, rakam. (Şkal. 1966, s.543)*	Anlam daralması.

	derecesini gösteren nicelik, skor.			
sayvan	**1.** Güneşten, yağmurdan korunmak için veya süs olarak bir şeyin üzerine çekilen dam saçağı gibi düz veya eğimli örtü. **2.** Evlere bitişik, önü açık, direkler üzerine oturtulmuş, üzeri örtülü yer. **3.** *esk.* Kulak kepçesi. Gölge yapan siper, şemsiye. *(TS.)*	***Sajvan***	***1.*** *Çadır.* ***2.*** *Şemsiye, güneşlik. (Şkal.1966, s.543)*	Genel anlamda anlam daralması.
sazlık	Sazları çok olan yer.	***Sasluk***	*İnce bir tür saz kamış. (Şkal.1966,s .551)*	Bütün parça ilişkisinden ad aktarması yoluyla anlam daralması.
sebep	Bir şeyin olmasına veya belli bir halde bulunmasına yol açan şey.	***Sebep, sebeb, sevep (sebet, sevet)***	***1.*** *Sebep, neden.* ***2.*** *Dolayı, yüzünden.*	
		Sebepli, sevepli	*Şanslı, bereketli (eller).*	Soyutlayıcı deyim aktarması.
		Sevetnik	*Aracılık eden, çöpçatan.*	Neden sonuç ilişkisinden kelime türetme.
		Sevetovati	*Aracılık etmek, çöpçatanlık yapmak. (Şkal.1966, s.552-562)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
sebil	**1.** Kutsal günlerde karşılık beklemeden hayır için dağıtılan içme suyu. **2.** Genellikle camilere bitişik özel bir biçimde yapılmış, karşılık beklemeden hayır için içme suyu dağıtılan taş yapı, sebilhane. **3.** *hlk.* Meyan kökü şerbetini bir hayır için dağıtma.	***Sebilj***	*Büfe şeklinde hayır için yapılan çeşme. (Şkal.1966, s.553)*	Anlam daralması.
sedef	**1.** Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuğunda bulunan sedefçilikte	***Sedef, sadef***	***1.*** *Deniz kabuklarının iç kısmında bulunan pırıltılı, beyaz bir madde.* ***2.*** *Sedefotu.* ***3.*** *Sedeften düğme.*	2. ve 3. anlamlarda söz eksiltme. Genel anlamda anlam daralması.

	kullanılan, pırıltılı, beyaz, sert bir madde. **2.** *sf.* Bu maddeden yapılmış veya bu madde ile süslenmiş. **3.** *tıp* Sedef hastalığı.	***Sedeflija***	*Sedefle süslü olan tüfek, sedefle süslü tambur, sedefle süslü eyer vs. (Şkal.1966, s.553)*	Kelime türetme.
sefer	**1.** Yolculuk. **2.** Kez, defa. **3.** *ask.* Genellikle ülke dışına yapılan askeri harekat, savaşa gitme, savaş.	***Sefer***	*Yolculuk, seyahat; savaşa gitme, harekat. (Şkal.1966, s. 554)*	Anlam daralması.
seki	**1.** *hlk.* Oturmak için evlerin önüne taş ve çamurdan yapılan set. **2.** Oturulacak sedir biçiminde taş veya set. **3.** Toprak üstündeki yükseklik, doğal set, taraça. **4.** *coğ.* Akarsuların iki yakasındaki yamaçlarda, bazı deniz ve göl kıyılarında görülen basamak biçiminde yeryüzü şekli, teras.	***Sećija***	*Eskiden her evin odalarında bulunan tahtadan sedir. Evlerde bir duvarda diğerine kadar uzatırlar, üzerlerine yumuşak bir minder veya yün şilte konulur etrafında da sert saman yastıklar dizilirdi. (Şkal.1966, s. 553)*	Anlam daralması.
seksen	Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı.	***Seksan, seksen***	*Seksen sayısı.*	
		Seksan	*Çok fazla, epeyce. (İbr. 2012, s.365)*	Anlam genişlemesi.
selam ağası	**1.** Padişah bir yere gittiği zaman yanında bulunan ve karşılamaya gelenleri onun adına selamlayan görevli. **2.** Sadrazam ve vezirlerin yanında karşılama işlerini düzenleyen görevli.	***Selamaga***	*Müslüman düğünlerinde, düğün sahipleri adına karşılama yapan ve selamlayan kimse. (Şkal.1966, s.556)*	Genelleşme.
selamlık	**1.** Saray, köşk veya konaklarda erkeklerin bulunduğu ve erkek konukların alındığı bölüm, harem karşıtı. **2.** *tar.* Osmanlı	***Selamluk***	***1.*** *Müslüman evlerinde erkeklere ayrılan kısım veya erkek misafirlerin kabul edildiği ayrı ev.* ***2.*** *Herhangi bir törende veya askeri geçit de bir askeri selamlama; askeri selam olarak*	2. anlamda genelleşme.

	padişahları cuma namazını kılmak için camiye giderken yapılan tören.		*"rahat"durumu. (Şkal.1966, s.556)*	
sema	**1.** *esk.*İşitme, duyma. **2.** Mevlevi dervişlerinin ney, nısfiye vb. çalgılar eşliğinde, kollarını iki yana açıp dönerek yaptıkları ayin.	***Sema***	*Mevlevi ayin dansı. (Jah.1999, s. 474)*	Anlam daralması.
semer	**1.** At, eşek, katır vb. hayvanların sırtına yerleştirilen, üzerine yük bağlanan veya binilen, iskeleti ağaçtan araç. **2.** Hamalların yük taşırken kullandığı deriden sırt yastığı, arkalık.	***Samar***	*Yük atlarına konulan ağaçtan yük eyeri.*	Anlam daralması.
		Samarica	*Semer vurulmuş at.*	Kelime türetme.
		Nasamariti (se)	*Aptal yerine konmak, birini ya da kendini kandırmak, dolandırmak, hile yapmak.*	Mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. Doğadan insana deyim aktarması.
		Osamariti	*Ata semer vurmak. (Şkal.1966, s. 488-503-546-547)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Samardžinica	*Semerci dükkanı. (İbr. 2012, s.359)*	Kelime türetme.
sıkılmak	**1.** Sıkma işi yapılmak. **2.** Can sıkıntısı duymak. **3.** Utanıp çekinmek. **4.** Sıkıntıya düşmek.	***Sakrlisati se***	*Aksilik veya olumsuz haberlerden dolayı sıkıntıya düşmek, üzülmek. (Şkal.1966, s. 544)*	Anlam daralması.
semt	**1.** Şehirde yerleşim bölgesi, yaka. **2.** Yan, taraf, cihet, yön.	***Sent (semt)***	*Yön, taraf, yan; mec. doğulan yer, vatan.*	Anlam genişlemesi.
		Sentati	*Bir şeyi elde etmek için birinin peşine takılmak, etrafında dört dönmek.*	Sözcük türü değiştirme yoluyla uzak anlama geçiş.
		Sensuz (semsuz)	***1.*** *Çevresinden, dolaylı olarak, dolambaçlı, zimnen.* ***2.*** *Tenha, kuytu; yanına varılmaz, içine kapanık.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Sentimice	*Doğru, düzgün. (Şkal.1966, s. 558-559)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Presentati	***1.*** *Başka bir tarafa geçmek, durum ya da düşünce değiştirmek.* ***2.*** *Birine bakış açısını, görüşünü değiştirmesini sağlamak, kendi tarafına*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş. Soyutlayıcı deyim aktarması.

			çekmek. (Şkal.1966, s.524)	
senai	Övgü ile ilgili.	***Esanija***	*Şükran, övgü mektubu. (Şkal. 1966, s.270)*	Kelime türetme.
sepi	Deri, post vb. yi kullanılabilecek duruma getirmek için uygulanan işlemlerin tümü, tabaklık.	***Sepija***	*İçinde derilerin temizlendiği kireçli su. (Şkal.1966, s.559)*	Anlam daralması.
serbest	**1**. Hiçbir şarta bağlı olmayan, istediği gibi davranabilen, erkin. **2.** Tutuklu veya bağımlı olmayan, özgür, hür. **3.** Zamanını istediği gibi kullanabilen, yapacak bir işi olmayan. **4.** Bazı kurallara bağlı olmayan. **5.** Sıkılmadan, şaşırmadan konuşan ve davranan. **6.** Ağırbaşlı olmayan, hoppa (kadın). **7.** Hareketi herhangi bir biçimde engellenmeyen. **8.** *zf*. Rahat, özgür, bağımsız bir biçimde.	***Serbez, serbes***	***1.*** *Serbest, özgür, cesur, korkusuz.* ***2.*** *Özgürce, korkusuzca, çekinmeden. (Şkal.1966, s. 559)*	Anlam daralması.
serdar	*esk.* Başkomutan.	***Serdar***	***1.*** *Komutan, baş lider, reis.* ***2.*** *Serdar veya serdar-ı ekrem. Savaşlarda orduyu kumanda eden büyük vezire verilen ünvan.* ***3.*** *Küçük bir bölgenin yönetiminde yeniçeri reisi.* ***4.*** *Karadağ'da soylu bir aileden gelen kişilerin reislerine verilen ünvan.*	2. anlamda söz eksiltme. 3. anlamda anlam genişlemesi. 4. anlamda özelleşme. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Serdarija	***1.*** *Bir serdarın yönetimi altında olan bölge.* ***2.*** *Serdarın kurduğu mimari yapı veya kurum. Rogatica'da Serdariya adıyla bir cami de var. (Şkal.1966, s. 559-560)*	Kelime türetme.

sergen	**1.** *hlk.* Raf. **2.** Nesnelerin, insanlara gösterilmek, satılmak için sergilendiği camlı bölme veya yer, camekan, vitrin.	***Sergen, serđen, sender***	*Duvardaki dolap veya içinde yatak takımının durduğu duvara sabit dolap.*	Yakın anlama geçiş.
		Serđen	*Sandalye. (Şkal.1966, s. 560)*	Başka anlama geçiş.
sergi	**1.** Alıcının görmesi, seçmesi için dizilmiş şeylerin tümü ve bu nesnelerin serildiği yer. **2.** Halkın gezip görmesi, tanıması için uygun biçimde yerleştirilmiş ürünlerin, sanat eserlerinin tümü. **3.** Bir yerin, bir ülkenin veya çeşitli ülkelerin kendine özgü tarım, sanayi vb. ürünlerini tanıtmak için bunların uygun bir biçimde gösterildiği yer. **4.** *hlk.* Yaygı, kilim	***Sergija, serđija***	***1.*** *Gönüllü yardım toplamak için üzerine para atılan yaygı.* ***2.*** *Birşeylerin sergilendiği yer. Visoko' da tabakçıların derilerini kuruttukları imalathane önündeki sundurmaya da böyle denilirdi. (Şkal.1966, s. 560).*	Sözcükte önem kayması ve özelleşme. 2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
serhat	Sınır boyu.	***Serhat***	*Sınır boyu.*	
		Serhatlija	*Sınır görevlisi. (Şkal.1966, s.560)*	Kelime türetme.
sermaye	**1.** *ekon.* Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların tamamı, anamal, başmal, kapital, meta. **2.** Varlık, servet. **3.** *mec.* Konu. **4.** *mec. Genelev.*	***Sermija***	***1.*** *Anapara, kapital, ticaret eşyası, sahip olunan servet.* ***2.*** *Zanaat ürünü, eşya.*	Anlam daralması.
		Sermijaš	*Pazarlarda kendi ürettiği zanaat ürününü, kendi sermayesini yere sererek satan kimse. (Şkal.1966, s. 560-561)*	Kelime türetme.
ses	**1.** Kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün. **2.** Ciğerlerden gelen havanın ses yolunda yaptığı titreşim. **3.** *mec.* Duygu ve düşünce. **4.***mec.* Herhangi bir davranış, tutum karşısında uyanan ruhsal tepki. **5.**	***Ses***	*Ses, seda. (Şkal.1966, s. 561)*	Anlam daralması.

	müz. Aralarında uyum bulunan titreşimler.			
sevda	**1.** Güçlü sevgi, aşk. **2.** Aşırı ve güçlü tutku, istek.	***Sevdah***	*Sevgi, aşk özlemi.*	
		Sevdalinka	*Boşnak aşk şarkısı.*	Kelime türetme.
sevdalı	**1.** Sevdaya tutulmuş olan, tutkun, vurgun, aşık. **2.** *mec.* Bir şeye gereğinden çok düşkünlük gösteren, eğilim duyan.	***Sevdalija, sevdahlija, sevdelija***	***1.*** *Birine aşık olmuş kimse. (Şkal.1966, s.562);* ***2.*** *Sevdalinka söylemeye meraklı, sevdalinka söylemeyi seven kimse. (Jah.1999, s. 476).*	2. anlamda anlam türetme.
		Sevdi	*Sevilen, sevgili, aşık olunan.*	Kelime türetme.
		Sevdidžan-baklava, džansevdija, Sevdidžanuša	*Bir çeşit Boşnak baklavası.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Sevdisanje	***1.*** *Sevme, aşık olma durumu. (Şkal.1966, s. 561-562);* ***2.*** *Aşk özlemi. (Jah.1999, s. 476)*	Ek yığılması.
seyir	**1.** Gidiş, yürüyüş, ilerleyiş. **2.** Kara taşıtlarının belli bir güzergâhta ilerlemesi. **3.** *den*. Özellikle gemilerin belli bir rotayı takip ederek yolculuk etmesi. **4.** Bir yerden başka bir yere gitmek için yola çıkma. **5.** Eğlenmek için bakma, hoşlanarak bakma, temaşa. **6.** Bakıp eğlenecek şey, eğlendirici durum.	***Sejir***	*İzleme, bakma, seyretme, güzel birşeye hayranlıkla bakma. (Şkal.1966, s.554)*	Anlam daralması.
seyyah	*esk.* Gezgin, turist.	***Sejahini***	*Gezici oyuncular, aktörler. (Jah.1999, s.473)*	Anlam daralması.
seyishana	Erkek evinin yaptığı çeyizi gelin evine götürme işi. *(DS.)*	***Sejsana, seisana, seksena, sejsana, seisana***	***1.*** *Yük atı; düğün halaylarında gelinin çeyiziyle yüklü olan at.* ***2.*** *Bosna'nın bazı bölgelerinde (özellikle Janje'de) gelinin çeyizi yüklü olan atın yanında giden kimselere veya eşya yüklenmiş atla birlikte giden kimselere, rehbere böyle deniyordu.*	Anlam genişlemesi.
seysine	Çeyizin araba, at ve eşeklere yüklenmiş durumu. *(DS.)*			

		Seisanka, sejsanka	*Seysanadaki yükte bulunan ve içine her türlü şey konulan kese. (Şkal.1966, s.556)*	Kelime türetme.
sıçan	**1.** *hay. b.* Sıçangillerden, fareden iri, zararlı birçok türü bulunan kemirgen, memeli hayvan. ***2.*** *mec.* Küçük yaştaki hırsız.	***Sičan***	***1.*** *Fare.* ***2.*** *Fare zehiri. (Şkal.1966, s. 563)*	2. anlamda anlam türetme ve söz eksiltme. Genel anlamda anlam daralması.
sıfır	**1.** *mat.* Kendi başına değeri olmayan, ondalık sayı sisteminde sağına geldiği rakamı on kere büyüten işaret (0). **2.** *mec.* Hiçbir değeri olmayan şey. **3.** *sf. mec.* Olmayan, bulunmayan. **4.** *sf. mec.* Kötü, başarısız, verimsiz. **5**. *sf. mec.* Yeni, kullanılmamış.	***Sufur, sifr***	*Hiçbir değeri olmayan, 0. (Şkal.1966, s. 573)*	Anlam daralması.
sıklet	**1.** Ağırlık, yük. **2.** *esk.* Sıkıntı.	***Srklet (saklet)***	***1.*** *Ağırlık, huzursuzluk, sıkıntı.* ***2.*** *Buyruk, komut.*	2. anlamda başka anlama geçiş.
		Srkletli	*Asabi, ağır yük altında olan, sıkıntıları olan. (Şkal. 1966, s. 571)*	Kelime türetme.
sınıf	**1.** Öğrencilerin yıllık öğrenime göre ayrıldıkları bölümlerden her biri. **2.** Çeşitli amaçlarla oluşmuş kümeler. **3.** Ders okutulan yer, dershane, derslik. **4.** Önemlerine, niteliklerine göre kişi veya nesnelerin yerleştirildiği kategorilerden her biri. **5.** *biy.* Takımlarda n oluşan birlik, dalların alt bölümü. **6.** *top. b*. Bir toplumda, aynı görevi yapan,	***Sunuf***	*Sınıf, çeşit, kategori, derslik. (Şkal.1966, s. 575)*	Anlam daralması.

	aynı yararı sağlayan, aynı şartlarda yaşayan büyük insan grubu, klas.			
sıra	**1.** Yan yana, art arda olan şey veya kimselerin tümü, dizi. **2.** Bu biçimdeki topluluğun durumu. **3.** Belirli bir düzene ve niteliğe göre dizilme durumu. **4**. Bir şeye ayrılan, uygun görülen veya rastlayan zaman. **5.** Tahtadan oturak. **6.** Dershane, meclis vb. yerlerde kullanılan ve oturup yazı yazacak biçimde yapılan mobilya. 7. Düzen.	***Sura***	***1.*** *Sıra, dizi.* ***2.*** *Kitapta ya da şiirde satır, sıra. (Şkal.1966, s. 575)*	Anlam daralması.
sırma	**1.** Altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel. **2.** *sf.* Bu telden yapılmış veya bu tel gibi olan. **3.** Rütbe gösteren şerit.	***Srma***	*Saf gümüş, gümüş tel.*	Anlam daralması.
		Srmadal	***1.*** *Gümüş veya altın ipliklerle üzerine dal ya da bitki motifleri işlenen saten kumaş veya kadife.* ***2.*** *Sırmadaldan yapılmış nakışlarla işli olan entari veya yorgan.*	Kelime türetme.
		Srmalija, srmajlija	***1.*** *Sırma kakmalı tüfek, Karanfil tüfeği.* ***2.*** *Sırma kakmalı veya işlemeli herhangi bir şey. (Şkal.1966, s. 571-572)*	Kelime türetme.
sıraca	*tıp* Deride ve genellikle boyunda görülen, lenf düğümlerinin şişkinliğiyle beliren tüberküloz türü.	***Saradža***	***1.*** *Bir deri hastalığı; Scrofula, scrophulosis.* ***2.*** *Bir tür at hastalığı; Sakağı.*	2. anlamda anlam genişlemesi.
		Saradžika	*Sıraca hastalığını tedavi etmekte kullanılan bir bitki; Serophuloria.*	Kelime türetme.
		Siridžik, saradžik	*Osmanlı döneminde müslümanların kozmetik amacıyla kullandıkları bir krem. Yağlı yüzler için beyazlatıcı; hydrargyum bichloratum*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.

			corrosivum. (Şkal.1966, s.549-550-567)	
Sıralamak	**1.** Birbiri ardı sıra veya yan yana koyarak sıra durumuna getirmek. **2.** Art arda söylemek, sayıp dökmek. **3.** Belirli bir düzene göre yerleştirmek veya düzenlemek, sıraya koymak. **4.** Söylenecek, yazılacak, yapılacak şeylere zihinde gerekli düzeni vermek. **5.** Aynı davranışı birbiri ardınca birçok kez yapmak. **6**. Aynı davranışı birçok şey üstünde tekrarlamak. **7.** Küçük çocuk tutunarak yürümeye başlamak, tutunarak yürümek.	***Posurijati se, posuredati se***	*Sıraya dizmek, sıraya koymak. (Şkal.1966, s.522)*	Anlam daralması.
sırça	**1.** Cam. **2.** *sf.* Camdan yapılmış.	***Srča***	*Cam.*	Anlam daralması.
		Srčaluk	***1.*** *Camcılık, sırça işleri.* ***2.*** *Bardak gibi benzeri cam eşyaların evde konulduğu yer. (Şkal.1966, s. 571)*	Kelime türetme.
sırt	**1.***anat.* Omurgalı veya omurgasız hayvanlarda boyundan kuyruk sokumuna kadar uzanan üst bölüm. **2.** *anat.* İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm, göğüs karşıtı. **3.** Kesici araçların kesmeyen kenarı. **4.** Dağların veya tepelerin üst bölümü. **5.** İnsanın üstü. **6.** Bir şeyin üstü, üst bölümü. **7.** Dikilmiş veya	***Srt***	***1.*** *Bir şeyin üstü, üst bölümü. sırt.* ***2.*** *Tilki kürkünün kuyruğa yakın bölümü. (Şkal.1966, s. 572);* ***3.*** *Dağların üst bölümü. (İbr. 2012, s376)*	2. anlamda terimleşme yoluyla anlam daralması. Genel anlamda anlam daralması.

	ciltlenmiş kitaplarda dikişin bulunduğu bölüm.			
sicil	**1.** Resmi belgelerin kaydedildiği kütük. **2.** Görevlilerin meslek yaşamlarındaki çalışma durumları. **3.** Görevlilerin meslek yaşamlarındaki çalışma durumlarının işlendiği dosya.	***Sidžil***	*Osmanlı yönetimi için bütün hüküm ve duruşmaların kayıt edildiği, ferman, berat ya da buyruldu gibi mahkemeye ulaşan adli kararlar, adli kayıtlar.*	Anlam daralması.
		Sidžiliti	***1.*** *Adli karar ve protokolün kayıtlarını tutmak.* ***2.*** *mec. Bir şeyin değerini bilmek, saygı göstermek. (Škal.1966, s. 563)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş ve anlam iyileşmesi. Soyutlayıcı deyim aktarması.
sicilli	**1.** Sicile geçmiş, sicil defterine işlenmiş, müseccel. **2.** *mec.* Suçu sicile geçmiş, sabukalı, müseccel.	***Sindželija (sinđelija)***	*Mühürlü belge, makbuz.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş ve anlam daralması.
		Sindžilat	*Mahkeme kararı, adli protokol, yasallaştırma, onaylama, doğrulama; duruşma, mahkeme.*	Kelime türetme.
		Sindžilatiti	*Adli karara vardırmak,, yasallaştırmak, doğrulamak; yargılamak. (Škal.1966,s. 565-566)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
sigara	İnce kağıda, kıyılmış tütün sarılarak hazırlanan, silindir biçiminde, ağızdan dumanı çekilen nesne.	***Cigar-divan***	*Sigara satılan dükkanların yanında bulunan ve dinlenip sigara içilen yer. (İbr. 2012, s. 71)*	Kelime türetme.
siktir!	"defol!" anlamında kullanılan bir söz.	***Sikter***	*Defol!" anlamında.*	
		Sikteruša, sikter- kahva	*Kapanış kahvesi; diğer bütün ikramlardan sonra, evin hanımının son olarak sunduğu kahve. Bu kahvelerden sonra, sıranın konukların çıkıp gitmesine geldiği düşünülür. (Škal.1966, s. 564)*	Kelime türetme yoluyla anlam iyileşmesi.
silahşor	**1.** Silah kullanmada usta olan kimse. **2.** *mec.* Bir ideolojiyi	***Silahšor***	***1.*** *Osmanlı sarayında saray muhafız üyesi.* ***2.*** *Sarayda görevli bir memur için kullanılan ünvan (Kapıcıbaşının bir*	Terimleşme yoluyla uzak anlama geçiş.

	bağnaz bir biçimde savunan kimse.		*alt kademesi için). (Şkal.1966, s. 565)*	
silecek	**1.** Yıkandıktan sonra kurulanmak için kullanılır büyük havlu. **2.** Motorlu taşıtlarda ön camı silmeye, temizlemeye yarayan alet, silgeç. **3.** Evlerde ayakkabıları temizlemek için kapı önlerine konulan bez, keçe, vb. paspas.	***Siledžek***	*Banyodan sonra kullanılan büyük havlu. (İbr, 2012, s. 371)*	Anlam daralması.
silindir	**1**. *mat.* Alt ve üst tabanları birbirine eşit dairelerden oluşan bir nesnenin eksenini dikey olarak kesen, birbirine paralel iki yüzeyin sınırladığı cisim, üstüvane. **2.** *tek.* Metalleri inceltme, kumaşları parlatma, kâğıt üzerine baskı yapma vb. işler için sanayide kullanılan merdane. **3.** *tek.* Motorlu taşıtların motorunda pistona güçlü bir itiş sağlamak için gazkarışımının yandığı veya patladığı yer. **4.** Yol yapımında toprağı sıkıştırarak düzleştirmek için kullanılan genellikle motorlu araç. **5.** Silindir şapka.	***Sulunar, sulundar, sulinar***	*Ocak, soba ya da baca borusu.*	Anlam daralması.
sima	**1.** Yüz. **2.** Kimse, insan, tip.	***Sima***	*Ten, cilt. (Şkal.1966, s. 565)*	Türkçedeki 1. anlamdan yakın anlama geçiş.
simit	**1.** Halka biçiminde, genellikle üzerine	***Simit***	*Beyaz undan yapılan bir çeşit küçük yuvarlak fırın ekmeği. Hamuru*	Türkçedeki 1. anlamdan yakın anlama geçiş.

	susam serpilmiş çörek. **2.** Denizde kolayca yüzmeyi sağlayan halka biçiminde alet. **3.** *hlk.* İnce bulgur, düğürcük.		*dövülmüş nohuttan hazırlanan özel bir mayayla pişirilir.(Şkal.1966, s. 565)*	Genel anlamda anlam daralması.
sin	**1.** *esk.* Ölü gömülen yer, gömüt, mezar. **2.** *esk.* Yaş. Not: *Arapçada s harfi.*	***Sin***	*Arapçada s harfi. (Şkal.1966, s. 565)*	Anlam daralması.
sinebend	Göğüs bağı, sütyen. (Osm.)	***Preselembetiti***	*Bir tarafa geçmek, bir başkasıyla arkadaşlık etmek. (Şkal.1966, s.524)*	Sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş.
Sinop	Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde yer alan illerinden biri.	***Senabija***	*Tatlı bir tür sonbahar elması. (Şkal.1966, s. 558)*	Başka anlama geçiş.
sipahi	*tar.* Osmanlılarda tımar sahibi bir sınıf atlı asker.	***Spahija***	***1.*** *Tımar sahibi, savaş durumunda orduya katılması için atlı asker vermekle yükümlü, hafif atlı asker. Hristiyanlar da sipahi olabiliyordu.* ***2.*** *Bosna Hersek de zengin müslüman köy ağası; ismin arkasına ünvan olarak ekleniyor: Hasan-spahija gibi. (Şkal.1966, s. 570)*	2. anlamda özelleştirme ve anlam iyileşmesi.
		Spahinica	*Sipahinin karısı. (Jah.1999, s. 484)*	Kelime türetme.
siper	**1.** Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer. **2.** Yağmur, güneş ve rüzgarın etkilemediği gizli, kuytu yer, dulda. **3.** Güneş ve yağmurun etkisinden korunmak amacıyla şapka, kasket vb.nin önüne yapılan çıkıntı, siperlik. **4.** *ask.* Askerlerin savaşta vurulmamaları ve rahat ateş edebilmeleri için	***Siper***	*Küçük çocukların yemek yerken üstlerini kirletmesinler diye yemekten önce göğsüne konulan bez, örtü. (Şkal.1966, s. 566)*	Anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Siperak	*Siper, küçük siper. (Jah.1999, s. 479)*	Kelime türetme.

	kazılmış, üstü açık hendek. **5.** *sf.* Kuytu, korunabilen.			
sipsi	**1.** *hlk.* Ağaç dallarından yapılan düdük. **2.** *den.* Gemici düdüğü. **3.** *müz.* Zurnanın dudaklara gelen kamış bölümü. **4.** Nargile ve tütün çubuklarına takılan ince parça.	***Simsija (sinsija)***	*Lüle; tütün çubuğu içmekte kullanılan gümüş parçalı özel lüle. (Şkal.1966, s. 565)*	Anlam daralması.
sirke	**(I)** Bit, tahtakurusu vb.nin asalak böceklerin yumurtası. **(II) 1.** Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm, elma, limon vb. suyu. **2.** Birtakım kimyasal yöntemlerle hazırlanmış bileşiklerin ortak adı.	***Sirće***	*Salata ve yemeklerde kullanılan sirke.*	Anlam daralması.
		Sirćetiti	*Sirke serpmek. (Şkal.1966, s.567)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
sivri	**1.** Ucu keskin ve batıcı olan. **2.** Ucuna doğru gittikçe incelen. **3.** *hay. b.* Palamut. **4.** *mec.* Genel tutumun veya geleneklerin dışında kalan, göze batıcı özelliği olan, aşırı.	***Sivrije***	*Kopça yapmakta kullanılan, terzilerin ve abacıların kullandıkları sivri uçlu ince bir cımbız. (Şkal.1966, s.567)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
siyah	**1.** Kara, ak karşıtı. **2.** *sf. mec.*Bu renkte olan. **3.** Baskıda başka harflerden daha kalın görünen harf türü.	***Sijah (sija)***	*Siyah, kara.*	Anlam daralması.
		Sijaluk	*Şapka yapmakta kullanılan bir çeşit siyah kuzu pöstekisi. (Şkal.1966,s. 564)*	Kelime türetme.
siyaset	**1.** Politika. **2.** Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatıyla ilgili özel görüş veya anlayış.	***Sijaset***	***1.*** *Topluluk, birşeyin büyük çoğunluğu, çokluk; kaba ve uygunsuz şey.* ***2.*** *huk. Ceza.* ***3.****Bela, musibet, dert, sıkıntı, çile. (Şkal. 1966, s. 564)*	Başka anlama geçiş. Anlam kötüleşmesi.
sofa	Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol.	***Sofa***	***1.*** *Camilerde, namaz kılacak kişiye yer kalmadığı zaman,*	Halk ağzından geçiş.

	1. Evlerin önündeki geniş balkon. **2.** Cami girişlerinde kapının iki yanındaki yerler. *(DS.)*		*caminin önünde yerden yükseltilmiş alan.* ***2.*** *Bahçede üstü örtülü ve yerden yükseltilmiş oturma yeri, kameriye. (Şkal.1966, s.568)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
sofra	**1.** Masa, sini vb. şeylerin, yemek yemek üzere hazırlanmış durumu. **2.** Birlikte yemek yiyenlerin tümü. **3.** Genellikle tekerlek biçiminde, üzerinde yemek de yenebilen ayaklı hamur tahtası. **4.** Halı göbeğinde daire biçimindeki çiçekli bölüm. **5.** *hlk.* Anüs.	***Sofra (sovra, sopra)***	***1.*** *Yemek tepsisi, sini.* ***2.*** *Tarlada çalışan işçilere yiyecek götürmekte kullanılan ve elbiseye uzun ilmeklerle bağlanan deri yapımı yuvarlak bir önlük.*	2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Sofra bošča	*Yemek kırıntılarının kilimin üzerine düşüp kirlenmesini önlemek için sofranın altına serilen bez örtü.*	Kelime türetme.
		Sofra peškun	*Oyularak süslenmiş küçük sehpa. (Jah.1999, s. 482)*	Kelime türetme.
		Sofranski čirak	*Sofrada kullanılan özel biçimli mumluk. Sofralık Bulgar çırası olarak da adlandırılır*	Kelime türetme.
		Sofranski ibrik	*Bakırdan veya gümüşten yapılan süslü ibrik. (İbr. 2012, s.374)*	Kelime türetme.
sofralık	Sofrada yemeye yarayan.	***Sofraluk, sofra peškir***	*Sofra beziyle aynı anlamda. (Şkal.1966, s. 568)*	Kelime türetme.
softa	**1.** Medrese öğrencisi **2.** İlmiyeden olanlara aşağılamak amacıyla verilen ad. **3.** *mec.* Bir görüşe, bir inanışa körü körüne bağlanan kimse. **4.** *mec.* Yaşadığı çağın gerisinde kalmış, geri kafalı kimse.	***Softa, sohta (sopta)***	*Medrese öğrencisi. (Şkal.1966, s. 568)*	Anlam daralması.
soğan	**1.** *bit. b.*Zambakgillerden, yemeklere tat vermek için yumrusu ve yeşil yaprakları kullanılan güzel kokulu bitki *(Allium cepa)* **2.** Çiğdem, lale, zambak, sarımsak vb. bitkilerin	***Sogan (sagan)***	*Soğan (1. anlamda)*	Anlam daralması.
		Soganlija (saganlija)	*Soğan kullanılarak yapılan bir tür yemek. (Şkal.1966, s. 569)*	Kelime türetme.

	toprak altındaki yumru kökü.			
soluk	**1.** Akciğerlere çekilen, akciğerlerden atılan hava, nefes. **2.** Ciğerlere hava alıp verme. **3.** *mec.* Tarz. **(II) 1.** Rengi atmış olan, solmuş, uçuk. **2.** Parlaklığını, gücünü yitirmiş (ışık). **3.** Rengi atmış olan.	***Soluk***	*Nefes, soluk. (Şkal.1966, s.570)*	Anlam daralması.
som	**(I) 1.** İçi dolu olan ve dışı kaplama olmayan, masif. **2.** Katışıksız. **(II)** Rıhtımın su üstünde olan bölümü. **(III)** *hay. b.* Somon balığı.	***Som***	***1.*** *Bir balık türü.* ***2.*** *Çiğ, anlayışı kıt, saf kimse. (Jah.1999, s. 483)*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş. Doğadan insana deyim aktarması yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Somli	*Balık kemiklerinden, mors dişinden yapılmış olan; somli kamze, somli bıçak. (Şkal.1966, s.570)*	Kelime türetme.
somun	**(I)** Yuvarlak ve şişkin ekmek. **(II)** Civatanın ucuna geçirilen içi yivli demir başlık. **1.** Fırın ekmeği. **2.** İki okkalık buğday ekmeği. *(DS.)*	***Somun, samun***	*Mayalı yuvarlak fırın ekmeği, evde yapılan mayalı ekmek, tandır ekmeği. (Şkal.1966, s. 570)*	Halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
son	**1.** Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı. **2.** En arkada bulunan. **3.** Artık ondan ötesi veya başkası olmayan. **4.** Uç, sınır. **5.** Olanca. **6.** Bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi, nihayet, akibet. **7.** *mec.* Ölüm.	***Son***	***1.*** *Son, bitiş (bazı iskambil oyunlarında).* ***2.*** *En son.* ***3.*** *mec. Gerçek, olan şey, düşünülen şey, his. (Şkal.1966, s.570 ; Jah. 1999, s. 483)*	1. anlamda terimleşme. 3. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
sopa	**1.** Kalın değnek. **2.** Sopayla yapılan vuruş. **3.** *mec.* Dayak, kötek.	***Sopa***	*Kalın değnek. (Şkal.1966, s. 570)*	Anlam daralması.

soymak	**1.** Bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar vb.ni çıkarmak. **2.** Birinin giysilerini çıkarmak. **3.** Birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeyleri çalarak alıp götürmek.	***Soisati, sojisati***	***1.*** *Yağmalamak.* ***2.*** *Saldırmak, hücum etmek.*	2. anlam Türkçedeki 3. anlamdan neden sonuç ilişkisine dayanan anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
soytarı	**1.** Söz ve davranışlarıyla halkı gülrüdüp eğlendiren kimse, maskara. **2.** *mec.* Hileci, yaltak kimse, kaşmer.	***Sojtarija***	***1.*** *Ciddi işlerle uğraşmayan kimse.* ***2.*** *Şakacı, geveze kimse. (Şkal.1966, s.569)*	Anlam daralması.
sual	*esk.* Soru.	***Sual***	*Sorgu, sual.*	
		Sualdžija, suvaldžija	***1.*** *Soru soran, sınav yapan kimse.* ***2.*** *Sualciler; İslam inanışına göre gömüldükten sonra ölünün mezarında, merhumu sorguya çeken Münker ve Nekir meleklerine verilen isim, sorgu melekleri. (Şkal.1966, s. 572).*	Kelime türetme. 2. anlamda terimleşme.
subaşı	**1.** *tar.* Şehirlerin güvenlik işlerine bakan görevlilerin başı. **2.** Acemi ocaklarında küçük aşamalı subay. **3.** Osmanlılarda kapıkulu süvarileri arasından, savaş zamanı güvenlik işlerine bakmak, barış zamanı da vergi toplamak işleri için ayrılan kimse. **4.** Rumeli'de çiftlik kâhyası.	***Subaša***	***1.*** *Ağaların ve beylerin çiftlikteki hasılatlarını tahsil eden kimse, çiftlik kahyası, denetmen.* ***2.*** *Osmanlı İmparatorluğunda şehirlerin güvenliğinden sorumlu olan kimse.*	Anlam daralması.
		Subašovati	*Subaşılık hizmetini yapmak. (Şkal.1966, s. 572)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
sucuk	**1.** Şişirilip kurutulmuş bağırsak içine baharlı et kıyması doldurularak yapılan bir tür yiyecek. **2.** Ceviz, badem içi vb. şeyler, bir ipliğe	***Sudžuk***	*Koyun ve sığır etinden yapılan bir tür yiyecek. (Şkal.1966, s.573)*	Anlam daralması.

	dizildikten sonra nişasta ile koyulaştırılmış kaynar üzüm şırasına batırılarak yapılan tatlı yiyecek.			
sultan	**1.** *tar.* Müslüman, özellikle Sünni hükümdarların kullandıkları unvan, padişah**. 2.** Padişahların erkek ve kız çocukları ile anne ve eşlerine verilen unvan. **3.** Bektaşi azizi.	***Sultan***	*Kral, hükümdar.*	Anlam daralması.
		Sultanija	***1.*** *Prenses, sultanın kızı. (Şkal.1966, s. 574);* ***2.*** *Sevgi amaçlı kız çocuklara söylenir. (Jah.1999, s. 490)*	Kelime türetme. 2. anlamda anlam iyileşmesi.
supara	*esk.* Osmanlı Devletinde okul kitaplarının genel adı. **1.** Eski okuma kitabı, alfabe.*(DS.)*	***Sufara***	*Arapça alfabe kitabı; mektepte arapça harfleri öğrenenler için başlangıç kitabı. (Şkal.1966, s. 573)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
suret	**1.** Görünüş, biçim. **2.** Yazı veya resim kopyası, nüsha. **3**. Biçim, yol, tarz. **4.** İslam felsefesinde, varlığın görünen yanı, beş duyu ile algılanan yönü. **5.** *hlk.* Resim, fotoğraf. **6.** *esk.* Yüz, çehre.	***Sure, suret***	*Resim. (Şkal.1966, s. 575)*	Anlam daralması.
susak	**1.** Su kabağından yapılmış veya ağaçtan oyulmuş maşrapa. **2.** *sf.* Susamış olan, susayan. **3.** *sf. mec.* Salak, aptal.	***Susak***	***1.*** *Derin kaplardan su almakta kullanılan uzun saplı bakır kepçe.* ***2.*** *Susak biçimindeki bir tür kabak. (Şkal.1966, s. 576)*	Anlam daralması.
suvarmak	Hayvana su vermek, su içirmek.	***Savarisati***	*Suda temizlemek. (Şkal.1966, s. 552)*	Yakın anlama geçiş.
suvat	Hayvan suvaracak yer.	***Suvat***	*Biçilemeyen dağlık çayırlar, hayvan otlatma yerleri.*	Uzak anlama geçiş.
		Suvatovati	*Hayvanları ağıldan çıkarıp dağlık çayırlarda otlatmak. (Şkal.1966, s. 576-577)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
sülüs	**1.** Üçte bir. **2.** Arap alfabesiyle yazılan bir tür süslü yazı. **3.** *ask***.** Erata	***Sulus***	*Şeri hukuka göre, eğer yasal mirasçıları varsa vasiyet sabinin dilediği gibi paylaştırabildiği*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.

	yolculuklarda indirim sağlayan belge.		*üçte bir mal, mülk. (Şkal.1966, s. 574)*	
sünger	**1.** *hay.* *b.* Genellikle denizlerde bir yere tutunarak koloni durumunda yaşayan, çok hücreli ilkel hayvan. **2.** Bu hayvanın temizlik işlerinde kullanılan, suyu fazlaca çeken esnek iskeleti. **3.** Yapay olarak elde edilen temizlik veya dolgu gereci.	***Sunđer***	*Temizlik gereci, sünger. (Şkal.1966, s. 574)*	Anlam daralması.
süngü	**1.** *ask.* Tüfek namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silah. **2.** Mezar başına nişan olarak dikilen sırık. **3.** Isıtma kazanında kömürün karıştırılmasını sağlayan demir çubuk. **4**. *mdn.* Kavlakları düşürmek için kullanılan sivri uçlu, uzun çelik çubuk.	***Sunđija, sungija***	*Hançer, küçük kılıç. (Şkal.1966, s. 574)*	Anlam daralması.
sünnetli	Sünnet edilmiş olan.	***Sunetlija***	***1.*** *Çocukları sünnet eden kimse.* ***2.*** *Sünnet edilmiş kimse.*	1. anlamda ad aktarması. *Not: Sünnetçi yerine kullanılmıştır.*
sünnetlik	Sünnet için hazırlanmış olan.	***Sunetluk (sunluk)***	*Çocuk sünnet edildi diye yapılan eğlence, şenlik. (Şkal.1966, s. 574)*	Kelime türetme.
sürek	**1.** Süren, devam eden zaman. **2.** *sf.* Hızlı süren, hızlı giden. **3.** *hlk.* Satmak için pazara götürülen hayvan sürüsü.	***Surek***	*Sürü, sığır sürüsü. (Şkal.1966, s. 475)*	Anlam daralması.
sürgün	**1.** Ceza olarak belli bir yerin dışında veya belli bir yerde oturtulan kimse. **2.** Sürülme işi, nefiy.	***Surgun***	***1.*** *Sürülme işi.* ***2.*** *Sürülen, kovulmuş kimse. (Şkal.1966, s. 575)*	Anlam daralması.

	3. Bir kimsenin sürüldüğü yer. **4.** Bir bitkide yeni süren filiz. **5.** İshal.			
sürmek	**1.** Yönetip yürütmek, sevk etmek. **2.** Devam etmek. **3.** Önüne katıp götürmek. **4.** Dokundurmak, değdirmek. **5.** Oturduğu bulunduğu yerden, ülkeden ceza olarak başka bir yer veya ülkeye göndermek, nefyetmek. **6.** Bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka olarak yaymak, dökmek, serpmek. **7.** Bir malı satışa sunmak, piyasaya çıkarmak. **8.** Pulluk veya sabanla toprağı işlemek. **9.** Olmaya devam etmek. **10.** Zaman geçmek, zaman almak. **11.** Olağandan daha çok, daha sık ve sulu dışkı çıkarmak.	***Surisati***	***1.*** *Kovmak, sürgün etmek.* ***2.****Dışarı çıkarmak, ishal olmak. (Şkal.1966, s. 575)*	Anlam daralması.
sürme	**1.** Sürmek işi. **2.** Kapı kanadını içeriden kapama, dolap kapağını yerinde tutma vb. işlere yarayan ve yuvası içinde ileri geri sürülebilen sistem. **3.** Masa ve dolapta küçük çekmece. **4.** Sürülerek kullanılan. **(II)** Kirpik diplerine sürülen siyah boya, sürme, is.	***Surma***	*Kozmetik aracı olarak kullanılan kirpiklerin altına sürülen siyah ve gümüş renkte boya. Sürmeyi küçük bez paketler halinde Arabistan'dan hacılar getiriyorlardı. (Şkal.1966, s. 575)*	Anlam daralması.
sürücü	Hayvan, at arabası ve motorlu taşıt süren kimse, şoför.	***Surudžija (surugdžija)***	***1.*** *Takipçi, atların yanında kılavuz, refakatçi. Özellikle de*	Halk ağzından geçiş.

	1. Posta arabası süren kimse. *(DS.)*		*diğer atların daha hızlı gitmeleri için atlara kamçıyla bağlı, atın üzerinde giden tatarcı atlarını takip eden menzilci refakatçisi, takipçi.* ***2.*** *Osmanlı idaresi altındaki Sırbistan' da ve Sırpların bağımsızlıklarının ilk zamanlarında resmi ve özel postayı posta atı üzerinde götüren postacı ya da postacı çocuk. (Şkal.1966, s.576)*	2. anlamda özelleşme.
sürüntü	Kullanılarak küçülmüş sabun. *(DS.)*	***Suruntija***	*Eski ve yıpranmış şey. (Şkal.1966, s. 576)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam genişlemesi.
sütlü	**1.** İçinde süt bulunan, sütle yapılan. **2.** Süt veren, sağmal. **3.** Taneleri sertleşmemiş, yumuşak taneli (mısır, buğday vb.) **4.** Sütlaç.	***Sutlija***	*Sütlaç. (Şkal.1966, s.576)*	Anlam daralması.
süvari	**1.** Atlı. **2.** *ask.* Atlı asker. **3.** *den.* Ticaret gemilerinde kaptanlık yapan kimse.	***Suvarija***	***1.*** *Atlı.* ***2.*** *Atlı asker.* ***3.*** *Atlı jandarma. (Şkal.1966, s. 576)*	3. anlamda anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
şafak	Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.	***Ševak, šefak***	***1.*** *Parlaklık, ışıltı.* ***2.*** *Güneşin doğmadan veya batmadan önceki gökteki kızıllık.*	1. anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Ševaklija	*Ateş böceği. (Şkal.1966, s. 587)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
şah	**(I) 1.** *tar.* İran veya Afgan hükümdarı. **2.** Satranç oyununda her yönde tek hane gidebilen en önemli taş. **3.** Alevilik, Bektaşilikte pir. **4.** *sf.* Benzerlerine oranla en üstün, en güzel, en iyi.	***Šah***	***1.*** *Kral, hükümdar.* ***2.*** *Satranç oyunu.* ***3.*** *Şah figürü "kral". (Şkal.1966, s. 578)*	2. anlamda parça bütün ilişkisinden ad aktarması yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.

	(II) Atın, ön ayaklarını yerden keserek arka ayakları üstünde ayakta durması.			
Şam	Suriye'nin baş şehri.	***Šam***	*Suriye, Şam.*	
		Šamaladža	*Erkek entarileri dikilen bir tür çizgili kumaş; Şam dokuması. Genelde sarıdır çizgileri ise kırmızı.*	Kelime türetme.
		Šamajlija	*Şam, Suriye yapımı eyer.*	Kelime türetme.
		Šamlijanka	*Suriye, Şam üretimi kılıç. (Şkal.1966, s. 580)*	Kelime türetme.
		Šamadan	*Tarifi Şam kökenli bir tür yemek.*	Kelime türetme.
		Šamadan	*Tarifi Şam kökenli bir tür yemek.*	Kelime türetme.
		Šam-burek	*Bayramlarda veya özel günlerde yapılan ve tepside sunulan Şam kökenli bir kıymalı börek türü.*	Kelime türetme.
		Šamlijan	*Ağaçhatmi çiçeği. (Hibiscus syriacus) (İbr. 2012, s.282)*	Kelime türetme.
şarkı	**1**. *müz.* Tonlama değişiklikleriyle çeşitli duygular uyandıran uyumlu, ezgili insan sesleri dizisi. **2.** Klasik Türk müziğinde aşk üzerine söylenen, nakaratı ve ara nağmesi olan parça. **3.** Ezgi, müzik parçası, melodi, liet. **4.** *ed.* Divan edebiyatında, bestelenmek için dörtlükler biçiminde ve uyaklı olarak yazılmış olan şiir biçimi.	***Šargija, šarkija***	*Bugariye benzer ancak daha büyüğü olan bir tür tambur. (Şkal.1966, s. 580)*	Terimleşme yoluyla uzak anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Prošargijati	*Şargiya çalmaya başlamak. (Jah.1999, s. 452)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
şarkiyyun	Doğulular, Şarklılar *(OS.)*	***Saraceni***	***1.*** *İspanyadaki Araplara verilen ad.* ***2.*** *Haçlı Seferleri döneminde müslümanların geneline verilen ad. (Şkal.1966, s.549)*	Özelleşme yoluyla anlam genişlemesi.

şaşırmak	**1.** Ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, içinden çıkamamak. **2.** Doğru, gerçek ve gerekli olanı ayırt edemeyecek duruma gelmek. **3.** Herhangi bir durum karşısında şaşkınlık duymak, hayret etmek.	***Šaširisati***	*Korkudan aklını yitirmek, delirmek.*	Neden sonuç ilişkisinden yakın anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
		Šaštisati	*Korkudan aklını yitirmek, çok korkmak. (Şkal.1966, s. 581)*	
şehadet	**1.** Tanıklık, şahitlik. **2.** Yüksek bir ülkü uğrunda ölme, şehit olma.	***Šehadet***	*Tanıklık, şahitlik. (Şkal.1966, s. 582)*	Anlam daralması.
şehzade	*tar.* Padişahların ve oğullarının erkek çocuklarına verilen san.	***Šehzada, Šeherzada***	*Prenses, padişahın kızları. (Şkal.1966, s. 584)*	Yakın anlama geçiş.
şeker	**1.** Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı. **2.** Bu madde katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata vb. tatlı yiyeceklerin genel adı. **3.** *tıp* Şeker hastalığı. **4.** *sf. mec.* Sevimli, cana yakın ve güzel.	***Šećer, Šeker***	*Şeker, (1.anlamda). (Şkal.1966, s.481)*	Anlam daralması.
		Šećerka	***1.*** *Bonbon.* ***2.*** *Bir armut cinsi.*	Kelime türetme. 1. anlamda ek yığılması.
		Šekeruša	*Bir armut türü. (Jah.1999, s.495-496)*	Kelime türetme.
şekerleme	**1.** Şekerlemek işi. **2.** Toz şekerin içine meyve özleri konduktan sonra kaynatılmasıyla yapılan her türlü şeker. **3.** *mec.* Oturduğu yerde	***Šečerlema, šekerlama, šećerlema***	*Bonbon, şeker. (Şkal.1966, s.582)*	Anlam daralması.
		Šečerlema, šećerlema	*Bir tür elma. (Jah.1999, s. 495)*	Anlam türetme.

	hafif ve kısa süreli uyuma.			
şenlik	**1.** Şen olma durumu, şetaret. **2.** Belli günlerde yapılan, coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü, bayram. **3.**Belli bir sanat veya sanatçıya ayrılmış gösteri dizisi, festival. **4.** *mec*. Sevinç, neşe.	***Šenluk (šemluk, šamlak)***	*Tüfek atışlarıyla yapılan şenlik, kutlama.*	Anlam daralması.
		Šenlučiti, šemlučiti	*Kutlamak, eğlenerek zaman geçirmek. (Şkal.1966, s. 585)*	Dilbilgisel anlama geçiş
şerbet	**1.** Meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek. **2.** Belli törenlerde konuklara sunulan şekerli içecek. **3.** Bazı maddelerin suda eritilmişi. **4.** Sözlenmek veya nişanlanmak üzere tarafların anlaşması durumunda tören yapılarak içilen içecek.	***Šerbe***	***1.*** *Ferahlamak için içilen şekerli su: genelde içine çeşitli baharat veya limon konulur.* ***2.*** *Misafirlere bir kaseye doldurularak servis edilen şerkerli meyve suyu. Bu şerbete şurup da deniliyor.* ***3.*** *Kahve yapmak pişirmek için hazırlanmış şerbetlikteki kaynatılmış su.* ***4.*** *Tatlı hamur yiyeceklere dökülen kaynatılmış şekerli su.*	3. anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
		Šerbetnjak	*Kahve veya şerbet için içinde su kaynatılan küçük güğüm şeklindeki kap; kahve takımından sayılır.*	Kelime türetme.
		Šerbetiti, Ošerbetiti	***1.*** *Kireçlemek, kireçle beyazlatmak.(Şkal. 1966, s.504);* ***2.*** *Şerbet içmek, birine şerbet ısmarlamak, şerbet ikram etmek. (Jah.1999, s. 415-497)*	1. anlamda sözcük türü değiştirme yoluyla başka anlama geçiş. 2. anlamda dilbilgisel anlama geçiş.
		Šerbetlija	***1.****Bir cins armut.* ***2.*** *Şerbet içen kimse. (Jah.1999, s. 497)*	Kelime türetme. 1. anlamda başka anlama geçiş.
		Šerbetna mahrama	*Şerbet gibi içecekleri servis esnasında peçete olarak kullanılan güzelce süslenmiş bez.*	Kelime türetme.
		Šerbetuša	*Hafif ve çok şekerli kahve. (İbr. 2012, s.387)*	Kelime türetme.
şerbetlemek	**1.** Yılan vb. hayvanların sokmaması veya	***Ošerbetiti***	*Kireçlemek, kireçle beyazlatmak. (Şkal.1966, s. 504).*	Başka anlama geçiş.

	soktuğunda zehrin etkisiz olması için bir kimseyi afsunlamak. **2.** Tarımda toprağın verimini artırmak için bitkiye gübre suyu vermek.			
		Šerbetlama, šerbetlema	*Kireçlemek için hazırlanan, kaynatılmış kireci suyla karıştırma. (Şkal.1966, s. 586)*	Kelime türetme.
şerefe	Minarenin gövdesini çepeçevre dolaşan, korkuluklu, ezan okunan yer.	***Šerefa, šerefe***	***1.*** *Müezzinin minareye çıkıp ezan okuduğu veranda gibi yapılmış korkuluklu ve dar alan.* ***2.*** *Bijeljina şehrinde evlerin girişine yapılan verandalara da aynı isim verilir. (Şkal.1966, s. 586)*	Anlam türetme ve özelleşme yoluyla anlam genişlemesi.
şeriat	*din. b.* Kur' andaki ayetler, Hz. Muhammed'in sözlerine dayanan İslam kanunu, İslam hukuku.	***Šerijat, šeriat***	*Müslümanlığın dini kanunları, islami kaideler; islam.*	
		Ušeriatiti, ušerijatiti	*Şeriat kaideleriyle uyuşan birşeyi ilan etmek, yasalaştırma. (Şkal.1966, s.586-634)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
şerit	**1.** Dar, uzun dokuma veya kumaş parçası. **2.** Dar, uzun kıyı parçası. **3.** Herhangi bir maddenin dar, düz, ince ve uzun parçası. **4.** Bir kara yolunda trafik çizgileri ile ayrılmış bölümlerden her biri. **5.** *hay. b.* Şeritgillerden, vücudu yassı, birbirine kenetlenmiş boğumları bulunan ve bazısı metrelerce boyda olan bir bağırsak asalağı, tenya, sığır tenyası, sığır şeridi, abdestbozan.	***Šerit***	*Halk giysilerine süs olarak dikilen, resmi üniformalarda ise rütbe gösteren kumaş parçası, şerit. (Şkal.1966, s. 587)*	Anlam daralması.
şeyh	**1.** Tarikat kurucusu, bir tarikatta en yüksek dereceye ulaşmış olan kimse. **2.** Tarikat büyüğü	***Šejh (šeik)***	***1.*** *Arap kabilesinin şefi, başkanı.* ***2.*** *Kabile reisi, başkan.*	Anlam daralması.
		Šeho	***1.*** *Dervişlik hayatı süren, dindar kimse.* ***2.*** *Özellikle abdest almakta*	1. anlamda yakın anlama geçiş.

	veya tarikat kollarından birinin başında bulunan kimse. **3.** Arap kabile ve aşireti başkanı.		*kullanılan özel şekilli bir testi. **3.** Kahvehane ibriklerinin kapak ucunda bulunan düğme. **4.** Soğanın ucundaki tohuma kaçan kısım. (Şkal.1966, s. 584)*	2.,3. ve 4. anlamlarda başka anlama geçiş.
şeytan	**1.** *din b.* Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis. **2.** *mec.* Kötü düşünceli, kötü niyetli kimse. **3.** *sf. mec.* Çok kurnaz, uyanık (kimse).	***Šejtan***	***1.** İblis **2.** mec. Kurnaz, uyanık, yaramaz kimse. **3.** mec. Yaramaz çocuk. (Şkal.1966, s.585)*	
		Šejtannama	*Şeytan hakkında masal, hikaye.*	Kelime türetme.
		Šejtan-paša	*Şeytanların, kötülüklerin paşası. (Jah.1999, s. 496)*	Kelime türetme.
şık	**1.** Güzel, zarif, modaya uygun. **2.** Güzel, modaya uygun giyinmiş olan. **3.** Yerinde, uygun. **(II)** Seçenek.	***Šika***	*Varak, ince altın, yaldız.*	Uzak anlama geçiş.
		Šikli, šikali	*Süslü, ince altınla, varakla süslenmiş.*	Kelime türetme.
		Šikosati, šiklisati	*Şıkla (varakla, ince altınla) süslemek, tutturmak. (Şkal.1966, s. 589)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
şikar	**1.** *esk.* Av. **2.** Avlanan hayvan. **3.** Düşmandan ele geçirilen mal, ganimet. **1.** İyi, işe yarar. (DS.)	***Šićar***	***1.** Fayda, kar, kazanç, ganimet. **2.** Ganimet, hazine, servet. (Şkal.1966, s.504-588)*	1. anlam halk ağzından geçiş. Genel anlamda nlam daralması.
		Ošićariti se	*Faydalanmak, kar yapmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
şimşir	**1.** *bit. b.* Şimşirgillerden, yaprakları her mevsimde yeşil kalan, taşlık, çorak bölgelerde kendiliğinden yetişen veya bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, odunu sarımsı renkli ve çok sert olan bir ağaççık (Buxus sempervirens). **2.** Bu ağaççığın sert, düzgün sarı renkte kerestesi. **3.** *sf.* Bu keresteden yapılan.	***Šimšir***	*Buxus sempervirens bitkisi.*	Anlam daralması.
		Šimširika	*Kadın tuzluğu bitkisi (Berberis vulgaris bitkisi).*	Kelime türetme yoluyla yakın anlama geçiş.
		Šimširli	*Şimşir ağacından yapılan. (Şkal.1966, s. 589)*	Ek yığılması.
		Šimširovina	*Şimşir ağacı, kerestelik odun. (Jah.1999, s. 498)*	Kelime türetme.
		Šimširger	*Kılıç üretip satan kimse, kılıççı. (İbr. 2012, s.388)*	Kelime türetme.
şişe	**1.** İçerisine sıvı konulan, cam veya	***Šiša***	***1.** Kap. **2.** Süslü rakı şişesi. (Jah.1999, s. 499)*	2. anlamda anlam türetme.

	plastikten yapılmış, dar ağızlı uzun kap. **2.** *sf.* Bu kabın aldığı miktarda olan. **3.** Gaz lambasında fitil çevresine konulan cam koruyucu.			Genel anlamda anlam daralması.
şiş	**(I) 1.** Şişmiş olan yer, şişlik. **2.** *sf.* Şişmiş, şişkin. **(II) 1.** Bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silah gibi kullanılabilen ince uzun çubuk. **2.** Bir çubuğa geçirilerek veya şişte pişirilmiş olan et. **3.** Örgü örmekte kullanılan, metal, ağaç, kemik vb.nden yapılan uzun çubuk.	***Šiš***	***1.*** *Kahve pişirmek için yapılan araç: kahve pişirirken ateşin üzerinde döndürmek için demirden bir sapı olan ve siyah sactan küçük bir davula benzeyen alet.* ***2.*** *Üzerine küçük et parçaları geçirip kor ateşte pişirmekte kullanılan demir çubuk, demir şiş.* ***3.*** *Eski tarz bir silah: zırhlı gömleği hançer gibi delmesi için ucu üç kenarlı ve keskin demir çubuk.* **.** *Derviş şişi. Dervişlerin yaptıkları dini törenler sırasında kullandıkları keskin bir alet.* ***4*** *(Şkal.1966, s. 590)*	1. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Šiš sergen, šiš serđen, sergen šiš	*Mangalın üzerinde metal raflara dikey olarak konulan şiş. (İbr. 2012, s.390)*	Kelime türetme.
şura	Bir alanla ilgili olarak oluşturulan danışma kurulu.	***Šura***	*Meclis, kurul, danışılan yer.*	
		Šurati, šurovati	*Anlaşma, konuşma yoluyla biriyle irtibat halinde olmak, anlaşmak. (Şkal.1966, s. 592)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
tabak	**(I) 1.** Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap. **2.** *sf.* Bu kabın alacağı miktarda olan. **(II)** Sepici.	***Tabak***	***1.*** *Tas, çanak, sini, tabla, tepsi.* ***2.*** *Sayfa, kağıt yaprağı.* ***3.*** *Matbaacılıkta kitap, dergi, gazete vb. basımında çeşitli standart formatlardaki sayfa.* ***(II)*** *Derici, Deri yapan kimse.*	1. anlamda anlam genişlemesi. 2. ve 3. anlamlarda yakın anlama geçiş.
		Tabačić	*Kahve fincanının içine konulduğu tepsi, tabla. (Şkal.1966, s. 593)*	Kelime türetme.
		Tabaklija	*Kahve için servis tepsisi. (Jah.1999, s. 505)*	Kelime türetme.

tabaka	**(I) 1.** Katman. **2.** Baskı ve yazıda kullanılan, değişik boyutlarda kesilmiş kağıt. **3.** Derece. **(II)** Cepte taşınan tütün veya sigara kutusu.	***Tabak***	*Tabaka, katman. (Şkal.1966, s. 593)*	Anlam daralması
taban	**1** Ayağın alt yüzü, aya. **2.** Üstü kapalı bir yerin gezinilen, ayakla basılan yüzü, tavan karşıtı. **3.** Ayakkabının alt bölümü. **4.** Kaide. **5.** Bir şeyin en alt bölümü. **6.** Değerlendirmede en alt derece. **7.** Bir toplumu, bir kuruluşu oluşturan, yönetime katılmadan etkili olan kitle. **8.** Temel. **9.** *coğ.* Bir ırmağın en derin olan orta yeri. **10.** *hlk.* Tarlanın düz ve verimli kesimi. **11.** *esk.* Kılıç vb. yapımında kullanılan iyi cins demir.	***Taban***	***1.*** *Ayağın alt tarafı.* ***2.*** *Uzunluk ölçüsü olarak, taban.* ***3.*** *Özel bir çeşit demirden yapılan kundak ve namlu arasındaki tüfeğin demir kısmı.* ***4.*** *Kaselerin kapak konulan üst kısmı.*	2. ve 4. anlamlarda başka anlama geçiş. 4. anlamda karşıt anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Istabanati	***1.*** *Tabanlarını sopayla, kırbaçla dövmek.* ***2.*** *mec. Çok yürüyüş yapmak, yürüyüş yapmaktan yorulmak. (Jah.1999, s. 275)*	Sözcük türü değiştirme.
		Tabanati	*Yürüyerek gitmek, uzun bir yolu yürüyerek katetmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Tabanović	*Alay maksatlı yürüyerek giden kimseye söylenir, yaya. (Jah.1999, s.415-505)*	Kelime türetme ve şaka yollu ifade.
tabiat	**1.** Doğa. **2.** Doğal özellik. **3.** Güzeli ayırma meselesi, zevk, beğeni. **4.** İnsanın büyük abdest bozma kolaylığı veya zorluğu. **5.** Huy, karakter.	***Tabijat***	***1.*** *Huy, karakter, doğası.* ***2.*** *Özel bir huy, alışkanlık, doğa.*	Anlam daralması.
tabiatlı	Herhangi bir yaradılışta, huyda olan.	***Tabijatli***	***1.*** *Huysuz, değişik huylu.* ***2.*** *Düzenli, aşırı titiz.*	Anlam kötüleşmesi.
tabiatsız	**1.** Çirkin ve kaba şeylerden tedirgin olmayan, zevksiz (kimse). **2.** Huysuz, geçimsiz.	***Tabijasuz***	***1.****Tuhaf alışkanlıkları olan kimse.* ***2.*** *Tuhaf alışkanlıklar. (Şkal.1966, s.594)*	Yakın anlama geçiş.
tabir	**1.** Rüya yorma, yorumlama. **2.** Yorum. **3.** *esk.* Deyiş, anlatım,	***Tabir***	*Yorumlama, rüya yorumlama.*	Anlam daralması.

	ifade. **4.***esk.* Deyim.			
tabir etmek	**1.** Yorumlamak. **2.** Söz ile anlatmak.	***Tabiriti***	*Yorumlamak, daha çok rüya yorumlamak.*	Anlam daralması.
		Protabiriti	***1.*** *Yorumlamak.* ***2.*** *Rüya yorumlamak. (Şkal.1966, s. 525-594);* ***3.*** *Bir şeyi esaslı şekilde incelemek, araştırmak. (Jah.1999, s.594-452)*	3. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
tabla	**1.** Satıcı vb.nin kullandığı tahtadan tepsi. **2.** Soba, mangal vb. şeylerin Altına konulan metalden veya tahtadan yapılan tepsiye benzer altlık. **3.** Bir şeyin düz ve geniş bölümü. **4.** Küllük. **5.** Ağaçtan veya ağaç ürünlerinden hazırlanmış, büyük yüzeyli düzgün parça. **6.** Genellikle Hindistan, Pakistan'da kullanılan, darbukaya benzer bir tür çalgı.	***Tabla***	*Servis tepsisi. (Şkal.1966, s. 594)*	Anlam daralması.
tabur	**1.** *ask.* Dört bölükten kurulan, bir binbaşının komutasındaki asker birliği. **2.** Küme, yığın, grup.	***Tabor***	***1.*** *Askeri birlik.* ***2.*** *Takım, grup, yığın.;* ***3.****Çingene çadırları; sıcak aylarda çingenelerin kamp kurdukları, konakladıkları yer.*	3. anlamda anlam anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Taborište	*Askeri kamp. (Jah.1999, s. 505)*	Kelime türetme.
		Utaboriti	***1.*** *Sıraya dizilmek. (Şkal.1966, s.594-634);* ***2.****Ordunun belirli bir yerde uzun süreliğine konaklama veya gecelemesi için durması, kamp kurması. (Jah.1999, s. 532)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
tabut	**1.** Ölünün içine konulduğu sandık biçiminde araç, sal. **2.** hlk. İçine yumurta konan uzun sandık.	***Tabut***	*Ölü taşınan sandık.*	Anlam daralması.
		Tabut čoha, Tabut- svila	*Tabutun üzerine serilen örtü. (Şkal.1966, s. 594-Jah.1999, s. 505)*	Kelime türetme.
taç	**1.** Soyluluk, iktidar, güç veya	***Tadž***	***1****.Taç, hükümdarlık tacı.* ***2.*** *Bir tür derviş takkesi.*	3. anlamda terimleşme

	hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık. **2.** Gelinlerin başlarına takılan süs. **3.** Genellikle göz düzeyinden yüksek mobilyaların üstlerindeki kabartmalı, oymalı, süslü bölüm. **4.** *bit. b.* Çiçeğin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların hepsi. **5.***esk.* Bazı tarikatlarda şeyhlerin giydikleri başlık.		***3.*** *Rakibin tacının (şahının) tehlikede olduğunu uyarmak için kullanılan satrançta bir terim. (Şkal.1966, s. 595)*	yoluyla başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
tafra	Kendisini olduğundan büyük gösterip böbürlenme, yüksekten atma.	***Tafra***	*Hakaret etme amacıyla söylenen öfkeli ve kırıcı sözler. (Şkal.1966, s. 595)*	Neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması yoluyla başka anlama geçiş.
		Stafriti	*Öfkeli ve incitici sözlerle birine saldırma. (Şkal.1966, s.572)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
tahrir	*esk.* Yazma, kitabet, komposizyon.	***Tahrir***	*Çeşitli renkte pamuklu iple örülü kazaz şeriti; onlarla torba, elbise gibi çeşitli eşyalar süsleniyordu. Çeşitli genişliklerde olabiliyorlardı. Onların genişliği ise kazazlık zanaatında derininin numarasını belirtiyordu: 12lik deri, 28lik deriden tahrir gibi. (Şkal.1966, s. 596)*	Terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
tahsilat	*huk.* Alacakların toplanması veya süresi içinde ödenmeyenlerin yasal yollarla alınması.	***Tahsilat***	***1.*** *Çiftlik gelirleri, hasılat; zirai mahsul, tarımsal ürün.* ***2.*** *Vergi şeklinde resmi gelirler.* ***3.*** *Eğitim, tahsil. (Şkal.1966, s. 596)*	1. anlamda anlam kötüleşmesi. Genel anlamda anlam genişlemesi.
tahta	**1.** Düz, enlice, uzun ve az kalın biçilmiş ağaç. **2.** *sf.* Bu ağaçtan yapılmış. **3.** Bu	***Tahta***	*Tahta (1. anlamda). (Şkal. 1966, s. 596)*	Anlam daralması.

	malzemeden oluşmuş yüzey, döşeme. **4.** Sebze bahçelerinde ayrılan küçük yer. **5.** Kara tahta. **6.** *hlk.* Çimlenen tohumlar için bahçede hazırlanan uzun tarh.			
tahtapoş	**1.** Açık sofa mekanına bazı yörelerde verilen ad. **2.** Arap evlerinde bir yüzü avluya açılan oda. **3.** Çatının çamaşır kurutmaya yarayan çinko köşeli düz kısmı. **4.** Bir veya iki katlı evlerde odaların üstünde hayata açılan balkon. ***1.*** *Tahtaboş* Sergen, raf. *(DS.)*	***Tahtapoš, tahtopeš***	*Basamakların üzerinde veya eski evlerin divanhane köşesinde içinde cam eşyaların konulduğu tahtadan yapılan sabit masa, vitrin. (Şkal.1966, s. 596)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam iyileşmesi.
takas	**1.** Değişim. **2.** *tic.* İki ülke arasında yapılan alışverişin karşılıklı olarak malla ödenmesi.	***Otakasiti***	*Biriyle arkadaşlığı kesmek, başından atmak, birinden kurtulmak.*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
		Takasiti se, tekasiti se	*Uzlaşma yoluyla ya da ödeyerek borcundan kurtulmak; birini ya da birşeyi başından savmak. (Şkal.1966,s.504-597)*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla yakın anlama geçiş.
takat	Bir şeyi yapabilme, başarabilme gücü, güç, hal, derman, kuvvet.	***Takat***	*Bir şeyi yapabilme, güç, yetenek.*	
		Istakat, istekat	*Zayıflık, bitkinlik, yorgunluk.*	Kelime türetme yoluyla karşıt anlama geçiş.
		Istakatiti, istekatiti	*Takatini, gücünü kaybetmek, zayıflamak, mümkün kılamamak. (Şkal.1966, 351-507)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
takım	**1.** Bir işte veya bir yerde kullanılan eşya ve aletlerin tamamı, ekipman. **2.** Meslek, davranış, durum vb. yönlerden birbirine uyan kimselerin oluşturduğu topluluk. **3.** Görev	***Takum***	***1.*** *Ekipman, komple set.* ***2.*** *12 parçadan oluşan şey; 12 kaşık, 12 mendil vs.* ***3.*** *Sigara çubuğunun veya ağızlığının ağza konulan, ağza alınan bölümü. Bu parça sigara çubuklarının boru uçlarına konulan kehribar veya kemiktir (kehribar takımı).* ***4.***	4. anlamda dilbilgisel anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

	bakımından birbirini tamamlayan kimselerin topluluğu, grup, ekip. **4.** Birbirini tamamlayan şeylerin tümü. **5.** Sigara ağızlığı. **6.** Aşağılayıcı ve küçümseyici anlamda topluluk. **7.** *ask.* Bölüğü oluşturan birliklerden her biri. **8.** *sp.* Bir oyunda sahaya çıkan belli kuruluşlara bağlı oyuncular topluluğundan her biri. **9.** *sp.* Birlikte oynayan, kazanmak için birlikte çalışan sporcu topluluğu.		*"takum učiniti", "takum udariti"; düzenlemek, teçhiz etmek, düzmek. (Şkal.1966, s. 597)*	
takrir	**1.** *esk.* Yerleştirme, yerleştirilme. **2.** *esk.* Anlatma, anlatış, ders verme. **3.** Önerge. **4.** *huk.* Tapu dairesinde taşınmaz malını başkasına sattığını söyleme.	***Takrir***	***1.*** *Bildirme, söyleme; karar, hüküm.* ***2.*** *Tapu sicilinde taşınmaz malın alım satım sözleşmesini gerçekleştirmek. (Şkal.1966, s.597)*	Anlam daralması.
taksim etmek	**1.** Bölmek, bölüştürmek, pay etmek. **2.** Kısa bir süre çalgı çalmak.	***Taksim učiniti***	*Bölmek, bölüştürmek. (Şkal.1966, s.597)*	Anlam daralması.
taksirat	Kusurlar, suçlar.	***Taksirat***	*Şanssızlık, kötü yazgı (birinin günahının akıbeti, insafsızca davranış). (Şkal.1966, s.597)*	Soyutlayıcı deyim aktarması.
talaz	**1.** *hlk.* Dalga, kasırga. **2.** İpekli kumaşların örselenmesiyle yüzündeki tellerde oluşan kabarıklık.	***Talas***	*Dalga, kasırga. (Şkal.1966, s. 598)*	Anlam daralması.
tamam	**1.** Bütün, tüm. **2.** Eksiksiz. **3.** Yanlış ve yalan olmayan, doğru. **4.** Tamamlanmış, bitmiş. **5.** Evet. **6.**	***Tamam***	***1.*** *Tam, doğru, aynı.* ***2.*** *Peki! (doğrulama sözü).* ***3.*** *Uymak, nasıl gerekiyorsa onaylamak.*	
		Potaman	*Tastamam, hiç eksik yok.*	Anlam yoğunlaşması.

	ünl. Beğenilmeyen bir iş veya öneri karşısında söylenen bir söz.	***Tamaniti, Potamaniti, Utamaniti***	*Yok etmek, kökünü kazımak, tamamen uzaklaştırmak. (Şkal.1966, s. 522-599-634)*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla karşıt anlama geçiş.
tambura	*müz.* Türk halk müziğinde kullanılan, cura, bulgari, çöğür, bağlama gibi telli ve çalgıçla çalınan çalgıların genel adı.	***Tambura, tanbura***	*Telli ve vurmalı bilinen bir müzik aleti.*	Anlam daralması.
		Tamburati	***1.*** *Tambura çalmak.* ***2.*** *mec. Sallamak; "tamburati nogama" (ayaklarla tambura çalmak)= otururken ayakları sallamak. Yani işsiz oturmak. (Şkal.1966, s.599)*	Dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş. Şaka yollu ifade. Soyutlayıcı deyim aktarması.
tandır	**1.** Yere çukur kazılarak yapılan bir tür fırın. **2.** Bazı yerlerde, kışın ayakları ısıtmak amacıyla alçak bir masanın altına mangal konulup üstüne yorgan örtülerek yapılan düzen.	***Tandara***	*Izgara, kötü, ucuz lokanta.*	Başka anlama geçiş.
		Tandara-mandara	*Dereden tepeden, alakasız ve anlamsız konuşma, düzensiz iş, program, kötü düzenlenmiş, darmadağın.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş. Soyutlayıcı deyim aktarması.
		Tandrkati	***1.*** *Boş boş konuşmak, dereden depeden konuşmak. (Şkal.1966, s. 599-600);* ***2.*** *Yavaşça hareket etmek (araçlar için). (Jah.1999, s.507)*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
tandırname	**1.** Tandır başında oturulurken söylenen veya okunan masal. **2**. *mec*. Bilgisiz kimselerin inandığı saçma fikirler ve bu fikirlerin yazıldığı sanılan kitap.	***Tandrnama***	*Gerçekliği bulunmayan boş düşünceler, saçmalık, zırva. (Şkal.1966, s. 600)*	Anlam daralması.
tane	**1.** Herhangi bir sayıda olan şey, adet. **2.** Bazı bitkilerin tohumu. **3.** *bit.b.* Çekirdekli küçük meyve.	***Tane***	***1.*** *Top veya tüfek mermisi, ateşli silahların kurşunu.* ***2.*** *Küçük yuvarlak tane; inci tanesi. (Şkal.1966, s. 600)*	1. anlamda terimleşme. Anlam daralması.
tapu	**1.** *huk.* Bir taşınmazın üstündeki mülkiyet hakkını gösteren belge. **2.** Tapu işlerinin	***Tapija***	***1.*** *Bir taşınmazın mülkiyet hakkını gösteren belge. (Şkal.1966, s. 600);* ***2.*** *Belge; izin kağıdı.*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.

	yürütüldüğü kuruluş.	***Utapiti***	*Tapuya koymak. (Jah.1999, s.508-532)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
taraf	**1.** Ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb yanların her biri. **2.** Yön, yan, doğrultu. **3.** Yöre, yer. **4.** İstekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri. **5.** Bir kişin soyundan gelenlerin hepsi. **6.** Bir şeyin belli bölümü, kısmı.	***Taraf***	*Taraf, yön, siyasi parti. (Şkal.1966, s.600)*	Anlam daralması.
tarak	**1.** Saçların, sakalın, hayvan tüylerinin karışıklığını gidermeye veya kadınların saçlarını tutturmaya yarayan dişli araç. **2.** Bahçıvanlıkta toprağın taşını ayıklamak için kullanılan, ucu bu biçimde olan araç, tırmık. **3.** Dokuma tezgâhlarında, dişleri arasından arış ipliklerinin geçtiği tarak biçiminde araç. **4.** Bazı kuşların başında bulunan yelpaze biçiminde tepelik. **5.** İnsanda ayağın yüksek olan üst bölümü. **6.** *hay. b*. Suda yaşayan hayvanlarda solungaç. **7.** *hay. b.* Yassı solungaçlılardan, kabukları yuvarlak, yelpaze biçiminde bir yumuşakça.	***Tarak***	*Fırça, yün tarama fırçası; dokuma tezgahlarında dokumayı sıkıştırmakta kullanılan büyük dişli fırça. (Şkal.1966, s. 600)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
taslak	**1.** Bir şeyi, bir sanat veya edebiyat eserini ana çizgileriyle, türlü bölümleriyle belirten ön	***Taslak***	***1.*** *Başlangıç şekili. Birşeyi işlemeye başlamadan önceki ilk şekli.* ***2.*** *Tahtadan çeşitli ağır silahlar yapımında kullanılan işlenmemiş*	2. anlamda terimleşme. 3. ve 5. anlamlarda başka anlama geçiş.

	çalışma, eskiz. **2.** *mec.*Usta olmadığı halde kendini ustaymış gibi göstermeye çalışan kimse.		*tahta.* ***3.*** *Tabaka halinde bakır sac, teneke.* ***4.*** *Eskiz, kroki. (Şkal.1966, s. 602)* ***5.*** *Erkeklik organı. (İbr. 2012, s. 399)*	Genel anlamda anlam genişlemesi.
taslamak	**1.** Taşçılıkta bir taşın kaba bölümlerini, çıkıntılarını almak. **2.** *mec.* Kendinde olmayan bir değeri varmış gibi göstermek. **3.** *hlk.* Gözetlemek, gizlice izlemek.	***Taslaisati***	*Kendini önemli biri saymak, kibirlenmek, gururlanmak.*	Anlam daralması.
		Taslačiti	***1.*** *Kabaca yontmak.* ***2.*** *mec. kaba Cinsel ilişkide bulunmak, düzmek.*	1. anlamda anlam genişlemesi. 2. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Zataslačiti	*Taşı veya ağacı yontmak. (Şkal.1966, s. 601-648)*	Anlam genişlemesi.
taşak	*kaba* Er bezi, erkeklik bezi, haya.	***Tašak***	*Haya.*	
		Tašak čimbur	*Beyaz böbrekten yapılan bir yemek. (Jah.1999, s. 508)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Tašak čevap	*Beyaz böbrekten, kırmızı soğan, yağ, tuz, az pişmiş domates ve biberden yapılan kebap. (İbr. 2012, s. 400)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
tatar	*tar. esk.* Postayı süren kimse.	***Tatar, tatarin***	*Osmanlı imparatorluğunda atlı postacılar.*	
		Tatarija	*Bir tür Osmanlı eyeri, tatar eyeri.*	Kelime türetme.
		Tatarka	*Tatar kamçısı. (Şkal.1966, s. 602-603)*	Kelime türetme.
tatil	**1.** Kanun gereğince çalışmaya ara verileceği belirtilen süre, dinlenme. **2.** Okul, meclis, adliye vb. kuruluşların çalışmasını durdurduğu veya kapalı bulunduğu dönem. **3.** Eğlenmek, dinlenmek.	***Tatil***	*Okul tatili. (Şkal.1966, s. 603)*	Anlam daralması.
tav	**1.** İşlenecek bir nesnede bulunması gereken ısının, nemin yeterli olması durumu. **2.**	***Tov***	*Hayvanların semirtilmesi, şişman ve besili olmalarını sağlama işi.*	Anlam daralması.
		Tovan	*Besili, iyi bakılmış.*	Kelime türetme.

	Hayvanlarda besili olma durumu. **3.** *mec.*En uygun durum ve zaman.	***Toviti***	*Tavlansın diye, şişmanlasın diye beslemek, yetiştirmek. (Şkal.1966, s. 620)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
tava	**1.**Yağ kızdırma, yiyecek kızartma vb. işlere yarayan, uzun saplı yayvan kap. **2.** Bu kapta pişmiş yemek. **3.** *mdn.* M aden eritilen saplı pota.**4.** Kireç karıştırılan tekne. **5.** Deniz veya göllerde suların geri çekilmesiyle kuruyan bölüm. **6.** *den.* Gemilerde borda iskelesinin alt başındaki sahanlık. **7.** Fide yetiştirmek için ayrılmış toprak bölümü.	***Tava***	***1.*** *Uzun saplı içinde yağ eritme, çimbur hazırlama gibi şeylerde kullanılan kap.* ***2.*** *Fırınlarda kuzu ve et kızartılan uzunca kap.* ***3.*** *Tavada (kuzu eti, sebze, fasulye pirinçle) pişirilen et yemeği. (Şkal.1966, s. 603)*	Anlam daralması.
tavaf	**1.** *esk.* Bir şeyin çevresini dolaşma veya kutsal bir yeri ziyaret etme. **2.** İslam dininde hac zamanında Kabenin çevresini yedi kez dönme.	***Tavaf***	*Mekke'de hacılığa giden müslüman hacıların dini bir vazife olarak Kabenin etrafını dolaşmaları. (Şkal.1966, s. 603)*	Anlam daralması.
tavan	**1.** Bir yapının, kapalı bir yerin üst bölümünü oluşturan düz ve yatay yüzey, taban karşıtı. **2.** *mec.* Bir şeyi değerlendirmede kabul edilen en yüksek seviye veya fiyat. **3.** *hlk.* Çatı kiremidi.	***Tavan***	***1.****Tavan, çatı katı.* ***2.*** *Evin tavanı.* ***3.*** *Döşeme, taban, yer.* ***4.*** *Kat, daire. (Şkal.1966, s. 603);* ***5.*** *Tenceredeki yemeğin üst katmanı, yufkanın üst kısmı. (Jah.1999, s.509)*	3. anlamda karşıt anlama geçiş. 4. anlamda başka anlama geçiş. 5. anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Tavaniti	*Bir tabanı, tahta, karo, mermer vb. yapı gereçleriyle kaplamak, döşemek. (Şkal.1966, s. 603)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
tavla	**(I)** At ahırı.	***Tavla***	*At ahırı.*	
		Tavlabaša, tavlibaša	*At ahırında bulunan en iyi at.*	Kelime türetme.

		Tavlenik, tavljenik	*Ahır atı, ahırda tutulan besili at. (Şkal.1966, s. 604)*	Kelime türetme.
tavlamak	**1.** İşlenilecek bir nesneye gereken ısıyı veya nemi sağlamak, tav vermek. **2.** *mec.* Yolsuz ve kolay kazanç umudu vererek dolandırmak. **3.** *mec.* Ümit vererek kandırmak, kendine bağlamak, aldatmak. **4.** *argo* Karşı cinsin gönlünü çelmek, kandırıp elde etmek.	***Tavlaisati***	*Yumuşatmak, bir şeyin işlenmesi için uygun duruma hazırlamak; nemlendirmek, tütün yapraklarını kırmadan önce, elbiseleri ütülemeden önce vb. durumlarda üzerlerine su serpmek.*	Anlam daralması.
		Tavlija	*Bir çeşit parlak ipekli kumaş. (Şkal.1966, s. 604)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
tayfa	**1.** *den.* Bir gemide bulunan türlü işlerde çalıştırılan sefer işçisi. **2.** Aynı iş yapan topluluk. **3.** Zeytin toplayan işçi. **4.** Bir adamın yanında bulunan yardakçılar, koşuntu.	***Tajfa***	*Takım, grup. (İbr. 2012, s.396)*	Anlam daralması.
tazelik	**1.** Taze olma durumu, körpelik, taravet. **2.** *mec.* Dinç, diri, canlı olma durumu.	***Tazeluk***	***1.*** *Taze olma durumu, ilk olan; masumiyet, saflık (Şkal.1966, s. 604);* ***2.*** *Kar yağar yağmaz, çeşitli yabani hayvanların karın üzerinde bıraktıkları izler. (Jah.1999, s. 509)*	1. anlamda mecazlaşma. Doğadan insana deyim aktarması. 2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
tecelli	**1.** *esk.* Belirme, görünme, ortaya çıkma, zuhur etme, meydana çıkma. **2.** Tanrı'nın insanlarda ve doğada görünmesi. **3.** Alın yazısı, kader.	***Tedželija***	*Alın yazısı, kader. (Şkal.1966, s. 605)*	Anlam daralması.
tedarik	**1.** Araştırıp bulma, sağlama, elde etme. **2.** Hazırlık.	***Tedaruć***	*Ekonomik ve tasarruflu olma, idare etme.*	Neden sonuç ilişkisinden ad aktarması yoluyla yakın anlama geçiş.
		Tedarućli	*Ekonomik olma.*	Kelime türetme.
		Tedarućiti	*Tasarruf etmek. (Şkal.1966, s. 605)*	Dilbilgisel anlama geçiş.

teferrüç	**1.** Açılma, ferahlama. **2.** Gezinti.	***Teferič***	***1.*** *Eğlence, keyif yapma. Doğada keyif yapma; doğada eğlenmek ve hoş vakit geçirme maksatlı piknik yapmak.* ***2.*** *Doğayı seyredip keyif yapılabilen ve güzel manzarası olan doğa yeri.*	Anlam genişlemesi.
		Teferičiti, teferičovati	***1.*** *Eğlenmek, doğada keyif yapmak; doğa manzarasına ya da güzel olan başka bir şeyin manzarasına karşı keyif yapmak.;* ***2.*** *Alkollü akşam sohbeti yapmak; meze eşliğinde içmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Teferičli	***1.*** *Teferrüç için uygun olan, güzel manzaralı. (Şkal.1966, s. 605-606);* ***2.*** *Sıksık teferriç yapan, teferiçi seven kimse.*	Kelime türetme.
		Teferičile	***1.*** *Eğlenerek, teferriç yaparak.* ***2.*** *Grupla, şarkılar eşliğinde.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Teferičluk	*Piknik. (Jah.1999, s. 510)*	Kelime türetme.
		Oteferičiti, oteferičovati	***1.*** *Zaman geçirmek, eğlenmek, keyfine bakmak.;* ***2.*** *Doğada hoş vakit geçirmek.* ***3.*** *Şakalar yapmak, laflamak.* ***4.*** *Avcılar iyi av yakaladıklarında, av onlara başarı getirdiğinde söylenir.* ***5.*** *Teferüçte olmak, halk eğlencelerine katılmak. (Jah.1999, s. 416)*	4. anlamda terimleşme. Dilbilgisel anlama geçiş ve anlam genişlemesi.
		Proteferičiti	*Eğlenmek, neşeli vakit geçirmek. (Şkal.1966, s. 504-525)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Teferič iftar	*Açık havada yapılan iftar.*	Kelime türetme.
		Teferički zijafet	*Doğada zengin sofrada yapılan ziyafet.*	Kelime türetme.
		Teferič kuhinja	*Doğada kurulan mutfak.*	Kelime türetme.
		Teferič kušanma	*Doğada belirlenen bir yerde verilen müzikli ve yemekli büyük eğlence.*	Kelime türetme.
		Teferičli prostor	*Özellikle kış dönemlerinde kapalı ve etkileyici bir mekanda verilen akşam eğlencesi.*	Kelime türetme.

		Teferič lonac	*2-10 litre arasında Bosanski lonac yemeği malzemesini pişirecek kadar büyük toprak kazan. .(İbr.2012, s.402)*	Kelime türetme
tehir etmek	Ertelemek.	***Tehiriti***	*Ertelemek, sonraya bırakmak.*	
		Pritehiriti (priteiriti)	*Biraz beklemek, acele etmemek. (Şkal.1966, s.525-607)*	Yakın anlama geçiş.
tek	**1.** Eşi olmayan, biricik, yegane. **2.** Kadeh içinde belirli ölçüde olan (içki) **3.** Birbirini tamamlayan veya aynı türden olan nesnelerden her biri. **4.** Önüne getirildiği cümleye istek ve özlem kavramı katar. **5.** Yalnızca. **6.** *mec.* Hiç, hiçbir. **7.** *mat.* İki ile bölünemeyen (sayı).	***Tek***	***1.*** *Çift olmayan, tek, yalnız: tek mi- çift mi? (Çiftek oyununda bir ifade).* ***2.*** *Sadece, yalnızca. (Şkal.1966, s. 607)*	1. anlamda terimleşme. Anlam daralması.
tekke	**1.** *tar.* Tarikkatan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer, dergah. **2.** İşsiz güçsüz kimselerin buluşup sığındıkları yer. **3.** *argo* Hapishane.	***Tekija***	*İçinde derviş törenlerinin yapıldığı derviş binası.*	Anlam daralması.
teklif	**1.** Yapması için birinden bir iş isteme. **2.** İncelenmek veya kabul edilmek için bir şey sunma, önerme, öneri.	***Teklif***	*İnançlı birine dini görevleri yerine getirmesi için zorlama, teklif etme. (İbr. 2012, s. 403)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
tekne	**1.** Türlü işlerde kullanılmak için çoğu ağaçtan veya taştan yapılan, uzun ve geniş kap. **2.** Sızdırabilir veya sızdırmaz olarak yapılmış, levhaları bir parçadan oluşmuş, kulpları ve kulp delikleri bulunan, bir veya iki kişi tarafından	***Tekne***	***1.*** *Bir deniz taşıtı.* ***2.*** *Tuzun hacim ölçüsü.* ***3.*** *Tahıl.* ***4.*** *Gemi.*	2. ve 3. anlamlarda başka anlama geçiş.
		Teknedžija	***1.*** *Deniz tuzu tüccarı.* ***2.*** *Gemici. (İbr. 2012, s.404)*	Kelime türetme.

	taşınabilir üstü açık bir ambalaj türü. **3.** *den.* Bir tür küçük deniz taşıtı. **4.** *den.* Geminin omurga, kaburga ve kaplamadan oluşan temel bölümü.			
telef	**1.** Hayvanı yok etme, öldürme. **2.** *hlk.* Boş yere harcama, yıpratma.	***Telef***	*Yıkılmak, batmak, yok olmak. (Şkal.1966, s. 608)*	Doğadan insana deyim aktarması. Mecazlaşma yoluyla anlam daralması.
telli	**1.** Teli olan. **2.** Teller takınmış, telle süslenmiş. **1.** Simli kumaş. *(DS.)*	***Telli, terli***	*Altın veya gümüş tellerle işlenmiş, nakışlanmış olan.*	Anlam daralması.
		Telija	*Altın veya gümüş tellerle işlenmiş giyim eşyası.*	Kelime türetme.
		Telli diba, terli diba	*Altın veya gümüş nakışlı, ağır bir ipekli kumaş.*	Kelime türetme.
		Telli- pulli, terli purli	*Altın ve gümüş nakışlı veya simli bir çeşit kumaş. (Şkal.1966, s. 608-609)*	Kelime türetme.
tembel	**1.** İş görmeyi, çalışmayı sevmeyen, çaba göstermekten, sıkıntıdan kaçan, üşengeç. **2.** Fonksiyonunu yerine getirmede yavaşlık gösteren (organ).	***Dembel, tembel***	*Tembel, çalışmayan, yavaş.*	Anlam daralması.
		Dembelhana	*Tembel kimselerin toplandığı ev, çalışmayanların, tembellerin yeri. (Şkal.1966, s.210)*	Kelime türetme.
temerrüt	**1.** *esk.* Dik kafalılık, kafa tutmak. **2.** *huk.* Direnim.	***Temerut, temerutin***	*Uyuşuk kimse; herhangi fiziksel bir iş için yetersiz, beceriksiz veya aciz olan kimse. (Şkal.1966, s. 609)*	Başka anlama geçiş. Anlam kötüleşmesi.
temren	Ok, kargı gibi şeylerin ucundaki sivri demir.	***Temre***	***1.*** *Mızrak, kargı; bayrak sapı.* ***2.*** *Gergefin tutma yeri, sapı.*	1. anlamda parça bütün ilişkisinden ad aktarması. 2. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
tenef	Kurulmuş çadır eteği. *(DS.)*	***Tenef***	*İp, urgan. (Şkal.1966, s. 610)*	Başka anlama geçiş.
tenekeci	Tenekeden kap ve öteberi yapan veya onaran kimse.	***Tenećedžija (tanećedžija)***	***1.*** *Tenekeci (1.anlamda). (Şkal.1966, s. 610);* ***2.*** *Aşağılama maksatlı tenekeye benzer başlık*	2. anlamda argolaşma ve özelleşme yoluyla anlam

			taktıklarından dolayı Bosna Hersek'teki Alman askerlerine denir. (Jah.1999, s.511)	kötüleşmesi ve uzak anlama geçiş.
tepe	**1.** Bir şeyin üstteki bölümü. **2.** Bir yerin, bir nesnenin vb.nin üstü, hizası. **3.** Birinin yanı başı, baş ucu. **4.** Başın üst, kafasının iki kulak arasında kalan bölümü. **5.** *coğ.* Yüksekliği genellikle birkaç yüz metreyi geçmeyen, çok kez tek başına, yamaçları yatık yer biçimi.	***Tepa***	***1.*** *Tümsek, küçük tepe.* ***2.*** *Mostar' da bir mahalleye verilen isim. (Şkal.1966, s. 610)*	2. anlamda özelleşme. Genel anlamda anlam daralması.
tepelemek	**1.** Ayakları altında ezmek. **2.** *mec.* Bozguna uğratmak, hırpalamak. **3.** *mec.* Kıyasıya dövmek. **4.** *argo* Öldürmek.	***Tepeleisati***	*Yok etmek, imha etmek. (Şkal.1966, s. 610)*	Anlam daralması.
tepelik	**1.** Bir yapının veya bir mobilyanın en yukarısına süs olarak yapılan bölüm. **2.** Anadolu'da köylü kadınların kullandıkları, altın ve gümüş paralarla, bazı değerli taşlarla süslü başlık. **3.** *sf.* Tepesi çok olan (yer).	***Tepeluk (tepaluk)***	***1.*** *İncili veya küçük altın paracıklarla süslenmiş küçük kısa kadın başlığı.* ***2.*** *Hersek ve Karadağ bölgelerinde giyilen başlıkların yuvarlak üst kısmı.* ***3.*** *Küçük tüfeklerin kundak uçlarındaki süslü elmacık.* ***4.*** *Kahve değirmeninin yuvarlak kapak kısmı. (Şkal.1966, s. 610-611)*	3. ve 4. anlamlarda terimleşme.
tepsi	**1.** Fincan, tabak, bardak vb. şeyleri taşımaya yarayan, derinliği olmayan, türlü büyüklükte düz kap. **2.** İçinde börek, tatlı vb. pişirmeye yarayan, az derin, geniş, düz kap. **3.***sf.* Bu kap biçiminde olan. **4.** *sf.* Bir kabın	***Tepsija, tevsija***	*Yuvarlak bakır veya emaye kap.*	Anlam daralması.
		Tepsijanje	*Şarkı esnasında tepsiyi dikine döndürmek. Bu sayede tepsi bir müzik aleti işlevini görmüş oluyor. (Şkal.1966, s. 611)*	Kelime türetme ve terimleşme.
		Tepsijaš	*Tepside pişen ekmek. (Jah.1999, s. 512)*	Kelime türetme.

	alabileceği miktarda olan.			
terbiye	**1.** Eğitim. **2.** Görgü. **3.** Bazı yemeklerin suyunu türlü yollarla koyulaştırma. **4.** Eti pişirmeden önce çeşitli baharatlar, yağ, salça vb. şeyler içinde bir süre bekletme. **5.** Hayvanı alıştırma.	***Terbije***	*Eğitim, yetiştirme.*	Anlam daralması.
		Terbijeli, terbijetli	***1.*** *sf. Yetiştirilmiş, eğitilmiş.* ***2.*** *Terbiyeli, münasip, yerinde.*	Kelime türetme.
		Terbijetiti	*Eğitmek, yetiştirmek. (Şkal.1966, s. 611)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
terazi	**1.** Bir kolun iki ucuna asılı iki kefeden oluşan tartı, mizan. **2.** Elektronik tartma aracı. **3.** İp cambazlarının dengeyi sağlamak için kullandıkları uzun sırık. **4.** *sp.* Vücudun, asılarak veya dayanarak yere paralel bulunduğu denge duruşu.	***Terezija, terazije***	***1.*** *Her iki tarafında da iki tas asılı olan ölçme aleti, el tartısı.* ***2.*** *Suyu çeşitli yönlere ileten şehrin su şebeke yeri, su terazisi. Aynı zamanda bu isim Saraybosna'da bir mahallenin adına ve Belgrad'daki büyük bir meydanın adına verilmiştir. (Şkal.1966, s. 612)*	2. anlamda söz eksiltme ve özelleşme. Genel anlamda anlam daralması.
terki	**1.** Eyerin arka bölümü. **2.** Binek hayvanının sağrısı.	***Terkija, terčija***	***1.*** *Eyerin arka tarafına kayışlarla tutturulan (kaban, seccade vb. şeyler gibi) bağlama takımı.* ***2.*** *Eskiden kadınların geleneksel kıyafetlerindeki bir kısım; kemerin bir tarafından çengelle tutturulan süslü kolye. (Şkal. 1966, s. 612)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
terleme	**1.** Terlemek işi. **2.** *bit. b.* Yaprakların gözeneklerinden buhar biçiminde su kaybetmeleri. **1.** Tifo. **2.** Akciğer hastalığı.*(DS.)*	***Terlema***	*Sıtma nöbeti, tifüs hastalığı. (Şkal.1966, s.612)*	Halk ağzından geçişle anlam daralması.
terlik	**1.** Genellikle ev içinde giyilen, deri, naylon vb. şeylerden yapılan, arkası açık, hafif ve türlü biçimlerde ayak giysisi. **2.** *hlk.* Beyaz patiskadan dikilen veya	***Terluke, terluci***	***1.*** *Özellikle sahtiyandan veya kayseriyeden yapılan üzeri altın, gümüş veya ipek işlemeli kadın patikleri.* ***2.*** *Erkek çoraplarının üzerine giyilen ayakkabı, papuçlar. (Şkal.1966, s. 612)*	1. anlamda anlam iyileşmesi. Genel anlamda anlam daralması.

	yünden örülen takke, başlık.			
ters	**1.** *sf.* Gerekli olan duruma karşıt, zıt. **2.** Bir şeyin içie gelen yanı, arkası. **3.** Kesici bir aletin kesmeyen yanı. **4.** *mec.* Uygun olmayan, elverişsiz, münasebetsiz. **5.** *mec.* Gönül ve cesaret kırıcı, huysuz, sert. **6.** *mec.* Bir şeyin aksi, karşıtı.	***Ters***	*Huysuz, aykırı, karşıt, kavga çıkartmaya meyilli kimse.*	Anlam daralması.
		Naters	***1.****Tersine, aksine. ;* ***2.*** *Aksi, huysuz kimse. (Jah.1999, s. 385)*	Kelime türetme. 2. anlamda ek yığılması.
		Tersatuna	*Hiç olmazsa, bari; bırak gitsin; şeytan götürsün. (Şkal.1966, s. 489-613)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
tertip	**1.** Uygun bir sıraya, düzene koyma, sıralama. **2.** Düzenleme. **3.** Düzenleniş. **4.** *tıp* Doktorun hastaya verdiği ilaç düzeni. **5.** Dizgi. **6.** *mec.* Hile, düzen, komplo. **7.** *ask.* Askere alınma dönemi.	***Tertib***	***1.*** *Sıra****,*** *düzen, program.* ***2.*** *"Tertib učiniti"; düzenlemek, sıraya koymak.*	Anlam daralması.
		Tertibiti	*Düzenlemek, sıraya koymak. (Şkal.1966, s. 613)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
terzi	**1.** Giysi biçip diken kimse. **2.** Giysi dikilen yer, terzihane.	***Terzija***	*Giysi biçip diken kimse.*	Anlam daralması.
		Terzije	*Bir halk oyunu, dans adı. (Şkal.1966, s. 613)*	Kelime türetme ve terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
tesir	Etki.	***Tesir***	***1.*** *Etki.* ***2.*** *Herhangi kötü bir haberin veya olayın tesirinden sonra duyulan üzüntü, acı, dert, kaygı.*	2. anlamda neden sonuç ilişksinden ad aktarması yoluyla anlam genişlemesi. Anlam kötüleşmesi.
		Tesirluk	*Acı, kaygı, üzüntü. (Şkal.1966, s. 614)*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Otesiriti, tesiriti	*Bir şeyden olumsuz etkilenmek, duygusal olarak sarsılmak. (Jah.1999, s. 416-513)*	Dilbilgisel anlama geçiş. Anlam kötüleşmesi.
testereleme k	Testere ile kesmek.	***Testerati***	***1.*** *Testere ile odun kesmek. (Şkal.1966, s. 615);* ***2.*** *argo Anlattıklarıyla can sıkmak, kafa ütülemek. (Jah.1999, s. 514)*	1. anlamda anlam daralması. 2. anlamda argolaşma yoluyla anlam

				kötüleşmesi ve soyutlayıcı deyim aktarması.
tetik	**(I)** Ateşli silahlarda ateşlemeyi sağlamak için çekilen küçük parça. **(II) 1.** Çabuk davranan, çevik, dikkatli, uyanık. **2.** Dikkat ve özen gerektiren, nazik.	***Tetik***	***1.*** *Ateşli silahlarda ateşlemeyi sağlayan küçük parça.(Şkal.1966, s.615);* ***2.*** *Damar.* ***3.*** *Gizlilik.* ***4.*** *Aktif etme düğmesi.* ***5.*** *Can alıcı nokta. (Jah.1999, s.514)*	2., 3. anlamlarda başka anlama geçiş. 5. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam genişlemesi. Soyutlayıcı deyim aktarması.
tetimme	**1.** Tamamlamak için eklenen şey. **2.** Fatih Medresesinde yüksek tahsile hazırlık kısmı.	***Tetima***	***1.*** *Ek alan, ek mekan. Camideki kanat kısımlar (Saraybosnadaki Begova camiinde sağ ve sol olmak üzere iki tane tetimme vardır).* ***2.*** *Varoş, kenar mahalle.* ***3.*** *Bosna'da Tetima diye birkaç köy ismi vardır. Bu köyler şehir belediyesine bağlı ve bu köylerdeki nüfusun odunculuk ve sığır otlatma hakkı vardı. (Şkal.1966, s. 615)*	1. anlamda anlam daralması. 2.anlamda anlam türetme yoluyla yakın anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. 3. anlamda özelleşme.
tevhit	**1.** *din b.* Allah'ın birliğine inanma, bir sayma, bir olarak bakma. **2.** Tek tanrıcılık. **3.** *ed.* Divan edebiyatında Allah'ı övmek için yazılan manzume. **4.** *esk.* Birkaç şeyi bir araya getirme, birleştirme.	***Tevhid***	***1.*** *Ölen bir kimse için bir grup ilahi öğretileri ve duaları okumadan oluşan müslüman anma töreni. Genelde gömüldüğü gün ölen kişinin evinde yedinci ve kırkıncı günlerinde, yılın yarısında ve yıldönümünde okunur.* ***2.*** *Bir daire içerisinde oturarak gerçekleştirilen dervişlerin topluca yaptıkları ayinlerde okunan dualar. (Şkal. 1966, s. 616)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
tezgah	**1.** Genellikle dükkânlarda satıcıların önündeki uzun masa. **2.** Kahve, meyhane vb.nde müşterilerin üzerinde yiyip içtikleri uzun masa veya büfe. **3.**	***Terđah, terđaj, tezđah, tehđaj (terdžah, terdžaj)***	***1.*** *Ayakkabıcılık, marangozluk, mutafçılık vb. mesleklerde iş aletlerinin üzerinde durduğu çalışma masası.* ***2.*** *Dericilerin, derileri kireçten çıkardıktan sonra üzerine serdikleri yer, çıta çerçeve. (Şkal. 1966, s. 612-616);*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.

	Üzerinde genellikle el veya küçük makinelerle iş görülen yapım aracı. **4.** Tersane. **5.** *argo* Genellikle yasal olmayan bir işi yapmak için tutulan uygunsuz yol.		***3.*** *Çömlekçi tezgahı. (Jah.1999, s. 512)*	
		Tezga	*Dükkan sırası, pazarda veya büfede tezgah. (Şkal. 1966, s. 612-616)*	
tımar	**(I) 1.** *esk.* Yara bakımı. **2.** Ağaç bakımı. **3.** Binek hayvanlarının kıllarını, derisini temizleme. **(II)** *tar.* Anadolu Selçukluları ve Osmanlılarda, belirli görev ve hizmet karşılığında kişilere verilen, yıllık geliri 3.000- 20.000 akçe olan toprak.	***Timar***	***1.*** *Düzenli olarak atı temizleme ve besleme.* ***2.****"Tımar učiniti"; atı kaşağıyla temizleme.* ***3.*** *Feodal mülk, Osmanlı döneminde yıllık 20.000 akçeye kadar gelir getiren sipahilik.* ***4.*** *Köy mülkü, çiftlik. (Şkal.1966, s.617)*	4. anlamda anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
tımarcı	**1.** Tımar yapan kimse. **2.** *esk.* Pansumancı.	***Timardžija***	***1.*** *Tımar sahibi, derebeyinin mülkü.* ***2.*** *Atları tımar eden kimse. (Jah.1999, s. 515)*	1. anlamda anlam türetme. Anlam daralması.
tıraş	**1.** Saç veya sakalı kesme işi, yülüme. **2.** Erkek saçını belli bir biçim vererek kesme. **3.** Kesilme ve kazınma zamanı gelmiş saç ve sakal. **4.** Bir şeyin üzerindeki pürüzleri alma, belli bir biçim vermek için yontma. **5.** *argo.* Yalan, asılsız, bıktırıcı söz.	***Tarš***	*Tıraş olmak için berbere verilen para. (Şkal.1966, s. 601)*	Söz eksiltme. (traş parası) Genel anlamda anlam daralması.
tiftik	**1.** Tiftik keçisinin ince, yumuşak, parlak yünü, moher. **2.** *sf.* Bu yünden yapılan.	***Tiftik***	***1.*** *Tamamen parçalanmış, ayrılmış.* ***2.*** *Tiftik se učiniti: dağılmak, parçalara ayrılmak.*	Neden sonuç ilişkisinden başka anlama geçiş.
		Tiftik, tivtik	*Bir tür temiz pamuklu kumaş. (Şkal.1966, s. 616)*	Kelime türetme.
tirit	**1.** Et suyuna kızartılmış veya bayat ekmek	***Tirit***	***1.*** *Yufkaların arasına konulmak için hazırlanan börek veya baklava*	Başka anlama geçiş.

	konularak yapılan yemek. **2.** Yemeğin suyu. **3.** *hlk.* Yaşlı ve zayıf (kimse).		*harcı. **2.** Kızarmış tavuğa eklenen veya kızarmış tavuğun yanında meze olarak verilen küçük küçük doğranmış ve kavrulmuş ciğer. (Şkal.1966, s. 617)*	Genel anlamda anlam daralması.
		Tirititi	*Yufkaya tirit koymak. (İbr. 2012, s. 410)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
titiz	**1.** Çok dikkat ve özenle davranan veya böyle davranılmasını isteyen (kimse), memnun edilmesi güç, müşkülperest. **2.** Temizliğe aşırı düşkün olan. **3.** Huysuz, öfkeli.	***Titiz***	*Eli sıkı, cimri, hasis.*	Başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
		Titizluk	*Cimrilik, hasislik. (Şkal.1966, s. 618)*	Kelime türetme.
titrek	Titreyen.	***Tetreika, titreika***	*Bir tür sallanan kadın süsü; küçük ince ve parlak altın veya gümüş tabakçık, pul. (Şkal.1966, s. 615)*	Kelime türetme. Genel anlamda anlam iyileşmesi.
toka	**(I) 1.** Kemer, kayış, ayakkabı vb.nin iki ucunu birbirine bağlamaya, bunları istenilen genişlikte tutmaya yarayan, türlü biçimlerde tutturmalık. **2.** Kadınların saçlarını tutturmaya yarayan bazen de süs olarak kullanılan araç. **(II) 1.** El sıkışma. **2.** İçki içerken birinin şerefine, sağlığına kadeh tokuşturma.	***Toka***	*Kemer tokası; kadın kemerindeki süslü toka.*	Anlam daralması.
		Toke	***1.** Büyük metal düğmeler. **2.** Süs amacıyla (bir zamanlar zırh olarak kullanılan) camedan veya geçirmenin üzerlerine göğüs kısımlarına dikilen metal kopçalar veya düğmeler. (Şkal.1966, s.618)*	
tokmak	**1.** Ağaçtan yapılmış iri çekiç. **2.** Kapıya asılı duran ve kapıyı açmaya yarayan topuz. **3.** Kapı kolu yerinde bulunan ve kapıyı açmaya yarayan topuz. **4.** Dibekte dövme işi için kullanılan ağaçtan araç. **5.** Davul vb. vurmalı	***Tokmak***	***1.** Küçük topuz gibi kalın tahtadan yapılmış çekiç. **2.** Avluların kapılarında bulunan ve kapıyı çalıp açmaya yarayan demir topuz. **3.** Dibeğin ortasında duran kahve değirmeninin demir kısmı. **4.** mec. Kalın kafalı, anlayışsız, aptal. (Şkal.1966, s.618)*	4. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Soyutlayıcı deyim aktarması.

	çalgıları çalmakta kullanılan ve çalgının bir parçası olan araç.			
tomak	**1.** Ağaçtan yapılmış top. **2.** Ağaçtan yapılmış gürz. **3.***esk.* Bir tür kalın ve ağır çizme.	***Tomake***	*Sarı renkte ve çizme gibi bir tür yüksek kadın mesti. (Şkal.1966, s. 619)*	Anlam daralması.
tomruk	**1.** Ağacın kesilerek silindir biçimine getirilmiş gövdesi. **2.** İşlenmek veya biçilmek için hazırlanmış taş kütlesi. **3.** Ayak ve ellere geçirilip bağlanan iki parça kütükten meydana gelen işkence aleti. **4.** *esk.* Tutukevi. **1.** Kütük, ağaç kütüğü. **2.** Eskiden esirlerin ve mahpusların ayaklarına takılan kütük. *(TS.)*	***Tomruk, tomruci***	***1.*** *Kütük, kalın ağaç gövdesi, yakmak için odun.* ***2.*** *Tahta su künkü.* ***3.*** *Tomruklar ilk dönemlerde bazı mahkum ve suçlulara takılan bir tür tahta pranga, kelepçe.*	2. anlamda anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.
		Tomrukčija	*Yakacak odun satan kimse. (Şkal.1966, s. 619)*	Kelime türetme.
top	**1.** Birçok spor oyununda kullanılan, türlü büyüklükte, genellikle kauçuktan yapılmış yuvarlak nesne. **2.** Bazı aletlerde bulunan toparlağımsı parça. **3.** Kumaş, kâğıt gibi şeylerin belli miktardaki bağı, ferde. **4.** Kumaş, kâğıt vb. şeylerin düzenli bir yığın durumuna getirilmiş bağı. **5.** *sf.* Yuvarlak biçimde olan, toparlak. **6.** *zf.* Tamamen, bütünüyle. **7.** *argo* Homoseks üel erkek. **8.** *ask.* Gülle veya şarapnel atan büyük, ateşli silah.	***Top***	***1.*** *Gülle.* ***2.*** *Kumaş, kağıt ya da başka bir dokumanın büyük tomarı, rulo.* ***3.*** *Kahve değirmeni mekanizması. (Şkal.1966, s. 619);* ***4.*** *"Top (patladı)": iftar, iftar saati. (Jah.1999, s.516)*	3. anlamda terimleşme 4. anlamda söz eksiltme. Genel anlamda anlam daralması.

topuk	**1.** *anat.* Ayağın yuvarlakça olan alt bölümü. **2.** Ökçe.	***Topuk***	*Ayakkabı topuğu, ökçe; nalının çıkıntılı alt kısımları. (Şkal.1966, s. 620)*	Anlam daralması.
topuz	**1.** Ucu top biçiminde eski bir silah. **2.** Top biçiminde toplanmış saç. **3.** Bir şeyin elle tutulabilen çıkıntısı.	***Topuz***	*Eski bir savaş silahı, gürz. (Şkal.1966, s. 620)*	Anlam daralması.
torba	**1.** Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen araç. **2.** Genellikle plastikten veya kâğıttan yapılmış, içine öteberi koymaya yarayan, çeşitli büyüklükte olabilen taşıma gereci, poşet. **3.** Vücutta meydana gelen şişlik. **4.** Er bezi, husye, testis.	***Torba***	*Omuza asılarak taşınan ufak çuval, çanta. (Şkal.1966, s. 620)*	Anlam daralması.
torlak	**1.** Derviş. **2.** *sf.* Genç, toy. **3.** *sf.* Henüz evcilleşmemiş, alışmamış.	***Torlak***	***1.*** *Şımartılmış, kendiyle övünen kimse.* ***2.*** *Belgrad şehrine yakın bir köyde bulunan tepenin ismi.* ***3.*** *Bir soyad. (Şkal.1966, s. 620)*	Başka anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi. 2. ve 3. anlamlarda özelleşme.
töhmet	Birine yüklenen, işlenildiği sanılan fakat henüz aydınlanmamış olan suç, suçlama.	***Tuhmet***	***1.*** *Şüphe, şüphelenme.* ***2.*** *Suçlama. (Şkal.1966, s.622)*	1. anlamda neden sonuç ilişkisinden yakın anlama geçiş. Genel anlamda anlam genişlemesi.
törpüleme k	**1.** Törpü ile düzeltmek. **2.** Sivri noktalarını gidermek. **3.** *mec.* İnceltmek, terbiye etmek.	***Turpijati***	***1.*** *Törpü ile düzeltmek. (Şkal.1966, s. 620);* ***2.*** *argo Konuşarak bıktırmak, usandırmak.(Jah.1999, s. 522)*	2. anlamda argolaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Soyutlayıcı deyim aktarması. Genel anlamda anlam daralması.
Trablus	Osmanlı dönemindeki adıyla Trablusgarp,	***Traboloz, trabolos***	*Suriyede üretilip, yöremize Osmanlı idaresiyle birlikte gelen,*	Söz eksiltme. (Trablus kuşak)

	Libya'nın başkenti ve en büyük şehridir.		*uçları saçaklı ipekten alacalı kuşak, trablus kuşağı. (Şkal.1966, s. 620)*	
tuğ	**1.** Sorguç. **2.** *tar.* Padişahların ve vezirlerin başlarına taktıkları başlıkların ön tarafında bulunan tüy veya püskül biçimindeki süs. At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan. *(TTS.)*	***Tug***	*Paşalık belirti sembolü: alacalı at kıllarından yapılan çelenk.*	Anlam daralması.
		Tugišah, tuđišah	*Sultan tacı çiçeği, Fritillaria imperialis (ters lale).*	Kelime türetme.
		Tuglija	*Tuğlu paşa. (Şkal.1966, s. 621-622)*	Kelime türetme.
tuğyan	Akarsuyun taşması, kabarması.	***Tugjan***	*Lüks içinde hayat sürme.*	Başka anlama geçiş. Doğadan insana deyim aktarması.
tuhaf	**1.** Acayip. **2.** Şaşılacak, garip. **3.** Güldürücü. **4.** Gülünç. **5.** Anlaşılmaz. **6.** Şaşılan bir şey karşısında söylenen söz.	***Tuhaf, tuhafli (tuaf, tuafli)***	***1.*** *Acayip, şaşılacak, garip. (Şkal.1966, s. 622);* ***2.*** *Zor, yorucu, ağır. (Jah.1999, s. 520)*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
tuyur	Kuşlar. *(OS.)*	***Tujur-šah***	*Kuşların şahı. Bu isimle bilinen ancak hiç tanınmayan kuş. (Şkal.1966, s. 622)*	Kelime türetme.
tülek	**1.** Ava alıştırılmış. **2.** Tüy değiştirmiş. *(TS.)* **1.**Tüyü dökülmüş kuş ya da kümes hayvanları. **2.** Genellikle bir yaşındaki keklik. **3.** Yavru keklik. *(DS.)*	***Tulek***	***1.*** *Küçük insan, boyu kısa kimse.* ***2.*** *Bir yaşındaki atmaca.*	1. anlam başka anlama geçiş. 2. anlam halk ağzından geçiş yoluyla yakın anlama geçiş.
		Tulekast	*Küçük kalmış. (Şkal.1966, s. 622)*	Kelime türetme.
tulum	**1.** Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak	***Tulum***	***1.****Yüzülmüş hayvan derisinden yapılan torba, meşin.* ***2.*** *Boş kafalı, dalgın adam. (Şkal.1966, s. 623);* ***3.*** *İçkili eğlence, şölen. (İbr. 2012, s.414)*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. 3. anlamda başka anlama

	yüzülmüş hayvan derisi. **2.** Gövdesi bu deriden yapılmış üflemeli çalgı, gayda. **3.** Tüp. **4.** Göğüs ve pantolon bölümü bitişik giysi. **5.** *sf. mec.* Şişman, tombul.			geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
tüfek	Savaş veya avda kullanılan, uzun namlulu ateşli silah.	***Tufek***	***1.*** *Tüfek (aynı anlamda).* ***2.*** *Tüfekçi. (Şkal.1966, s.621)*	2. anlamda ad aktarması yoluyla anlam genişlemesi.
Türk	**1.** *öz. is.* Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan halk ve bu halktan olan kimse. **2.** Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan, Türkçenin değişik lehçelerini konuşan soy ve bu soydan olan kimse.	***Turčin***	***1.*** *Türk ulusu mensubu.* ***2.*** *Halk şarkılarında ve sıksık da günlük konuşmada kullanılan turčin kelimesi müslüman anlamına gelmektedir.*	2. anlamda terimleşme.
		Turkesati	*Türkçe konuşmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Turkovanluk	*İslam dindarlığı.*	Neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması. Kelime türetme.
		Turkovanje	*İslami kaidelere göre yaşam sürme, İslam dindarlığı yapmak.*	Neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması. Kelime türetme.
		Turkovast	*Dindar. (Şkal.1966, s.624- 625)*	Neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması. Kelime türetme.
		Turčilo	***1.*** *Türkçe konuşan kimse, tercüman.* ***2.*** *Bosnalı Müslüman (tarihteki anlamıyla).*	Kelime türetme.
		Turčiti	*İslamlaştırmak, birini müslüman yapmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Turkaluk	*Türk aklı, Türk zihiniyeti.*	Kelime türetme. Mecazlaşma.
		Turkesanje	***1.*** *Türkçe konuşma.* ***2.*** *Hızlı ve anlaşılmaz şekilde konuşma.*	Neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması. Kelime türetme.
		Turkesati	***1.*** *Türkçe konuşmak.* ***2.*** *Hızlı ve anlaşılmaz şekilde konuşmak.*	Neden sonuç ilişkisine dayanan ad aktarması.

				Dilbilgisel anlama geçiş.
		Turkinja	*Müslüman (Boşnak) kadını.*	Kelime türetme. Anlam daralması.
		Turkinje	*Aşk, doğa, güzellik hakkında söylenen şarkılar, saz eşliğinde söylenen şarkılar; (türkü)*	Kelime türetme.
		Turkovlah	*İnançsız, dinsiz.*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Turkuša	*Boşnaklardan ayrılan Bosna'daki Türk; Boşnakça bilmeyen gerçek Türk.*	Kelime türetme.
		Turska vjera	*Boşnak müslümanlarının geleneksel yemini. (Jah.1999, s. 521-522)*	Terimleşme ve kelime türetme.
		Turska karanfil	*Bir karanfil türü. (Dianthus Barbatus). (İbr. 2012, s. 415)*	Terimleşme ve kelime türetme.
tütüncü	Tütün yetiştiren veya satan kimse**.**	***Tutundžija***	***1.*** *Tütünle uğraşan kimse.* ***2.*** *Zengin feodal evlerde tütün, çubuk, nargile hazırlayıp misafirlere getirip yakan ve daha sonra onları boşaltıp dolduran erkek kişi. (İbr. 2012, s.116)*	2. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
tutar	**1.** Nicelik bakımından bir şeyin bütünü. **2.** Para miktarı, meblağ. **1.** Arapça sözcüklerde harfin okunmayacağını belirten im, cezim (yazı dizicileri kullanır.) *(DS.)*	***Tutar***	*Arapçanın telaffuzunda harfin nereye bağlanması gerektiğini gösteren çok ufak bir daire, nokta. (Şkal.1966, s. 626).*	Halk ağzından geçiş. Anlam daralması.
tutkun	**1.** Gönül vermiş, meftun, meclup. **2.** Bir şeye alışmış, bağlanmış, düşkün.	***Tutkun***	*Sersem, beceriksiz, geri kafalı olan. (Şkal.1966, s. 626)*	Anlam kötüleşmesi.
tutmak	**1.** Elde bulundurmak, ele almak. **2.** Ele geçirmek, yakalamak. **4.** Yanında bulundurmak, alıkoymak. **5.** Denetimi ve yetkisi altına	***Tutisati***	***1.*** *Yakalamak.* ***2.*** *Desteklemek, değer vermek, önemsemek. (Şkal.1966, s. 626)*	Anlam daralması.

	almak. **6.** Desteklemek, birinden yana çıkmak. **7.** Benimsemek, beğenmek. **8.** Uygun gelmek, çelişmez olmak. **9.** Hizmetine almak veya kiralamak. **10.** Beddua, dua, ah vb. etkisini göstermek, gerçekleşmek, yerine gelmek, varmak.			
tutsak	**1.** *ask.* Savaşta ele geçen düşman, esir. **2.** *sf.* Gitmesine, serbestçe hareketine engel olunan. **3.** *mec.* Bir şeye veya bir kimseye çok bağlı, kendisini bir şeyin etkisinden kurtaramayan kimse.	***Tucak***	*Savaş esiri; özgürlüğünü kazanmak için tüm dünyayı gezen esir.*	Anlam daralması.
		Potucati	*Boş boş dolaşmak, gerekli gereksiz her yerde bulunmak. (Şkal.1966, s. 523-621)*	Sözcük türü değiştirme ve mecazlaşma yoluyla başka anlama geçiş.
tuzluk	**1.** İçine tuz konulan kap. **2.** *anat.* Atlarda gözün üstündeki, insanlarda köprücük kemiğinin ardındaki çukur yer. **3.** *hlk.* Otlayan hayvanların tuz gereksinimlerini karşılamak üzere, öğütülmüş kaya tuzlarının, yağmurdan korunmasını ve hayvanların rahatça yararlanmasını sağlayan üstü kapalı yer.	***Tuzluk***	*İçinde tuz bulunan kap. (Şkal.1966, s. 626)*	Anlam daralması.
türlü	**1.** Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif. **2.** Çeşitli sebzelerle pişirilen yemek.	***Turlija***	***1.*** *Çeşit çeşit.* ***2.*** *Yeşilliklerden yapılan bir tür kebap yemeği.*	
		Turlu- tava	*Çömlekte pişirilen bir Boşnak yemeği. (Jah.1999, s. 522)*	Kelime türetme.

tüvana	*esk.* Kuvvetli, dinç, canlı.	***Tuvana***	*Güzel, zengin; bolluk içinde. (Şkal.1966, s. 626)*	Başka anlama geçiş.
uçkur	**1.** Şalvarı bele bağlamak veya torba, kese vb. şeylerin ağzını büzmek için bunlara geçirilen bağ. **2.** *mec.* Cinsel duygu veya ilişki.	***Učkur***	*Şalvarı, donu veya dimiyeyi kuşağa bağlayan bağ, ip.*	Anlam daralması.
		Učkurluk	***1.*** *Çakşıra veya şalvara uçkur geçirmeye yarayan katlanmış kenarlık.* ***2.****Uçkur geçirmeye yarayan küçük çubuk. (Şkal.1966, s. 627)*	Kelime türetme.
		Učkur- pita-burek	*Uçkur gibi bükülmüş börek. (Jah.1999, s. 525)*	Kelime türetme.
uçurmak	**1.** Uçma işini yaptırmak. **2.** Kesip ayırmak, koparmak. **3.** Hızlı götürmek, hızlı sürmek. **4.** argo Gizlice alıp gitmek.	***Učurisati***	*Batırmak, mahvetmek, amaçsızca tüketmek, harcamak. (Şkal.1966, s. 628)*	Mecazlaşma yoluyla anlam kötüleşmesi. Doğadan insana deyim aktarması. Genel anlamda anlam daralması.
uğramak	**1.** Yola devam etmek üzere, bir yerde kısa bir süre kalmak. **2.** Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek. **3.** Fırlayarak çıkmak, dışarı çıkmak. **4.** Kötü duruma konu olmak. **5.** Yaklaşmak. **6.** Karşılaşmak, maruz kalmak. **7.** Cin, peri çarpmak.	***Nagraisati, nagrajisati***	*Başarısızlığa uğramak, belaya çatmak, belaya bulaşmak.*	Anlam daralması.
		Ograisati, ograjisati	***1.****Cin çarpmak, büyülenmek ve bundan hastalanmak.* ***2.*** *Herhangi bir talihsizliğe veya felakete uğramak, belaya bulaşmak.*	
		Ograma (agrama)	*Halk inancına göre, cin çarpması veya bir uğrama sonucu kişinin geçirmiş olduğu bir tür sinirsel rahatsızlık. (Şkal.1966, s. 483-500)*	Kelime türetme.
uğraş	**1.** Bir insanın yaptığı iş veya meslek, iş güç, meşguliyet. **2.** Bir kimsenin kendi isteğiyle seçerek ve zevk alarak yaptığı iş, iş güç, meşguliyet. **3.** Bir güçlüğü yenmek için gösterilen sürekli çaba, mücadele.	***Ograš, ogroš, ograšje***	*Mücadele, savaş. (Şkal.1966, s.500)*	Anlam daralması.

uğraşmak.	**1.** Bir iş üzerinde sürekli çalışmak. **2.** Bir işi başarmaya çalışmak, iş edinmek. **3.** Zamanını bir işe verme durumunda kalmak**. 4.** Savaşmak. **5.** *mec*. Birine kötü davranmak	***Ograštisati***	*Çabalamak, bir şeyle uğraşmak. (Şkal.1966, s.500)*	Anlam daralması.
uğursuzluk	Bazı olaylarda görülen ve insana kötülük getirdiğine inanılan belirti veya bazı nesnelerde var olduğuna inanılan güç, kademsizlik, meymenetsizlik, nuhuset, şeamet.	***Ugursuzluk***	***1.*** *Kademsizlik.* ***2.*** *Paspallık, bakımsızlık. (Şkal.1966, s. 629);* ***3.*** *Tembellik, pasiflik.*	2. ve 3. anlamlarda başka anlama geçiş ve anlam iyileşmesi.
		Ugursuzijada	*Uğursuz iş; şirretlik. (Jah.1999, s. 526)*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
		Ugursuzija	*Osmanlı İmparatorluğu döneminde evlilik çağına gelip de evli olmayan erkeklerin ödemek zorunda oldukları vergi. (İbr. 2012, s.418)*	Kelime türetme yoluyla anlam kötüleşmesi.
ulufeci	*tar.* Yeniçerilikte bir sınıf süvari askeri.	***Alufedžija***	***1.*** *Düzenli olarak ulufe ücreti alan yeniçeri askeri.* ***2.*** *Devlet hizmetinde genellikle belirli bir ücret karşılığında çalışan kimse. (Şkal. 1966, s. 90)*	Anlam genişlemesi.
		Ulafadžija	*Paralı asker. (Jah.1999, s. 528)*	
umaç	**1.** Bir yemek çeşidi. **2.** Una su katılarak yapılan bulamaç. **3.** Yağ, un, tuz karışımından yapılan çörek.	***Umak***	*İçine umak katılan yemek; soslu yemek.*	Genel anlamda anlam daralması.
		Umakati	*Ekmeği soslu yemeğin içine bandırarak elle yemek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Umok	*Sos, umaç. (Jah.1999, s. 528)*	Kelime türetme.
unutmabeni	*bit. b.* İki çeneklilerden, küçük mavi çiçekler açan bir bitki (Myosotis palustris) **1.** Balla terayağın karışımı. **2.** İçine ceviz ve pekmez karıştırılarak kızartılmış	***Unutma, ulutma, lutma***	*Çırpılmış yumurta, şeker ve yağdan yapılan bir tür kek, pasta. (Şkal.1966, s. 632)* *Not: Şkalyiç de Turcizmi olabileceğinden tam emin değil muhtemelen "unutma beni"den geldiğini düşünüyor.*	Anlam daralması.

	yumurtalı hamur. *(DS.)*			
uydurma	**1.** Uydurmak işi. **2.** Gerçek olmayan, gerçekmiş gibi gösterilen haber, asparagas. **3.** *sf.* Gerçek dışı, uydurulmuş olan, yalan, sahte, asılsız, düzme. **4.** *sf.* Yeni bir biçim verilmiş.	***Ujdurma***	***1.*** *Aldatmaca, hile, dolap.* ***2.*** *Gürültü, patırtı, şamata, tantana. (Jah.1999, s. 527)*	2. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
uydurmak	**1.** Uymasını sağlamak. **2.** Hayal gücünden yararlanarak gerçek dışı bir şey söylemek. **3.** Elde etmek, sağlamak, bulmak. **4.** *kaba* Cinsel birleşmede bulunmak, becermek.	***Ujdurisati, uzdurisati***	*Ayarlamak, düzenlemek, yerleştirmek. (Şkal.1966, s. 630)*	Anlam daralması.
üç	**1.** İkiden sonra gelen sayının adı. **2.** Bu sayıyı gösteren 3 ve III rakamlarının adı. **3.** *sf.* İkiden bir artık.	***Üč***	*3 sayısı.*	Anlam daralması.
		Üčkanatlija	*Üç katlı ve ipekli sade bir kuşak.*	Kelime türetme.
		Üčkatica	*Üç katlı; üç katlı bir süs. (Şkal.1966, s. 627)*	Kelime türetme.
üstelemek	**1.** Bir düşünce veya istek üzerinde durmak, direnmek, ısrar etmek. **2.** Hastalık yeniden ortaya çıkmak, depreşmek. **3.** Bir isteği, bir buyruğu tekrarlamak, tekit etmek. **4.** Bir şeyin üstüne eklenmek, katılmak, inzimam etmek.	***Ustisati***	*Yüklenmek, ısrar etmek, sabırsızca ve ısrarlı bir şekilde birşey aramak. (Şkal.1966, s.633) (Not: Şkalyiç bunun "üste varmak" deyiminden geldiğini ileri sürmüştür.)*	Anlam daralması.
üstün	**1.** Benzerlerine göre daha yüksek bir düzeyde olan, geride bırakan. **2.** Birine veya bir şeye nitelik bakımından daha yüksek, daha elverişli olan, faik. **(II)** *db. esk.* Arap harfli metinlerde bir ünsüzün a, e	***Ustun***	*Arapçada e vokalinin kısa okunacağını belirten diyakritik işaret. (Şkal.1966, s.633)*	Anlam daralması.

	seslerinden biriyle okunacağını gösteren işaret, fetha.			
vakit	**1.** Zaman. **2.** Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış saatler. **3.** Çağ. **4.** Geçim, para bakımından imkan. **5.** Tespit edilmiş olan zaman. **6.** Zaman anlatan kelimelere belirtilen durumda gelince "iken" anlamını verir.	***Vakat***	***1.*** *Zaman, dönem.* ***2.*** *Müslüman ibadet vakitleri.(Şkal.1966, s. 636-637);* ***3.*** *Mec. Namaz. (Jah.1999, s. 535)*	Anlam daralması.
		Vaktija	*Namaz vakitlerini gösteren çizelge.*	Kelime türetme.
		Vaktisahat	*Ölüm zamanı, ecel.*	Kelime türetme.
		Vaktom (faktom)	*Zamanla, zamanında, doğru zamanda. (Şkal.1966, s. 636-637)*	
varak	**1.** Yaprak. **2.** Yazılı kağıt, varaka. **3.** Altın, gümüş veya başka madenler dövülerek oluşturulan ince, parlak yaprak, altın varak.	***Varak***	***1.*** *Altın yaprak.* ***2.*** *İnce kalay tabakası.*	Anlam daralması.
		Varaklaisati	*Yaldızlamak, varakla kaplamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Varakli	***1.*** *Varakla kaplı, yaldızlanmış.* ***2.*** *Gümüşi renk. (Şkal.1966, s.638)*	Kelime türetme.
varmak	**1.** Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak. **2.** Belli bir duruma veya düzeye gelmek. **3.** Hoş olmayan bir sona ermek. **4**. Bir şeyi iyice anlamak veya duymak. **5**. Acımadan, çekinmeden yapmak. **6.** Kadın, evlenmek. **7.** Bir durumdan başka duruma geçmek.	***Ovarisati***	***1.*** *Bilmek, bulmak, isabet ettirmek, rastlamak.* ***2.*** *(bilim, zanaat gibi şeylere) yönelmek, yolunu tutmak. (Şkal.1966, s. 505)*	Başka anlama geçiş.
vatan	Yurt.	***Vatan***	***1.*** *Yurt, doğum yeri, daimi mesken.* ***2.*** *"Vatan se učiniti": yerleşmek, yurt edinmek.*	2. anlamda dilbilgisel anlama geçiş.
		Ovataniti se, Uvataniti se, Zavataniti	*Sürekli tek bir yerde oturmak, yurt edinmek. (Şkal.1966, s. 634-638-648; Jah.1999, s. 418)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
vekil	**1.** Birinin işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse. **2.**	***Većil (vekil)***	***1.*** *Yetkili temsilci, vekil.* ***2.****"Vekil učiniti":yetkili kılmak, yetkilendirmek. (Şkal.1966, s.639)*	2. anlamda dilbilgisel anlama geçiş.

	Milletvekili. **3.** *esk.* Bakan.			Genel anlamda anlam daralması.
verem	**1.** *tıp* Herhangi bir organa ve en çok akciğerlere yerleşen Koh basilinin yol açtığı ateşli ve bulaşıcı bir hastalık, tüberküloz. **2.** *sf.* Bu hastalığa tutulmuş, veremli.	***Verem***	*İnce hastalık, tüberküloz.*	Anlam daralması.
verem olmak	**1.** Verem hastalığına yakalanmak. **2.** *mec.* Sabırsızca davranmak.	***Veremiti***	*Herhangi bir dertten, büyük üzüntüden sararıp solmak, kurumak, bir şeye çok üzülüp kuvvetten düşmek. (Şkal.1966, s640)*	Mecazlaşma yoluyla anlam genişlemesi.
veremli	*sf. tıp* Vereme tutulmuş, müteverrim.	***Veremli***	***1.*** *Tüberküloz olan.* ***2.*** *Herhangi bir şeyden üzüntü duyan kimse. (Jah.1999, s. 537)*	2. anlamda mecazlaşma yoluyla anlam genişlemesi.
veresiye	**1.** Karşılığı sonra ödenmek üzere, peşin karşıtı. **2.** *mec.* Özensiz, gönülsüz, önem vermeden.	***Veresija***	*Sonra ödenmek üzere yapılan alış veriş. (Şkal.1966, s. 640)*	Anlam daralması.
vergi	**1.** Kamu hizmetlerine harcanmak için hükümetin, yerel yönetimlerin yasalara göre doğrudan veya bazı malların fiyatlarının üstüne koyarak dolaylı yoldan herkesten topladığı para. **2.** *mec.* Bir kimsenin doğuştan sahip olduğu iyi nitelik.	***Vergija, verđija (verćija)***	*Vergi, haraç. (Şkal.1966, s. 640).*	Anlam daralması.
		Vergijaš	*Vergi ödeyen kimse. (İbr. 2012, s. 426)*	Kelime türetme.
verev	Bir köşeden karşı köşeye doğru kesilmiş, katlanmış veya konulmuş olan.	***Verevija***	*Zik zak çizgili bir tür dokumanın ve kumaşın üzerine yapılan bir tür nakış işleme. Çizgileri birbirinin üzerinden geçtiği için zincir veya örgü gibi görünür. (Şkal.1966, s.640)*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
vesvese	Kuruntu.	***Vesvesa (nesvesa)***	***1.*** *Kuruntu, evham.* ***2.*** *Bir tür ruh hastalığı, melankoli.*	2. anlamda neden sonuç ilişkisinden terimleşme

				yoluyla anlam genişlemesi.
		Vesveseli	***1.*** *Kuruntulu, herşeye şüpheyle bakan, kuruntu yapan.* ***2.*** *Ruhsal sıkıntısı olan, melankolik. (Şkal. 1966, s.641)*	Kelime türetme.
vezne	**1.** Banka, büro vb. kuruluşlarda para alınıp verilen yer. **2.** *esk.* Terazi.	***Vezma***	***1.*** *İçine bir tür muska konulan, üç köşeli gümüş kutu.* ***2.*** *Bir zamanlar içine barut konulan küçük boynuzsu kabak, barut veznesi. (Şkal.1966, s. 641)* (Not: Bu kelime *vezne* kelimesinden değil de *hazne* kelimesinden geliyor olmalı)	Başka anlama geçiş.
hazne	**1.** Hazine. **2.** Bir şeyin toplandığı, biriktirildiği yer, depo. **3.** *esk.* Döl yatağı.			
vilayet	**1.** İl. **2.** *esk.* Valilik.	***Vilajet***	***1.*** *Bir valinin yönettiği bölge, valilik.* ***2.*** *Vatan, yurt. (Şkal.1966, s. 641)*	2. anlamda uzak anlama geçiş.
		Vilajetlija	*Hemşehri. (İbr. 2012, s.427)*	Kelime türetme.
yabancı	**1.** Başka bir milletten olan, başka bir milletle ilgili olan, bigane, ecnebi. **2.** Aileden, çevreden olmayan (kimse). **3.** Tanınmayan, bilinmeyen, yad. **4.** Aynı türden, aynı çeşitten olmayan. **5.** Bir konuda bilgisi, deneyimi olmayan. **6.** Belli bir yere veya kimseye özgü olmayan.	***Jabandžija (jebandžija)***	*Yabancı, ecnebi. (Şkal.1966, s.356)*	Anlam daralması.
		Jabana, jabanac	***1.*** *Yabancı.* ***2.*** *Yabancı başka ülke; memleket.* ***3.*** *"na jabanu govoriti": başka tarafa konuşmak, anlamsızca konuşmak.*	2. anlamda söz eksiltme. 3. anlamda anlam türetme ve mecazlaşma yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
yadigar	Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi.	***Jadiđar, adiđar***	***1.*** *Mücevher, değerli taş; ziynet eşyası, çok değerli, çok kıymetli.* ***2.*** *Anmalık, yadigar, anmak için hediyelik şey. (Şkal.1966, s.357)*	Anlam daralması.
		Adiđardija	*Kuyumcu, mücevherci.*	Kelime türetme.
		Adiđarnica	*Hazine, mücevherat kutusu. (İbr. 2012, s.4)*	Kelime türetme.
yafta	**1.** Üzerine asıldığı veya yapıştırıldığı şeylerle ilgili bir bilgi veren yazılı kağıt parçası. **2.**	***Jafta (Japta, javta, jalta)***	***1.*** *Yazılı tablo; etiket, yazılı program.* ***2.*** *Bölüm, grup, kısım; küçük bir beldenin veya cemaatin grubu.*	2. anlamda başka anlama geçiş.

	Kişiye isnat edilen haksız suçlama.	***Jaftadžija***	*Gruplara, kısımlara bölen kimse. (Şkal.1966, s.357)*	Kelime türetme.
yağ	**1.** Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde. **2.** Vazelin, mazot gibi yağları andıran ve sanayide kullanılan bir mineral madde. **3.** Vücudun, atılması gereken amonyak, üre vb. maddelerini içine alarak deriden sızan ve ter kokusunu veren madde. **4.** Güzel kokulu bitkilerden çıkarılan uçucu, kokulu ve sıvı madde. **5.** *mec.* Abartılı övgü.	***Jag***	***1.*** *Hacıların Mekke'den dönüşlerinde Arap ülkelerinden getirdikleri kokulu yağ.* ***2.*** *Yağ, oleum.*	Anlam daralması.
		Najagati	*Yağlı (kokulu yağ) kokmak. (Şkal.1966, s.357-484)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
yağız	**1.** Esmer. **2.** Doru. **3.** *hlk.* Yiğit.	***Jagrz, jagaz, jagazija (agaz, agazija)***	*Kestane renginde yağız at.*	Anlam daralması.
		Jagazli (agazli)	*Esmer renkte, kestane renginde (at). (Şkal.1966, s. 358)*	
yağlı	**1.** Üzerinde veya içinde yağı olan. **2.** Yağı çok olan. **3.** Yağla yapılmış. **4.** Besili, semiz. **5.** Yağdan kirlenmiş veya lekelenmiş olan. **6.** *mec.* Bol ve kolay kazanç sağlayan.	***Jagla***	*Mıhlama, kuymak.*	Anlam türetme yoluyla anlam daralması.
		Jaglija	*Bir tür çakı. (Şkal.1966, s.357)*	Kelime türetme.
		Jagluk pita	*Yağlı börek. (Şkal.1966, s.357)*	Kelime türetme.
		Jagluša	*Yağlı peynir, yumurta, kaymak ve mısır unundan yapılan çörek. (İbr.2012, s.224)*	Kelime türetme.
yağlamak	**1.** Yağ sürmek. **2.** Sürtünen iki yüzey arasına, kaymayı kolaylaştırmak için yağlı bir madde sürmek. **3.** *argo* Dalkavukça	***Jaglaisati***	***1.*** *Tekerleklere, arabaya vs, yağ sürmek, yağlamak.* ***2.*** *Daha iyi sese sahip olunması için tatlı ve tuzlu yemekle boğazı yağlamak. Yani tatlı ve tuzlu bişeyler yemek.*	2. anlamda anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.

	övmek, yağ çekmek.	***Razjagliti se***	*Yumuşatmak, ıslatmak. (Şkal.1966, s.357)*	Neden sonuç ilişkisine dayanan dilbilgisel anlama geçiş.
yağma	**1.** Yağmak işi. **2.** Birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması. **3.** *tar.* Baskın veya zor kullanarak elde edilmiş olan.	***Jagma***	***1.*** *Yağmalama, kapışma; birşeyi ilk kimin ele geçireceği, elde ediceği mücadelesi.* ***2.*** *Arı kovanındaki arı sürüsü gibi yağma yapma.*	Anlam daralması.
		Jagmiti (se)	***1.*** *Yağmalamak: birşeyi ilk ele geçirmek için yarışmak.* ***2.*** *Önden gitmek.*	1. anlamda dilbilgisel anlama geçiş. 2. anlamda sözcük türü değiştirme.
		Pojagmiti	*Yağmalamak, hızlıca toplamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş ve anlam iyileşmesi.
		Pojagmiti se	*Birşeyi ilk ele geçirmek.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Ujagmiti	*Kapmak, birşeyi yağmalamak. (Şkal.1966, s.358-521-630)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
yaka	**1.** Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü**. 2.** Giysilerin boyna gelen bölümüne eklenen ve türlü biçimlerde olan parçası. **3.** Kıyı, kenar, taraf. **4.** Eğik yerey. **5.** Yapıların saçaklarında, suyun içeriye sızmasını önlemek için kiremidin altıyla oluk arasına konulan metal levha. **6.** Semt. **7.** *den.* Sahil.	***Jaka***	*Yaka, yakalık. (Şkal.1966,s. 359)*	Anlam daralması.
yallah	**1.** "Ey Tanrım" anlamında bir seslenme sözü. **2.** "Haydi, yürü, kalk, git" anlamlarında bir kovma sözü.	***Jalah!, (jala!)***	*Ey Tanrım! Tanrım yardım et anlamına gelen seslenme sözü.*	Anlam daralması.
		Jalakati, Jalaknuti	*Yallah! diye bağırmak. (Şkal.1966, s. 359)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
Yalı	**1.** Deniz, göl veya ırmak kenarı, düz ve açık su kıyısı, sahil. **2.** Su	***Jalija***	*Irmak veya deniz kıyısında tenha (boş)alan: şehrin etrafında büyük boş yer; ova.*	Anlam daralması.

	kıyısında yapılmış büyük görkemli ev.	***Jalijaš***	***1.*** *Serseri, yeri yurdu belli olmayan, sorumsuz kimse;şehir kıyısında yetişmiş yaramaz çocuk. (Şkal.1966, s.360);* ***2.*** *Çocuklara veya yetişkinlere söylenen sevgi belirten söz.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş. 1. anlamda anlam kötüleşmesi. 2. anlamda anlam iyileşmesi.
		Jalijati	*Serserilik yapmak, aylak aylak dolaşmak, yaliya olmak. (Jah.1999, s.283)*	Dilbilgisel anlama geçiş ve anlam kötüleşmesi.
yalman	**1.** *hlk.*Eğik. **2.** Sarp, dik. **3.** Kesici ve batıcı araçların kesen veya batan bölümü. Kılıcın, kamanın, bıçağın, mızrağın, süngünün ağzı veya ucu. *(TS.)*	***Jalman***	***1.*** *Tüfek kundağı. (Şkal.1966, s.360);* ***2.*** *Avcı bıçağı sapı, kabza. (Jah.1999, s.283)*	Anlam değişmesi. Genel anlamda anlam daralması.
yamak	**1**. Bir işte yardımcı olarak çalışan erkek. **2.** *tar.* Yeniçeri Ocağında topçu ve humbaracı gibi askeri kuruluşlarda aday olarak bulunan kimse. **3.** *mec.* Birinin etkisinde kalarak onun sözünden çıkmayan kimse.	***Jamak***	***1.*** *Bayraktar yardımcısı, çırağı.* ***2.*** *Yeniçeri ordusunda acemi er.* ***3.*** *Ustanın yardımcısı, kalfa.* ***4.*** *Yağ ve iç yağı eritmek için kullanulan sapı sarılı bir tür tava. (Şkal.1966, s.360)*	Genel anlamda sözcükte önem kayması. 1. anlamda terimleşme yoluyla anlam genişlemesi. 4. anlamda başka anlama geçiş.
yangın	**1.** Zarara yol açan büyük ateş. **2.** Hastalıkta ateş. **3.** *mec.* Coşkunluk. **4.** *sf. mec.* Tutkun, düşkün, aşık.	***Jangija***	*Yangın, ateş.*	Anlam daralması.
		Jangin	*Bohem, ayyaş, bekri, hovarda. (Şkal.1966, s. 361)*	
yapalak	Bir tür baykuş.	***Japalak***	*Dost, arkadaş. (Şkal.1966, s.362)*	Başka anlama geçiş.
yapı	**1.** Barınmak veya başka amaçlarla kullanılmak için yapılmış her türlü mimarlık eseri, bina. **2.** Yapılmakta olan konut, yol, köprü vb. inşaat, konstrüksiyon. **3.** Yapma, oluşturma, ortaya konulma, meydana	***Japija***	***1.*** *Tahta inşa malzemesi, kereste.* ***2.*** *Kahve değirmeninin iç kısmındaki demir parçaları. (Şkal.1966,s.361)*	1. anlamda bütün parça ilişkisinden ad aktarması yoluyla, 2. anlamda terimleşme yoluyla anlam daralması.

	getirme. **4.** Canlı bir varlığın ruh veya beden özelliklerinin tümü, bünye, strüktür. **5.** Bütünün bir araya getirilişinde uyulan dizge, strüktür.			
yarak	**1.** *esk.* Silah. **2.** *kaba* Erkeklik organı.	***Jarak***	***1.** Silah, askeri techizat.* ***2.** Suyun akıp geçmesi için açılan kanalet (yol yanında, tarlada açılan kanal). (Şkal.1966, s.362)*	2. anlamda başka anlama geçiş.
yaraklamak	Hazırlamak, teçhiz etmek, silahlandırmak.	***Jaračiti, Ujaračiti***	*Atı eğitmek için koşmaya hazırlamak, ata idman yaptırmak.*	Anlam daralması.
		Jarakli	*Koşmaya hazırlandırılmış at. (Şkal.1966,s.362-630)*	Kelime türetme.
yarma	**1.** Yarmak işi. **2.** Engebeli bir yerde, herhangi bir yolu geçirmek için açılmış yer.**3.** Gelişigüzel kırılmış buğday, dövme. **4.** Gelişigüzel kırılmış buğdaydan yapılan bir tür çorba. **5.** *sf.* Kolay yarılan ve çekirdeğinden ayrılan.	***Jarma***	*Öğütülmüş tahıl, özellikle mısır. (Şkal.1966, s. 363)*	Anlam daralması.
yastık	**1.** Başın altına koymak veya sırtı dayamak için kullanılan, içi yün, pamuk, kuş tüyü, ot vb.yle doldurulmuş küçük minder. **2.** Bu biçimde yapılmış ve türlü işlerde kullanılan şey. **3.** Fide yetiştirmek için ince toprak ve gübreden hazırlanmış yüksekçe yer. **4.** Yapılarda, makinelerde bazı bölümlerin üzerine dayandığı parça.	***Jastuk***	*Yastık. (1. anlamda)*	Anlam daralması.
		Jastuk- bošča, Jastušnica	*Yastık kılıfı. (Şkal.1966, s.364; Jah.1999, s.286)*	Kelime türetme

yaşmak	**1.** Kadınların ferace ile birlikte kullandıkları gözleri açıkta bırakan, ince yüz örtüsü. **2.** *Hlk.* Başla birlikte yüzü, ağzı kapatan örtü.	***Jašmak***	*Müslüman kadınların başlarına bağladıkları beyaz örtü. (Şkal.1966, s. 364)*	
		Jašmačar	*Yaşmak yapılan madde.*	Kelime türetme.
		Jašmagdžija	*Dokumacı. (İbr. 2012, s. 228)*	Kelime türetme.
yatak	**1.** Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya, döşek. **2.** Yün, pamuk, kuş tüyü vb. maddelere kılıf geçirerek yapılan şilte. **3.** Üzerine şilte konulan karyola, somya, kerevet vb. **4.** *coğ.* Irmak, çay, dere vb.nin, içinde aktıkları yer, akak, mecra. **5.** Katmanlaşmış herhangi bir madde yığını. **6.** Bir şeyin çok bulunduğu yer. **7.** Maden veya fosil ocaklarında birbirini izleyen iki maden, taş veya kömür tabakası arasında uzanan damar. **8.** Çanak biçimindeki bir havzada veya buna benzer bir oluşumda toplanmış petrol birikintisi. **9.** Gizli barınak veya bir suçluyu gizlice barındıran yer. **10.** Makinelerde hareketli bölümleri içine alan hareketli veya sabit parça. **11.** Fideleri gömmek için toprakta açılan çukur. **12.** Turunçgilleri ve yumurta vb. ürünleri korumak üzere saman vb.nden	***Jatak***	***1.*** *Yatak, divan.* ***2.*** *Haydutlara veya kanunları çiğneyen asilere yardım eden ve onları saklayan kimse. (Şkal.1966, s.364);* ***3.*** *Yardakçı, suç ortağı. (Jah.1999, s. 287)*	2. ve .3. anlamlarda ek eksiltme. Genel anlamda anlam daralması.
		Jatakovati	*Eşkiyaları, asileri saklamak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.

	yararlanılarak yapılan yer.			
yatsı	**1.** Güneşin batmasından bir buçuk, iki saat sonraki vakit. **2.** Yatsı ezanı. **3.** Yatsı namazı.	***Jacija***	***1.*** *Güneşin batmasından yaklaşık iki saat sonraki zaman.* ***2.*** *Güneşin batmasından yaklaşık iki saat sonra kılınan beşinci sıradaki gece ibadeti (yatsı namazı). (Škal.1966, s. 357)*	Anlam daralması.
		Jacijuša	*Yatsıdan sonra içilen kahve (Saraybosnada). (Jah.1999, s.281)*	Kelime türetme.
yavaş	**1.** Hızlı olmayan, çabuk karşıtı. **2.** Yumuşak huylu, yumuşak başlı. **3.** Alçak, hafif. **4.** Alçak, hafif bir biçimde. **5.** *zf.* Hızlı olmayarak.	***Javaš***	***1.*** *Yumaşak, ılımlı.* ***2.*** *Yavaş, sakin, sessiz.*	Anlam daralması.
		Javašati, Odjavašiti, Ojavašiti	*Yavaşlamak, sakinleşmek, öfkesini yatıştırmak, yumuşamak. (Škal.1966,s.364-365-498-500)*	Mecazlaşma yoluyla dilbilgisel anlama geçiş.
yedek	**1.** Yularından çekilerek götürülen boş binek hayvanı. **2.** Hayvanı yedeğe alan ip, yular. **3.** *sf.* Bir şeyin gereğinde kullanılmak için elde bulundurulan, asıl karşıtı. **4.** *sf.* Gereğinde kullanılmak için fazladan bulundurulan, ayrılmış olan.	***Jedek***	***1.*** *Yularından çekip götürme; ipinden çekilip götürülen yedek at.* ***2.*** *Meraya salınan atın kaçmaması için bağlanan uzun ip.* ***3.*** *İp, halat.* ***4.*** *Gerekli durumlar için ayrılan şey. Özellikle yedekte götürülen at.* ***5.*** *Yedek oyunu (halat çekme oyunu).*	5. anlamda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Jedeklija	*Bir çeşit kumaş bez.*	Kelime türetme yoluyla başka anlama geçiş.
		Jedekteš	*Yular. (Škal.1966, s. 366)*	Ek yığılması.
yekun	*mat.* Toplam.	***Jećun***	*Toplam, tutar, meblağ*	
		Sjećuniti	*Toplamak, toplamını almak, birçok sayının toplamını tespit etmek. (Škal.1966, s.366-567)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
yekten	**1.** Birden, birdenbire. **2.** Durup dururken.	***Jekten***	*Tamamıyla, büsbütün. (Škal.1966,s. 367)*	Başka anlama geçiş
yelek	**1.** Ceket altına giyilen kolsuz ve kısa giysi. **2.** Okun yay kirişine takılan bölümündeki tüy. **3.** *hlk.* Kuş kanadının büyük tüyü.	***Jelek***	***1.*** *Yelek.* ***2.*** *Tek veya birbirine yakın üç düğmeli ve iliklenen bir çeşit kısa kadın yeleği. (Škal.1966, s. 367)*	Anlam daralması.
yemekçi	Çalışanları, üyeleri, işçileri çok olan kuruluşlara	***Jemegdžija***	*Aşçı. (Jah.1999, s. 289)*	Halk ağzından geçiş yoluyla

	yemek yapıp satan kimse. **1.** Aşçı. *(DS.)*			anlam daralması.
yemin	Ant.	***Jemin***	***1.*** *Ant.* ***2.*** *"jemin (emin) učiniti"; yemin etmek.*	
		Jeminašče	*Birinin ölümünden sonra, onun bütün günahlarının bağışlanması için onun ruhuna yoksullara dağıtılan sadaka. (Şkal.1966, s. 368)*	Kelime türetme.
yenge	**1.** Bir kimsenin kardeşinin, dayısının veya amcasının karısı. **2.** Bir erkeğin kendi karısından söz ederken kullandığı ad. **3.** *ünl.* Kadınlar için söylenen bir seslenme sözü. **4.** *hlk.* Düğünde geline kılavuzluk eden kadın.	***Jenđa, jenđija, jenga, jengija (enđa, enđija, enga, engije)***	*Düğünlerde gelinin yanında bulunup, onun erkekler arasında yalnız kalmaması için ona eşlik eden kız, kadın veya gelinin nedimesi.*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması.
		Jenđibaša (enđibaša)	*Yenge başı.*	Kelime türetme.
		Jenđibula, jengibula (enđibula, engibula, enđije bula)	*Nedime, yenge kadın.*	Ek yığılması.
		Jenđiluk, jengiluk, Jenđijstvo	*Geline yapılan kılavuzluk. (Şkal.1966, s.368-369)*	Kelime türetme.
yeşillik	**1.** Yeşil olma durumu. **2.** Yeşil bitkileri çok olan yer. **3.** Marul, maydanoz, tere, roka vb. çiğ yenen sebzelerin genel adı. **4.** Yeşil ot.	***Ješiluk, ješirluk***	*Yeşillik ve pirinçle yapılan yumurta yemeği. (Şkal.1966, s.370)*	Anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
yıldız	**1.** (Güneş ve Ay dışında) Gök yüzünde görülen ışıklı gök cisimlerinden her biri. **2.** Sinema ve müzikhol sanatçısı, star. **3.** Bir toplulukta, bir meslekte, üstün başarı gösteren kimse. **4.** Bir noktadan çevreye doğru çekilmiş birçok kısa çizgiden veya üçgenden oluşan şekil. **5.** *mec.* Baht, şans, talih. **6.**	***Jilduz, ilduz***	***1.*** *Yıldız. (1. anlamda)* ***2.*** *Yıldız çiçeği (Callistephus chinensie). (Şkal.1966, s. 371)*	2. anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.

	Yıldız biçiminde olan.			
yiğit	**1.** Delikanlı genç erkek. **2.** *sf.* Delikanlı, genç erkek. **3.** *mec.*Gözü pek, düşüncelerini açıkça söylemekten çekinmeyen kimse.	***Jigit, jiđit, džigit***	***1.*** *Kahraman, cesur, yiğit kimse.* ***2.*** *İyi ata binen kimse.* ***3.*** *Esnaf loncalarının yürütme organı. (Şkal.1966, s.371)*	2. anlamda yakın anlama geçiş. 3. anlamda terimleşme yoluyla başka anlama geçiş.
yirmilik	**1.** Yirmi kşra değerinde kağıt para. **2.** *sf.* İçinde yirmi tane bulunan. **3.** *sf.* Yirmi yaş ile ilgili, yirminci yaşa özgü. **4.** *esk.* Yarım kuruş değerinde para, yirmi para.	***Jigirmiluk, igirmiluk (jegirmiluk, girmiluk)***	*1833 yılında Sultan II. Mahmud döneminde basılan altından Türk parası. (Şkal.1966,s. 371)*	Terimleşme ve genel anlamda anlam daralması.
yoğun	**1.** *sf.* Hacmine oranla ağırlığı çok olan, kesif. **2.** Koyu, kalın. **3.** Etkisi güçlü olan, ağır (koku vb.) **4.** *mec.* Artmış çoğalmış bir durumda olan. **5.***mec.* Dolu, sıkı, sıkışık, çok. **6.** *mec.* Şişman, iri, tombul. **7.** *hlk.* Kaba, kalın, iri (elek, iğne) **1.** Biçimsiz, kısa boylu, çirkin. **2.** İnatçı, ayrı baş çeken. **3.** Mankafa, **4.** Beceriksiz. *(DS.)*	***Jogun, jogunast, jogunica***	*Bencil, inatçı, dik kafalı.*	Halk ağzından geçiş. Genel anlamda anlam daralması.
		Jogunluk	*İnatçılık, bencillik, dik kafalılık. (Şkal.1966, s. 371)*	Kelime türetme.
yoklama	**1.** Yoklamak işi, kontrol. **2.** Bir topluluğu oluşturan üyelerin belli bir zaman ve yerde bulunup bulunmadığını anlamak için yapılan sayma işlemi. **3.** Okullarda öğrencilerin bilgisini anlamak için yapılan sınav.	***Joklama***	*Silah altına almak, asker toplamak; yoklama yapmak. (Şkal.1966, s. 361-362)*	Anlam daralması.
yol	**1.** Karada, havada, suda bir yerden bir	***Jol***	***1.*** *Yol, yürüyüş yolu. mec. "u jol utjerati" (yola*	1. anlamda mecazlaşma.

	yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik. **2.** Karada insanların ve hayvanların geçmesi için açılan veya kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer. **3.** Genellikle yerleşim alanlarını birbirine bağlamak için düzeltilerek açılmış ulaşım şeridi. **4.** İçinden veya üstünden bir sıvının geçtiği, aktığı yer. **5.** Yolculuk. **6.** Gidiş çabukluğu, hız. **7.** Davranış, tutum, gidiş veya davranış biçimi. **8.** Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik. **9.** Kumaşta bulunan çizgi. **10.** Kez, defa. **11.** *mec.* Gaye, uğur, maksat. **12.** *mec.* Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare, yöntem.		*koymak) yani birini hizaya getirmek, disiplin altına sokmak için de söylenir.* ***2.*** *Mutafçılıkta etap, aşama.*	Doğadan insana deyim aktarması. 2. anlamda terimleşme. Genel anlamda anlam daralması.
		Jolpaz	*Serseri, aylaz, hovarda. (Şkal.1966,s.372)*	Kelime türetme.
yolluk	**1.** Yolculuk sırasında yenmek üzere hazırlanan yiyecek, yol azığı. **2.** Yolcuya verilen armağan. **3.** Koridorlara serilen, dar ve uzun halı, yol halısı. **4.** Yol masrafı olarak ödenen para, harcırah.	***Joltuk (jolluk, jonluk)***	*Yol için hazırlanan yiyecek, unlu yiyecekler. (Şkal.1966, s.372)*	Anlam daralması.
yonga	Kesilen, yontulan veya rendelenen bir şeyden çıkan parça, kamga.	***Junga***	*Ağırlık ölçüsü, özellikle yağ ve yün tartmakta kullanılan ölçü; bir buçuk okka ağırlığındaki ölçü. (Şkal.1966,s.374)*	Başka anlama geçiş.
yordam	**1.** Yatkınlık, alışkanlık, yeti,	***Jordam***	*Gururlanma, kibir, gergin duruş.*	Anlam daralması.

	meleke. **2.** *hlk.* Kılavuz, yardımcı. **3.** *esk.* Çalım. **4.** *esk.* Çeviklik, çabukluk.	***Jordamdžija***	*Caka yapan kimse; çalımcı.*	Kelime türetme.
		Jordamiti (jordaniti)	*Kibirlenmek, gururlanmak, caka satmak.*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Jordamli	*Gururlu, kibirli.*	Kelime türetme.
		Jordamuša (jordanuša)	***1.*** *Yordam çiçeği; bir çeşit sevimli çiçek.;* ***2.*** *Tüm güzelliğiyle kibir yapan, caka satan kadın ya da kız.*	Kelime türetme. 1. anlamda başka anlama geçiş.
		Zajordamiti (se)	*Gururlu veya kibirli bir tavır takınmak. (Şkal.1966, s.373-645; Jah. 1999, s. 292-293)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
yumak	**1.** Yuvarlak biçimde sarılmış iplik, yün vb. şey. **2.** *sf.* Yuvarlak biçimde sarılmış olan.	***Jumak (umak)***	***1.*** *Makara; üzerine ipek, altın veya gümüşten ip sarılan masura.* ***2.*** *Halk giysisinin üzerindeki süs, nakış.* ***3.*** *Su doldurmak için kullanılan saplı küçük bakır kap.*	2. ve 3. anlamlarda başka anlama geçiş
		Jumačiti, jumačenje	*Geleneksel (halk) kıyafetleri üzerine süsler ve nakışlar yapmak. Süs ve nakış yapma. (Şkal.1966,s.374)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
yumru	**1.** Yuvarlak, şişkin şey. **2.** Sap, kök veya dallarda bulunan, yedek besin taşıyan şişkin madde. **3.** *tıp* Genellikle derinin içine gömülü, yuvarlak ve sert oluşum, nod. **4.** *sf.* Şişkin, kabarık, yuvarlak biçimli. **5.** *sf.* Eğri büğrü, çarpık, engebeli yamru yumru.	***Jumrija***	*Bir kazancı aleti. (Şkal.1966,374)*	Terimleşme yoluyla anlam daralması.
yün	**1.** Koyun tüyü. **2.** *sf.* Bu tüyden yapılmış.	***Junbasma***	*Döşek yapımı için kullanılan dokuma türü. (Şkal.1966,s.374)*	Kelime türetme.
yürümek		***Jurišati***	*Saldırmak, hücum etmek.*	

	1. Adım atarak ilerlemek, gitmek. **2.** Karada veya suda, herhangi bir yöne doğru sürekli olarak yer değiştirmek. **3.** Çocuk ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek. **4.** Yayan gezmek, yayan gitmek. **5.** Yol almak. **6.** Bir yere gelmek, bir yere ulaşmak, kaplamak. **7.** Üzerine doğru gitmek, akın etmek, saldırmak, hücum etmek. **8.** Faiz, hesap edilmek, işlemek. **9.** Geçmek, ilerlemek, değişmek. **10**. Bir işte ileri gitmek. **11.** *mec.* Gereği gibi yapılmak veya ilerlemek. **12.** argo Ölmek.	***Juriti***	*Koşmak, hızlıca ilerlemek. (Şkal.1966, s. 374)*	Anlam daralması.
		Juriš	*Saldırı, hücum.*	Kelime türetme.
		Jurišlija	*Saldıran, hücum eden kimse. (Jah.1999, s. 294)*	Kelime türetme.
		Jurun!	*İleri!, saldırın!. (Şkal.1966, s. 374)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
yuva	**1.** Kuşların ve başka hayvanların barınmak, yumurtlamak, kuluçkaya yatmak, yavrularını büyütmek veya yavrulamak için türlü şeylerden yaptıkları ve türlü biçimlerde hazırladıkları barınak. **2.** Genellikle ailenin oturduğu ev. **3.** İki buçukla dört yaş arası çocukların bakıldığı, okul öncesi eğitim kurumu**. 4.** Kimsesizlere veya yoksullara yardım etmek ve onları barındırmak amacıyla açılan yer. **5.** Bir şeyin içinde yerleşmiş	***Juva***	***1.****Kaybolmuş sığır, sahipsiz at.* ***2.*** *Kaybolan hayvanlarını bulup kollaması için sahibinin ödediği vergi. (İbr. 2012, s.235)*	Halk ağzından geçiş yoluyla anlam daralması. 2. anlamda anlam türetme.

	olduğu veya yerleştirildiği oyuk. **6.** *mec.* Bazı kötü nitelikli kimselerin çok bulunduğu, toplandığı yer.**7**. *mec.* Bir şeyin öğretildiği yer. **8.** *mec.* Bir şeyin çok bulunduğu yer. **1.** Sahipsiz (hayvan için). (*DS.)*			
yüz	Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. **(II) 1.** Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat. **2.** Yüzey. **3.** Kesici araçlarda ağız. **4.** Bir kumaşın dikiş sırasında dışa getirilen gösterişli bölümü. **5.** Yorgana ve yastığa geçirilen kılıf. **6.** Bir şeyin görünen bölümünde kullanılan kumaş. **7.** Birinin görülegelen veya umulan hoşgörürlüğüne güvenilerek gösterilen cüret. **8.** Nedeniyle, sebebiyle. **9.** Yan, taraf. **10**. Bir yapının dışa bakan düşey yüzeylerinin her biri. **11.** *mec.* Utanma.	***Juz***	*100 rakamı, yüz adet. (Şkal.1966, s. 375)*	Anlam daralması.
		Juzluk	*Yüz için örtü. (Jah.1999, s. 294)*	Kelime türetme.
zabit	**1.** *esk.* Rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan asker. **2.** *sf. mec.* Tuttuğunu koparan, dediğini yaptıran.	***Zabit***	*Subay. (Şkal.1966, s. 643)*	Anlam daralması.

zagara	*esk.* Yakanın üzerine dikilen kürk, yaka kürkü.	***Zagarija***	*Bulgaristan'ın Stara Zagora şehrinde üretilen ve ismini de buradaki Zagora' dan alan, kahverengi abadan ve kuzu derisinden yapılan bir palto, aba örtü. Bütün Balkanlarda ve Osmanlı'da bilinen ve kullanılan bir kaban türüdür. (Şkal.1966, s. 644)*	Özelleşme ve parça bütün ilişkisinden ad aktarması.
zahmet	Sıkıntı, güçlük, yorgunluk, eziyet, meşakkat.	***Zahmet***	*Güçlük, zorluk, eziyet.*	
		Zahmedija (zamedija)	*Yapılan herhangi bir iş veya hizmet karşılığında ödenen ücret, mükafat. (Şkal.1966, s. 644)*	Kelime türetme.
zapt	**1.** Zor kullanarak ele geçirme. **2.** Tutma, hakim olma.	***Zapt, zaft, zavt***	***1.*** *Disiplin, sıkı düzen, zapturapt.* ***2.*** *Astım hastalarında göğüslerinde soluk kesilmesi, nefes tutulması.* ***3.*** *Adli bir terim olarak: haciz koyma, el koyma.*	2. anlamda başka anlama geçiş. 3. anlamda terimleşme yoluyla anlam genişlemesi.
		Zaptadžija, zaptačija	*Vurgunu, çapulu durduran, engelleyen kimse.*	Kelime türetme yoluyla anlam iyileşmesi.
zapt etmek	**1.** Zorla almak. **2.** Tutmak. **3.** Bir şeyi güç kullanarak önlemek. **4.** Yazıya geçirmek. **5.** Hatırında tutmak. **6.** Anlamak, kavramak, bütünüyle öğrenmek.	***Zaptisati, Zazaptiti, zazaftiti, zazavtiti***	*Yasaklamak, engellemek, önlemek.*	Anlam daralması.
		Zaptiti, zaftiti	***1.****Disiplin ve sıra altına almak.* ***2.*** *Tutmak, önlemek, engellemek.* ***3.*** *Tıkamak, tıkmak, kapamak.* ***4.*** *Astım hastalarında göğsünün sıkışıp nefesinin tutulması.*	3. ve 4. anlamlarda anlam türetme yoluyla anlam genişlemesi.
		Uzaptiti, uzaftiti	***1.*** *Yakalamak, ele geçirmek, almak, yönetmek.* ***2.*** *Yakalamak, tutmak, zorla almak, köle etmek.* ***3.*** *Tutmak, durdurmak, kontrol altına almak.* ***4.*** *Bir disiplin ve sıra altına almak. (Şkal.1966, s.634-646-647-648)*	2. anlamda anlam yoğunlaşması.
zaviye	**1.** Köşe. **2.** *din.b.* Küçük tekke. **3.** *mec.* Anlayış, görüş, bakış açısı. **4.** *mat.* Açı.	***Zavija***	***1.*** *Ayrılmış yer.* ***2.*** *Tekke. (Jah.1999, s. 546)*	1. anlamda başka anlama geçiş. Genel anlamda anlam daralması.

zebani	**1.** *din. b.* Cehennem bekçisi. **2.** Zebella.	***Zebanija***	***1.*** *Cehennem zebanisi.* ***2.*** *mec. Öfkeli ve kötü kadın. (Şkal.1966, s. 649)*	2. anlamda mecazlaşma.
zemberek	**1.** Saatlerin çeşitli parçalarını harekete geçiren bölüm, yay. **2.** Kapılara takılan yaylı kaplama düzeneği. **3.** *tar.* Hayvan sırtında taşınabilen küçük top. **4.** *tar.* Çelik veya pirinçten yapılmış ok.	***Zemberek***	***1.*** *Yay.* ***2.*** *Zembereği olan bir tür tüfek veya top. (Şkal.1966, s. 651)*	2. anlamda anlam türetme. Genel anlamda anlam daralması.
zerdeva	*hay. b.* Ağaç sansarı (Martes).	***Zerdav***	*Sarı renkte bir tür sansar.*	
		Zerdanlija, zerdalija	*Zerdeva kürkünden dikilen kalpağa benzer bir çeşit uzun şapka. (Şkal.1966, s. 651-652)*	Kelime türetme.
zerzevat	**1.** Sebze. **2.** *mec.* Küçük, önemsiz nesneler.	***Zerzevat, zarzavat***	*Sebze, yeşillik. (Şkal.1966, s. 652)*	Anlam daralması.
zeval	**1.** *esk.* Yok olma, yok edilme. **2.** Suç, kabahat, sorumluluk. **3.** Bozulma. **4.** Öğle. Sona erme, sona erim, ortadan kalkma. *(Med. Huk. Ter. Söz.)*	***Zaval***	***1.*** *Suç, sorumluluk.* ***2.*** *Engel, pürüz.*	Anlam daralması.
		Zeval	***1.*** *Son, yıkım; çöküş.* ***2.*** *Günün ortası olarak bakılan güneşin en yüksekte bulunduğu öğle zamanı. (Şkal.1966,s.648-652)*	
zeytin	**1.** *bit. b.* Zeytingillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, 10-20 m yüksekliğinde, dalları dikensiz, yaprakları karşılıklı, küçük ve gümüş renginde, uzun ömürlü bir ağaç *(Olea europaea)* **2.** *bit. b.* Bu ağacın tazeyken yeşil, sonradan kararan, yüksek besin değeri taşıyan yağlı meyvesi. **3.** *sf.* Bu ağaçtan yapılmış, bu ağaçla kaplanmış.	***Zeytin***	*Zeytin yağı; genel olarak bütün yağlar.*	Anlam genişlemesi. Genel anlamda anlam daralması.
		Pozejtiniti	*Bir şeyin üzerine zeytin yağı dökmek. (Şkal.1966, s. 523-650)*	Dilbilgisel anlama geçiş.

zıbın	**1.** Bebeklere iç çamaşırı olarak giydirilen, ince pamukludan kısa ve kollu giysi. **2.** *hlk.* Kolsuz giysi.	***Zubun***	*Kısa kollu veya kolsuz kadın, erkek üst giysisi. (Şkal.1966, s. 655)*	Anlam daralması.
zıh	**1.** Giysilerin kol, yaka, etek vb. kenarlarına dikilen şerit veya kaytan. **2.** Marangoz işlerinde ince kenar pervazı. **3.** Sayfa çevresine çekilen çizgi.	***Zeh***	***1.*** *Halk giysilerinin özellikle de çuhadan elbiselerin kenar uçlarına veya herhangi bir kısmına dikilen ipekli şerit, kaytan; halk giysilerindeki süslü fırfırlar.* ***2.*** *Ucunda böyle kaytanı olan eşya veya eşyanın herhangi bir kısmı.*	Anlam daralması.
		Zehati	*Bitiştirmek, zıhlatmak. (Şkal.1966,s.649)*	Dilbilgisel anlama geçiş.
		Zehčija	*Fırfırları bitiştirme, zıhlatma ustası. (Jah.1999, s. 547)*	Kelime türetme ve terimleşme.
zımba	**1.** Delgeç. **2.** Delgeçle açılan delik.	***Zumba***	***1.*** *Deri, teneke vb. şeyleri delmekte kullanılan alet, delgeç.* ***2.*** *Kuru mühür, kaşe vurmakta kullanılan araç. (Şkal.1966, s. 656)*	Anlam daralması.
zıvana	**1.** İki ucu açık küçük boru. **2.** Bir kilit dilinin yerleşmesi için açılmış delik.	***Zuvana, zuana***	*Boruların uçlarını birbirine bağlayan ve başka bir şeye birleştiren bağ, boru bağlantı bileziği, manşon; örneğin tahta kısmını sigaralığın kemik veya tahta ucuna bağlayan kısım; tüfek fişeğinde saçmanın bulunduğu kısım. (Şkal.1966, s.657)*	Anlam genişlemesi.
zihin	**1.** Canlının duygu ve davranışlar dışındaki ruhsal süreç ve etkinliklerin bütünü. **2.** Bellek. **3.** Anlayışı, kavrayış. **4.** Bilinç, dimağ.	***Zihinli***	*Yetenekli, çok güçlü hafızası olan. (Şkal.1966, s. 653)*	Kelime türetme.
zincirli	**1.** Zinciri olan. **2.** Zincirle bağlı.	***Sindžirli***	*Zincirli, zincirle bağlı, zincirden.*	
		Sindžirlije	*Birbirlerine bağlanmış iki ya da daha fazla top ya da tüfek mermileri. (Şkal.1966, s. 566)*	Kelime türetme.
		Sindžirli altun	*Bir tür altın para.*	Kelime türetme.
		Sindžiriša	*Zinciri olan bir çeşme. (Jah.1999, s. 478)*	Kelime türetme.

ziyan etmek	**1.** Yersiz, boş yere harcamak. **2.** Zarara uğramak.	***Zijan učiniti***	*Zarara uğramak, ziyan etmek.*	Anlam daralması.
		Zijaniti	***1.*** *Kaybetmek, zarara uğramak, zararda olmak.* ***2.*** *argo Maçı kaybetmek, yenilmek, partiyi kaçırmak. (Şkal.1966, s.653; Jah.1999, s.550)*	2. anlamda argolaşma yoluyla anlam genişlemesi.
zort	**1.** Yapamayacağı işi yapmaya davranan. **2.** Dik kafalı. **3.** Kendini beğenmiş. **4.** Çalım, kabadayılık.	***Zort, zort!***	***1.*** *Korku, endişe.* ***2.*** *Sıkı tutun! (Şkal.1966, s. 654)*	Başka anlama geçiş.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkçe Balkan dillerinde en çok kelimeyi Boşnakçaya vermiştir. Türkçeyle bin yılı aşkın ortak bir geçmişe sahip olmasından dolayı Boşnakçaya şimdiye kadar 38 farklı alanda on bine yakın kelime geçtiği tahmin edilmektedir. Üç farklı sözlük üzerinde yaptığımız araştırmalar neticesinde günümüze kadar bu kelimelerden 1460 tanesinin Boşnakçada anlam değişmesine uğradığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu kelimelerin hangi anlam değişmesine uğradığı tablo üzerinde gösterilmiştir. Ama ondan öncesinde Türkçenin Balkan Dilleri ve Boşnakça ile ilişkisini konu aldık ve sonrasında da Türkçeden Boşnakçaya geçen çalışmaların bir bibliyografyasını sunduk. Bu sebeple çalışmamızı üç bölümden oluşturduk.

Çalışmamızın birinci bölümünde geçmişten günümüze kadar Türkçenin Balkan Dilleri ve özellikle de Boşnakça üzerindeki etkisini anlatmaya çalıştık. Yalnızca Türkçenin Balkan Dilleri üzerindeki etkisine değil, Balkan Dillerinin Türkçe üzerindeki etkisine de kısaca değindik. Ancak gördük ki Türkçenin o dillere verdiği kelime sayısı binlerle ifade edilirken, onların Türkçeye verdiği kelime sayısı yüzlerle ifade edilmiştir.

Bu bölümde ayrıca Türklerin Balkanlarda görülmeye başladıkları andan itibaren Boşnakçaya verdiği Türkçe kelimelerin anlamsal açıdan nasıl bir süreçten geçip bugünkü konuma geldiklerini izah etmeye çalıştık. Bu sebeple Boşnakçanın Türkçeyle olan ilişkisini 3 döneme ayırdık: Osmanlı öncesi, Osmanlı Dönemi ve Günümüz Türkçeyle İlişkileri. Dil ilişkilerinin en yoğun yaşandığı dönem Osmanlı Dönemi olmuştur. Bu dönemde çeşitlilik artarken Boşnakça aynı zamanda bu kelimelerden kendi kelimelerini de türetmeye başlamıştır. Ancak Osmanlının çekilmesiyle birçok kelimenin giderek son 100 yılda unutulmaya başladığı bir döneme geçildiği görülmektedir. Birçok kelimenin Boşnakça karşılığının kullanılmaya başlanması, son dönemde farklı dillerin etkisi, ya da o kelimenin karşıladığı nesnenin hayatlarından çıkması gibi etkenler o kelimelerin unutulmasına sebep oldu. Ya da dönemin edebi kitaplarında kaldı. O kitapların sonraki basımlarında da kitabın sonunda bir sözlükçe içinde yabancı bir kelime olarak gösterildiler. Bununla birlikte

son 20-30 yıl içinde kurulan sıkı ilişkiler sayesinde Türkçe tekrar popülerlik kazanmaya başladı. Bazı kelimeler tekrar hatırlanmaya başlanırken bazılarının da Türkçe oldukları yeni farkedilmeye başlandı. Ancak yine de Osmanlı döneminde kullanılan Türkçe kelime sayısıyla günümüzde kullanılan kelime sayısı arasında büyük bir fark vardır. Onların izlerine de ancak geçmişte hazırlanmış dille ilgili çalışmalarda ve sözlüklerde rastlayabiliriz. İşte tam da bu sebeple ikinci bölümde bu çalışmaların neler olduğunu gösteren bir bibliyografya hazırlamayı uygun gördük.

İkinci bölümde de Türkçeden Boşnakçaya geçen kelimelerle ilgili hazırlanmış çalışmalardan ulaşabildiklerimizi kronolojik olarak verdik. Bu konu üzerine ilk çalışmaların 1880'li yıllardan itibaren hazırlanmaya başladığını tespit ettik. 1950'li yıllara kadar hazırlanan çok az sayıda çalışmaya ulaşmış olmamız bu konunun o döneme kadar yeterince ilgi görmediğini bizlere düşündürmektedir. Ancak 1957 yılında Abdulah Škaljić'in sözlüğünün yayınlanmasıyla bu konu daha da önem kazanmış ve çok kısa süre içerisinde çalışmaların sayısı iki katına çıkmıştır. Škaljić'in çalışmasının yalnızca Bosna'da değil dünya çapında ilgi görmüş olması ve ondan sonra yayınlanan çalışmaların giderek artması onun devrim niteliği yaratan bir çalışma olduğunun da ispatı olmuştur. Ondan sonra hazırlanan Boşnakça sözlükler daima onu temel alarak hazırlanmış ama onun bıraktığı etkiyi hiçbir sözlük bırakamamıştır.

Bu konuyla ilgili Boşnakça ve diğer dillerde bir hayli çalışma bulunmaktayken Türkçede çok daha az sayıda çalışma karşımıza çıkmıştır. Bu çalışmalar arasında yalnızca makale ve tezlere ulaşabildik. Ulaşabildiğimiz çalışmalardan bazılarında da önemli hatalar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca halen Türkiye'de ne geniş kapsamlı bir Türkizmi sözlüğü ne de değerli bir Boşnakça çalışmanın çevirisi bulunmaktadır. Araştırmacıların bu konu hakkında daha fazla çalışma üretebilmeleri için öncelikli olarak uzmanlarca bir sözlük hazırlama işine başlanmalıdır. Görüldüğü üzere bu konu Türkiye'de henüz yeterli ilgiyi görememiştir. Bu konuda hem akademisyenlere hem de öğrencilere büyük görev düşmektedir. Konuyla ilgili bitirme ödevi veya tez hazırlamaları için öğrenciler teşvik edilmelidir. Ayrıca akademisyenlerin öncülüğünde ilgili dilleri bilen öğrencilerin de yer aldığı bir çeviri projesi kapsamında Boşnakçadaki değerli çalışmaların Türkçeye kazandırılması gerekmektedir. Dileriz ki Boşnakçada olduğu gibi Türkçede de bu konuya gereken hassasiyet kısa sürede gösterilebilsin.

Çalışmamızın üçünde bölümünde ise Boşnakçaya geçen 1460 farklı Türkçe kelimenin hangi anlam değişmesine uğradığı tablo üzerinde gösterilmiştir. Bu kelimelerden en çok görülen anlam değişmesi anlam daralmasıdır. Boşnakçaya geçen 934 Türkçe kelime ve anlamda anlam daralması tespit edilmiştir. Bu şu şekilde olmaktadır: Bazen Türkçeden alıntılanan bir kelimede genel anlamda bir anlam daralması söz konusu iken bazen de bir kelimenin Türkçedeki farklı anlamlarından sadece bir anlamında yine anlam daralması gözlenmektedir. Bu durum sadece anlam daralması için değil bütün anlam olayları için de söz konusu olmaktadır. Bunun sebebi de Boşnakçaya geçen Türkçe kelimelere Boşnakçanın çok özel bir kullanım alanı açmış olmasıdır. Bu sayede Boşnakça kendi sözlüğüne birçok ayrıntı kültür kelimesi kazandırmaktadır. Bazen bu kelimeler çoğu zaman Türkçedeki aynı anlamı karşılamış olsalar bile kimi zaman Türkçede bulunmayan anlamlarda kullanılmış yahut da bu kelimeler yeniden biçimlendirilerek yeni anlamlar ortaya çıkarmıştır. Araştırmamız süresince Boşnakçada en çok karşımıza çıkan anlam olayı *kelime türetme* olmuştur. Boşnakça Türkçeden aldığı kelimeleri kendi ses ve biçim özelliklerine uyarlayarak onu Boşnakçalaştırmış ve kendi söz hazinesine katmıştır. Örneğin Türkçe *çivit* kelimesine Boşnakça son ekleri getirilerek *čivitar, čivitast, čivitnjak* kelimeleri türetilmiş veya Türk kelimesine Boşnakça ön ekleri getirilerek *potur, poturica, poturčenik, poturčenjak, potur eškija* kelimeleri ve poturčiti se fiili türetilmiştir. Görüldüğü gibi Türkçe kelimelerden Boşnakça kelimeler türetildiğinde Türkçe kökenli bir kelime olduğu bile zor anlaşılmaktadır. Bu sebeple bu konuyla ilgili çalışıcak olan araştırmacıların bu iki dili de çok iyi biliyor olmaları gerekir.

Türkçe kökenli alıntıların Boşnakçadaki anlam sıralamaları zaman içinde değişikliğe uğramıştır. Bir dönem birinci sırada olan anlam, daha sonraki dönemde ikinci sıraya düşmüştür ya da tersi durum söz konusu olmuştur. Kelimeleri tespit ederken kullandığımız 3 farklı sözlüğün farklı tarihlerde hazırlanmış olması bizim bu sonuca ulaşmamıza neden olmuştur. Boşnakça, elbette Türkçe dışındaki diğer dillerden de kelime almıştır. Ancak o dillere ait kelimelerden kurtulma yoluna giderken Türkçe için farklı bir tutum sergilemektedir. Bu anlam sıralamalarında yaşanan değişikliklerin ve alıntılanan dillere karşı Boşnakçanın verdiği tepkilerin sebeplerini düşünmek de ayrı bir çalışma konusudur.

Ayrıca Balkan dillerindeki Türkizmi sözlükleri artık günümüzde Türkçe sözlüklerde yer almayan kelimelerin de açığa çıkmasına büyük bir imkan sağlamaktadır. Anlam değişmeleri bu sayede dilimizden hangi kelime ve anlamların zamanla unutulup kullanımdan çıkmış olduğunu da bizlere göstermiş oldu. Örneğin Türkiye'de unutulup giden mesleklerle birlikte o mesleklere ait kayda geçirilmemiş birçok terim de unutulmuştur. Çalışmamız unutulmuş bazı meslek dallarına ait terimleri de ortaya çıkarmış oldu. Örneğin kušak ve jol; mutafçılıkta, jumrija; kazancılıkta, ćemene; bıçakçılıkta, kavlak, dibek, srt (dericilikte), milj; berberlikte, burunlije, basadžik, sivrija gibi kelimeler de bir zamanlar terzicilik ve abacılıkta kullanılan terimlerdi.

Boşnakça, Türkçeden alıntıladığı bir kelimeyi başlarda aynı anlamda kullanırken zaman içerisinde o kelimeyi, Türkçede olmayan bir mecaz veya argo anlamıyla da kullanmaya başlamıştır. Ancak şunu belirtmek gerekir ki bu yeni mecaz ve argo anlam, Boşnakça mantık sınırları içinde oluşmuştur. Boşnakçada ayçiçeğine *azrailovo oko (Azrail gözü)* denilmesi veya *tenekeci* kelimesinin "2.dünya savaşında tenekeye benzer başlık takan alman askerine verilen bir ad" anlamında kullanılması gibi. Ayrıca bu *tenekeci* kelimesi bize şunu da göstermiştir: Türkçe, Bosna'dan çekilmiş olsa da kelime türetme biçimi yine aynı mantık çerçevesinde devam etmektedir.

Çalışmamız esnasında tek bir kelimeden oluşan bazı Türkizmilerin, Türkçede birden fazla kelimenin yerini tutan deyim ve mecaz anlamı karşıladığını ve gerekli olan fiilin veya nesnenin düşmesiyle söylendiğini tespit ettik. Örneğin Boşnakçada yer alan *jol* kelimesi Türkçede "birini hizaya getirmek, yola getirmek", *bilmezluk* kelimesi (kendini bilmezlik), *čikarma* kelimesi (zıvanadan çıkarma), *hator* kelimesi (hatır kırmak), *kijamet* kelimesi (kıyametleri koparmak) ve mejdan kelimesi (meydana çıkmak, meydan okumak) şeklinde bir deyimin yerini tutmaktadır. Bu durum daha çok söz ve ek eksiltmeleri olarak tanımlanmıştır.

Çalışmamız esnasında Boşnakçada bulunan birçok Türkçe kelimenin Türkiye Türkçesi ağızları üzerinden geçtiği tespit edilmiştir. Yani Türkizmilerden birçoğunun ses, biçim ve anlamı standart Türkçeyle farklılık gösterse de Anadolu Ağızlarındaki

özelliklerle örtüşmektedir. Bu da demektir ki Boşnakça Osmanlı idarecilerinin bölgede konuştuğu Türkçeden çok, o bölgeye iskan ettirilen halkın konuştuğu veya Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde görev yapıp Türkçeyi öğrendikten sonra ülkesine dönen Boşnakların konuştuğu Türkçeden etkilenmiştir. Bu kelimeler Osmanlı döneminin ağız özelliklerini yansıtırlar. Osmanlının Bosna'dan çekilmesiyle Boşnakçanın bir süreliğine Türkçeyle irtibatı kesilmiştir. Bu dilde yer alan Anadolu ağızlarına ait kelimeler de günümüze kadar saf bir şekilde korunabilmiş çoğu da dillerinden düşüp yalnızca sözlüklerde kalan arkaik kelimeler olarak yerini almıştır. Ancak son dönemde kurulmaya başlanan yeni ilişkiler dolayısıyla bu iki dilin tekrar birbirinden etkilenmesi kaçınılmazdır. Bu da Boşnakçada yeni bir katman oluşturacaktır. Çünkü dil sürekli değişen ve gelişen bir varlıktır. Bu kelimeler Anadolu ağızlarının söz varlığını öğrenmemiz açısından bizler için önem arz eden bir konudur. Bu sözlüklerde yer alan her bir kelimenin unutulması Anadolu Ağızlarından da bir kelimenin unutulması demek olacaktır. Bu sözlükler Türkçenin tarihi gelişimi ve geliştirilmesi için paha biçilmez hazinelerdir. Bu sebepledir ki Türk araştırmacılarımızın bu konuya biran önce önem verip hangi kelimelerin canlılığını korumaya devam ettiğini hangisinin unutulduğunu tespit etmeleri gerekmektedir.

Anlam değimelerinin ve anlam olaylarının rakamsal olarak değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

ANLAM DEĞİŞMELERİ			
Anlam Genişlemesi	**Anlam Daralması**	**Anlam Kötüleşmesi**	**Anlam İyileşmesi**
226	934	150	60

Anlam Genişlemesi				
Yakım Anlama Geçiş	**Uzak Anlama Geçiş**	**Karşıt Anlama Geçiş**	**Dilbilgisel Anlama Geçiş**	**Başka Anlama Geçiş**
134	21	15	252	402

Anlam Olayları					
Benzetme	**Aktarmalar**	**Mecazlaşma**	**Argolaşma**	**Terimleşme**	**Genelleşme**
42	107	132	63	186	6

Özelleşme	**Söz. Türü Değiştirme**	**Ek-Söz Eksiltme**	**Ek-Söz Yığılması**	**Anlam Eşleşmesi**	**Kelime Türetme**
27	54	9+56	43	12	774

Sözcükte Önem Kayması	**Anlam Türetme**	**Şaka Yollu İfade**	**Halk Ağzından Geçiş**
13	160	12	91

AKTARMALAR			
Deyim Aktarmaları			
İnsandan Doğaya Deyim Aktarması	**Doğadan İnsana Deyim Aktarması**	**Somutlayıcı Deyim Aktarması**	**Soyutlayıcı Deyim Aktarması**
4	32	-	16
Toplam 52			

Ad Aktarması			
Parça-Bütün İlişkisi	**Bütün-Parça İlişkisi**	**Neden-Sonuç İlişkisi**	**İnsan-Yer İlişkisi**
18	12	42	3
Toplam 75			

KAYNAKÇA

Adamović, Milan, "Konjugationsgeschichte der türkischen Sprache", *Leiden* 1985, s. 321-323.

Adamović, Milan, "O Poreklu Srpskohrvatskih Osmanizama", *Južnoslovenski Filolog,* Cilt 30, Sayı 1-2, Belgrad 1973, s. 229-236.

Adamović, Milan, "Razvitak Vokalizama Kod Nekih Osmanskih Sufiksa", *Prilozi za Orijentalnu Filologiju,* Sayı 22-23, Saraybosna 1976, s. 281-299.

Adamović, Milan, "Turske Pozajmice Neosmanskog Porekla", *Naš Jezik,* 17/1-2, 1976, s. 24-34.

Ahanov, Kaken, *Dil Biliminin Esasları,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2008.

Akalın, Şükrü Haluk, "Türkçe Eksiltili Yapıdan Sözlükselleşme", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* Cilt 31, Sayı 2, Aralık 2014, s. 13-29.

Akopdžanjan, Žana, *Reči Persijskog Porekla u Govoru Naroda Bivše Jugoslavije: Prema Rečniku Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku,* Belgrad 2010.

Aksan, Doğan, *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi,* Engin Yayınevi, Ankara 2009b.

Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009a.

Aksel, Hatice Kutlar, *Balkan Dillerindeki Türkçe Kültür Kelimeleri,* (Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek lisan tezi, Cilt 1-2), İzmir 1995.

Artun, Erman, "Geçmişten Günümüze Kültürel Değişim ve Gelişim Sürecinde Balkanlarda Türkçe".

Bajraktarević, Fehim, “ Abdulah Škaljić, Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku”, *Prilozi za Književnost, Jezik, Istoriju i Folklor,* Cilt 32, Belgrad 1963, s. 113-123.

Bajraktarević, Fehim, “Abdulah Škaljić, Turcizmi u Narodnom Govoru i Narodnoj Književnosti BiH”, *Prilozi za Književnost, Jezik, Istoriju i Folklor*, Cilt 26, Sayı 3-4, Belgrad 1973, s. 334-344.

Bajraktarević, Fehim, “Prilog Proučavanju Naših Pozajmica Orijentalnog Porekla”, *Prilozi za Književnost, Jezik, İstoriju i Folklor,* Cilt 27, Sayı 1-2, Belgrad 1965, s. 65-79.

Baotić, Josip, “Orijentalizmi u Jeziku Starosjedilaca Bosanske Posavine”, *Književni Jezik,* Saraybosna 2007, s. 50-65.

Baotić, Josip, *Orijentalizmi u Jeziku Starosjedilaca Bosanske Posavine,* Insitut za Jezik u Sarajevu, Saraybosna 2007.

Bayraktar, Fatma Sibel, “Balkan Dillerine Geçmiş Türkçe Sözcüklerde Anlam Kötüleşmesi”, *Uluslararası Söz, Sanat, Sağlık Sempozyumu Bildirileri,* Edirne 2015, s. 29-36.

Bayraktar, Fatma Sibel, “Skalyiç'e Göre Boşnakçada Yer Alan Türkçeden Türetilmiş Sözcükler”, *Yeni Türkiye Yayınları*, Sayı 100, Ankara 2018, s. 240-252.

Bayraktar, Zülfikar, “Boşnakça Hırvatça ve Sırpçadaki Türkçe Kelimelerin Balkan Ortak Halk Kültürü Unsurlarının Oluşumundaki Yeri Üzerine Bazı Tespit ve Değerlendirmeler”, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi,* 2012-1, s. 119-127.

Bayram, Sibel, “Bosna-Hersek'te Türkçe Basın: Muallim”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 2016, s. 1791-1908.

Beydiz, Mustafa Gürbüz, “Balkanların Osmanlıya Ait Sessiz Yelkenlileri”, *Rumeli-Balkanlar II,* Yeni Türkiye Yayınları, Sayı 67, Ankara 2015, s. 2166-2177.

Blau, Otto, *Bosnich-türkische Sprachdenmaler,* Leipzig 1868.

Çangal, Mustafa-Ilgar, Önder, "XV. Yüzyıldan Günümüze Bosna Hersek'te Türkçe'nin Durumu ve Türkçe Öğretimi Çalışmaları, *XV. Yüzyıldan Günümüze Bosna Hersek'te Türkçenin Durumu ve Türkçe Öğretimi Çalışmaları Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı "Balkanlarda Türkçe"* Bildiri Kitabı, Cilt 1, Tiran 2013, s. 273-283.

Çauşeviç, Ekrem, "Avrupa'da Basılan İlk Türkçe Alıntılar Sözlüğü", *III. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı,* KKTC 2008, s. 147-153.

Çetin, Mustafa, "Toplumsal Kimliğin Devamlılığına Dilin Etkisi ve Boşnakların Tercihi", *1st International Symposium on Sustainable Development,* Saraybosna 2009.

Dabić, Bogdan, "Turcizmi u Srpskohrvatskom i Rumunskom Jeziku", *Radovi Filozofskog Fakulteta,* Saraybosna 1973, s. 53-62.

Demirci, Kerim, *Türkoloji için Dilbilim,* Anı Yayıncılık, Ankara 2013.

Derjaj, Adriatik, "Arnavutça Türk Dil İlişkisi", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Sayı 18/3, 2010.

Develi, Hayati, "Sözümüz Geçkin Olsun", *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2009, s. 5.

Đukanović, Marija, "Türk Dilinin Şimdiki-Sırp-Hırvat Dilindeki İzleri", *Birlik,* Sayı 613, Üsküp 1965, s. 3.

Eker, Süer, "Güney Slav Dünyasının Batısında Una-Drina Hattında Türk Dili ve Kültürünün İzleri Üstüne", *Yunus Emre Bülteni*, Aralık 2009, s. 20-28.

Erman, Artun, "Balkan Türk Edebiyatlarına Genel Bir Bakış", *4. Uluslararası Kıbrıs-Balkanlar-Avrasya Türk Edebiyatları Sempozyumu,* Folklor/Edebiyat Dergisi, Struga-Makedonya 2001.

Esen, Gamze Gürcenan, *Abdulah Skaljic'in Turcizmi U Srpskohrvatskom Jeziku Adlı Eserindeki Türkçe Verintilerin Tematik Sınıflandırılması,* (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnterdisipliner Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2018.

Esih, İvan, *Turcizmi Rječnik; Turskih, Arapskih i Perzijskih Riječi u Hrvatskom Književnom Jeziku i Pučkom Govoru,* C. Albrecht Tiskara, Zagreb 1942.

Filan, Kerima, "Boşnakçada Türkçe Kelimeler-Fiiller Üzerine", *TDAY Belleten*, 2006, s. 29-40.

Filipiç, Katarina, *Boşnakça, Hırvatça ve Sırpçaya Türkçe Vasıtasıyla Geçen Arapça ve Farsça Kelimelerin Ses, Şekil ve Anlam Bakımından İncelenmesi,* (İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2016.

Gamulesku, Dorin, "Turcizmi–Indirektne Pozajmice iz Srpskohrvatskog Jezika u Banatskim Rumunjskim Govorima", *Književni Jezik,* Sayı 2, Saraybosna 1977, s. 3-11.

Geçer, Genç Osman, "Türkçenin çekilmeye direndiği bir vatan: Bosna-Hersek", *III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu,* İzmir 2011, s. 390-391.

Georges, Castellan, *Balkanların Tarihi,* Çev. Ayşegül Yaman-Başbuğu, Milliyet Yayıncılık, İstanbul 1995.

Günay, Mehmet- Akbel, Mustafa, "18. Yüzyıl Ortalarında Manastır Şehrinde Sosyal ve Ekonomik Hayat" *Rumeli-Balkanlar II,* Yeni Türkiye Yayınları, Sayı 67, Ankara 2015, s. 1530-1541.

Gürsel, Ali Mehmet, "Boşnakçada Bulunan Türkçe Alıntı Sözcüklerde Dil ve Ticaret İlişkisi", *Yeni Türkiye Yayınları,* Sayı 100, Ankara 2018, s. 228-240.

Hadžiosmanović, Lamija, *Bosanski Kuhar,* Sejtarija, Hırvatistan 2007.

Halilović, Senahid, *Bosanski Jezik,* Biblioteka Ključanin, Sarajevo 1991.

Hamzaoğlu, Yusuf, *Sırbistan Türklüğü,* Logos-a Yayınevi, Üsküp 2004.

İbrahimović, Faruk, *Rječnik Turcizama u Bosanskom Jeziku sa Tumačenjem i Prevodom na Engleski Jezik,* Narodna i Univerzitetska Biblioteka, Tuzla 2012.

İsen, Mustafa, *Ötelerden Bir Ses, Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler,* Akçağ Yayınları, Ankara 1997.

İyiyol, Fatih-Kesmeci, Ahmet M., "Balkan Dillerindeki Türkçe Kelimelerin Tanımlanması Problemi Üzerine Tespitler", *Turkish Studies,* Sayı 6/4, Sonbahar 2011, s. 621-632.

Jahjai, Meral, "Osmanlı Yazısı İle Yazılan Arnavut Edebiyatının Dini Karakteri", *TİKA Avrasya Etüdleri,* Sayı 50, 2016-2, s. 389-404.

Kaleşi, Hasan, "Turski Uticaji u Tvorbi Reči u Albanskom Jeziku", *Zbornik Filozofskog Fakulteta,* Cilt 7, Priştine 1970, s. 165-199.

Karaağaç, Günay, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü,* Ankara Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Ankara 2013.

Karaağaç, Günay, *Türkçe Verintiler Sözlüğü,*Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2008.

Karaağaç, Günay, *Türkçenin Dilbilgisi,* Akçağ Yay., Ankara 2013.

Karadžić, Vuk. S., *Srpski Rječnik,* Viyana 1818.

Karasu, Abidin, "Boşnakçadaki Türkçe Yapım Ekleri ve Kullanışları", *Turskish Studies*, Sayı 8/13, 2013, s. 1145-1156.

Karatay, Osman, "Bir Siyaset Dili ve Dil Siyaseti Olayı: Boşnakça", Avrasya Dosyası, 5/2, Yaz 1999, s. 283-295.

Kaya, Fahri, "Boşnak Edebiyatı", *Türk Dünyası (1.)*, 2015.

Kırbaç,Selçuk, "Türk Dilinin Boşnakça İle İlişkileri ve Abdulah Škaljić", *Turkish Studies*, 6/4, 2013, s. 895-911.

Koç, Fatma-Koca, Emine, "Osmanlı Kanunlarında Giyim-Kuşam Yasakları", *Türk-İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi,* Sayı 10, 2010, s. 31-50.

Korkmaz, Zeynep, *Gramer Terimleri Sözlüğü,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2010.

Korkut, Derviš M., "1657 Tarihli Dubrovnikli Miho Marteli'nin Mecmuasındaki Türkçe Aşk Şiirleri" Çev. Ali Mehmet Gürsel, *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi*, Aralık 2016, s. 143-187.

Korkut, Derviş M., "Tursko-Srpskohrvatski Rječnik Nepoznatog Autora iz XVII Stoljeća", *Prilozi za Orijentalnu Filologiju,* Sayı 16-17, Saraybosna 1970, s. 135-182.

Krehić, Sanja, "Bosna-Hersek ve Türkiye Arasındaki Kültürel Etkileşim ile Türkçeden Kalan Sözcüklerin Anlambilimi", 2009, s. 314-318.

Lokotsch, Karl, *Etymologisches Wörterbuch der Europäischen (Germanischen, Romanischen und Slavischen) Wörter Orientalischen Ursprungs,* Carl Winter, Heidelberg 1927.

Malcolm, Noel, *Bosna'nın Kısa Tarihi,* Çev. Aşkım Karadağlı, Om Yayınevi, İstanbul 1999.

Marinkoviç, Mirjana, "Sırp Kültüründe Osmanlı Damgası", *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi /2,* 2012, s. 44-56.

Miklosich, Franz, *Die Türkischen Elemente in der Südosteuropaischen,* Viyana 1884.

Miklosich, Franz, *Die slavischen, magyarschen und rumenischen elemente im türkischen Sprachatze,* Sirugberichte der philosophisch-historischen klasse der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Viyana 1889.

Miljković, Ema, "Everyday Life in The Sanjak of Smederevo During the First Century of the Ottoman Administration: Urban vs. Rural", *Osmanlı Dönemi Balkanlar'da Gündelik Hayat,* Abidin Temizer-Zafer Gölen (Haz./Ed.), Gece Kitaplığı, Ankara 2018, s. 33-49.

Nametak, Fehim, *Divanska Književnost Bošnjaka,* Orijentalni Institut, Saraybosna 1997.

Nametak, Fehim, "Sırp Dilinde Türkçe Sözler ile Onların Söylenişi", *Sesler Dergisi*, Üsküp 1975.

Nametak, Fehim, "Turcizmi i Vokalna Harmonija", *Odjek,* Saraybosna 1975.

Németh, Gyula, "Bulgaristan Türk Ağızlarının Sınıflandırılması Üzerine", *TDAY Belleten 1981-1982,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1983.

Németh, Gyula, "Osmanlı Türk Dili Tarihi Araştırmalarının Yeni Yolları", *VIII. Türk Dil Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler,* Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1957, s. 1-14.

Nuhić, Fadil, *Rječnik Arabizama i Turcizama i Drugih Termina Odomaćenih u Bosanskom Govoru,* Prosperitet, Saraybosna 2009.

Okumuş, Sait, "Muhammed Hevai Üsküfi ve Türkçe-Boşnakça Manzum Sözlüğü Makbul-i Arif (Potur Şahidi)", *Turkish Studies*, 4/4, 2009, s.823-845.

Özavşar, Resul, *Tarama Sözlüğü ve Türkçe Sözlük'e Göre Anlam Değişmeleri,* (Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi), Diyarbakır 2013.

İmer, Kamile-Özsoy, A. Sumru-Kocaman, Ahmet, *Dilbilim Sözlüğü,* Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2011.

Öztürk, Hüseyin, *Balkan Çarşıları,* İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul 2014.

Papo, Isak, *Turcizmi u Govornom Jevrejsko-Španjolskom Jeziku Sarajevskih Sefarada*, Saraybosna 1981.

Papo, Isak, "Turcizmi u Jevrejsko-Španjolskom Sefarada Bosne i Hercegovine" *Zbornik radova, Institut za istoriju*, Saraybosna 1995, s. 241-252.

Pars, Melahat, *Makedon ve Sırp Romanlarında Türkler ve Türk İzler,* Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2004.

Peco, Asim, "Jedan Detalj iz Problematike: Turcizmi u Vukovim Rječnicima" *Književni Jezik,* 15/3-4, Saraybosna 1986. s. 305-309.

Peco, Asim, *Turcizmi u Vukovima Rječnicima.* Belgrad 1987.

Peti, Mirko, *Jezikom o Jezik*, Biblioteka Elekta, Zagreb 1995.

Petrović, Snežana, "Neki Turcizmi u Srpskohrvatskoj Terminologiji", *Južnoslovenski Filolog*, Belgrad 1995.

Popović, Đorđe, *Rečnik Turcizama (Turske i Istočnjačke Reči u Našem Jeziku),* Partenon, Belgrad 2014.

Resulović, Zulfikar, "O Izgovoru i Pisanju Nekih Turcizama u Srpskohrvatskom Jeziku", *Književni Jezik*, 5/3-4, Saraybosna 1976, s. 83-87.

Resulović, Zulfikar, "Orijentalizmi u Pravopisnom Rječniku", *Radovi Institut za Jezik i Književnost,* Sayı 7, Saraybosna 1980, s. 121-135.

Šahinagić, Fevzija, "Vokalna harmonija i turcizmi"*Odjek*, Saraybosna 1974.

Šahinagić, Fevzija, "Još nešto o vokalnoj harmoniji i turcizmima", *Odjek*, Saraybosna 1975.

Sav, Bahattin, "Anlam Değişmeleri Üzerine Art Zamanlı Bir İnceleme", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 23, Sayı 1, 2003, s. 147-166.

Savran, Hülya, "Türk Dilinin Kavram ve Anlatım Zenginliği", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi,* Cilt 99, 2010, s. 492-507.

Sikirić, Šaćir, "Prilog Proučavanju Turcizama", *Prilozi za Orijentalnu Filologiju*, Sayı 16/17, Saraybosna 1970, s. 343-363.

Šito, Dario, "Semantička Pomjerana Pri Upotrebi Turcizama u Savremenom Govoru i Uticaj Sociolingvističkih Faktora na Njih", *Književni Jezik*, Sayı 17/3, Saraybosna 1988, s. 159-168.

Škaljić, Abdulah, *Turcizmi u Narodnom Govoru i Narodnoj Književnosti Bosne i Hercegovine,* Institut za Proučavanje Folklora, Saraybosna 1957.

Škaljić, Abulah, *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku,* Svjetlost, Saraybosna 1966.

Skok, Petar, "Prilozi Procavanju Turcizama u Srpskohrvatskom Jeziku", *Slavia,* Prag 1937-1938.

Smailović, İsmet, *Muslimanska Imena Orijentalnog Porijekla u BiH,* Saraybosna 1977.

Smailović, İsmet, "Pisanje Naših i Tuđih Imena Orijentalnog Porijekla", *Književni Jezik,* Sayı 3-4, Saraybosna 1976, s. 41-56.

Smailović, İsmet, "Turski ili Arapski Elementi u Fonetskom Sistemu Srpskohrvatskog Jezika", *Odjek 16/2,* Saraybosna 1973, s. 4-16.

Solak, Edina, "Bosna-Hersek'te Türkçe ve Türk Dili Eğitimi ile İlgili Çalışmalar", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2/2*, 2011, s. 165-174.

Soykan, Abdullah-Sönmez, Süleyman-Efe, Recep-Cürebal, İsa, "Evliya Çelebi'ye Göre XVII.Yüzyılda Bosna Şehirlerinin Özellikleri, Coğrafi, Tarihi ve Kültürel Mirasları" *Osmanlı Dönemi Balkan Şehirleri*, Abidin Temizer-Zafer Gölen (Haz./Ed.), Cilt 1, Gece Kitaplığı, Ankara 2016, s. 149-214.

Sözen, Zeynep, "Osmanlı Kültürünün Eflak ve Boğdan'ın Yaşamına Etkisi", Rumeli-Balkanlar II, *Yeni Türkiye Yayınları*, Sayı 67, 2015, s. 2035-2045.

Stachowski, Stanislaw, *Fonetyka Zapozyczen Osmansko-Tureckich w Jezyku Serbsko-Chorwackim,* Zaklad Narodowy im. Ossolinskich, Vroslav 1973, s. 8.

Stachowski, Stanislaw, "Przyczynek do Chronologii Turcyzm6w w Jezyku Serbsko-Chorwackim", *SFPS*, Cilt 8, 1969, s. 303-309.

Stachowski, Stanislaw, "Turcyzmy w Dialektach Serbsko-Chorwackich", *PrJ* 118, Kraków 1997, s. 87-102.

Stachowski, Stanislaw, "Türkische Lehnwörter im Serbischen Dialekt von Pirot", *PrJ 111*, Krakow 1992. s. 9-11.

Stachowski, Stanislaw, "Czasowniki Serbochorwackie o Snowie Tureckiej", *Studia Linguistica im Honorem Th. Lehr-Splawinski,* Krakov, s. 265-268.

Stachowski, Stanislaw, *Studia Nad Chronologia Turcyzmow w Jezykı Serbsko-Chorwackim,* Krakov 1967.

Stojaković, Momčilo, "Jedna Neobjavljena Zbirka Turcizama u Srpskohrvatskom Jeziku", *Prilozi za Orijentalnu Filologiju*, Sayı 30, Saraybosna 1980. s. 403-419.

Sümbüllü, Yusuf Ziya, "Boşnak Kültür ve Edebiyatında Türkizm Etkisi Üzerine Bir İnceleme", *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 9, 2016, s. 83-106.

Tanasković, Darko, "Sociolingvistički Aspekti Ideologizacije Pozajmljenica (Na Materijalu Srpskohrvatskih Turcizama)", *Jezik u Savremenoj Komunikaciji,* Belgrad 1983, s. 230-232.

Tekin, Cemile, "*Boşnakça'da Türkçeden Geçen Kelimeler Sözlüğü",* Çizgi Kitapevi, Konya 2015.

Tietze, Andreas, "Slavische Lehnwörter in der türkischen Volkssprache" *Oriens*, Sayı 10, 1957, s. 1-47.

Toklu, Osman, *Dilbilime Giriş*, Akçağ Yay., Ankara 2007.

Tolan, Öner, *Karadeniz'in Kuzeyinde ve Balkanlarda Türk Varlığı (IV, X. Yüzyıl),* (Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Elazığ 2014.

TUMAČ Turskim, Arapskim i Perzijskim Riječima Koje Narod u Bosni i Hercegovini Upotrebljuje, Tisak i Naklada Spindlera i Löschnera, Saraybosna 1895.

Turcizmi u Bosni, Štampa i Izdanje Zemaljske Tiskare, Saraybosna 1881.

Vajzović, Hanka, "Glas H u Riječima Orijentalnog Porijekla u Savremenom Srpskohrvatskom Standardnom Jeziku", *Književni Jezik*, Saraybosna 1976, s. 309-410.

Vajzović, Hanka, "Ojkonimi Orijentalnog Porijekla u Bosni i Hercegovini sa Dijahronog i Književnog Stanovišta", *Književni jezik,* Sayı 3-4 , Saraybosna 1986, s. 233-240.

Vajzović, Hanka, *Orijentalizmi u Književnom Djelu,* Institut za Jezik, Saraybosna 1999.

Vardar, Berke, *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü,* Multilingual Yayınevi, İstanbul 2002.

Veljačić, Snježana, *Sırp-Hırvat Diline Girmiş Olan Türk Maddî Kültür Unsurları, Doktora Tezi,* İstanbul 1966.

Xhanari, Lindita Latifi, *Balkan Dillerindeki Ortak Türkizmalar Sözlüğü,* Pamukkale Üniversitesi Yayınları, Denizli 2015.

Yalap, Hakan, "Türkçeden Sırpçaya Geçen Kelime ve Eklerle Bu Unsurların Sırplara Türkçe Öğretimindeki Katkısı", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 2016-Bahar, s. 243-260.

Yaman, Ertuğrul, *Doğru, Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı (Sözlü Anlatım),* Savaş Yayınevi, Ankara 2007.

Yenisoy, Hayriye Süleymanoğlu, *Tarih Boyunca Slav-Türk Dil İlişkileri,* TDK Yayınları, Ankara 1998.

http://www.haber7.com/televizyon/haber/945001-turk-dizileri-balkanlari-fethetti (10.06.18)

ANLAM DEĞİŞİKLİĞİ GÖRÜLEN TÜRKÇE KELİMELERİN LİSTESİ

abacı
abani
abayi
abdal
abdesthane
abdestli
abdestlik
abraş
Acem
acemi
aco
açık
açıklık
adab
adam
adet
adıyla sanıyla
afara
afet
ağa
ağalık
ağda
ağır
ağırlık
ağlamak
ahbap
ahenk
ahır
Ahi
baba
ahidname
ahir zaman
akika

akrep
akşamlık
Al
Alabaş
Alaca
Alamet
alaşa
alaybeyi
alavanda
alavere
alapaça
alçak
alçaklık
akçe
alem
âlem
alemci
alev
alıcı
alışmak
Allah
Alman
altın
altılık
ambar
amber
amca
amin
anaç
anmak
aralık
Arap
arabi
arda
ardıç
arka
arkalık
armudiye
arpa
arpacık
arpalık
arttırmak

arz
asaba
asar
asker
asma
aspur
astar
aşçı
aşara
aşık
aşılama
aşırma
aşk
aşk olsun
ateş
ateşlik
atik
atmaca
aydamak, haydamak
aydın
aygır
ayrık
ayvaz
azat
azman
azrail
bap
baba
babalık
babayani
baca
bacak
bacı
baçdar, baççı
badem
bağa
bağan
bağanak
bağlama
bahar
bahçe

bahil
bahşiş
bahtsız
bakkallık
bakam
bakır
balaban
bali
baliye
Balkan
balsara
balık
balık otu
balyemez
bando
banyo
bardak
barhana
barut
baruthane
basamak
basarık
baskı
basma
basmak
baş
başa
Başçarşı
başıbozuk
başkalık
başlı
başlık
batakçı
batakçılık
batmak
battal
batıl
batırmak
bayatlamak
bayrak
bayram
bayramlık

baytar
bedava
bedavacı
bedel
beden
bedevi
bekar
bekri
bela
belalı
bellik
ben
benç
bengilik
bent
benzet
beraber
berbat etmek
beşli
bey
Beybörkü, beyörkü
beyan
beyefendi
beylik
bez
bid 'at
bilan
bileği
bilmez
biniş
bir
birinci
biteviye
bitevi
bitmek
bodrum
boğaz
boğazlık
boğda
bohça
borani
bornoz
boş
boş II

boy
boylu
boyama
boz
doğan
bozgun
bölük
börek
bucak (bucağ)
budak
buğu
büğe, büğelek (büve, büvelek)
bula
bulamaç
burma
burmak
burgu
burunlu
burun otu
burüdet
bücür
bükme
bürümcük
büryan
caba
cadde
cambaz
cambazlık
cami
cefa
cebeli
cehennemlik
Celali
celep
celepçi
cemiyet
cenabet
cep
cepçilik
cepken
cer
cerahor

cerrah
ceride
cevherdar
cezve
cibre
cida
cici
cicili
ciğer
cihet
cilbent
cilt
cin
cuma
cübbe
cüderi
cühela
cülus
cümbüş
cümbüşlü
cümle
çakır
çakmak
çalmak
çalar saat
çalık
çalpara
çanak
çangal
çantalı
çapkın
çapraz
çapraz II
çardak
çark
çarka
çarkacı
çarkıfelek
çatal
çatkı
çatlamak
çatma
çatmak
çavuş
çay

çekiçlemek
çekirdek
çekme
çekmek
çelebi
çelenk
çelikli
çeltik
çember
çengel
çengi
çerez
çerge
çerviş
çeşme
çeteci
çevre
çevrinti
çeyrek
çıban
çıfıt
çıkmak
çıkarma
çıkrık
çıra
çırak
çırpı
çiçek
çiçeklik
çiftçi
çiftlik
çift
çifte
çil
çini
çinili
çin-i maçin
çit
çivi
çivit
çizgi
çoban
çobanlık
çokal
çorbacı

çorbalık
çotra
çotuk
çöğen
çörek
çubuk
çubuklu
çubukluk
çuha
çul
çust
dağar
dağarcık
daire
dalak
dalga
dalkılıç
dalmak
damar
damgacı
damızlık
damla
damla
dargın
daltaban
dava
davranmak
davul
dayak
dayanmak
dayı
dede
defetmek
defter
değmek
değnek
deli
delil
demir
demirli
demirbaş
deniz
denk
derbeder
derbent

derbentçi
derd-ment
derece
derman
dernek
ders
dershane
deste
destur
devir
devlet
devletli
devrilmek
dışarı
dibek
dik
dikiş
dikkat
dil
dilaltı
dilaver
dilbağı
dilber
dilçik
dil -küşa
dimi
dimişki
dinlemek
dip
diplik
direk
dirhem
direnç
dirlik
divan
divit
dizge
dizi
dizme
dokunmak
dolap
dolama
doldurmak
dolmak
dolu

domates
donanma
dönüm
döşeme
dua
duhan
duman
olmak
durak
karşı
durmak
duvak
duymak
düdük
düğme
düğüm
dülek
dülger
dülgerlik
dümen
dümenci
dünya
dünyalık
düpedüz
dürbün
düşman
düz
düzen
ebe
eblek
ecel
ecza
efendi
eğlenme
eğlenmek
ehil
ejder
ekmek
eksiklik
ekşi
elbette
elif
elvermek
emanet
emniyet

emzik
enam
erkan
erkek
ervah
eski
esrar
esnaf
estağfurullah
eşkiya
etek
eyyam
fağfur
farklı
felaket
fellah
fener
feryat
ferman
fertuti
fetih
fidye
firavun
fişek
fitil
forma
Frenk
fuhuş
fukara
fındık
fıstık
gaile
gavur
gavurluk
gazi
gecelik
geçirmek
gelberi
gelmek
gemici
gerdan
gevrek
gevşek
gezinti
gezi

gıda
gidiş
girim
gitmek
gizli
göbek
gön
görda
görmek
görünüm
göstermek
götlük
gövde
göz
gulgule
gurbet
gurbetlik
gülbahar
gül
gübre
gülbeşeker
gülfatma
gülgun
güllabi
gülle
gün
günah
gündelik
günlük
güveç
güvez
güzel
haber
haberdar
hacı
hadım
hafta
hakim
halas
halat
hali
halka
halta
halvet
hamaset

ham
hampacı
hamur
hanedan
hanım
hapis
haraç
harabati
harabatilik
harami
harbi
harcamak
hardaliye
hare
harem
harın
harir
harlamak
harmancı
hasıl
haşa
haşarat
hat
hatır
havale
havan
havyar
hayalet
hayat
haydalamak
haydari
haydut
hayhuy
haylaz
haymana
hayran
hazne
hece
helak
olmak
helvacı
helvalık
hember
herfene
hergele

herif
hıfız
hırdavat
hilal
hilat
hoca
hokka
Horasan
horoz
hoşaf
hoşbeş
hoşuntu
hudut
hurda
huzur
hücre
hürriyet
ısmarlama
ibre
ibret
ibrişim
ictihad
idare
iğneli
ikbal
iki
iklim
ikindi
ikrar
ilam
imame
imsak
inatlaşmak
intikal
ipekli
irade
iskele
iskerlet
İstanbul
istikbal
istiska
işkil
işleme
işlemek
iyilik

kabadayı
kabara
kabarmak
kaba
Kabe
kabul
kabza
kaçamak
kaçmak
kadayıf
kademe
kadı
kafes
kahve
kahya
kaide
kaka
kake
kalafat
kaldırım
kalem
kalemtıraş
kalfa
kalıp
kalıpçı
kalleş
kalkan
kalp
kalpak
kalpazan
kalya
kama
kamara
kamçılamak
kamış
kanat
kanaat
kandil
kanca
kantar
kapama
kapamak
kapı
kaplama
kaplıca

kapmak
kar
kara
karabasan
karabaş
karabatak
kara
düzen
Karagöz
karakoncolos
Karaman
karamusal
karanfil
karanlık
karapançe
karar
kardeş
karga
kargı
karın ağrısı
karışık
karışmak
karpuz
karşılık
karz
kasap
kasnak
kasım
kastetmek
kaş
kat
katana
katı
katil
katmer
katmerli
kavga
kavara
kavata
kavlak
kavramak
kayabaşı
kayda
kayın
kayış

kayıt
kaymak
kaynak
kaynatmak
Kayseri
kaytan
kaza
kazık
kebap
keçe
kefe
kekez
kelepir
kemane
kemerli
kenar
kenevir
kepçe
keramet
kereki
kerhane
kerkes
kertik
kese
kesici
kesim
kesir
kesme
keşif
keşkül
keyiflenmek
kıble
kıç
Kıbrıs
kılavuz
kılmak
kınalı
Kıpti
kırba
kırmak
Kırcaali
kırıntı
kırkambar
kırkayak
kırkmak

kısmet
kıspet
kıtır
kıvırcık
kıvırmak
kıyafet
kıyam
kıyamet
kıyametler koparmak
kıymak
kızartma
kile
kilim
kilit
kilitlemek
kin
kira
kiracı
kireç
Kirman
kitap
koca
koçan
kolcu
kolçak
koltuk
komşu
konmak
konuşmak
kopça
kopçalamak
kopil
kopmak
korkuluk
kosa
koşu
koyu
koyun
koz
kömür
köprü
kör
körlük
köse

köstek
köşk
kötü
köy
kubbe
kubur
kudret
kuduz
kulluk
kuloğlu
kula
kulak
kule
kulampara
kullanmak
kundak
kundaklamak
kundura
kum
kumbara
kumkuma
kumru
kurada
Kur'an
kurmak
kurulmak
kuruş
kusur
kuşak
kuşanmak
kuşatmak
kuşluk
kutu
kutup
kuvvet
kuvvetlenmek
kuyruk
kuzu
küfür
kül
külah
külünk
künk
kürk

kürkçübaşı
kürsü taşı
kürsü
kürt
küskü
kütük
laden
lağım
lağımcı
lahana
lahuri
lakırtı
lala
lale
lamba
lamelif
lastik
lata
latife
lenduha
levent
levha
lif
liman
limon
lokma
lokum
lonca
lugat
lüle
mabeyin
Macar
maden
mafiş
mahana
mahkeme
mahluk
mahlul
mahmuz
mahsum
mahsus
mahzar
makam
makta
mal

muannit
makat
makas
maksure
mandal
mandallamak
mandıra
mangır
mani
maraz
marifet
marifetli
maskara
maslahat
maslak
masura
maşa
matara
matla
matrak
mavi
maya
mazgal
mazı
mazlum
mekan
mekruh
medet
medrese
mehter
mekik
mektep
melez
meme
meneviş
menguş
menşur
menzil
merak
mercan
merhem
merkez
mertebe
meşale
meşhet

meşk
metelik
meteriz
mevcut
mevlit
meydan
meyyit
meze
mıhlı
mısır
Mısır
mide
mil
mine
minder
miras
misket
miskin
miski
mollalık
muamelat
muameleci
muayyen
muhacir
muhannet
muhasara etmek
muhassıl
muhtar
mukabele
mukaddem
mukavva
mukayyet
mumcu
murad
murafaa
murdar
musibet
musluk
muşabak
muşamba
muşta
mübarek
mübaşir
mücavir

mücerret
müdür
müeccel
mühre
mühür
mühürlü
mülamma
mülazım
mülkiye
münafık
mürekkep
mürtet
müsellem
müselles
müstahfız
müsvedde
müşir
müşteri
nadir
nacak
nafaka
nahoş
nakkaş
nalbant
nalın
namahrem
namazlık
nane
nara
narenç
nasip
nazım
nazik
nedim
nefes
nevazil
nimet
nine
nisan
nişancı
nişan
nişanlamak
nizam
nokta
nöbet

nuzla
ocak
ok
okumak
oluk
ordu
orta
ortalık
oruspu
otluk
otoman
oturak
oturmak
Osmanlı
oynamak
oyun
oyuncu
oynak
ölçek
ölçü
öndül
önkaş
örü
öşür
pabuç
pabuççu
paça
paçalık
paçarız
pafta
pala
palamar
paldım
pamuklu
papaz
yahnisi
paprika
para
pare
parlamak
parmak
paytak
paydaş
pazar
peçe

peder
pehlivan
pekala
pekmez
peksimet
pelin
pencere
pençe
Pencevüş, pencevüş kebabı
perakende
perdah
perdahlamak
perde
perdelemek
perişan
pervaz
pestil
peşkeş
peşkir
peştahta
peştamal
peygamber
peyk
pıhtı
pınar
pide
pilav
Pinti
Hamid
pis
pişman
pişmanlık
pişirme
potur
pranga
pürlü
pul
pullu
pulcuk
pusat
pusula
puşt
püşt
rağbet

raht
razakı
reaya
redif
rejim
resim
reşme
rical
riyaset
ruh
rumuz
rüya
saatçi
sabah
sabunlanmak
sac
saçma
sadelik
safra
sağlam
sağlıcak
sağrı
sahan
saka
sakız
sakızlı
sakin
saksı
sal
salamura
salavat
salgı
salkı
salkım
salma
salmak
salt
saltanat
saman
sandal
sandık
sansar
sap
saraç
saraçhana

sarma
sarıca
satranç
savak
savulmak
saya
sayı
sayvan
sazlık
sebep
sebil
sedef
sefer
seki
seksen
selam ağası
selamlık
sema
semer
sıkılmak
semt
senai
sepi
serbest
serdar
sergen
sergi
serhat
sermaye
ses
sevda
sevdalı
seyir
seyyah
seyishana
seysine
sıçan
sıfır
sıklet
sınıf
sıra
sırma
sıraca
sıralamak
sırça

sırt
sicil
sicilli
sigara
siktir
silahşor
silecek
silindir
sima
simit
sin
sinebend
Sinop
sipahi
siper
sipsi
sirke
sivri
siyah
siyaset
sofa
sofra
sofralık
softa
soğan
soluk
som
somun
son
sopa
soymak
soytarı
sual
subaşı
sucuk
sultan
supara
suret
susak
suvarmak
suvat
sülüs
sünger
süngü
sünnetli

sünnetlik
sürek
sürgün
sürmek
sürme
sürücü
sürüntü
sütlü
süvari
şafak
şah
Şam
şarkı
şarkiyyun
şaşırmak
şehadet
şehzade
şeker
şekerleme
şenlik
şerbet
şerbetlemek
şerefe
şeriat
şerit
şeyh
şeytan
şık
şikar
şimşir
şişe
şiş
şura
tabak
tabaka
taban
tabiat
tabiatlı
tabiatsız
tabir
etmek
tabir
tabla
tabur
tabut

taç
tafra
tahrir
tahsilat
tahta
tahtapoş
takas
takat
takım
takrir
taksim
etmek
taksirat
talaz
tamam
tambura
tandır
tandırname
tane
tapu
taraf
taslak
tarak
taslamak
taşak
tatar
tatil
tav
tava
tavaf
tavan
tavla
tavlamak
tayfa
tazelik
tecelli
tedarik
teferrüç
tehir
etmek
tek
tekke
teklif
tekne
telef

telli
tembel
temerrüt
temren
tenef
tenekeci
tepe
tepelemek
tepelik
tepsi
terbiye
terazi
terki
terleme
terlik
ters
tertip
terzi
tesir
testerelemek
tetik
tetimme
tevhit
tezgah
tımar
tımarcı
tıraş
tiftik
tirit
titiz
titrek
toka
tokmak
tomak
tomruk
top
topuk
topuz
torba
torlak
töhmet
törpülemek
Trablus
tuğ
tuğyan

tuhaf
tuyur
tülek
tulum
tüfek
Türk
tütüncü
tutar
tutkun
tutmak
tutsak
tuzluk
türlü
tüvana
uçkur
uçurmak
uğramak
uğraş
uğraşmak
uğursuzluk
ulufeci
umaç
unutmabeni
uydurma
uydurmak
üç
üstelemek
üstün

vakit
varak
varmak
vatan
vekil
verem
verem olmak
veremli
veresiye
vergi
verev
vesvese
vezne
hazne
vilayet
yabancı
yadigar
yafta
yağ
yağız
yağlı
yağlamak
yağma
yaka
yallah
yalı
yalman

yamak
yangın
yapalak
yapı
yarak
yaraklamak
yarma
yastık
yaşmak
yatak
yatsı
yavaş
yedek
yekun
yekten
yelek
yemekçi
yemin
yenge
yeşillik
yıldız
yiğit
yirmilik
yoğun
yoklama
yol
yolluk
yonga

yordam
yumak
yumru
yün
yürümek
yuva
yüz
zabit
zagara
zahmet
zapt
zapt etmek
zaviye
zebani
zemberek
zerdeva
zerzevat
zeval
zeytin
zıbın
zıh
zımba
zıvana
zihin
zincirli
ziyan etmek
zort

ANLAM DEĞİŞİKLİĞİ GÖRÜLEN BOŞNAKÇA KELİMELERİN LİSTESİ

Abadžija
Abadžinka
Abadžinica
Abanija
Abenjak
Abaija, abahija
Abdal
Abdeshana, avdeshana
Abdesli, avdesli
Abdeslija, avdeslija, Abdestnica, avdesnica
Abdesluk, avdesluk, abdestluk, avdestluk
Abraš
Abrašast
Abrašljiv
Adžam, adžem
Adžamovka, adžemovka, adžemkinja
Adžamija, (hadžamija)
Adžo, adže
Ačik (hačik)
Ačikluk
Adab
Adam
Adamli
Adet (hadet)

Adetile
Adile- sadile
Afare
Afet
Aga
Aginica
Agaluk
Agovanje
Agda
Agdali
Agditi
Agr, agar
Agrluk
Galamati, Zagalamiti
Galama
Galamadžija
Ahbab
Ahbabina
Ahinjak
Ahar
Predaharluk
Ehibaba
Ahdnama
ahir-zeman
Akika
Akrep (jakrep)
Akšamluk

Akšamdžija, Akšamlija, akšamlučar
Akšamlučenje
Akšamlučiti
Al
Albaber, al-biber
Albaberi
Albaberija
Al-binjiš, al biniš
Al-burundžuk
Alčik
Al-džamija
Alica
Aligrah
Alkatmer
Al-kalpak
Alkapa
Alkatifa
Alkermes
Al-neven
Al-pašmage
Alabašakast
Aladža
Alamet
Alametnjak
Alaša
Alajbeg

Alajbegova slama
Alajbegovica
Alavanta
Alaverisati
Alapača, alakača
Alčak
Alčačica
Alčakluk
Aldumaš, aldumašče (aldım +akçe)
Alem
Alemperka
Alem-kamen
Alemdžija
Alev
Aleva paprika
Alidžija
Ališ̌tisati
Alah, halah, jalah
Alakati, alaknuti, halakati, halaknuti (harlakati), zahalakati
Alaman, Aleman
Alamanka
Nalimanka
Altin, altun

Altiluk
Ambar, anbar, hambar
Amber (anber)
Amberija
Amidža
Amidžična
Amidžić
Amidžinica
Amin
Aminaš
Aminati, aminkovati
Anača
Andisati
Araluk (haraluk)
Arap
Arapka
Arap-tašaci
Arebica
Arzlak (harzlak)
Ardič
Ardenč
Arka
Arkaš
Arkaluk
Armudija
Arpa
Arpaš
Arpadžik (arpacik)

Arpaluk
Arterisati, alterisati
Arz
Asaba
Asabaluk
Asar
Asker (aščer)
Askeruša
Asma (hasma)
Aspur
Aspurli
Aspurlija, aspura (haspurlija)
Astar
Aščija (ahčija)
Aščijnica
Aščibula
Aščinska odžak
Aščinski složenac
Ašare
Ašik
Ašikovati, ašikovanje, Naašikovati se,
Zaašikovati se
Ašik-pendžer
Ašik-sazlija
Ašlama, aršlama
Karašlama

Ašlamuša,ašlamača
Hašerma, ašerma, ašrma
Hašermedžija, ašermedžija
Ešak
Aškosum!, ačkosum!, aškolsun!
Ateš
Atešlije
Atešluk
Atik
Atik-mahala
Atmadža, akmadža
Ajdamak
Ajdin
Ajgir
Ajgiruša, ajgirača
Ajgirovit
Ajrik
Ajvaz
Azad, azat
Azman
Azrail
Azrailovo oko (Azrail gözü)
Bab
Babo
Baba
Babazeman (baba + zeman)

Šukunbaba, čukunbaba (šukun +baba)
Babaluk, babovina
Ba-ba
Badža
Badženjača, badžengnjača
Badžica
Badžak (batak)
Batak
Kara-batak
Badža
Badžikaduna (badži+ kaduna)
Baždar
Baždarica, baždarkinja
Baždarina
Badem-pirlit
Badem-zejtin
Bademovina
Bademli
Baga
Bagav
Baga-kašika
Bagana, bagane
Bagane
Baganak
Balgama, baglamica
Baglamaš

Behar, mehar
Beharati, beherati, Izbeharati, Obehariti
Behar-čiftijane
Beharli
Beharije
Beharka
Probeharati
Bašča, bašta, bahča
Baščenjak
Baščica
Baščine
Bahil
Bakšiš
Obakšičiti
Baksuz
Baksuznik
Bakaluk
Bakam
Bakamiti se, Nabakamiti se
Bakar
Bakarlija
Bakrenjak
Bakrsuz
Balaban
Balija
Balinče
Balinkuša

Balkan
Balkan
Balkanac
Balsara (basra, bastra)
Baluk
Balukot (baluk)
Zabalukotiti se
Baljemez
Banda
Banja
Banjati se
Banjica
Bardak
Šeho- bardak
Bardaklija
Bardačić
Barhana
Zbarhaniti
Barut
Baruthane
Barutkarhana
Basamak
Basadžik
Baskija
Baskijaš
Basma
Basmeli
Basati
Bazati

Bastisati
Nabasati
Zabasati
Bašetast
Bašica
Bašuna
Bašabaš
Baša
Baščaršija
Baščaršijski sahan
Bašibozuk
Baškaluk
Bašlija (baja)
Bašluk
Batakčija, batagdžija
Batakčiluk, batagdžiluk
Batak
Batakluk
Batisati
Batalija
Bataliti
Obataliti, Pobataliti (se)
Zabataliti
Batil
Batilluk
Baterisati
Obajatiti, Zabajatiti

Bajrak, barjak
Bajraklija (barjaklija)
Bajram
Bajram- tarak
Bajramluk
Bajtar
Badava
Zabadava
Badavadžija
Badavadžisati
Bedelj
Bedeluk
Bedem, beden
Bedevija
Bećar
Bećarac
Bećarovati
Bećaruša
Bećarski-ćevap
Bekrija
Bekrijati
Belaj
Belajisati, belaisati
Belajli
Nabelajisati, Nabelajiti
Beluk, benluk
Ben
Benčić

Benđija, bendžija
Bendžiluk, bendželuk
Bendžijanje, bendijanje
Obenđelučiti, obenđijati
Bent , bend, benat
Zabentiti
Benac, benca
Barabar
Barabariti
Uberbatiti se, uberebatiti se
Bešlija
Beg
Beg-ćehaja
Begovac
Begovat
Begovica
Begovina
Begče
Begturan, bejturan
bejberek, bajberek
Bejan, bean
Begefendija
Begluk
Beglučiti
Beglučkinja
Beglučar

Bez
Bespara
Bidat, bidaht
Bilal, bilan, bilav
Belegija
Zbelegijati
Bilmez
Bilmezluk, biljmezluk
Biniš, binjiš
Bir
Birim
Birkatica
Bir iladž
Birtuglija
Birindži
Bitevija
Bitisati
Podrum
Podrumar
Podrumarstvo
Podrumčić
Podrumdžija
Bogaz
Bogazluk
Bogda, bogdica
Bošča
Boranija, buranija

Burnus
Boš
Bošnuti
Bošer
Boj
Bojlija
Bojama
Bojaluk
Buzdovan, buzdohan
Buzdohanlija
Bozgun
Buljuk
Burek
Buredžik
Gužvani burek
Budža
Budak
Bugija
Büđa, büđ
Büđav
Büđaviti
Bula
Bula
Pobuliti, pobuliti se
Bulamač, bulumač
Burma
Burmali

Burmaluk
Burma- tahta
Odburmati, odburmavati
Razburmavati
Zaburmati
Burgija
Burgijati
Burunlije
Burmut
Burmutica
Bururet
Bidža
Bučma, bukma
Burundžuk
Burundžukli
Pirjan
Pirjaniti
Spirjaniti
Džaba, džabica
Džabe, džaba
Džabadžija
Džabaisati
Džabaisati
Džabaluk
Džada
Udžaditi
Džambas, džambaz
Džambasluk

Džamija
Udžamiti
Džefa
Džebelija
Džehenemlija
Džehennemluk
Dželalija
Dželep
Dželepčija (dželebdžija)
Džemijet
Dženabet
Dženabetnik
Džep
Džeparac, džep-parasi
Džepašče, Džep-hašluk, džepašluk
Zadžepak
Džepariti
Čevken, čepken
Čevkeni
Čevkijani
Džer
Džeraš
Džeriti
Udžeriti
Čerahor
Čerahorluk
Džerah
Džerida (đerida)

Dževherdar
Džezva (dževza)
Džezvenjak
Džezvenjaci
Džibra
Džida
Džidža
Džidžali, džidžajli, džindžali
Džidžan
Džidžati, Nadžidžati
Džigerica, džigera
Džigernjača
Džihet
Džilbent
Džilt
Džin
Džinkinja
Džuma, džumaj, džumaja
Odžumiti
Džube, džuba
Džuderija
Džukela, džukac
Džulus
Džumbuš, džumbus
Džumbušati, džumbusati, Prodžumbušati, prodžumbusati

Džumbušli, džumbusli
Džumbušlija, džumbuslija, džumbuščija
Džumle, džumile
Čakar, čakarast
Čakariti se
Čakmak
Čakmakli, čakmali, Čakmak- obrve
Čalakati, počalakati
Čališiti
Čalan
Čaluk
Čampareta
Čampara
Čanak
Čankoliz
Čangal
Čantalija
Čapkun, čavkun
Čapkunuti, čavkuniti
Čapraz, čapras
Čaprazi, čaprage
Čardak
Čardaklija
Čardak-kafana
Čarak, čark
Čarčiti, očarčiti

Čarkiš
Čarka
Čarkač, čarkar, čarkaš
Čarkanje
Pročarkati
Čarkati
Čarkufeleć
Čatal, ćatal
Čatal
Čatkija, čatija
Alčatkija
Čatlaisati
Čatma
Čatmara
Čatrlja
Čatisati
Čauš
Čaj
Čajluk
Čekićati, čekićovati
Počekićati
Čekrdak
Čekma
Čektisati
Čekalo, čeketalo
Čelebi
Čelebija
Čelebijati se
Čelebijin perčin

Čelebi-pazar
Čelenka
Čekrli-čelenka
Čelikli
Čaltak
Čember
Čengel, čenđel
Čengele, čenđele
Čengija
Čengijati
Čerez
Čerežnjak
Čerga
Čergar, čergaš
Čergariti
Červiš
Češma
Češmetaš
Četedžija
Čevra, čevrma
Čevrntija
Čevrntije
Čejrek, čerek
Čejrečiti, čerečiti
Čejrekuša
Raščejrečiti, rašćerečiti
Iščerečen

Čiba, čibuljica, čivuljica
Čifut, čifutin (čivut, čivutin)
Ćifta
Čik!, Začikavati
Čikati
Čikma, Čikmali
Čikarma
Čekrk, čekrek
Čekrkli
Čekrklija
Čekrkli- čelenka
Čekrčibaša
Čirak, čirjak
Čirak
Čirjak učiniti
Čiprija
Čiček
Čičak
Čiček-dolma
Čičekluk, čičeklik
Čifčija, čivčija
Čifluk, čiftluk, čitluk
Čiflučenje
Čiflugdžija
Čift, čivt
Čiftast
Čiftelija, čivtelija

Čifte telija, čiftelija
Čiftazeta, čeftazeta, čevtazeta, čuftazeta
Čiftek (čift- tek)
Čiftekati se
Čifta
Čifte, čifta, čivte
Čilaš (čilo)
Činija
Čineli
Činilija, činlija, čimlija
Činu-Mačin
Čit
Čivija
Čivijaš
Čiviluk
Čivit
Čivitar
Čivitast
Čivitli
Čivitnjak
Čiza
Čoban
Čobanija
Čobanisati
Čobanluk
Čokanj, čokalj, čokan
Čorbadžija, čorbadži

Čorbaluk
Čutura
Čokot
Čugelj
(II) Čugelj
Čurek
Čibuk
Čibuk bez
Čibuklija
Čibuklije, čibugije
Čibukluk
Čoha, čoja
Džoka
Čul
Čulhana, čulhan
Čultan
Čust
Učustiti se
Dagara
Dagarčić, dagardžik
Daira (dahira)
Daire (Dahire)
Daira, daire
Dalak
Dalga
Dalkilič
Daldisati
Damar
Dagandžija

Domazluk
Damla
Damlaisan
Damlaluk
Dargin
Dol-tabana
Dava (davija)
Davranisati se, davrandisati se
Daulbaz, daulbas, davulbaz, talambas, talanbas, tulumbaz, dovulbas
Dabulhana, dabulana, davulhana, daulhana, dambulhana, damburana
Dalbulana
Dajak
Dajanisati (se), dojanisati (se)
Dajanli, dojanli
Daidža, dajidža, dajdža
Dahija, daija
Daidžič
Daidžična
Daidžinica, daidžinca, dajdžinca, dainica, dajinica
Dahiluk, dailuk
Dedo (deda)

Dedovina
Defiti
Udefiti
Tefter, tevter, defter
Pretefteriti, tefteriti
Defter-kušanme
Defterhana
Degdisati
Degenek
Degenečiti, Izdegenečiti
Deli
Delija
Delijast
Delil
Demir
Demir Kapija
Demirlija, dimirlija
Demirli kanat
Dimirbaš
Denjiz
Denizi
Denjak
Denčani
Derbeder (derbender), derbedernica
Derbederina
Derbent, derbend, derven, dervend

Derventa
Derbendžija, dervendžija
Derdument
Deredža
Terdža, teredže (teređa, teređe)
Derman
Dermandži
Dernek
Dernečiti
Ders
Dershana
Teste
Destur!
Dever
Deverati, Izdeverati, Predeverati
Dever-dunja, devri dunja
Deverli
Deverluk
Deverli glave
Devlet (devljet)
Devletlija
Odevrečiti
Dišari!(dišeri, dišer)
Dišarisati, dišerisati
Dibek
Dibekhana
Dikli

Dikiš
Dikišlija
Dikat
Dikatiti
Podikatiti
Dil
Dilaltija
Dilaver
Dilbagija, dilbaga
Dilber
Dilberka
Dilčik, divčik
Dilkušica (delkušica)
Dimije
Dimiluk, dimijaluk, dimjaluk
Dimijašuša
Dimiskija, dimiškinja, dimišćija, demiskija, demišćija, damaskinja
Dinleisati, dinlejisati
Dib
Dipluk
Direk
Direklija
Dirhem
Dirhemli

Dramaluk
Dirindžiti, dirinčiti, dringati
Dirluk
Dirlija
Divan
Divaniti
Divan-kabanica
Divandžija
Divan efendija
Divit
Divit baklava
Dizga
Dizija, diska
Dizma
Dokunisati, dokundisati
Dolaf, dolap
Dolama
Dolmiti, Nadolmiti
Doliđati, Nadoliđati
Dolija, tolija, tola
Dolibaša
Dolma
Dolmadžik
Domatis
Donanma
Dunum, dulum
Dušema

Dušeme
Dova
Dovište
Kišna dova
Duhan
Duhanište
Duhaniti
Duhanjara
Duhanli
U dumanu biti
Durak
Duradžak
Durati, Izdurati, Nadurati, Naduravati se
Durašan, duratan, durećan, durečli
Duvak
Duhak
Dujisati
Duduk
Dudukati
Dugme
Dugmetara
Dugum
Dulek, tulek (dumlek)
Dunđer, dunđerin
Dunđerisati
Dunđeraj

Dunđerija (dundžerija)
Dunđerisanje
Dunđerska posla
Dunđerluk
Dumen
Dumendžija (dumedžija)
Dumeniti, dumenisati
Dunja
Dunjaluk (dunajluk)
Dibiduz
Durbin
Durbiniti, Nadurbiniti
Dušman
Dušmanica
Dušmanka
Dušmanka
Duz
Duzen
Duzenli
Duzeniti
Naduzeniti se
Ebejka (ebe, heba)
Eblekaš, eblikaš
Edžel
Edžel -džam
Evza, egza, erza
Evzalija, egzalija

Efendija, efendi
Eglen (jeglen)
Eglen-beglen
Eglendži
Eglendžija
Eglenisati, jeglenisati, eglendisati, izeglenisati se
Poeglenisati
Ehel
Ežder (hežder)
Ežderlija, aždalije, aždelija
Ekmek
Eksikluk (esikluk)
Ekši
Ekšija
Elbet, elbete, elbetena, helbet, helbete, helbetena
Prihelbetiti (se)
Elif
Elifi
Elifnica
Elverisati
Amanet, amanet
Amanetiti
Amanetnik
Emnijet
Henzek, enzek

Enam, enam hamajlija
Erćan, erkan
Erkani- ajalet
Erćek, erkek
Ervahi, ervahten, ervahteni
Eski, ešči
Eskija
Esrar
Esnaf
Estagfirullah!
Eškija
Etek
Jeteci
Ejan
Fagfurija
Ferkli, farkli
Ferkliji
Felaćet
Felaćetli
Zafelaćetiti
Felah
Fenjer (venjer)
Ferjadžija, ferjatčija, ferjačija
Ferman (verman)
Sitan ferman
Fertutija
Feth

Fid'ja
Firaun, firavn
Firaun, firavn, firaunka
Firaunluk
Firanija
Fišek (višek)
Fitilj
Ufitiljiti (se)
Formadžija
Frengi
Frenđija
Fuhuš
Fukara
Funduk
Funduklija
Fustuk
Gaila, Gajla
Razgala
Razgaliti, razgaljivati
Razgaliti se, razgaljivati se
Đaur, đaurin, đavur
Đaurka, Kaurkinja
Đaurska, Kaurska
Kaur, kaurin
Kaurbaša
Pokauriti se
Đaurluk

Gazija
Gazilar
Gedželuk, đedželuk
Đečerma, đečrma, ječerma, ječrma, gečerma, gečrma
Gilbija
Đela!, gel!
Đela mašalah!
Prišiđeldija
Đemidžija
Đimidžije
Đerdan
Đevrek
Đavrk
Đevšek
Đezentija, đezintija
Đezija
Gida
Gidiš
Đirum
Điti
Điti- biti
Đizlija
Đulbek, đulpek (đube)
Đon
Đoniti, Pođoniti

Đonpara
Ćorda, đorda
Naćordisan
Đordisati (ćordisati)
Đurunsuz
Đusterisati
Đotluk
Đovda
Đogde, đovde
Đoz
Đozđeli, đozđuzeli
Đoziti
Nađoziti
Gungula, gulgula
Gurbet
Gurbetin, gurbet
Gurbetluk
Đubre
Đubretnjak
Đubrište, Đubrovnik
Đubriti
Đul
Đulija, đul-đulija
Đul djevojka
Đuliti
Đul ibrišim
Đul pita
Đulsuldanluk

Đul-behar
Đulbešećer
Đulbešećerka
Đulfatma
Gungul-gače
Đulabija
Đunle, đule
Đunlari, Đunlarčići
Đun
Đunah
Đunduluk, gunduluk
Đunluk, đuluk
Đuveč
Đuveč kardaš
Đuvez
Đuvezlija, đulvezija, đulvezlija
Đuzel
Đuzeljka
Haber (habar, aber)
Habernosa
Haberluk
Habernik puška
Haberdar (aberdar, haberdarka), habernik
Hadžija
Hadžinedomak

Hadžo
Hadžinica, hadžika
Hadum
Udumkinja
Hadumica
Hefta
Uheftati se
Hakim, haćim
Halas biti, halas se učiniti, halasiti se, Ohalasiti se
Halat
Hali
Halija (alija)
Halilučina, alilučina
Halka, alka
Halka-i zikr
Halkar
Holta (bisera)
Halvat (alvat, avlat)
Halvatan, alvatan
Halvat-avlija
Halvat-čador
Halvat- podrum
Razhalvatiti se
Hamaza
Hamli
Hampadžija

Hampu učiniti
Hamur
Hamurluk (amurluk)
Hanedan
Hanedanluk
Hanuma
Hapis (aps,havs, avs t,apst)
Hapsandžija (apsandžija, avsandžija)
Hapsar, Hapsenik
Harač, harč (arač, arč)
Harčalija, haračlija (arčalija, aračlija)
Harabatija (arabatija)
Harabatluk (arabatluk)
Rabatan
Haramija
Harambaša
Harbija (arbija)
Harčiti, Poharčiti (poarčiti)
Harčalija, haračlija
Harčalija
Hardalija
Hara
Harelija

Harem
Haremluk
Harun (arun)
Harunluk (arunluk)
Uharuniti se
Uzharuniti se
Harir (arir, erir)
Arlakati
Arlak
Harmandžija (armandžija)
Hasul (asul, asol)
Hasulniji
Hasuliti, Uhasuliti (se), uasoliti (se)
Haša! (aša!)
Hašati (ašati), Zahašati
Hašerat
Hat
Hatar, hatara, hatra, hator, hater, hatur (atur, ator, hajter, ajter)
Hatardžija, haterdžija, hatordžija, haturdžija
Hatar iskvariti
Hatariti, zahatariti (se), zahatoriti, zahaturiti
Hatarljiv

Havala
Havan (avan)
Havandžija
Havanteste
Ajvar, hajvar
Avet
Avetati
Avetinja (havetinja)
Hajat (vajat, ajat)
Hajdala, ajdala
Hajdarija
Hajduk
Hajdučija
Hajdučka trava
Haj-huj
Hajlaz (aylaz)
Ajmana
Hajran
Hazna (azna)
Hedžejle
Helać biti, Uhelaćiti
Uhelaćiti se
Helvadžija, halvadžija, halvedžija
Helvadžinica
Helvapita
Halvaluk, alvaluk

Hambir
Pohambiriti, prihambirati, uhambirati
Refena (revena)
Porefenati
Hergela, herđela, ergela, erđela
Hergelaš, herđelaš, ergelaš, erđelaš
Herif
Hıfz, hıvz
Furdavat
Hilal
Hilat
Hodža (odža)
Rashodžiti
Hoka
Horosan, horosanija, horosanlija (orosan, orosanija, orosanlija, rosanlija)
Horosan
Horoz (oroz)
Hošaf, hošap (ošaf, ošap)
Hošafana, hošafhana (ošafana, šafana)
Hošafluk
Hoš-beš!

Hošindija (ošindija)
Hošindi! (ošindi!)
Hudut
Hudučije
Furda
Hurda (urda)
Hurdenjača, furdenjača
Huzur (uzur)
Hudžera (udžera)
Hurijet
Hurijet
Smarlama
Ibrete (imbrete)
Ibret
Ibaretan
Ibretiti se, ibrenisati se
Ibrišim
Ibrišimka-ibrišim karanfil
Idžtihad
Idara
Idaretiti se
Ignelija
Igbal, ikbal
Igbali, ikbali
Igbalsuz, ikbalsuz
Ići, iki
Ićikatica

Ićituglija, Ićtuglija
Iklim
Ićindija, ikindija, (jećindija, jekindija)
Ićindičica
Ikrar
Ikrariti
Ilam
Imama
Imsak
Inaditi se, inatiti se, Poinaditi se, Zainaditi se
Inat pašaluk
Intikal
Intikalija
Ipeklija
Irada
Skela
Skele
Skeledžija
Skelarina
Skerlet, skrlet
Stambol
Stambolija
Stambelka
Istigbal
Istiska
Išćil

Išćiliti, Uišćiliti
Išlema, ešlema
Išleisati
Ejluk
Kabadahija, kabadabija
Kabare
Kabarisati, kabardisati
Kaba
Kabaš
Kabaš sapun
Ćaba, Kaba
Ćaba
Kabul
Kabza, kavza, kamza
Ukavziti, ukamziti
Kačamak
Kačerisati
Kadaif
Kadaifnjak, kadaifnica
Kadema
Kadija
Kadinica
Kafez, kavez, kafaz
Kafaz
Kafazli, kafezli
Kafazlija
Kafez-bez, kafaz bez

Kafezlija, kafazlija
U kafaz, u kafas
Kahva (kafa, kava)
Kahvaji
Kahvenisati
Kahvenjaci
Kahvica
Kahvetina, kahvurina
Ćehaja (ćeaja)
Kajda
Kaka
Kakiti
Ćahija (ćaija)
Čahidžija
Kalafat
Kalafatiti, kalavatiti, Skalafatiti
Nakalafatiti se
Kaldrma
Kaldrmisati, kaldrmiti, Pokaldrmisati, pokaldrmiti
Kalem (kalam)
Kalemiti (kalamiti), Nakalemiti)
Kalemli
Kalemljenje
Kalemuša

Nakalemljen
Okalemiti
Pokalemiti
Prekalemiti
Kalemije
Kalemtraš
Kalfa
Kalup, kaluf
Nakalufiti, nakalupiti
Skalufiti, skalupiti
Ukalufiti, ukalupiti
Kalupdžija, kalufdžija
Kalupdžinca, kalufdžinca
Kalaš
Kalašati, Raskalašiti se
Kalaštura
Raskalašen
Raskalašnost
Kalkan
Kalp, kalb
Kalpak
Kalpozan
Kalja
Kama
Kamara
Komora
Komordžija

Kamarati se
Ukamariti
Kamdžijati, kandžijati
Kamiš
Kanat
Kanaat
Kanaatiti
Kanaatli
Kandilj
Kandža
Kantar
Kantarčila (kantarđila)
Kapama
Kapariti, Otkapariti, Zakapariti
Kapija
Kapijati
Zakijati, zakapijati
Zakapijati se
Kaplama, paklama
Paklamaš
Kuplidže
Kuplidže tava
Kapirati
Ćar
Ćardžija
Ćarenje

Ćariti
Ućariti
Kara
Kara akšam
Karabasati
Zakarabasati
Karabaš
Karabatak
Karaduzen
Karađoz
Karakandža
Karakondžula, karakandžula
Karandžoloz
Kondžahija
Karaman
Karamanka, karavanka
Karamusal
Karanfil (karamfil, karanfir, kalanfir)
Karanfilčić
Karanfilka
Karanfil-mahala
Karanluk (karamluk)
Karapandža
Karar
Nakarariti
Ukarariti

Kardaš
Prekardašiti
Karga
Kargija, hargija
karnagasija
Karišik
Karištisati se
Karpuz
Karpuzati
Karšiluk
Karz
Karziti, Ukarziti
Kasap, kasapin
Kasapiti, Iskasapiti
Kasapnica
Kasmak
Kasum
Kastiti, Kast učiniti, Nakastiti, Skatiti
Kaš
Kat
Katana
Katije
Katil
Katilište
Katmer
Katmer pita
Katmerli

Kavga
Zakavžen
Kavara
Kavurnuti
Kavada
Kavode dolma
Kavode salata
Kavlak
Kavraisati
Kavra
Kajabaša
Kajda
Kajdanka
Kain, kajin
Kaiš
Kaišlije, kajišlije
Kaišar
Kaišarluk
Kaišati
Kajt, kait, kajd
Kajtiti, Ukajtiti, ukajititi
Zakajtiti
Kajmak
Kajmaklija, kajmakuša
Kajmačiti
Pokajmačiti
Kajnak
Kajnadisati (kajnajisati)

Kajsar, kajser
Kajsarije
Kajsar-jemenije, kajser- jemenije, kajsar- jemelije
Kajsarli, kajserli
Gajtan
Gajtaniti
Gajtanlije, gajtanije
Ogajtaniti
Gajtan
Gajtanlija
Gajtan
Kaza
Kazuk
Kazukašče
Ćevab, ćevap
Ćevapčići
Ćevabiti
Ćevabli
Keče
Kefa
Kefati
Kekez
Ćelepir
Ćelepiriti, šćelepiriti,Ućelepiriti
Ćemane, ćimane
Ćemene

Ćemerli, Šćemeren
Ćemerlija
Ćenar
Ćenevir
Kevčija, kepčija
Keva
Keramet (ćeramet)
Ćiramet
Ćereće, ćereća
Ćerećeli
Ćerećelija
Ćerhana (ćehrana)
Ćerkezi
Ćert
Ućertiti
Kesa (ćesa)
Ućesiti
Kesedžija, ćesedžija
Kesim, ćesim
Kesimača, ćesimača
Ćeser
Ćesma
Ćesmati
Ćesmeci
Ćesmeta
Ćevš, ćefš (ćeš)
Ćevšiti, ćefšiti, Oćevšiti

Keškul
Čeifiti (ćejfiti)
Ućejfiti
Kıbla, krbla
Kičma
Kubruz
Kalauz, kalavuz
Kalauziti
Klanjati
Otklanjati
Kinali, krnali (krmali, kanali, kanajli)
Kinalije, krnalije
Knivalja, knjivalja
Nakniti
Naknivena
Kiptija
Kiraethana
Krba
Krbulja
Krdisati
Krdžalije
Krdžalinka
Krntija, krndija
Krk-hambar
Krkajak
Krkma
Krkleisati, krklejisati veya

krklaisati, krklajisati
Krklaisati, krklajisati
Krklama (kerklama)
Krklema, krklama
Krkmeta
Kismet, krsmet
Ćispet, ćisvet, kisvet
Ćispetli
Ćitir, kitir
Kovrdža, kofrdža
Kovrdžav, kovrčast, kofrčast
Kiverisati
Kijafet
Prekijafetiti se
Kijam
Kijamet
Kijamečija
Kijametiti
Zakijametiti
Kidisati (kindisati, keisati, kehisati)
Krzatma
Kila
Ćila
Ćilim
Ćilimara

Ćilimara
Ćilit, kilit
Šćilititi
Skilititi
Ćilitlema
Ćilitlija
Kin, kim, čin, kivnja
Kinjiti
Kirija, ćirija
Kiradžija, kirajdžija
Kiridžija, ćiridžija
Kiridžiluk
Kiridžijanje
Kirijaš
Kreč
Krečana
Krečnjak
Ćirmanija
Ćitap
Ćitabija, kitabija
Ćitabija
Ćitaplija
Koca
Kočanjak (kočanj)
Koldžija
Kolčak
Kulčak
Koltuk

Koltukčija
Komšija, konšija
Kona, konšinica, komšinica
Konšibak, konšipka
Kondisati
Konuštisati (se)
Kopča, kovča
Kopčaluk, kovčaluk
Kopčati, Ukopčati
Zakopčati
Kopile
Kopilica
Kopiljan (kopilan)
Koptisati
Korkaluk, (kalkaluk), (kolkaluk)
Kosa
Kosac, kosač
Kosačica
Kosanica, kosnica
Kosište
Košnja
Koševina
Koštan
Kozbaša, kosbaša, kosabaša
Košija

Košijaš
Koj
Kojunlular
Koz
Kozagač
Ćumur
Ćumurana, ćumurhana
Ćumuraš
Ćumurati
Šćumuren
Ćumurija
Ćuprija
Ćor
Ćora
Ćorak, Ćorac
Ćorbadža, čorbadža
Ćorfišek
Ćorbudžak
Ćornimet
Ćorpazar
Ćorsokak
Ćorlaisati
Oćoraviti, oćoriti
Zaćoriti
Ćoriti
Ćorluk
Ćorlučiti

Uščorluk
Ćoso
Ćosati
Naćosati se
Ćustek
Ćošak
Ćotija
Ćojluk
Kube, kuba
Kubura
Kuburija
Kuburiti
Kuburlija, kuburija
Kuburluk, kubur
Kudret
Kudret-sat, kudret- sahat
Kudreti, Kudret-topovi
Kudret kosac
Kudur
Kuduz, kubuz
Kuluk
Kulučiti
Kuloglija, kuluglija
Kuloglan
Kulaš
Kulatast
Kulašiti
Kulak

Čulav
Kulaci, kulaka
Kulak čorba
Kula
Kulambara
Gulanfer
Kulanisati, kulandisati
Kundak
Kundakčija
Kundačiti
Iskundačiti
Kundura
Kundur-kutija
Kum
Kumbara
Kulkuma
Kumrija
Kumrija
Kumrijast
Kurada
Kuran (koran)
Kur'an-hamajlija
Kur'an- tas
Kurisati, kurdisati
Kurisati se, kurdisati se
Groš
Grošluk

Grošnjak
Kusur
Dokusuriti
Iskusurati
Kusurati se
Nakusuriti
Pokusuriti, skusurati
Potkusuriti
Kušak
Kušanma, kušatma (kušhana)
Kušatisati
Kušluk, kušluk-vakat
Kušlukovati
Kutija
Kutup
Kuvet
Kuvetlenisati
Pokuvetiti se
Kujruk (kurjuk)
Kuz
Kuzilenđer
Kuzi- tendžera
Kuzi- tava
Ćüfur, küfur
Ćufur-besjeda, kufur besjeda
Ćufurluk, kufurluk

Poćufuriti se
Ćul
Ćunleisati
Ćulah
Ćulum
Ćulumak
Ćunak
Ćurak
Ćurče
Poćurčiti
Ćurčibaša
Ćurs
Ćursija
Ćurt
Ćurta
Ćuskija
Ćutuk
Ladem, laden
Lagum
Lagumati
Lagumdžija
Lagumaš
Lahani
Lahur (laur)
Lahuri
Lakrdija
Lakrdijaš
Lakrdijati
Lala

Lola, lala
Lolati se
Lala
Lalelije
Lamba, lampa
Lamelif
Lastike
Lastika
Lata
Latifa, latifica
Lendohan (lendoan)
Lendohanluk
Lendoganiti
Leventa
Levha (lehva)
Lif
Liman
Limun
Limundžik, limunčić
Lokma
Lokmaš
Lokum
Lokum čorba
Londža
Logat
Lula
Luleđi
Mabein, mabejn, mabejna

Madžarija
Madžarot, mađarot
Madžarica (mađarica)
Majdan
Mafiš, maviš
Mafišnjak, mavišnjak
Mahana (mana)
Mahanadžija
Mahanisati
Mahkama
Mahluk
Mahlul
Mamuza
Maksum
Maksumče
Mahsus, mahsuz (maksuz)
Mahsusija, mahsuzija (maksuzija)
Mahsus selam, mahsuz selam (maksuz selam)
Mahsuzija, maksuzija
Mahzar (mazar)
Mahzardžija
Mazariti
Makam
Makta
Mal

Mahnit, manit
Mahnitluk, manitluk
Mahnitati
Mahnitov
Mahnitulja
Makat
Makaze, makase
Maksura
Mandal
Mandaliti
Odmandaliti
Zamandaliti
Zamandaljen
Mandra
Mangar (mangara), mangura
Mani
Maniluk
Manidžija
Maraz
Marifet
Marifetli
Marifetluk
Maskara
Mačkara, maškara, mačkare, maškare
Maskaradžija
Namaskariti se

Maslahat (maslajat, maslajet)
Maslak
Mosur
Maše, mašice
Maša
Mašiti se
Matara
Mataradžija
Matla
Matrak, mandrak
Mavi
Mavijaš
Mavilo
Mavez, mafez, mahfez
Maja
Mazgal
Mazija
Mazli
Mazlum
Mečan (mekan, mećana)
Mečaniti (mečamiti)
Mećansuz
Mećrušina
Medet! meded!
Medekati
Zabremedet
Medresa

Mekter, mehter
Mekik
Mekteb, mektep (mejtef, mehtef)
Melez
Melezli
Melezlija
Mema
Memača
Meneviš (menefiš, meleviš)
Menđuša, minđuša
Minđušica, menđa, minđa, menđuh
Menšura
Menzil, menzul (mezil)
Merak
Meračiti
Merakli
Meraklija, meragdžija, merakčija
Meraktisanje
Zameračiti
Merdžan
Merdžanka
Merdžankinja
Merdžanli
Mehlem, melem
Melemašče
Merćez, merkez

Merteba
Mašala
Mašalati se
Mašet, mašat, mećit
Mešak, meška
Metelik
Meteriz
Ometeriziti
Umeterizeti se
Mevdžud
Mevlud
Mevludi
Mejdan, megdan
Mejdandžija, megdandžija
Meit, mejt
Meitnjača
Meza, meze
Mezetiti, Zamezetiti
Mezetluk
Muhlija (mulija)
Misir
Misirača, mesirača
Misirbaba (misirbabast)
Misirka
Misirač pita
Misir
Misirlija

Mida
Milj
Mina
Minder
Minderluk
Minderpuza
Miraz
Miraska, mirazača
Omiraziti
Omiraziti se
Misket, mišćetin
Miskin
Miskinluk, miskin- hastaluk
Mišćija
Mulaluk
Muamelat
Muameledžija
Muajen (majen)
Muhadžir
Umuhadžiriti
Muhanat, muhanatan, muanat, muanatan
Muhanatluk
Umuhaseriti
Muhasil
Muhtar
Mukabela

Mukadem
Mukava
Mukajet
Mukajetli
Mumdžija
Murad, murat
Muradati
Murafa
Murafati se
Murdar
Murdarluk
Museveda, musaveda
Musevedžija
Musluci (tekili musluk)
Mušebak
Mušema
Mušta, muštija
Mubareć, mubarek (bumbareć)
Mubarećija
Mubašir (bumbašir)
Mudžavir
Mudžered
Mudir
Muedžela
Muhrija
Muhur (muur, mur)

Muhurlija
Muhur- sahibija
Mulema
Mulazim
Mulkija
Munafik
Munafičiti
Murećef, murećep
Murtat (murtatin)
Muselem
Muselimat
Muselez, museles
Mustahfiz
Musveda
Mušir
Mušterija
Nadir
Nadžak
Nadžak -baba, nadžagbaba
Nafaka
Nafakali
Nafakasuz
Nahoš
Nakaš
Nalbant, nalbanta, nalbantin
Nalbantnica

Nalune, nanule, nalule
Namahrem
Namazluk
Nana
Nanijaga
Nara
Narandža, naranča
Narandžast, narančast
Nasib
Nazim
Nazić
Nazićli
Nedim
Nefes, nefez
Nefese tegliti
Nevazil
Nimet
Nana
Nisan
Nišan
Nišandžija (nikšandžija)
Nišaniti (nikšaniti)
Nizam
Nizimlija
Nokta
Nobet
Nuzla

Odžak
Odžak
Odžačar
Odžaklija
Odžaković, Odžakzada (ođakzade)
Odžakluk
Ok
Okagač
Okuisati, okujisati
Ukujisati
Zaokujisati
Okuisanje (okujisanje)
Oluk
Olukli
Oluci
Ordija
Horda
Orta
Ortaluk
Rospija
Otlukhana, otlukana
Otoman
Oturak
Oturisati
Osmanlija
Ojnanje
Ojn, ojun
Ojna

Ojnadžija
Ojnak (hojnak)
Ulček
Ulčija
Obdulja
Obduljaš
Unkaš
Urija
Ušur
Pabuča
Papučar
Pače, pača
Pače
Pačnjača
Pače- tava
Pačaluk
Pačariz
Pačarizluk
Pafta, pavta, papta
Paftalija, pavtalija, paftelija
Pala, paloš, palošina
Palamar
Paldum
Pamuklija
Papazjahija (papazjahnija)
Paprikaš
Para

Paradžik, paračik
Paraćesik, na paraćesik
Parlaisati
Parmak
Oparmačiti
Pajdak
Pajtak
Pajdaš
Pajdašica
Pajdo
Bazar
Pazar
Pazar-bula
Pazarija
Pazarište
Pazariti, pazarivati
Peča
Peder
Pehlivan, pelivan
Pehlivanluk, pelivanluk
Pehlivaniti
Pekala
Pekmez
Pekmeziti (se)
Pekmezuša
Raspekmeziti se
Peksimet
Pelin

Pelonija
Pelenisati se
Pendžer
Pendžeranje
Pendžerati
Pendžerčić (pendžerić)
Pandža
Pendžeta
Raspandžan
Penđeviš, pinđeviš
Peraćendija
Perdah
Perdahšica
Perdašiti
Perde
Perdeta
Operdati
Perišan
Rasperišaniti
Pervaz
Pervazlija
Opervaziti
Bestilj
Peškeš, pešćeš (pekšeš)
Peškešiti, popeškešiti, popešćešiti
Peškir, pešćir
Opeškiriti
Peštahta

Peštemalj
Peštemaljdžija
Pejgamber (penjgamber)
Pejgamber-čiček, pejgamberčić
Pejgamberisati
Pejik, peik
Pihtije (piktije)
Ispihtijati se,(ispiktijati se), Pihtijati se, (piktijati se), Spihtijati se (spiktijati se)
Bunar
Bunardžija
Pita
Pitar
Pitara
Pitarka
Pilav
Pintihamiz
Pis
Pišman
Pišmiš
Pišmanluk
Pišurma
Poture
Poturlije, poture, poturice

Potur, poturica, poturčenik, poturčenjak
Poturčiti (se)
Potur- eškija
Prangija
Prangijati
Pirlit, pirlitanje
Pirlituša
Pirlitati se
Pula (pulka, puljka)
Puli, purli, pulali, pulajli, Populan
Puli abaija
Pulja duvak
Pulčaz
Pusat, puset
Opusaćen
Opusatiti se
Pusatli
Pusula
Pušt
Puštija
Ragbet
Raht (raft, rat)
Rahtilo
Oraćen, orahtćen
Rezaćije, rezakije
Rezakija
Raja

Redif
Rediflija
Režimlija
Resum
Rešma
Rešmalija, rešmanlija
Rešman
Rešmeta
Ridžal
Rijaset
Ruh
Rumuz, rumuzat
Ruja
Sahačija, sahadžija,(sajdžija, sačija)
Sahačinca, sajdžinca
Sabah (saba)
Sabahuša
Sabah- zora
Sabah-zorski
Sabahuša
Osafunjati se, safunjati se
Sač
Sačica
Sačma
Sačmali
Sačmalija
Sačmen

Nasačmati
Sačmara
Sačmak
Sadeluk
Safra
Saglam (saglan)
Saganlija
Saladžak
Sagrija (sargija)
Sagrdžija, sagrakčija
Sahan
Sahanolizac
Saka
Sakaluk
Sakız
Sakazlija
Saćin
Saksija
Sala
Salamura
Salavat
Salavatati
Salgija
Salkija (saltija)
Salkijav (saltijav)
Salkum, salkum-top
Salma, salama

Salma
Saldisati
Saldisanje
Saldidžija
Salt
Saltadžija
Salte kafezlija
Saltanet
Saltanetli
Saman
Sandale
Sandal
Sandal- gaće
Sanduk
Sandukhana
Osamariti
Sansar
Sansarina
Sap
Sarač
Usaračiti
Saračnica
Saračhana
Sarma
Saridža
Santrač
Savak
Saulisati (se), saulisavati (se)
Saja

Sajali
Saja
Sajvan
Sasluk
Sebep, sebeb, sevep (sebet, sevet)
Sebepli, sevepli
Sevetnik
Sevetovati
Sebilj
Sedef, sadef
Sedeflija
Sefer
Sećija
Seksan, seksen
Seksan
Selamaga
Selamluk
Sema
Samar
Samarica
Nasamariti (se)
Osamariti
Samardžinica
Sakrlisati se
Sent (semt)
Sentati
Sensuz (semsuz)

Sentimice
Presentati
Esanija
Sepija
Serbez, serbes
Serdar
Serdarija
Sergen, serđen, sender
Serđen
Sergija, serđija
Serhat
Serhatlija
Sermija
Sermijaš
Ses
Sevdah
Sevdalinka
Sevdalija, sevdahlija, sevdelija
Sevdi
Sevdidžan-baklava, džansevdija, Sevdidžanuša
Sevdisanje
Sejir
Sejahini
Sejsana, seisana, seksena, sejsana, seisana

Seisanka, sejsanka
Sičan
Sufur, sifr
Srklet (saklet)
Srkletli
Sunuf
Sura
Srma
Srmadal
Srmalija, srmajlija
Saradža
Saradžika
Siridžik, saradžik
Posurijati se, posuredati se
Srča
Srčaluk
Srt
Sidžil
Sidžiliti
Sindželija (sinđelija)
Sindžilat
Sindžilatiti
Cigar-divan
Sikter
Sikteruša, sikter-kahva
Silahšor
Siledžek

Sulunar, sulundar, sulinar
Sima
Simit
Sin
Preselembetiti
Senabija
Spahija
Spahinica
Siper
Siperak
Simsija (sinsija)
Sirće
Sirćetiti
Sivrije
Sijah (sija)
Sijaluk
Sijaset
Sofa
Sofra (sovra, sopra)
Sofra bošča
Sofra peškun
Sofranski čirak
Sofranski ibrik
Sofraluk, sofra peškir
Softa, sohta (sopta)
Sogan (sagan)
Soganlija (saganlija)

Soluk
Som
Somli
Somun, samun
Son
Sopa
Soisati, sojisati
Sojtarija
Sual
Sualdžija, suvaldžija
Subaša
Subašovati
Sudžuk
Sultan
Sultanija
Sufara
Sure, suret
Susak
Savarisati
Suvat
Suvatovati
Sulus
Sunđer
Sunđija, sungija
Sunetlija
Sunetluk (sunluk)
Surek
Surgun

Surisati
Surma
Surudžija (surugdžija)
Suruntija
Sutlija
Suvarija
Ševak, šefak
Ševaklija
Šah
Šam
Šamaladža
Šamajlija
Šamlijanka
Šamadan
Šamadan
Šam-burek
Šamlijan
Šargija, šarkija
Prošargijati
Saraceni
Šaširisati
Šaštisati
Šehadet
Šehzada, Šeherzada
Šećer, Šeker
Šećerka
Šekeruša
Šečerlema, šekerlama, šećerlema

Šečerlema, šećerlema
Šenluk (šemluk, šamlak)
Šenlučiti, šemlučiti
Šerbe
Šerbetnjak
Šerbetiti, Ošerbetiti
Šerbetlija
Šerbetna mahrama
Šerbetuša
Ošerbetiti
Šerbetlama, šerbetlema
Šerefa, šerefe
Šerijat, šeriat
Ušeriatiti, ušerijatiti
Šerit
Šejh (šeik)
Šeho
Šejtan
Šejtannama
Šejtan-paša
Šika
Šikli, šikali
Šikosati, šiklisati
Šićar
Ošićariti se
Šimšir

Šimširika
Šimširli
Šimširovina
Šimširger
Šiša
Šiš
Šiš sergen, šiš serđen, sergen šiš
Šura
Šurati, šurovati
Tabak
Tabačić
Tabaklija
Tabak
Taban
Istabanati
Tabanati
Tabanović
Tabijat
Tabijatli
Tabijasuz
Tabir
Tabiriti
Protabiriti
Tabla
Tabor
Taborište
Utaboriti

Tabut
Tabut čoha, Tabut- svila
Tadž
Tafra
Stafriti
Tahrir
Tahsilat
Tahta
Tahtapoš, tahtopeš
Otakasiti
Takasiti se, tekasiti se
Takat
Istakat, istekat
Istakatiti, istekatiti
Takum
Takrir
Taksim učiniti
Taksirat
Talas
Tamam
Potaman
Tamaniti, Potamaniti, Utamaniti
Tambura, tanbura
Tamburati
Tandara
Tandara-mandara

Tandrkati
Tandrnama
Tane
Tapija
Utapiti
Taraf
Tarak
Taslak
Taslaisati
Taslačiti
Zataslačiti
Tašak
Tašak čimbur
Tašak čevap
Tatar, tatarin
Tatarija
Tatarka
Tatil
Tov
Tovan
Toviti
Tava
Tavaf
Tavan
Tavaniti
Tavla
Tavlabaša, tavlibaša
Tavlenik, tavljenik
Tavlaisati

Tavlija
Tajfa
Tazeluk
Tedželija
Tedaruć
Tedarućli
Tedarućiti
Teferič
Teferičiti, teferičovati
Teferičli
Teferičile
Teferičluk
Oteferičiti, oteferičovati
Proteferičiti
Teferič iftar
Teferički zijafet
Teferič kuhinja
Teferič kušanma
Teferičli prostor
Teferič lonac
Tehiriti
Pritehiriti (priteiriti)
Tek
Tekija
Teklif
Tekne
Teknedžija

Telef
Telli, terli
Telija
Telli diba, terli diba
Telli- pulli, terli purli
Dembel, tembel
Dembelhana
Temerut, temerutin
Temre
Tenef
Tenećedžija (tanećedžija)
Tepa
Tepeleisati
Tepeluk (tepaluk)
Tepsija, tevsija
Tepsijanje
Tepsijaš
Terbije
Terbijeli, terbijetli
Terbijetiti
Terezija, terazije
Terkija, terčija
Terlema
Terluke, terluci
Ters
Naters
Tersatuna

Tertib
Tertibiti
Terzija
Terzije
Tesir
Tesirluk
Otesiriti, tesiriti
Testerati
Tetik
Tetima
Tevhid
Terđah, terđaj, tezđah, tehđaj (terdžah, terdžaj)
Tezga
Timar
Timardžija
Tarš
Tiftik
Tiftik, tivtik
Tirit
Tirititi
Titiz
Titizluk
Tetreika, titreika
Toka
Toke
Tokmak
Tomake
Tomruk, tomruci

Tomrukčija
Top
Topuk
Topuz
Torba
Torlak
Tuhmet
Turpijati
Traboloz, trabolos
Tug
Tugišah, tuđišah
Tuglija
Tugjan
Tuhaf, tuhafli (tuaf, tuafli)
Tujur-šah
Tulek
Tulekast
Tulum
Tufek
Turčin
Turkesati
Turkovanluk
Turkovanje
Turkovast
Turčilo
Turčiti
Turkaluk
Turkesanje

Turkesati
Turkinja
Turkinje
Turkovlah
Turkuša
Turska vjera
Turska karanfil
Tutundžija
Tutar
Tutkun
Tutisati
Tucak
Potucati
Tuzluk
Turlija
Turlu- tava
Tuvana
Učkur
Učkurluk
Učkur- pita-burek
Učurisati
Nagraisati, nagrajisati
Ograisati, ograjisati
Ograma (agrama)
Ograš, ogroš, ograšje
Ograštisati
Ugursuzluk

Ugursuzijada
Ugursuzija
Alufedžija
Ulafadžija
Umak
Umakati
Umok
Unutma, ulutma, lutma
Ujdurma
Ujdurisati, uzdurisati
Üč
Üčkanatlija
Üčkatica
Ustisati
Ustun
Vakat
Vaktija
Vaktisahat
Vaktom (faktom)
Varak
Varaklaisati
Varakli
Ovarisati
Vatan
Ovataniti se, Uvataniti se, Zavataniti
Većil (vekil)
Verem

Veremiti
Veremli
Veresija
Vergija, verđija (verćija)
Vergijaš
Verevija
Vesvesa (nesvesa)
Vesveseli
Vezma
Vilajet
Vilajetlija
Jabandžija (jebandžija)
Jabana, jabanac
Jadiđar, adiđar
Adiđardija
Adiđarnica
Jafta (Japta, javta, jalta)
Jaftadžija
Jag
Najagati
Jagrz, jagaz, jagazija (agaz, agazija)
Jagazli (agazli)
Jagla
Jaglija

Jagluk pita
Jagluša
Jaglaisati
Razjagliti se
Jagma
Jagmiti (se)
Pojagmiti
Pojagmiti se
Ujagmiti
Jaka
Jalah!, (jala!)
Jalakati, Jalaknuti
Jalija
Jalijaš
Jalijati
Jalman
Jamak
Jangija
Jangin
Japalak
Japija
Jarak
Jaračiti, Ujaračiti
Jarakli
Jarma
Jastuk
Jastuk- bošča, Jastušnica

Jašmak
Jašmačar
Jašmagdžija
Jatak
Jatakovati
Jacija
Jacijuša
Javaš
Javašati, Odjavašiti, Ojavašiti
Jedek
Jedeklija
Jedekteš
Jećun
Sjećuniti
Jekten
Jelek
Jemegdžija
Jemin
Jeminašče
Jenđa, jenđija, jenga, jengija (enđa, enđija, enga, engije)
Jenđibaša (enđibaša)
Jenđibula, jengibula (enđibula, engibula, enđije bula)
Jenđiluk, jengiluk, Jenđijstvo

Ješiluk, ješirluk
Jilduz, ilduz
Jigit, jiđit, džigit
Jigirmiluk, igirmiluk (jegirmiluk, girmiluk)
Jogun, jogunast, jogunica
Jogunluk
Joklama
Jol
Jolpaz
Joltuk (jolluk, jonluk)
Junga
Jordam
Jordamdžija
Jordamiti (jordaniti)
Jordamli
Jordamuša (jordanuša)
Zajordamiti (se)
Jumak (umak)
Jumačiti, jumačenje
Jumrija
Junbasma
Jurišati
Juriti
Juriš
Jurišlija
Jurun!

Juva
Juz
Juzluk
Zabit
Zagarija
Zahmet
Zahmedija (zamedija)
Zapt, zaft, zavt
Zaptadžija, zaptačija
Zaptisati, Zazaptiti, zazaftiti, zazavtiti
Zaptiti, zaftiti
Uzaptiti, uzaftiti
Zavija
Zebanija
Zemberek
Zerdav
Zerdanlija, zerdalija
Zerzevat, zarzavat
Zaval
Zeval
Zejtin
Pozejtiniti
Zubun
Zeh
Zehati
Zehčija

Zumba
Zuvana, zuana
Zihinli
Sindžirli
Sindžirlije
Sindžirli altun
Sindžiriša
Zijan učiniti
Zijaniti
Zort, zort!